

بسم الله الرحمن الرحیم

فاتحهٔ نظم لآلی لغات • وسانحهٔ رقم امالی نکات • وسرلوحهٔ تحف دانشوران •
وفرسجهٔ صبیان هنوران • نظم فرائد محامد ایله افسرپوش • وختم دقائق حقایق
نقالی ایله زرفروش • وکلستان آرای صلوات • وبهارستان پیرای تسلیمات •
صاحب منطق الطیر جناب نبوی • ایله آراسته • واهل شوکت ودودمانی صاحب آل
مصطفوی ایله آراسته • فلنده قد نهکره ناظم نحریر اطال الله عمره وقدره حضرتلری بو رساله
خامه کش اولدیغی تحفه سنک عقیب اتمامنده فقیر پرتقصیره دن بالمکاتبه شرحنی التما
ایتملریله قلیل البضاعه • ومنکسر البراعه • وکثیر الضراعه • اولدیغم حالده برشرح
ناجیزه اقدام • وبحمد الله الملک العلام دسبدهٔ اختتام • اولندی فاماکه پذیرای اتمام
وهویدای انجام • اولمسیله عنوان ملاحتنشانینه طغرای غرای آفرین • وتوقیع شاباش
تحسین • کشیده بیورلمسی انجح جناب معالی نصاب • وذات معلای مثانی خطاب • وزیر
آصف نظیر • ارسطو تدبیر • سحبان تقریر ابن مقله تحریر خاتمی شیم • حاتمی کرم بربهکی همم
اعنی به تاریخ هجریدن الف ثانی حدودینک مائهٔ ثالثه سی اوائلنده ماننده حکیم افلاطون
امینی معادن همایون ووالی والای ولایت آمد • ومتصرف ایالت مرعش مع علاوهٔ
چند ممالک پرمحامد • بیورلان یوسف ضیا پاشا بسر الله تعالی مایرید ومایشا افندیمز
حضرتلری ولوبر دفعه جه اولسون شرح مذکور چاکری بی احالهٔ نظر • کرامت اثرلریله
مقبول انام • وپسندیدهٔ خاص وعام • ووسیلهٔ شاباش تحسین • وذریعهٔ صدهزار
آفرین • بیورملری مکارم منش سینه لرندن نیازمند داعیانه مدرچونکه مشار الیه افندی
طرز مذکوره اوزره بیوردقلرده ظهور عدالت بدوردستورانه لریله شعر وانی وان
کنت الحدیث زمانه • لآت بمالم تستطعه الاوائل • منطوقی اسلافنی سابق واقرانی
فائق قطب الوزرا وولی النعم کافهٔ امرا بر ذات عالی صفات • وجناب سامی سمات •
اولوب حتی سایهٔ همای همت ورایهٔ عطوفتانه لرنده سایه ستان بیورلان اصحاب
عقول • اوطان واحباب واولاد وانسابندن غفلت • ونسیا منسیا علاقه لرندن
ذهول ایدرلر شعر ولا عیب فیهم غیر ان ضیوفهم • تلام بنسیان الاحبة والوطن •

مضمون

مضمون بلاغت مشحونی فاحسب حالدری اولمغله شعر مانوال الغمام وقت ربیع • کنوال
الامیر یوم سخاء • فنوال الامیر بدرة عین • ونوال الغمام قطرة ماء • نزانه سیله
صدای دلنوازی اولندیغی مقروع اسماع قاطبهٔ اولی النهادر همان حق
سبحانه وتعالی حضرتلری وجود بهبود ضیا آلودلرینی مکاره دهردوندن مصون و
مدی الدهور والازمان بخت واقبالرینی افزون • وبالجمله بدخواهلرینی خوار وزبون
ایلیه آمین یا معین بو بند نهکره معلوم اولسون که بو شرحده برز شروط التزام اولندیکه
هم اختصاری مفید اوله وهم ناظرینه صفا بخش اوله اولا بر مقدمه تقدیم اولندیکه
معانی ادوات وقواعد اشتقاقاتی مشعر وموزندر ثانیا معانی حروف وادوات ومبانی
اشتقاقات مقدمهٔ مذکوره یه احاله اولندی ثالثا مرکباتنک اجزالری مفردات موضعلرینه
سابق ولاحقه احاله اولندی مثلا چون مهر کوندش کبی معناسنه چونکه چون کبی دیو
قطعهٔ ثالثه نک بیت ثالثنده کجدی مهر کوندش دیو قطعهٔ خامسه نک بیت اولنده کلور
مثللو عبارتله تعبیر اولندی وقس علیه سائره رابعا حرکات کلماتی بیاننده حروف مهمله
بلاقید اطلاق اوزره ذکر اولنوب حروف معجمه تقیید اولندی مثلا سروش سیننک
وراء مهمله نک ضمه لری وشینی معجمه ایله دیو بیانی اولندی خامسا با حرفی موحده تا
حرفی مثناة فوقیه یا حرفی مثناة تحتیه ایله تقیید اولندی سادسا فارسی یه مخصوص
اولان حرفلر فارسیه ایله تقیید اولندی مثلا پروردکار بای فارسیه وکاف فارسیه ایله دیو
بیان اولندی ژاله زای فارسیه ایله دیو بیان اولندی چون جیم فارسیه ایله بیان اولندی
فاماکه بو حرفلرک عربیه سی اطلاق اوزره ذکر اولندی سابعا حروف علت وحروف لین
حروف صحیحه کبی بیان اولندی مثلا بودن بای موحده نک کسری وواوک فتحی دیو بیان
اولندی جوانزد جیمک کسری وواو ممدوده نک فتحیله دیو بیان اولندی نوروز نونک فتحی
وواوک سکونی دیو بیان اولندی فاماکه حرف مد ماقبلنده کی حرف ممدوده ایله توصیف
اولنوب انکله اکتفا اولندی مثلا باشد بای موحدهٔ ممدوده نک فتحیله دیو بیان اولندی
بودن بای موحدهٔ ممدوده نک ضمیله دیو بیان اولندی دیدن دال ممدوده نک کسریله دیو بیان
اولندی ثامنا خطده یازیلوب اوقنمیان حرف واو وحرف یا مجهوله دیو بیان اولندی
تاسعا اماله اولنان محللر تصریح اولندی مثلا خواهر خای معجمه نک بین الفتح والضم اما
وواو علامت والف علامت ایله دیو بیان اولندی عاشرا فقط ماقبلنک فتحه علامت
اولوب اوقنمیان ها حرفی رسمیه ایله توصیف اولندی حادی عشر اکثر متنده ذکر اولنان

کلمه‌لر ابتدا شاهدلریله بیان اولنوب بعده بشقه معنالری ذکر و اجمال اولندی ثانی عشر
انشاءالله دقیقه‌دن حذ ایدوب نفع عام اولسون دیو سهلیجه و قباحه کلماته تفسیر و تعبیر
اولندی ثالث عشر جابجا صنایع بدیعیه‌لره تنبیه اولندی هرباره ذکر التزام اولنمدی تا که
اطناب و املال اولمسون دیو فاحفظ ولا تغفل والله ولی التوفیق وبیده ازمة التحقیق
مقدمه دورت مقصد اوزره مرتبدر مقصد اول ادوات فارسیه حقنده‌در مقصد ثانی
مضمرات و موصولات حقنده‌در مقصد ثالث قواعد اشتقاق حقنده‌در مقصد رابع برز
فوائد نفیسه بیاننده‌در مقصد اول ادوات بیاننده ایدی ومن الله التوفیق معلوم
اولسون که عربیده حروف معانی ایکی قسم اوزره‌در بری بسیط مثلا باء جاره ولام جاره
ولام ابتدا کبی بری مرکبه مثلا من جاره و هل استفهامیه کبی کذلک فارسیده دخی ایکی قسم
اوزره‌در بری بسیط بری مرکبه قسم اول بسیط ایدی اون اوچ حرفکه بونلردر ا ب ت
ج د ذ ش ک م ن و ه ی حرف الالف اون ایکی وجه اوزره استعمال اولنور ۱ تعریه ۲
تنبیه ۳ تعجب استفهامی ۴ استزاده ۵ ندا ۶ استغاثه ۷ توسل ۸ مقابله ۹ ملازمت ۱۰ الصاق
۱۱ النسب ۱۲ زائد والحاصل بو حرف الف بو معنالرک بعضیسنده اوائل کلمه‌یه داخل اولور
وبعضیسنده اواسط کلمه‌یه متوسط اولور وبعضیسنده اواخر کلمه‌یه لاحق اولور اوائله
داخل اولان اوچ نوعدر اول الف مفتوحه که اکا الف تعریه دیرلر شعرای عجم مصادر
و افعال اوائلنه ادخال ایدرلر کاهی ممدوده کاهی مقصوره واقع اولور مدخولی اولان
کلمه‌نک شاننه اولسه معنایه خلل کلمز ایچون اکا الف تعریه دیو تسمیه اولنور مثال ممدوده
استاد رودکی بیت چون بکردد پای او از پایدان ؛ آشکوخیده نماند همچنان ؛ اصلی شکو خیدن
ایدی سوروجک معناسنه مصدردر مثال مقصوره استاد لطیفی بیت ای جرم را کی نظم
وجور ؛ کند مرترا ای کند جور دور ثانی دخی مفتوحه‌در تنبیه معناسنی مفید اولور اکا
الف تنبیه دیرلر ادوات اولنده داخل اولور حکیم فردوسی بیت ایا شاه محمود کشورگشا ؛
که از منی نترسی بترس از خدا ؛ بو بیتده ندا معناسنه فهم اولنور مثال دیگر ولد ایضا بیت
ابر داده دو هفته شد که خدای ؛ گرفتند هر یک سزاوار جای ؛ بو بیتده داده معنی برسنا
در ثالث الف مضمومه که حرف تعجب و استفهامدر مثلا ادرلر نه عجب معناسنه استاد منجیک
بیت اگر خلق ترا باشند جویان جو یابندت فرد گویند اگویان اواسط کلمه‌یه متوسط
اولان الف استزاد دیو تسمیه اولنور اکثری امر غائب یاننده اولور مثلا کنا و بادکبی غالبا
دعا اولان کلمه وسطنه ادخال اولنور شیخ سعدی بیت خدایا دشمنش جایی بمیراد که

هیچش

هیچش دوست بربالین نباشد اواخر کلمه‌یه لاحق اولانی ماقبلی مفتوح حرف مد
اولان الفدر بو الف سکز وجه اوزره استعمال اولنور اول ندا ایچوندر کلمه منادایه
لاحق اولور خواجه حافظ بیت خسروا دادگرا بحر کفا شیر دلا ؛ ای جمال تو بانواع هنر
رزانی ؛ بعض محلده بو الف ندا اداته دخی الحاق اولنوب منادی محذوف اولور ولد ایضا
بیت ایا پر لعل کرده جام زرین ؛ ببخشا بر کشی کش زر نباشد ؛ لکن بو صورتده اصح
اولان تاکید ندا ایچوندر ثانی الف استغاثه والف ندبه‌در شیخ سعدی بیت دردا حسرتا
که عنانم از دست رفت ؛ دستم نمی رسد که بگیرم عنان دوست ثالث الف توسلدر
یعنی بعض کلمات مرکبه میاننه کتوررلر حاصلی بشقه بشقه معنی صاحبی ایکی کلمه‌یی بر کلمه
ایتمکله وسیله اولور مثلا سراپای وسراپا کبی رابع الف مقابله والف مساوات که مقابله
ومساوات معناسنی مفید اولور شول وقتکه ایکی کلمه برجنس اوله ارالرینه الف ساکنه
کتوروب بر کلمه کبی ایدرلر مثلا لبالب ودنکادنک وسراسر وپیچاپیچ کبی شیخ سعدی
بیت جهان گرچه سراسر لاله زارست ؛ برهنه پا مرو انجا که خارست خامس الف ملازمه که
ملازمت معناسنی مفید اولور حاصلی واقع اولدیغی محللرده بر نوع معنی افاده ایدر
مثلا ایکی کلمه‌نک بری فاعل اوله انکله ترکیب اولنان کلمه‌یی کندو کبی ایدر بو الفه الف
ملازمت دیو تسمیه ایدرلر شیخ نظامی بیت تا رسیدند هر دو شادوش ؛ به بیابانی انجا
بجوش ؛ وملازمه‌نک بر معناسی دخی هم فاعل وهم مفعول اولور ولد ایضا بیت درهم
آمیختم خندا خند ؛ من وجد نی سن فسانه کوی چند ؛ یعنی بر بریمز ایله قارشدق کوله‌رک
وکولدیره‌رک وبر معناسی دخی باء الصاق معناسی کیدر ولد ایضا بیت شه ذکری بیا ستم
فرمود ؛ درهلاکم مکوش زود ازود تنبیه بو الف ملازمه والف توسل والف مقابله
بربرلرینه اقربدر فرقی فارسیده مذاق تام صاحبلرینه روشندر سادس الف اتصاف
که هر زمان امر حاضر اخرینه الف ساکن لاحق اولنجه اسم فاعل یاخود صفت مشبهه معناسنی
مفید اولور مثلا دانا وبینا وشنوا کبی بعض مبالغه قصد اولنوب الف مزبوردن صکره
بر نون دخی الحاق اولنور مثلا خندان وخرامان وتابان کبی سابع الف اسماء تاکید
ادات نسبت اولور حکیم اسعدی بیت بسا روزمندا که افتاده سخت ؛ بس افتاده را یا
وری کرد بخت ؛ بو دقیقه‌دن اکاه اولمیانلر روزمندا لفظنی جمع ظن ایدوب روزمند
اندن مخففدر دیدیلر محض زعمدر ثامن الف زائد که کلمه اخرنده واقع اولور اسقاطی
اولنسه معنایه خلل کلمز شیخ سعدی بیت باکفتا منکی ناچیز بودم ولیکن مدتی باگل نشستم

اکثری قوانی اشعارده اولور استاد دقیقی قطعه پیاده شعوده شمن اناسب دولت؛
چوکردی براسب سعادت سوار؛ براسب سعادت سواری وداری؛ بدست اندرون
از سعادت سوار؛ بو قطعه ده سوار اول فارسیدر اطلو معناسنه سوار ثانی کسر ایله
عربیدر دست برنجن معناسنه محصلی بو الف زائده دن مقصود یا تحسین لفظدر یا تتمیم
وزن یا تکمیل قافیه در حرف الباء اون دورت وجه اوزره مستعملدر ۱ الصاق ۲ مصاحبت
۳ قسم ۴ استعانت ۵ ظرفیت ۶ استعلا ۷ تعلیل ۸ تخصیص ۹ ابتدا ۱۰ انتها ۱۱ تشبیه ۱۲ زائده
۱۳ تاکید ذی الاشتقاق ۱۴ تخصیص مضارع بالاستقبال بو اون دورت صورتک اون ایکی اولکیلرک
بالری مفتوحه در ایکی صکره کی صورتلرده مکسوره در اول الصاق ایچوندر ایدی خواجه
حافظ بیت عاشق که شد یار بحالش نظر نکرد؛ ای خواجه درد نیست وگرنه طبیب هست؛
ثانی مصاحبت ایچوندر ایدی عربیده مع معناسنه ولدا ایضا بیت بیاد و بر مرو ازره که تیر
بر تابی؛ هوا گرفت زمانی ولی بخاک نشست ثالث قسم ایچوندر ایدی ولدا ایضا بیت بجان
و باد و بحق قدیم و بعهد درست؛ که مونس دل و جانم دعای دولت تست رابع استعانت
ایچوندر ایدی شاعر بیت نوسیم عشق یارم در دفاتر؛ بخامه جعف قلم بر لوح محفوظ؛
بو دورت معنالری عربیده باء موحدهٔ مکسوره افاده ایدر خامس ظرفیت ایچوندر ایدی
عربیده فی فارسیده درکبی خواجه سلمان بیت ای کریمی که بدوران بهار عدلست؛ درهمه
روی زمین باد خلاف نوزید سادس استعلا ایچوندر ایدی ظهیر فاریابی بیت نه شمع
عصمت بشب ظلم در نتاب؛ نه ابر رحمتی سر خلق بر نبارد؛ یعنی در شب ظلم و بر سر خلق
دیمکدر چونکه باء اولی ظرفیت باء ثانی استعلا ایچوندر کانه درایله بر قرینه لریدر
تنبیه معلوم اولسون که بو ظهیر فاریابینک بیتی مثللرده یعنی بر لفظک اولنده باء موحده
مفتوحه اخرنده در یاخود دا مثالی واقع اولسه بونده اوچ وجه اوزره قول واردر
قول اول شعوری مرحوم فرهنگنده ولامعی چلبی گلستان سرچشمه بر لفظی و در لفظی
وامثالی زائده لردر انجق تحسین لفظ ایچون الحاق اولنمشلردر اصل معنای استعلای
ومعنای ظرفیتی مفید اولان اول ادخال اولنان باء موحدهٔ مفتوحه در دیو حکم و جزم
ایلدیلر قول ثانی سروری مرحوم وصاحب مفاتیح دخی عکسیله حکم و قطع ایلدیلر
یعنی [illegible] اولان داخلدر اصل معنالری مفید اولان لاحقه لردر دیدیلر قول ثالث کمال
پاشا زاده نک وصاحب کنوز الرموزک کلاملرندن فهم اولنان داخل و لاحقه نک هر
بری مفید و معنیدار در چونکه داخل یعنی باء موحده مفید استعلا و مفید ظرفیتدر

ترکیبده

ترکیبده اندرون اوزره لفظی وده لفظی ایله تعبیر ایدرلر سبحه صبیان بیت ل ایچون
فی ده ف پس ما نه علی اوزره ای؛ ب ایله کم نیچه انّی نه کلا زنهار؛ لفظ در بمعنی
اندرون یعنی داخل و ایچ دیمکدر لفظ بر بمعنی بالا یعنی فوق دیمکدر مثلا بشب ظلم در
ترا کو کبی ایچنده معناسنه بسر خلق بر خلقک بالاسی اوزره معناسنه در سؤال ایکیسی
مفید اولنجه بدر شب و بر سر اولملو ایدی جواب لفظ در و لفظ بر بو تقدیرجه
نه قدر که ادات ظرف و ادات استعلادر کلی ایسه ده لکن صورت اداتده اولوب و فی نفس
الامر ادوات مولانی کربه اولمغله هی ان جانب صورتنه رعایت اولندی هم دخی فارسیده
بو تقدیمات و تاخیرات فنی وافردر تحقیق فقیر شویله ظن ایدرمکه باء موحده مفید استعلا
ومفید ظرفیت اوله لفظ بر و لفظ در قرینه لری اوله فتأمل فتح الله علیک سابع تعلیل
ایچون ایدی شاعر بیت بنش بند زنی من بقفص سخن فؤاد که بند من ببند برد جمیع سنگ
دلان ثامن تخصیص ایچون ایدی شاعر بیت سنبلستان خطم خشک نگشتست هنوز؛ بمن
آیند که آهوی خطا بنرهمه؛ بو تعلیل و تخصیص افاده ده عربیده لام فارسیده چون کبی تاسع
ابتداء غایت ایچون ایدی عربیده من فارسیده از کبی عاشر انتهاء غایت ایچون ایدی عربیده
الی فارسیده تا کبی بو ایکی معنایه شاعر بیت روم در راه مهرش چون مه که بمشرق تا
بمغرب رفته باشم حادی عشر تشبیه ایچون ایدی عربیده کاف مفتوحه فارسیده چون کبی
استاد عسجدی بیت روی بگل و یاسمین باغ نگویید؛ هر آنکه بود داست نظر یار است بیند؛
ثانی عشر زائد که عربیده کفی بالله باسی کبی انجق تحسین لفظ ایچون کاهی ضرورت وزن ایچون
کتورر لر خواجه کما بیت بطلب یافت نشان از لب شیرین فرهاد؛ ره سوی لعل نبردند بجز
کوه کنان ثالث عشر تاکید ذی الاشتقاق ایچون ایدی یعنی مصادر و افعال اوائلنه تاکید
وتحسین ایچون باء موحده ادخال اولنور مثلا بمردن و بمکیدن کبی شو قدر که اوائلی الف
اولان کلمه نه ادخال اولنجه الف یا تحتیه یه ابدال اولنور مثلا بیاموختن و بیفکندن کبی
ومرکبانک جزء ثانیسنه ادخال اولنور مثلا درنگ بکردن و دانش بیاموختن کبی رابع عشر
باء مزبوره مضارعی استقباله تخصیص ایدر مثلا بدانم و بشناسد و بیاموزد و بیفکند
کبی چونکه مضارع عربده تاکیددن بشقه استقباله ده تخصیص ایدر تنبیه بو ایکی صورتده باء
موحده مکسوره اولور مگر داخل اوله یعنی کلمه نک اولی حرف مضموم یاخود واو یاخود باء
موحده یاخود میم اوله مثلا بخوردن و بوزیدن و بیاشیدن و بمکیدن کبی ایشته بو دورت
صورتده اتباعا مضموما اولوردی بو اکثر عرفا و جمهور ادبا و فارسی شناسان تخصیص ایلدیلر

فاماکه مرحوم ومغفورله فاضل سودی شرح کلستاننده بوکونه فرق ایخن لغت فهلویه
ده در اما افصح لغتی اولان لغت دریه ده هرصورتنده هر بار دائما مکسور اولور بر
وجهله ضمه جوازی یوق دیو حکم وجزم ایلدی فاحفظ فائده باء موحده نک بو ایکی صورتنده
یعنی ثالث عشر ورابع عشر صورتلرنده ما بعدنی اسکانی اجتماع ساکنینه مؤدی اولمز ایسه
سفرا کلاهده جائز وضرورتده واجبدر نتکم قطعا اولانک بیت سانسنده بشنو لفظنک شینی
اسکان واجب اولدیغی کبی فاماکه اجتماع ساکنینه مؤدی اولورسه اصلا جائز دکلدر نتکم
بیت مربورده بخوان لفظنک خاسنی تحریک واجب اولدیغی کبی فلا تغفل حرف التاء خطابیه در
آخر کلمه یه لاحق اولور حاصلی بونده دورت بحث واردر بحث اول کیفیت معناسنده در
چونکه تاء بسیط کاهی افعال اواخرینه لاحق اولوب مخاطب معناسنی مفید اولور مثلا
دیدت ماضی وبیندت مضارعدر مثال اول میر محمد نظمی بیت دوش دیدت بادرقیب
ازدوستانه کج کله ساغر بکف در بوستانه مثال ثانی وله ایضا بیت میشد دافتاده هرکه
بیندت دهان که باشد کریه عاشق بدت وکاهی اسما اواخرینه لاحق اولوب مضاف الیه
معناسنی مفید اولور شیخ سعدی بیت خدایا بران تربت نامدار بفضلت که باران رحمت
ببار وکاهی اولور که فعل عاملک ومضافک غیرینه یا براسم یا خود براداته آخرینه لاحق اولور
لکن معناده ینه عامل حقیقی ومضاف حقیقیه مربوط اولور مثال اول شیخ سعدی بیت
جهانت بکلام فلک یار باد جهان آفرینت نکاهدار باد مثال ثانی کمال خجندی تاپارسی کمال
روزی در عمر اکرت نصیب باشد تنبیه بو حکم شینی ضمیرده ومیم ضمیرده دخی جاریدر
فانتظر ولا تغفل بحث ثانی تاء مزبوره نک حرکاتنده در چونکه بو تا دائما ساکنه در نتکم
امثلهٔ سابقه ده اولدیغی کبی مکر شول وقت مفتوح اولور که اول تانک آخرینه ادات جمع
اولان الف ونون لاحق اوله الت الف ما قبلنک فتحنی اقتضا ایدر خواجه حافظ بیت عمر
تان باد افزون ای ساقیان بزم جم کرچه جام ما نشد پر می بدوران شما بحث ثالث ما
قبلنک حرکاتنده در چونکه تانک ما قبلی اوچ صورتدن خالی اولمز یا هاء رسمیه اولور یاخود
سائر حرف صحیح اولور یاخود حروف مد اولور اکر تانک ما قبلی هاء رسمیه اولورسه افصح
بودرکه اول هادن صکره برهمزهٔ مفتوحه مجتلبه زیاده اولنه خواجوی کرمانی بیت بی
خدمت نامه میل کل وبرک سمنم تا شدم بندهٔ آزادهٔ سرو چمنم وکاهی مقام اقتضا ایله
هاء رسمیه یی حذف ایدوب تایی ما قبلنده اولان حرفه وصل ایدرلر شمس فخری بیت زر و
یاقوت ولعل اندر خزینت نه بیند دوی کیسه تا بتنکو واکر حرف صحیح اولورسه تانک ما قبلی

دائما

دائما مفتوح اولور کما سبق فی الامثله مکر ضرورت وزن ما قبلنک ساکن اولمسنی
اقتضا ایده اول وقت اسکان اولنور حکیم سنایی بیت علت روز وشب خوارست
یقین چون کذشتی نه آنت ماند نه این واکر حرف مد اولورسه یعنی ما قبلی حرکه سی
کندو جنسندن اولان حرف علت اولورسه بو تقدیرجه دخی اوچ وجهدن خالی
اولمز چونکه تانک ما قبلی یا الف مد اولور یاخود واو مد اولور یاخود یاء مد اولور
اکر الف مد اولورسه کاهی تا والف مد ایکیسی بردن ساکنان مجتمعان اولورق تلفظ
اولنور حکیم فردوسی بیت بدینی نا چون باز کردی بجای بکو تا تخوانند یل رهنمای
وکاهی الف مددن صکره بریاء تحتیهٔ مفتوحه زیاده ایدرلر استاد لطیفی بیت چون باده
شدی عصای پیران عاصی مشو ومنه عصایت واکر واو مد اولورسه کاهی تا
وواو ساکنان مجتمعان اولورلر شمس فخری بود بروز وغا همچو بیکر بهرام زتیغ وتیر
بماند عدوت در تب وتاب وکاهی واوه فتحه ویرلر لطیفی بیت کمان ابروت بپیوسته مارا
تیر غمزه که میبوازد وکاهی واودن صکره بریاء تحتیهٔ مفتوحه زیاده ایدرلر وله ایضا
بیت اکر از کشتن چشمت عزیزان عفوها جویند چو مقصود منست از دل بجویم کشت
معفویت واکر یاء مد اولورسه واوده اولان صورتلر بونده دخی جاریه در مثال اول
وثالث شاعر بیت بجای مکرمت کردن بدیت بد چنان اکرام در جای بدیت مثال
ثانی کمال اسماعیل بیت نکرکه دوستیت را بها چه باشد خود چو دشمنی تراد شمنت
بجان بخریده بحث رابع تاء فوقیهٔ خطابیه نک ابدالنده در چونکه تاء مزبوره یی داله
قلب ایدوب مثلا کردیت وردفت دیجک برده کرد یدور فتید دیرلر خوارزم لغتی در
حتی حضرت مولا قدس سره الاعلی بو شعر کذرد کاهد دیو باز مشطر
وتعبیر ایتمشلردر نتکم شعوری مرحوم حضرت مولانا مزکندو مجموعه لرنده علی وجه المسوده
کندو خطلریله یازدقلرینی کوردوم دیو تصریح ایدوب وحضرتک شعرینی دخی نقل ایتدیلر
فقیر دخی تبرکا بو مقامده ایراد ایلدم بودر شعر مسمط دل کرچه کذرد کاهد شد
اوراشد نخواهد شد کر راستی خواهد شد آن سرو چمن دارد ایشه بود ال هر
احکامده اصل اولان تا کبی فلا تغفل سؤال بو مقوله تاء خطابیه علم نحوه نظر ایله مدر
حروفدن عدتی نه کونه اولور جواب فارسیده بو مقوله نسنه لره حرف اطلاقی جائزدر
نتکم اهل میزان افعال ناقصه یه ادوات وحروف دیدکلری کبی فلا مشاحة فی الاصطلاح
یاخود حروفدن عدی تغلیبدر حرف الجیم جیم فارسیه آخرنده هاء رسمیه یعنی هاء غیر

متلوه کتوروب بو صورتده ایکی وجه اوزره استعمال اولنور که جیم مزبوره یا مفتوح
اولور یاخود مکسور اولور اگر مفتوح اولورسه ادات تصغیر اولور عربیده یاء تصغیر
کبی مثلا باغچه و هندوچه کبی اسم تصغیرلردر شیخ سعدی بیت هرکرا باغچه هست بیننه
نبوده ؛ زانکه مجموع نشسته پریشا نبوده ؛ دیگر عماد فقیه بیت خیال تو هندوچهٔ حدیقهٔ
چشم سواد خط تو دیباچهٔ سفینهٔ دل ؛ اگر مکسور اولورسه ذوی العقولک غیرندن
سئوالدر عربیده ما کبی ترکیده نه دیرلر بو صورتده جیمک فتحیله دخی جائزدر لکن بونده ها
رسمیه یازیلور اما اوقینماز وکاهی خطدن دخی حذف ایدوب ما بعدنده اولان حرفی اسکان
وجیمی اکا وصل ایدرلر مثلا چیست کبی که اصلی چه است ایدی نتکم قطعهٔ ثالثه نک بیت
ثالثنده کلور فاما که هاء رسمیه سز جیم عربیه علامت تعریبیدر کاهی هاء رسمی موقعنه
کتورورلر مثلا بنفشه و شاهتره تعریبلرنده بنفسج و شاهترج دیدکلری کبی وکاهی کاف
فارسیه یی جیمه ابدال ایدرلر مثلا لگام و بنگ تعریبلرنده لجام و بنج دیدکلری کبی فعلی هذا القیاس
حرف الدال دال ساکنه ماضیده و مستقبلاتده یاء خطابیه ساکنه دن صکره علامت
جمعدر مثلا کفتی ماضی مفرد مخاطبدر جمعنده کفتید دیرلر وکنی مضارع مفرد مخاطبدر
جمعنده کنید دیرلر و دال مفتوحه مطلقا علامت مستقبلدر داند و شناسد و داننده و
شناسنده کبی فائده دال مهمله ایله ذال معجمه میاننده فرق لسان فارسیده قاعده
بودرکه دالک ما قبلی متحرک اولنجه دال مهمله یی معجمه اوقومق جائزدر مثلا پذر و مادر
کبی واگر ما قبلی صحیح ساکن اولورسه جائز دکلدر مثلا کرد و مرد و سمند کبی واگر حرف مد
اولورسه جائزدر مثلا باذ و بوذ و بیذ کبی بونک حقنده شهاب الدین کرمانی مثاللری ایله
نظم ایلمشدر قطعه هرکجا ماقبل وی جز حرف علت ساکنست ؛ همچو کرد و مرد و سرد و برد
انرا دال خوان ؛ هرکجا ماقبل وی ساکن بحرف علتست ؛ همچو باذ و بوذ و بیذ و باذه انرا
ذال خوان ؛ شو قدرکه بو قطعه ده حال متحرک بیان اولنمدی فاما اصح بودرکه ذال معجمه
بولنده فارسیده اولیوب بالجمله دال مهمله اوله فلا تذهل حرف الزاء زاء معجمه بسیطه که
عربیده من و عن کبی کاهی ظرفیت ایچون دخی اولور عربیده فی فارسیده در کبی بو زاء بسیطه
دائما اوائل کلمه یه ادخال اولنور واگر داخل اولدیغی کلمه نک اولی حرف صحیح اولورسه حرف زا
مکسور اولور شیخ سعدی بیت اگر روزی بدانش در فزودی ؛ ز نادان تنک روزی تر
نبودی ؛ واگر اولنده الف اولان اسم اشارته و ضمیره داخل اولورسه حرکه ده مدخولی
اولان کلمه نک اولنه تابعدر مثال فتحه شیخ سعدی بیت زانکه ترا بر منی مسکن نظرست ؛

اثارم

اثارم از آفتاب مشهودترست ؛ مثال کسره جامی بیت زانی نسزد نهفت اینی درج را ؛
زینی نرسد ظلمت اینی برج راه ؛ مثال ضم جامی بیت اربعینست که درهای فتوح ؛ زو کشاده
بخلوتکده روح ؛ وکاهی زای مرقومه ادات ربط اولان که لفظنه الحاق اولنوب آخرنده کی
هاء رسمیه حذف اولنوب و کافه فتحه ایله حرکه ویروب کز دیرلر در و زننده وکاهی زای
مزبوره اولنه بر الف مفتوحه کتوروب از دیرلر حرف الشین بو شین معجمه کلمات آخرلرینه
لاحقه اولور ایکی قسم اوزره در قسم اول ضمیر غائبدر بو ضمیر غائب اولان شین جمیع
احکامده تاء خطابیه کبیدر کما سبق لکن ابدال بو قدر بویله اولنجه بونده اوچ بحث جاریدر
بحث اول معانیسی بیاننده در چونکه شین معجمه کاهی فعله لاحق اولوب مفعولیت معناسنی
مفید اولور کاهی اسمه لاحق اولوب اضافت معناسنی مفید اولور ایکی معنایه ظهیر فاریابی
بیت دادیم دل بدست تو در پا میفکنش ؛ غافل مشو ز ناله و زاری و شیونش بحث ثانی
بو شین معجمه دائما ساکندر مگر شول وقت مفتوح اولور که اول شینک آخرینه ادات جمع
اولان الف و نون لاحق اوله البته الف ما قبلنی مفتوح ایدر بحث ثالث شینک ما قبلنده
واقع اولان حرف اوچدن خالی دکلدر چونکه یا هاء رسمیه اولور یاخود سائر حرف صحیح
اولور یاخود حرف مد اولور اگر هاء رسمیه اولورسه افصح بودرکه اول هادن صکره بر همزهٔ
مفتوحهٔ مجتلبه زیاده اولنه مثلا بنده اش کبی وکاهی مقام اقتضاسیله هاء رسمیه یی حذف ایدوب
شینی ما قبلنده اولان حرفه وصل ایدرلر شاعر بیت اگر ایزد عنایت کرد بندش ؛
شود در جمله افعالش موفق ؛ واگر صحیح اولورسه مفتوحدر کما سبق فی بیت ظهیر فاریابی
مگر ضرورت وزن اوله اولوقت مده ساکن اولور شیخ سعدی بیت هرکه مزروع خود
بخورد بخوید ؛ وقت خرمنش خوشه باید چید ؛ واگر حرف مد اولورسه الف مده صورتنده
ایکیسی بردن ساکن اولور مثلا دلهاش کبی یاخود شین معجمه نک ما قبلنده بر یاء تحتیهٔ
مفتوحه زیاده ایدرلر مثلا دلهایش و عصایش کبی و واو مده صورتنده یا ایکیسی بردن
ساکن اولور مثلا گیسوش کبی یاخود واوی فتح ایدرلر مثلا گیسوش کبی یاخود بر یاء تحتیهٔ
مفتوحه زیاده ایدرلر مثلا گیسویش کبی و یاء مده صورتنده واو مده ده اولان وجوه ثلثه
جاریدر مثلا دستیش و دستیش و دستی یش کبی قسم ثانی مجرد امر حاضر صیغه سنک
آخرینه الحاق اولنوب مصدر معناسنی مفید اولور یعنی اسم مصدر اولور مثلا دانش و
ستایش کبی اصلی دان و ستان ایدی بیل و مدح ایله معناسنه آخرینه ما قبلی مکسور شین
معجمه الحاق اولنجه بیلش و مدح ایدش معناسنه اولدی بو شین مصدریه نک ما قبلی دائما

دائما مکسور اولور و بو قاعده ترکیده دخی جاریه در فاحفظ **حرف الکاف** کاف عربیه
لسان فارسیده ایکی وجه اوزره مستعملدر **اول** کاف عربیه اواخر کلمه یه لاحق اولندقده
ادات تصغیر اولور بو تقدیرجه لاحق اولدیغی اسمک اخری اکر ساکن ایسه مفتوح ایدرلر
اول کاف تصغیری اسکان ایدرلر مثلا مردک و طفلک کبی مکر اول کافه ادات جمع اولان
الف و نون لاحق اوله اول زمان کاف دخی مفتوح اولور ایکیسنه مثال شیخ سعدی مثنوی
بر و تا زخوان نصیبی دهند که فرزندکانت بسختی درند ببینید پیش ازان طفلکی
پدر مرد و زآه دل در مندش حذر یا خود اول کافدن صکره تاء مخاطب و شین غائب اوله
اول وقت بنه کاف فتح ایدرلر زیرا کاف تصغیر ایله ضمیر غائب و ضمیر خطاب جمع اولسه
البته کاف تقدیم و ضمیر تاخیر اولنور شیخ سعدی بیت قربانکت شوم پدرت را بزن
بکشتی عیسی مریمی تو بدرد راچه میکنی یا خود اول کافدن صکره یاء نسبت و یاء خطاب و یاء
وحدت اوله اول وقت کافی کسر ایدرلر مثلا غریبی قطعه کشتم خرابه و شیفته خردسالکی
قدش نهالکی چه نازک نهالکی چون افتاب کشته جهانسوز ترکشی هر سو بر افتابی
ز ابرو هلالکی شیر شکر بی شکر لبی شوخ چشمکی مهرو یکی بر و یکیش از مشک خالکی و اکر
کافک لاحق اولدیغی اسمک اخری هاء رسمیه اولورسه یا هاء رسمیه بر کاف عربیه یه ابدال اولنور
مثلا بزرگک و داننده کک کبی یا خود یا تحتیه یه قلب اولنور مثلا بندیک و دانندیک کبی **وجه
ثانی** که لفظیکه کاف عربیه نک کسری و هاء رسمیه ایله کاهی کم معناسنه اسم اولور عربیه من
موصوله و من استفهامیه کبی ذوی العقولدن عبارتدر ذوی العقولک غیرنده چه کبی لطیفی
بیت هر که در پیش ایدسی بر پیچید دندان زنند هر که در پس میرود پی باید و دندان
کنند بو لفظ که یه ادات ربط اولان است الحاق اولنوب کیست دیرلر نتکم قطعه ثالثه نک
بیت رابعنده کلور و کاهی ادات تعلیل اولور عربیده کی و إذ کبی و کاهی ادات ربط اولور که
ما قبلنی ما بعدنه ربط ایچون ایراد ایدرلر لطیفی بیت چو هرم که نه حو بشتی پایم عرضم
نه بدبکری یابی **حرف المیم** حرف میم ایکی نوع اوزره مستعملدر **بر نوعی** اوائل افعاله
ادخال اولنوب مفتوح تلفظ اولنور عربیده لاء ناهیه معناسنه در مثلا مکو و مخور
و مرو کبی **دیگر نوعی** اواخر کلماته الحاق اولنوب کندو ساکن ما قبلی مفتوح تلفظ اولنور
ضمیر متکلم وحده در بو صورتده کاهی فعله لاحق اولور مثلا دانستم و آموختم و دانم و
آموزم کبی و کاهی اسمه لاحق اولور سخنم و مالم و مادرم کبی و کاهی ادوات اولنه داخل اولور
مفتوح اولور مثلا مرا کبی و کاهی اخرنده هاء رسمیه اولان اسمه لاحق اولور بو صورتده

افصح

افصح اولا هاء رسمیه دن صکره بر همزه مفتوحه کتورمکدر مثلا بنده ام کبی لکن هاء رسمیه
حذف اولنوب میمی ما قبلنه وصل اولنمسه جائزدر مثلا بندم کبی همچنین اخرنده حرف مد
اولان اسم لاحق اولدیغی الف مد صورتنده ایکی وجه جائز اولور مثلا عصام و عصایم
کبی و واو مد صورتنده اوچ وجه جائز اولور مثلا کیسوم و کیسوءم و کیسویم کبی و یاء مد
صورتنده کذلک مثلا آشیبم و آشیئم و آشییم کبی تاء ضمیرک و شین ضمیرک احوالنه قیاس
اولنور فارجع الی تفاصیلها و کاهی بو ضمیرلر مقام قرینه سبیله حذف اولنورلر خواجه
حافظ بیت کل در بر و می در کف و معشوقه بکامست سلطان جهانم بچنین روز غلامست
یعنی کل در برم می در کفم دیمکدر و اکر نفس متکلم مع الغیر مراد اولنورسه میمدن اقدم
بر ما قبلی مکسور یاء تحتیه ساکنه کتورورلر مثلا دانستیم و شناختیم و دانیم و شناسیم کبی
تکمله بر نوع میم دخی وار که اخر کلمات اعداده لاحق اولوب دائما کندو ساکن و ما قبلی مضموم
اولوب باعتبار حال و باعتبار تفسیره معنا تربی مفید اولور مثلا دوم لفظی ایکی معناسنه
ایکن دوم دینسه ایکنجی دیمک اولور نتکم ناظم نحریر اون طقوزنجی قطعه نک بیت سادسنده
صریحا ذکر ایدر انک شرحنده ان شاء الله تفصیل اولنور فانتظر **حرف النون** فارسیده
نون مفتوحه عربیده ماء نافیه معناسنه در اوائل مصادر و اوائل مشتقاته ادخال اولنوب
متصل یازیلور مثلا دانستن و ندانستن و ندانسته و ندانند و ندانده و ندان کبی و نفی ذوات
و سلب صفات قصد اولندقده هاء رسمیه ایله منفصل یازیلور بو صورتده اسماء جامد
و اسماء مصادر و اسماء زمان و اسماء مکان و مبالغه صیغه لرنده و شول اسم فاعل که مفعولنه
متعلق اوله ایشته بونلرک نفی و سلبی قصد اولندقده استعمال اولنور و قس علی هذا لطیفی
بیت جبری نه حیدری و نه دانا و کاملی دانندهء کلی و دانندهء دلی کاهی بو نونه الف الحاق
اولنوب نادیلکده عربیده لیس ترکیده دکل معناسنه اولور نتکم ادوات مرکبه ده بیانی
کلور همچنین نون ساکنه که علامت مصدردر حذف اولنجق فعل ماضی صیغه سی حاصل
اولور و دخی ماضیده و مضارعده قبل الدال علامت جمع غائبدر مثلا دانستن مصدردر
دانست ماضی و دانستند و دانند جمع غائبلردر تفصیلی محللرنده کلور انشاء الله **تکمله** بو
میم ناهیه و نون نافیه اوائل الفاظ اولان مصادر و مشتقاته ادخال اولنجق الف یاء
تحتیه یه ابدال اولنور مثلا میاموز و نیاموز کبی **حرف الواو** فارسیده واو اوچ وجه اوزره
مستعملدر **اول** کلمتین میاننده واقع اولان واو عاطفه در نتکم عربیده دخی عاطفه اولدیغی
کبی لکن عربیده دائما مفتوحه اولور و احیانا محذوف اولور فاما که فارسیده اکثری واو

یازیلور لکن ماقبلنده معطوف علیهک اخرینک ضمهسی اکتفا اولنور تلفظ اولنماز مثلا لب
و دندان کبی مکر ضرورت وزن اوله اول زمان معطوف علیهک ضمهسنی اشباع ووا وی اسکان
ایدرلر همام تبریزی بیت بر سرو چشم من کذر کی تا، چه بیابادی بکل بیابا یابی، یاخود ضرورت
محل اوله اولوقت کاهی واو مفتوح تلفظ اولنور شاهی بیت مابکدل و بکروی چنین وان
کل رعنا، افسوس که ازهر طرفی روی دکر داشت، وکاهی مکسور تلفظ اولنور شیخ سعدی
مثنوی بچه کار ایدت زکل طبقی، از کلستان من ببر ورقی، آن کلستان بنج روز وشش باشد،
وین کلستان همیشه خوش باشد، ایشته بو تفصیل اکر معطوف علیهک اخری حرف مد یاخود
ها رسمیه اولماز ایسه یو قسه اکر دو نبری اولورسه بو دورت صورتده واو عطف ضمه
حرکه ویریلور مثلا دانا وبینا وکیسو و دندان وبینی وبروت وبنده وچاکر کبی وکاهی واوک
ضمهسنی اشباع ایدوب بر سبب خفیف پیدا ایدرلر شاعر بیت پارسا و رند و صوفی و ظریفی
وصفهای من شده در وقتها، ثانی اخر کلمهیه واو لاحق اولوب ماقبلنک حرکهسی واو
جنسندن اولنجه خراسانیلر عندنده ادات تصغیر اولور ثالث کلمهٔ واحده میاننده کانه
جوهر کلمهدن جزء واقع اولان واوکه ماقبلی مضموم اولور بودخی اوچ نوع اوزرهدر
اول واو معروفکه حرف مد اولور مثلا حور ودود ورو روی کبی ثانی واو مجهول که انجق خطده
یازیلور لکن اوقنماز مثلا غور وشور کبی ثالث واو علامتک اماله علامتیدر یا بین الفتح
والضم اوقنمه علامتدر مثلا خواجه وخواهر کبی یاخود بین الفتح والکسر اوقنمه علامتیدر
مثلا خویش وخوید کبی لکن بین الفتح والکسر صورتنده واو علامت قاعدهٔ مطرده
دکلدر نتکم شیر بمعنی الاسد وریش بمعنی القرحه تخلف ایلدیکی کبی فاحفظ حرف الها
یدی وجه اوزره مستعملدر ١ نسبت ٢ لیاقت ٣ مقدار زمان ٤ رابطه ٥ رسمیه ٦ اصلیه ٧
زائده بو یدی هادن انجق ها اصلیه وها زائده اوقنور ماعداسی اولان بش ها
انجق ماقبلنک فتحهسنه علامتدر اول نسبت ایچون ایدی مثلا تابه هاسی کبی حرارته منسوب
معناسنه ثانی لیاقت ایچون ایدی که علامت جمع اولان الف ونوندن صکره کتورلر
مثلا شاهانه دیرلر شاهلره لایق معناسنه شمس فخری بیت شاه فرزانه شیخ ابو
اسحق، که همه کار اوست مردانه، ثالث مقدار زمان ایچون ایدی مثلا ده ساله دیرلر اون
سنه مقداری معناسنه خواجه حافظ بیت می دو ساله ومحبوب چارده ساله، همین بس است
مرا صحبت صغیر وکبیر رابع رابطه ایچون ایدی یعنی وظیفه معناسنی مفید اولور خواجه
سلمان بیت کرچه کوی تو کند کعبه همه عمره طواف، پیش روی تو بهر وقبله همه روزه نماز،

خامس ها رسمیه ایدی انجق ماقبلنک فتحهسنه علامت اولور بشقه معنی افاده ایلمز شو قدرکه
لفظ که ولفظ چه ده ها رسمیهنک ماقبلی مفتوح اولماز بلکی مکسور اولور مثلا بنده
وکریه کبی بو هایه ها علامت دخی دیرلر بو ها رسمیه حالت توصیفده وحالت اضافتده
ها صورتنده یازیلور یاء تحتیهٔ مکسوره کبی اوقنور کاهی اوزرینه بر همزه صورتنده عینی
بدل اوضع اولنوب همزهٔ مکسوره کبی اوقنور مثلا بندهٔ دانا وبندهٔ پادشاه کبی واکر اخرینه
علامت جمع اولان الف ونون لاحق اولورسه ها رسمیه کاف فارسیهٔ مفتوحهیه قلب
اولنور مثلا بندکان وخواجکان کبی واکر اخرینه یاء تحتیهٔ نسبیه ویاء تحتیهٔ مصدریه لاحق
اولنجه ها رسمیه کاف فارسیهٔ مکسورهیه ابدال اولنور مثلا بندکی کبی کاهی وحدت یاخود
خطاب ایچون ها رسمیه اوزرینه بر همزه صورتنی عینی بدل یازیلور مثلا بندهٔ کبی بر بنده
یاخود بنده سک معناسنه کاهی ضرورت وزن ایچون بر حرف ساکن اقتضا ایدر اول زمان
صریحا ها تلفظ اولنمق قبیحدر افصح بودرکه فتحهیی سلاکه رک تلفظ ایلیه شویلهکه نه
صریحا ها اوله ونه صریح الف اوله لطیفی بیت ای شاه ستمکر وی دلبر زهی رعنا، تاکی دل
بیچاره باشد بفراقت خوفا، سادس ها اصلیه ایدی بو ها اصلیهلر حالی یازیلور و
تلفظ اولنور مثلا به وکه هالری کبی سابع ها زائده ایدی بو هانک وجودی وعدمی افاده
ده سیاندر مثلا هی هاسی کبی فائده عربیدن منقول اولوب اخرنده تاء تأنیث بولنان کلمه
لر کلمه اخرنده ها رسمیه اولان کلمهلر کبیدر مثلا ثمره وطلحه هاسی کبی نهایت عربیده تلفظ
اولنور فارسیده اولنماز مکر تاء مصدر اوله انده ایکی وجه جائز اولور یا بودرکه ها
رسمیه صورتنده یازیلور وها رسمیه معاملهسی اولنور یاخود تاء اصلیه کبی صریحا تا یازیلور
وتا اوقنور مثلا دولت وسعادت کبی اکثری دخی بودر حرف الیا بو یاء تحتیه اون بر وجه
اوزره مستعملدر ١ خطاب ٢ اسناد ٣ توصیف ٤ مصدریه ٥ نسبت ٦ وحدت ٧ تنکیر ٨ لیاقت ٩
استعداد ١٠ حکایت حال ماضی ١١ زائده بو حرف یا بو معنالرک هر برینده دائما کلمهلرک
اخرینه لاحق اولوب کندو ساکن وماقبلی مکسور اولور مکر کیم مابعدنده شین ضمیر
ومیم ضمیر اوله اولوقت یاء مذکوره مفتوحه اوقنسه ده جائزدر کما سبق فی الشین والمیم
شاعر بیت من عاشق بیچارهام ماشنیم همت بکن، چون هر که نوت انسیست همت کنی ای
مرشدا، اول خطاب ایچون ایدی چونکه یاء تحتیه ضمیر متصل خطابدر عربیده تاء خطاب
کبی مثلا ترکیده ایلدیک عربیده فعلت فارسیده کردی دیرلر محمد صوفی رباعی ای انکه
مرا بمحنة افزون کردی، وز دائرهٔ سپهر بیرون کردی، هر کارهٔ ما ابزد بیچون کردی، کردی

مرا نوهست اکنون کردی: بو مذکور یا خطاب. کاهی ماضیه لاحق اولور کما سبق
آنفا کاهی مستقبل لاحق اول مثلا کنی کبی ایدرسک معناسنه کاهی اسمه لاحق اولور
مثلا جدونی کبی نیجه سین معناسنه وکما ایضا رباعی ای دوست که کفتی محمد جدونی:
عیش باد اهیشه در افزونی: ایستاده بریز اسما جون ام: کایستاده بر یزا ربا
ستد خونی: وکاهی بیان خطاب ایچون ضمیر منفصل اولان تو لفظنه ایکی یا تحتیه
الحاق ایدوب بر مکسوره بری ساکنه اولور مثلا توبی کبی سن سین مقامنده نتکم
اون التنجی قطعه نک بیت ثانی عشرنده کلور وکاهی ضرورت قافیه وترخیم ایچون یا
خطاب حذف وماقبلی اسکان اولنور شیخ سعدی بستاننده شمعک پروانه یه مخاطبه
سنده دیر مثنوی ای مدعی عشق کار تو نیست: که نه صبر داری نه یارای ایست
بویکر یزی از پیش یک شعله خام: من ایستاده ام تا بسوزم تمام: وکاهی یا خطاب
استفهام معناسنی متضمن اولور لکن اداة استفهام اولماز مثلا شنید ودیدی دیرلر
ایشتدکی وکوردکی معناسنه لطیف بیت دیدی که چه کرد اشرف خر: او مظلم برد وجانی
یک زن: وکاهی یا خطاب ایله لاحق اولجق فعلک ادا سنه اداة ربط اولان است کیرر
ده ترکیده مشی معناسنی مفید ومتضمن اولور مثلا دادی وکردی کلهلری ویردک
وایلدک معنالرینه ایکن دادستی وکردستی دینسه ویرمشسک وایلمشسک معنالرینه
اولورلر ثانی یا اسناد ایدی که مسند الیهی مسنده ربط ایچون ادات ربط در عربیده
ضمیر فصل فارسیده است ترکیده در لفظلری کبی لکن دائما مسنده لاحق اولوب کندو
ساکن ماقبلی مکسور اولور وقوعی تبریزی بیت بوده ام از تاب عشقت همچو زر
کامل عیار: او بداند قدر زر را هرکه باشد زرکری: حاصلی بو بیتده یا اسناد زرکری
یا سیدر کاهی بو یا اسناد حذف اولنوب ماقبلنک کسریله اکتفا اولنور شاعر
بیت تو مرا معشوق من افتاده بی چاره ام: از زمان تو خراسی تا بهنکام کبر: اصلی
یار ایله معشوقی ایدی ثالث یا توصیف ایدی که صفتی موصوفه ربط ایچون صفته
لاحق اولور لکن لحوقی واجب کل یعنی کتورلمسه ده جائزدر مثلا مرد دانای کبی شاعر
بیت نی دلا بوده ام عاشق ندانم چاره اش اصلا: مکر همت کند تکدم مرا یک مرد
دانایی: کانه بو ربط فارسی یه مخصوصدر یعنی نظیری عربیده وترکیده بولنماز
رابع یا مصدریه ایدی که اخر کلمه یه لاحق اولور لاحق اولدیغی کلمه کرک مرکب اولسون
مثلا زرکری کبی قو یجیلق معناسنه کرک بسیط جامد اولسون مثلا سردی کبی صاووقلق

معناسنه

معناسنه کرک بسیط مشتق اولسون مثلا شکیبایی کبی صابرلک معناسنه میرزا قلی بیک
بیت: فراق میکشد وانی زمان میکوید: سرای انکه کند تکیه بر شکیبایی: کاهی اولور که
بو صورتده یا حذف اولنوب ماقبلنک کسریله اکتفا اولنور مثلا نیکی مقامنده نیک
وبدی مقامنده بد دیرلر کاتبی بیت بد منی دائما اندیشه دادی: نه نیکست اینچنین نیکو
بنیدیشی: اخرنده ها رسمیه اولان کلمه یه لاحق اولنجه ها رسمیه کافه ابدال اولنور دیو
ها بیاننده کچدی خامس یا نسبت ایدی چونکه یا تحتیه عربیده نسبت ایچون اولدیغی کبی
فارسیده دخی نسبت ایچون اولور لکن عربیده مشدد فارسیده مخفف ساکندر مثلا عربی
وعجمی کبی عربیه وعجمیه منسوب دیمکدر جامی بیت فهم رازش نکنم او عربی من عجمی: لاف مهرش
چه زنم او قرشی من حبشی: کاهی اولور که یا نسبتدن صکره تاکید ایچون بر نون ساکن
زیاده ایدرلر مثلا طاشدن و توجدن یاپلمش نسنه یه سنکین ورویین دیرلر و آتشه
منسوب دیمکه آتشین دیرلر نظم لال بیت تبر دندان سم سم آتشین دم: لعابی زهره
موی نیش تو ام: وکاهی تاکید نسبت ایچون یادن اقدم الف ونون زیاده ایدرلر مثلا دیا
پهلوه منسوبه پهلوانی دیرلر اول دیاره منسوب اولان لسان مراد اولنور شاعر
بیت کشاده زبانی وجوانیست هست سخن کفتنی پهلوانیست هست بو یا نسبتدن
اسبق الف ونون زیاده ایتمک عربیده دخی جاریدر مثلا نورانی وظلمانی کبی نوره و
ظلمته منسوب دیمکدر بلکه عربیده اصلدر فارسیده اکا قیاسدر وکاهی فارسیده
الف ونوندن صکره یا نسبتی ها رسمیه یه ابدال ایدوب مثلا ملوکانه دیرلر لکن اصح
اولان ها رسمیه مذکوره ها لیاقتدرکه سبقه فی بیان الها سادس یا وحدت ایدی
لاحق اولدیغی کلمه نک وحدتنی مفید اولور شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیم روز:
کفتم این فتنه است خوابش برده به: سابع یا تنکیر ایدی شمس فخری قطعه سر من
کشته کشتم عهد یاری: ندانم مثل صنم وشهر یاری: جمال الدین ابو اسحق که او را: نباشد
روز وروزم مرد یاری: بو یا تنکیرک یا وحدت ایله فرقی دقیقدر فارسیده وقوف
تامی اولان بیلور فتامل ثامن یا استعداد ایدی که لاحق اولدیغی کلمه ده تهیه واستعداد
معناسنی مفید اولور مثلا کفتنی وخوردنی دیرلر سویلنه جک ویناجک معنالرینه یعنی
سویلمکه حاضرلنمش سوز ویمکه حاضرلنمش طعام دیمک اولور نتکم قتله مستحق آدم کشتنی
دیدکلری کبی سیفی بخاری بیت شمع در مجلس اکر با تو دم از نور زند کشتنی سوختنی
باشد واو یختنی تاسع یا لیاقت ایدی که لیاقت معناسنی مفید اولور مثلا آوردنی

تاکید نسبت ایچون یادن اقدم الف ونون زیاده ایدرلر پهلوانی

کبی کتفدر مکه لایق نسنه معناسنه هاتفی بیت زاور دبنهای شاهانه تیز؛ در انی
عرضله بردبسیار چیز؛ بو بیتده آوردنی پیشکش معناسنه بدیاء لیاقت ایله یا استعداد دک
فرقی اعتبار ایدر فلا تغفل عاشر حکایت حال ماضی ایدی که اکثر بالذات فعل ماضی آخرینه
لاحق اولور مثلا آمد کلدی معناسنه ایکن دیمسه کلدی ایدی معناسنه اولور فرخی بیت
کر بذیر فتی نکار اخویش قربان کردمی؛ کر قبولت آمدی ترک سر و جان کردمی؛ کاهی
احیانا اسم یاخود ادات آخرینه لاحق اولور لکن ینه معناده ماضیء مذکوره یاخود
ماضیء مقدره مربوط و متعلق اولور شاه ناصر خسرو قطعه من ز دست این خر ازان
آخر بمیغان برشدم؛ ورنه هرکز آدمی دیدی که عنقاستی؛ پشت این ست مقلاخم که
کردی در سجود؛ ورنه در جنت امید فلیه وحلواستی؛ تکمله بو حکایت حال ماضینک
ترکیده اداتی ایدی لفظی فاما که عربیده مخصوص اداتی یوقدر البحق معونت مقام ایله
منفهم اولور مثلا وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید آیت کریمه سنده کلبلری ذراعلرین
بسط ایتمشدی دیو تفسیر اولنور بو تفسیر ادات مخصوصه ایله دکلدر مکر فعل ماضی
ترکیب عربیده حال واقع اولدقده بر قد ظاهره دن یاخود قد مقدره دن لازم اولور
ایشته قد مزبوره ادات حکایت حال ماضی اوله مثلا وجاؤهم حصرت صدورهم ایتنده
اولدیغی کبی فافهم حادی عشر یاء زائده ایدی که آخرنده حرف مد اولان کلمه بر کلمه یه
مضاف اولسه یاخود بر کلمه ایله موصوف اولسه حرف مددن صکره یاء تحتیه مکسوره زیاده ٥٥
ایدرلر مثال اضافت عصای موسی و کیسوی دلبر و آشتیء زید و عمرو کبی شاعر بیت
اکر بشمرم لطفش سرو بسر افتد؛ هزار خامه و کاغذ وفای آن نکند؛ مثال صفت
دانای عامل و کیسوی سیاه و آشتیء مرغوب کبی و کاهی ضرورت وزن و تحسین سجع
ایچون مضافک آخری و معطوفک آخری و موصوفک آخری نه قدر که حرف صحیح ایسه ده کسره
سنی اشباع ایله بر یاء تحتیه زیاده ایدرلر لکن لفظده اولور خطده یازلمز تنبیه معلوم
اولسونکه بو حروف بسیطه معانیلرینی بیان ایدرکن شعوری مرحوم فرهنکنده
بی نهایه خبط و خلل ارتکاب ایلدی فاما که بحمد الله فقیر بر تقصیر مهما امکن تنقیح و
اصلاح و انتخاب ایلیوب واحسن نظامه بند ایلدیم اللهم انفعنا به یارب العالمین
ایشته بو مقامده بیان بسائط رسیدهٔ انجام اولوب بعده بیان ادوات مرکبه یه
شروع التزام و اهتمام اولندی و بالله التوفیق و هو نعم الرفیق ادوات مرکبه آبا
همزه و باء موحده ممدوده نک فتحیله ادات تعجبدر مثلا آبا دانست برلر نه عجب بلدی
معناسنه

معناسنه فائده ابا بودن بشقه ایکی معنایه دخی کلور اول یعنی جنس طعام ثانی یعنی
اشامیدن یعنی صو و شراب و اشامی نسنه لر ایچمک آیا یاء تحتیه ایله ابا کبی ادات تعجبدر
نتکم قطعهٔ ثانیه نک بیت سادسنده کلور اب همزه نک فتحی و دال ایله حرف شرط اولان
اکر لفظندن مخففدر شاعر بیت رفیقان را ادنباشی شفیق؛ بهر سنک بکریزد از تو
رفیق؛ فائده اد بوندن بشقه بیجق معناسنه ده کلور از همزه نک فتحی و زای معجمه ایله ادوات
بسیطه ده کجن ز معناسنه در کما سبق تفصیله ابو المعانی درهجو بیت چو کونش بکدراند
کبر کردون؛ بسود از لعل سرخ انکشتوانه؛ است همزه نک فتحی و سینک سکونی و تاء
فوقیه ایله ادات ربط در حکم و خبر معناسینی افاده ایدر نتکم عربیده ضمیر فصل ترکیده
در لفظی کبی حاصلی بونده اوچ بحث واردر بحث اول است لفظی دائما آخر کلمه یه لاحق
اولور لاحق اولدیغی کلمه کرک اسم اولسون جامی بیت آمدی و آمدنت بس خوشست؛
دیدن روی تو عجب دلکشست؛ و کرک فعل اولسون ولد بیت کرچه کهر وار چو تیغ آمدست؛
بلکه کهر بار چو میغ آمدست؛ و کرک ادات اولسون شیخ سعدی بیت زانکه ترا بر من
مسکین نظرست؛ آثارم از آفتاب مشهور ترست؛ بحث ثانی لاحق اولدیغی کلمه نک
آخری اکر حرف صحیح اولورسه دائما استک همزه سی ساقط اولوب مربوط حرف صحیح
مفتوح اولور کما فی الابیات السابقه و اکر حرف مد اولورسه ینه همزه ساقط و ماقبلی
یا بو که کالاول حالی او زره حرف مد اولور مثلا عصاست و کیسوست و راستیست کبی
شیخ سعدی بیت برک درختان سبز در نظر هوشیار؛ هر ورقی دفتریست معرفت
کردکار؛ یاخود همزه نک سقوطندن صکره بر یاء تحتیه مفتوحه زیاده ایدرلر تا
ضمیر و شینی ضمیرده اولدیغی کبی مثلا عصایست و کیسویست و راستیست کبی یاخود
واو مده و یا مده فتحه ویررلر مثلا کیسوست و راستیست کبی و اکر هاء رسمیه اولورسه
اکثری حالی او زره همزه و ماقبلی ایکیسیده مفتوحدر کما خجندی بیت ز سر تا پا کلی ای
شاخ نازک؛ که برکت شیوه است و میوه ات ناز؛ و کاهی احیانا همزه و هاء رسمیه
ایکیسیده اسقاط اولنوب وصل ایدرلر مثلا بنده است مقامنده بندست دیرلر
حکیم ناصر خسرو بیت صورت علی ترا باید القیدن جهد؛ در تو ایزد افریدست انچه
در کس نافرید؛ اصلی آفریده است ایدی تنبیه حرف صحیح بو مقامده حرف مده مقابلدر
فلا تغفل بحث ثالث دائما همزهٔ است خطده ساقط اولور لفظدن ساقط اولدیغی
کبی مکر آخرنده هاء رسمیه اولان کلمه یه متصل اوله خطه ثابت اولسه ده جائزدر نتکم

صدرت سابقه لردن منفهم اولور **فائده** هم دخی استا استر لفظندن مخففدر اولوب
قاطر معناسنه ده کلور کذا فی فرهنگ جهانگیری **اکر** همزه نک وکاف فارسیه نک فتحلری
ورا ایله حرف شرطدر عربیده ان کبی خواجه حافظ بیت اکر آن ترک شیرازی بدست
آرد دل ما را؛ بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارا را؛ **اکرچه** بمعنی لو وصلیه وان وصلیه
صائب بیت اکرچه سایه ام منشور دولت در بغل باشد؛ برای استخوان سرکشته
دائم چون هما باشم؛ **اند** همزه نک فتحی ونونک سکونی ودال ایله است لفظنک جمعیدر
دائما اخره لاحق اولور حاصلی است لفظنده جاریه اولان ابحاث ثلثهٔ سابقه بونده
ده جاریه در مثلا سرند وجانند وکیسوند وکیسونید وبنده اند وبنده ند وامثالی
کبی کاهی اولور که مفردی اولان است برنده ثابت ایکن اخرینه اند الحاق ایدرلر لکن
مقصود جمعدر الحق است تحسین لفظی ایچوندر حکیم سنائی بیت این کروهی که نو برآ
ستند؛ عشوه را جان وزر همی بدستند فافهم؛ **فائده** اند بوندن بشقه دورت
معنایه دخی کلور اول اوندن نقصان عدد معناسنه عربیده نیف وبضع کبی
ثانی امید وارا ولق معناسنه ثالث بمعنی شک وشبهه رابع براغاجدر که مهک
دخی دیرلر عربیده سوس دیدکلری کبی در **اندر** همزه نک فتحی ونونک سکونی
ودالک فتحی ورا ایله ظرفیت ایچوندر عربیده فی ترکیده ده فارسیده در کبی شاعر
بیت اکر پرسی زمن راه صفا چیست صفا اندر وصال اندر فنا یست کاهی بای
موحدهٔ بسیطه ده ذکر اولنور یعنی وجه اوزره بعض کلمه نک اولنه بای موحدهٔ مفتوحه
داخل واخرینه اندر کلمه سی لاحق اولور نتکم شیخ سعدی کلستان افتتاحنی وبشکر
اندرش مزید نعمت عنوانیله تصدیر ایتدیکی کبی ایشته بو مقام مناسب اولان بای
موحده ده کجن تفصیلی اجرا ایله **فائده** اندر بوندن بشقه ایکی معنایه دخی کلور
اول اوکی معناسنه نتکم اوکی بابا پدر اندر دیو بکرمی اوچنجی قطعه نک بیت حاشیه سنده
کلور ثانی بمعنی درون یعنی داخل وباطن **با** بای موحدهٔ مفتوحهٔ ممدوده نک فتحیله
اوچ معنایه کلور اول بمعنی الصاق عربیده با جاره کبی ثانی بمعنی مصاحب عربیده
مع ترکیده ایله کبی ایکی معنایه کمان جخندی رباعی خصمم که بکفت وکور را مد با من
ریشی چو جوال دیدمش تا دامن؛ کفتم که در آن ریش دوم شغلم کفت؛ با سک بجوال
در فشا بدر فتن ثالث بمعنی مقابله خواجه سلمان مصراع محیط با تو برو زسخی
نکیرد پای؛ محصلی بای بسیطه وبای مرکبه بربرلری معنالرینه ده کلور **فائده** بای مرکبه

بوندن

بوندن بشقه اوچ معنایه دخی کلور اول بمعنی ذو وصاحب میر نظمی بیت اکر بی نواد
اکر با نوا؛ هر آیینه اخر رود این سرا؛ ثانی بمعنی طعام که اصلی اباایدی کما سبق ثالث
باد لفظندن مخففدر اولسون معناسنه **بار** بای موحدهٔ ممدوده نک فتحی ورا ایله اداتِ
نسبتدر مثلا مشکبار ومشکبار کبی باقی معنالری یکرمی برنجی قطعه نک بیت اولی شرحنده
کلور **فائده** مشکبار وصف ترکیبی اولسه ده جائزدر چونکه بار لفظی باریدن لفظندن
امر یاخود اسم فاعل مخففدر فافهم **بان** بای موحدهٔ ممدوده نک فتحی ونون ایله ادات
صفت مشبهه واداتِ اسم فاعلدر که اکثر ملازمت ومحافظه معناسنی مفید اولور دائما
کلمه اخرینه لاحق اولور مثلا باغبان وکشتبان کبی باغی بکجیسی واکین بکجیسی معناسنه
شیخ سعدی بیت چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؛ چه باک از موج بحر آ
نرا که باشد نوح کشتیبان کاهی محافظه دن مجرد اولورق محضا اسم فاعل اداتی اولور
مثلا دیده بان کبی کوزجی معناسنه فاما که پاسبان اکر مطلق بکجی معناسنه اولورسه
محافظه دن مجرد اولور واکر کیجه بکجیسی معناسنه اولورسه محافظه مفهومنی متضمن
اولور چونکه قرق سکزنجی قطعه نک طقوزنجی بیتنده پاس حفظ ایتمک دخی بر ربعی
ایمشی کیجه نک دیو کلور وکاهی مجرد نسبت ایچون لاحق اولور مثلا بادبان کبی یلکن
معناسنه چونکه ترکیده یلکن یله منسوب دیمکدر **فائده** بان بوندن بشقه اوچ معنایه
دخی کلور اول مختصر بانک بمعنی آواز ثانی بمعنی اسیر ومحبوس ثالث عربیده فستق
البان دیدکلری براغاجدر فستق کبی میوه سی اولور لکن فستق دکلدر وعربیده
قضیب البان دیرلر شعرا قد محبوبی تشبیه ایدرلر **بر** بای موحده نک فتحی ورا
ایله اداتِ اولورق دورت معنایه کلور اول بمعنی استعلا عربیده حروف جاردن
علی معناسنه جامی بیت چیره کی بر شجر سدره جمن؛ بر سر شاخ کی از بیم شکن
نوعی خوشانی بیت بر آهنکی ذنم ناخن بمضراب؛ که از آب آتش چکد آب؛ ثانی ظرفیت
ایچوندر عربیده فی ترکیده ده کبی مثلا فلانده مقامنده بر فلان دیرلر وده
بیت قافیه انجا که نظامی خواست؛ بر کذر قافیه جامی سزاست؛ ایشته بو ایکی صورتده
بر کلمه اولنده بای بسیط اخرنده بر مذکور جمع اولسه نه کونه اولدیغی بای بسیطه ده
کچدی ثالث بمعنی نزد که عربیده عند معناسنه شاعر بیت رفتم بر طبیب که بر سم
علاج درد؛ چون نادام شنید وروان دد واز کرد؛ رابع تحسین لفظ ایچون
اوائل مشتقاته ومصادره داخل اولنور اسقاط اولنسه معنایه خلل کلمز ابو المعانی

تده

بیت عشق انداخت آتش غم بر تنم: از تف دل سر بسر برجسته شد فائده بو لفظی
بوندن بشقه اون دورت معنایه دخی کلور نتکم تفصیلی اوتوز برنجی قطعه نک ایکنجی
بیتی شرحنده کلور فانتظر بی باء موحده ممدوده نک کسریله ادات نفیدر که عربیده
بلا ترکیده سز ایله تعبیر ایدرلر مثلا بی دل کبی کوکلسز معناسنه شیخ سعدی بیت
کر کسی وصف او ز من پرسد: بی دل از بی نشان چه کوید باز: وکاهیجه حرف سلب
اولور عربیده لا فارسیده نا ترکیده دخی کبی لکن هر برده مطرد اولماز مثلا ناکس
دیمکدر بی کسی دینلمز چونکه ناکس آدم دکلدر بی کس آدمسز دیمکدر تا مثناة
فوقیه ممدوده نک فتحیله ادات اولور اون معنایه کلور دائما اوائل کلمه یه داخل اولور
اول بمعنی ابتداء غایت عربیده من ترکیده دن فارسیده از کبی خواجه حافظ بیت
تا شدم حلقه بکوش در میخانه عشق: هر دم آید غمی از نو بمبارکبادم ثانی
بمعنی انتهاء غایت عربیده الی کبی وله ایضا بیت آنم که یک دم از تک و تازم شکیب
نیست: تا مکه و مدینه نکیرم جیب بنیست: صائب بیت صائب بکشی از چهره معنی
ورق لفظ تاکی ز برون سیر کنم باغ ارم را: کاهی بو تاء مزبوره نک ما بعدنده بر باء
موحده مفتوحه کتوروب معناسنی تاکید ایدرلر مثلا تا بشیر و تا بسحر کبی شاعر
بیت اربکنی خوهش وصل دلارام را: تا بسحر آه کنی تا برسی مقصدت ثالث ادات
غرضدر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا رخش را زین کنند دم اندر دم نای زرین
کنند رابع ادات تحذیر که عربیده کلا فارسیده زنهار دکی ترکیده صاقین دیرلر شیخ
سعدی بیت تا نکنی خدمت سلطان دلیر: تیغ و سنان دوید از اندام شیر:
خامس مادام معناسنه مولانا جامی بیت تا در آید بشیر کشته سوار: بود کردون
اشتران کرده قطار: سادس ادات تعلیلکه عربیده کی کبی لطفی بیت از مهد تا بلحد
بیاموز دپاک زن: تا نزد حق وخلق جهان معتبر شوی: حاصلی مصراع ثانیده اولان
تا ادات تعلیلدر سابع ادات توقیتدر کما اسماعیل بیت تا جهانست صدر عادل
باد فیض جود شی چه عادل سامل باد ثامن ادات شرطکه عربیده ان فارسیده
کر کبی اهلی شیرازی بیت تا پریشان نشود کار بسامان نشود: شرط عقل
عقلست که تا این نشود آن نشود: تاسع ادات تعجبدر نه عجب معناسنه شاهی بیت
نخل قدت که آب کل و یاسمین بریخت: تا در کدام آب و هوا حاصل ابدست:
جامی بیت ما و سر زانوی غم تا سر زانوی کیست: خاطر ما سوی او تا خاطر او سوی

کیست

کیست: عاشر ادات تشبیه که عربیده مثل و فارسیده مانند کبی کاتبی مثنوی
چون خواجه نظام نیست بزم آرایی: بی صوت خوشش مباد جایی جایی: هر
ساز که هست تای بتوان یافت: تنبور و بیست آنکه ندارد تایی فائده بونلردن
بشقه لفظ تا سکز معنایه دخی کلور نتکم تفصیلی ایکنجی قطعه نک بیت ثالثی شرحنده
کلور فانتظر تر تاء فوقیه نک فتحی و را ایله اسم تفضیل اداتیدر دائما آخر کلمه یه
لاحق اولور مثلا فزونتر و مهتر کبی اردنفیرک والکسر کی معناسنه شاعر بیت
چو کرد ابر دولت بر تو بر باد: فزونتر همچو شاخهای بربار: فائده بو لفظی
بوندن بشقه ایکی معنایه دخی کلور نتکم بیانی اللی برنجی قطعه نک بیت اولی شرحنده
کلور چون جیم فارسیه نک ضمی و واو مجهول و نون ایله اوچ معنایه کلور اول ادات
تشبیهدر نتکم چون کبی دیو اوچنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کلور ثانی ادات سؤال
عن الحال که عربیده کیف ترکیده نه حال ایله تعبیر ایدرلر ثالث ادات تعلیلدر که
عربیده اذ و لام جاره و ترکیده نیته کبی بو ایکی معنایه علی الترتیب شیخ سعدی
بیت چون ننالم تلخ از دستان او: چون نیم در حلقه مستان او: چونکه ادات
علتدر چه مذکور چون لفظندن نونک حذفیله مخففدر مذکور اوچ معنایه کلور
مثال ادات تشبیه خواجه حافظ بیت چو باد عزم سر کوی یار خواهم کرد: نفس
ببوی خوشش مشکبار خواهم کرد: مثال ادات سؤال عن الحال ایضا بیت چو با
حبیب نشینی و باده پیمایی: بیاد دار محبان باده پیما را: بو بیتده لفظ چو وقت
و زمان معناسنه اولسه ده جائزدر علی ما حرره السودی مثال ادات تعلیل شیخ
سعدی بیت چو مرد سخنکوی فانی شود: مرو را سخن عمر ثانی شود چه ها
رسمیه ایله جیمک فتحی صورتنده ادات تصغیردر و کسری صورتنده ذوی العقولک
غیرندن سؤالدر دیو جیم بسیطه ده تفصیلی کچدی فارجع چه چیز یعنی ای شی که
عرب تخفیف ایدوب ایشی دیدلر ترکیده نسنه معناسنه چونکه چه آنفا کچدی
چیز نسنه دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلور چه عجب ادات تعجبدر نه
عجب معناسنه دار دال ممدوده نک فتحی و را ایله فی الحقیقه داشتن لفظندن امر
یاخود اسم فاعل مخففدر اکثر وصف ترکیبی اولور مثلا جهاندار کبی جهانی
طوتیجی معناسنه یعنی دنیا محافظه ایدیجی دیمکدر شاعر بیت جهاندارم قدر کیتی
پناه: یکه خورشید مملکت ظل الله: لکن کاهی ادات نسبت دخی اولور مثلا مالدار

كبى مالى ادم معناسنه شاعر بيت كر مدارا ن عالمرا ادم نيست در مدارا ن عالمرا
كر نيست دان دال ممدوده نك فتحى ونون ايله خاصة اسم مكان اداتيدر دائما
اخر كلمه يه لاحق اولور مثلا جزدان ونمكدان وجامه دان كبى فاما كه ستان هم اسم
مكان وهم اسم زمان اداتى اولور فقط برينه مخصوص دكلدر كما سيجئ هم ده حتى
مظروفى احاطه يه كاهى اختصاصى واردر مثلا نمكدان فقط دوز قابنه ديرلر
اما عربستا بويله دكلدر بوتقديرجه خاندان ايكى معنايه كلور برى صحبتخانه
ديرى حرم واهل بيت وزوجه معناسنه شيخ سعدى بيت بابدان يار كشت همسر
لوطا خاندان نبوتش كم شد فائده بوندن بشقه دان امر حاضر اولور بيل معناسنه
ووصف تركيبى اولور مثلا سخندان كبى سوز بيلجى معناسنه مصدرى دانستن
لفظيدر در دالك فتحى ورا ايله ايكى معنايه در اولكى ادات ظرفدر عربيده فى تركيده
ده كبى جامى بيت تاكه درين باديه هولناك ار سر افلاك نيفتى بمغاك بو صوزده
بر كلمه اولنه با بسيط اخرنده در مذكور بولنسه ظرفيتى تقويتنى افاده ايلديكى
تفصيلى با بسيط بيا ننده كجدى شيخ سعدى بيت بدريا در منافع بى شمار ست
اكر خواهى سلامت دركنار ست ثانى ادات تحسيندر اوائل مصادره واوائل
مشتقاته داخل اولور لطيفى بيت شدم خوار وبى چاره اى چاره كر دهى در اجشم
كرم دد نكر نكته در لفظى اوائل مصادر ومشتقاته ادخال اولنديغى اكثرى تحسين
لفظ ايچون اولور كه حذف اولنسه معنا يه خلل كلمز كما هيجى در حذف اولنسه بعض
محلده معنى بشقه دورلو اولور مثلا دريافتن فهم وادراك معناسنه ايكن يافتن
دينسه فقط بولمق معناسنه اولور فائده لفظ در بوندن بشقه يدى معنايه
دخى كلور نتكم تفصيل فرق النيجى قطعه نك بيت رابعى شرحنده كلور را راء مهمله
ممدوده نك فتحيله عربيده لام جاره معناسنه دالتى وجه اوزره استعمال اولنور
اول بمعنى تعليل خواجه حافظ بيت خدارا داد منى بستان از واى شحنه مجلس
كه مى با ديكرى خورد دست با ما سر كران دارد ثانى بمعنى تخصيص ابوطالب كليم
بيت دو مصراع ارسينه كرو ى كليم ان طوطى بايد كه ديدى واز شهرت بال باشد
مرغى معنى را ثالث ادات مفعولدر تركيده انك يرينه مفعول اولان كلمه نك مقامنه
كوره اخرينه يا مفتوح ايدوب بعده بر هاء رسميه يازرلر ياخود مكسور ايدوب
بر ياء تحتيه يازرلر مثلا زيدرا بكو ديرلر زيده سويله معناسنه زيدرا بيار ديرلر

زيدى

زيدى كتور معناسنه ايكيسنه بردن مثال جامى بيت باد را خاك سيه ريز بفرق
خاك را كن زنم طوفان غرق يعنى هوايه نثاره برابر دوكب باشدن تبرانى طوفانه
جى سندن غرق ايله معناسنه رابع بمعنى ظرفيت كه عربيده فى معناسنه مولانا جامى
بيت علم جاه بيطحى افراخت مكه را سكه دولت نو ساخت يعنى سلطنت علمنى
بطحى ده قالدردى مكه ده يكى دولت سكه سى دوزدى خامس بمعنى قسم كه عربيده
واو قسم كبى خواجه حافظ بيت دل مى رود زدستم صاحب دلان خدارا درد اكه را
زينهان خواهد شد اشكارا سادسى نادردر انجق تحسين لفظ ايچون كتوررلر
شاعر بيت وانكه خلق افتاب كويندش راستى را بچشم من نه نكوست در فقط راستى
ايله معنى تمام اولور زار زاى معجمه ممدوده نك فتحى ورا ايله ادات اسم مكاندر ستان
كبى دائما اخره لاحق اولور لكن ستان ايله فرقى مثلا كلزار وسنبلزار وچمنزار دينسه
كللك وسنبللك وچمنلك ديمك اولور كلستان وسنبلستان وچمنستان دينسه كل يرى
وسنبل يرى وچمن يرى ديمك اولور محصلى ستان يرى ايله زار لك ولق ايله تعبير
اولنور مير نظمى بيت سراپا بوده ان جهرا نمكزار كذشتى مرغ ازانجا بود بيزار
سؤال ناظم نحرير قطعه راجعه نك بيت ثالثنك مصراعى اولنده كلزار وكلستان كلى چوق
يردخى كلشن بيورديغى بو فرقه منافى دكلمى جواب زار ايله ستان بر برى معنالرينه
كلديكندن بشقه مصراع مزبور حاصل معنايى بياندر نتكم ناظم نحرير ديباجه ده
بيجه سينى حاصل معنى يازدم ديو بيوردى حافظ فائده زار بوندن بشقه اوچ معنايه
دخى كلور نتكم تفصيلى يكرمى برنجى قطعه نك بيت خامسى شرحنده كلور زهى اداتيدر
نه عجب معناسنه نتكم نه عجب ديو سكزنجى قطعه نك بيت اولنده كلور سار سينى
ممدوده نك فتحى ورا ايله دورت وجه اوزره مستعملدر اولكى ادات اسم مكاندر ستان
كبى اخره لاحق اولور مثلا كوهسار ونمكسار طاغ محلى وطوز يرى معناسنه مختارى
بيت بكنفسار بر او ردزا نوازاو بار بچشم خانه فرو رفته ديده از ناهار ثانى ادات
تشبيهدر بودخى اخره لاحق اولور مثلا مشكبار ديرلر مشك كبى معناسنه شاعر بيت
شكوفه دميدى ازان صدهزار همه لاله رنك وهمه مشكبار ثالث ادات نسبت اولوب
اخره لاحق اولور مند كبى مثلا خاكسار كبى طوبراقلو معناسنه نتكم فرق ايكنجى قطعه نك
بيت ثانيسنده كلور رابع لاحق اولديغى كلمه يه باشى معناسنى مفيد اولور مثلا جاهسار
ورخسار كبى قيو باشى وبكا قو باشى ديمك اولور كال باش زاهد بونده دخى تصرف خاص

سادسى نادردر انجق تحسين
لفظ ايچون كتوررلر

ایدوب بید درکه سار باش معناسنه اولدیغی ایچون بو معنای مفید اولور فقیر
دخی شویله فهم ایدریمکه بو صورتلرده اصل مثلا سار چاه وسار رخ ایدی تخفیف
ایچون مضاف الیه مضاف اوزره تقدیم اولنمشدر فاماکه ناظم تحریرک یکرمی یدنجی
قطعه‌نک ایکنجی بیتنده رخسار یکاق دیو تفسیری بوکا منافی دکلدر چونکه ارباب
لغت کاهی الفاظ مشترکه والفاظ مجازیه ایراد ایدرلر فلا تغفل **فائده** بوندن بشقه
سار لفظی اوچ معنایه دخی کلور اوکی دوه معناسنه عربیده جمل فارسیده شتر کبی
ثانی باش معناسنه سر کبی مثلا باشی اشاغه اولانه نکونسار دیدکلری کبی ثالث
خوش صداو وسیاه وبیاض بنکلو بر قوش معناسنه **ستان** سینک کسری وتانک فتحی صداو
ممدوده‌نک فتحی ونون ایله ادات اسم مکان وادات اسم زماندر مثال اول شهرستان
وسنکستان وکلستان کبی شهر محلی وطاش محلی وکل مکانی معناسنه مثال ثانی تابستان
وزمستان وبهارستان کبی یای فصلی وقیش فصلی ویاز فصلی معناسنه **فائده** بوندن
بشقه ستان لفظی دورت معنایه دخی کلور اوکی ارقه اوسته یاتمق معناسنه عربیده
استلقا کبی ثانی مخففا ستاندر ایشک معناسنه ثالث بمعنی صبر وطاقت رابع فرقنجی
قطعه‌نک بیت ثانیسنده کلن ستادن لفظندن امر حاضر ووصف ترکیبی اولور مثلا
دلستان کبی که کوکل الیجی معناسنه همان بو اجلدن دلستان دلبر دلهادن یدنجی قطعه
نک بیت ثالثنده کلور ستان ال دیو اللی برنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کلور **فزو**
فانک ورای ممدوده‌نک ضمیله تحسین لفظ ایچون اوائل مصادر ومشتقاته ادخال
اولنور مثلا فرود فتی کبی شاعر بیت چه خسپی چند ای صبح سپه روی باب چشم من
رخ دافروشوی **فائده** بوندن بشقه فزو اوچ معنایه دخی کلور تفصیلی یکرمی اوچنجی
قطعه‌نک بیت سابعی شرحنده کلور **کار** کاف فارسیه ممدوده‌نک فتحی ورا ایله
ادات مبالغه‌در کاهی ماضی صیغه‌سی اوزره اولان اسم مصدر اخرینه لاحق اولور
مثلا رستکار کبی مبالغه ایله خلاص بولیجی معناسنه عربیده نجی کبی چونکه رستن
مصدردر نجات معناسنه شیخ نظامی بیت سکالنده کاروان وقت کارزار دشمن
بدشمن شود دستکار وکاهی امر صیغه‌سی اوزره اسم مصدر اخرینه لاحق اولور
مثلا آموزکار کبی کثیر التعلم والتعلیم معناسنه چونکه آموختن مصدردر بمعنی التعلم
والتعلیم هم لازم وهم متعدی اولور حتی لازم اولورق آموختن اوکرنمک دیو فرق ایکنجی
قطعه‌نک بیت تاسعنده کلور عزیز بکسنی قطعه هر آنکو نیاموزد آموزکاره همه

دانش

دانش از کردش روزکاره که تا آنچه ماندست از و یادکاره بود دیکرانرا چه
ی آموزکاره وکاهی اسم جامد اخرینه لاحق اولور مثلا راستکار کبی مبالغه ایله طوغری
ایشلو وعمل صالح معناسنه بو تفصیل معلوم اولدیسه قطعهٔ اولانک بیت ثانیسنده
کلمجک پروردکار اول قبیلدن آمرزکار ثانی قبیلدن کردکار ثالث قبیلدن
اولور فلا تغفل **تتمه** معلوم اولسونکه ستمکار وطلبکار وکنهکار وثناکار و
ظلمکار لفظلرینک اواخرنده‌کی کارک کافلری فارسیه‌در فاماکه عوام تحریف ایدوب
عربیه تکلم ایتمشلردر نتکم بعض فرهنکلرده ستمکار با کاف فارسی دیو قید وضبط
اولنمشدر یاخود احتمالکه فی الاصل کاف عربیه اوله چونکه کار ایش دیو یکرمی برنجی
ظلم قطعه‌نک بیت سادسنده کلور یعنی امثلهٔ مزبوره‌نک اصللری اضافتله کار ستم وکار
وکار ثنا وکار کنه وکار طلب ایدی مضاف الیهلر تقدیم اولنیجه وصف ترکیبی اولوب
ظالم ومثنی ومذنب وطالب معناسنه اولدیلر **کاه** کاف فارسیه ممدوده‌نک فتحی
واظهار ها ایله ستان کبی هم ادات اسم مکان وهم ادات اسم زمان اولور مثال اول
چراکاه وخیمه‌کاه وبارکاه وکریزکاه کبی خواجه حافظ بیت ازان زمان که برین آستان
نهادم روی فراز مسند خورشید تکیه‌کاه منست مثال ثانی سحرکاه وصبحکاه کبی وله
ایضا بیت مرو بخواب که حافظ ببارکاه قبول ز ورد نیمشب ودرس صبحکاه منست
ورددن مراد مداومت ودرسدن مراد تکراردر ومذکور لفظی کاهی جمع اداتی اولان
الف ونون ایله ده ادا ایدرلر یعنی صبحکاهان دیرلر مراد صبح صادق ایله صبح کاذب
اولور چونکه فارسیده مخصوص ادات تثنیه اولماز همان دائما جمعدر ما فوق الواحد
مراد اولنور شاعر بیت چو شد تا دمخ مشرق صبحکاهان سفید وسرخ چون سیب
سفاهان کاه **فائده** بو ایکی لفظکه ستان ایله کاهدر اسم زمان واسم مکان اداتلریدر
در اما میانه‌لرنده فرق واردر چونکه ستان لفظنده وفرت وسطوفنده کثرت معتبر
اولدیغی اجلدن دائما ترکیبه محتاجدر فاماکه کاهده اول اعتبار اولمامغله بعض محلده
یالکز استعمال اولنور مثلا کاه وبیکاه وناکاه دیرلر نتکم تفصیلی وسائر معنالری
اللی برنجی قطعه‌نک سکزنجی بیتنده کلور **تنبیه** بو ایکی لفظ اخره لاحق اولورلر لاحق
اولدیغی کلمه‌نک اخری اسکی حالی اوزره باقی اولور مثلا ساکن ایسه ساکن متحرک
ایسه متحرک اولور الا جایکاه مجلس معناسنه اضافتله استعمال اولنور فلا تذهل
مطلب کدام **کدام** ادات استفهامدر قنقی دیو قطعهٔ ثالثه‌نک بیت رابعنده کلور اخرینه یا

مطلب کدامین
تحتیه ونون الحاقیه کدامین دخی بویله در کر کاف فارسیه نک فتحی ورا ایله ایکی معنایه
مطلب کر
اوّل ادات شرطدر همزه نک حذفیله اکر لفظندن مخففدر ثانی ادات اسم فاعلدر در
دائما اخره لاحق اولور ایکی معنایه ابو المعانی بیت مبتلای کرشد ستی کر حسودی
حیله کر؛ نیست چاره مورا غیر از علاجی مردنش؛ اولکه کر بمعنی جرب یعنی اویوز
فائده بوندن بشقه کر اوچ معنایه دخی کلور نتکم تفصیلی یکرمی یدنجی قطعه نک بیت
مطلب کرچه
رابعی شرحنده کلور کرچه اکرچه لفظندن مخففدر کما سبق کم تفصیلی کاف بسیطه
مطلب کم
بیاننده کجدی فارجع کین کاف فارسیه ممدوده نک کسری ونون ایله ادات نسبتدر
مطلب کین
دائما اخره لاحق اولور وترکیبسز استعمال اولنماز مثلا شوکین وغمکین کبی حکیم
همدی بیت رسیدند جای چراکاه کوش؛ در روش حکین چشمهٔ آب شوره؛ کن اندن
مطلب کن
یا تحتیه نک حذفیله مخففدر ادات نسبتدر مکر میمک وکاف فارسیه نک فتحلری ورا
مطلب مکر
ایله ادات استثنادر عربیده الا کبی وکاهی شاید معناسنده استعمال اولنور مند
مطلب مند
میمک فتحی ونونک سکونی ودال ایله ادات نسبتدر دائما اخره لاحق اولور مثلا
حاجتمند ودردمند وزورمند کبی جامی بیت بود هر نقش دل هر هوشمندی؛
مطلب می
که باشد نقشها را نقشبندی؛ می میم ممدوده نک کسریله ایکی معنایه کلور اوّل مضارع ٤
اولنه داخل اولوب حاله تخصیص ایدر ادات حالدر مثلا می داند ومی شناسد کبی ثانی
ماضی اولنه داخل اولور حکایت حال ماضیه اداتی اولور مثلا دانست بلدی معناسنه
ایکن می دانست دیمسه بلدی ایدی معناسنه اولور کاهی بو ایکی صورتده اولنه بر ها
مطلب همی
زیاده ایدوب همی دیرلر لطیفی بیت تو همیدان که هیچ نعمت وخواست؛ بنود همچو
تندرستی راست؛ نا نون ممدوده نک فتحیله ادات نفیدر عربیده لا ولیس کبی ترکیده
دکل معناسنه کاهی صفاته داخل اولور مثلا نابینا کبی کور کبی کل معناسنه وکاهی افعاله
داخل اولور مثلا نادان وناشناس کبی فائده بوندن بشقه نا ایکی معنایه دخی کلور
مطلب ناک
اوّل بمعنی قمش معناسنه عربیده نصب کبی ثانی بمعنی ازار ناک نونی ممدوده نک فتحی
وکاف ایله ادات نسبتدر مثلا غمناک وفرحناک کبی فائده بوندن بشقه ناک اوچ
معنایه دخی کلور اوّل مخلوط ومغشوش مسک وعنبر معناسنه یعنی مسکه اکینه جکر
پاره لرینی قاتدرلر زیاده اولمق ایچون ثانی ارسود کبی بر نوع که غایت لذیذ اولور
مطلب نه
ثالث دلجک کبی بوغازدن بوقوره ده اولور نه ها رسمیله بیانی نون بسیطه ده
مطلب نی
کجدی نی نون ممدوده نک کسریله ادات نفیدر لیس معناسنه وا واو ممدوده نک فتحیله
مطلب وا

اوچ

اوچ وجه اوزره مستعملدر اوّل ادات تحسیندر که اکثری اوائل مشتقاته داخل
اولور لفظ درکبی نتکم بونظمده واقعدر بیت دلبر عیاره که خنده زد ودولب
بود؛ روی وخار وانفت روی جفا وانمود؛ ثانی ادات تحسرکه اوائل کلماته داخل
اولور مثلا واحسرتا واسفا کبی لطیفی بیت بخت بجکر خصما وازنم؛ چونکه بمردان
نیم وازنم؛ ثالث با او مقامنده مستعملدر مثلا با او کفتم مقامنده واکفتم دیرلر
فائده بوندن بشقه لفظ وا دورت معنایه دخی کلور اوّل بمعنی طعام وآشی
مطلب وان
ثانی بمعنی باز یعنی کیرو ثالث بمعنی کشاده ومفتوح رابع صاحب علت وقت مرضنده
تکلم ایلدیکی کلماتک بری وان واو ممدوده نک فتحی ونون ایله ادات اولان معناسنده
مطلب وار
بان لفظی کبی فارجع وار واو ممدوده نک فتحی ورا ایله ادات لیاقت که لیاقت ومناسبت
معنالرینی مفید اولور مثلا بزرکوار وشهسوار کبی اولویه لایق وشاهه مناسب معناسنه
وکاهی ادات تشبیهده اولور شاعر بیت قصاب وار مردم چشمت بنازکی؛ مژکان
قناره کرده ودلها بروزده؛ بو ایکی صورتده دائما اخره لاحق اولور فائده بوندن
بشقه وار لفظی بش معنایه دخی کلور اوّل بمعنی مثل وماننددر بونک ادات تشبیهله
فرقی دقیقدر ابحق اسالیب کلامه رسوخ تامی اولانلر بیلور ثانی بمعنی کره ومره مثلا
یک وار ودو وار بر کره وایکی کره معناسنه ثالث بمعنی رسم وعادت رابع بمعنی صاحب
مطلب ور
وخداوند خامسی بمعنی بار یعنی یوک وحمل مثلا خروار واشتروار دیرلر اشک یوکی
معناسنه ور واوک فتحی ورا ایله ادات نسبتدر مثلا بهره ور وپیشه ور کبی حصه لو
وصنعت صاحبی معناسنه وکاهی ادات شرط اولور اکر معناسنه شیخ نسیمی یه شیخ
مطلب ورنه
فضل الله ولی کشف طریقیله بیوردی بیت کر بسفر می روی از حلب اندیشه کن؛ ور
بحلب می رسی خاطر عندلیب باش؛ ورنه واوک فتحی وراءنک سکونی ونونک فتحی
وها رسمیه ایله یوخسه عربیده والا کبی نتکم قطعهٔ ثانیه نک بیت سادسنده کلور
مطلب ها
شیخ سعدی قطعه بنده همان به که زتقصیر خویش؛ عذر بدرکاه خدا آورد؛
ورنه سزاوار خداوندیش؛ کس نتواند که بجا آورد؛ ها هاء ممدوده نک فتحیله
اوچ معنایه کلور اوّل ادات تنبیهدر حاضر اوّل واو یان معناسنه ثانی بمعنی اینک
یعنی ایشته جک دیمکدر حکیم خاقانی بیت کعبه چه کنی با حجر الاسود زمزم؛ ها عارض
وزلف وخط ترکان خطائی؛ ثالث ادات جمعدر بیانی قریبا جمع بحثنده کلور هر ایلیه
تاکید نفی حال ونفی استقبالدر نتکم هر آینه ابنه دیو الی ایکنجی قطعه نک بیت اولنده

مطلب هر
مطلب هست

کلور هر هانک فتحی و را ایله ادات حصردر عربیده کل کبی هست هانک فتحی و سینک
سکونی و تاء فوقیه ایله بجا ادات ربط اولانه است معناسنه شیخ عطار بیت
هست سلطانی مسلم مر ورا نیست کس از هرهٔ چون و چرا لکن حقیقی وارد

مطلب نیست

معناسنه مقابل نیست که بوقدر معناسنه نتکم ایکیسیده صریحا یکرمی سکزنجی قطعه نك

مطلب همچون

بیت اولنده کلور فانظر همچون ادات تشبیه اولان چون اولنه هم لفظی کتورمیله
ینه ادات تشبیهدر دائما کلمه اولنه ادخال اولنور همچو نونک حذفیله اندن مخففدر

مطلب همچو
مطلب هم
مطلب یاد

هم هانک فتحی و میم ایله ایکی معنایه کلور اول ادات عطفدر عربیده واو عاطفه
ترکیده دخی کبی ثانی بمعنی مع یاد یاء تحتیهٔ ممدوده نک فتحی و را ایله ادات نسبتدر
آخر کلمه یه لاحق اولور مثلا هشیار و بختیار و دستیار کبی فائده بوندن بشقه یار
دوست و محبوب معناسنه ده کلور مقصد ثانی مضمرات و اسماء اشارات و موصولات
بیانندهدر مضمرات متصل شین معجمه غائب ایچون تاء فوقیه مخاطب ایچون میم متکلم

مطلب مضمرات

ایچون بونلرک بیانی بسیطده کچدی مضمرات منفصل وی غائب مفرد ایچون جمعی
ایشان نتکم قرق التنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کلور تو مخاطب مفرد ایچون
جمعی شما من متکلم وحده ایچون جمعی ما نتکم بونلر قطعهٔ ثالثه ده کلور فانظر اسماء

مطلب اسماء اشارات

اشارات این قریب ایچون نتکم قطعهٔ ثالثه نک بیت رابعنده کلور جمعی اینها و
ایشان آن بعید ایچون نتکم قطعهٔ ثالثه نک بیت ثالثنده کلور جمعی آنان و آنها نتکم
قرق التنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کلور اسماء موصولات آنکس عاقل

مطلب اسماء موصولات

ایچون آنچه غیر عاقل ایچون آنکه مفرد نتکم یکرمی طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده
کلور آنانکه جمع اوکه مفرد ایشانکه جمع مقصد ثالث قواعد اشتقاق فارسی
بیانندهدر قاعدهٔ اولی معلوم اولسونکه عربیده اشتقاقده اصل اولان فعل ماضی
می یاخود مصدرمی دیو اختلاف اولدیغی کبی کذلک فارسیده دخی اصل اولان
بعضیلر فعل ماضی دیدی بعضیلر مصدر دیدی لکن مصدر اولمق عربیده ترجیح
و تقدیم اولندیغی کبی فارسیده دخی اطراداً للباب مصدر اولمغی فقیر اختیار ایلدم
سؤال مصدرک حروفی اکثردر نه کونه مأخذ اشتقاق اولور جواب محققین عندنده
اشتقاق اصالتنده اعتبار کثرت حروفه دکلدر انجق نظر دقیق شهرت و شیوعه در
مصدرک دخی هر لساننده اشتهاری غنی عن البیاندر همدخی مصدر اشتقاقده مقدم
اولمیه ماضیدن سزاواردر کما لا یخفی علی من له ادنی مسکه واما که فارسیده هر بر مصدرک

اخری

اخری نون ساکن اولور بوندن مقدم اولان حرف ایکیدن خالی دکل یا دال مفتوحه
اولور یاخود تاء فوقیه مفتوحه اولور اگر دال اولورسه دالدن مقدم یا و نون حرفلرندن
بر حرف ساکن لازم اولور مثال یا قطعهٔ اولانک بیت ثامنده کی یاوریدن کبی اینا نمق
معناسنه مثال الف قرقنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کی ستادن کبی المق معناسنه مثال
را بیت مزبورده کی سپردن کبی اصمرلمق معناسنه مثال نون ایکنجی قطعه نک بیت خامسنده
کی ماندن کبی بکزمک معناسنه مثال واو قطعهٔ خامسه نک بیت سادسنده کی آلودن
کبی بولشمق معناسنه واگر تاء فوقیه اولورسه تادن مقدم خسشف حرفلردن
بر حرف ساکن لازمدر مثال خاء معجمه یکرمی التنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کی
انداختن کبی مثال سین دانستن کبی نتکم ماضی متکلم وحده سی یکرمی طقوزنجی
قطعه نک بیت ثالثنده کلور همدخی آراستن کبی نتکم قرقنجی قطعه نک بیت خامسنده
کلور همدخی جستن کبی نتکم اللی دوردنجی قطعه نک بیت خامسنده کلور مثال شین
معجمه اونیدنجی قطعه نک بیت سادسنده کی داشتن کبی مثال فا اون سکزنجی قطعه نک
بیت سادسنده کی یافتن کبی سؤال بعض مصدرلر وارکه قواعد مذکوره اوزره دکلدر
مثلا آمدن کبی جواب انلر شاذلردر ان شاء الله تعالی کلدیکی محللرده بیان اولنور قواعد

مطلب ماضی

ثانیه ماضی بیاننده در اگر مصدرک آخرندن نونی حذف اولنوب دال یاخود تاء
فوقیه اسکان اولنیجه فعل ماضی مفرد غائب حاصل اولور مثلا دانستن لفظندن
دانست کبی واگر مفرد غائب آخرینه بر نونی ساکن بعده بر دال ساکن زیاده ایدوب
بو صورتده آخری مفتوح اولور جمع غائب حاصل اولور مثلا دانستند کبی واگر مفرد
غائب آخرینه بر یاء تحتیه ساکنه کتوروب بو صورتده آخری مکسور اولور مفرد مخاطب
حاصل اولور مثلا دانستی کبی واگر یاء مذکوره دن صکره بر دال زیاده ایدرلرسه
جمع مخاطب حاصل اولور مثلا دانستید کبی واگر ماضی مفرد آخرینه بر میم ساکن
زیاده ایدوب ماقبلنی مفتوح ایدرلرسه متکلم وحده اولور مثلا دانستم کبی
واگر میم مزبوره دن اول بر یاء تحتیه زیاده ایدوب بو صورتده آخر ماضی مکسور
اولور متکلم مع الغیر حاصل اولور مثلا دانستیم کبی محصل کلام فارسیده صیغ
مطردهٔ التیدن زیاده اولماز چونکه تثنیه ایله جمعک فرقی یوقدر همدخی مذکر
ایله مؤنثک فرقی یوقدر عربی کبی بشقه بشقه صیغه لری یوقدر همدخی مضارعک
دخی التی صیغه دن زیاده دکلدر فاحفظ قاعدهٔ ثالثه مضارع بیاننده در

مطلب مضارع

مضارعک دخی اشتقاقی مصدردندر چونکه ابتدا مصدردن نونی اسقاط ایدوب
اکر تانی ایسه داله قلب ایدوب واکر دال ایسه حالی اوزره ابقا ایدوب بهر حال
دالک ماقبلنی مفتوح ایدرلر لکن بو قدرجه بیانه اکتفا اولنماز بلکه تفصیل محتاجدر
پس امدی اکر مصدر دالی تایدن مشتق اولورسه یاء تحتیه دخی حذف اولنوب مثلا
باویدن مضارعنده باورد دیرلر واکر دالی الفدن مشتق ایسه الف دخی حذف
اولنور مثلا ستادن مضارعنده ستد دیرلر واکر دالی رایدن مشتق ایسه رای
فتحله ابقا ایدرلر مثلا سپردن مضارعنده سپرد دیرلر واکر دالی نوندن مشتق
ایسه نونی دخی مفتوحا ابقا ایدرلر مثلا ماندن مضارعنده ماند دیرلر واکر دالی
واویدن مشتق ایسه واوی حذف ایدوب یرینه بر الف ویاء تحتیه مفتوحه کتوررلر
مثلا آلودن مضارعنده آلاید دیرلر واکر که مصدر تایدن مشتق ایسه ماقبلنده
اکر خاء معجمه ایسه زای معجمه مفتوحه یه ابدال اولنور مثلا انداختن مضارعنده اندازد
دیرلر واکر سین ایسه سین کاهی حذف اولنور مثلا دانستن مضارعنده داند دیرلر
وکاهی یاء تحتیه مفتوحه یه قلب اولنور مثلا آراستن مضارعنده آراید دیرلر کاهی
هایه قلب اولنور مثلا جستن مضارعنده جهد دیرلر واکر شین معجمه ایسه رایه قلب
اولنور مثلا داشتن مضارعنده دارد دیرلر واکر فا ایسه باء موحده یه قلب اولنور
مثلا یافتن مضارعنده یابد دیرلر تکمله بو مضارعده دخی صیغ سطرده التیه تفصیلی
بعینه ماضی کبیدر انجق مضارعک مفرد غائبنک علامتنده آخرنده واقع اولان دالی
حذف ایدوب ماضیده اولان تصرفی اجرا ایدرلر مثلا داند دانند دانی دانید دانم
دانیم کبی تنبیه بو مضارعده اولان شذوذک نهایتی یوقدر ان شاء الله کلدیکی
محلده بیان اولنور لکن فاضل سودی کلستان شرحنده بیوردی که هر نه قدر مضارع
وار ایسه جمله سی مصدر یایدن مشتقدر مثلا آمدن مضارعنده آید دیرلر اماکه
ماخذ اشتقاقی آییدن لفظیدر آمدن دکلدر سؤال مصدر دالی یایی بولنمز ایسه
نه کونه اولور جواب بو صورتده بر مصدر دالی یایی فرض وتقدیر اولنور بالفعل
مصدر دالی یایی موجود اولمسی لازم دکلدر نتکم طریده تقسیم تفصیل باینده ایکی
ماضی مستقبل بو قدر لکن بنده بر ماضی موافق فرض وتقدیر ایتدکلری کبی حاصلی
فاضل سودینک بوندن مرادی مستقبلات فارسیه دن شذوذی دفع وازاله در
ان شاء الله تعالی بو شرحده بو تحقیقک نفعی کلی چوق اولور فاحفظ قاعده رابعه

مطلب دفع الشذوذ عن المستقبلات الفارسية

مجهول

مجهول بیاننده در معلوم اولسونکه مجهول قلنمسی مراد اولنان کلمه نک اسم مفعولی
النوب بعده اکا شدن یا بندن بر لفظی ضم ایدرلر یعنی شدن یا بندن الحاق
لفظی مجهول قلنان کلمه نک هیئاتنده قورلر مثلا دانست ماضیدر مجهول قلنسه دانسته شد
دیرلر یاخود دانستن مصدردر مجهول قلنسه دانسته شدن دیرلر وقس علی هذا
قاعده خامسه فعل نفی حال وفعل نفی استقبال بیاننده در نفی حال ونفی استقبال
ایچون مضارع اولنه بر نون مفتوحه کتوررلر بو صورتده اوائل افعالده اولان
الف یاء تحتیه یه منقلب اولور شو قدر که نفی حالده ادات حال اولان لفظ می
لازمدر مثلا نداند ونمی داند ونیازماید ونمی آزماید کبی واکر تأکید نفی حال
وتأکید نفی استقبال مراد اولنورسه اولنه بر لفظ هرانیه ادخال ایدرلر مثلا هرانیه
نمیداند وهرانیه نداند کبی قاعده سادسه فعل امر غائب بیاننده در چونکه امر
غائب بعینه فعل مضارعدر انجق فرقی قرائن ایله اولور کاهی دال مضارعدن اول
امر غائبه علامت ایچون بر الف زیاده ایدرلر کما سبق بیانه فی الالف البسیطة
وکاهی امر حاضر اولنه یاخود آخرینه بر لفظ کو زیاده ایله امر غائبی حاصل ایدرلر
مثلا کو بدان وبدان کو کبی وکاهی مضارع صیغه سی اولنه کو لفظی زیاده اولور
مثلا کو بکند کبی لکن نادردر وکاهی باید که لفظی مضارع اولنه زیاده وادخال ایدرلر
مثلا باید که بداند کبی قاعده سابعه فعل نهی غائب بیاننده در چونکه امر غائب
مذکور اولنه بر میم مفتوحه زیاده ایله حاصل اولور مثلا مداند ومکناد وکو مدان
ومدان کو وباید که مدان کبی وکاهی نون مفتوحه ایله حاصل اولور مثلا نداند ونکناد
وکو ندان وندان کو وباید که نداند کبی قاعده ثامنه فعل امر حاضر بیاننده در
چونکه امر حاضر مضارعدن دالی حذف وماقبلنی اسکان ایله حاصل اولور مثلا بدان
دی دان کبی قاعده فعل تعجب فعل تعجب بو کلمه اشتقاقیه در که اولنه زهی یاخود
چه عجب یاخود ابا یاخود ایا اولور مثلا زهی دانست وچه عجب دانستی وابا داننده
وابا داننده کبی قاعده تاسعه اسم فاعل بیاننده در اسم فاعل مضارعک دالندن
اول بر نون ساکنه بعده بر هاء رسمیه زیاده ایله حاصل اولور مثلا داننده
وبخشنده کبی قاعده عاشره اسم مفعول بیاننده در اسم مفعول فعل ماضی آخرینه
بر هاء رسمیه زیاده ایله حاصل اولور مثلا دانسته ودیده کبی فائده کاهی اسم مفعول
صیغه سی ماضی معناسنه وماضی صیغه سی اسم مفعول معناسنه کلور دیو فاضل سودی

مطلب مجهول

مطلب نفی حال ونفی استقبال

مطلب امر غائب

مطلب نهی غائب

مطلب فعل تعجب

مطلب اسم فاعل

مطلب اسم مفعول

١٧

تحریر ایلدی فاماکه فقیر شویله فهم ایدرمکه اسم مفعول صیغه سی اوزره اولان
ماضیده بر لفظ مشی زیاده اولنه مثلا کرد ایلدی معناسنه ایکی کرده ایلمش دیو
تفسیر اولنه **تتمه** مصادر و مشتقات اوائلنه باء موحده ادخال اولنور قده جمل سنهم
تحسین لفظ ایچون اولور الا که فعل مضارعده و فعل مضارعدن مشتق اولنره
ادخال اولنسه استقباله خاص اولور مثلا بداستن و بدانست و بداند و بداننده
و بدان و امثالی کبی **هدحی** باء موحدهٔ مذکوره لغت فهلویه ده مکسوره اولور الا که
حرف مضمومه یاخود واوه یاخود میمه یاخود باء موحده یه مقارن اوله بو صورتده
اتباعا مضموم اولور فاماکه لغت دریه ده هر نه دورلو حرفه مقارن اولورسه
اولسون دائما مکسور اولور دیو باء بسیط بیاننده کجدی فارجع **هدحی** مشتقات
اوائلنه ی لفظی داخل اولور لکن زائد اولماز چونکه ماضی یه داخل اولنجه حال ماضینی
حکایه معناسنی مفید اولور مستقبلانه داخل اولنجه استقباله خاص اولور دیو ادوات
مرکبه ده کجدی **قاعدهٔ حادیه عشر** امر حاضر اخرینه بر ماقبلی مفتوح الف ساکن
الحاق ایله اسم فاعل یاخود صفت مشبهه اولور مثلا دانا و بینا کبی ایشته بو الف الف
اتصاف دیرلر و اکر بو الفدن صکره بر نون دخی زیاده اولنورسه مبالغه صیغه سی
اولور مثلا خندان و خرامان کبی نتکیم بیانی الف بسیط ده کجدی **قاعدهٔ ثانیه عشر**
بر مصدر متعدی قلمغه ضابط اول مصدرک امر حاضری اخرینه بر الف بعده
بر نون مکسوره بعده بر یاء تحتیه مدیه بعده بر دال مفتوحه بعده بر نون ساکنه
زیاده ایدرلر مثلا دانستن امر حاضری دان ایکن دانانیدن دینسه مصدر متعدی
اولور ماضی و مستقبلانک اخذی ما سبق قیاسی ایله **قاعدهٔ ثالثه عشر** وصف
ترکیبی بیاننده در هر بر ترکیبک بعد التغییر التبدیل کندودن اسم فاعل یاخود
اسم مفعول یاخود صفت مشبهه یاخود اسم منسوب معناسی فهم اولنه انکا وصف ترکیبی
دیرلر چونکه اصحاب فطنته و ارباب خبرته مستور و متواری دکلدر زبان فارسی
ترکیبلرنده حقی مقدم اولان مؤخر و مؤخر اولان مقدم اولنجه یاخود حقی مذکور
اولان محذوف اولنجه بو نلرک بادی و باعثی ایکی نسنه اولور چونکه یا بودکه فقط
تخفیف اولور یاخود تخفیف ایله معنای زائدی دخی مفید اولور **اکر** باعث فقط
تخفیف اولورسه مثلا کلاب کبی اصلی آب کل ایدی اضافتدن الحق تخفیف ایچون مضاف
الیه تقدیم اولندی فعلی کلا التقدیرین معناسی کل صویی دیمک اولور تقدیم و تأخیر

ایله

ایله معنایه تغیر و تبدل کلمز **و اکر** تخفیف مع الافاده اولورسه اصطلاح قومده
انکا وصف ترکیبی دیرلر بوندن صکره کلاملکه وصف ترکیبده معتبر اولان تقدیم
و حذف میاننده اولان تردید منع خلو ایدر چونکه یا فقط تقدیم ایله اولور
یاخود فقط حذف ایله اولور یاخود هم حذف و هم تقدیم ایله اولور **اول** یعنی فقط تقدیم
ایله اولان مثلا سخندان کبی چونکه امر حاضرک اوزرینه معمولی تقدیم اولنسه مثلا
سخندان اصلنده دان سخن ایدی سوز بیلمعناسنه فبعد التقدیم و التأخیر سوز
بیلیجی معناسنه اولدی بو ایسه اسم فاعل معناسیدر چونکه لفظجی ترکیبده ادات
اسم فاعلدر دیباجه اولنده که کرمز مای دخی بو قبیلدندر بویله اولنجه الحق بونده
تقدیم وارد حذف یوقدر **سؤال** بعضی ادبا قتنده مثلا شعدی مرحوم کبی از
جمله سخنران اصلنده داننده سخن ایدی اسم فاعل صیغه سی اوزره فبعد التقدیم
و التأخیر و التخفیف و الحذف سخندان اولدی بو صورتده هم تقدیم و هم حذف اولور
فقط تقدیمه مثال اولمز **جواب** بو ترتیب انتباداخر بلکه مذهب اخردر لکن فی الحقیقه
اصحاب انظار دقیق الاعتبار و ارباب ابصار اولی الاختبار ده رونما و روشنا در که
ایشته بو بعضی ادبانک طریقی نه قدرکه افید و اقیس ایسه ده فاماکه صورت اولی
من حیث الترکیب اسهل و آسان و سبکتردر فلا تغفل فانه ینفعک فی الشرح کثیرا
ثانی یعنی فقط حذف ایله اولان مثلا حقوبان کبی اصلی حقوب و آب ایدی قان دخی صو
معناسنه ادات عطف اولان واوی اسقاط و شلامت واو اولان ضمه یی حذف ایدوب
حقوناب اولنجه فاندو صو معناسنی مفید اولدی بو معنی ایسه صفت مشبهه یاخود
اسم منسوب معناسیدر چونکه ترکیبده لوونی ادات صفت مشبهه و ادات نسبتدر
هدحی بنده دلاور کبی چونکه اصلی ها رسمیه اوزده همزه نک کسریله بندهٔ دلاور
ایدی بهادر اولان بنده معناسنه علامت توصیف اولان همزهٔ مکسوره حذف اولنجه
وصف ترکیبی اولوب بهادر بنده لو معناسنه اولدی **ثالث** یعنی هم حذف و هم تقدیم
ایله اولان صفتی موصوف اوزره تقدیم و اخر موصوفدن علامت توصیف اولان
کسره یی حذف ایله اولور مثلا شقاوت بیشه کبی اصلی بیشهٔ شقاوت ایدی یعنی پیشه
اولان شقاوت معناسنه فبعد التقدیم و التأخیر و الحذف شقاوت صفتلو دیمک
اولدی بوندن بشقه ضلالت اندیشه و تردامن و سیاه چشم و امثالی دخی بو قبیلدندر
چونکه اصللری اندیشهٔ ضلالت و دامن تر و چشم سیاه ایدی یعنی ضلالت اولان

مطلب حرف با موحدهٔ مذکوره

مطلب امر حاضر

مطلب متعدی

مطلب وصف ترکیبی

اندیشه و باش اولانی انک و سیاه اولان چشم معنالرینه فبعد التقدیم والتأخیر
والحذف ضلالت اندیشه لو و باش انکلو و قاره کورلو دیمک اولدی وکاهی مضاف ف
الیهی مضاف اوزره تقدیم و علامت اضافت اولان کسره یی حذف ایله اولور مثلا
سعادت خانه کبی اصلی خانۀ سعادت ایدی سعادت خانه سی معناسنه فبعد
التقدیم والتأخیر والحذف سعادتلو خانه معناسنه اولدی بو ندن بشقه شهنشاه
دخی بو قبیلدندر نتکم بیانی یکرمی ایکنجی قطعه نک اولی سرحنده کلور انشاالله
تکمله مضاف الیهی مضاف اوزره تقدیم هر بار وصف ترکیبی افاده ایتمز بلکه
مجرد تخفیف ایچون اولور مثلا کلاب کبی اصلی اب کل ایدی فبعد التقدیم والتأخیر
معناسی اسکی معنادر بهم حال کل صویی دیمکدر خاتمه مضاف الیهی تقدیم کرک
وصف ترکیبی افاده ایتسون کرک ایتمسون بهر حال مضاف آخری ساکن اولور
الا شول وقت مفتوح اولور که اکر مضاف اولنده همزۀ مفتوحه اولسه همزه نک
فتحه سی آخر مضاف الیهه نقل اولنوب و همزه یی دخی حرف مد قیلرلر مثلا کلاب
وسیلاب کبی فاحفظ فانه ینفعک هدفی صفت و موصوف تأخیر و تقدیم اولنسه
تفصیل ینه بو یله در مثلا خوشاب و کرماب کبی یعنی هر بار وصف ترکیبی معناسینی
افاده ایتمز مثلا شاذاب کبی اصلی اب شاذ ایدی تقدیم و تأخیر اولندی ینه یعنی
کما فی الاول اولدی هدفی تقدیم و تأخیر صورتنده کرک وصف ترکیبی یی افاده
ایلسون کرک ایتمسون موصوفده همزه بولنسه فتحه سی آخر صفته نقل اولنوب
و کندوسی دخی حرف قلنور مثلا خوناب و شاذاب کبی تنبیه بو وصف ترکیبلری
منفصل یازمق نه قدر که بین العوام اشهر ایسه ده فاما که ادبای منشیان مبانده
وصل ممکن اولان محللرده متصل یازمق امر مجرد و اصل مقرردر فاحفظ تذییل
کاهیجه وصف ترکیبی امر حاضر صیغه سی اوزره اولان اسم مصدر اولنه ادوات
مرکبه دن نا لفظنی ادخال ایله حاصل اولور مثلا نادان و نا بشناسی کبی بو صورتده
جزء ثانی یه اسم فاعل مخفف دینسه جائزدر اولور قاعدۀ رابعۀ عشر اسم مصدر
بیاننده در چونکه اسم مصدر دورت نوع اوزره در اول محضا ماضی یاخود
امر حاضر صیغه لری اوزره اولور مثال اوکه برورده کاد لفظنک جزء اولی کبی مثال
ثانی آمرز کار لفظنک جزء اولی کبی ثانی امر حاضر آخرینه ماقبلی مکسور بر شین معجمه
الحاق قیله قاعدۀ مطرده در مثلا دانش و برورش کبی ترکیده دخی بو قاعده جاریه در

مطلب اسم مصادر

مثلا بلش و بسلابش کبی ثالث کاهی ماضی آخرینه بر الف ورالحق قیله اولور مثلا
کفتار و رفتار کبی رابع اسم جامد آخرینه بر یاء تحتیه مصدریه الحاق قیله اولور مثلا
مردی و بندکی کبی قاعدۀ خامسۀ عشر اسم تفضیل بیاننده در چونکه اسم تفضیل
شول کلمه در که آخرینه تر لفظی لاحق اوله مثلا بهتر و کهتر و داننده تر کبی قاعدۀ
سادسۀ عشر صفت مشبهه بیاننده در چونکه صفت مشبهه امر حاضر آخرینه بر الف
الحاق قیله اولور مثلا دانا و بینا کبی کاهی بر نون دخی الحاق ایدرلر بو صورتده مبالغۀ
اسم فاعلده اولمسی بعید دکلدر مثلا خندان کبی قاعدۀ سابعۀ عشر اسم منسوب
بیاننده در چونکه اسم منسوب بر کلمه در که آخرینه یاء تحتیه نسبیه یاخود مند
یاخود ناک یاخود وار یاخود ور یاخود یار لفظلرندن بریسی لاحق اوله مثلا
شیرازی والبستانی و فرحناک و سودمند و رهوار و پیشه ور و هوشیار کبی
قاعدۀ ثامنۀ عشر اسم زمان و اسم مکان بیاننده در چونکه اسم زمان و اسم
مکان بر کلمه در که آخرینه کاه یاخود ستان لاحق اوله مثلا چراکاه و سحرکاه و کلستان
و زمستان کبی کاهیجه لفظ زار آخر کلمه یه لاحق اولوب اسم مکان حاصل اولور مثلا
کلزار کبی قاعدۀ تاسعۀ عشر اسم آلت بیاننده در چونکه اسم آلت بر کلمه در که آکا
آلت لفظی مضاف اوله مثلا آلت بریدن کبی قاعدۀ عشرون بناء مره و بناء نوع
بیاننده در چونکه بناء مره و بناء نوع بر کلمه در که مره و نوع افاده ایدی بر لفظله
مرکبه اوله مثلا یکبار دانستن و دیکرکون دانستن کبی قاعدۀ حادیۀ و عشرون اسم
تصغیر بیاننده در چونکه اسم تصغیر بر کلمه در که آخرینه چه لفظی لاحق اوله مثلا
دیوانچه کبی یاخود آخرینه کاف عربیه لاحق اوله مثلا مصنفک کبی قاعدۀ ثانیۀ
و عشرون جمع فارسی بیاننده در چونکه بر اسم که جمع قلنمق مراد اولنه اول یا ذی
روح اولور یاخود اولمازاکر ذی روح اولورسه آخرینه بر الف مد و نون کتورلر
مثلا مردان و زنان و مرغان کبی شو قدر که اول اسمک آخری یا بو که الف مد یا خود
یا مد اولسه الف جمعدن بر یاء تحتیۀ مفتوحه زیاده ایدرلر مثلا آشنایان و پرستو یان
وادیبان کبی هدفی واو مد و یاء مد صورتلرنده یاء تحتیه سز پرستوان وادیبان
دینسه ده جائزدر واکر ذی روح اولمازسه بو تقدیرجه دخی ذی نما و ذی تجدد
و ذی انقضا اولور یاخود اولماز واکر ذی نما و ذی تجدد و ذی انقضا اولمزسه
یعنی جامد صرف اولورسه اول اسمک آخرینه بر لفظ ها کتورلر مثلا سنکها

مطلب اسم تفضیل
مطلب صفت مشبهه
مطلب اسم منسوب
مطلب اسم زمان و اسم مکان
مطلب اسم آلت
مطلب بناء مره و بناء نوع
مطلب اسم تصغیر
مطلب جمع

وآهنها ورانستنها کبی واکر ذی نما ویا ذی تجدد وذی انقضا اولورسه بونلرده ایکی
صورت جائزه درمثال ذی نما درختانی ودرختها ومیوکان ومیوها کبی مثال
ذی تجدد وذی انقضا روزان وشبان وروزها وشبها کبی سؤال جان وتن
ذی روح اولدقری حسبیله جانان وتنان دیو جمعلنملو ایدی مع هذا جانها
وتنها دیو جمع قلنمشدر مثال جانها شاعر بیت زبان تیغهای چاکر وسپر
شده درجان جانها جاشنیکیر مثال تنها کمال خجندی بیت خوش می شدی
خرامان چون سرو عقل میکفت خوش میروی بتنها تنها فدای جانت جواب
جان وتن اعضا واجزا قبیلندن ایسه ذی نما قبیلندندر بوصورتده انلرده
ایکی وجه جائزاولور مثلا سران وسرها وچشم وچشمها کبی سؤال شتر ذی
روح ایکن شترها دیو جمعلنمش شاعر بیت کریزم از شتران وسپهر حجره خاک
که حجره راست شترهای مست پیر منی جواب شاذدر نتکم هزار کجمعنده هزاران
کبی شاذ اولدیغی کبی سؤال افتاب وماه جمعلرنده افتابان وماهان دیو تعبیر
اولنمشدر مع هذا نه ذی روح ونه ذی تجدد وانقضا شیخ سعدی قطعه کدایان
بینی اندر زوز محشر بتخت وملک برجوش پادشاهان چنان نور دانی از وجه
کویی افتابانند وماهان جواب کانه حرکت وسیرلری حسبیله ذی روح وذی
نما کبی اولدیلر یاخود تجدد صورتلری سببیله ذی تجدد وذی انقضا قبیلندن
اولدیلر تنبیه اخرنده هاء رسمیه اولان کلمه یه علامت جمع اولان الف ونون لاحق
اولنجه هاء رسمیه کاف فارسیه ابدال اولنور مثلا بندکان وخواجکان کبی
بو تقدیرجه هاء رسمیه یی یازمق غلط اولور هدی علامت جمع اولان ها لفظی
لاحق اولنسه هاء رسمیه حذف اولنوب ماقبلنک فتحیله اکتفا اولنور مثلا میوها
وعمرها کبی بنه بو صورتده هاء رسمیه یی یازمق غلطدر قاعده ثالثه وعشرون
اکثری امر حاضر اخرینه بر هاء رسمیه زیاده ایله اسم مفعول واکا قریب بر معنی
افاده ایتدیررلر مثلا پیرایه وامیزه وآونه کبی زینت وقاد شوق واصفی معناله
فاحفظ مقصد رابع برنیجه فوائد فارسیه بیاننده در فائده اولی فارسیده
اعراب ثلثه ظاهره اولمز الا اوج محلده ظاهر اولور اول مضافک اخری مجرور
اولور نتکم عربیده مضاف الیهک اخری مجرور اولدیغی کبی مثلا جان من کبی لکن بو
اضافت اکر ضمیر متصلک غیرینه اولورسه فاما که ضمیر متصله مضاف اولنجه

البته مضافک آخری مفتوح اولور مثلا جانش وجانت وجانم کبی ثانی موصوفک
اخری دخی مجرور اولور مثلا خال سیاه ورخ سرخ کبی لکن بو ایکی صورتده آخرمضاف
واخر موصوف حروف مدوهاء رسمیه دن بری اولمازسه فاما که بری اولور هر بر
صورتده بشقه بشقه احکام وارد بیانلری یا تحتیه بسیطه دن یا زائده ده وهاء
بسیطه دن هاء رسمیه بحثلرنده کجدی فارجع الیها ثالث معطوف علیهک اخری مرفوع
اولور اکر اخری قابل رفع ایسه شو قدر که بوصورتده واو عطف یازیلور لکن
اوقنماز مکر ضرورت وزن اوله واکر معطوف علیهک اخری حرف مد یاخود هاء رسمیه
ایسه اکثری واوی مضموم ایدرلر نتکم تفصیلی واو بسیطه ده کجدی سؤال همزه خطاب
مکسور وهمزه نفی مضموم اولور بو تقدیرجه اوج محلدن ماعداده اعراب ظاهر
اولمز دیو حصر نه کونه اولور جواب بر قاچ دورلو ممکندر اولا حصر مذکور اعم واغلب
مبنیدر ثانیا اسمه نسبتلدر فعل وادات کوده دکلدر افعال وادواتده بعضا
حرکه ظاهره اولور مثال ادوات کما سبق آنفا مثال افعال کردم ودانم کبی ثالث محصور
اولان اعرابدر ادات وفعلده اولان ایسه بنادر نتکم عربیده اولدیغی کبی فائده ثانیه
الفاظ فارسیه بالوضع ساکنه در مکر اخرنده هاء رسمیه اوله مثلا بنده وکه وچه کبی
وبالاستعمال دخی بویله در مکرکه مضاف وموصوف ومعطوف علیه اوله کما سبق فاما که
الفاظ عربیه بالوضع ساکنه وبالاستعمال معربه ومبنیه در کما لا یخفی علی من عرف اللغات
فائده ثالثه ایکی یاخود زیاده السنه ده مستعمل اولان بر لفظ مثلا عرب وفرسده
ایکیسی بر معنایه اولور یاخود اولماز اول یا هر برنده وضع مستعمل ایله اولور مثلا
کتان وصابون کبی بونکا متفق الالسنه ومشترک الالسنه دیرلر یاخود برندن اخره
نقل ایله اولور بوصورتده اکر عربدن اخره نقل اولنورسه مثلا هلال کبی بونکا
مصطلح واصطلاح وتعجیم دیرلر واکر اخردن عربه نقل اولنورسه مثلا لجام کبی بونکا
معرب وتعریب دیرلر ثانی دخی یا هر برنده وضع مستعمل ایله اولور مثلا مرد کبی زیرا
میمک فتحیله مرد عربیده مسواک اغاجنک میوه سی معناسنه فارسیده رجل یعنی ار
معناسنه ایشته بونکا ایضا مشترک الالسنه دیرلر یاخود برندن اخره نقل ایله اولور
بو تقدیرجه دخی اکر عربدن اخره نقل اولنورسه مثلا قالون کبی ائمه قرائتدن برینک
اسمیدر بونکا ده سعیده سعید کبی بر رجل فارسینک اسمیدر بونکا نقل محض دیرلر
واکر غیر یدن عربه نقل اولنورسه مثلا قالون کبی ائمه قرائتدن برینک اسمیدر

بوكا ده ايضا معرب ديرلر فائدهٔ رابعه ايكى لسانده ياخود زياده ده مستعمل
اولان لفظ يا فرق ايله اولور ياخود فرقسز اولور ثانى هلال كبى اول يافقط
لفظده اولور مثلا مسك ومشك كبى چونكه ميمك كسرى وسينك مهمله ايله عربيدر
وميمك ضمى وشينك معجمه ايله فارسيدر ياخود فقط خطده اولور مثلا بستان و
بوستان كبى زيرا واو رسميه سز عربيدر واو رسميله فارسيدر ياخود فقط معناده
اولور مثلا مرد كبى كما عرفت آنفا ياخود هم لفظده وهم خطده اولور مثلا فارس
وپارسى كبى ياخود هم لفظده وهم معناده اولور مثلا ديك كبى زيرا اماله ايله
فارسيده طنجره معناسنه اماله سز عربيده بمعنى الدجاجة الذكر يعنى خروس ياخود
خطده هم معناده اولور مثلا كل وكول كبى زيرا واو رسميه سز عربيده الكلدن امر
حاضردر واو رسميله تركيده رماد يعنى خاكستر معناسنه ياخود لفظده وخطده
ومعناده اوجنده بردن اولور مثلا خان وخوان كبى زيرا عربيده واو رسميه سز
واماله سز كاربان سراى معناسنه فارسيده واو رسمى واماله ايله خواندن لفظندن
امر حاضر اولور اوقو معناسنه فائدهٔ خامسه بر لساندن لسان آخره منقول اولان
لفظده تغيير وتبديل واقع اولنجه اكا محرف ديرلر بو تقديرا اوزره اگر ناقل تحريف
ايدرسه مثلا لجام كبى اصلى لگام ايدى فصيح ومقبول لردر واگر عوام ناس تحريف
ايدرسه مثلا سيله بند كبى چونكه اصلى فارسيده نون ايله سينه بند ايدى لسان
تركه نقل اولنجه عوام نونى لامه قلب ايتديلر غلطدر بو تقديرجه متكلم غلط
ايلديكنى بلمزسه جهل مركب وخطا اخصدر واگر غلط ايديكنى بلورسه بو صورتده
فصيحنى بلمزسه جهل بسيط وخطا اعمدر واگر فصيحنى بلورسه بو صورتده غلط
استعمال ايدرسه بلا مقتدر واگر فصيحى استعمال ايدرسه فصاحتدر نتكم لغت فصيحه‌دن
غلط مشهور اولى كلامنك معانى دخى بودر بو مقامده برز تفصيل دخى واردر اگر
سنى مراد ايدن شاهدى شرحزه رجوع ايتسون فائدهٔ سادسه لسان عربيدن
منقول اولان لفظ عربيده مشدد اولسه مثلا كفّ ودنّ وقدّ كبى فارسيده وتركيده
تخفيف ايله استعمالى جائزدر فاحفظ فائدهٔ سابعه تعريب بيانندهدر معلوم
اولسونكه باء عربيه كاهى فايه ابدال اولنور مثلا چاروب وچاروف كبى باء فارسيه
فايه ابدال اولنور مثلا پاليز وفاليز وپيل وفيل كبى كاهى باء موحده عربيه يه ابدال
اولنور مثلا پياده وبيدق وپستوق وبستوق كبى تاء فوقيه طاء مهمله يه ابدال اولنور

مثلا

مثلا تپنچه وطپنچه وتباه وطباه ونفت ونفط كبى جيم فارسيه صاد مهمله يه ابدال
اولنور مثلا چين وصين وچنك وصنج كبى كاهى شين معجمه يه ده ابدال اولنور
مثلا چاروب وشاروب كبى زاى فارسيه جيمه ابدال اولنور مثلا لاژورد ولاجورد
كبى شين معجمه كاهى سين مهمله يه ابدال اولنور مثلا بنفشه وبنفسج ومشك و
مسك كبى كاف عربيه كاهى قافه ابدال اولنور مثلا دانك ودانق وكپان وقبان
وكهربا وقهربا كبى كاف فارسيه جيمه ابدال اولنور مثلا كوهر وجوهر وپرگار و
فرجار كبى هاء مفرده كاهى حاء مهمله يه ابدال اولنور مثلا كناه وجناح كبى هاء
رسميه كاهى جيمه ابدال اولنور مثلا بنفشه وبنفسج وبابونه وبابونج كبى وكاهى
قافه ابدال اولنور مثلا دله ودلق ورمه ورمق كبى خاتمه كاهى تعريب فقط
حركه ايله اولور مثلا بوسى ضمله فارسيدر بعد التعريب مفتوح اولدى فائدهٔ
ثامنه لغت فارسيده برقاچ حرف بياننده تبادل واردر از جمله باء عربيه ايله
واو بيننده مثلا تاب وتاو وكبر وگور كبى همچنين باء فارسيه ايله فا بيننده مثلا
سپيد وسفيد كبى همچنين باء فارسيه ايله كاف فارسيه بيننده مثلا بنجشك وكنجشك
كبى فائدهٔ تاسعه هر بر كلمه كه آخرى ياء تحتيه وماقبلى الف مد اوله ياخود واو مد
اوله اول يانك حذفى جائزدر مثلا پاى وپا وروى ورو كبى همچنين هانك ماقبلنده
الف اولسه اول الفك حذفى جائزدر مثلا ماه ومه وراه وره كبى فائدهٔ عاشره
فارسيه ده خاء معجمه اگر بين الفتح والضم اماله اولنورسه بعدنده علامت الحرف
بر واو وبعده بر الف يازيلور مثلا خواستن وخواهر وخواجه كبى واگر بين الفتح
والكسر اماله اولنورسه بر واو بعده بر ياء تحتيه يازيلور مثلا خويش وخويد كبى
تذييل فارسيده خانك غيرى حرفلرده دخى اماله واردر مثلا روى بمعنى توجه
وشير بمعنى جرح كبى فاماكه خاء معجمه ده اولان علامت غيرنده يوديمز الحق فاء
مخصوصدر فائدهٔ حادية عشر فى الاصل عربيه اولوب انشالرده مستعمل اولان
الفاظك آخرلرنده الف اولسه اگر عربيه ده ياء تحتيه صورتنده يازيلوب لكن الف
اوقنورسه مثلا اعلى ومعنى وعيسى كبى اينشه بو صورتده واقع اولان الفاظ
عربيه انشاء فارسيه وتركيده استعمال اولنسه اگر صورت قديمه سنده يازيلورسه
اكثرى ماقبلى كسره مدى ايله اوقنور مع هذا اصلنه رعايت اولنسه ده جائزدر
واگر كه الف صورتنده يازيلورسه الف اوقنور حاصلى بو يله الفى انشالرده

کاتب مجید درکه دیلر الف صودننده یازر الف اوقنور دیلر یا الخبه صودننده
یازر ایکی دورلو اوقنور فاحفظ فائده ثانیه عشر اب ایله مصدر اولان کلمهٔ
عربیه‌لر انشالرده استعمال اولندقده اکثری تخفیف ایچون نظم ونثرده همزه‌ سی
حذف اولنور شاعر بیت بوعلی حکمت حاتم کف نعمان مذهب ٭ مصطفی خلق مسیحا
دم یوسف دیدار ٭ بلکه مطلق همزهٔ ابتدائیه‌یی حذف جائزدر شاعر بیت
سکندر سیر سیکده سد نطق ابت یپشی کاملده ٭ فلاطون حقیقتیله ماجرا
اولماز ٭ تنبیه معلوم اولسونکه بومقدمه کبی برمقدمه شعوری مرحوم قرعنکده
ترتیب ایلدی فاماکه نیجه قواعد وفوائدی ترک ایدوب قصور رندنا بشقه
بیاننی التزام ایلدیکی نسخه‌لرده دخی ضبط وخللار ارتکاب وبی نهایه موجب
تشویش واضطراب اولان امورده سلوک ایلدی فاماکه بحمد الله الملک القدیر
فقیر بومقدمه‌ده مهما امکن توضیح وتنقیح طریقی اختیار ایله احسن قابلیه اوراغ
ودکوب شططدن احترازده اهتمام واسباغ ایلدم فمن الله التوفیق وهو نعم
المولی ونعم الرفیق تمهید بوندن صکره معلوم اولسونکه ناظم نحریر وادیب
مشیر اعطاه الله سعادة الدارین حضرتلری غمدهٔ بلیغانه لرندن قریضهٔ ذمت
بسمله‌یی اسقاط ایچون نتکم شاهدی علیه رحمة الهادی تحفه سنی بیت بنام
خالق وحی وتوانا ٭ قدیم وقادر وبی نا ودانا ٭ عنوانیله آغاز ایلدیکی کبی و
مغفوردن ناظم سبحهٔ صبیان علیه رحمة الرحمن ٭ سبحهٔ صبیانی بیت نام خدا ذکر
ایده لوم ابتدا منزل مقصوده اوددرهنما کلامیله ابتدا ایلدیکی کبی وجنت
مکان وفردوس آشیان غوث الزمان المرعشی علیه الرحمه مامر العشی نظم لاکنی
بیت الهی نامک ایندم تاج نامه ٭ که نامم شایع اوله خاص وعامه ٭ اسلوبیله
افتتاح ایلدیکی کبی مفتح منظومه‌سنده عنوان فرقانی ٭ اقنوم سبحانی اولان
بسملهٔ معروفه‌یه بدل اولورکند وعباره‌سی جنسندن بر ترتیب ایله ادا
بسمله ایلدی بلکه لاهوت آشنا ودرون روشنا حافظ عینتابی نظم فرائدی
اولا بسمله‌یی بسملهٔ معروفه ایله ادا بعده حمدله‌یی مثنوی ایا من انشا الاشیا
نظما ویا من علم الانسان اسما سکادر جمله‌نک حمد وثناسی عطا بحرکده بر قطره
سپاسی عبارتیله شروع ایتدیکی کبی قرآن عظیم الشانه اقتدا وحدیث فخیم العنوانه
اقتفا واجماع سلفه اتما وتالیف خلفه اقتدا ایچون وفی الجمله دخی صنعت استغنا

رعایت

رعایت داعیه‌سنده اولمغله عادت قدیمه وطریقت مستدیمه اوزره اولا بسمله بسمله
بسم الله الرحمن الرحیم عنوانیله آغاز بعده برای حمدله حمد بی حد اوکرم
فرمایه عبارتیله ما وجب علیهی احراز ایلدی فلله دره حمد فتحیله عربیده
مدح وثنا فارسیده ستودن وسپاسی ترکیده اوکمک معناسنه ولیکن فی
الاصل عربیدر ایکی لسانده بلکه زیاده‌ده استعمالی شایعدر حمدخی میان علماده
مشهور معنای لغویسی ومعنای عرفیسی واردر فرقلریله محللرنده مشبعا
مفصلدر بی ادات نفیدر کما سبق فی الادوات حد حانک فتحی ودال ایله بوزن
کف لغتده ایکی معنایه در اول بمعنی غایت ونهایت ثانی بمعنی منع وزجر فاماکه
شرعده عقوبة مقدرة یجب اقامتها علی الامام مفهومنه حد اطلاقی وعلوم
عربیده مطلق تعریفه حد اطلاقی وعلم منطقده ذاتیات ایله اولان تعریفه حد
اطلاقی وباب قیاسده صغری وکبرانک جزءلرینه حد اوسط وحد اصغر وحد اکبر
اطلاقی ایکی معنای لغویدن ثانیه انسبدر بلکه حصر ابونک حسیبیله در حمدخی لفظ
حد بو ایکی معناده فی الاصل عربیدر والسنهٔ ثلاثه‌ده مستعملدر شو قدرکه عربیده
دال ایچون مشدددر فاماکه ترکیده وفارسیده مستعمل اولنجه تخفیفی جائزدر نتکم
بومقامده اولدیغی کبی کرم فرما بمعنی مکرم ومنعم ومحسن اصلنده وصف ترکیبیدر
کرم بیوریجی معناسنه چونکه کرم فتحتین ایله بوزن طلب فی الاصل عربیدر فارسیده
وترکیده بالنقل المحض مستعملدر خواجه حافظ بیت رواق منظر چشم من آشیانهٔ
توست کرم نمای وفرود آکه خانهٔ توست ٭ وما امر حاضر یا فرود اسم فاعل مخفف
علی ماسبق تفصیله فی الوصف الترکیبی مصدری فرمودن لفظیدر بیورمق دیمک
التی النجی قطعه‌نک اوجنجی بیتنده کلور فائده کرم مشترکی السنه قبیلندندر چونکه
فارسیده ایکی معنایه دخی کلور اول بمعنی کلم یعنی شلغم ثانی صوکنارلرنده وحوض
اطرافنده بتن سبزه معناسنه   که انک نعمتیدر بی غایه
محصلی محمود علیهی بیاندر چونکه که نه قدرکه ترکیب ترکیده واقع ایسه ده
بالنقل ادات تعلیلدر کما سبق فی الادات البسیطه نعمت نونک کسریله منعم بهک
اسمیدر فتحیله مصدردر تنعم وتضارت عیش معناسنه علی مابینه شیخ زاده
فی شرح تفسیر سورة الدخان بی غایه نظیری آنفا کچدی حاصل مصراعک
اولا صدرکه یعنی مصراع اولک حمدک ارکان اربعه‌سنه دالدر چونکه حمده بالعبا

وحامدیة بالاقتضا ومحمود به ومحمود علیه بالاشارة دلالت ایدر شویله که
اوج اوله دلالتی ظاهردر فاما که محمود علیهه دلالتی زیرا حکم مشتقه تعلیق
ایتمک مأخذ اشتقاقک علیتنی موجبدر بو تقدیرجه مصراعک اولدن حاصل
معنی نهایتسز حمد واحسان واکرامی ایچون محسن ومکرمه اولسون دیمک
اولور بویله اولیجه محمود علیه بر وجه اجمال مذکور اولمش اولدی ابتدا بر شیئی
اجمال بعده تفصیل اوقع فی النفوس اولمغله محمود علیهی تفصیل ایچون بلکه یعنی
مصراعک ثانیسینی ارداف ایلدی وبوندن بشقه ناظم نحریر حمدی ارکان اربعه سبیله
بر مرتبه ادا ایلدیکی فقدنده ادا اولماز چونکه وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها
نصنک مضمون شریفی حمدنده مندرج بیوردقده صکره اولفهرست جریدهٔ
جلالت واولشهیت قصیدهٔ رسالت سلطان انبیا علیه افضل التحیا حضرتلرینك بنك
لا احصی ثناء علیک عنوانیله اظهار عجز بشریت ایلدیکی سیاقنده ناظم نحریر دخی معناده
اظهار عجز ایتمش اولدی فلله دره تنبیه ممهد معلوم اولسونکه نعم الهیه یی احاطه
وتفصیل طوق بشردن خارج بر معنی اولوب ولیکن هر کسک حالنه مطابق وشأننه
موافق بعضا جلائل نعمدن مقداد وتذکار ایتمسی ممکن بلکه بتیسر اولمغله ناظم نحریر
دخی براعت استهلال قصدیله لسان ولغته متعلق برنیچه اموری وجوداتخارجیه سی
ترتیبنه رعایت ایدرک محمود علیهی تخصیص بعد التعمیم سیاقنده بیوردر

قیلدی از جمله اوخلاق کریم

از بمعنی من کما سبق فی الادوات المرکبه جمله جیمک ضمیله فی الاصل عربیدر اجمال
معناسنه ایکن بالنقل المحض فارسیده وترکیده جمیع معناسنه شایعدر نتکیم بو
مقامده اولدیغی کبی لکن مصنفان ومنشیان میانه لرنده بأجان ایله کثرتنده
وفی جاره ایله قلتده استعمالی شایعدر یعنی مقامنده کوره فی الجمله وبالجمله دیه
تعبیر اولنور خلاق شده ایله قطعا اولانک بیت اولدقده کلمن اکثریتنده معناسی
کریم بمعنی کرمفرمای کما سبق آنفا تنبیه بو ایکی لفظ شریف احصاسنده دخول
جنت موعود اولان اسما حسنادندر لکن خلاق حق تعالانک غیریته اطلاق
اولنماز کریم اولنور فاما که اسماء حسنی ارسنده بو ایکی لفظ شریفی تخصیص
چونکه خلاق اسماء مختصه دن اولوب کریم غیر مختصه دن اولمغله کانه بو ایکی قسمه
اشارت ایچون اولسه یاخود اولا خلاق صیغه سی حسبیله بو بیتده مذکور

حضرت

حضرت آدم علیه السلام لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم نص کریمنه مظهر
اولوب هم دخی ان الله خمر طینة آدم بیده اربعین صباحا حدیثنه ودخی ان الله
خلق آدم علی صورته حدیثنه ماصدق اولدیغنه اشارت اوله ثانیا کریم حضرت
آدم صفی انواع نعم لا تحصی ایله اولدوه خصوصا افضل عباد اولان ملائکه کرام
اوزره باعث رجحانی اولان علم وعرفان ایله نادیده وناشنیده اولمغله فعرضهم
علی الملائکة فقال انبئونی باسماء هؤلاء نص جلیله ممدوح ومحترم اولوب حتی
انساب واولادی واحفاد واسباطی ولقد کرمنا بنی آدم عند الله مکرم و
محترم اولدیغنه اشارت اوله حضرت آدم اسما تعلیم
بو بیتده برای براعت استهلال وعلم آدم الاسماء کلها ثم عرضهم علی الملائکه نص
کریمنه تلمیح واردر چونکه حضرت حاتک فتحیله فی الاصل عربیدر بمعنی قرب
ونزدیک وبعد النقل فارسیده وترکیده ذات بزرکوار ونفس شرافتشعار
معناسنده حقیقت عرفیه اولمشدر نتکیم حضرت الله جل شانه وحضرت محمد صلی الله
علیه وسلم دیدکلری کبی وقس علی هذا آدم مد ایله بوزنداصف وهاجر نام ابو
البشر علیه السلامدر خواجه حافظ بیت درنقد کونی که چه دن انجو دنماند
آدم بهشت روضهٔ دار السلام را بوندن بشقه بالمناسبه اولاندن هر بریسنه
دخی آدم دیرلر باقی بیت ذانهٔ خالق بونجنت رفساندنه ذبیحه صبر ایلسون
الهی سوز سک آدم تنبیه اصح اولان آدم اسم اعجمیدر فاما که بعضیلر آدم ترابدن
خلق اولنمغله وجه ارض معناسنه اولان ادیم ارضدن مشتقدر دیو حکم وجزم ایلدی
وبعض اخر حضرت آدم علیه السلام اسمر اللون اولمغله سمرت معناسنه اولان
اُدمدن مشتقدر دیو حکم ایلدی وبعض اخر الف وانس معناسنه اولان ادمه دن
مأخوذدر دیو حکم ایلدی بونلو جیملری تعسفدر دیو قاضی بیضاوی جزم ایلمشدر
اسما جمع اسمدر بوندن بشقه اسماء اعلام نسادندر از جمله حضرت صدیق اکبر
رضی الله عنهک کریمهٔ پاکیزه لری اسمدر واسماعیل نام عاشقک معشوقه سی
نامیدر تعلیم تفصیل بابندن مصدردر وانشالرده دخی شایعدر

شانی موسایه ایدوب هم تکریم

شان شینک معجمهٔ ممدوده نک فتحیله عربیده بش معنایه در اول بمعنی مقدار
ومرتبه ثانی بمعنی امر وحال ایشته بو مقامده بو ایکی معنادن هر بری علی طریق

البدل مراددر چونکه شان بو ایکی معناده نه قدر که عربی ایسه ده لکن
فارسیده و ترکیده بالنقل مستعملدر نتکم ناظم نحریر طاننامه قصیده سنده
بیورر بیت نقارخ آشیابان اتفاق اوزره ایدوب تفخیمنی
بو شانن وشوکتی اسلاف شاهان جهانبانه ثالث برنسنه یی فکر ایتمک
معناسنه رابع بمعنی قصد وطلب خامس بمعنی فعل و شغل نتکم قوله کل یوم
هو فی شان وارد اولشدر و فارسیده یدی معنایه در اول بمعنی غسل
خام ثانی بمعنی خانهٔ زنبور ثالث بمعنی فسان که بلکو معناسنه رابع شانیدن
لفظندن امر حاضر در خامس هندستانده ایشلنور بر نوع بیاض جامه
سادس کفشگرلرک جزمه و پابوج قالبی سابع ضمیر غائب اولان شین عجمیه نکه
جمعیدر کما سبق فی الشین البسیطه بو تقدیرجه مشترک السنه قبیلندن
اولدی موسی اسم الجیددر انبیاء عظامدن صاحب توراة علیه السلامک
اسم شریفیدر بعضیلر فی الاصل عبرانی یاخود یونانیدر دیدیلر یونندن
عربیده مخلق یعنی استره معناسنه ده کلور نتکم عیسی عربیده بلکو معناسنه
اولدیغی کبی حتی شاعر عربی بروجه تلمیح بیوردر قطعه تجرد للحمام عن قشر لؤلؤ
فالبس من ثوب الملاحة ملبوسا وقد جرد الموسی لتزیین رأسه فقلت لقد
اوتیت سؤلک یاموسی شاعر ترکی بیت الدیقنده الله موساسنی بر بر عیسی
کوستردی یدبیضای کوسشدن بلکو هم ادات عطفدر کما سبق فی الادوات
المرکبه تکریم بووزن تفعیل مصدر عربیدر ٧ ٧ ٧ ٧ ٧

قلدی ذاتینه اضافتله کلیم

بو بیتده دخی برای براعت استهلال وکلم الله موسی تکلیما آیتنه تلمیح واردر
اضافت افعال بابندن مصدر عربیدر نسبت معناسنه کلیم بووزن فعیل
بمعنی مفعول یاخود بمعنی فاعل ایکی حضرت موسایه علم اولدی وجهی ظا هردر

هم سلیمانی او علام لطیف

هم ادات عطف دیو آنفا کچدی سلیمان اسم الجیدر ابن حضرت داود علیهما
السلام علام بووزن فعال قطعی اولانک بیت ثالثنده کچدی دانا معناسنه
لطیف بووزن فعیل بمعنی لطف در

منطق الطیر ایله قلدی تلطیف

بو بیتده دخی برای براعت استهلال وورث سلیمان داوود وقال یا ایها الناس

النمل

النمل علمنا منطق الطیر واوتینا من کل شیء ان هذا لهو الفضل المبین نص شریفنه
تلمیح واردر چونکه منطق الطیر ترکیب اضافی عربیدر قوش کلامی معناسنه
یعنی قوش دلی دیمک اولور زیرا منطق بووزن موعد نطق معناسنه در نطق
اهل عربیه کل لفظ یعبر به عما فی الضمیر مفردا کان او مرکبا دیو تفسیر ایلدیلر
حتی انسانه حیوان ناطق اطلاقی بو معنا جهتدر وکاهیجه نطق صوت معناسنده ده
کلور حتی صوتی اولان حیوانه ناطق وصوتی اولمیانه صامت دیرلر طیر بووزن
صبی ورکب طائرک جمعیدر مفرد دخی اولور بو تقدیرجه فلک کبی اولور تلطیف
بووزن تفعیل لطفدن مصدر عربیدر نکته بو بیله اولنجه بو بیتده اسما حسنادن
علام لطیفی اختیار ده ایت مذکوره یه ارتباط کلی واردر هم ده ارباب تصوف
عالم مظهر اسما حسنا دیدکلری ایچون هر شخص نظر له الوده اولدیغی نعمت مناسب
اولان اسمی مضاف قلوب مثلا سلطان انبیا علیه افضل التحایا یه عبد الله
وانواع رزق ایله مرزوق اولنه عبد الرزاق دیدکلری حضرت سلیمانه
بو تفصیل اوزره عبد اللطیف و عبد العلام دیو تسمیه انسب اولدی

حکمت و قدرتی ایله عیسی

حکمت فی الاصل عربیدر صنع و فعلده اتقان واحسان معناسنه و علم معناسنه ده
کلور نتکم ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا الا شاهد عادلدر بونلردن
بشقه محللرنده مشروح و مفصل بر نیچه معنالری واردر قدرت حق تعالی لانک
صفات ثمانیه سندن بریدر نتکم کتب عقائدده مسطوردر عیسی دخی اسم
الجیددر انبیا عظامدن صاحب انجیل علیه السلامک نام شریفیدر عربیده
بلکو معناسنه کلدیکی آنفا کچدی فائده السنه ثلثه شعراسی و بلغاسی قدیم
الایامدن برو حضرت آدمی تعلیم اسما و حضرت موسایی تکلیم و عصا و ید
بیضا و حضرت سلیمانی منطق الطیر و ریح و خاتم و جام جهان نما و حضرت
عیسی یی کلام در مهد واحیا موتی ایله بطریق الحقیقه و بطریق المجاز ذکر
ایتمشلردر نتکم بو مقامده بطریق الحقیقت ذکر اولنان قدری کبی ٧ ٧

طفل ایکن اولدی بشکده کویا

بو بیتده دخی برای براعت استهلال کیف نکلم من کان فی المهد صبیا قال انی عبد
الله آتانی الکتاب نص شریفنه تلمیح واردر چونکه طفل کسر ایله فی الاصل

عربیده فارسیده و ترکیده دخی بالنقل مستعملدر یعنی دوغمش ولد معناسنه
وهر سنه نک کوجکی معناسنه شیخ عطار بیت نظم همچو طفلان منکر اند رسرخ
وزرد چون زنان مغرور رنک؛ جمعی اطفال و طفول کلور وعند البعض طفل
هم مفرد وهم جمع اولور و طفل کل شی اوله و طفل اللیل ای اقبل ظلامه وجاریة
طفلة ای ناعمة والطفل الغیبة مع الولد **فائده** ولد رحم مادرده ایکن جنین
دیرلر طلوع ایده جک ولید بعده دورت یاشنه دکن طفل بعده بلوغه قریب
اولنجه صبی بعده قریب اولنجه مراهق بعده اون طقوزه جه غلام بعده
اوتوز دورده جه شاب بعده اللی بره جه کهل بعده آخر عمره جه شیخ دیرلر
کویا سو یلیجی دیو اوتوز برنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور

نوع انسانی هم اولدی امتیاز

نوع فتحله عربیده صنف و بونک معناسنه ولکن اهل میزان جنسی نوعدن
ونوعی صنفدن اعم طوتدیلر بونقدیرجه بو مقامده نوع منطقی مراد اولنه
عقله اسبقدر چونکه انسان ماهیتنک فصل قریبی ناطقدر نتکم انی مصراع
ثانی اشعار ایدر **انسان** انسدن مشتقدر وضع واحد ایله حضرت آدمه
واولادینه اطلاق اولنور دلیل اول هل اتی علی الانسان حین من الدهر دلیل
ثانی اولم یر الانسان انا خلقناه من نطفة الآیه بعضیلر نسیاندن مشتق دیدی
نتکم الانسان مرکب من النسیان فلهذا انی اول ناسی اول الناس قوللری مشهوردر **هم**
ادات عطفدر دیو انفا کجدی **ایدی** ادات نفی دیو قریبا کجدی **امتیاز** اورتاق دیو یکرمی التنجی قطعه نک
سابعنده کلور

ایلدی ناطقه ایله ممتاز

ناطقه یعنی قوه ناطقه دیمکدر قوه ناطقه حسینی میبدینک شرح هدایه ده
تصریحنه کوره نه قدر که نفس ناطقه یه اطلاقی صحیح ایسه ده لکن بو مقامده
مراد مبداء نطقدر **سؤال** حیوانانه اموال ناطقه وعروض وعقارانه اموال
صامته دیرلر بو تقدیرجه انسان نطقله نه کونه ممتاز اولور **جواب** بو مقوله
اطلاق اطلاق مجازیدر بزم ما نحن فیهمز ایسه حقیقته مبنیدر **نکته** معلوم
اولسونکه متکلمین وحکما بدن انسانده ایکی نسنه اثبات ایدرلر بری روح و
قلب وقوت عاقله ونفس ناطقه دیرلر بونک دوردندن مراد شیء واحددر
بشقه بشقه دکلدر نتکم سعد الدین تفتازانی بیان ایلدی ولکن شوقدر

فرق

فرق وار که بونلردن مراد اولان شیء واحد عند المتکلمین جوهر مادیکه جسم لطیفدر
وعند الحکما جوهر غیر مادیکه مجرد متعلق بالبدندر **وبرینه** دخی روح حیوانی
ونفس حیوانی دیرلر که اندن جوهر بخاری حامل لقوة الحیات والحس والحرکة
عبارتیله تعبیر ایدرلر وبو تعریف مادی وجسمانی اولمق اقتضا ایدر **واما** که
حیات وحس قوه سنی قابل اولان بخار لطیف نفس ناطقه وبو ایکی میاننده
متوسط کلیات وجزئیات مدرکی اولانه قلب نامیله تعبیر ایدرلر **هم** دخی صوفیه
فرق ایدوب دیرلر جوهر مجرد متعلق بالبدن معناسنه روح نامیله تعبیر
ایدرلر حتی بعضیلر اندن لطیفهٔ انسانیه مجرده دیو نطق ایدرلر وروح حیوانی
معناسنه نفس نامیله بو ایکی میاننده متوسط اولان جوهر نورانی مجرد معناسنه
قلب نامله تسمیه ایدرلر **هم** دخی بو قلبک باطنی روح ومرکبی نفس حیوانی وظاهری
روحله جسد میاننده متوسطدر ونفس دخی قلب ایله بدن میاننده واسطه‌در
نتکم حق تعالی برای تمثیل اعوذ بالله مثل نوره کمشکوة فیها مصباح المصباح فی
زجاجة الزجاجة کانها کوکب دری یوقد من شجرة مبارکة زیتونة لا شرقیة
ولا غربیة بیوردی حاصلی مصباحدن مراد روح وزجاجه‌دن مراد قلب وشجره‌دن
مراد نفس ومشکوادن مراد بدن اوله لا شرقیه یعنی نفس عالم ارواح مجرده ده
شرقدن کلمز ولا غربیة یعنی عالم اجساد کثیفه ده غربدن دکلدر یاخود لا شرقیه
یعنی قلبک روح کبی شرقی یوقدر ولا غربیه یعنی نفس کبی غربی یوقدر دیو بیان
ایلدیلر باقی تفصیلات علم کلامده وعلم حکمتده وعلم طبده وعلم تشریحده وعلم
تصوفده مشروحه‌در فارجع الیهن بو تفصیلدن ظاهر اولدیکه ناطقه‌دن
مراد مدرکه وعالم دیمک ایمش **بیت** ان الکلام لفی الفؤاد وانما؛ جعل اللسان علی
الفؤاد دلیلا **بیت دیکر** کلاما صفة نفیسة فیها ممتاز عن اخرس او عجم حیوان
شوقدر که بو مقامده مراد دلیل اولان نطق لسانی اولسه وجدانی اولسه
براعت استهلاله زیاده جه رعایت اولنور دی فافهم **ممتاز** افتعال بابندن اسم فاعلدر عربیده مصدری امتیازدر

اختلاف صور السنه دن

اختلاف بوزن افتعال مخالفت معناسنه **صور** جمع صورتدر ظلم وظلمت کبی
السنه جمع لساندر امثله ومثال کبی اصلنده عربیده بر قاج معنایه کلور
اول لغت که هر قومک دیلنه دیرلر ثانی جارحهٔ معهوده ثالث فرق سکرکه

بغايدرانى لسان الجمل ولسان الكلب وقوش دلى ديدكلرى اوته لسان العصافير
ديرلر لكن بو مقامده مراد معناسى اولمیدر

نیجه حکمتلری وار در روشن

بو بیتده دخی برای براعت استهلال ومن اياته خلق السموات والارض
واختلاف السنتكم والوانكم مضمون شريفنه تلميح وار در چونكه حكمت بو مقامده
ايت معناسنه كما لا يخفى روشن ايدن ديواونوز يدنجى قطعه نك بيت
ثالثنده كلور فائده فى نفس الامر لغتلر چوقدر ولكن طرسوسى مرحوم
انموذجنده بيوردكه اصول لغات يديدر ۱ فرس ۲ يونانى ۳ ترك ۴ هند ۵ صينى
۶ سودانى فاماكه سابعندن سكوت اولندى رجا اولنور سريانى اوله كه
لغت ملائكه در انتهى فقير شويله فهم ايدرمكه مسكوت عنه اولان لسان عرب
سلطان السنه در ولسان اهل جنتدر باعث سكوت كمال وضوح وتمام
ظهور اوله ياخود كمال تعظيم اوله لن مقصد مدح لسان عرب بيت حروف لسن
تازينك مفضل ... تشديدى زبان صينى وهندوفرس وترك وروم سودانه

شعر السنه سن او لسان

شعرا بووزن فعلا جمع شاعردر مأخذ اشتقاقى اولان شعر بحد ديباجه نك
بيت ثالث عشرنده كلور السنه آنفا كجدى اما بو مقامده لساندن مراد
جارحه معناسى عقد اسيدر و براعت استهلاله دخى منافى دكلدر منان
مشدده ايله بووزن فعال اسماء حسنادندر منتفرماى معناسنه

قلدى مفتاح در كنج نهان

بو بيتده دخى براى براعت استهلال قلوب الشعراء خزاين الرحمن حديثنه
چونكه مفتاح انختن ديواون دوردنجى قطعه نك بيت اولنده كلور در
قپودر بو فرق التنجى قطعه نك بيت رابعنده كلور كنج خزينه ديواون اوچنجى
قطعه نك بيت اولنده كلور نهان كيزلو ديو فرق التنجى قطعه بيت سابعنده
كلور تمهيد وقتاكه ناظم نحرير اداء حمدله دن فارغ اولديسه مفخر موجودات
ودحمت كائنات وفرموده لم فانذر ونخاطبك دبك فكبر عليه افضل
الصلوة واكمل التسليمات حضرتلرينه واجبه ذمت صلوتى طهده بليغانه
لرندن اسقاط ايچون انواع تعظيم واشياع تكريم برله بيوردكه

هم رسولينه هزاران صلوات

هم اداة عطف آنفا كجدى رسول بووزن فعول قطعه اولانك بيت خامسنده
پيغمبر ديو كلور مزيد زاده عينى مسمط كوندرلمش كسى رسول قارشلقدر
قبول عبد اسير اولدى قول سيد ومولى اغا عرفده انسان بعثه الله الى
الخلق لتبليغ ما اوحاه اليه مع الكتاب بو تقديرجه رسول نبيدن اخص اولدى
زيرا نبى مع الكتاب ايله تقييد اولنمز هزاران اخرينه الف ونون الحاقيله هزار رك
جمعيدر كما سبق فى قواعد المقدمه هزار بيك ديو اون طقوزنجى قطعه نك
بيت اولنده كلور صلوات جمع صلوة در بو مقامده مراد عموم مجاز طريقيله
تعظيم وتكريم وتشريفدر چونكه الهدن رحمت وملائكه دن استغفار ومؤمنلر دن
دعا بالجمله انده راجعدر شاعر بيت درصلوات امده ست بر سر كل عندليب دركات آمده ست شاخك شاه سبزم

كه اودر افصح ارباب لغات

بو بيتده دخى براى براعت استهلال انا افصح من تكلم بالضاد بيد انى من قريش
تلميح وار در چونكه كه اداة ربط ديو اوّلده كجدى افصح اسم تفضيل عربيدر
مصدرى اولان فصاحت لغتده آچق سويلمك وروشن كلامليك اصطلاحده
تنافر حروفدن وغرابتدن ومخالفت قياسدن وتعقيد لفظى وتعقيد معنويدن
كلمه نك وكلامك سلامتيدر بو تقديرجه فصاحت تغليبا بش فنه محتاجدر
چونكه تنافرك كفيلى طبيعتدر وغرابتك كفيلى لغتدر ومخالفت قياسك
كفيلى صرفدر وتعقيد لفظينك كفيلى نحودر وتعقيد معنوينك كفيلى بياندر
ارباب جمع ربدر اصحاب معناسنه چونكه رب عربيده سكز معنايه در اول
بمعنى مالك وصاحب ثانى بمعنى مربى بعنى بسليجى معناسنه ثالث بمعنى مصلح رابع
بمعنى مدبر خامس بمعنى پادشاه سادس بمعنى كتخدا ووزير سابع بمعنى
افندى ثامن اسماء حسنادن براسمدر لكن سكزنجى معنى مربى يعنى بسليجى
معناسنه اولديغى حسبيله دربعضيلر شويله فرق ايدرلركه لفظ رب اضافتسز
الله تعالانك غيرينه اطلاق اولنماز انجق حق تعالايه اطلاق اولنور فاماكه
اضافتله على العموم اطلاق اولنور مثلا رب العالمين ورب المال ورب الدين
كبى لغات لامك ضميله لغتك جمعيدر لغت لغتده نطقه ديرلر اصطلاحده
ما يعبر كل قوم عن اغراضهم معنوسنه ديرلر بو مقامده لغاتدن مراد انواع

لغت عربیدر چونکه لسان عرب بدی لغت اوزره منزولدر حجازه یمن ثقیف
طی هوازن بنی تمیم عقیل متکلم حدیث شریفنده انزل القرآن علی سبعة احرف کلها شاف
کاف وارد اولمشدر بو تفصیل معلومم اولدیسه رسول کبریا علیه افضل التحیا
حضرتلرینک انا افصح من تکلم بالضاد بید انی من قریش حدیثنه اشارت
اشارت صریحه در همدخی جائزدر که لغاتدن مراد عامهٔ لغات اوله که اصولی
یدیدر ورقی چوقدر کما سبق فی شرح بیت صور السنه دن ۸

نطقیدر وحی خداوند علیم

بونده دخی براعت استهلال حق تعالانک وما ینطق عن الهوی ان هو
الا وحی یوحی نصنه تلمیح واردر چونکه نطق بیانی بیت رابعک شرحنده کچدی
وحی فتحله اشارت ورسالت وکتابت والهام وکلام خفی معناسنه لکن عرفده
خاصه حق تعالانک انبیاء عظامه اعلامنه دیرلر خداوند بمعنی صاحب ورب
دیو قرق طقوزنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور لکن بو مقامده
مراد حق تعالادر علیم بمعنی علام کما سبق آنفا

نه گهردر او کریم بن کریم

بو مصراعده کنت نبیا وآدم بین الماء والطین حدیثنه اشارت همدخی انا سید
ولد آدم ولا فخر حدیثنه ایما واردر چونکه گهر کاف فارسیه نک ضمی وهانک
فتحی وراایله معربی جوهر اولان گوهردن مخففدر وانک معنالرینه مترادفدر
حکیم خاقانی بیت منه نخل گهر را بمن ادیدو مرا گهران گهر نخل بیر بار
دهید چونکه گوهر شول نسنه یه دینلر که خلقت وطینت کند واوزرینه
قلنمش اوله حتی اصل ونژاد معناسنه کلدیکی دخی بوندندر مثلا گوهر پاکی دیرلر
اصلی پاک معناسنه حکیم انوری بیت ای بگوهر تا بآدم پادشاه در پناه اعتقاد
ترا ملک شاعر ترکی بیت گروه انبیا تسبیح درکی سر آمددر او تسبیحه امامه
گوهر ذات محمددر همان بو اجلدن حقیقت محمدیه جمیع مخلوقاتک اصلی واقدمی
اولدیغی جهتیله اکا صوفیه تعین اول وحکما عقل اول دیدیلر ناظم تحریر دخی
گهر دیو تعبیر بیوردی ایشته بوجهتدن کنت نبیا وآدم بین الماء والطین حدیثنه
اشارت واردر دیدلدیکه همدخی جوهر یانی اصطلاحنده فیتمدوطا شه والجوهر
جوهر دیرلر وحکما اصطلاحنده ومتکلمین لساننده قائم بذاته اولنه جوهر دیرلر

نتکلم

متکلم قائم بذاته اولیانه عرض دیدیکلری کبی شوقدر که جوهر حکما عندنده
بشدر اهیولی ۲ صورت ۳ جسم ۴ عقل ۵ نفس متکلمین عندنده ایلیه بری جوهر
فرد بری تفصیلی متتبعا علم حکمتده وعلم کلامده در فارجع الیهما کریم بو وزن
فعیل ابو ذات معناسنه حق تعالایه دخی اطلاق اولنور لکن بو مقامده ابو
ذات معناسنه نظم الفرائد مسمط اسمی صوبیه دی صیم ابو کشی در کریم شاو کسو زه
دیرلر یتیم داحیه اولو بلا ابن همزه نک کسریله اوغل معناسنه در فارسیده
فرزند کبی حاصلی کریم بن کریم عربیق واصیل کشی زاده معناسنه حقیقت ظرفیه
اولمشدر اصلنده حضرت فخر کائنات علیه افضل التحیانک محسنات معنویه
صنفی اطراد اوزره الکریم بن الکریم بن الکریم بن الکریم یوسف بن یعقوب بن
اسحق ابن ابراهیم حدیثندنه مأخوذدر همان بو اجلدن علیهم منزلسنده
اولمغله ابن کلمه سنده بو مقامده همزه خطده دخی حذف اولندی تنبیه ابن کلمه سی
علمین بیننده واقع اولسه فارسیده کلا همزی جائزدر مثلا حجاج یوسف کبی اصلی
حجاج بن یوسف ایدی فاما که عربیده فقط همزه سی لفظا وخطا اسقاط
اولنور لکن بو دخی صفت اولمق مشروطدر چونکه خبر اولسه خطا اسقاط
اولنماز نتکم حق تعالانک وقالت الیهود عزیر ابن الله کلامنده اولدیغی کبی همدخی بو بیتده
نطق ووحی وعلیم وکریم وابن عربیلردر وترکیده دخی مستعملدر و
تدقیق اولنسه هر برنده براعت استهلال دخی واردر فافهم

عالمین سبب رحمتیدر

بو مصراع فی الجمله براعت استهلال ایچون حق جل وعلانک وما ارسلناک الا رحمة
للعالمین نصنه تلمیح واشارتدر چونکه لغت ولسان دخی حضرت رسول الثقلین
وخواجهٔ کونینک سایه سنده بر نعمت عظمادر زیرا عالمین ماسوی الله معناسنه
اولان عالمک جمعیدر نتکم حق تعالی الحمد لله رب العالمین بیوردی نکته عالمین عربیده
کی کبی فارسیده وترکیده دخی جمع عربی اداتیله مستعملدر یعنی جمع فارسی اداتیله
زبانزد دکلدر مکرکم قافیه ایچون اوله سبب بمعنی باعث وبادی وعلم عروضنده
اولکی متحرک ثانیسی ساکن ایکی حرفه سبب خفیف وایکی متحرک حرفه سبب ثقیل دیرلر
لکن بو صورتده لغتده سبب بمعنی حبل یعنی ایپ معناسنه اولدیغی جهتیله دیو
عروضیلر تصریح ایتدیلر وعلم اصولده احکام وضعیه بشدر بریسنه سبب دیرلر

نتكم سائرلرینه علت وركن وشرط وعلامت دیدكلری كبی تفصیلی كتب اصولده
مشروحدر رحمت بمعنی میلان قلب كه شفقت وعطوفت كبی لكن حق تعالایه
مضاف اولنجه غایتی مقصود اولور زیرا حق تعالی حدوث وامكاندن منزهدر

انس وجنه نه بیوك نعمتدر

انس همزه نك كسریله بمعنی انسان وبنی ادم جن جیمك كسریله اولادجاندركه
چشم بنی ادمدن پنهان ومستوردر لردر نكته ارباب وقوف جیم ونون ماده لری
معنالرنده سترلازم دیو حكم ایلدیلر نتكم جنت بمعنی بهشت جنین بمعنی ولدردر
دم مادر جنه بمعنی سپر یعنی قلقان جنون بمعنی شیدالق بونلرده فی الجمله ستر
موجوددر نعمت جمع نعم تجنیس بو مصراعده حق تعالانك سوره رحمانده
یا معشر الجن والانس قوله هدفی سنفرغ لكم ایها الثقلان فبای الاء ربكما
تكذبان قوله وسوره جنده قل اوحی الی انه استمع نفر من الجن قوله اشارت
واردر وبو تقدیرجه براعت استهلالدخی ممكندر همدفی بو بیتك الفاظی عربیه در
انشا لرده دخی شایعدر

نازل اولدی اكا قرآن جلیل

بو مصراعده دخی براي براعت استهلال حق تعالانك تبارك الذی نزل الفرقان
همدفی وننزل من القرآن ما هو شفاء ورحمة قوله تلمیح واشارت واردر
چونكه نازل بو وزن فاعل مصدری نزولدر قرآن بو وزن غفران جمع وبمعنی
تلاوت نتكم حق تعالی ان علینا جمعه وقرآنه بیوردر ولكن بو مقامده مرادكتب
منزله افضلی اولان فرقان مبین معناسیدر جلیل فعیل بمعنی عظیم وفخیم كه
قطعه او لانك بیت اولنده كلمن بزدك معناسنه در

كه ایده شاننه عالم تبجیل

بو مصراعده براي براعت استهلال حق تعالانك انا نحن نزلنا الذكر وانا
له لحافظون قوله تلمیح واشارت واردر چونكه شان قرآنه عالمك تبجیلی
بالحق قرآن عظیم الشانك علی مرور الدهور وكرور الشهور الی یوم النشور
بقاسیله اولور زیرا شان انفا كچدی عالم لامك فتحیله انفا كچن عالمك مفردیدر كه
مخلوقاتك هر بری معناسنه بوندن بشقه عالم مجلس صفا ومجلس حضور
معناسنه ده كلور مثلا شراب مجلسنه عالم آب دیرلر شوقدركه اكثری عالم
مجلس معناسنه اولنجه سبب مضاف اولور ابو المعانی بیت رفته بودم نیم شب

در عالم خوش وخیالش آمدانش مهر وكردیم عالم آب تاسحر تبجیل بو وزن تفعیل بمعنی تعظیم
وتفخیم بو بیتده اولان الفاظ عربیه در فارسیده وتركیده دخی شایعدر

گرچه كم شعر دكلدر او كلام

بو مصراعده دخی براي براعت استهلال حق تعالانك وما علمناه الشعر وما
ینبغی له قوله تلمیح واشارت واردر چونكه شعر عرفده كلام موزونی مقصود
ذلك مقفی مخیل معناسنه ولغتده علم وشعور معناسنه نتكم ناظم تحریر سخن قافیه سنده
بر قصیده سنده بیورر بیت شعر علم مرادف بلور ارباب شعور بر میدرشاكر
نادانه دانای سخن لكن بو مقامده مراد معنای عرفیدر لغوی الویر كلام
ایكی نوعدر بری نفسی وبری لفظیدر لكن كلام لفظی كلام نفسینك دلیل وترجمانیدر
شاعر عربی بیت ان الكلام لفی الفؤاد وانما جعل اللسان علی الفؤاد دلیلا شوقدر كه
قرآن عظیم الشانه نظرا لفظی حادث وكلام نفسی قدیمدر بوصیری بیت ایات
حق من الرحمن محدثه قدیمة صفة الموصوف بالقدم چونكه كلام نفسی حق
تعالادن بلا صوت ولا حرف صادر اولور بو مقامك حلی دائره مزشرحنده
مشروحدر فارجع الیه سؤال قرآن عظیم الشانده وحدیث فخیم العنوانده
علم شروضنك هر بحرندن بلكه هر بر ضربندن واردر وواقع اولمشدر مثلا بحر
زجردن كلام قدیمده دانیة علیهم ظلالها وذللت قطوفها تذلیلا وحدیث شریفده
انا النبی لا كذب انا ابن عبد المطلب همدفی هل انت الا اصبع دمیت وفی سبیل
الله ما لقیت واقع وواردر اولمشدر مذكوره منافی دكلمی جواب بر قاچ دورلو
ممكندر اولا شعرده شعریه قصد لازمدر قرآن عظیمده وحدیث فخیمده ایسه
شعریه قصد مسلم دكلدر ثانیا شعر مقفی اولملو قرآن شریفده وحدیث
منیفده ایسه قافیه معتبره دكلدر غایت ما فی الباب قرآن عظیمده وحدیث
شریفده اولانه ارجوزه دیرلر چونكه شعرك مقابلی وقسیمی اولان نثر اوچ
قسمدر اولی مرجز كه موزون اما مقفی دكلدر مثلا مذكورلر كبی ثانی نثر مسجع
مقفی اما موزون دكلدر مثلا دیباجه لرده اسجاع وفواصل كبی ثالث نثر عاری که
نه موزون ونه مقفی مثلا اشعار محاوراتده اولان كلمات كبی شوقدركه قرآن
عظیم وحدیث فخیمه شعر با لنظر اطلاق اولنماز اعتراض حدیثین مذكوردنده
قافیه یوقیدر دفع قافیه نك تعریفی انده صادق دكل فبعد التسلیم حدیث اول

رجز منهوکدر وحدیث ثانی رجز مشطوردر نتهدنه قدر که مسجع ومقفی صورتلر
ایسه ده رجز منهوکی ورجز مشطوری شیخ الصناعه خلیل حضرتلری شعر
عد ایتمدی همدخی حدیث ثانیده دیت تاء مثناتک کسری ولقیت سکونیله روایت
اولندی نتکم حدیث اول بائی موحده نک کسریله مروی اولدیغی کبی بو تقدیر
اوزره شعر اولمازلر ثالثا شعر تخیل اولملو یعنی نفسه انبساط واشتها
ویره یاخود انقباض وتنفر ویره نسنه اولملو قرآن عظیم وحدیث ایسه
بویله دکلدر ایشته بو اوچ جواب شعرک تعریفنده واقع اولان قیود ثلثه یه
کوره در رابعا وما علمناه الشعر قصنده اولان شعردن مراد شعر منطقیدر
یعنی صناعت خمسه دن بری اولمامدر نتکم ادع الی سبیل ربک بالحکمة والموعظة
وجادلهم بالتی هی احسن نص شریفی دخی بو معنی مؤیددر بو جواب ایله جواب
ثالثک فرقی دقیقدر فتأمل خامسا وما علمناه الشعر قولنک معناسی غالبا
دیمکدر نتکم عربی مبین قولنه قسطاس وطور وامثالیله سؤال غالبا جوابیله
مجاب اولدیغی کبی حتی امام شافعی رحمة الله علیه بیت ولولا الشعر بالعلماء یزری
لکنت الیوم اشعر من لبید بیورمشی ایکن ینجه نظملری واردر لکن اکثر واغلب
حالی اولمامسیغه منافات اولمدی تفطن فتح الله علیک ٧ ٧

نظم شاعرده نه ممکن او نظام

بو مصراعده دخی براعت استهلال حق تعالینک وان کنتم فی ریب مما
نزلنا علی عبدنا فأتوا بسورة من مثله قولنه تلمیح واشارت واردر نتکم
نظم لغتده اینجو دزمکه دیرلر عرف واصطلاحده فصیح وبلیغ اولان کلماتی
بر قواعد والفاظ بر اسبابه دیرلر نتکم خطبا الا ان احسن الکلام وابلغ
النظام عنوانیله قرآن عظیم الشانی مدح ایدرلر حتی نظم قدیم لفظی قرآن
عظیمک اعلام غالبه سندن اولمشدر چونکه نظم اطلاق اولنور اما تأدبا
لفظ اطلاق اولنماز شاعر یعنی کویندهٔ شعر ممکن یعنی جائز که واجب وممتنع
ضدی وقسیمیدر کتب منطقده موجهات بحثنده وعلم کلامده قدم وحدوث
بحثنده وعلم حکمتده امور عامه بحثنده مشبعا مفصلدر نظام نظمک جمعیدر
آنفا کچدی بو بیتده شعر وکلام ونظم وشاعر وممکن ونظام فی الاصل بربیرلر
بالنقل اشعارده مستعملدر فهم ایدوب مرتبهٔ اعجازینی

فهم

فهم یعنی دانش وادراک مرتبه یعنی منزل اعجاز بو وزن افعال عاجز قلمق معناسنه
تعجیز کبی لکن انبیا علیهم السلامک بعد النبوة بدلرنده ظاهر اولان اشیاء خارقه یه
معجزه دیمک اصطلاح اولمشدر تفصیل بابنده معجزه دیمز نتکم قبل النبوة
اولنه ارهاص دینور بده تفصیلدن مرهص دینمدیکی کبی ٧ ٧ ٧

اد ایشدوب هدهدهٔ آوازینی

هدهده بو وزن فعلله یاخود بو وزن فعفعه یعنی توجه الطیر وبمعنی التحریک وبمعنی
السؤال مثلا هدهد الحمام اذا صاح الحمام وهدهدت المرأة ابنها اذا حرکته لینام
آواز همزه نک وواوک مدلریله ایکی معنایه در اول یعنی صوت وصدا شیخ سعدی
بیت عاشقان کشتکان معشوقند بر نیاید ز کشتکان آواز ثانی فرهنک جهانده
مشهور اولمق معناسنه بو بیتده دخی براعت استهلال واردر کما لا یخفی ٧

ابکم اولدی فصحای عدنان

ابکم بو وزن افعل صفت مشبهه عربیه در انادن کوز سوز طوغان معناسنه
فصحا جمع فصیحدر فصاحتک بیانی بیت عاشر شرحنده کچدی عدنان بو وزن
عطشان اجداد رسولدن بر ذاتک اسمیدر که اکا منتهی اولنجه سلسلهٔ نسب
متفق علیهدر واولاد عدناندن نی شماردر فصحا وبلغا کلدیکندن اکثریا
فصاحت وبلاغت اکا اضافتله استعمال اولنور ٧ ٧ ٧

قالدی حیران بلغای قحطان

حیران معلوم بلغا جمع بلیغدر که فصاحتده معتبر اولان قیود بلاغتده
باسرها معتبره در وکفیلدری دخی کفیلدر لکن میانه لرنده ایکی جهتدن
فرق اولنور اولا بلاغتده مقتضای حاله مطابقت شرط معتبردر فصاحتده
دکلدر ثانیا کلام ایکیسیله ده موصوف اولور اما کلمه بلاغتله موصوف اولماز
فائده بلاغت وفصاحتک ماهیتلری وموقوف علیه اولان علملر عربیه ده
بشقه بشقه مشروح ومفصللردر السنهٔ سائره ده بیانندن انکار اکتفا اولندی
چونکه بر کمسنه که علوم عربیه ده بهره ور اولسه هر لساننده تصرف کندویه
آسان واهون اولور حتی فقیر فارسی یی بر فرددن تعلم وتلمذ ایتمدم همان عنایت
الله ومشیت لم یزلیه بو فقیر بر تفصیلی ساده فارسی دکل ینجه علومه تعلمسز
مظهر علم الانسان ما لم یعلم ایلدی لله الحمد ثم الحمد قحطان بو وزن عدنان رسول

كبريا عليه افضل التحايانك اجداد فخامتدن بر ذات عاليقدرك نام ساميسيدر حتى طرطوسى مرحوم اول من تكلم بالعربية يعرب بن قحطان بيورمشدر بو بيتده دخى براعت استهلال واردر كانه بو بيتده بيضاوى رحمه الله تعالى مسلبهك و اقحم من تصدى لمعارضته من فصحاء عدنان و بلغاء قحطان بيورديغنه دخى تلميح و اشارت واردر نتكم بو كلنى بيت آتيده دخى تلميح و اشارت اولنديغى كبى

ايلدى مدعيانى ملزم

مدعيان قاعدهٔ فارسيه اوزره آخره الف و نون الحاقيله جمع مدعيدر ملزم طريدر مصدرى الزام لغتده برنسنه‌يى لازم قلمق معناسنه فاما كه اصطلاح اهل مناظره ده معللك سائلى اسكاتنه الزام ديرلر نتكم سائلك معللى اسكاتنه افحام ديدكلرى كبى لنا مقه الفقير درمنظومهٔ اداب بيت اذا اسكت المعلل فالزام ٭ وسائل فهو افحام فاهدانى ٭ ٭ ٭ ٭

جمله‌سى عجز ايله اولوب مفحم

جمله بيت ثانى شرحنده كجدى عجز معلوم مفحم افحامدن اسم مفعولدر بيدر ربانى آنفا كجدى كانه بيتده فخر بكرم خدمك بيت و اعظم الآى قرآن لما عجز و اعن سورة منه مع صرف الاذهان قوتلنك دوشنده كندى چونكه حق تعالانك يا ارض ابلعى مائك و يا سماء اقلعى قوتنه جميع عاليان نظيره دن عاجز قالديلر همچنين و لكم فى القصاص حيوة قولنه نظيره القتل انفى للقتل ديديلر بعده وجوه كثيره دن كلاملرنده نقصان كورديلر همچنين سورهٔ قارعه‌يه نظيره الفيل ما الفيل وما ادريك ما الفيل له ذنب قصير و خرطوم طويل ديوب فبعد التفكر فبهت الذى كفر مضمونى حتى حسبوا انهم سحر و اشتهروا فقره‌سنه مظهر و ماصدق اولديلر فتعالى الله عما يقول الظالمون علوا كبيرا تنبيه ايشته بو اوج بيتده واقع اولان الفاظ اصطلاحيه باسرها عربيه در و فارسيده استعمال‌لرى سايعدر الا اوج اوازلفظى فارسيدر بوندن صكره فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرينك اذا فعلتم فعلتم احديثنه امتثال ايچون بيوردر ٭ ٭ ٭

اولسون اصحابنه صدكونه سلام

اصحاب جمع صاحبدر صحبتده اصح اولان سلطان انبيا عليه افضل التحايا حضرتلرينى كوروب و رؤيتى حالنده مؤمن اولوب و ايماننده ثابت اولدولر

بر لحظه

بر لحظه اولورسه ده صد يوز ديواون طقوز بنجى قطعه‌نك بيت رابعنده كلور كونه رنك ديو فرق برنجى قطعه‌نك بيت خامسنده كلور لكن بو مقامده دورلو معناسنه سلام معلوم تنبيه صلوتى و هزار لفظنى رسول اكرمه تخصيص و سلامى و صد لفظنى اصحابه تخصيص ايتمده نكته واردر فافهم

كه انك هر بريسى اهل كلام

اهل معروف كلام اون اوچنجى بيتده كجدى بو بيتده دخى براعت استهلال اولديغندن بشقه براعت استهلاله كما كمال مراعات ايچون بو مصراعى مقام اجمالده اشبار ايدوب بعده مقام تفصيلده بعض مقامه مناسب اصحاب كزين رضوان الله عليهم اجمعين حضراتلرى تخصيص بالذكر ايله بيورر فلهذا

برى از جمله جناب حسان

از جمله ايكنجى بيتده كجدى جناب بمعنى ذات حسان بوزنى علام شعراء رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك اعلاسى حسان بن ثابتك فصاحتده ضرب مثل اولمشدر حمدى حقنده سلطان انبيا عليه افضل التحايا حضرتلرى چوق بيوردقلرى ايچون اكثر شعرا فى مدح ايدرلر از جمله ناظم تحرير در قصيدهٔ سحن بيت شاعر اولدكه قلبنده حسان كبى روح الامين ايله القا سخن ٭ ٭ ٭

نظمنى عالم ايدر استحسان

نظم بو بيتده بشنى بيت يوقروده كجدى عالم بوندن التى بيت يوقروده كجدى استحسان بوزنى استفعالدر كرچه فقها قياس خفى‌يه استحسان ديديلر لكن بو مقا مراد معناى لغويدر نكته بو بيتده لفظ حسانى و لفظ استحسانى جمعده سياق جناس بر صنعت بديعيه واردر نتكم تحرير ك اكثر اشعارنده عادتى بو طرز اوزره در مثلا طنانه نام قصيده‌سنده دير بيت نجمى اقتباس نور ايدرسه انورى بندن بخود افزا اولور سم مجر طبعله دوران ٭ ٭ ٭ ٭

برى هم كعب بلا تغيير

هم ادات عطف ديو ادوات مركبه ده كجدى كعب بوزنى فلس اصحاب كرامدن بر شاعر ذى شانك اسميدركه كعب بن زهير ديو شهرتى دبر شاعر اشتى زباندرحتى بانت سعاد قصيده‌سنى حضور رسول الله‌ده عن ظهر القلب انشا و انشاد ايليوب تاكه بيت ان الرسول لسيف يستضاء به ٭ مهند من سيوف

الهند مسلول بیوررنجه قل من سیوف الله دیو منطوق همایون بیوردی بورده
کعب تکرار ایدنجه مبارک ارقه سندن برده سنی حضروب کعب البابسی ایلدی تا
اولوقتدن برو ملوکدن ملوکه انتقال ایده رک حالا دولت علیه مزده اولان
خرقهٔ شریفه اولدر بلا غبیرا وصف ترکیبیدر بلاغت طوناد یجی معناسنه
زیرا بلاغت آنفا کجدی بیرا قرینجی قطعه نک بیت خامسنده کلنی بیرا ستنی لفظندن امر حاضر یاخود کلم

کعب بین الفصحی بک اعلا

کعب عربیدر طوبق معناسنه ده کلور بو تقدیرجه بو مقامده ایهام مرشح دخی
واردر بین معروف فصحی آنفا کجدی اعلا اسم تفضیل عربیدر آخرنده کی الف
قافیه یه رعایت ایچون اوله یاخود فوائد مقدمه ده کجن تفضیل بحثی اوله

جمله سی اهل حدیث وتفسیر

جمله ایکنجی بیتده کجدی اهل آنفا کجدی حدیث کلام رسولدر سنت وخبر واثر
ایله فرقلری اصول فقهده واصول حدیثده مشروحدر تفسیر نقدرکه لغتده
تبیین وتشریح معناسنه ایسه ده قرآن عظیم الشانک معناسنی بیاننده حقیقت عرفیه

علم وعرفانده مثل ونظیر

علم کوناکون تعریفله معرفدر وتفصیلی علم کلامده مشروحدر عرفان علم ایله
مترادف دیو ابن سینا شفاسنده اشعار ایدر فاما که کاهی طقوز جهتدن
بینلرنده فرق ایدرلر اولا علم ادراک مرکبات معناسنه عرفان ادراک بسائط
معناسنه ثانیا علم ادراک کلیات عرفان ادراک جزئیات ثالثا علم تصدیق عرفان
تصوردر رابعا عرفان بعد الجهل اولان ادراکدر خامسا عرفان میانه لرینه عدم
توسط ایدن ایکی ادراکک اخیرینه دیرلر ایشته بو رابع ایله خامسده اولان قیدلر
علمده معتبر دکلدر عرفان بو اجلدن حق تعالیه عالم دینور عارف دینماز سادسا
علم طریقی صعب اولان عرفان طریقی سهل اولان سابعا علم کندنده اختلاف
چوق اولان عرفان اختلافی از اولان ثامنا علم دلیل لمی ایله حاصل اولان عرفان
دلیل انی ایله حاصل اولان تاسعا عرفان طریق ریاضت ایله علی سبیل المشاهده
اوله علمده بو قید یوقدر عرفان بو اجلدن ارباب ریاضته عارفین
دینور زیرا دانی دیو ادوات مرکبه ده کجدی مثل ونظیر معروفلردر

مطلب بیان فرق علم وعرفان

اومرم که اوله بحق روز جزا

روز جزا

روز جزا بمعنی یوم الجزا یعنی یوم قیامت چونکه روز کون دیو ایکنجی قطعه نک بیت
سابعنده کلور جزا معروف

اوله لر وهبی زاره شفعا

وهبی ناظم نحریرک مخلصیدر اسم شریفی محمد بن راشد بن محمد افندی کرموی
الیه جد اولان محمد افندی اشباه نظائرک فنی اولنی شرح واسمنی توفیق
الاله فی شرح الاشباه دیو وضع ایتمشدر وهبی زماننده مفتی مدینهٔ
نده مرعش ایدی مرحوم ساجقلی زاده ایله همجوار وهم عصر ایدی حالا شبلر
مدینهٔ مرعش مفتی اولور ذاتلر واردر فاماکه ناظم نحریرک نقدرکه مولدی
مرعش ایسه ده آستانهٔ علیهٔ عثمانیه ده توطن ایلدی حالا حیاتده درطال
الله تعالی عمره اعوذ بالله وما تدری نفس بای ارض تموت منطوق قبحی مرقد
سعادتلرینی حق تعالی بلور زار الکلیجی دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت خامسنده
کلور ناظم نحریر کندوسنی زار ایله توصیف ایتدی یوخسه مخلصیده داخل
دکلدر شفعا جمع شفیعدر نکته ناظم نحریرک کندولرینه وهبی دیو تسمیه سنده
شویله بیوردرلرکه بلاد عثمانیه قضا تندن قاضی حلب الشهبا اعنی به اشعر
الشعرا مرتبهٔ کوکب شعرا وهبی افندی حلب قاضیسی ایکن ناظم نحریرک پدری
راشد افندی کدخداسی ونایبی ایمش بو اثناده مشار الیه وهبی افندینک
بر مخدومی وار ایمش بقضاء الله تعالی وفات ایتمش بو هنکامده بعنایة
الله تعالی ناظم نحریرک بنام ولادتلری رسیدهٔ سمع وهبی اولنجه وهبی افندی
بیوردیلرکه راشد افندی بنم نامم برزوقت دخی اظهر زماننده پایدار اولسون
بیوردر اوغلویکا اسمی بنم مخلصم بنام ایله دیو التماسلرینه بنا وهبی دیو تخلص اولنمش دیو

بعد ذا بسط مقال ایلیه لم

عادت مصنفینی بعد الخطبه اما بعد دیو فصل خطاب ایلدکلری کبی ناظم نحریر
دخی بعد ذا دیو بیوردی چونکه بعد ذا بوندن صکره معناسنه فی الاصل عربیدر
زیرا بعد صکره معناسنه ذا اسم اشارت عربیدر بسط مقال ترکیب اضافی
عربیدر سوز دوشمک معناسنه سبب نظم نه در سویلیه لم معنی سبب ونظم آنفا
کجدی چونکه بو عبد ضعیف احقر چونکه ادات علت دیو ادوات مرکبه ده کجدی
عبد بمعنی بنده یعنی قول ضعیف معروف احقر اسم تفضیل عربیدر

ایتدی ایرانه سفارتله سفر

ایران عجم دیو یکری اوجنجی قطعه‌نک بیت اخیرنده کلور سفارت بوزنی
زهادت ایلجیلک معناسنه عربیدر سفر معروفدر چونکه ناظم تحریر دولت علیهٔ
عثمانیه طرفندن بیک یوز طقسان حدودنده عنوان واحتشام ایله شاه ایران
کریم خان طرفنه ایلچی اولوب کتمشدر تنکم طنانه نام قصیده‌سنی اول زمان انشاد ایلشدر

ایلیوب دور دوران صفهان

دور لغتده دوران وجولان معناسنه اصطلاحده تسلسل کبی بر امر محالدر دیرلر
لکن بو مقامده مقصود لغویسیدر دوان اقلیم ایرانده سکسان بدی درجه
طول واوتوز درجه عرضنده چوقور سعد دیدکلری اولکه‌نک قاعده‌سی
وتختکاهیدر طقوز یوز طقسان برده فرهاد پاشا الوب عسکر قومشیدی
بعده بیک اون دورتده شاه عباس یدی ای محاصره ایله الوب اوتیلده حکره
محمد پاشا محاصره ایتدی لکن فتح میسر اولمدی بعده بیک قرق بشده سلطان
مرادخان واروب بدی کونده الشیدی دونوب کلدکده شاه صفی کیرو
استرداد ایتدی حالا سرخ سرنده بر محصولدار مملکتدر بوندن بشقه
روانک بش معناسی دخی وار در قطعهٔ رابعه‌نک بیت خامسی متنی وشرحنده
کلور صفهان صادک کسریله در اصلی همزه‌نک کسریله اصفهاندر ایدی سکسان
بش درجه طول واوتوز اوچ بوچق درجه عرضنده الجاقاطانغدار اسنده
اب وهواسی خوب وحشرات موذیه‌سی اقل ومیوه‌سی وغداسی رخیص بر شهر
عظیم وبندر قدیم الایامدن بر وتختکاه ایراندر اکا اهالی ایران میانه‌لرنده
اصفهان نصف جهان دیو تعبیر ایدرلر نتکم ناظم تحریر طنانه نام قصیده‌سنده
بیور دبیت ستا هو لجلت المدف عبارت بشقه عالمدر عجم نصف جهان
تعبیر ایدر کرچه صفاهانه شو فی الاصل اکاسره پادشاهلرینک عسکرینک
مجمعی ایدی بو اجلدن اسپاهان دیرلردی صکره تعریب اولنوب قاعدهٔ
تعریب اوزره پاء فارسیه فایه وسینی صاده ابدال اولنوب اصباهان دیدیلر
چونکه اسپاه بمعنی عسکر نتکم سپاه لشکر دیو یکری ایکنجی قطعه‌نک بیت
خامسنده کلور همدخی اصفهان مثللو کلمه‌نک نظم ونثرده همزه‌سی حذف
اولنوردیو فوائد مقدمه‌ده کچدی چون مقاماتنی قلدیم سیران مقامات
جمع مقامدر سیران بمعنی تماشا نانها ونده وعراقه کتدم نونی اولانک

فنجیله

فنجیله اقلیم ایرانده سکسان اوچ بوچق درجه طول واوتوز بش بوچق درجه
عرضنده هواسی خوب صیفی کره کوه الوندن کلور بر بشته اوزره واقع
بر شهر وسطدر که حضرت عمر رضی الله عنه زماننده یا ساریه الجبل الجبل
وقعه‌سی بونده اولمشدر اسحاق زنجانی بیت عمر یا ساریه دیو بیوردی
مدینه‌دن نهاوندده طویردی نهایت الادب صاحبی بونده بر حجر یازدکه
وابق وسارق حالنی بلمک مراد ایدن واروب الشده اویور حالنه ایسه
رؤیاسنده کورر همدخی مختصر معجم صاحبی بو نهاوندده قصب الذریره
اولور طشره چیقدجق رایحه ویرمزنه زمانک نهاوند عقبه‌سنی کچدکده
فوحه باشلر دیو یازر بعضیلر نهاوند نوح اوند معربی دیدیلر عراق عینک
کسریله لغتده کثیر الشجر معناسنه اما بالنقل بغداد اولکه‌سنه علم اولمشدر
وبالمجاوره ایراندن اولکه مزبوره‌یه متصل محلاره دخی عراق دیرلر حتی عراق
عرب وعراق عجم دیو فرق ایدرلر بعضیلر عراق بو معناده معرب ایران دیدیلر

هب اصولیله تماشا ایتدم

اصول اصلک جمعیدر اصل لغتده ما یبتنی علیه الشی معناسنه اصطلاحده
التی معنایه اطلاق اولنور اول بمعنی راجح ثانی بمعنی حقیقت مقابل مجازدر
ثالث مستصحب نتکم تعارض الاصل والطاری دیرلر رابع بمعنی دلیل نتکم الاصل
فی المسئلة الکتاب والسنة دیرلر خامس بمعنی قاعدهٔ کلیه نتکم لنا اصل دیرلر
سادسی علم موسیقیدن اون ایکی مقامک هر برینه اصل دیرلر ایشته مفرد
اولرق بو معنالرده مستعملدر همدخی بو معنالرده جمعی اصول کلور فاما که
جمع اولرق علم اصول فقه اصول وعلم اصول الحدیث اصول وعلم موسیقی
اصول وعلم کلام اصول دیرلر حاصلی بو دورت علم بشقه بشقه ضبط
اصول علم اولمشدر لکن بو مقامده مراد معنای لغویسیدر فلا تغفل تماشا
معروف شاعر بیت بشود کر وصالت بیکشب ندانم تماشا کنم یا خود مرا کریم
نکته بو ایکی بیتده اواخر دنیا جده وشد بیوردیغی اوزره مراعات نظیر
صنعتی انواعندن ایهام تناسب نوعی واردر چونکه اصفهان ونهاوند
وعراق هر برلری علم موسیقیدن بر مقامک اسمیدر همدخی مقامات واصول ٤٤
جمع ضیفه‌سی اوزره علم موسیقینک اسمیدر انوری بیت عز لکها خودهمی فوائد

در نهاوند وراهوی و عراق قالدیکه مراعات نظیر کی تعریفی اواخر دیباجه ده کلور

عزم ایدوب تا بدیار شیراز

عزم معروف تا بدیار بونده لفظ تا بمعنی الی دیار اولنده کی با تو حدانی مؤکد
دید ادوات بسیط ده کجدی دیار معروف شیراز سکسان سکز بوچق درجه طول
واوتوز اوچ درجه عرضنده پای تخت فارس بر شهر عظیم وبندر قدیمدر که مقدما
غایت معمور ایدی صکره خراب اولمشیدی لکن ناظم تحریرک سفارتنده کندیکی اثناده
شاه نو ظهور زند کریم خان بر مقدار تعمیر ایتمش ایمش تمهید بو شیراز قدیم
الایامده نیجه فحول فضلانک مسقط راسی و مأنس نفسی و خوابگاه سعادتی
وتربه گاه سلامتی اولوب ناظم تحریرک دخی جنسی اولدیغی حسبیله حافظ
شیرازی یی تخصیص بالذکر ایدوب بیوردی

خواجه حافظ ایله اولدم همراز

زیرا خواجه حافظ مولدا و مدفنا شیرازیدر نتکم اواخر اصطلاحده شیرازده
مدفوندر دیو تصریح ایدر خواجه بو مقامده استاد معناسنه در نتکم خواجه استاد
دیو سکزنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کلور چونکه عادت ارباب ادب شعراء
سالفه نک ذکرلرنده برای تعظیم هر شاعر ادیبک اسمنه بر شعر تعظیم کلام ضم
ایدرلر کانه اول کلمه اسمنک بر جزئی اولور مثلا حکیم فردوسی و آستاد لطیفی
و مولانا جامی و خواجه حافظ کبی همراز یعنی سرداش شاعریت و مرد پاک طبع
بودست دمساز بیک دیگر همه احوال همراز شعراسی ایله صحبت ایدرک
شعرا جمع شاعر در صحبت الفت معناسنه در شعر و انشا روسنده کیده رک
شعر بیانی بیت ثالث عشر شرحنده کجدی انشا عن ظهر القلب کلمات منتظمه
مصطلحه سویلمک معناسنه ذاتنده اخرنده همزه ایله افعال بابنک مصدریدر
بو مشددر اخرده واقع اولان همزه یی ارباب انشا و اصحاب شعر اکثری حذف
ایدرلر مکر بر شیئه مضاف اوله فاحفظ فانه ینفعک کیذا روش رانک فتحیله
یعنی عادت و آیین همه خی دفتنی امر حاضر بنک اخرینه ماقبلی مکسور شین معجمه
الحاقیله بو ویش معناسنه اسم مصدر در کشف و حل ایتمشیدم نیجه لغات
کشف وحل معروفلردر لغت بنانی بیت تاسع شرحنده کجدی وار ایمشی بزده
مکر چوق غلطات نتکم فرق یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کی کیشی لفظنده بیوردیغی

غلطات

غلطات جمع غلطه در — فارسی اندره مخصوص زبان

کانه ماقبلنک علیدر فارسی مملکت فارسه دیمکدر اخرنده کی یا تحیه یاء نسبتدر
فرهنگ شعوریده سکون را ایله مضبوطدر که فارسی معرب پارسی که پارس بن
ناسور بن سام بن نوح علیه السلام نسبیه اولدیغی منقولدر بو اقلیم فارسک مدحنده
حمد الله ایدر اهل فارسی حقنده رسول کبریا علیه افضل التحایا حضرتلری ان
الله اختار من بین خلقه من العرب قریشا ومن العجم فارسا بیورمشدر و معجم البلدانده
ابعد الناس الی الاسلام الروم ولو کان الاسلام معلقا بالثریا لتناوله فارس
حدیثی دخی مرویدر کلدیکه حدودی و شهرلری و عروضی و اطوالی و سائر
احوالی کتب جغرافیاده مسطوردر قاعده بلادی شیراز و اصفهاندر مخصوص
معلوم زبان دیل دیو یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کلور لکن بو مقامده
لغت را اولمقامده جارده در فاحفظ

اصطلاحاتی دخی بی پایان

اصطلاحات مثنوی شریفی شرحنده شیعا بیانی کلوب بی ادات نفی دیو ادوات
مرکبه کجدی پایان صوک دیو یکرمی التنجی قطعه نک بیت عاشرنده کلور
بشقه درنجی لغتنده مال لغت و مال معروفلردر غیری کونه اولنور استعمال
یعنی اصطلاحاتک لغتده مالی بشقه استعمالده مالی بشقه نتکم ناظم تحریر اخر
نسخه ده بر طویل الذیل مثنویده بو قبیلدن اولان اصطلاحاتی جمع و ترتیب
ایلدی فانتظر بو تقدیرجه بو بیت بیت اولک علتی اولسه دی فافهم

فارس اقلیمنده دیمش شیراز

فارس آنفا کجدی اقلیم اهل جغرافیا قتنده ربع مسکونی یدی قسم تقسیم ایدرلرکه
خط استوایه متوازی اولدیغی حالده ایشته انک هر قسمنه اقلیم حقیقی دیرلر
فاما که هر مملکتی دخی بر اقلیم اعتبار ایتمشلر بلکه هر مملکتک قسملرینه اقلیم اطلاق
ایتمشلر ایشته بو اقلیمه اقلیم اعتباری و اقلیم حکمی و اقلیم مجازی
دیرلر بهر حال بو مقامده مراد ثانیدر شیراز آنف کجدی

اکا منسوب اوزبان ممتاز

یعنی شیراز قاعده فارسی اولدیغی حسبیله لسان فرسه لسان شیرازی
دیرلر نتکم نسبتده قاعده دخی بویله در چونکه منسوب و زبان و ممتاز معروفلردر

اصفهانیلرك الفاظدر

اصفهان آنفا کچدی الفاظ جمع لفظدر دری دالك فتحی و راء ممدوده نك کسریله
فارسیدن برنوعیدر چونکه لسان عرب یدی نوع اوزره اولدیغی کبی لسان
فارسیکده انواعی واردر لکن بونك انواعی بشدر ایچلرندن برینه دری دیرلرکه
اصفهانیلر لسانیدر نته کیم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری لسان
اهل الجنة العربیة والفارسیة الدریة بیورمشلردر فاما که دری دیو نیچون تعبیر
اولندی ایشته انده برقاچ روایت واردر اول کمال پاشازاده مرحوم نقل
ایدرکه عجم پادشاهلرینك مشهوری بهرام گور بن اردشیر زماننده تنبیه
بیورمشکه بنم قپومده فارسینك افصحی سویلنسون و دفترخانه فرامین
وبروات ومکاتب بالجمله ابلغ فارسی اوزره تحریر اولنسون دیو اکا بناء فارسینك
افصحنه دری دیدیلر فی الاصل قپویه منسوب معناسنه ثانی محمد هندوشاه
نخجوانی صحاحده روایت ایدرکه عجم پادشاهلرندن بهمن بن اسفندیار زما نده
اطراف عالمدن خلق کلوب قپوسنده جمع اولدیلر اما بربرلرینك لسانینی فهم
ایلمزدی فارسیده کوناکون سویلردی چونکه هر ولایتك مخصوص لغتی
وار ایدی انجامی بهمن امر ایتدی علماسی زبان فارسینك اصحنی ترتیب ووضع
ایدوب دری دیو تسمیه ایتدیلر یعنی قپو لسانی دیمك اولور ثالث اقنوم عجم
صاحبی شویله روایت ایدرکه شیراز ناحیه سنده بر طائفه واردرکه قونار
وکوچر فصیح وبلیغ فارسی سویلرلر وانلرك اولدقلری مکانه دره تعبیر ایدرلر
انکیچون دری دیدیلر کذا فی المحمودی رابع شرف الدین یزدینك مشهور بوسه
معمی سندرکه بیت ز لعل یار خواهم صد شرف بتازی و دری و قلب و تصحیف
فهم اولنورکه تازی عربی اولنجه دری مطلق فارسی اوله فافهم بوندن بشقه
تفصیلات دخی واردرکه فرهنك شعوریده مسطوردر بو تفصیل معلوم
اولدیسه ناظم تحریرك بو لفظ دری حل وکشف ایلدیکی الفاظدن اولدی یعنی
تصحیحنه کوره اصح اولان مناسی نه کونه ایسه دری حالا اصفهانیلر لغتی ایمش
فقیر شویله فهم ایدرمکه دولت صفویه اصفهانده نشأت ایتدکدنصکره زبا ندی
دری اولمش اوله زیرا تبدیل زمان و تبدیل مکان ایله تبدیل اخلاق و تبدیل
عادات و تبدیل لسان بر مسئلهٔ مشهوره مسلم در ☙ ☙ ☙ ☙

پهلوینك

پهلوینك دخی شیرازیدر

پهلوی باء فارسیه نك فتحی وهانك سکونی ولامك فتحی وواو ممدوده نك کسریله
پهلو منسوب معناسنه آخرنده کی یاء نسبت ایچوندر بو تقدیرجه بو دخی
ناظم تحریرك کشف وحل ایلدیکی الفاظدن ایمش کانه پهلوی شیراز ونواحیسنك
اسمی ولسانیدر دیو تصحیح ایتمش اوله لکن معجم البلدان نام کتابده پهلونك
اصفهان اولدیغی مسطوردر حمزهٔ اصفهانی کتاب التنبیهده تصریح ایلدیکی
عبارت بعینه بودر اعلم ان الفرس قدیما یجری علی خمسة السنة وهی الفهلویة
والدریة والفارسیة والخوزیة والشیرازیة والفارسیة قد تطلق علی ما یعم الکل والفهلویة
منسوبة الی فهله وهو اسم یقع علی خمسة بلدان اصفهان وری وهمدان ونهاوند
واذربایجان انتهی فهله معرب پهلودر خوزیه دیدیکی خراسان وتبریز ممالکیدر
لکن ناظم تحریر بویله تصحیح ایتمش فالله اعلم بحقیقة الحال شیراز آنفا کچدی

چون او اقلیمی ایدوب کشت وگذار

چون ادات تعلیل دیو ادوات مرکبه ده کچدی اقلیم آنفا کچدی کشت وگذار سیر
وسیاحتده حقیقت عرفیه در چونکه کشت صیغهٔ ماضی اوزره اسم مصدردر مصدری
کشتن دونمك دیو قطعهٔ رابعه نك بیت سادسنده کلور گذار کاف فارسیه نك ضمی وذال معجمه نك
فتحی وراء ایله گذاشتن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر کچمك وکتمك معناسنه

چوق زمانی ایتمشیدم مکث وقرار

زمان وقت معناسنه در لکن حکما دورت قول اوزره اختلاف ایتدیلر اول بمعنی فلك
اطلس ثانی بمعنی حرکهٔ فلك اطلس ثالث بمعنی مقدار فلك اطلس رابع بمعنی مجرد
موجود فاما که متکلمین وجودینی انکار ایدوب هان متجدد بمقدار آخر دیو تعریف
وامر اعتباری دیو جزم وتصریح ایتدیلر فافهم مکث وقرار معلوملردر ☙ ☙ ☙
عبث اولمیا دیو بو سفرم عبث بمعنی بیهوده سفر معلوم قالمق امیدی ایلدم اشریم
امید همزه نك ضمی ومیم ممدوده نك تخفیف وتشدیدیله بمعنی رجا وتوقع جامی بیت الهی
عجبا امید بکشای یکی از روضهٔ جاوید بکشای اثر معروف دائما خاطره ایلردی
خطور خاطر وخطور معروفلردر که ایدمسی بلیغ موفور لفظی معروفدر
یازه یم بر لغت منظومه لغت بیانی بیت تاسع شرحنده کچدی منظومه نظمدن
مأخوذ بیانی بیت ثالث عشر شرحنده کچدی یادکارم اوله هر مخدومه

یادکار یاء تحتیه ممدوده نك فتحی و دالك فی الاصل سكونی و حضور تده كسری و كاف
فارسیه ممدوده نك فتحیه ورا ایله بمعنی تحفه و اطروفه شانی بیت كشته دستم شاخ گل
از سبکه دارد داغها یادکار باغ نومید بیت بر سر میزم مخدوم لغوی‌سی
معلوم لكن بزم دولت علیه مزك كبار زاده لرنده حقیقت عرفیه اولمشدر فاماكه
ناظم تحریر كبار دولتدن ایسه ده هضما للنفس و انخفاضا لذاته كانه كبار دنك مخدومزاده بیورر
اوقیه و لدا كاهم زیرا هم ادات عطفدر مغایرت اقتضا ایدر ولد معروف اكاه
خبیر دیو یكرمی بشنجی قطعه نك خامسنده كلور عمرسك خاصلی لطیف اللهم
ولد منیفدر یعنی نام لطیف اللهدر چونكه حدیث شریفده ان احب اسمائكم الی الله
عبد الله و عبد الرحمن اولمشدر حتی بو تحفه دن صكره خیریه نابی بدنی لطیف
نامیله بنام بر یادكار ملاحظه‌شعار دنی تنظیم و ترتیب ایلمشدر فلذا دده

لیك نابود ایدی قدری هنرك

لیك لامك بین الفتح و الكسر اماله‌سی و یاء تحتیه نك سكونی و كاف ایله ادات
استدراكدر لیكن لفظندن مخففه‌در كاهی اخرندن كافی حذف ایدوب اوله بر واو
مفتوحه ادخال ایدوب ولی دخی دیرلر نابود یوق دیو التنجی قطعه نك بیت
خامسنده كلور قدر معروف هنر معروف دیو اون یدنجی قطعه نك بیت اخیرنده كلور

بو ملكدی قیمتی دردو گهرك

قیمت معروف در انجو دیو قطعهٔ رابعه نك بیت اولنده كلور لكن بو مقامده
دانك نشده یدی لازمدر گهر بیان دیباجه نك بیت عاشری شرحنده كچدی

یكعیار اولمشیدی آهن و زر

یكعیار بر عیارلو معناسنه چونكه یك بر دیو اون طقوزنجی قطعه نك بیت
اولنده كلور عیار معروف آهن دمر دیو زر التون دیو یكرمی ایكنجی قطعه نك بیت سابعنده كلور

ناسره قالمشیدی نقد و هنر

ناسره قلب اقچه دیو یكرمی سكزنجی قطعه نك بیت رابعنده كلور نقد معروف هنر آنفا
كچدی نكته بو مصراعده نقد ایله هنر بیاننده واو و لازمه هنر استعارهٔ مكنیه و نقد استعارهٔ
تخییلیه و ناسره ترشیح نقد و نجی بر هنر اولور فاماكه واو اولورسه فقط هنر استعارهٔ مصرحه اولور فافهم

خس و خار ایله برابر ایدی گل

خس و خار چور چوب دیو یكرمی طقوزنجی قطعه نك بیت سابعنده كلور

گل

گل بیت قطعهٔ رابعه نك عنوانی شرحنده كلور

ایلق التنده یاتردی سنبل

بو بیتده شاعرك تحسیندن بو دیلده حكام ملام انجا مده ازدیاد فضل و عرفان
موجب تحقیر اولدیغی مضمونی اشارت واركه اول زمانده زیاده كمال زیادهٔ حقارته
وسیله اولدی چونكه گل خس و خار ایله برابر اولمغله قنسابق رنجیده اولور
فاماكه سنبل زیرا قدام عوام اولمده بر مجذور دیو قدر بو وجهی كانه سنبل گلدن اشرف
و افضل اولدیغی حسیبده در زیرا سنبل گلدن اول رسیده اولور بر معروف و مقبول
لطیف رایحه لو شكوفه دركه انواعی و الوانی اولور مائی و مور و بیاضی و قرمزی
غایت بی نظیری اولور دانه‌سی ایری و بر صابده یوز یكرمی دانه یه دك كورلمشدر
حتی پای تخت مملكتمز و قاعدهٔ بلاد یمز مدینهٔ مرعشك یتشدیكی اولان جبل آخور
سنبللرنده كلمهٔ توحید و كلمهٔ احد قلم نقش فطریله منقوش اولدیغی بی نهایه
اهل بصیرتدن رسیدهٔ سمع فقیر اولمشدر ایشته بو جهتدن دخی سنبل گل
اوزره تقدیم و تفضیل اولنور و شو جهتدن دخی ترجیح اولنور كه شیخ الشعرا
حضرت باقی علیه رحمة الباقیدن صكره كلن شاعرلر برای اقتدا باقی عصر ابعد
عصر بر طویل الذیل سنبل قصیده‌سی نظم ایتمكی واجبهٔ ذمت و مانعهٔ حالت بیلورلر
ناظم تحریر دخی عصرینك شعراسیله سنبللشدكده سنبل ناظم سنابل سائره‌دن
بهتر و خوبتر اولدی غالبا بنه سنبل زاده لكی نك حكمیدر رهمدخی بو بیتده ناظم
تحریرك سنبل زاده اولدیغنه ایهام حسن دخی واردر بوندن بشقه سنبل بر
دارونك دخی اسمیدر كه انواعی و احكامی كتب طبده و كتب لغتده مشروحدر

گلشنی غنچه ایدوب ناله و زار

گلشن گللك چوقیر دیو قطعهٔ رابعه نك بیت ثالثنده كلور غم معلوم ناله چغرمق و واه
چكمك دیو اون التنجی قطعه نك بیت سابعنده كلور زار اكلیوجی دیو یكرمی برنجی قطعه نك بیت خامسنده كلور

بیر زاغ سیه اولمشدی هزار

بیر زاغ سیه قوجه قاره قارغه معناسنه بیر قوجه دیو یكرمی برنجی قطعه نك بیت اولنده
كلور زاغ قرغه دیو اوتوز سكزنجی قطعه نك بیت اولنده كلور سیه قاره دیو فرق
برنجی قطعه نك بیت خامسنده كلور هزار بلبل دیو قرق بشنجی قطعه نك بیت خامسی شرحنده كلور

گهرین گوسترمزدی استاد

كهر بيانى بيت عاشر شرحنده كچدى استاد خواجه ديوانن التنجى قطعه نك بيت اخيرنده كلور
يوغيدى قدرنى اكلر نقاد قدر معروف نقاد تشديد ايله بوزنى فعال نقددن مأخوذدر بوسيد
دل ناشاد حزينى سبب بيانى بيت عاشر شرحنده كچدى دل كوكل ديوانن يدنجى قطعه نك
بيت ثالثنده كلور ناشاد محزون ديوانن التنجى قطعه نك بيت اولنده كلور حزين بمعنى محزون اصلنده مزبور

كنج محننده ايدوب آه انينى

كنج كوشه ديوانن اوچنجى قطعه نك بيت اولنده كلور محنت معروف آه فغان ايتمك ديو فرق
دوردنجى قطعه نك بيت تاسعنده كلور انين بوزن طنين بمعنى آه مذكور فى الاصل بيدر

بى مجال اولمشيدى كفتاره

بى اداة نفى ديو اداوت مركبه ده كچدى مجال معروف كفتار سوز ديو قطعهٔ ثامنه نك بيت ثانيسى شرحنده كلور

صانكه ابكم ايدى اول بيچاره

ابكم بوزن افعل بمعنى لال بيچاره نصيبى اولميان ديوانن يدنجى قطعه نك بيت ثانيسنده كلور

ناكهان لطف خداوند جليل

ناكهان انسز ديو التى برنجى قطعه نك بيت ثانيسنده كلور لطف معلوم خداوند
رب ديو فرق طقوزنجى قطعه نك بيت ثانيسنده كلور خليل حق تعالانك اسم شريفيدر
فارسيده بزركوار معناسنه نتكم اسماء حسنا تعداد اندنده كلور

قلدى احوال جهانى تحويل

احوال جمع حالدر جهان بمعنى دنيا نتكم جهان كيتى ديو يكرمى ايكنجى قطعه نك
بيت ثالثنده كلور تحويل تفعيل وزننده مصدردر
وبردى دنيايه عجب حسن نظام الفاظى معروفدر اهل دل زمرهسى مسرور بكام
بكام مراد ديمكدر ديو فرق اوچنجى قطعه نك بيت تاسعنده كلور باقى لفظلر يكقلمدن معلومدر

بولدى قدرينى ينه كالاى هنر

قدر معروف كالا قماش ديو يكرمى يدنجى قطعه نك بيت خامسنده كلور
هنر معرفت ديوانن يدنجى قطعه نك بيت اخيرنده كلور

اعتبار ايلدى نقاد قدر

اعتبار معروف نقاد آنف كچدى قدر دالك فتحيله بمعنى قضا و تقدير تنبيه
نقاد قدردن مراد حضرت خلاق لم يزلدر نه قدركه اسماء الله توقيفيه
ايسه ده فاما كه بطريق التوصيف تجويز ايلديلر نتكم قطعه اولانك اوائلى شرحنده كلور

يعنى

يعنى بر آصف عاليشانى

يعنى ادات تفسيردر نقدركه علما يعنى خلاف ظاهرى تفسيره اى لفظك ظاهرى
تفسير ديديلر ايسه ده اكثرى بدر بنه احدهما اخرك محلنده استعمال اولنور آصف
بوزن هاجر حضرت سليمان عليه السلامك وزيرى آصف بن برخيادركه حقنده
حق تعالى قال الذى عنده علم من الكتاب انا آتيك به قبل ان يرتد اليك طرفك بيوردى
حضرتك بيت وللولى كرامات كما نقلت عن آصف وابى الدردا وسلمان لناظمه
الفقير در منظومهٔ آداب ايضا لهم وزرا كالملوك علوا فكلهم كابن برخيا لسليمان
لكن صكره عموما هر بر وزير صاحب تدبيره اطلاق اولنور اولدى ايكى معنايه
ابو المعالى بيت كر سليمان نيست اينجا مملكت خالى نبود آصفى مانند آصف
هست پيش شهريار اينجا بو مقامده ايكيسنده اولور د فافهم عاليشان
افزنده يا نسبت يا خود يا زائده ايله در اكر نسبت ايچون اولورسه مراد پادشاه
ذيشان اولور يعنى پادشاه عالى شانه منسوب ديمك اولور واكر يا زائده اولورسه
وصف تركيبى اولوب سياه چشم قبيلندن اولور حاصلى آصف صفت اولور

صفدر جم حشم دورانى

صفدر بمعنى شجيع وبهادر ابو المعالى بيت شهسوار عرصه كاه وسرور لشكر
شكن پهلوان كيرودار صفدر روز وغا اصلنده وصف تركيبيدر الاى بوزنجى
ديمكدر چونكه صف الاى معناسنه در در دالك فى الاصل كسرى وتخفيفا فتحيه بريمش
معناسنه اولان دريدن لفظندن امر حاضر يا خود اسم فاعل مخففدر جم حشم
جم حشملو معناسنه وصف تركيبيدر سياه چشم كبى چونكه جم اولا حضرت سليمان
عليه السلامه اطلاق اولنور ثانيا اسكندره وذو القرنينه اطلاق اولنور
ثالثا جمشيد شاهه اطلاق اولنور رابعا هر بر پادشاه ذى اقتداره اطلاق
اولنور ديو مثنوينك بيت ثالث عشرى شرحنده كلور حشم دوران معروفلردر
زيور صدر وزارت ايتدى زيور زينت ديو قرقنجى قطعه نك بيت خامسنده كلور
باقى لفظلر معلومدر مسند آراى صدارت ايتدى مسند آراى وصف تركيبيدر
مسند بزه ديجى معناسنه زيرا مسند معروف آراى قرقنجى قطعه نك بيت خامسنده
كلنى آراستن لفظندن امر حاضر يا خود اسم فاعل مخففدر صدارت معروف

دولته ثانيا كلدى شرف

دولت معناى لغويسى معلوم فاما كه عرفيسى اخرلسنه يه ابتاعسز مستقلا
ادنى مرتبه برنسلدن ايكى شخصى بر دربى اقاليم عرفيه دن بر اقليم ضبط
ايده لر ايشته بونلره اركان سلطنتلريله معا بجمعهم دولت ديرلر بو تقديرجه
بيك يوز قرق تاريخنده بغداد واليسى احمد پاشا مرحوم ايله معاصر اولوب
شاه ايران اولان طهماسب خانه دولت دينمز چونكه فقط كندوشى ه اولدى
اولى واخرى يوقدر فاما كه اول تاريخده افغانجه ده بكى مير ويس زاده لره
دولت اطلاق اولنور چونكه اندر نسل واحددن اوچ نفر كسنه در ذات وشرف معلوملردر

كورمش مثلنى امجاد سلف

مثل معروف امجاد جمع مجيد نتكم اشراف جمع شريف اولديغى كبى سلف
ضد خلفدر ايكيسيده امور اضافيه دندر متقدمينى ومتاخرينى كبى

مخلص پاكى كبى خلقى حميد

مخلص لغتده اسم مكان يا خود مصدر ميميدر فاما كه عرفده فى الاصل غزلك
يا خود تشبيبك يا خود قطعه نك يا خود قصيده نك اول بيتنه مطلع ديدكلرى
كبى اخر بيتنه مخلص ديوب اكثرى شعر بيت مخلصده لقبلرينى ذكر ايتدكلرى ايچون
لقبلرينه دخى مجازا مخلص ديديلر پاك قطعه اولانك بيت حادى عشرنده
كلور خلق وحميد معروفدر تنبيه بو مصراعده وزير ممدوحك
مخلصى حمدى يا خود حميد اولديغنه اشارت وتلميح واردر

نجم مسعودى كبى ذات سعيد

نجم بو مقامده ستاره واختر يا خود بمعنى بخت وطالع مسعود اسم مفعول عربيدر ذات معروفدر شريف بوزنى فعيل

يعنى همنام خليل الرحمن

يعنى بيانى انفا كچدى همنام ادتاشى معناسنه يعنى ايكى ادمك ادلرى اولهر برلرينه
همنام ديرلر چونكه هم بمعنى مع ديو ادوات مركبه ده كچدى نام اد ديوقرق
دوردنجى قطعه نك بيت سادسنده كلور خليل الرحمن حق تعالانك
دوستى معناسنه ايدى حضرت ابراهيم عليه السلامك لقب شريفلرى
اولدى نتكم حق تعالا واتخذ الله ابراهيم خليلا بيوردى تنبيه
بو مصراعده دخى وزير مشار اليهك اسم شريفلرى خليل اولديغنى اعلام واردر

كه اودر مظهر عدل واحسان

مظهر

بری میر محمود بری میر عبد الله بری سلطان اشرف معه

مظهر معلوم عدل ضد جور احسان لغويسى معلومدر شرعيسى حديث شريفده
الاحسان ان تعبد الله كانك تراه وان لم تكن تراه فانه يراك وارد اولمشدر كانه
بونده عالم مظهر اسما حسنى اولديغنه اشارت واردر بوندنه بشقه الاسما
تنزل من السما كلامنه رمزده فى واردر قلدى خاصيت اسمى تاثير الفاظ معلومدر
كانه بو مشهوره وجه نه ديو سئوال اولنسه استيناف بيوردى نعمتى ايلدى بو عالمى سير
نعمت وعالم معروفدر سير طوق ديو قطعه ثالثه نك بيت عاشرنده كلور

اسمى مخلصى اودر صد در صد

اسم ومخلص معروفلردر صد در صد يوز ذكره يوز معناسنه در چونكه صد يوز
ديو اون طقوزنجى قطعه نك بيت رابعنده كلور در ادات ظرف ديو ادوات
مركبه ده كچدى لكن عربيده فى كبى ضربده عرف اولمشدر حل معنى صد در صد
يعنى مائة فى مائة بروفقدر كه خاصيتنه نهايت يوقدر ايشته وزير مشار
اليهك فقط اسميله مخلصى بو دولت عليه مزده مائة فى مائة وفقى كبى خواص
كثيره يى جامعدر وارايمدى ذات وصفا تنده اولان جيشانى ومزايانى
فكر وقياس ايله تنبيه نفحه سكيه ده يازدكه ابتدا علم وفقده تكلم ايدن
ابراهيم عليه السلام ايدى حضرت على رضى الله عنه حتى مائة فى مائة وفقنى
وضع ايدوب غزالرده انك بركاتنه بى نهايه ظفرياب اولوردى ايشته ابتدا
سبنى نه وفق وضع ايدن حضرت على رضى الله تعالى عنهدر و علم وفقى
زياده سيله بلوردى انتهى ودخى بعض زايرچه ده بيان ايدركه قابيس
حكيم بر لوحه يه الهام الهيله مائة فى مائة وفقنى چكدى بعده قرنا بعد قرنا
حكما لر بر داهيه دهيا زمانسنده مراجعت ايدرلردى وچوق خواصنى مشاهده
ايدرلردى انتهى حاصلى وفق مذكوردك بو قدر خواص كثيره يى جامع اولديغنك
حكمتى چونكه مائة فى مائة وفقى اون بيك خانه يى مشتملدر وهر بر خانه ده
عدد غير مكرر موجود اولور عدد فى مائة بالدفعات مطوقات عدديه يى
جامعدر نتكم علم وفقه اشنا اولان بلور نكته ناظم نحرير بيوردلركه اهل
رصد واصحاب جفر وارباب زايرچه بعد الالف مائة ثانيه حدودنده حميد
مخلصنده اولان وزيرك وزارت ايلديكى پادشاهك اسمى حميد اولور
ديو رمز واشارت ايلديلر وفى نفس الامر اول هنگامده پادشاه ذيشان

سلطان عبد الحميد عليه رحمة المجيد ايدى فقط در دقيق فقير شويله ظن ايدر يكه
اسم ايله مخلص خليل وحمدى بجد نك حسابده عددى يدى يوز اون سكزدر
لكن واو عاطفه نك حسابده دخى ايله چونكه اسمى مخلصله ديو بيعدر بوندن
صكره كلا لمكه صمد در صمد لفظنده اقدم تركيده ادات ربط اولان ذِرلفظى
وادكه فارسيده اندن است ايله تعبير ايدرلر ايشته بو ادات ربطه فى الجمله
مساعدهٔ خط بنا ايكى ترجمه سى اولان دواوقنسه معناى تركيب ايكى يوز كره
يوز ديمك اولور حاصل ضرب عربيده واو ايله عشرون الفا معناسنه عشرون الفا
دخى حسابده يدى يوز اون سكزدر ايشته ناظم تحريرك ملاحظه سنده
بويله بر دقيق معنا اولسه ده بعيددر كل وعبد الله يزديك بوسنه معماسى
قدر مناسبتدن خلوى دخى يوقدر فقط دره فافهم ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷

بويله رمز ايتمش انى اهل رصد

اهل رصددن مراد اهل بصيرت ومترصدد قائق امور در حقيقت اهل
رصد دكلدر چونكه حالا دولت عليه مزك عمل نجومسى زيج الوغبيك در اصلا
رصده اعتبارلرى يوقدر واكر اهل زيج وارباب علم نجوم واصحاب جفر مراد
اولنور سه بودخى جائز اولور لكن واقعه مطابق اولماز تفطن فتح الله عليك

هم اودر ناظم دين ودولت

ناظم نظمدن اسم فاعلدر بيانى بيت ثالث عشر شرحنده كچدى دين بيانى قطعهٔ
اولانك شنوانى شرحنده كلور دولت بيانى بو بيتدن بشنجى بيت سابقنده كچدى
بولدى وقتنده جهان امنيت الفاظى معروفدر سابقلردن صاحب سيف وقلم اهل كه
بو اوچ صفت وذرايه كما اندر كمالدر چونكه تنظيم دين ودولتده بونك
اوچ شروط مهتمه وامور محتمه دندر ÷ ÷ ÷ ÷ ÷

معدن دانش پر جود وهمم

معدن فتحيى كسر دال ايله در دانش علم ديو اون التنجى قطعه نك
بيت عاشرنده كلور پر طلودر ديو قرقنجى قطعه نك اولنده كلور جود وهمم معروفلر در
اولدى دونده بكام شادان

دور معروف بكام مرادنه ايرن ديو قرق دوردنجى قطعه نك بيت تاسعنده كلور
شادان بمعنى مسرور وفرحناك ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷

زمره

زمره واهل دل نكته دان

اهل دل معروف نكته دان جمع نكته ودر بيانى نكته قطعهٔ رابعه نك مثنوى
شرحنده كلور قدر ادات نسبت ديو ادوات مركبه ده كچدى ÷

بويله قدر هنر اولدقده مزيد

قدر معروف هنر معروف ديو اون بيدنجى قطعه نك بيت اخيرنده كلور مزيد زياده دن اسم مفعولدر مزيدر
كلدى بو بنده يه شوق جديد

بنده كوره ديو يكرمى سكزنجى قطعه نك بيت ثالثنده كلور بو مقامده ناظم تحرير كندو نفسندن كنايه
ايدر شوق جديد معروف ايليوب يعنى بو نظمى انشا يعنى ونظم بر قاچ كره كچدى انشا يكرمى بدنجى
بيتده كچدى خاك در كاهنه اولدم اهدا خاك طبراق ديو يكرمى برنجى قطعه نك بيت
ثالثنده كلور در كاه اكا برقپوسى ايشكى ديو اللى دوردنجى قطعه نك بيت ثالثنده كلور اهدا معلوم

كه مخاديم كرام كبرى

كه ادات ربط وادات تعليل ديو ادوات مركبه ده كچدى مخادم جمع مخدوم در بيانى
اوتوزنجى التنجى بيتك شرحنده كچدى كرام جمع كريمدر كبرى ياء تحيه ادات نسبتدر
كبره كه بيانى بيت عاشر شرحنده كچدى ايده لر كاهى احاله نظرى كاه كاهيجه ديو
اللى برنجى قطعه نك بيت ثانيسنده كلور احاله ونظر معروفلردر اوشرفله بو تحفه شهرت
شرف وشهرت معروفلردر تحفه اگرچه هديه معناسنه ايسه ده لكن
وهبيه اضافتله بو منظومه نك نام والاسى اولور نتكم اواخر ديباجه ده كلور

ايشده نلر ايده ميل ورغبت

ميل ورغبت معروفلردر نكته كانه بو نده شيخ سعديه اتباعا ايتدى نتكم شيخ سعدينك
بيت نانكه كه ترا بر منى مسكين نظرست آثارم از آفتاب مشهور ترست بيوردى كبى

نه مخادم مكارم پرور

نه تركيدر بو مقامده نعم وذهى معناسنه فعل مدحدر مخاديم آنفا كچدى مكارم پرور وصف
تركيبيدر چونكه پرور پا فارسيه نك فتحيله پروريدن لفظندن امر حاضر باخود
اسم فاعل مخففدر
نه گرانمايه معلا گوهر

گرانمايه سياه چشم كبى وصف تركيبيدر آغر اصللو معناسنه چونكه گران آغر ديو قرقنجى
قطعه نك بيت حادى عشرنده كلور مايه اصل ديو يكرمى اوچنجى قطعه نك بيت سابعى شرحنده كلور

نيرين فلك عز وشرف

نیرین لغتده نیرک تثنیه سیدر لکن اصطلاح اهل هیئتده و عرف علماده ٧
مهر و مهک علم وضعیسی یاخود شمس و قمرک علم غالبیسیدر جهان بو اجلدن فلکه اضافه
نیرین تثنیه سی ساقط اولدی شو قدر که فلک مهر و شرفدن مراد استعاره مکنیه طریقیله
و زیر ممدوحدر نیرینیدن مراد تخییل سیاقنده استعاره تحقیقیه سبیلی اوزره ایکی مخدوم مکرمیدر

مهر و مه کبی ایکی خیر خلف

مهر کونشی دیو مه ای دیو قطعه خامسه نک بیت اولنده کلور خلف للاسک فتحیله
ایو ده استعمال اولنور نتکم خلف لامک سکونیله کوتوده استعمال اولندیغی کبی
بو تقدیرجه خیر لفظی تاکید ایچون یاخود تخصیص ایچوندر ٤٢

قرة العین روشن نظران

اوچ مرتبه ترکیب اضافیدر ایدینی نظرلولرک کوزلرینک ایدیکی معناسنه چونکه کوز
ایدیکی السنه ثلثه ده فرح و سروردن کنایه در نتکم حق تعالی اهل جنت حقنده لهم من
قرة اعین بیوردر روشن نظران نوننک اولانک سکونیله روشن نظرک جمعیدر روشن نظر سیاه
چشم کبی وصف ترکیبیدر ایدینی نظرلو معناسنه زیرا روشن ایدینی دیو اوتوزیدنجی قطعه نک بیت
ثالثنده کلور نظر بو مقامده نظر بصیرتده الویردر و نظر بصیره ده الویردر چونکه ثانی اولک ازید فافهم

هر بری مردمک چشم جهان

یعنی هر بری دنیانک کوزینک بیجکی دیمکدر چونکه مردم بیک دیو یکرمی یدنجی قطعه نک
بیت اولنده کلور اخرنده ادات تصغیردر نتکم او وچ مرکبه ده کجدی چشم کوز دیو قطعه
مزبوره ده کلور جهان سابقده دنیا دیو کجدی ٧ ٧ ٧ -

بویدر عارف بی مثل و نظیر الفاظی معروفه در برینک مخلصی نور و منیر ٧
یعنی برینک مخلصی عارف برینک مخلصی نوردر بوننده دخی ایهام تناسب صنعتی واردر

بری خورشید جهان آرادر

خورشید کونش دیو قطعه خامسه نک بیت اولنده کلور وصف
ترکیبیدر چونکه جهان بمعنی دنیا کما سبق آرا فرقنجی بیت خامسنده
کلنی آراستن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر

بریسی بدر فلک پیرادر

بدر معروف فلک پیرا فلک بزه یجی معناسنه زیرا پیرا وصف ترکیبی اولدیغی حالده
دیباجه نک بیت تاسعنده کجدی ایکیسی بری برندن اعلا اعلا معلومدر

نه صدقدر

نه صدفدر که بی همتا صدف ابجد دیو اوتوز طقوزنجی قطعه نک
عنوانی شرحنده کلور کهر دیباجه نک بیت عاشرنده کجدی بیهمتا بی اشی
یوق دیو ایکنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور دائما دولتلرده فغله الفاظی
معلومه در والد ماجد بر همت والد و ماجد و همت معروفلردر بر طلودیو
قرقنجی قطعه نک بیت اولنده کلور اولد حفظ الهیده مصون الفاظی
معروفه در عمر و اقبال ابد دون افزون عمر و اقبال معروفلردر وافزون
سیاه چشم کبی وصف ترکیبیدر زیاده کونلو معناسنه زیرا روزکون دیو
ایکنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور افزون زیاده دیو قرق طقوزنجی قطعه نک بیت عاشرنده کلور

قد تخفه مده بلند اولسه سزا

بلند یوجه دیو قطعه تاسعه نک بیت عاشرنده کلور سزا لایق دیو قطعه اولانک بیت سادسنده کلور

اندرک نامنه ایتدم انشا

نام آد دیو قرق دوردنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور انشا اوائل دیباجه ده کجدی

سلک معناده نه خوش در نظیم

سلک سینک کسری و لامک سکونیله طربیدر اینجو دوزنی ایپلک معناسنه خصوصا
و مطلقا ایپلک معناسنه عموما معنی معلوم خوش بیانی قطعه رابعه نک بیت رابعی
شرحنده کلور در اینجو دیو بیت مزبورده کلور نظیم بمعنی منظوم نکته بو مصراعده
تحفه یی در نظیمه تشبیه و سلکه ایله ترشیح و معنی ایله تجرید ایلدی فاحفظ
اینما مثنی مثلی کمسه تنظیم مثل و تنظیم معلوملردر یاز مدیم وزن رکیک و نادر
نتکم سائر تحفه لر مشتمل اولدیغی کبی تجنیه بو مقامده وزندن مراد وزن عروضیدر
چونکه وزنی اوجدر بو محلده وزن تصریفی و وزن تصغیری الویرمز
تا اوله حفظنه هر کس قادر نتکم سائرلرک حفظی صعب و دشواردر ابیوب کاهی مراعات نظیر
مراعات نظیر علم بدیعده محسنات معنویه دن امرین متناسبینی یاخود امور متناسبه یی جمعه
دیرلر لکن او امرین یا خود امور میانه لرنده تضاد اولمق شرطیله زیرا تضاد اولسه
اکا صنعت تضاد و صنعت طباق دیرلر نتکم مصراع ثانی افصاح ایلدی

کاهی اضداد ایله قلدم تنبیه

مثال مراعات نظیر حق تعالانک الشمس والقمر بحسبان قولی کبی از جمله بو تحفه ده
مثلا قطعه اولی باسرها مراعات نظیردر الا بهشت و دوزخ لفظلرنده تضاد واردر

٤٩

فائده مراعات نظیره دن بر قسم وار که اکا متشابه الاطراف دیو تسمیه اولنور ایشته بو قسم کلامی ابتداسنه مناسب نسنه ایله ختم ایتمیه دیرلر مثلا حق تعالانک لا تدرکه الابصار وهو یدرکه وهو اللطیف الخبیر قولی کبی وبو تحفه ده قطعهٔ ثالثه نک بیت ثانیسی کبی همدخی مراعات نظیره ایهام تناسب صنعتی لاحق اولور که ایکی متناسب اولمیان معنالری بشقه معنالرده متناسب اولان لفظلر ایله ادا و تعبیره دیرلر مثلا حق تعالانک النجم والشجر یسجدان قولی کبی وبو تحفه ده دیباجه نک یکرمی دوردنجی ویکرمی بشنجی بیتلری کبی همدخی صنعت طباقه ایهام تضاد صنعتی لاحق اولور که احدهما آخرک مقابلنه متعلق اولان ایکی معنا بیننی جمع دیرلر مثلا حق تعالانک اشداء علی الکفار رحماء بینهم قولی کبی وبو تحفه ده قطعهٔ ثالثه ده رفت ایله آید کبی مثال تضاد حق تعالانک یحیی ویمیت قولی کبی وبو تحفه ده مرقوم بهشت ایله دوزخ کبی همدخی قطعهٔ ثانیه ده روز ایله شب کبی بوندنصکره ان شاء الله تعالی کلدیکی محللرده خصوصا قطعه عنوانلرنده مراعات نظیر و تضاد وسایر صنایع ونکات جابجا ذکر و تصریح اولنور وجابجا لحکمة داعیه اهمال اولنور فانتظر

هم یازلدی ینجه تجنیس سلیس

تجنیس ایکی لفظک لفظده متشابه اولمسنه دیرلر ایشته بو جناس التی نوع اوزرنه در اول بو جناس حروفک انواعنده و اعدادنده و هیئاتنده و ترتیباتنده اتفاق ایله اولور اکا جناس تام دیرلر مثلا ساعت بمعنی وقت و ساعت بمعنی فیمه کبی همدخی بو تحفه ده یکرمی التنجی قطعه نک بیت اخیرنده مصراع ایله وقتنکی ضایع دیمه قیتی و یاز او قو و یاز ثانی انواع حرفده اختلاف اولور لکن بر حرفدن زیاده ده اولمدیکی بو صورتده کنده ده اختلاف اولان حرفلر مخرجده متقاربلر ایسه اکا جناس مضارع دیرلر مثلا طامس و دامس کبی همدخی بو تحفه ده قطعهٔ ثالثه نک بیت ثالثنده جنان ایله جنانی کبی واکر مخرجده متقاربلر اولمازسه اکا جناس لاحق دیرلر مثلا همزه و لمزه کبی همدخی بو تحفه ده قطعهٔ ثالثه نک بیت رابعنده کی چسان و بسان کبی ثالث اعداد حروفده اختلاف اولور اکا جناس ناقص دیرلر مثلا ساق و مساق کبی وبو تحفه قطعهٔ ثانیه نک بیت سابعنده کی دوز ایله امروز کبی بو صورتده زیاده یا اولده اولور یا خود وسطده اولور یا خود اخرده اولور و اکر اخرده بر حرف ایله اولورسه اکا جناس

مطرف

مطرف دیرلر مثلا عواص و عواصم کبی وبو تحفه ده قطعهٔ عاشره نک بیت سابعنده هشت ایله هشته کبی واکر زیاده ایکی حرف ایله اولورسه اکا جناس مذیل دیرلر مثلا جوی و جوانح کبی وبو تحفه ده قطعهٔ خامسه نک بیت ثانیسنده خواب ایله خوابیده کبی رابع هیئات حروفده اختلاف اولور اکا جناس محرف دیرلر مثلا جبة البرد و جنة البرد کبی وبو تحفه ده یکرمی برنجی قطعهٔ مثلثه نک باسرها الفاظی بو بلده در خامس ترتیب حروفده اختلاف اولور اکا جناس قلب دیرلر مثلا فتح و حتف کبی وبو تحفه ده قطعهٔ ثانیه نک بیت خامسنده کی ماند و ماندن کبی سادس ایکی لفظی بر اشتقاق جمع ایدر مثلا فیم ایله مستقیم کبی وبو تحفه ده قطعهٔ ثانیه نک بیت عاشرنده کی رفت ایله روند کبی یا خود شبه اشتقاق جمع ایدر مثلا حق تعالانک قال انی لعملکم من القالین قولی کبی ایشته بونلره جناس اشتقاق دیرلر بوندن صکره ایکی لفظ متجانسک بری بیتک اوکنده و بری اخرنده بولنسه اکا جناس مجنح دیرلر مثلا بیت لاح انوار الهدی من کفه فی کل حال ؛ وبو تحفه ده قطعهٔ ثانیه نک بیت سابعک مصراع اولی کبی واکر ایکی متجانس بر برینی تعاقب ایدرسه اکا جناس مزدوج دیرلر مثلا حق تعالانک بسبأ بنبأ قولی کبی وبو تحفه ده قطعهٔ ثانیه نک بیت اولنده بن منی کبی سلیس بوزن فعیل منتظم و مربوط معناسنه

ینجه ایهام تلمیح نفیس

ایهام علم بدیعده بر لفظ اطلاق اولنه که ایکی معناسی اوله بری قریب و بری بعید لکن مراد بعید اوله بو صورتده معنای قریب اصلا ملایم اولان نسنه یه مقارن اولمازسه اکا ایهام مجرد دیرلر مثلا حق تعالانک الرحمن علی العرش استوی قولی کبی وبو تحفه ده قطعهٔ ثالثه نک بیت عاشرنده لی یمک خوردنی لفظی کبی واکر مقارن اولورسه اکا ایهام مرشح دیرلر مثلا حق تعالانک والسماء بنیناها باید قولی کبی وبو تحفه ده اوتوز طقوزنجی قطعه نک بیت سابعنده انجم معناسنه در مروارید مصراعی کبی تلمیح فحوای کلامده بر آیته یا خود بر حدیثه یا خود بر قصه یه یا خود بر شعره یا خود بر مثل مشهوره یا خود بر کلامه کاره اشارت ایتمکه دیرلر مثال اول دیباجه دن بشنجی اوتکه بیتلر کبی مثال ثانی دیباجه ده بیت ثامن و بیت تاسع و بیت عاشر کبی مثال ثالث دیباجه ده

بیت ثانی وثالث ورابع وخامس کبی مثال رابع دیباجه دن بیت ثامن
کبی مثال خامس اواخر دیباجه ده سرمه اهل صفاهان دیرسم مصراعی کبی
مثال سادس دیباجه نک اون بشنجی واون التنجی بیتلری کبی نفیس معلوم
انی اول اوقیان طفل اصیل لفظلری معلومدر نکته شعرینی ایلر تحصیل
نکته قطعه رابعه نک عنوانندن کلور شعر دیباجه نک بیت ثالث عشرنده
کجدی تحصیل معلومدر طبعه البته لطافت کتوررلفظلری معلومدر حسن
تعبیره سلامت کتوررکذلک کوستروب بعض محلده ترکیب مثلا قطعه
ثالثه نک بیت ثانی عشرنده اولدیغی کبی احسن وجهله قدم تذهیب
نتکم بیت مزبورک عنوانی اکا شاهد عدلدر

ارتکاب ایتمدم اصلا مرهون

مرهون اصطلاحده بیت اول بیت ثانی یه یاخود مصراع اول مصراع ثانی یه
افاده ده توقف ایلیه سؤال قطعه ثامنه نک بیت ثالثنده بیت فارسیده
دخی مستعملدر عربیده جکه التی عنبف بیورر مرهون دکلی جواب بومقامده
مرهوندن مراد مرهون بیتدر مرهون مصراع دکلدر همدخی اکثره مبنی
غالبا دیمک اوله نتکم وماعلمنا الشعر نصنده ویردکلری اجوبه دن بری اکثری
دیو جواب اولدیغی کبی اوقیان اولیه تا کم مقبون مقبون یعنی مغبون لغتک
ترجمه سی یاننده لغت بیانی دیباجه نک بیت تاسعنده کجدی ترجمه جیمک
فتحیله فصیحدر ضمی غلطدر درجه کبی فعلا وزننده مصدردر

برایدر اهل دلک جاننده

بومقامده اهل دلدن مراد اصحاب فهم وصاحب شعور دیمکدر اکثری کلستان
عبارتنده صاحب کرامت معناسنده استعمال اولنور معنای لغویسی
کوکل صاحبی دیمکدر چونکه اهل یعنی صاحب دل کوکل دیو ادنی یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور جان
عامه نک معلومیدر

یعنی وضع رقمه حاجت یوق

نتکم تراجم سائره لر محتاج اولدیغی کبی خصوصا تحفه شاهدی ونظم لآل

بویله زحمت جکه جک حالت یوق

ازجمله ایشته بوجهتدن بشقه ترجمه لردن فائق ومعتبر اولدی

فارسی وعربی لفظ کثیر

فارسی

فارسی بیانی یکرمی دوردنجی بیتنک شرحنده کجدی باقی لفظلر معلوم

که اوله السنه ده شهر تکیر

که ادات ربطدر السنه بیت سابعده کجدی شهرتکیر وصف ترکیبیدر ساوسنده کلور
شهرت طوتیجی معناسنه چونکه کیر وصف ترکیبی اولدیغی حالده قطعه تاسعه نک بیت

جای ترکیبده ایدوب استعمال

جای مکان دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور باقی لفظلر معلوم

ایلدم انلر ایله کشف مآل

یعنی بو ایکی بیتنک مآلی اصلی فارسی یاخود عربی اولوب بالنقل ترکیده
وانشاده استعمالی شایع ومستفیض اولان چوق لفظلری تفسیر اولرق
مقام ترکیبده استعمالا ایلدم دیمکدر مثلا اصطلاحاتک بیت اولنده فخر عالم
وبیت ثالثنده پادشاه لفظلری کبی چونکه زمانه مزده الفاظ اصطلاحیه
وکلمات منقوله یی تکلم ایتمک ترکی محضدن ظریفدر

مشترک بعض لغات رنکینی

مثلا قطعه عاشره نک بیت ثانی عشرنده ناقوس لفظی کبی هم عربیده وهم
فارسیده کلیسا چاکی معناسنه در چونکه بومقامده مشترکدن مراد مشترک
السنه در نتکم مقدنک مقصد رابعنده کی فائده ثالثه ده کجدی فارجع
بعض ادات سور جزئیه دربو تقدیرجه بعض تخلخله سؤال کلمز لغات بیت
تاسعده کجدی رنکین بیانی قطعه ثالثه نک عنوانی شرحنده کلور

یازیلوب ایتمدم اما تعیین

مثلا ناقوسی مذکوری فارسی صورتنده الفاظ فارسیه محضه بیاننده
ذکر ایدوب عربیده دخی اویله اولدیغنی تعیینی وتصریح ایتمدیک

فهم ایدر انلری ارباب کمال

انلردن مراد اوصاف تحفه که بوبیتده اون اوچ بیت بوفرده بیت
سلک معناده نه خوشی درنظم ؛ ایتمامش مشکلی کمسنه تنظیم ؛ قولنده
بومقامه کلنجه تفصیل ایلدیکی محاسنی دیمکدر نکته کما اوچ نوعدر اول
کمال حقیقی که نعت نوراني لا یضارع لموصوفه شیئ فی الوجود الخارجی
ثانی کمال عرفی که وصف علمی کاف لمنعوته فی التصرف والتدبیر ثالث کمال

اضافى كه علو شئ على شئ فى شئ ما ايشته بو مقامده مراد كمال اضافيدر چونكه
كمال حقيقى انجق حق تعالى يه لايق بولنور كمال اضافى نقطه يه وجود هر فردده وار ايسه دكنى بولنور

طعن و تشنيع ايده طورسون جهال

يعنى كسه طعن ايتماز مكر جاهل اوله

ايلدم حرف هجاده ترتيب

حرف هجا بيانى قطعه اولانك عنوانى شرحنده كلور ترتيب لغتده
جعل كل شئ فى مرتبته اصطلاحده جعل الاشيا المتعددة بحيث يطلق عليها اسم الواحد

اوقور ابجد كبى هر طفل اديب

چونكه اطفال قرائت هجادن فارغ اولنجه خواجه لرى در عقب ابجد ابتدا
ايتديروب فى الحقيقه تاديب كوشمال و ترتيب اطوار و احوالارينه براعت
استهلال سياقنده لكن صورتنده سيرت مژده رسانيده خليفه لره
قوهلدرين چكدروب طفل ساده دل دخى انواع شوق و غرام ايله ابجد
شريفى كالنقش على الحجر حفظ ايدوب مراد ايندكى زمان يوز سنه دخى كچمش
اولسه صو كبى اوقيدر ايشته اساس تمثيل و مدار تشبيه بويله اوله
ياخود ابجددن مراد بابا و دده اوله كانه طفل باباسنى و دده سنى
نه كونه مراد ايدرسه بو تحفه يى دخى بويله قرائت ديمك اوله لكن اول
احسن و اوجهدر فائده ابجد هوز آه بونلرك معنالرنده نيجه نيجه كلمات
والفاظ يازديلر لكن برى موثوق به كلام دكلدر و بر قاعده اسانيه
ربطى دخى اولماز فاما كه فقير شويله ظن ايدرم كه ذاتنده حساب
ابجدن موضوع اولمشى اوله نعم معانيسى دخى اولسه جائزدر هله خواص
و منافعى انكار اولنماز تذييل بوندن صكره حساب ابجدكه
اكا حساب جمل ديرلر ايكى قسمدر برى جمل كبير برى جمل صغير اول
جمل كبير كه ميان ناسده مشهور حتى ختام تحفه ده تاريخ تحفه دخى
اكا كوره در ثانى جمل صغير كه بو دخى يدى قسم اوزره يعنى يدى
دورلودر اول باتحنيه يه جمل كبير كبى بعده هر حرفدن اون
ايكيشر اون ايكيشر طرح ايدوب باقيسنى اخذ ايده كاف سكز لام التى
ميم دورت نون ايكى سين خالى الى اخره ثانى بو صورتده طقوز طقوز

طرح

طرح ايده فاحفظ ثالث اسامى حروفى حساب ايدوب اون ايكيشر
اون ايكيشر طرح ايدوب باقى نه قالورسه انى اعتبار ايده مثلا الف يوز
اون بر بعد الطرح اوچ قالور با اوچ وقس عليه سائره رابع بو صورتده
طقوز طقوز طرح ايده وقس عليه سائره لكن تسهيل ايچون مطروحى
تحت الاسامى باقيى ياخود خالى بى فوق الاسامى وضع ايدوب بو
وجه اوزره ارائت ايده لوم الف با جيم دال ها واو زا حا طا
يا كاف لام ميم نون سين شين الى اخره خامس عددن سقط
اسامیسنى كالاول حساب و اعتبار ايده مثلا احد اثنين ثلثه
اربعه آه سادس اسامى حروفى حساب ايدوب بعده اول
حرفى مجموع عددن اسقاط ايدوب باقيسنى اعتبار ايده مثلا الف
با جيم دال آه سادس حساب بسط كه اولا اسامى شدد يعنى
الوب و جمل كبير ايله حساب و عدد حروفنى حاصل ضم ايده بوكا بسط
اول ديرلر مثلا الفى ايچون احدى حساب ايتدك اون اوچ اولدى
و عدد حروفنى ضم ايله اون التى اولدى ايشته بسط اول بويله
اولدى و اكر ستة عشرى بو ترتيب اوزره اعتبار ايدرسك بسط
ثانى اولور وهلم جرا بسط ثالث و بسط رابع و بسط خامس
الى غير النهايه ايشته بو حسابلر اكثرى علم وفقده و وضع تواريخده
و حسابات رموزيه ده اعتبار اولنور فاحفظ

يازديغم لفظ دلارا اكثر

لفظ معروف دلارا كوكل بزه يجى معناسنه در چونكه دل كوكل ديمك
اوندبنجى قطعه نك بيت ثالثنده كلور ارا وصف تركيبى اولرق
التمش التنجى بيتنده كچدى اكثر بمعنى اغلب لكن بو مقامده
معاونت قرائنى ايله جميع و كل معناسنه در فاحفظ

شعر و انشا يه موافق كوهر

شعر بيت ثالث عشرده كچدى انشا يكرمى بدنجى بيتده كچدى
موافق معلوم كوهر بيانى بيت عاشر شرحنده كچدى

نيجه سن حاصل معنى يازديم

مثلا بر نجی قطعه نک بیت ثالثنده جامه خواب لفظی بشاق دیو تفسیر
ایلمدی حاصل معنی اولرق شکم مصراع ثانی اندن افصاح ایدر

اصطلاح اوزره نه رعنا یازدیم

زیرا اصطلاح اولسه ده لغوی اولسه ایدی جامه خواب اویقو
اسبابی اوللو ایدی فاحفظ اصطلاح مثنوی عنوانننده
کلور رعنا قطعهٔ ثانیه نک عنوانننده کلور

یعنی وار در نیجه رعنا معنا

مثالی بیت اولی تفسیر در که مثلا تفسیرمز بور ده
یشاق فنه رعنا تفسیر در کما لا یخفی

باقمه فرهنکه بو لغز زیرا

فرهنک بو مقامده علم لغت معناسنه در چونکه فرهنک
ادب معناسنه در علم لغتده ادب دیرلر شکم بو بیت اندن افصح الله

ابتمامشی کرچه لغتلر تصحیح

کرچه ادات وصل دیو ادوات مرکبه ده کجدی لغت بیانی سابقده
کجدی تصحیح معلوم بوندن بشقه حالا میانی عالمیانده مشهور
اولان شعوری مرحومک کتابنه تلمیح وار در حاصلی علم لغتده
وفرهنک شعوریده بلکه سائر فرهنکلرده مثلا جامه خواب
لفظی ناظم تحریر کبی یشاق تعبیریله تفسیر بو قدر فلذا دره
تنبیه فرهنک شعوریده بولنمازکرک تفسیر وکرک مفسرده
چوق قدر بلکه عامهٔ کتب لغتده بولنمیان وار که مثلا فرق یدنجی
قطعه نک بیت رابعنده اولان کبی ان شاء الله تعالی اقتضا محللرده مجبجا تنبیه اولنور

ایلدم جمله عجمه تصحیح

جمله ایلنجی بیتده کجدی عجم یعنی اهل اقلیم ایران و مملکت فارس تصحیح معلوم

یاقشور کوهر ایران دیرایسم

کوهر بر قاج کره کجدی ایران یکرمی اوجنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلور

سرمهٔ اهل صفاهان دیرایسم

سرمهٔ فارسیده در ترکیده دخی سابقده رتربیده کحل دیرلر و تعریب

اولنور

اولنور سرمق دیدیلر هاتفی بیت ذو سمه نیر داخت ابرو هلال
بسرمه چه محتاج چشم غزال قطعه جمله حسد فی غزبشک رغبتده
موجود اولدیغی دالدر که اهل رغبت جمله سی شاد یده در
اصفهانده سرمه نک طاغبنه رغبت بو غیکنی کودمسک
ذره سی روم ایجره نور دیده ور اهل معروف صفاهان بکرمی دورنجی — بیننده کجدی

نام والاسی اوله دنیاده

نام آد دیو فرق دوردنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور والا
اعلی دیو قطعهٔ خامسه نک بیت ثالثنده کلور

تحفهٔ وهبی سنبل زاده

تحف لغتده هدیه معناسنه عربیده فارسیده دخی شایعدر باقی لفظلر معلومدر
اقبا ندن بو دعانجی مأمول مأمول معروف که ایله خیر دعائی مبذول
خبر و دعا و مبذول معروفلر در بو دعا نه قدرکه خبرده استعمالی
غالب ایسه ده بونده خبر ایله تاکید ایتدی مبالغه واستدعاء دعا ایچون — فلذا دره
حفظ ایده سهو و خطادن مولی الفاظی معروفه در حسبنا الله تعالی وکفی
بو ترکیب نه قدر که عربی ایسه ده لسان عرب اشرف السنه اولدیغی
حسبیل ختامه مسک بیوردی فلکه نعت تعالی ابقاء دره
قطعهٔ شرعیه قافک کسری وطانک سکونی و عینک فتحی وهاء رسمیه ایله
عربیده و فارسیده پاره معناسنه در و عربیده ظلمة اللیل معناسنه ده کلور قوله
تعالی فاسر باهلک بقطع من اللیل اصطلاح اهل عربیده ایکی بیتدن طقوز بیته دکین
اولان شعره قطعه دیرلر و ما فوقنه قصیده دیرلر بعضلر بر شرط دخی زیاده
ایلدوب شویله تعریف ایتدیلرکه قطعه ایکی بیتدن طقوز بیته وارنجه بر قافیه ده
اولوب مطلعنک اول مصراعی قافیه سی مخالف اولن شعره دیرلر مطلعی بر قافیه ده
اولنجه غزل دیرلر اگر وصف محبوب اولورسه والا آخر مضمونده اولورسه شعر
و نظم دیرلر بو صورتده دخی اکثری نه ایچون نظم اولندیسه اکا نسبت ایله تسمیه
ایدرلر مثلا ثنائیه دائره مدحیه و ذمه دائره هجویه و بیرامه دائره عیدیه و موته
دائره مرثیه دیرلر و قس علی هذا ولکن عنوان حقنده اولانه عربلر خاصه نسیب
دیرلر بوندن معلوم اولدیکه ایکنجی معنایه کوره شعر و غزل قطعه نک قسمانی

بعضدن مراد شعوری مرحوم منه
بعضلر نزدنده کورده قطعه نک مثالی شیخ سعدی قطعه ای مرغ سحر دیروانه بیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد این مدعیان در طلبش بی خبرانند کانرا که خبر شد خبری باز نیامد منه

واضحدر ایدر فاماکه اول که معنایه کوره اقسام و جزئیاتیدر کلدکلی ناظم تحریر بو
مقاملرده قطعه دیو عنوان و تصدیری اول که معنایه کوره در ایکنجی معنایه کوره
الویرمز مکر تجریده محمول اوله معنای لغویه کوره اولسه ده بعیددر کلی سؤال
بو تحفه ده طقوز بیتلودن اکثرده قطعه دیو عنوان ایلدی مثلا طائفه اولی
اون اوچ بیتدر ثانیه اون بر بیتدر کرک ایدیکه قصیده دیو تصدیر ایتملو
ایدی جواب بر قاچ وجهله ممکندر اولا اکثر طوائف طقوز بیتدن زیاده
اولمدیغیچون علی العموم قطعه بیوردیکه نسق واحد اوزره اولسون دیو ثانیا
قطعه دن عموم مجاز طریقیله قطعه دن و قصیده دن اعم بر معنا مراد ایتمش اوله
ثالثا معنای لغوی مراد ایتمش اوله ایشته قطعه نک بحثی بودر کلدکه بو مقامده
اخرنده کی همزه یا حذف ایچون اوله بنده همزه سی کبی یاخود صفت ایله موصوف
میاننده هاء رسمیه دن مبدل اولنی همزه اوله بنده ٔ دانا همزه سی کبی کما سبق
تفصیله فی الادوات البسیطة شرعیة شرع ایله یاء نسبیه ٔ مشدده دن مرکبدر
زیرا یاء مثنات تحتیه آخره لاحق اولنجق عربیده مشددا فارسیده مخففا نسبت
معناسنی مفید اولور شرعیه اخرنده کی ها قطعه نک صفتی اولدیغیچون تاء
تانیثدن مبدل اولان هادر علی ما سبق فی الادوات البسیطة شرع دینی
و ملت معناسنه که علما رحمهم الله تعالی وضع الهی سائق لاولی الالباب
باختیارهم المحمود الی الخیر بالذات دیو تعریف ایتمشلردر بو تعریفه کوره
حضرت موسانک و حضرت عیسی نک و سائر پیغمبرلرک حق تعالی جانبندن
کتوردکلری امور عظامه شرع و شریعت و دین و ملت دینلور فاماکه بو امه
مرحومه میاننده بو نلر منفردا یاخود مجتمعا ذکر اولنسه حضرت فخر انبیا علیه
افضل التحایانک طرف بادیدن بزلری ارشاد ایچون کتوردیکی امر عظیم
لازم الاتباع و واجب الامتثال مراد اولنور نتکم حق تعالینک ان الدین عند
الله الاسلام قولی دخی بو معنی مشعردر در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة
حرف هانک فتحیله حروف تهجینک و حروف مبانینک و حروف معانینک مفردی
و طرفک جانب معناسنه و آغزدن ضرط چالمق و دخی سوز سقطی طوتمق که
فاعلنه حرف کیر دیرلر و سوز معناسنه ده کلور بو سوز معناسنه کلدیکی
شو بیتدن فهم اولور بیت اسایش دو کیتی تفسیر این دو حرفست بادوستان

تلطف

تلطف بادوشمنان مدارا شرفناده و محمودیده عیب و نقصان معناسنه
عیب کیر مقامنده حرف کیر دیرلر نتکم شیخ سعدینک شو بیتدن فهم
اولنور بکو نیداز بن حرفکیران هزارکه سعدی نه اهلست و اموز کار ه
اصطلاح نحاتده کلم اوچ قسمدر بری اسم و بری فعل و بری حرفدر صوفیه
اصطلاحنده حق تعالینک عبد خاصنه خطاب ایلدیکی لغت و عبارته حرف
اسمیله و اعیاندن حقایق بسیطه یه حروف اسمیله همدخی کالشجر فی النواة
غیب الغیوبده کامنه و مستوره اولان شؤن ذاتیه یه حروف عالیات اسمیله
تسمیه ایدرلر قطعه کنا حروفا عالیات لم نقل متعلقات فی ذری اعلی القلل
انا انت فیه و نحن انت و انت هو و الکل فی هو هو فسل عمن وصل نکته شیخک
فسل عمن وصل قولی بزلری بو طرز اوزره اولان کلماتیز ایله طعن و تشنیعه
هدف ایدوب قبل فهم المراد حضرده بیهوده حرف انداز اولمک دیو علمای رسومه
تنبیه وجوابدر زیرا اول مقام قبل الوصلت درک اولنور معنی دکلدر چونکه
بعد الوصلت وراء عقلده بر قوت بیداه اولور که آنکله مسئله ٔ وحدت دوشنا
نتکم کلیات قواء خمسه ٔ باطنه ایله ادراک او نمیوب الحق عقل ایله هویدا اولدیغی کبی
لنا مقه بیت لا تجوز نسبة الصوفی من اهل الرسوم فهی مثل نسبة الانسان
بالوحش البهیم نتکم کبار لا یقاس المملوک علی الصعلوک بیوردیلر همدخی حرف
علوم حرفدن هر برینه ده اطلاق اولنور چونکه علم حرف دورت علمدر زیرا
حروفاتدن بحث اکر من حیث الاستخراج علی الخصوص اولنورسه علم جفر دینلور
و اکر من حیث الاستخراج علی العموم اولنورسه علم زایرچه دینلور و اکر من حیث
الخواص اولنورسه علم خافیه دینلور و اکر من حیث توفیق الاعداد اولنورسه
علم وفق دینلور انتهی بو ندنصکره کلدیک صدده بو مقامده حرفدن مراد
حروف مبانی مفردی اولان حرفدر الف همزه نک فتحی و لامک کسری و فاایله
کتف وزننده لغتده و مبرد عندنده همزه نک و ما قبلی مفتوح حرف مدک
علی الاشتراک اسمیدر اصطلاحده الف خاصه و ما قبلی مفتوح حرف مدک
اسمیدر چونکه حروف تهجی مبرد عندنده یکرمی سکزدرکه الف ایله همزه یی حرف
واحد قلمشدر اتفاق بصریینده یکرمی طقوزدر بریسی ما قبلی مفتوح حرف
مدک اسمی الفدرکه همزه نک غیریدر علما میاننده عرف مشهوره کوره

دخی بویله درکه یکرم طقوز حرفک بری الف بر همزه بری یا بری واو غیره یدی
دخی معروفدر ولکن بین الناس همزه بر ینه الف الف بر ینه لام الف دیو مشهوردر
بعض حذاق لام الفی حرف مستقل عد ایتمک عامی لا وجه له دیو حکم وجزم ایتمشلردر
بو حکمک باعثی لام الف لفظنک الفی معناسی مذکوره لغة مناسب فاما که لامک
فائده سی نه اولدیغی ظاهر دکل مکرر دیالومکه لام خطده الف کبی صاحب ساق
اولدیغیچون حروف بینده انتخاب والفی ضم اولنمشی اوله بو تفصیل معلوم اولدیسه
بو مقامده علی کل حال الفدن مقصود ماقبلی مفتوح حرف مددر بویله اولنجه
یا بودر که عرف مشهوره مبنی اوله بو صورتده همزه یه احتمالی اولدیغندن
باشقه اذا اجتمع العرف واللغة قدم العرف قاعده سنه اوفق اولور یاخود لغته
مبنی اوله بو صورتده ما نحن فیه اولان صدد نده اولدیغی علم لغته انسب
اولور سؤال الفدن مراد لغة مبنی اولنجه ولو بر قطعه اولسون همزه یه اولمق
اقتضا ایدردی جواب همزه عربجه باشقه لغتده اولک غیر نه دن بونمز دیو
تصریح ایتدیلر همزه یه لک ایسه همزه اخرده اولمق اقتضا ایدر یاخود عوامکه
ناسی میانده مشهوره مبنی اوله بو صورتده استعاره طریقیله همزه نک
اسمی اولان الفی ذکر ایدوب ولام الف مراد ایتمک اولور سؤال حروف مدونا
تأنیث وها بونلرک حرف حرف روی اولمازدیو علم قافیه ده تصریح ایتدیلر الف
اوزره قافیه یی بنا نه کونه اولور جواب حروف مذکوره نک حروف روی اولدیغی
عربی عروضلرنده وقافیه لرنده مبیندر اویله اولنجه اشعار عربیه کوره اوله
اما اشعار فارسیه وترکیه ده دخی قاعده مذکوره یه مراعات اولنسه احسن ایدی
لکن فارسیه وترکیه شعراسی تسامح ایدوب حروف مذکوره یه قافیه بنا ایدیورلر
خصوصا لغت نظم ایدن ارباب معارف مثلا نظم الفرائد نده مزید زاده بیوردیلر
مسمط تکریدر الله بشلق اولدی ابتدا اخره دی فم دخی فاه اولمکه حمدو ثنا
کونده دیدی کمسی رسول قارشلقدر قبول عبد واسیر اولدی قول سیدی
ومعلی اغا از یعنی من کما سبق فی الادوات المرکبة ابتدا افتعال بابنک مصدریدر
لکن اخرنده همزه نک حذفیله کما سبق فی شرح البیت السابع والعشرین من
الدیباجة حاصل معنی ابتدادن حرف الفده شرعه منسوب بر قطعه یاخود
شرعه منسوب قطعه یعنی بر قطعه ده سراپا مذکور ومترجم اولن شرح ایله
مثبت

بو تفسیر همزه وحدت ایچون اولدیغنه کوره — صح
بو تفسیر همزه صفت ایله موصوف بینی هاء رسمیه دن مبدله همزه اولدیغنه کوره — صح

مثبت وشرعده مستعمل اولندر خارجدن امراجنبی نسنه دکلدر نتکم قطعه
ثانیه میان عشاقده دلربا وغمکش اولن نسنه لره متعلق اولدیغی کبی فلله در
الناظم من وجهین اولا سائر لغت ترجمه لرینی نظم ایدن ارباب نظامک اکثری بر
مصراعده یاخود بر بیتده نهایت ایکی بیتده نادراوچ بیتده مراعات ایلدیکی
جهت وحدت ناظم نحریر بر قطعه ده رعایت ایدوب بوندن باشقه مراعات
نظیر وصنعت طباق وجناس وایهام کبی صنعتلرده دخی رعایت ایتمشدر ایشته
بو ناظم نحریرک تفرد ایلدیکی صنایع بدیعیه دندر چونکه سائر ارباب نظام
غالب احوالده امام حریری کبی تناسب لفظه داعیه سنده اولوب اداسی میاننده
کغمد من ذهب علی سیف من خشب تمثیلنه ماصدق اولدیلر اما ناظم نحریر طرفین
رعایت ایله غالب اعتناسی جانب معنایه در ثانیا شرعیات امور سائره دن افضل
واشرف اولوب وجودی نسنه نک اعتدادی وحسنی شرعیله اولدیغیچون قطعه
بیننده قطعه شرعیه یی انتخاب وتقدیم ومعرفة الله هر کسک اوزرینه لازم و
واجب اولدیغیچون تبرکا وتیمنا اسماء الله تعالی ایله قطعه یی تصدیر ایلیوب بیوردی

تکری ادی شیذد وشیذیر ویزدان وخدا

شیذد شین معجمه ممدوده نک کسری وذال معجمه نک فتحی ودال ایله حضرت خواجه
وعلانک اسماء شریفه سندندر عنصری مسمط چواوقته برانکیزد ز مژکان
خشم وخون دیزد شود کریان ستوی داور تو بی آن داور محکم که از داد شی
بنی آدم بیارا سند در عالم چه مؤمن بر حق شیذد اسم مذکور مقامنده در
لسان عربیده اسم جلال که الله کلمه سیدر لسان چغتاییده تاء مثناة فوقیه نک
کسریله تینکری لکن روملو فتح تا ایله تکری دیرلر چونکه رومده مستعمل اولان
تورکی چغتاییدن تراشیده وپرداخته اولنمشدر اصل ترک چغتاییدر همان بو
اجلدن ناظم نحریر تکری ایله تفسیر ایلدی بوندن باشقه چغتاییده تکریه ضم
همزه ایله اوغان دخی دیرلر شیذیر شین معجمه نک فتحی وباء موحده نک سکونی
وذال معجمه ممدوده نک کسری وراء ایله یعنی شیذد مذکور باء تحتیه نک حذفیله
شبذد دخی دینلور اویله اولنجه یاء تحتیه ایله شیذد مقامنده شبذیردن
مخفف شبذد اوقنسه صحیح اولور بلکه موحده مثناتدن اقدم اولدیغی حسبیله
نظم طبع اوزره اولوردی لکن تکرار کبی اولور فافهم یزدان یاء تحتیه نک فتحی

چوق نسنه نک اعتدادی وحسنی دیدی هر نسنه نک اعتدادی وحسنی دیمدی زیرا ناظم نحریر لر مانزیدیه دندر ماتریدیه حسنی وقبحی کلاً شرعی دیمزلر اشعریه کبی کلاً عقلی دیمزلر معتزله کبی بلکه اکثری شرعی بعضی عقلی دیرلر بلکه حسن وقبح یا لذاته یاخود لغیره دیرلر فافهم

وزاء معجمه نك سكونيله ارباب لغت قتنده شيذر كبى حق تعالينك اسماء شريفه
سندندر بعضيلر يزدان خالق معناسنه ديديلر خالق معناسنه اولديغنى حكيم
فردوسينك شو سوزندن فهم اولنور بيت سبك داد سوكند آن پاك دين
يزدان هفت آسمان وزمين طائفهٔ مجوسى قتلرنده يزدان خالق خيره مخصوص
اسمدر خالق شره اهرمن واهريمن ديرلر نيتكم اهرمنى قرق التنجى قطعه نك
بيت ثامننده كلور اويله اولنجه ناظم تحريرك يزدانى تكرى ايله تفسيرى اكثره
بناءً اوليكى كبى مصراع تكرينك اديدر ايزد ويزدان وخدا خدا خاء معجمه نك
ضميله جناب بارى تعالى يه ديلور چونكه يا مفرد اعتبار اولنور ياخود تركيب
اعتبار اولنور اكر مفرد اعتبار اولنورسه صاحب ومالك ديمك اولور بو صورتده
عربلر اندن رب ايله تعبير ايدرلر بو تقديرجه رب كبى بشقه لفظ ايله تركيب
اولنورسه حق تعالينك غيرينده اطلاق اولنور مثلا كدخدا وده خدا وكشور
خدا وسيم خدا ديرلر صاحب خانه وصاحب قريه وصاحب اقليم وصاحب فضه
معنالرينه واكر يالكوز تركيبسز خدا دينلورسه الله تعالادن غيريه اطلاق
اولنمز واكر مركب اعتبار اولنورسه خدا اصلنده وصف تركيبى اولرق خوداى
ايدى عربيده الجائى بذاته معناسنه تركيبده كندى كلبجى ديمكدر تخفيف ايچون خودك
واوى حذف اولنوب خاء معجمه يه ضمهٔ شعبيه ايله حركه ويروب خدا ديديلر بو
تقديرجه خدا واجب الوجود معناسنه كه وارلغى كندودن ديمك اولور حقيقتده
حق جل وعلانك غيرينه اطلاق اولنماز بويله اولنجه ناظم تحريرك خداى تكرى
ايله تفسيرى ايكى تقدير اوزره حق تعالى يه مخصوص اولديغيچوندر فائده جميع
على ماسبق فى فوائد المقدمة سؤال ذال معجمه اصليه اولرق فارسيده بولنماز ديو
حكم ايليلر شيذر وشبذيز نه كونه اولدى جواب حكم على الاطلاقه دكلدر بلكه
اوكده بولنماز ديمكدر حتى اقنوم نجم صاحبى درخشى ودلالدن غيرى اوكده
بولنماز ديدى وشرفنامه ده ذال معجمه ايله الحاقى دورت لغت يازمشى وشعورى
مرحوم فرهنكده چوق تتبع ايتدكدنصكره باب الذال المعجمه ده الحق طقوز لغت
يعنى كلمه يازمشى شعورى ايسه ارباب تتبعك سلطانيدر

اهرمن رانك فتحى وكسرى ايله بو ايكى بر بيله اهريمن اوچنجيسى لغتدر

يادديجى آفريننده يزدكى كبريا

آفريننده همزهٔ ممدوده نك وفانك فتحلرى وراء ممدوده نك كسرى ايله اسم

فاعلدر

فاعلدر شاهدى بيت بل آفريننده يار ديكيدر: رزق وبريجى در روزى دهنده:
مصدرى خلق معناسنه اولان آفريدن لفظيدر زيرا مستقبلا فى خلاف قياسى
اوزره نوننك دال اوزره تقديميله آفرنيد وآفريننده كلور بزركى اخرنده ياء
نحتيه مصدريه ايله بمعنى كبريا يعنى اولولق زيرا بزرك اولو ديمكدر بو قطعه نك بيت
ثالثنده كلور كبريا عربيدر بو مقامده تفسيردر على ماوعده فى اخر الديباجه تنبيه

وصفيدر پروردكار آمرزكار

بو اوچ كلمه دن هر برى حق تعالينك وصف مشهوريدر بلكه اسم معروفيدر هر
برلرى مركبدر چونكه پروردكار مبالغه ايله بسليجى كه عربيده رب ومربى
معناسنه در زيرا پرورد با فارسيه نك وواوك فتحلرى ورانك سكونلريله دال
ايله تربيه معناسنه پروردن لفظندن ماضى صيغه سى اوزره اسم مصدردر
على ماسبق فى فوائد المقدمة كار كاف فارسيه ايله مبالغه اسم فاعل اداتيدر على
ماسبق فى الادوات المركبة آمرزكار مبالغه ايله يارلغايجى كه عربيده عفو وغفار
معناسنه شيخ عطار بيت: پادشاها جرم مارا دركذار: ماكنهكاريم تو آمرزكار:
زيرا آمرز همزهٔ ممدوده نك فتحى وميمك كسرى وزانك سكونى وزاء معجمه ايله مغفرت
معناسنه اولان آمرزيدن لفظندن امر صيغه سى اوزره اسم مصدردر كار اداتى
مبالغه كما سبق آنفا كردكار مبالغه ايله ايشليجى كه عربيده فعال معناسنه حكيم سنائى
بيت چون تو در حضرت زبون باشى عارف كردكار چون باشى چونكه كرد كافك
كسرى ورانك سكونى ودال ايله بمعنى كار وعمل وفعل كه قطعهٔ عاشره نك بيت
خامسنده كلنى كردكار لفظندن مخففدر كار اداتى مبالغه در لكن اخرنده زاى
معجمه ايله كردكاز فى حق تعالى يه اطلاق اولنور بويله اولنجه مركب اولماز بو تفصيل
معلوم اولديسه حق تعالى حضرتلرى رب العالمين وغفار العاصين وفعال لما يريد
اولديغى حسيله بو اوچدن هر برى ذات سامى صفاتنه وصف خاص بلكه اسم خاص
قلنمشدر سؤال بلكه اسم قلنمشدر ديو اضرابدن فهم اولنور كه ناظم تحرير بونلره
دخى ماسبق كبى اسم اطلاق ايتسه اولى واحسن ايمش جواب چونكه جناب فياض
مطلق اوزره اطلاقى صحيح اولان اوچ قسمدر اولى اسماء محضه ثانى اسماء وصفيه
ثالث صفات محضه زيرا اوكلانده تركيب ياخود اشتقاق اعتبار اولنمزسه قسم
اول اولور مثلا عربيده الله وايل فارسيده شيذر وشبذير تركيده تكرى كبى واكا

ديباچه ده وعده شرح وجه اوزره اولدى مثنوى فارسى ويعرف لفظ كتيبه كه اولدى السنه شهر تكيبه جائى تركيبه ايدوب استعمالات ايلدى انلر ايله كشفنا منه

اکر ترکیب واشتقاق اعتبار اولنورسه بو صورتده دخی نقل ایله یاخود غلبه ایله
یاخود تسمیه خاص ایله حق تعالی یه اسم قلنورسه قسم ثانی اولور مثلا عربیده خالق
وخلاق فارسیده آفریننده وآفریدکار کبی بوفکه قلنمازسه قسم ثالث اولور مثلا
عربیده واجب الوجود وصانع العالم فارسیده خداینده وجهانکشاینده کبی بو یله
اولنجه بو مصراعده مذکور اولان پروردکار وکردکار وامردکار کلمه لری قسم ثالثدندر
فاماکه ناظم نحریرک وصف دیو تفسیر ایتمه سی وصفیت اصلیه یی اشعار ایچوندر
سؤال اسماء الله توقیفیه در حق تعالی یه خدا و یزدان و پروردکار و سائرلری
نه کونه اطلاق اولنور جواب موافقک متنی و شرحنده واقع و مذکوردر که سؤال
لغاتده موضوع اولان اسماء اعلامده در کلدر زیرا بو اجلدن ناظم نحریر اسماء
اعلامده نزاع اولدیغیچون قسم اولدن اولنلری نکره ادی دیو تفسیر ایلدی
صفات وافعالدن مأخوذ اولنلرک محقق غزالی عندنده علی طریق التوصیف اطلاقی
جائز اولدیغی بناء قسم ثانیدن اولنلری وصفیدر دیو تفسیر ایلدی نه قدر که
قسم ثانی وصفیتدن اسمیته نقل اولندیغی حسبیله اسماء اعلام قبیلندن اولدیغنده
بو باب مزالق اقدام اولمغله جزم واحتیاط ایدوب وصفیدر دیو تعبیر ایلدی
فلذا دره تنبیه بوندن بشقه حق جل وعلانک عربیده اسماء وصفاتی اولدیغی
کبی فارسیده دخی وار در ان شاء الله تعالی بو قطعه نک بیت رابعی
شرحنده دستنرسی اولدیغمزی ذکر ایده لم فانتظر

هم دخی پاینده باقیدر همیشه دائما

پاینده باء فارسیه ممدوده نک فتحی و یاء تحتیه ایله بمعنی باقی ومستقر وثابت اسم
فاعلدر مصدری بقا وثبوت واستقرار ودوق وپایق ایله محکم باصمق معناسنه
پاییدن لفظیدر بو یله اولنجه پاینده نه قدر که باقی معناسنه ایسه ده حق تعالی
اطلاق جائز دکلدر زیرا بصمق معناسنی متضمن اولدیغی حسبیله مشعر نقصاندر
نتکم فقیه عارف وطبیب وعاقل مشعر نقصان اولدیغی حسبیله اطلاق اولنمدیغی کبی
همیشه هانک فتحی ومیم ممدوده نک کسری وشین معجمه نک فتحی وهاء رسمیه ایله دائما
شاعر بیت همیشه باد عداوت میان کبر وبهود نه هر طرف که شود کشته سود اسلامست

کوریجی بینا ودانا بیلجی اولو بزرک

بینا باء موحده ممدوده نک کسری ونون ممدوده نک فتحیله امر حاضر اوزره فقط
الف

الف الحاقیله اسم فاعلدر یاخود صفت مشبهه در علی ما سبق فی قواعد المقدمة
مصدری فرق بشنجی قطعه نک بیت تاسعنده کلن دیدن لفظیدر دیو مستقبلانی
خلاف قیاس اولوزره بیند و بیننده کلور صاحب بیت یارب از عرفان مرا پیمانه
سرشار ده چشم بینا وجان آکاه ودل بیدار ده دانا دال ونون ممدودنک
فتحیله هر برنسنه ده بینا کبی لکن دانا بمعنی علیم وعلام بینا بمعنی بصیر در
هم دخی بونک مصدری دانستن لفظیدر که مستقبلانی داند و داننده کلور شاعر
بیت بنام خالق حی و توانا قدیم وقادر و بینا و دانا بزرک باء موحده نک وزاء
معجمه نک ضمری وکاف ایله بمعنی عظیم وکبیر نتکم حق تعالی به ذاتنده وصفاتنده
اولو اولدیغیچون بزرکوار دیرلر شیخ سعدی بیت خدا براست مسلم بزرکواری
ولطف که جرم بیند و نان برقرار میدارد کاهی بزرک جسیم یعنی ایرو معناسنه فرد
مقابلنده استعمال اولنور بعضیلر بزرکی کاف فارسیه ایله ضبط ایلدیلر لکن
شعوری مرحوم کاف عربیده ذکر ایلدی چغتای لساننده اولو مقامنده اولغ
واولق والغ دیرلر حتی سکز یوز التی اوچ حدودنده سمرقنده شهادتی نوشش ایدن
ال کورکاندن صاحب رصد وصاحب زیج سمرقند پادشاهی اولغ بیک دیمک اولور دیمک اولور

رحمتلو مهربان پاداش خیریله جزا

مهربان بمعنی رحیم وشفوق مبر نظمی بیت هیچ عاشق را بنا شد مهربانی چند بود
همدرده معشوق جانا چونکه مهر رحمت وشفقت معناسنه دیو قطعه فاسنک
بیت اولی شرحنده کلور بان ادات صفت مشبهه در کما سبق فی الادوات المرکبة
سؤال رحیم وشفوق ایله تفسیر ناظم نحریرک رحمتلو دیو تعبیره نه منافی دکلمی
زیرا رحیم وشفوق اسم فاعل یاخود صفت مشبهه صیغه لریدر لو ترکیبده ادات
نسبتدر جواب لو ترکیبده ادات نسبت اولدیغی کبی ادات صفت مشبهه ده اولور
فاحفظ پاداش پاء فارسیه ودال ممدودنک فتحلری وشین معجمه ایله ایکی معنا در
اول لفظ مفرددر جزاء حسن وعوض خیر معناسنه مقابلنده باء موحده ممدوده
ایله بادافراه که جزاء بد معناسنه حکیم انوری بیت ای نبود زند دست پاداش
وی نبود مژده رسم بادافراه ثانی کمال پاشا زاده بیورر که مرکبدر اصلی پاداشت ایدی
یاء تحتیه حذف اولنوب تاء فوقیه داله ابدال اولندی ایا قداشی معناسنه در لکن
بو معنی مرحومک دقایق الحقایق نام کتابنده غیری نسخه لرده روایت اولنمامشدر

سؤال اشتقاقه کوره وصفت اولور فاماکه ترکیبه کوره نه کونه اولور جواب فارسیده بو یله مقاملرده اولنی ترکیب معناسی وصفیتدن خالی اولمز هیچ اولمازسه وصف ترکیبی اولور فتنبه منه

كذا قصد الشعوری وتبعه الناظم النحریر فاما که شاهدی مرحومک پاپوش کشی
کیمنی اودشمک دخی کیفر دیو تفسیری بونک خلافنی مشعردر فافهم

رزق روزی آنی ایرشدیریجی روزرسان

روزی رای مهمله نک ضمی و زای معجمه نک کسری ایله دورت معنایه در
اوّل بمعنی رزق شیخ سعدی بیت مرغک از بیضه برون آید و روزی طلبد
آدمی زاده ندارد خبر از عقل و تمیز ثانی بمعنی مقدر شیخ نظامی بیت بروزی
توانه باده زنی طاس حقد رد که اسکندری حشمت والیاس خورده رزق قدره دخی
تقدیر وار رابع بمعنی یوم واحد چونکه روز کون دیمکدر قطعهٔ ثانیه نک بیت سابقنده
کلور آخرنده که یاء وحدت ایچوندر لکن اوج اولکه معنالرنده اصلنده نسبت
ایچون اولسه انسب اولور روزی رسان وصف ترکیبیدر زیرا رسان قرق
بشنجی قطعه نک بیت خامسنده کلن رسانیدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم
فاعل مخففدر بو مقامده مذکور اولان بشی کلمه که آفریننده و بینا و دانا و
مهربان و روزی رسان حق تعالی یه اطلاقی یا علی طریق التوصیف یا خود علی طریق
الترجمه در فائده معلوم اولسونکه عربیده حق جل و علانک اسما حسناسی وصفات
والاسی اولدیغی کبی فارسیده دخی اسماء شریفه سی و نعوت منیفه سی وار در که اکثری
دسترس اولدیغمز التی بیتلو بر قطعه ده ذکر و ایراد ایلدیک نا کم ناظم نحریرک کلامنه تتمه اوله
نگری شیذ رو شیذ و شیدیر و بار و یزدان و خدا داور دادار و داور ارد و واز و دارا دما
شیرذ و دادار و بیر و بار و باری و داذر و لرلر و لولر و لرو کر و واذار ما
ادرو ایزد و دژار و کرکر و کرو کر و بار خدا کردکار و داد آفرید و بیر و ردکار دهنما
آفریدکار و آفریننده و خداوند و خدیو دادگر و بخشنده و بخشاینده و بخشایشگر
مهربان و آمرزکار و دانا و توانا و روزی ده کامکار و روزی رسان کرسفرمای خود
کردکار و پادشاه و پادشه و گیتی افروز
شنوا و بزرگوار و داور جهانبانی و پادشا

بیت اول شیذ و شبذر و شیذر و یزدان و خدای بو بشنک بیانی بو قطعه نک
بیت اولنده و شرحنده کچدی بار بای موحدهٔ ممدوده نک فتحی و را ایله بکرمی یدی
معنایه کلور اول نام شریف خدادر کما اسماعیل بیت بزبان همه دروغ و دغل
دهدت دلکه نام بار بری باقی معنالری یکرمی برنجی قطعه نک بیت اولنده و شرحنده

کلور

ثالث بمعنی نصیب و حصه صح

کلور داور دال ممدوده نک و واوک فتحلری و را ایله بشی معنایه کلور اول نام حق
جل و علادر حکیم خاقانی بیت زهد شما و فسق ما چون هم حکم داورست داوریان
خدای باد ابنهمه حیث داوری باقی معنالری یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت اولنده
و شرحنده کلور دادار دال اولی و رای ممدوده نک فتحلری و دالک سکونیله کذلک
نام حضرت سبحانه در دارد دال ممدوده نک فتحی و رانک سکونی و دال ایله مثلا اسم
شریف یزداندر آذر همزهٔ ممدوده نک و ذال معجمه نک فتحلری و را ایله ایضا نام
منیف خدادر همدخی صاعقه و برق معناسنده مروید رو فرهنک جهانکیریده آذر
دورت معنایه منقولدر اول اسم فرشته که نیر اعظمه موکلدر ثانی آتش مجوسه دیرلر
روایت اولنورکه اعجام یدی معظم آتشکده لری واردر اسملری بونلردر
اول آذر مهر ثانی آذر نوش ثالث آذر بهرام رابع آذر آیین خامس آذر خرداد
سادس آذر برزین سابع آذر زردهشت بو آتشکده لرک هر برینی بر کوکبه
نسبت ایدوب اول کوکبه متعلق اولان بخوری انده یاقرلر معنای ثالث سنهٔ
شمسیه نک طقوزنجی آینک اسمیدر که اول آیده نیر اعظم برج قوسده اولور
معنای رابع هر ماه شمسینک طقوزنجی کونی اسمیدر اهل فرسک قاعدهٔ مقرره
لریدر که هر آیک اسمی اولکونک اسمنه مطابق اولدقی عید جشن ایدرلر دادار دال
و رای ممدوده نک فتحلری و دال ایله کذلک نام حق تعالادر بو اوچ اسمک بری داداد
بری دارد بری دادار کلر بدر انلری مبرنظمی جمع ایتمشدر بیت داد و دادار
و دادار همین هرسه را نام خدادان بیقین تنبیه بو بیتک آخرنده که ما لفظی بز
معناسنه تتمیم وزن و قافیه ایچون کلدی معناده مضاف الیه که بزم دادارمزکه اللهمز
دیمک اولور بیت ثانی شیرذ شین معجمه ممدوده نک کسری و رانک فتحی و ذال معجمه
ایله بردخی حق تعالانک نام شریفیدر کذا فی نسخة الله والصحاح العجمیه دادار دالین
ممدودتینک فتحلری و را ایله بودخی حق جل و علانک اسم شریفیدر شاه خسرو
بیت علم اجلها بهیچ خلق ندادست ایزد دادار داد کستر ذو المنن چونکه فی الاصل
وصف ترکیبیدر زیرا داد عدل دیو یکرمی دردنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور
آذ همزه نک مدیله آریدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر همان بو
اجلدن هر عادل پادشاهه داداد دیرلر بیر و بار بای موحدهٔ ممدوده نک کسری
و رای ممدوده نک فتحی و بای موحدهٔ ممدوده نک فتحی و را ایله بودخی نام حضرت باری

جل شانه کذا فی فرهنگ شعوری **باری** با موحدهٔ ممدوده نک فتحی ورا ممدوده نک
کسری ایله التی معنایه در اول بودخی نام سبحاندر کذا فی فرهنگ شعوری ایضا ثانی
تمنی وترجی مقامنده باری همچنین باشد دیرلر ثالث بمعنی باور یعنی برج حصار
رابع بمعنی اولی بودن خامس بر دفعه معناسنه سادس هندده بر قصبه اسمیدر
حاصل کلام اخرنده که حرف یا مصدریه و وصفیه و وحدت معنالریله ذکری انشا
الله تعالی یکرمی برنجی قطعه نک بیت اولنده کلن بارک معنالرندن منفهم اولور
دادرو دال ممدوده نک وزای معجمه نک فتحلری وراء ممدوده نک ضمیله بودخی زبان
پهلویده جناب باریدن اسمیدر کذا فی فرهنگ شعوری **لرلر** لامینک فتحلری
وراءلینک سکونیله بودخی جناب حق تعالانک نام شریفیدر عنصری بیت بعز اتکی
سایهٔ افسرش بپوزش همچو لست از لرلرش **نولر** لامک ضمی وواو مجهول ولام
ثانیه نک فتحی وراء ایله بودخی نام مبارک حق تعالی در میر نظمی بیت اگر نولر کند
باری بباید مرادات بپای خویش شاید **کروکر** کافینک فتحلری وراء اولای
ممدوده نک ضمی وراء ثانیه ایله بودخی اسم سامی جناب حضرتدر عنصری بیت
بدان ماند که یزدان کروکر جهان بر نو برآورد دست دیگر **کرکر** کافینک فتحلری
وراء اولینک سکونی وراء ثانیه ایله بودخی نام فخیم حق تعالادر دقیقی بیت
بیچاره کشتند و فریاد جستند بر ایشان ببخشید یزدان کرکر بو ایکی لفظک
کاف اولالری عربیه کاف ثانیه لری فارسیدر **دازار** دال ممدوده نک وزای
معجمه ممدوده نک فتحلری وراء ایله بودخی نام جناب حق تعالی کذا فی الصحاح العجمی
همدخی یاپوجی معناسنه ده کلور بکنا کبی **بیت ثالث ادر** همزه ممدوده نک فتحی
ودال مهمله نک ضمی وراء ایله بیت اولده کچن آذر معناسنه نتکم تفصیلی کچدی **ایزد**
حق تعالی دیو فرق ایکنجی قطعه نک اخرنده کلور **دژار** دالک وزاء فارسیه ممدوده نک
فتحلری وراء ایله فرهنگ شعورده یاپوجی و بنا و معمار معناسنه دیو مسطوردر
ابو المعانی بیت عشق تو کو باد ژاری بوده جای آب و خاک خانهٔ دل از اشک
و سودا خوش عمارت ساخته بو بیله اولنجه حق تعالی یه اطلاقی علی طریق التوصیف
اولور واطلاقی نقصان دخی اشعار ایتمز نتکم حق تعالی والسما وما بناها بیورمشدر
کرکر کافینی فارسینی فتحلری وراء اولینک سکونیله اوج معنایه در اول بودخی علم
شریف حضرت حقدر مسعود سعد سلمان بیت بی رنج بکام دل رسیده از باری

بخش وعون کرکر ثانی تخت شاهان ثالث آذربایجان ولایتنده بر قصبه اسمیدر
کردکر کافینی فارسینک فتحلری ورائی اولای ممدوده نک ضمی وراء ثانیه ایله بودخی
نام میمون حق تعالیدر فی الاصل مراد بخش معناسنه ایدی حکیم اسدی بیت کر این
کام بدهد کردکر ترا مرانام شاهی ودیگر ترا بو ایکی کلمه نک کافلرینک کلیسی فارسیه در
فلا تغفل **بارخدا** سکون رایله الله دیو فرق بدنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلور
چونکه بار بمعنی خدا کما سبق آنفا خدا بمعنی صاحب ومالک کما سبق ایضا باری خدانک
اصلی خدای بار ایدی علم اولنجق مضاف الیه مضاف اوزره تقدیم اولنوب تمام انامه
صاحب دیمک اولدی اگر رانک سکونیله اولورسه معنی ذکر اولنان در اما کسر ایله
اولورسه لفظ عربی اولور اصلی باد بدر ایلیجی دیمکدر ودخی شعرا ممدوحنه بارخدا
دیرلر خداوند معناسنه **کردکار** بر قطعه اولینک بیت ثانیسنده کچدی **دادآفرید**
دال ثانیه نک سکونی ایله بودخی نام مبارک حق تعالیدر دوموسقیدن بر پرده
معناسنه ده کلور کذا فی فرهنگ شعوری معنای ترکیبی عدل یاراتدی دیمکدر زیرا
داد عدلدر دیو یکرمی دردنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور آفرید ماضیدر نتکم اسم
فاعلی بو قطعه اولینک بیت اولنده کچدی **پروردکار** بیت ثانیده کچدی **رهنما**
اوتوز سکزنجی قطعه نک بیت ثانینده فولاذ دیو کلور فی الاصل یول کستریجی
معناسنه در بو بیله اولنجه حق تعالی یه اطلاقی علی طریق التوصیفدر یاخود علی طریق
الترجمه در **بیت رابع آفریدکار** بودخی نام میمون حق تعالیدر کذا فی فرهنگ شعوری
چونکه آفریدکار بمعنی خلاق زیرا آفرید ماضی صیغه سی اولنده اسم مصدردر کاف دات
مبالغه در **آفریننده** بیت ثانیده کچدی **خداوند** صاحب ورب دیو فرق طقوزنجی
قطعه نک بیت ثانیسنده کلور **خدیو** پادشاه دیو اللی التنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کلور بو ایکی اسم حق تعالی یه وحق تعالینک غیرینه اطلاق اولنور خدا کبی کلور
دادکر دال ثانینک سکونیله عدل ایدیجی دیو یکرمی دردنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کلور فرهنگ شعوریده مذکوردرکه حق تعالی یه عادل و دادکر اطلاقی حقیقیدر
پادشاه عادل وامیر عادله مجازیدر **بخشنده** باغشلایجی دیو یکرمی اوچنجی قطعه نک
بیت ثانینده کلور **بخشاینده** مثله مصدری بخشودن لفظیدر زیرا مستقبلی
بخشاید و بخشاینده کلور **بخشایشکر** مثله بخشایش امر حاضر اخرینه ماقبلی مکسور
شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر علی ما سبق فی قواعد المقدمه کر ادات اسم فاعلدر

كما سبق في الادوات المركبة بو اوج كلمه دن هر برى وهاب ورحيم معناسنه حق
تعالى يه اطلاق على التوصيف ياخود على طريق التسميه در خامس مهربان وامرز كار
ودانا اوچى بردن بو قطعه نك بيت ثالثنده وثانيسنده كلدى توانا كوجلو
وقوتلو ديد اللنجى قطعه نك بيت رابعنده كلور بو درت كلمه نك دخى اطلاقى على طريق
التوصيف ياخود على طريق الترجمه در روزى ده حقيقتده جناب رزاق عالمدر
في الاصل رزق ويريجى معناسنه وصف تركيبيدر زيرا روزى ديو بو قطعه نك
بيت رابعنده كلدى ده امر ياخود اسم فاعل مخففدر مصدرى دهيدن لفظيدر
مضارعى فرق دردنجى قطعه نك عنوانده كلور كامكار اولو پادشاه وصاحب
دولت معناسنه زيرا كام مراد ديو فرق دردنجى قطعه نك بيت خامسنده كلور
كار ادات مبالغه كما سبق في الادوات المركبة بهر حال حق تعالى يه اطلاقى على طريق
التوصيفدر روزى رسان دردنجى بيتده كلدى كرم فرمامى ديباجه نك اولنده
كلدى بو دخى على طريق التوصيفدر خدا بمعنى واجب الوجود در في الاصل وصف
تركيبيدر بيانى خدا شرحنده كلدى بيت سادسى كردكار اخرنده زاى معجم ايله
بيت ثانيده كه كردكار معناسنه بو مقامده ذكرى زاء معجم ايله اولديغى حسبيلهدر
فلا تغفل پادشاه بيانى قطعهء رابعه نك بيت رابعى شرحنده كلور پادشه اندن
مخففدر كيتى آفرين جهان يارديجى معناسنه وصف تركيبيدر چونكه كيتى جهان
ديو يكرم ايكنجى قطعه نك بيت ثالثنده كلور آفرين آفريدن لفظندن امر ياخود
اسم فاعل مخففدر شنوا بو قطعه نك بيت سادسنده كلمش شنو آخرنه الف الحاقيله
اسم فاعل ياخود صفت مشبهه در بمعنى سميع بزكوار بيانى بو قطعه نك بيت
ثالثنده بزرك شرحنده كلدى داوزار دال وزاى معجمه ممدوده نك فتحلرى
ودال وراء نك سكونيله في الاصل يارديجى كه بنا چونكه داو بالجفدن ديوار معناسنه
زار ادات اسم مكاندر كما سبق في الادوات لكن بو مقامده مجاز ادات اسم فاعلدر
جهانبانى محافظ جهان معناسنه در زيرا بان ادات محافظدر كما سبق في الادوات
المركبة پادشا مخفف پادشاه مذكور در بو بش كلمه نك دخى اطلاقى على طريق التوصيف
التوصيف ياخود على طريق الترجمه در تمهيد عادت مصنفين اوائل كتبده اولا
بسمله ثانيا حمدله ثالثا تصليه اولديغى كبى ناظم تحرير دخى اولا اسماء الله وصفات
الله ترجمه سنى بيانى ثانيا حمد وثنا وشكر ترجمه سنى اثباتى ثالثا اسامى رسالتى
واسامى

واسامى حضرت فخر كائنات عليه افضل التحيات واكمل التسليمات ترجمه سنى بيانى ايدوب بيودر

شكر وحمد اولدى سپاس راستا مدح وثنا

سپاس سينك كسرى وباء فارسيه ممدوده نك فتحى وسينك ايله ايكى معنايه در اولى
بمعنى حمد وشكر ناظم تحريرك تفسيرنده مطلقا فهم اولنور لكن شعورى مرحوم
بيودركه سپاس بمعنى شكر نعمت كرك شكرك نعمت خالق تعالى اولسون شمس
فخرى بيت خداى داد ترا نيز ملك وتخت كيانى توتيز لطف خدادن وراند سپاسى
كرك سائر ولى النعم كه شكرى نعمتى اولسون كمال خجندى بيت هر كه خرسند
نباشد بجفاهاى حبيب ناسپاسيست كه شكر نعم او نكند ثانى بمعنى منت وقبول
فرهنك هند وشاهده بمعنى لطف ديو مرويدر اخرنده هاء رسميه ايله سپاسه
دخى سپاس معناسنه راستا راء ممدوده نك فتحى وسينك كسرى وتاء فوقيه نك
ممدوده نك فتحيله بمعنى مدح وثنا وستايش ابو المعانى بيت چو حسن خلق
ترا ديده اند خلق جهان كنند وصف ترا استاشى ور دزبان وسكون سين
ايله بمعنى راست تمهيد وفاكه حمد وثنادن فارغ اولديسه حضرت فخر عالمه متعلق لفظلرى بيان بيودر

طوغر وسوزلو راستكو وخشود پيغمبر رسول

راستكو تاء فوقيه نك سكونيله وصف تركيبيدر زيرا راست راء ممدوده نك
فتحى وسينك سكونيله صواب يعنى طوغرو معناسنه شيخ سعدى بيت كس نديدم كه
كم شد از ره راست هر راستى موجب رضاء خداست كو كفتنى ياخود كويدن لفظندن
امر ياخود اسم فاعل مخففدر زنكم مضارع متكلم وحده سى قطعهء سابعه نك
بيت ثالثنده كلور وخشود واوك فتحى وخاء معجمه نك سكونى وشين معجمه ممدوده نك
ضمى وراء ايله رسول ونبى معناسنه فرس قديمدر شمس فخرى بيت جمال دينى
ودين منبت نور بارى بود بنزد شاهان همچو امت ووخشود بوندن
واويك سقوطى وخانك فتحيله خشود دخى بو معنايه در مير نظمى بيت آنكه
وقلتبان وبى مثل نشده هيچ خشود رات پيغمبر وصف تركيبيدر في الاصل
خبر ايلتيجى معناسنه ايدى صكره رسول ونبى معناسنده غالب اولدى چونكه
پيغم قطعهء خامسه نك بيت خامسنده كلمش پيغامدن مخففدر بو ايله اونجى بوندن
پيغامبر ده جائز در بلكه پيامبر وپيمبر دخى جائز اولور برابر اوتوز التنجى قطعه نك
بيت ثانيسنده كلمش بردن لفظندن امر حاضر ياخود اسم فاعل مخففدر زيرا

٥

مستقبلانی بریدن مستقبلاندن فرق ایچون باء موحده نک فتحیله بر دبرنده کلور

هم محمد در ستوده بر گزیده مصطفی

درستوده یعنی محمد ومحمود واحمد شکم ستوده مدح اولنمش دیمکدر التنجی قطعه نک
بیت ثالثنده کلور لکن تکرار عد اولنماز زیرا مفسرلرده فرق وار که بونده تحسین
ایچون در لفظیدر انده درسز در هر تفسیرده ظاهردر فافهم **فائده** سلطان
انبیا علیه افضل التحیه حضرتنه محمد دیو تسمیه ایتمک منبع اخلاق حمیده اولدیغیچوندر
شکم انک لعلی خلق عظیم عنوانیله صحیفهٔ خطابی طرز اکشیده بیوریلمشدر **بر** ادات
تحسیندر کما سبق فی الادوات المرکبة **گزیده** اسم مفعولدر یعنی مصطفی ومختار معناسنه
کاف فارسیه نک ضمی وزای معجمه ممدوده نک کسریله گزیدن لفظیدر بو بیتده رسول
ومحمد ومصطفی تفسیرلردر علی ما وعدنه فی الدیباجة **نکته** دد ترکیبده است کبی
ادات ربط اولمغله هم محمد درستوده قولنده ایهام خطی واردر ۞ ۞ ۞ ۞

یاز نویسی اتوبخوان قرآن نوی جا لشی بکوشی

نُویس نونک ضمی وواو ممدوده نک کسری وسین مهمله ایله کتابت معناسنه اولان
نویستن لفظندن امر حاضردر زیرا مستقبلانی نویسد ونویسنده کلور فاماکه
قطعهٔ عاشره نک بیت رابعنده کلنی نُوِشت نونک کسری وشین معجمه ایله **بخوان**
خاء معجمه نک بین الفتح والضم اما لدیسی واوصلات والفاتله قطعهٔ ثامنه نک بیت
ثامننده کلنی خواندن لفظندن امر حاضردر اوقو معناسنه یعنی قرأت ایله یاخود
دعوت ایله دیمکدر زیرا فارسیده خواندن ترکیبده اوقو ایکی معنایه دربیری
قرأت بری دعوت معنالرینه بو تقدیرجه بو ایکی معنالردن هر برینی اراده صحیح
وممکندر مستقبلانی خواند وخواننده کلور اولنده که باء موحده تحسین لفظ
ایچوندر کما سبق فی الادوات البسیطة **نوی** نونک ضمی وواو ممدوده نک کسریله
کتب الهیهٔ اربعه نک افضلی واعظمی اولان قرآن عظیم وفرقاندر بیتده رادیه صاحب
بیت بسوره نوریت وسطر سطر بود ۞ بآیت آیت انجیل وحرف حرف نوی **بکوشی**
کاف ممدوده نک ضمی وشین معجمه ایله کوشیدن لفظندن امر حاضردر اولنده کــه
باء موحده زائده در کما سبق فی الادوات البسیطة ۞ ۞ ۞ ۞

دکله بشنوا کلهدر یاب اولدی شد لائق سزا

بشنو شین معجمه نک سکونی وحرکات ثلاثه نک جوازیله امردر مولانا بیت بشنو ازنی
چونکه

چونکه حکایت می کند از جداهایی شکایت می کند مصدر ری اون یدنجی قطعه نک
بیت سادسنده کلنی شنوندن لفظی یاخود فرق بشنجی قطعه نک بیت عاشرنده
کلنی شنیدن لفظی یاخود شنوبدن لفظیدر زیرا اوچینکده مستقبلانی شین
معجمه نک حرکات ثلاثه سیله شنوند وشنونده کلور بشنو اولنده که باء موحده
زائده در لکن بو مقامده اسکانی واجبدر علی ما سبق فی الادوات البسیطة **دریاب**
دریافتن لفظندن امردر فهم ایله معناسنه خواجه حافظ مصراع بیا وحاصل
عمر عزیز دریاب بوندن بشقه تدارک ایله وایریشی ومعاونت ایله معنالرنده
کلور مصدری دریافتن لفظیدر مستقبلانی فانک باء موحده یه ابدالیله دریابد
ودریابنده کلور وماضی متکلم وحده سی یکرم بشنجی قطعه نک بیت خامسنده
کلور بو مقامده در لفظی کلمه دن جزء وتحسین لفظ ایچوندر کلدر علی ما سبق
فی الادوات المرکبة **شد** قرق بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کلنی شدن لفظندن
ماضیدر حافظ بیت ازحال دل ودیده میرسد که چنان شد خونفا دل از رهکذر
دیده برون شد ایکنجی شد بمعنی ذهب یعنی کندی معناسنه در بمعنی زیرا شد درت
معنایه کلور ایکیسی مذکوردر ثالث زائل اولدی معناسنه رابع فوت اولدی معناسنه در
بو بیده اولنجی ترجمه معنای رابعه ده محتملدر لکن بعیددر فافهم **سزا** سینک وزای
معجمه ممدوده نک فتحیله یعنی لائق وحری وحقیق شاه نامی خسرو بیت کرنو کوئی
چون نهان کرد ازند ازمار ازخویش منچه کویم از حکم خدا ایدون سزید
بوندن بشقه سزاموافق معناسنه ومکافات نیک معناسنه دخی کلور

مردم ادمدر جوانمردی سنی وت ویریده

مردم میمک فتحی ورانک سکونی ودالک ضمی ومیم ایله یعنی ادم وانسان امیر
خسرو بیت نشاید هیچ مردم خفته درکار که در پایان پشیمانی دهد بار
همدخی مردم کوز بیکی معناسنه دیو یکرم یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلور
جوانمردی اخرنده یاء تحتیه مصدریه ایله یعنی جود وسخاوت وجوانمرد سخی دیو
یکرم اوچنجی قطعه نک بیت ثامننده کلور **بده** دهیدن یاخود دادن لفظندن
امر حاضردر مضارعی فرق درد نجی قطعه نک عنواننده کلور اولنده کی باء
موحده تحسین لفظ ایچوندر بهرحال دالک کسریله درد وقیاسی اولان
دخی بودر چونکه دهیدن کسر ایله در فلا تغفل ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

٥٦

ایزدی حق بولنه ویرکی بخلنده بجا

ایزدی اخرنده که یاء تحتیهٔ منسبیه در علی ما سبق فی الادوات البسیطه ایزد حق تعالی دیو فرقا ایکنجی قطعه نک بیت اخیر نده کلور بجا اولنده که باء موحدهٔ ظرفیه در کما سبق فی الادوات ایضا جایکان دیو یکرم ایکنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور بو ایکی کلمهٔ مفسره نک بر وجه تشویش شاهدی شیخ سعدی بیت بجا آمد آن وعدهٔ ایزدی یزدان بسر خوب و پاک از بدی کلی بو بیتده ایزدی مطلقا حقه منسوب معنا سنه در فافهم

اوجیجی پرنده اولمشدر ملک ادی سروش

پرنده باء فارسیه نک و راء مشدده نک و مخففه نک فتحه سی و نونک سکونیله پریدن لفظندن اسم فاعلدر لکن بو مقامده وزن ایچون رانک تشدیدیله لازمدر همدنی پرنده کوچک قایق عربیده زورق معناسنه ده کلور غالبا رومده پرمه یومه بوندن غلطدر سروش سینک و راء ممدوده ضمه لری وشینک سکونیه ایله یعنی طو فرشته یعنی ملک هندی لسانده دیو نه دیرلر حکماء فرس دیرلر که حق تعالی اوتوز بش سروشی خلق ایدوب اوتوز نفری ایام شهوری فارسیه تسمیه دن هر اوچ کونی بر فرشته اسمیله مسمی در و بش نفری دخی ایام خمسهٔ مسترقه ایله موسومدر و اول اوتوز سروشدن اون ایکی فرشته اون ایکی آیک ادی ایله تسمیه اولندی که هر بر فرشته همنای اولان شهرک امور و مصالحنه موکل و مقیددر همدنی سروش خاصه حضرت جبرائیل ده اطلاق اولنور هر ماه شمسینک اون سکزنجی کوننک اسمیدر و خوش صدا و خوب نغمه معناسنه ده کلور محصل سروش درت معنایه در

هم ایناننمق باوریدن لایق و جایز روا

باوریدن باء موحدهٔ ممدوده نک و واوک فتحه سی و راء ممدوده کسریله مصدر در یعنی ایمان باور کردن کبی روا رانک و واو ممدوده نک فتحه سی اولا یعنی لایق و سزا حکیم خاقانی بیت دیده در شب اخر زمان سپیدهٔ حشر بخفتن چه اصحاب کهف نیست روا ثانیا یعنی جایز شاعر بیت روا داری ز شمشیر خطرناک ک نتوان یکقطره دریا اکنی خاک بو ایکی معنادن منشعب رایج یعنی رواجلو معناسنه و حصوله کلمک معناسنه و قبول معناسنه و روان معناسنه ده کلور

کیش

کیش ملتدر شریعت راه دین روزه اوروج

کیش کاف ممدوده نک کسری و شینک سکونی ایله یعنی ملت و مذهب حکیم سوزنی بیت کجاست موقعی دجال شکل و ملحد کیش بکو بسوز که مهدی دین پناه رسید همدنی زکشک اوق طورن ظرفی معناسنه و پر و بال یعنی قنات معناسنه و کتاندن بر نوع قالین جامه که عربیده الکاجیش دیرلر مذکور جیش معناسنه و پوستینی کمدک ایندکلری سمور معناسنه و شمشاد اغاجی معناسنه و دریادن هر مراد توجز بر معناسنه کلور نتیجه کیش مذکور دک بدی معناسی وار در فاحفظ راه دین هانک کسریله لغتده دین یولی دیمکدر بعده یاخود غلبه ایله شریعت محمدیه یه اطلاق اولندی بو بیده اولنجه ملت و شریعت طرفنده مترادفلر ایکنجی کیش لفظی ملت ایله تفسیر و راه دین لفظی شریعت ایله تفسیر اولنمامع ثانی خاص اولدیغنه اشارت اولنه مبرنظم بیت چار یار پاک و اصحاب کزین هر یکی شد دهنمون راه دین راه یولدیو اوتوز سکزنجی قطعه نک بیت ثامننده کلور شریعت و ملت معناسی بو قطعه نک عنوانی شرحنده کجدی روزه راء ممدوده نک ضمی و زاء معجمه نک فتحی و هاء رسمیه ایله یعنی صوم شاعر بیت روزه چون میداری ای شیرین پسر کز دو لب بنم دهانت پر شکر روزه و ظیفه و بومیه معناسنه ده کلور چنانکه روز کون در بو قطعه ثانیه نک بیت سابعنده کلور هاء رسمیه نسبت ایچوندر علی ماسبق فی الادوات البسیطه

هم یکانه کوی مؤمندر درود اولدی دعا

یکانه کوی ایکی کافیده فارسیه در یعنی مؤمن و موحد امیر خسرو بیت یکانه کوکسی باشد که او نرک کسی کیرد نه آن بیچارهٔ ناکس که از کیس و کسا کوید فی الاصل وصف ترکیبیدر زیرا یکانه یاء تحتیه نک و کاف فارسیهٔ ممدوده نک و نونک فتحه سی و هاء رسمیه ایله هنر و کمال و علم و فضل و شجاعت و سخاوت و امثالی نسنه لرده ماهر معناسنه در و صدفده بر تنک اینجو که در یتیم معناسنه و نظیری یوق جوهر معناسنه و امثالی یوق نسنه لره صفت اولور مصراع یکانه کوهر دریای معرفت عرفی کوی وصف ترکیبی اولرق بو قطعه نک بیت خامسنده کجدی درود دالک و راء ممدوده نک ضمه لری و دال ثانیه ایله یعنی دعا و ثنا مطلقا شاعر بیت و لیکن ز داغ دو چشمش درود دلش پر سلام

بو یکانه یکرکی دکلدر زیرا اوکی کاف فارسیه ایله در ثانی کاف عربیه ایله در فافهم

بردرود سلطان انبیا ع م حضرتلرینه اولان صلوته ده درود دیرلر
خاصه شیخ سعدی بیت هزاران درود هزاران سلام زما بر محمد ع م هم دخی خمسهٔ
مسترقهٔ سال سلکنی نک بشنجی کونی اسپید رخم دخی بو لفظ دروزیجک معناسنـ در

مسجده مزکت دینوردخی اذان بانک نماز

مزکت میمک فتحی وزای معجمه نک سکونی وکافک کسری وتاء فوقیه ایله یعنی
مسجد وجامع کذا الجمع بانک نماز کافک کسری ایله یعنی اذان شیخ سعدی
بیت مؤذن غلط کرد بانک نماز مکر مجو من مست ومدحوش بود معنای
ترکیسی نماز صداسی دیمکدر زیرا بانک بک سسی دیو یکرم طقوزنجی
قطعه نک بیت خامسنده کلور نماز معروف عبادتدر

دی امام پیش نماز هم اویولنش پیشوا

پیش نماز شین معجمه نک سکونیله یعنی امام وخطیب اصل شین معجمه نک کسریله
نمازک معناسنه ایدی بعده عامه دن خاصه نقل اولنمش علامت نقل شینک اسکانی
اولندی یاخود فقیر شویله فهم ایدرمکه اصلی نماز پیش ایدی تقدیم وتاخیر
اولنوب کبود چشم قبیلندن اولمش اوله بو مرة وصف ترکیبی اولور فافهم
پیش اوک دیو اوتوزنجی قطعه نک بیت اولنده کلور پیشوا یعنی مقتدی
ومتبوع کیفیت ترکیبی وجه اولنده پیش نمازکبی چونکه واو ممدوده نک فتحی ایله
یعنی با ز یعنی کیر وابو المعانی بیت قول وفعلش را موافق بوده در شرع
خدا مقتدای مؤمنین وپیشوای مسلمین

جاهل نادان مرائی صوفیه سالوس دی

نادان یعنی جاهل فی الاصل وصف ترکیبیدر دانا نفی اولان نا ایله امر دن یاخود
امر صیغه سی اوزره اسم مصدردن یاخود اسم فاعل مخففدن مرکبدر ناشنا سی
کبی کما سبق فی الادوات شیخ سعدی مثنوی اکر دوزی بدانش بر فروزی
ز نادان تنک روزی تر بخوردی بنادان چنان روزی رساند که دانا اندران
حیران بماند سالوس سین ممدوده نک فتحی ولام ممدوده نک ضمی وسینیله
یعنی اهل ریا مرائی خواجه حافظ بیت کرچه بر واعظ شهر این سخن آسان
نشود تا ریا ورزد وسالوس مسلمان نشود ناظم نحریرک مرائی صوفی دیو
تفسیر موارد استعمالاتندن وبالمثل فهم فصحای عجمدن تصحیحه مبنیدر علی ما مر

فی الدیباجه

فی الدیباجه بوخسه دسترس اولدیغی کتب لغاتده حفظ اهل ریا دیو تفسیر
اولنمشدر هم دخی سالوس یعنی فریبنده یعنی الدایجی و یعنی حیله وخدعه ده اولور

غفلت اهل پاکدامن اهل تقوی پارسا

پاکدامن کافک سکونیله کبود چشم کبی وصف ترکیبیدر علی ما سبق فی قواعد
المقدمه لغتده پاک اتکلو معناسنه ایکن اهل عفتده حقیقت عرفیه واصطلاحیه
اولدی قیدی شیرازی بیت پاکدامنی دلبری را بی سبب بدنام کرد بوالهوس
وحشی غزالم را با فسون نام کرد پاک یعنی طاهر دامن اتک دیو قرق بدنجی قطعه نک
بیت ثانیسنده کلور پارسا پاء فارسیه وسین ممدوده نک فتحلری وبینهما ده
رانک سکونیله یعنی عابد وزاهد وپاکیزه دامنی وحلال زاده وکارگذار فقده
در الناظم اهل تقوی ایله تفسیر ایدوب جمله معنالری جمع ایلدی شیخ سعدی
بیت هر کرجامه پارسا بینی پارسا دان ونیک مرد انکار

رستخیز اولدی قیمت جنت دیرلر بهشت

رستخیز تاء مثناة فوقیه نک فتحیله یعنی قیمت حضرت مولانا نابت من حلالت
میکنم خون مرا بریز تا نه بیند چشم من آن رستخیز تاء فوقیه دن صکره الف ایله رستا خیز
دخی بو معنایه در درحافظ بیت بیاد بر کفنم بند تا سحر که محشر بمی ز دل ببرم
هول روز رستاخیز بو بیله اولنجه فی الاصل وصف ترکیبیدر قالقیجی کوری
معناسنه ایدی چونکه رستار انک ضمی وسینک سکونی وتاء فوقیه ممدوده نک
فتحیله اون یدنجی قطعه نک بیت تاسعنده کلنی واو ایلدرو ستادن مخففدر خیز
وصف ترکیبی اولور فی یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور بهشت باء
موحده نک فتحی وهانک کسری وشین معجمه نک سکونی وتاء فوقیه ایله یعنی جنت
هم دخی هشتن لفظندن ماضیدر تکم قطعه عاشره نک بیت سابعنده کلور ایلی زینت
اوزره خواجه حافظ بیت من از خانه تقوی بدر افتادم بس پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت

دوزخ اولشدجهنم ادی قورتلمش رها

دوزخ دال ممدوده نک ضمی وزای معجمه نک فتحی وخاء معجمه ایله یعنی جهنم شیخ سعدی
بیت جو دان بهشت دوزخ بود اعراف از دوزخیان برس که اعراف بهشت
رها رانک وهاء ممدوده نک فتحیله رهانیدن لفظندن مشتق اسم مصدری
اکثری ترکیب اولنوب برخبر ده مبتدا اولور مثلا رها یافت ورها کرد کبی

ابو المعانی بیت چون بوی زلف یار دهاکرد رو کار غدر ملک صبر وقرارم جهاکرد روزکار

فاعلاتن فاعلاتن وزنیدر بحر رمل

یعنی بو قطعه بحر رمل مثمن الاجزادندرکه هر بیت سکز فاعلاتن وزننده اولمشدرکه عروضی وضربی محذوفدرلر حذف دیو عروض وضربک اخرنده اولان سبب حقیقی اسقاطنه دیرلر مثلا فاعلاتن لفظندن تن اسقاط اولنور فاعلا قالور فعلن ایله تعبیر اولنور نیته کیم قطعه بوندن حاصلدر هر مصراعی فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن وزننده در تتمه بو وزنلر اخرنده اولان حرف صورت نوننده یازلیور تنوین کبی دکلدر فلا تغفل

تنبیه معلوم اولسونکه بحور عروضیه اون طقوزدر بحر هزج بحر رجز بحر رمل بحر وافر بحر کامل بحر متقارب بحر متدارک بحر طویل بحر مدید بحر بسیط بحر منسرح بحر مضارع بحر مقتضب بحر مجتث بحر سریع بحر غریب بحر قریب بحر خفیف بحر مشاکل بو بحورک یدیسی بحسب الدائره مسدسدر وافر کامل سریع غریب قریب خفیف مشاکل ماعداسی مثمندر لکن بحسب الاستعمال مسدس ومربع دخی استعمالی جائزدر هم دخی بو اون طقوز بحرک بشقه عربه مخصوصدر عجمده استعمالی نادر وغیر مقبولدر طویل مدید بسیط وافر کامل اوچی عجمده مخصوصدر عربده استعمالی یوقدر غریب قریب مشاکل نظم عربده مستعمل اولان بحور اون طقوز دیمانکسنه واردر لکن بو اوچ بحوری قائل اولمازانجاق زیاده ایلدیکی بحور بحر مستطیل بحر ممتد بحر منسرحدر حاصلی عجمده مستعمل اولان بحورلر مجموعی اون دوردر بشی سالم ومزاحف استعمال اولنور بو بحورک بربرلرندن انفکاکلری وتمیزلری دائره لرندن معلوم اولور فارسی عروضنده دائره الثی مؤتلف متفق مشتبه مجتنبه مختلف منتزعدر عربی عروضنده منتزعه دن ماعدا بشی اولیکیدر بیاندوار کتب عروضده مشروحدر بوندنصکره معلوم اولسونکه دائرهٔ بحوردن بحر تفاعیلدن تفاعیل اسباب واوتاددن سبب ووتد لغت سبوقنادن ترکیب ایدر سبب ایکیدر بری خفیفه که برمتحرک ایله برساکندر کل کبی بری ثقیل که ایکی متحرکدر جله کبی وتد دخی ایکیدر بری مجموع که ایکی متحرک بعده ساکندر جمن کبی بری مفروق که ایکی متحرک اورتهسی ساکندر لاله کبی بو دخی معلوم اولسونکه علم عروضده جزدیو تفاعیلدن هربرینه دیرلر

مثلا

مثلا مفاعیلن برجزدر وقس علی هذا ودخی بیتک مصراع اولنک جزء اولی صدر جزء اخیری عروض مابینی حشو مصراع ثانینک جزء اولی ابتدا جزء اخیری ضرب مابینی ینه حشو دیو تسمیه اولنور بو مقام شمع عروضی مشبعا بیان مقامی اولمدیغندن رخا فاتنک بیانی وسائر اصطلاحات عروضیهنک بیانی اقتضا ایتدیکی محلده تأخیر اولندی نیته کیم بو قطعه عروض وضربی محذوف اولان بحر رملدن اولمغله حذف آنف بیان اولندی ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂

ایله علمکله عمل تا اولمیه سعیک هبا

علم وعمل وسعی معروفدر هبا هانک وبا موحدهٔ ممدودهنک فتحیله ایکی معنایهدر اول بمعنی ضایع وتلف میر نظمی بیت که سعیم درحق اوراهبا شد چو فکر راست کج کردم رواشد ثانی بمعنی غبار مزید زاده سمیط ضنک وحرج وضیق وطار دائی نه کوندز نهار تونوقته هم غبار عصر ونقع وهبا محصل مصراع العلم بلا عمل کالشجر بلا ثمر مضمونی عملسز علم هبا وضایعدر فنقی علم اولورسه اولسون کرک عقلی کرک شرعی کرک الهی فنقسی اولورسه حاصلی عمل لازمدر حتی مفاسنه مناسب لغت فارسیهیی تعلم وما وضع لهنه صرف وموزونانی وار ایسه قواعد عروضی اوزره تقطیع وتوزین کرک تاکه سعی عبث اولمیه نکته علم وسعی وعمل بونک اوچی حساب جمله ده بردر هربری یوزقرقدر حتی ناظم تحریر سخن نام قصیدهسنده بیوردر بیت عمله سعی مرادف بلور ارباب شعور بر میدر ساعر نادان ایله دانای سخن ناظم تحریر بو اوچی جمعده حذاق ایلدی فلکه دره ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂

قطعهٔ دلکشی وپرجنبش وخوب ورعنا

قطعه وهمزه سی بیانی قطعهٔ اولی عنوانی شرحنده کچدی دلکش کوکل چکیجی معناسنه وصف ترکیبیدر چونکه دل کوکل دیو اون بدنجی قطعهنک بیت ثالثنده کلور کش وصف ترکیبی اولرق قطعهٔ مزبورهنک بیت ثانیسنده کلور پر طولو دیو قرقنجی قطعهنک بیت اولنده کلور جنبش حرکت دیو بو قطعهنک بیت ثالثنده کلور خوب کوزل دیو قطعهٔ عاشرهنک بیت ثانیسنده کلور رعنا اولمجوبه دیرلرکه محبوب بلغیق نازایله کوسترر خواجه سلمان بیت کل رعنا چو سر نرکس مخمور کردان دید در ساغر نرکس می حمرا اوردمرا وزننده رعونتدن مشتق

صفت مشبهه در فی الاصل عربیدر فارسیده دخی مستعملدر حاصل معنی بنه حرف
الفدن محبوب و کوکل و یر جلوه و کوکل چکیجی بر قطعه یاخود قطعه در زیرا بو
قطعه ده مراعات نظیر و طباق و جناس اشتقاقی صنعتلر ایله مذکور اولان میان عشاق قده
ممدوح و مقبول و دل عزیز و کوکل الکلنجه سی اولان نسنه لردر

بو قد طوغری سهی بک یا قشقلو زیبا

قد قافک فتحی و دال ایله بمعنی قامت یعنی بوی همدخی انکده و بکده اولان اوزنا
بر نماج معناسنه و جامه بیچمک معناسنه و سنجه که یوزمک معناسنده کلور
بو ودت معناده عربیله فارسی مابیننده مشترکدر شو قدر که عربیده دال
مشدددر فارسیده تخفیف و تشدید ایله جائزدر نتکم درو کف لفظلرنده
اولدیغی کبی سهی سینک فتحی و هاء ممدوده نک کسری ایله بمعنی موزون و طوغرو
و عموما خواجه حافظ بیت چندین بود کرشمه و ناز سهی قدان ؛ کاید بجلوه
سرو صنوبر خرام ؛ زیبا زیبیدندن امر حاضرنک آخرینه الف الحاق قیلمه صفت مشبهه در
بمعنی مناسب الصورة ابو المعانی بیت زیبا قدان ز لف معنبر کلکونه ؛ ابروی کمان تیره مژه درکف بغرنه ؛

صالنوب کزمه خرام و یوجه اولدی بالا

خرام خاء معجمه نک کسری و راء ممدوده نک فتحی و میم ایله خرامیدن لفظندن امر
صیغه سی اوزره اسم مصدردر استاد لطیفی بیت مکر از یاد من آموخت کلو سر
و چمن کین چنین خنده شیرین و خرامی دارد ؛ همدخی امر وصف ترکیبی و سرور
و شادمانی معناسنه و مژده و بشارت معناسنه و خوب محبوب معناسنه
و مسافر اولمق معناسنه ده اولور محصل التی معناسی واردر بالا باء موحده
و لام ممدوده نک فتحیله ایله بمعنی اعلا و عالی مقابلی شاعر بیت چو آمد بدان
کوه هیزم فراز بدانست بالا و پهن و دراز و کاهی زیر ایله مقابل ایدرلر
نتکم زیر و بالا دیرلر هم دخی قد و قامت معناسنه و احسن و بهتر معناسنه و جنیبکه
یدک اطلی معناسنه ده کلور حاصلی دورت معنایه کلور ※ ※ ※ ※ ※

حرکت جنبش رفتار صالنمق یوریمک

جنبش اون سکزنجی قطعه نک بیت اولنده کلان جنبیدن لفظندن امر حاضر
آخرینه ما قبلی مکسور شین معجمه الحاق قیلمه اسم مصدردر بمعنی حرکت جامی بیت جنبش
اولان محیط کرم سلسله جنبان وجود از عدم رفتار رفتن لفظندن ماضی

صیغه سنده

صیغه سنده اسم مصدردر علی ما سبق فی قواعد المقدمة عرفی بیت میروی باغیر
و میکویی بیا عرفی توهم لطف فرمودی برو کین پای را رفتار نیست بوبنده
فقط یوریمک معناسنه در فاما که صالنوب یوریمک معناسنه ابو المعانی بیت
بعاشق جور کردنرا شیوهٔ رفتاری باید ؛ کشند کر چشم خونی خنجری برکاری باید ؛

دلبرک جلوه سیدر ناز و کرشمه تیبا

ناز نون ممدوده نک فتحی و زای معجمه ایله دلبرک جلوه سی و استغناسی شیخ سعدی
بیت نازت بکشم نار یعنی تا بر سر چشم من نشینی بو معنایه عربیده غنج و دلال
دیرلر همدخی حضور و حبور معناسنه و نازیدن لفظندن امر حاضر اولدقده
مستعملدر کرشمه کاف فارسیه نک و رانک کسرلری و شین معجمه نک سکونی و
میمک فتحی و هاء رسمیه ایله بودخی جلوه مهوشان و شیوهٔ دلبران معناسنه در
بعضلر کاف عربیه ایله اوقودلر غازی قلندری نازآفت و کرشمه بلا عشوه دلفریب ؛
باران حذر کنید که طوفان آتش است ؛ تیبا تاء ممدوده نک کسری و باء موحده
ممدوده نک فتحیله بودخی جلوه محبوبان و شیوهٔ خوبان معناسنه در میر نظمی
بیت کند صد کونه تیبا آن پری رو ؛ فریبد مردمان آن چشم آهو جلوه دخی
فارسیدر لکن ترکیده شیوه حسیله ترجمه قلندی علی ما وعدنا فی الدیباجة

کوکل الکلنجه سی محبوب دلارام دینور

دلارام وصف ترکیبیدر لغتده مطلقا کوکل الکلنجه سی معناسنه در چونکه دل
کوکل دیو اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور رام آرامیدن لفظندن امر حاضر
یاخود اسم فاعل مخففدر لکن ناظم تحریر معنای اصلیسنه اشارت برله معنای
غالبیسی اولان کوکل الکلنجه سی محبوب دیو ترجمه ایلدی فلله دره میر نظمی
بیت تمنا کر بر آید ز دلارام مشو غافل از وصالش ای دل آرام آرامیدن
دکلنمک و دو لنمق معناسنه در نتکم فرق دوردنجی قطعه نک بیت ثالثنده آرام دکلنمشی دیو کلور

یعنی یکتا یالکوز برابشی یوق بی همتا

یکتا سکون کاف ایله یالکوز و برفات معناسنه در چونکه یک بر دیو اون
طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کلور تا تاء مثنات فوقیه ممدوده نک فتحیله
قات و یوک دنکی معناسنه در بوندن بشقه تا طقوز معنایه دخی کلور اول ضد
چفت یعنی تک ثانی بمعنی کیفیت جامه ثالث بمعنی تیز رابع نازلق لفظندن ترخیم

اولنمشدر خامس بمعنی عدد سادس بمعنی زنبهار سابع حروف هجادن
برینک اسمیدر ثامن ادانددر بودخی اون وجه اوزره مستعملدر کما سبق
فی الادوات **بی همتا** مثل و مانندی یوق معناسنه در زیرا بی ادات نفیدر
کما سبق فی الادوات المرکبة همتا بمعنی مثل و مانند چونکه هم بمعنی مع کما سبق
فی الادوات تا فدسبق آنفا جامی بیت یا رسول الله حبیب خالق یکتا توئی
بر گزین ذو الجلال پاک بی همتا توئی

دیندی سازنده یه رامشکر طنبور ستا

رامشکر شین معجمه نک سکونیله اسم فاعل مرکبدر بمعنی مطرب و سازنده
مسعود سعد سلمان بیت نعجب که فلک شود مجلس ماه ساقی و زهره رامشکر
چونکه رامش رای مهمله نک فتحی و میمک کسری و شین معجمه ایله بمعنی عیش و طرب
و نغمه کرادت اسم فاعلدر فرهنک جهانکیریده مسطوردر که چونکه ساز
و نغمه باعث آرامش یعنی سبب راحت اولمغله ساز و نغمه یه رامش و سازنده یه
رامشکر دیرلر بویله اولنجه رامش آرامشدن مرخم اولمش اولور آرامش آخره
شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر علی ما سبق فی قواعد المقدمة **ستا** لغتده
مرکبدر اوچ قات معناسنه زیرا سه اوچ دیو اون طقوزنجی قطعه نک بیت
اولنده کلور تا قات دیو آنفا کچدی بو نقدیرجه اوچ تللو سازک جلسنه ستا
اطلاقی صحیح اولور نتکم درت تللو چار یا التی تللو یه ششتا دیدکلری کبی
لکن طنبورده غالب اولمغله ناظم تحریر انکله تفسیر ایله خواجه سلمان بیت چرخ
رو تاست بس کهن نیست نوای اندر رو کوطمع که بهرمای ستای نو زند
طنبور تنبور لفظنک معربیدر السنه ثلثه ده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی
نتکم نازنده فی الاصل فارسی اولوب ترکیده شیوعی حسبیله ترجمه قلندیغی کبی

ایرلمق نغمه ایله اولدی سرود و خینا

سرود سینک و رای مهمله نک ضمه لری و دال ایله بمعنی غنا کمال خجندی بیت
با سرود و آه و ناله میر دو شکم چه رود بیش ستان مجنت این بود رود و سرود
بجعی الفزسده کوینده که و سماع دیو تعریف اولنمشدر **خینا** خای معجمه و ممدوده نک
و نونک ممدوده نک فتحیله بمعنی نغمه و سرود مذکور و کاهی نونی یایه تقدیم اولنور
امیر خسرو در ترجیع شعر بر نغم بیت نظر داعلم تصور کن بنفس خود تمام کو بخنا ح

سماع و صوت خینا کر بود **بکرمک ماندن هم اولدی بکمدر قالمق**
ماندن میم ممدوده نک فتحیله ایکی معنایه مصدردر اول بمعنی مشابهت ثانی
قالمق بو ایکی معنایه متعدی دخی استعمال اولنور بکزتمک و قویمق معناسنه شیخ
سعدی بیت عمر برف است آفتاب و تموز اندکی ماند و خواجه غره هنوز بونده
اولان ماند متعدیدر زیرا معناسی آفتاب تموز برف عمردن از قوری دیمکدر
کلستان شارحلرینک ظن ایلدیکی کبی دکل بلکه محل دقیقدر

مثلی مانندکبیدر مثلا در کویا

مانند میم ممدوده نک و نونی اولانک فتحه لری و نون ثانینک سکونی و دال
ایله بمعنی مثل و نظیر شاعردر توحید بیت سبحان الله زهی خداوند بی مثل
و شبیه و مانند بویله اولنجه ناظم تحریرک مثل مانند کبی دیو تعبیری ملاحظه دن
خالی دکلدر **کویا** کاف فارسیه ممدوده نک ضمی و یای تحتیه ممدوده نک فتحیله
مقام تمثیلده ایراد ایدرلر مثلا معناسی هم دخی اوتوز برنجی قطعه نک بیت
سابعنده کویا دیو سویلیجی دیو کلور ایکی معنایه میر نظمی بیت در چمن
بوده بلبل کویا همچو من بوده در غمت کویا

باد اولسون اوله باشد نشود اولمازهم

باد بای موحده ممدوده نک فتحی و دال ایله امر غائبدر اولسون معناسنه
چونکه امر غائبک فارسیده مخصوص صیغه سی یوقدر بلکه مضارع
صیغه سی اوزره اولور نهایت قرینه ایله فرق اولنور بعضا کره مضارع
دالندن اول بر الف زیاده سیله امر غائب قیلرلر مثلا مضارع در امر
غائبده کناد دیرلر بو قیاس اوزره مضارعدر امر غائبی بواد دیرلر کثرت
استعمال حسبیله واوی حذف و محافظهٔ الف ایچون بای موحده نک ضمی فتحه
تبدیل ایدوب باد دیرلر علی ما سبق فی الادوات البسیطة کاهی باد بود
معناسنه ده استعمال اولنور نتکم اون التنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور
هرچه باد اباد کلمه سنده اولدیغی کبی فرهنک شعوریده اولسون معناسنه
اولان باد لفظی ادات تمنی و ادات ترجی اولان باد لفظندن مرخمدر دیو
مسطوردر بیت چنین بخت مرا خاکروب هر درکاه زمانه ساخت که روی
زمانه باد سیاه بوندن بشقه باد اون معنایه دخی کلور اول عناصر اربعه دن

هوانك اسمیدر نتكم بادین دیو یكرم ایكنجی قطعه نك بیت ثامننده كلور ثانی
بی فرشته اسمیدر تزویج امیدنده مو كلدر دون بادك تدبیری ومصالحی
اكا متعلقدر ثالث هر ماه شمسینك یكرم ایكنجی اسمیدر اول كوننده مصالح
خیریه یه سلوك مناسبدر دیرلر رابع بمعنی سخن خامس بمعنی كشیدن اه
سادس بمعنی تند و تیز سابع بمعنی مدح وثنا ثامن نام كنج كیخسرو كه خزینه
سبعه سندن برخزینه در تاسع بمعنی نخوت وكبر وخود بینی عاشر بمعنی
تابود جوهری باشد قرق بشنجی قطعه نك بیت سادسنده كلن باشیدنی
لفظندن مضارعدر فرهنك شعوریده باشد لفظی تمنی وترجی معناسنه دیو منقولدر
نشود نفی حال ونفی استقبالدر چونكه نوندن مفتوحه ادات نفیدر علی ما سبق فی الادوات
البسیطه شود مضارعدر نتكم قرق بشنجی قطعه نك بیت سادسنده كلور

ورنه یوخسه بلی آری عجبا در ایا

ورنه یوخسه معناسنه عربیده والا دیرلر اصلی ورنه شود ایدی نتكم والا
اصلنده وان لم یكن اولدیغی كبی چونكه و وادات شرطدر نه هاء رسمیه ایله ادات
نفیدر علی ما سبق تفصیله فی الادوات مفردا ومركبا آری همزه ممدوده نك
فتحی وراء ممدوده نك كسری ایله جوابده مستعملدر بلی واوت معناسنه كه عربیده
نعم دیرلر عرفی بیت اقبال وكرم میكزد ارباب همم را بهمت نخورد نیشتر آری
ونعم را لطیفه بر ظریفه خاتونك بولی لا غن قصهد بردر ظریف اوز رینه اصاب
ایندكده علی چشمه پاكست دیو ملاطفه ظریف مذكور اری عشر افی عشر
هست دیو مقابله ایلدی بو كلامده آری لفظنده ایهام وار كه یا اوت معناسنه
فاحفظ ایا همزه ویاء تحتیه ممدوده نك فتحی ایله ادات تعجبدر عجبا معناسنه
محل استفهامده واستخبارده دخی استعمال اولنور خواجه حافظ بیت
آنانكه خاك را بنظر كیمیا كنند ایا بود كه كوشه چشمی بما كنند بجمع الفرسده
بمعنی خوردش یعنی اكل وشربه صالح اولان نسنه معناسنه

دونكوندر بو كون امروز كیجی كون دیروز

روز راء ممدوده نك ضمی وزاء معجمه ایله اوچ معنایه در اول بمعنی یوم ونهار كه
تركیده كون وكوندز دیرلر ثانی بمعنی طالع ووقت بو ایكی معنایه ابو المعانی
بیت كذشته روز عمرم چون شب تا دچه بد روزم كه صبحم شام كشته ثالث بمعنی

افتاب

افتاب كه عربیده شمس تركیده اكا دخی كون وكونش دخی دیرلر حكیم فردوسی
بیت سزد كز بخشش كناه مرا درخشان كند روز وماه مرا ناظم نخریرك تفسیری
معنای ثالثه دخی احتمالدر امروز همزه نك كسری ومیمك سكونیله عربیده الیوم
تركیده بو كون معناسنه شاعر بیت كه با ما نباید فرستادنش
كه امروز باید بماد ادنش اصلی این روز ایدی اصلی نفی بمعه قلب ویاء تحتیه
تخفیفا حذف اولنوب امروز دیدیلر امشب دخی بونك كبیدر دیروز دال
ممدوده نك كسری ایله دونكی كون معناسنه چونكه دی كسر ایله دون كه عربیده
امس كبی مصراع دی هلالی بود امشب بدر وامروز افتاب

شب كیجه بو كیجه امشب دخی یارین فردا

شب شینك معجمه نك فتحی وباء موحده ایله كیجه كه عربیده لیل معناسنه چفتا — بده
تاء فوقیه ایله تون دیرلر امشب بو كیجه معناسنه تصرف امروز كبی فردا فانك
فتحی وراءنك سكونی ودال ممدوده نك فتحیله یارینكه عربیده غد معناسنه
بوندن بشقه وصف تركیبی دخی اولور یا كوز كلیجی معناسنه در چون فرد
معروف ایدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر ایكی معنایه شاعر بیت
امروز و بر بر ودی و فردا هر چار یكی بود فردا بو بیتدن چاردن مراد عناصر اربعه — در

شست یقنمش حمام دینور كرمابه

شست اوتوز بدنجی قطعه نك بیت خامسنده كی شستان لفظندن اسم
مفعولدر كرمابه كاف فارسیه نك فتحی وراءنك سكونی ومیم ممدوده نك فتحی
وباء موحده ایله بمعنی حمام وایلیجه واصلی هاء رسمیه سز كرم آب ایدی اسی صو
معناسنه زیرا كرم یكرم التنجی قطعه نك بیت اخیرنده كلور اب معروف صو
معناسنه در بعده عامه دن خاصه نقل علامت ایچون بر هاء رسمیه كتوردی
كرمابه دیدیلر حمام فی الاصل عربیدر حمیمدن مشتقدر مزید زاده بیت
اسی صویه دی حمیم ایی كشی دركریم اوكسوزه دیرلر یتیم راهبه اولو
بلا تركیده شیوعی جهتیله ترجمه قلندی اصلنده لسان عجمده حمامه كدوخ دیرلر ایكی

درلمشدر دخی خوی كرده وایرا زیرا

خوی كرده یاء تحتیه نك سكونیله درلمش معناسنه در زیرا خوی در دیو اللی
یدنجی قطعه نك بیت خامسنده كلور كرده یكرمی یدنجی قطعه نك بیت ثامننده

کلنی کردن لفظندن اسم مفعولدر ایرا همزهٔ ممدودهنک کسری ورا
ممدودهنک فتحیله یعنی زیرا کمال اسماعیل بیت عقلا بندهٔ شهوت
مکن ایرانه سزاست که ملک همه کشتی مطبخ شیطان بکرد زیرا فارسیده
لکن تأکیده چونکه معناسنه شیدی حسبیله ترجمه قلندی ۞

پشم یوک پنبه پموق نرم دخی یومشقدر

پشم بای فارسیهنک فتحی وشین معجمهنک سکونی ومیم ایله یعنی صوف لکن
علی الاطلاق پشم ویوک لفظلری ذکر اولنمه قیودن یپاغیسی مراددر فاحفظ
شاعر بیت پشم شدن جامه براز پرنیان لقمه اکرچرب نشد بس تونان
پنبه بای فارسیهنک فتحی ونونک سکونی وبای موحدهنک فتحی وهای رسمیه
ایله یعنی قطن مطلقا فاماکه عربیده ابتدا چوز قطن اجلدقده قطن
جوز ودانه لوسنه محبوب وچیکیدی ایشلنسه محلوج دیرلر چقتایده
ماموغ دیرلر نرم نونک فتحی ورانک سکونی ومیم ایله یومشق وملایم
معناسنه ابو المعانی بیت خوبان جهان نرم تن وطبع درشتند
گر جور کنند عاشق محنت زده غم نیست ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

سنک طاش سخت قتی مرمره دیرلر خارا

سنک سینک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه ایله طاش که عربیده
حجر دیرلر هم دخی وزن معناسنه وتمکین ووقار معناسنه وتساوی وبرابرلک
معناسنه ومجازا قدر وقیمت معناسنه ده کلور سخت سینک فتحی وخانک
سکونی وتای مثنات فوقیه ایله قاتی که مقابلی سست که چوق وکوشکدر
شیخ نظامی بیت منی عهد تو سخت سست میدانم بشکستنی ان درست میدانم
بوندن بشقه دورت معنایه دخی کلور اول یعنی محکم که مقابلی نرم ثانی
یعنی سنجیده یعنی موزون ومنتخب ثالث یعنی رذیل ورجیل ولئیم رابع
یعنی بسیار وکثیر خارا خای معجم ورای مهمله نک فتحلریله یعنی مرمر طاشی
معناسنه خواجه حافظ بیت سرکشی مشو که چون شمع از غیرت بسوزد
دلبر که در کف او موم است سنگ خاراست بوندن بشقه بر نوع مجوهر ادقماش معناسنه که خاره دخی دیرلر سنک خارا صح

اولدی آینده کلیجی وروندہ کیدیجی

آینده آیدن یاخود فرق بشنجی قطعهنک بیت تاسعنده کلنی آمدن لفظندن

اسم فاعلدر

اسم فاعلدر مستقبلا فی آیدو آیند کلور لکن ثانیه کوره شاذدر رونده قوق
برنجی قطعهنک بیت ثانی عشرنده کلنی رفتن لفظندن اسم فاعلدر چونکه علی
الشذوذ مستقبلا فی رود رونده کلور ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

رفت کندی کلور آید هم ایقداش همپا

رفت رفتن مذکوردن ماضیدر آید همزهنک مدّیله قد سبق آنفا همپا میمک
سکونیله یاداش کبی ایقداش معناسنهدر لکن همپا یاداشک فرقی وارکه همپاده
سیر وشیده موافقت لازمه چونکه هم یعنی مع قد سبق فی الادوات المرکبة
پای ایق دیدیکرم یدنجی قطعهنک بیت رابعنده کلور یاشده موافقت
لازمه دکلدر مجرد رفاقت الوریر فاحفظ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

یعنی بو قطعه اولکی بحر رمل مثمن الاجزادندر لکن صدر وابتدالرک اکثری
سالم اقلی مخبون وعروضلرک بعضی وضربلرک قموسی اصلم وعروضلرک
اکثری مخبونه ومحذوفه وحذفک جملهسی مخبوندر همان بوا جلرندن اولکی فاعلاتن
سالم ایکنجی واوچنجی مخبون دردنجی عینک کسریله مخبون ومحذوف یاخود عینک
سکونیله اصلم ذکر اولندی سؤال بو تفاعیل اربعه بو قطعه اقتضاسنجه بر مصراع
عد اولنور بویله اولنجه عروض اولان جزء اخیرک ایکی تقسیمکه برنی عینک کسری
مقتضی خبن وحذفدر بری سکوننی مقتضی صلمدر بینلرنده تنافی وار ایکن
نه کونه جمع اولنور جواب مراد حالت واحدهده جمع اولنور دیمک دکلدر بلکی ایکی
درلو اولنمسی جائزدیمکدر اویله اولنجه صورتده مصراع واحدد قاماکه
معنادهٔ ایکی مصراعدر قطعهنک مصراعلری شعدنجه بحسب الوزن مصراع اعتبار
اولنمسی جائزدر سؤال بو تقدیر بو قطعه برز ابیات ایله برنک مصراعدن
مرکب اولمق اقتضا ایدر بو طرز اوزره ایسه قطعه استعمالی بو قدر جواب
بر قاچ وجهله ممکندر اولا بو خصوصی اموراعتبار یه دندر چونکه بو تفاعیل
مصراعی هم مابعدنده اولان مصراعه نظرله صدر مابعدی عجز اعتبار اولنمدر
هم دخی بو مصراعک وزنی تصور ابتدا اولنور ثانیا هر بر مصراعک بو تفاعیل
یا صدری یاخود عجزی اعتبار اولنور فافهم ثالث عنوان قطعه اولان مصراعیله
تفاعیلک مابعدی اولان مصراع ایکیسی بر بیت اعتبار اولنور حتی جمیع قطعهلر

نظرا اولنسه عنوان قطعه ایله خاتمه قطعه بر برلرینه ارتباطلری کلی ایله مرتبطدر
بو بله اولنجه تفاعیل مصراعنی اجرا داخی بیان وزن ایجون ندر قطعه یه من
حیث الجزئیة تعلقی یوقدر سؤال بر قطعه نک یاخود بر قصیده نک عروضی سالم
کاهی حذفلو کاهی صلم ایله وامثال ایله نه کونه استعمال اولنور نعم شعرا و زحافات نک
بر قاچنی محلنده استعمال ایتسه جائزدر اما علل زحافات کبی دکلدر جواب
عربی عروضی کبی فارسی عروضی ضیق دکلدر فارسی عروضنده زحافات مجراسنه
اجرا اولنان علل فتح وافره در حتی ارباب عروض فارسی زحاف ایله علل بیننی
فرق ایتمیوب علی العموم جملەسنه زحاف دیو تسمیه ایدیلر نتکم خواجه حافظ بحر
رمل مثمن الاجزادن شو اوچ بیتی بر قطعه ده کتوردیکه بر بیتک عروضی مخبونه
ومحذوفه وبر بیتک عروضی مخبونه ومقصوره وبر بیتک عروضی اصلم در ابیات
بنده طالع خوشم که در بن لحظ وفا ؛ عشق آن لولی سرمست خریدار منست ؛
شربت قند وگلاب از رخ یارم فرمود نرگس او که طبیب دل بیمار منست ؛
طبله عطر گل و درج عبیر افشانش ؛ فیض یک شمه ز بوی خوش عطار منست ؛
ایمشده بو خواجه حافظ امثالی شعرای عظامک دیوانلرندن بونک امثالی
ترتیب قتی چوقدر لکن بو مقامده ایرادلری اطنابدر تنبیه زحاف علم
عروضده جزء سالمه عارض اولان زیاده یاخود نقصانه دیرلر مجموعی اوتوز
ایکیدر اقتضا ایلدیکی محلده بیانی اولنور ان شاء الله تعالی خبن ایکنجی ساکنی
حذفدر تفاعیلین دورونده بولنور که بونلردر فاعلن و فاعلاتن و مستفعلن
ومفعولات ایکی اوکلی الفی حذف اولنوب فعلن و فعلاتن قالوب و ثالثک سینی
دوشوب مفتعلن قالوب مفاعلنه نقل اولنوب و رابعک فاسی دوشوب
معولات قالدقده لامیک ضمی ایله مفاعیل یه نقل اولنوب بونلر مخبون دیو
تسمیه اولنور صلم فاعلاتن آخرنده که سبب خفیف که تن حذف اولنوب فاعلا
قالوب بعده وتدی قطع اولنوب یعنی الفی حذف اولنوب ولامی اسکان اولنوب قده
فاعل قالوب عینک سکونیله فعلن وزننه نقل اولنوب ومفعولات آخرنده که
وتد مفروق که لات دوشوب فعلن وزننه نقل اولنوب اصلم تسمیه اولنور
صدر مصراع اولک اول جزئنه اطلاق اولندیغی کبی مصراع اولک مجموعنه دخی
اطلاق اولنور نتکم مصراع ثانی عجز دیو تسمیه اولندیغی کبی بو مقامده باقی
مذکور

مذکور اولان اصطلاحانک عروض و ضرب وابتدا وحشو وحد قدر
قطعه اولانک تفاعیلی شرحنده بیان اولندی فارجع
متواضع اولنک قدرین اید رحق اعلا
متواضع تفاعل بابندن اسم فاعلدر عربیدر انشالرده دخی استعمالی شایعدر
مصدری تواضعک ضدی کبردر صائب بیت بر تواضع های دشمن تکیه کردن
ابلهیست بای بوسی سیل از پا افکند دیوارها قدر بمعنی شرف وعظمت
کما سبق فی اوائل الدیباجة حق بو مقامده جناب حضرت باری عزاسمه در
وهم ضد باطل معناسنده ده مستعملدر بو ایکی معناده عربیدر انشالرده دخی
شایعدر اعلا بیانی و الفک احوالی دیباجه نک بیت تاسع عشرنده کچدی نکته
بو مصراع عنوان قطعه یه ارتباطی ذوی الادراکه خفی دکلدر
قطعه زیبنده رنکین ادا
قطعه وهمزه سی قطعه اولینک عنوانی شرحنده کچدی زیبنده زیبیدن
لفظندن اسم فاعلدر قطعه ثانیه نک بیت اولنده کچدی زیبا معناسنه در رنکین
زیاده رنکلو و لطیف معناسنه مقام موحده انکلرنجی نسخه لری تصحیف ایدرلر
مثلا باده رنکین وشعر رنکین دیرلر ابو طالب کلیم بیت کلیم افشانی کنی اول
صفی ز او از خوی خجلت که بر هر کاغذی نشوان نشو شتن شعر رنکین زیرا
رانک کونه دیو فرق برنجی قطعه نک بیت خامسنده کلور یاء تحتیه ساکنه
نسبت ایجوندر نونی تاکید نسبت ایچوندر علی ما سبق فی الادوات البسیطة
حاصل معنی بنده حرف الفدر رنکین ادالو ویا قتلق بر قطعه یاخود قطعه در
چونکه بو قطعه بیان ناسعده زبان زد والسنه ارباب طبعده مستعمل اولان لفظلری
ترتیب عجیب واسلوب غریب اوزره مشتملدر حتی اوکه ابیات خمسه متعاقبه اکثر ادواتی بیان ایدر
باکه مرا ساکه تر سز شما
مرا بیمک ولاء ممدوده نک فتحی ایله بکا معناسنه عربیده بی دیرلر کاهی بنی معناسنه ده
کلور حضرت مولانا بیت از نیستان تا مرا ببریده اند در نفیرم مرد وزن نالیده
اند وکاهی بنده یعنی عربیده فی معناسنه مفید اولور مصراع مرا دلیست شرورها
بجوره تن چونکه میم متکلم ایچوندر کما سبق فی الادوات البسیطة را ادات مفعول
وادات ظرفدر کما سبق فی الادوات المرکبة ترا تاء مثنات فوقیه نک ضمی و رائ ممدوده نک

٥٩

فتحیله سکا معناسنه شیخ نظامی بیت گفت با منی فروشی باغ ترا اصلی تورا ایدی
بو کلمه نک کثرت استعمالی حسبیله واو مجهول خطدن دخی اسقاط اولنوب تر اوقنور
شما شین معجمه نک ضمی و میم ممدوده نک فتحیله ضمیر جمع مخاطبدر عربیده انتم معناسنه
خواجه حافظ بیت ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما آب روی خوبی از چاه
زنخدان شما

بنی من و بنی ما و اکا مرود

من میمک فتحی و نون ایله ضمیر نفس متکلم وحده در عربیده انا معناسنه چغتاییده
میمک کسریله مینی دیرلر همدخی کوکل معناسنه و ترازونک شاهینی کچدیکی دلک
معناسنه ده کلور همدخی عربیده بونک تشدیدیله بطمان معناسنه و قدرت
حلواسی معناسنه و منت معناسنه ده کلور میم ممدوده نک فتحیله ضمیر نفس متکلم مع
الغیردر عربیده نحن معناسنه مرو میمک فتحی و رانک سکونی و واوک فتحی و راء
ممدوده ایله اکا معناسنه در چونکه و را معنای مزبوری افاده ده کافیدر مر
زائددر شیخ عطار بیت هست سلطانی مسلم مرورا نیست کس را زهره چون و چرا دچرا

سن تو مرو کتمه بنشین او تور

تو تاء مثناة فوقیه نک ضمی و واو مجهول ایله ضمیر مفرد مخاطبدر عربیده انت
معناسنه در ضرورت شعرده واو معروفله یعنی اشباع ضم ایله اوقنسه ده جائزدر
همام تبریزی بیت مگر سنگینی دلست جان ندارد هر آنکس که چو تو جانان ندارد رد
فاما که سعدی کلامنده اظهار واو ایله تو اوج معنا یه در اول قیما که فیما تمشی سو
اوزرنده منعقد اولانکه اکا عربیده زبده و قسطا دیرلر ثانی بمعنی ضعف که قات
ثالث بمعنی پرده و حجاب مرو نهی حاضردر زیرا میم مفتوحه ادات نهیدر کما سبق
فی الادوات البسیطه رو امر حاضردر مصدری رفتن لفظیدر اسم فاعلی قطعه
ثانیه نک بیت عاشرنده کچدی نشین امر حاضردر مصدری نشستن لفظیدر ماضیسی
قطعه تاسعه نک بیت رابعنده کلور زیرا مستقبلی خلاف قیاس اوزره بونک و شینی معجمه
ممدوده نک کسریله و نون ثانیه نک فتحیله نشیند و نشیننده کلور اولنده که با موحده صادر

ارا برو ای کیدر ایسک کل بیا

ارا ادات شرطدر کما سبق فی الادوات المرکبه برو رفتن لفظندن مضارع مخاطب مفرددر
علی ما سبق آنفا بیا امر حاضردر تکم اسم فاعلی قطعه ثانیه نک بیت عاشرنده کچدی
بو ایکی کلمه اولرنده اولان با موحده صدردر بو بادن صکره اولان الفدر یا تحتیه

قبل

قبل اولنور علی ما سبق فی الادوات البسیطه خواجه حافظ بیت
بیا که قصر امل سخت سست بنیاد است بیار باده که بنیاد عمر بر باد است

بویله چنین اویله چنان چون کبی

چنین جیم فارسیه نک ضمی و نون ممدوده نک کسری و نون ثانیه ایله بویله و بو
نجلین معناسنه اصلی چون این ایدی واو ایله الف تخفیفا حذف اولنمشدر خواجه سلمان
بیت تا جهان بود چنین بود چنین خواهد بود همه را عاقبت کار همین خواهد بود
چنان اویله و انجلین معناسنه اصلی چون آن ایدی بونده بوندن دخی واو الف حذف
اولندی لکن فی الجمله اشباع ضمه ایله اوقنور ابو المعانی بیت چنان مستم چنان
مستم چنان مست نمیدانم ز خود نیستم و گر هست چون جیم فارسیه نک ضمی
و واو مجهول و نون ایله ادات تشبیهدر کبی معناسنه خواجه حافظ بیت کر خلوت
ما را شب ادرخ بفروزی چون صبح در آفاق جهان سر بفرازم
اما جیمک تفخیمی و واو معروف ایله چون لفظی نیجه دیمکدر کیف
معناسنه چغتاییده ادات تشبیه یا نکلیغ لفظیدر

چیست ندر ان او نیچون چرا

چیست نه در معناسنه خواجه حافظ بیت دوش از مسجد سوی میخانه آمد
پیر ما چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیر ما مرکبدر اصلی چه است ایدی
ادات استفهامدر است ادات ربطدر علی ما سبق فی الادوات المرکبه بو
ترکیبک کثرت استعمالی حسبیله چه لفظندنی هاء رسمیه حذف اولنوب است
الفی دخی یاء تحتیه مدیه به ابدال اولنوب چیست اولدی کیست دخی بویله در
لکن چیست ایله ذوی العقولک غیرندن سؤال اولنور عربیده ما کبی کیست ایله
ذوی العقولدن عربیده من کبی علی ما سبق فی الادوات ایضا آن همزه ممدوده نک
فتحی و نون ایله عربیده ذلک بعیده در هم دخی جاذبه دلبرانکه کسان ایله تعبیر
اولنماز انجق مشاهده ذوق ایله معلوم اولور ایکی معنا یه حافظ بیت شاهد
آن نیست که مویی و میانی دارد بنده طلعت آن باش که آنی دارد لکن ناظم تحریر
تفسیرده او مقامده شود بو تعبیر ایلسه اوفق و احسن اولوردی دیو وقف التمس
قطعه نک بیت حادی عشری شرحنده کلور چرا دخی مرکبدر مذکور چه ایله
ادات تعلیل اولان رادن تخفیف ایچون هاء رسمیه حذف اولندی

فنی کدام اوست اودر این بودر

کدام کاف فارسیه نک ضمی ودال ممدوده نک فتحی ومیم ایله جنسی غایبدن سؤالدر فنی دیمک معناسنه ابو المعانی بیت غمزه بلا کرشمه بلا چشم پر بلاست عاشق کدام در دو بلا داده رضا اوست مرکبدر چونکه او همزهٔ ممدوده نک ضمیله ضمیر منفصل غائبدر عربیده هو ترکیده دخی او چقتا یده او مثال واو شول دیرلر است ادات ربطدر الفی تخفیفا حذف اولندی این همزهٔ ممدوده نک کسری ونون ایله اسم اشارت قریبدر عربیده هذا کبی

کیست دیمک کیمدر اوقنده کجا

کیست چیست کبی مرکبدر لکن وزنی کیست ذوی العقولدن سؤالدر یوانفا کچدی شیخ عمر خیام بیت ناکرده کناه در جهان کیست بکو وانکس که کنه نکرد چون زیست بکو کجا کافک ضمی وجیم ممدوده نک فتحیله قنده معناسنه عربیده این کبی مکاندن سؤالدر خواجه بیت صلاح کار کجا و من خراب کجا ببین تفاوت ره کز کجاست تا بکجا همدخی که معناسنه وچه معناسنه وکی یعنی فنی معناسنه وهرجا معناسنده کلور چقتا یده قنده یرینه یاقان وقیدار دیرلر

نیجه چسان مثلی بسان بیل بدان

چسان جیم فارسیه نک وسینی ممدوده نک فتحلری ونونی ایله نیجه معناسنه که عربیده خبریه کبی بسان باء موحده نک وسینی ممدوده نک فتحلری ونونی ایله معنی مثل ومانند خواجه حافظ بیت دل ز افکار دقیق افکامی در کار خود روز شب نالان وسرکردان بسا آسیا بدان دانستن لفظندن امر حاضردر نشکم اسم فاعلی قطعه اولانک بیت ثالثنده کچدی اولنده که باء موحده صله در قطعه ده تناقض هشت را بدان وحدت موضوع ومحمول ومکان وحدت شرط واضافت وجزء وکل قوة وفعلست در آخر زمان

بس یتشور نیجه بسی وبسا

بس باء موحده نک فتحی وسینی ایله یتشور معناسنه که عربیده کافی دیرلر شیخ سعدی بیت چو بکبار کفتی مکو باز بس که حلوا چو یکبار خوردند بس همدخی نیجه که عربیده کیف معناسنه وبسیار که عربیده کثیر معناسنه ده کلور بسی باء موحده نک فتحی وسینک بین الفتح والکسر اماله سی ویاء تحتیه ساکنا ایله نیجه وچوق

وچوق معناسنه که عربیده کم خبریه کبی فردوسی بیت چه تا خوش بود دوستی باکسی که مایه ندارد ز دانش بسی بسا باء موحده نک وسینی ممدوده نک فتحلری ایله اوچ معناسنده بسی کبی محللرنده استعمال اولنور ساعر یعنی نیجه بیت زهر بیرون بپسندی درونش همچنان باشد بسا حلوای صابونی که زهرش درمیان باشد همدخی مملکت فارسیده بر شهره بسا دیرلر

دوشکون اولان عاشقه افتاده دی

افتاده فرق بشنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلن افتادن لفظندن اسم مفعولدر بوبله اولنجه لغتده مطلق دوشکون معناسنه در لکن عاشق مزبوره اعلام غالبه دن اولمشدر خواجه حافظ بیت الا یا ایها الساقی ادر کاسا وناولها که عشق آسان نمود اول ولی افتاده مشکلها

داغ کوکل قاپوجیدر دلبر با

دلبر با وصف ترکیبیدر چونکه دل کوکل دیو اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور با قرقنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلن ربودن لفظندن امر حاضر باخذ دا اسم فاعل مخففدر زیرا مستقبلاتی رباید ورباینده کلور ابو المعانی بیت چه باشد کر نماندور دلم اندیشهٔ دیگر بلای عشق آوارزد بدنیا دل ربادارم

دخت قیزه بکجی پرواک دی

دخت دالک ضمی وخاء معجمه نک سکونی وتاء فوقیه ایله دختر لفظندن مختصردر قیز معناسنه که عربیده بنت دیرلر افضل الدین کاشی بیت آنی که بروز کار بند دکیمخت نو که بسرش نام نهی کاه دخت پرواک باء فارسیه نک فتحی ورانک سکونی وواو ممدوده نک فتحی وکاف فارسیه ایله بکجی معناسنه که عربیده حارس دیرلر ابو المعانی بیت برای دفع رقیبان از سر کویت نکه بکرد درت تا سحر شود پرواک

خادم اغادر دخی خواجه سرا

خواجه سرا خادم سلاطینی ووزرا وکبار سرایلرنده خدمت حرم وضبط عورانه موکل اوله لکن سلاطین آل عثمان ابدهم الله الی آخر الزمان حضرتلری هی یوف خدمتنده اولان مجبوب زنجیلره خادم اغا دیو تعبیر اتمکلرندن ناظم نحریر دخی الناس علی سکوک ملوکهم مضمونی اجرا ایدوب خادم اغادیو تفسیر ایلدی وقتدنده هاتفی بیت ز خواجه سرایان کروه دکر بهر یک از ایشان

٦١

شکوه دکر اصلی ترکیب اضافی اولرق هاء رسمیه اوزره همزه نک یاخود یاء تحتیه نک
کسر ایله خواجه سرا یعنی عظما واکابر خانه سنک اولوسی واستادی وخداوندی
معناسنه بعده معنای عامدن معنای مذکوره نقل اولنجه علامه نقل همزه ویا
حذف اولنوب فقط هاء رسمیه ایله خواجه سرا قالدی خواجه استاد دیو قطعه
ثامنک بیت ثامننده کلور سرا سینک وراء ممدوده نک فتحیله ایله مطلق او وخانه
معناسنه ایدی بیوک اولسون بیوک اولسون صکره مرور ایام وکرور اعوام ایله
عظما واکابر خانه لرینده غالب اولدی یاء تحتیه ایله سرای دخی جائزدر

ونکین اولان شخصه توانکر دینور

توانکر نونک سکونیله اسم فاعلدر بمعنی غنی چونکه توان تاء فوقیه نک ضمی وواو
ممدوده نک فتحی ونونیله توانستن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر
قوت وقدرت معناسنه غنا دخی نوعا قوت وقدرتدر کر ادات اسم فاعلدر علی ماسبق فی الادات البسیطه

بهره نصیب اولدی دیلنجی کدا

بهره باء موحده نک فتحی وهانک سکونی وراء نک فتحی وهاء رسمیه ایله بمعنی نصیب
وحصه واجرت روزی لفظندن اعمدر چونکه روزی رزقه مخصوصدر شاعر
انکه خط او دیده وروزی سخن بافضیلت همیدهد بابخت کدا کاف فارسیه ایله
بمعنی سائل وفقیر ابو المعانی هزل کونه بیت کیم عریانی مانده است درکوی
تودربونه کر برد رکوی بزرک وفرهست کشته کدا اخرنده یاء تحتیه ایله
کدای دخی جائزدر بعضیلر وصف ترکیبیدر اوه کلیجی معناسنه کانه سائل قپو قپو
کزوب سؤال ایتدیکیچون کدا ایله موسوم اولدی دیدیلر چونکه کد کاف
عربیله بمعنی خانه ایمدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر بویله
اولنجه کدا عربیده اولور لکن شعوری مرحوم کاف فارسیه ایراد ایلدی فافهم

خانهٔ درویش فقیرک اوی

خانهٔ درویش هاء رسمیه اوزرنده همزه نک یاخود یاء تحتیه نک علی الوجهین
کسر ایله ترکیب اضافیدر فقیرک اوی معناسنه زیرا خانه هاء رسمیه ایله او
معناسنه که عربیده بیت دیرلر وشوه دخی خانه دیرلر بیت دیدکلری کبی
وشطرنج ونردجه وللرینه دخی هم خانه وهم بیت دیرلر فرهنک شعوریده
مسطوردر دکه خانه ادی مغز یدر چونکه خانه هاء رسمیه سز مطلق او معناسنه

ایدی

ایدی بعده عامدن خاصه نقل اولنجه علامت نقل اولان هاء رسمیه مرکبات
منقوددر شایعدر امامفردات منقوله ده ازبولنور درویش بمعنی فقیر ومحتاج
اصلنده وصف ترکیبیدر قپویه دوشیجی معناسنه چونکه در قپو دیو قرق التنجی
قطعه نک بیت رابعنده کلور ویش یاء ممدوده نک کسری وشینن معجمه ایله افتادن که
دوشمک معناسنه اولان ویشیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر

اسکی حصیر انده کهن بوریا

کهن کافک ضمی وهانک فتحی ونونیله اسکی که عربیده عتیق معناسنه بونده
کافک فتحی وهانک ضمی دخی جائزدر حاصلی سخن لفظی کبی بونده لغت واردر
بهرحال کاف ایله ها میاننده لفظا وخطا واو یوقدر نوعی خمسه ثانی بیت
کهن شد قصه فرهاد وشیرین چو عیش دفته ونقدیم یاد بن بوریا باء
موحده ممدوده نک ضمی وراءنک سکونی ویاء تحتیه ممدوده نک فتحی ایله بمعنی حصیر
وحصیر ایتدکلری ساز ابوطالب کلیم بیت درد مندهای من بر هیچکس
پوشیده نیست مینماید از تنم مانند نقش بوریا نکته ناظم نحریرک بومصرع
انده لفظی انجام وایتام انمسی ماقبلنده که مصراعه من حیث المعنی دخی
مربوط اولسون ایچوندر زیرا سائر لغت ترجمه ایدن اصحاب منظومات کبی
ساده لغت بیاننه قصر اتمدی کانه بو ایکی مصراعک مضمونی فقیر اوینده بولنان
اسکی حصیر اولدی فلهذا ده محکم بولنانی دکنک ایله بمین مثلنه نظر ایلدی

آشچیه اشپز دی یمک خوردنی

اشپز بمعنی طباخ میر نظمی بیت مثنوی بدکانی اشپزیکی نوجوان همیرفت
آشی خورد ناکهان بد یدآمد انجا فضول کرفتست کشکول وکرده دخول
اصلنده وصف ترکیبیدر چونکه اش همزه نک مدی وشینن معجمه ایله هر بر طعام
مطبوخه شامل اسم جنسدر پز باء فارسیه نک ضمی ایله پختن لفظندن امر
حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر نتکم اسم مفعولی فرقدر دخی قطعه نک بیت
سابعنده کلور مستقبلدن پزد وپزنده کلور خوردنی اخرنده یاء تحتیه نسبیه
ایله یمکه حاضر نمش طعامکه ترکیبنده اکا یمک دیرلر بو مصرعنده اسلامبول
اهالیسی طعام حاضرلنوب اولنجه یمکی کتور دک دیو خطاب وامر ایدرلر طعامی
کتوردیرلر بوشفود ناظم نحریر دخی مراسم کبارانه یی اجرا ایدوب یمک دیو تفسیر

ایلدی فلله دره میرنظمی بیت براورد خوردنی در پیش مهمان بطبع خرم وبا
روی خندان فاماکه یاء تحتیه نسبیه سز خاء معجمه ممدوده نک ضمی ورانک سکونیله
خوردن لفظی مصدردر دیمک که اکل معناسنه در تکلم ماضی متکلم وحده سی اولان
دردنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور بومقدارجه ترکیده یمک طعام اسم طعام هم مصدر در

سیر طوق آچ کرسنه وناشنا

سیر سینک ممدوده نک یعنی الفتح والکسر اماله سی ورا ایله طوق که عربیده شبعان
دیرلر ومجازا قانمشکه عربیده ریان معناسنه ده کلور تکلم باب کشت سیر ست
دیرلر صو ایله اکینی قانجیه دک صوغارمق معناسنه چقتایده توی دیرلر فاماکه اماله سز
کسرهٔ صریحه ایله سیر صرمساق دیو یکرمی النجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور
بو ایکی معنایه ابوالمعانی بیت کرنباشی دجهان باشیه وشکر خورده سیر
روقناعت کن بکنجی با پیاز ونان وسیر کرسنه کاف فارسیه نک ضمی ورانک
کسری وسینک سکونی ونونک فتحی وهاء رسمیه ایله آچ عربیده جایع دیرلر
سکون را وکسر سین ایله ده صحیح لغتدر ینه بو معنایه حتی آچ کوزه لویه کرسنه
چشم وکدا چشم دیرلر ناشنا نون ممدوده نک فتحی وشین معجمه نک سکونی
ونا فوقیه ممدوده نک فتحیله هنوز نسنه تناول ایتمامش که آچ قرنه دیرلر
حاصلی ینه آچ دیمکدر کمال اسماعیل بیت محروم آن کرسنه که برخوان پادشاه نشسته باشد
وگویند ناشنا

یک ابوحلوا یمشی افروشه هم

افروشه همزه نک فتحی وفانک سکونی ورا ممدوده نک ضمی وشین معجمه نک فتحی
وهاء رسمیه ایله زیاده لطیف حلوا شاعر بیت بنازک مشربان دیکر نباشد
درجهان نوش فروشه پالودهٔ شکر خوش حلوای افروشه بونده همزه نک
مدی وفانک سکونیله افروشه وهمزه نک حذفی وفانک ضمیله فروشه دخی جائزدر در
بومقدارجه ممدوده دن مقصوره دن محذوفه تخفیف اولنمشدر روضه نک
شعوریده مسطوردرکه صفی دوغی ساده یی قینادوب اوزرینه ایچی النمش
دوکوب آهسته آهسته قرشدوره تاکه دانه دانه اولنجه اوزرینه شکر یاخود
عسل مصفی دوکوب قرشدوره بی نظیر سریع الهضم لطیف حلوا اولور

شکله لبا تفشره دربقلوا

شکله شینک معجمه نک ضمی ولامک تشدیدی وتخفیفی وهاء رسمیه ایله اسفانج

امثالی

امثالی سبزه ایله مخلوط تربیه اولنمش بر ماییجی پلاودرکه اکا تبکیده لپا دیرلر شاعر
بیت درمیان پلاو وحلوای شله خوب ا دست جدنی شاهد بازارا نکته لفظ
لپاده اسلامبول واطرافی لامی و پاء فارسیه تفخیم ایدرلر بزم سمتمزده اولان
ممالکنده ترقیق ایدرلر فقیر عفی قاصرمجه شویله فرقی مناسب کورمکم
یادن صکره تفخیم صورتنده الف یازیله ترقیق صورتنده هاء رسمیه یازیلهجق
بواجلدن ناظم نحریر اسلامبولدرونشنده کوچوب پاء فارسیه دن صکره الف یازدی
بویله اولنجه مرامی اوزره تفخیم ایله اوقمق انسب واقیددر بوندن صکره فقط
لامک تشدیدیله شلا اوچ معنایه دخی کلور اول یعنی فرج که کس معناسنه ثانی
یعنی موضع خس وخاشاک یعنی مزبله ثالث لثه یعنی زنانک حیض وقتنده
استعمال ایلدکلری بز پاره لری فاما شینک معجمه مفتوحه اولنجی لامک تخفیفله
یعنی قصاص وقود ولامک تشدیدیله اوچ معنایه دراول یعنی صنم ثانی بت
پرست ثالث یعنی عدل یعنی یوک دنکی تفشره تاء فوقیه نک فتحی وفانک سکونی
وشینک معجمه نک ورانک فتحلری وهاء رسمیه ایله اطعمه دن بقلوا معناسنه میرنظمی
بیت خلفه کونان کشیده بکسره شکری پالوده حلوا تفشره کوردکمز مجلدرده
بقلوا لفظنده واودن صکره الف یازلمشدر هاء رسمیه یازلمامش
احتمالکه انکچون ناظم نحریر الف قافیه سنده ایراد ایلدی ۞۞

دکلرا یسک نصح ایدرم بنی سکا

بومصراع کانه شاهدی مرحومک یازردم انده بر بیت هما بونه قولنک
مضمونی ساده تفسیردر مفتری بو مصراع ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

کر شنوی بند کنم منی ترا

کر ادات شرطدر کما سبق فی الادوات المرکبة شنوی مضارع مفرد مخاطب
تکلم امر حاضری قطعهٔ اولینک بیت سادسنده کچدی فارجع الی شرحه
بند نصیحت دیو اون یدنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور کنم یکرمی یدنجی
قطعه نک بیت ثامنده کلن کردن لفظندن فعل مضارع متکلم وحده در
زیرا ستقبل فی علی الشذوذ کافک ضمی ونونک فتحی ودال ایله کند وکننده کلور منی
بی دیو بوقطعه نک بیت اولنده کچدی ترا سکا دیو بیت مذکورده کچدی

مفتعلن مفتعلن فاعلن

یعنی بو قطعه بحر سریعدندر چونکه بحر سریع بحسب الدائره مسدسدر که مفتعلن
مفتعلن فاعلات مرتینی لکن اصلی مستفعلن مستفعلن مفعولات مرتینی ایدی طی جمیع
اجزاسنده بحسب الاستعمال واجب ولازم اولمغله ارباب عروض فرسی دائره‌ده دخی
هر بر جزئی مزاحف اعتبار ایلدیلر بوندن نصکره عروض وضربده طیلک عروضی ایله
برلر یا وقفی یاخود کشفی استعمال ایلدیلر بویله اولنجه بو قطعه نک عروض وضربنک
جمیعسی مطوی ومکشوفدر الا بیت خامسک عروض ومطویه وموقوفدر النادر
کالمعدوم اولمغله ناظم نحریر بو تفاعیل مصراعنی مکشوفه کتوردی تنبیه طی
مستفعلن ومفعولاتدن دردنجی ساکنی حذفدر اول مستفعلن ثانی مفعلات
قالدقده اول مفتعلن ثانی فاعلاته نقل اولنوب مطوی تسمیه اولنور کشف
مفعولاتدن تائی اسقاط ایدوب مفعولا قالدقده مفعولن وزننه نقل اولنور
مکشوف تسمیه اولنور وقف مفعولاتک اخرنده که تادر اسکان ایدوب موقوف تسمیه اولنور

اهل معارف کوردش دائما

اهل یعنی صاحب معارف جمع معرفت دائم معروف بو مقامده اهل معارفدن
مراد ناظم نحریر ادبادن اولمغله علوم ادبیه صاحبلری اوله یاخود اهل الله اوله
یاخود هر بر معرفت صاحبلری اوله ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

این قطعه بانکته زبا چون کل شاداب

این یعنی بو قطعه ثالثه نک بیت رابعنده کجدی قطعه وهمزه سی قطعه اولی
عنوانی شرحنده کجدی با بمعنی صاحب کما سبق فی الادوات البسیطه نکته نونک
ضمی وکافک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله بمعنی قطعه وبمعنی
نشانه که بر متی واشایله بر یوزنی بلمکه دیرلر عربیده وجه ودلیل معناسنه که
جمعی نکات کلور فارسیده وعربیده دقیق ورمز لطیف معناسنه دخی استعمال
اولنور نتکم بو مقامده مراد بودر ز بمعنی من یعنی دن کما سبق فی الادوات البسیطه
با حروف مباینددن اولندر علی ما سبق فی شرح عنوان القطعه الاولی چون
کبی دیو قطعه ثالثه نک بیت ثالثنده کجدی کل کاف فارسیه نک ضمی ولام ایله
معروف ورد معناسنه که فاما کجده هر چیچکه کل دیرلر کرک اقاجده وکرک
یرده بتسون لکن اکر قرینه دن مجرد مطلق کل ذکر اولنسه معروف ورد مراد اولنور
شیخ سعدی بیت بچه کار آیدت ز کل طبقی از کلستان من ببر ورقی واکر قرینه
مقارن

مقارن اولورسه مقتضای قرینه اولان شکوفه مراد اولنور مثلا کل نسرین
وکل خیری وکل بیمون وکل بادام وکل شفتالو دیرلر وعلی هذا القیاس شاعر بیت
کل ز نبق ولیکن ناشکفته میان یاسمین ولاله خفته استعاره طریقیله شراره
آتش وچراغه ده کل دیرلر شاداب تروتازه دیو بو قطعه نک بیت ثالثنده
کلور حاصل معنی تروتازه کل کبی حرف بادنا نکته صاحبی بو بر قطعه دریعنی
بو قطعه‌ده سراپا مذکور اولان جناس وطباق ومراعات نظیر امثالی صنعتلر
ایله کل وصویه متعلق ومشابه معتبدار ونکته دان اولان اشیانک اسامیلریدر
مثلا بو مصراع آینده تشنه ایله سیرابده طباق واردر وقس علیه ۞ ۞ ۞

تشنه صو صامش قانمش اولاندر دخی سیراب

تشنه تاء مثنات فوقیه نک فتحی وشین معجمه نک سکونی ونونک فتحی وهاء رسمیه
ایله بمعنی عطشان ابوتراب بیت ماخننک تشنه دیدار شربیم چون کاسه
کشت تهی خانه خرابیم استعاره طریقیله آرزومند معناسنه ده استعمال اولنور
سیراب سینک بین الفتح والکسر اماله سی ایله بمعنی ریان آدمی اولسون غیریسی
اولسون ابو المعانی بیت سیراب شاخ هر درخت بنمود برک بر وبس از بهر
توحید خدا ایستاده است در بوستان معناسی کبی صودن قانمقدر چونکه سیر
طوق دیو قطعه ثالثه نک بیت عاشرنده کلور آب صو دیو بو قطعه نک بیت خامسنده کلور

فرکند سیلک یاردیغی یر سیل صویی سیلاب

فرکند فانک وکافک فتحی وراءنک ونونک سکونلری ودال ایله سیلک زور
ایله یاردیغی یرکه جابجا صو دخی طورمش اوله فرغر وفرکن وفرکند دخی دیرلر بعضی
فرهنکلرده هنوز قارلشق خرق دیو مرویدر شمس فخری در صفت بیت
وقت سیر شه سپهر وجه دریا بیشش کامنش چه کوه وجه فرکند کذا فی فرهنک
جهانکیری اما تحفة الاحبابده مطلقا رهکذر آب دیو مذکوردر هم دخی طول
مدت ایله چقوروب دم کلشی مسیله یه فرکند دیرلر سیلاب سینک کسر ایله
مرکبدر سیل صویی معناسنه ابو المعانی بیت سیلاب اشک دیده ام طوفان
راه دل شده کشته خراب از درد وغم آخر چه این شهر وجود چونکه سیل سینک
فتحی ویاء تحتیه نک سکونی ولام ایله فارسی ایله عربی مشترکدر انجق فرق شودر
وار که کاهی انجام سینی مکسور اوقورلر خصوصا آخرینه آب لاحق اولنجه

دائما مكسور ایدرلر آب صو دیو أنفا کجدی

شیره دبس اوزم صوینه هم بکمزه دوشاب

شیره شینك معجمه ممدوده نك کسری ورانك فتحی وهاء رسمیه ایله اوزم صوینه که تازه صقلمش اوله ترکستانده چارکوشه دیرلر دوشاب دال ممدوده نك ضمی وشینك معجمه ممدوده نك فتحی وباء موحده ایله مطلق بکمز معناسنه عربیده دبس دیرلر میر نظمی بیت بر ندانی چه زاهد زیك چای زاده وراصلش بكی بود دوشاب ویاده

فائده عربیده دبس اولا خرما بکمزینه موضوع ایدی صکره کیده رك اوزم بکمزنده اطلاق اولندی بعده اوزم خرمایه غلبه ایدوب هم اسمینی وهم استعمالینی اخذ ایلدی

بال شهد دینور شربته شهدابه وشهداب

شهد شینك معجمه نك فتحی وهانك سکونی ودال ایله بال معناسنه حتی مومی ایرلدقدن صکره شهد فائق دیرلر عسل معناسنه شیخ سعدی بیت کلستان دیباجه سنده عصاره تاکی بقربتیش شهد فائق کشته بیوردی شهدابه بال شربتی معناسنه چونکه معنای ترکیبسی بال صویی دیمکدر شهداب آخرنده هاء رسمیه نسبیه ایله مثله

کلزار وکلستان کل چوق یر دخی کلشن

کلزار لامك سکونیله کل چوق یر وکل محلی هم دخی موسیقیده بر مقام یاخود بر لحن ادیدر شاعر ایلی معنایه بیت خروشان بلبلان در صحن کلزار بوقت صبحدم بر لحن کلزار کلستان لامك کسری یاخود سکونیله بو دخی کل چوق یر وکل مکانی شاعر بیت بهار آمد دل از آلام ریشست کلستان شد جهان هکام ببشت

کلشن لامك سکونیله بمعنی کلستان ابو المعانی بیت بآفتاب قدح شعل نار کن ساقی بشوق عارض جانان ضیا کند کلشن کلشن بو بیتده کلشن بمعنی عشرتکاه معناسنه اولسه جائزدر بو لفظلرك هر بری مرکبدر چونکه کل بیانی بو قطعه شنوانی سزحنده کجدی زار وستان هر بر لری ادات اسم مکاندر علی ما سبق فی الادوات المرکبة شن شینك معجمه نك ضمی ونونی ایله بمعنی ناز وجلوه کلك شکوفه سی میانده لطافت وملاحتی حسبیله محلنه ومکاننه کلشن دیو تسمیه اولندی فاحفظ

دیجایر مرغ تر وتازه ایسه شاداب

مرغ میمك فتحی ورانك سکونی وغینك معجمه ایله چایر که انده قوشلر اوتلر دیمکدر چای قرحفز اعناسنه و بر نوع سبزه که قوشلرك ماکلی معناسنه دمکلودر فاما که

بیمك

بیمك ضمیله مرغ قوشی دیو یکرمی التنجی قطعه نك بیت سادسنده کلور شاداب دال ممدوده نك فتحیله تر وتازه حکیم فردوسی بیت نه کفتی همه دشت سهراب بود بستان یکی سرو شاداب بود هم دخی صولق که آبدار معناسنه واعلام رجال لدن دخی اولور معنای ترکیبیسی قرضاك صو دیمکدر زیرا شاد شینك معجمه ممدوده نك فتحی ودال ایله بمعنی مسرور وفرحناك آب صو دیو بو قطعه ده بر قاچ کره مذکور در تر وتازه دخی فارسیدر لکن انشارده شیوعیله بو مقامده تفسیر قلندی تر یاش دیو اللی برنجی قطعه نك بیت اولنده کلور تازه مجوده وميوده وغیریه مستعملدر ابو المعانی بیت خیال تاره آن روی تازه دردلم تازه شود بافکر وصل آن پری رود ردوغم تازه

شهوار دینور پادشاهه لایق اولنه

شهوار هانك سکونیله مرکبدر پادشهه لایق معناسنه چونکه شه پادشاه معناسنه اولان شاه لفظندن مخففدر وار ادات لیاقتدر علی ما سبق فی الادوات المرکبة زدانشت بهرام بیت درآنجا تختها بنهاده بسیار زرانی بر جا بهای خوب وشهوار بادشه دخی فارسیدر لکن ترکیبده شیوعی حسبیله ترجمه دنا خرج قلندی تتمه شاه شینك معجمه ممدوده نك فتحی واظهار ها ایله بدی معنایه در اولا اصل وصاحب معناسنه در حق پادشاهلر عریق واصیل وصاحب مملکت اولدقلری حسبیله شاه تسمیه اولندیلر حکیم فردوسی بیت اکر شاه را شاه بودی پدر بسر بر نهادی مرا تاج سر ثانی هر نسنه که حسن وعظمتده امثالنه فائق واقراننده بهتر وبزرکتر اوله اکا شاه دیرلر مثلا بیتك اعلاسنه شاه بیت وابواطلویه شهصوار ~~واقراننده بهتر وبزرکتر اوله اکا شاه~~ دیرلر ~~مثلا~~ وقوشلرك جمله سندن بیوك بر قوش وار اکا شاهرخ دیرلر ثالث شطرنج قطعه لرندن بر قطعه در رابع بمعنی فراخ وکشاده نتکم شاهراه ایشکل یول دیو اللی برنجی قطعه نك بیت سادسنده کلور خامس بمعنی داماد سادسی هندده مشهور بر نوع جامه در سابع هندده بر جانور اسمیدر بویدی معنایه الفك تخفیفیله شه دخی جائزدر علی ما سبق فی قواعد المقدمة پادشاه باء فارسیه ممدوده ایله مرکبدر پاد ایله شاهدن چونکه پاد پاسبان وپاینده وتخت معنالرینه مناسبت ظاهردر اولمغله بونده شه کبی الفك تخفیفیله پادشه دخی جائزدر بلکه الفك ابقاسی وهانك القاسیله پادشا دخی جائزدر شاعر

بیت: که منی تا ترا دیدم ای جان منی : نیم پادشا بر دل خود پشننی

لذتلو صو خوشاب ایو اینجو در خوشاب

خوشاب شینك مجه ممدوده نك فتحیله لذتلو صو معناسنه‌در هم دخی لؤلؤ ویاقوت ولعل وبونلرك امثالی نسنه‌لره صفت واقع اولور مثلا در خوشاب دیرلر ایو اینجو دیمك اولور حکیم اسدی بیت نه هاهو انزابو مشك ناب : نه از هر صد فدر خیز و خوشاب : اصلی ترکیبی توصیفی اولرق آب خوش ایدی خوب صو معناسنه بعد التقدیم سیاه چشم کبی وصف ترکیبی قلنوب لذتلو صو وخوب صولو معناسنه اولدی چونکه خوش خا معجمه ممدوده نك ضمی وشینك مجه ایله بمعنی خوبکه کوزل ناصر خسرو بیت: تو چه یکی زنکی نا خوب بیر : دختر کان تو همه خوب وشاه آب صودیو بو قطعه ده برقاج کره مذکوردر بو معنای ترکیبی معنای اولك عینی ومعنای ثانیه نك مناسبیدر در دالك ضمی ورانك تشدیدیله فارسیده اینجو معناسنه شایعدر لکن عربیده تشدید لازم در نکته بو مقامده است ترجمه‌سی اولان دالك کسرایله در او قنسه دخی الویرر بو تقدیرجه ایهام خطیدن وملاحتدن خالی اولماز فافهم

جوی ایرمغه دی آب روان یعنی آقر صو

جوی جیم ممدوده نك ضمی ویاء تحتیه ایله ایرمق که عربیده نهر چقابده ساقی دیرلر هم دخی جوی ایسته دیو الی بیبنجی قطعه نك بیت سابعنده کلور آب روان بمعنی آقر صو که عربیده ماء جاری دیرلر چونکه آب صو دیو قرقنجی قطعه نك بیت اولنده کلور روان رانك وواو ممدوده نك فتحلری ونونك ایله رفتن لفظندن اسم فاعل یاخود صفت مشبهه در کیدیجی دیمکدر لکن استعمالده صالنرق کیدیجی معناسنه شایعدر صوده دخی صالنوب کتمه اولمغله آب روان دیدیلر هم دخی جائز وروا معناسنه ورایج معناسنه وهمان معناسنه کلور بونلردن بشقه روان جان دیو اوتوز سکزنجی قطعه نك بیت تالثنده کلور

تیره بولانق دخی حوضك دبی پایاب

تیره تاء مثنات فوقیه نك کسری ورانك فتحی وهاء رسمیه ایله بولانق معناسنه شاعر بیت روشن بدیده ام نشود روی این جهان : کین چشم تیرکی بتواند نظر نکند : هم دخی ذاتنده قاره نسنه یه وصکره دن متغیر اولوب قاره‌دن

نشنه یه

نشنه یه وقاره کوکیجه یه ویاغ چقاردقلری ایچ که عربیده شفقین دیرلر بو جمله یه تیره دیرلر فاماکه هاء رسمیه‌سز اولنوز دردت معنایه کلور نتکم تفصیلی یکرم برنجی قطعه نك بیت ثانیسی شرحنده کلور پایاب باء فارسیه ویاء تحتیه ممدودتینك فتحلری وباء موحده ایله مرکبدر بمعنی قعر الحوض چونکه بمعنی ایق دیو یکرم یدنجی قطعه نك بیت رابعنده کلور آب صو معناسنه‌در بو مناسبت ایله بیکار ایاغنه ومطلق صو نهایتنه ودیبنه ایاق ایرشن صو دخی پایاب دیرلر بونلردن بشقه پایاب وقدرت معناسنه وپاینده وثابت معناسنه ونهایت وغایت معناسنده ده کلور

سرکشته باشی دونمشه دی دونمکه کشتن

سرکشته رانك سکونیله ترکیب اضافیده اصلی کشته سر ایدی تقدیم وتأخیر اولنجق کلاب کبی لفظده تخفیفی مفیددر بهر حال باشی دونمش معناسنه سرکردان کبی خواجه حافظ بیت رهبری جو که درین بادیه هر سوی رهیست مرد سرکشته چه داند که کجا باید رفت چونکه سر باش دیو یکرم یدنجی قطعه نك بیت اولنده کلور کشته کاف فارسیه نك فتحی وشینك مجه نك سکونیله کشتن لفظندن اسم مفعولدر دونمش معناسنه زیرا کشتن مصدردر دونمك معناسنه‌در هم دخی صیرورت وانقلاب معناسنه ده کلور شد کبی لکن کینونه معناسنه اولماز

دریاده صوینك دونمسی چوقندیسی کرداب

کرداب کاف فارسیه نك کسری ورانك سکونی ودال ممدوده ایله اصلنده ترکیب توصیفی قبیلندن آب کرد ایدی مدور وکرمی صو معناسنه بعد التقدیم والتأخیر سیاه چشم کبی وصف ترکیبی قلنوب دکرملو صو معناسنه اولدی بعده معنای مذکورده غالب اولدیکه عربیده دردور دیرلر میر نظمی بیت چو کشتی اند افتاده بکرداب مپرسی زان بعد از این راهیچ اسباب کرد دکرمی دیو یکرم یدنجی قطعه نك بیت ثامننده کلور آب صو کما مر آنفا

آتشده اوچوانکه کذر اد سمندر

سمندر سینك ومیمك فتحلری ونونك سکونی ودالك فتحی ورا ایله آتشده کزد بر حیوانندر شویله روایت اولنور که مزبور جانور قیون قدر اولور لونی الوان اولور که بیاض وزمرد وسرخ ویشل وبنفشی تویینی اکیروب

دستمال ایدرلر کیرلندکده آتشه براغوب چرکی یانوب پاک ولطیف وجدید کبی
زخم اولورلامع بیت آتشم جکرسوزنغام اولسه نوله دل آتشکده مه دوشسه
سمندر کول اولور بعض روایتده سمندر وقفنس قوشدرکه مزبور قوشک
بیک سنه عمری اولور آخره ایردکده اودون جمع ایدوب نفسندن آتش
پیدا اولوب اودونی یاقار کندو دخی یانار کول اولور صکره مرور ایام ایله کولندن
یاوروسی حاصل اولور آتش یاقدوغنده مولانا جامینک شو بیتی شاهدر
بیت شو سمندر چه فروزد آتشی باشد آتش او خرم وحوش بعض روایتده
کلر قدر بر جانوردر هر ساعت بر لون ایله متلون اولور هندستا نده
بر ولایته سمندر دیرلر که آنده بی نظیر عود اولور بو ایکی معناده بفتح الدال
والراء و ایله سمندور و بو ایکی لفظده را بدلنه لام ایله سمندل وسمندول
دخی دیرلر بو بیلده اولنجی بوندخی درت لغت واردر شکم وقفنس لفظنده درت لغت
اولدیغی کبی ققنس وقوقنس وققنوس وقوقنوس ❁ ❁ ❁ ❁

دیرلر صو قوشندن قازه بط اوردکه مرغاب

بط باء موحده نک فتحیله قاز معناسنه اصلنده عربیدر طانک تشدید
ایله لکن فارسیده تخفیفیله دخی شایعدر شاعر بیت درشکم باز که چندینی
خفلست تذکره جانی تذرو وبطست قاز دخی فارسیدر ترکیده شیوعی
حسبیله ترجمه قلندی اما فرهنگ شعوریده بط ایله قازی شویله فرق ایدرکه
اهلیسنه قاز وغاز دیرلر دشتیسنه بط دیرلر لطیفی بیت باز سفید آفت
طاوس وقاز چرخ وکرز وبسته شود چشم باز لکن ترکیده علی الاطلاق
اهلیسنه ودشتیسنه قاز دیرلر مرغاب ترکیب اضافیدر مطلق صو قوشی
معناسنه شو قدر که غینک کسره سی فتحه یه وهمزه مدیه تبدیل اولنوب اوردک
منقول اولدی بوندن یاء نسبیه ایله مرغابی دخی دیرلر هاتفی بیت میاور بانی
صیدکه ترک تاز بمرغابیانم میندازباز چونکه مرغ قوشی دیو یکرم
التنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور آب صو کمامر آنف ❁ ❁ ❁

ماهی بالق ادی شنا ودخی یوزگیج

ماهی میم ممدوده نک فتحی وهاء ممدوده نک کسریله عربیده سمک معناسنه هر نوعنه
شامل اسم جنسدر شیخ عطار بیت آنکه با مرغ هوا ماهی دهد بند کاندن

شاهی

شاهی دهد شناور شین معجمه نک کسری ونون ممدوده نک وواوک فتحلری
ودا ایله یوزگیج که عربیده سابح دیرلر خواجه سلمان بیت بحر محیط همتش
موج زده حباب وش قبه نیلی فلک کرد درو شناور واو بدلنه باء موحده ایله شناب دخی بو معنایه

غوطه صویه طالمق صولرک طلغه سی خیزاب

غوطه غین معجمه ممدوده نک ضمی وتاء مثناة فوقیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله
صویه طالمق که عربیده غوص دیرلر ها ایله غوطه دخی جائزدر بو ایکی لفظده
غین معجمه نک فتحی و واوک سکونی دخی جائزدر ابو المعانی بیت دربحر غمش
غوطه خورد این دل محزون باشد که خدا ساحل مقصود نماید خیزاب اصلنده
وصف ترکیبی اولرق آب خیز ایدی قالقیجی معناسنه چونکه آب صو کمامر خیز
وصف ترکیبی اولرق یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور بعده
طلغه معناسنه نقل اولنجی علامه نقل وتخفیف الجوف تقدیم وتأخیر وزای
معجمه نک مفتوحه وهمزه نک ایکی حرف مد قلدیلر ❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

معنای سلمان دیمکدر

قرانه کریزنده جیوه ژیوه وسیماب

کریزنده کاف فارسیه نک وراء ممدوده نک کسریله اسم فاعلدر قاچیجی
معناسنه عربیده فار وفراره دیرلر مصدردر قرقنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کلن کریختن یاخود کریزیدن لفظلریدر زیرا مستقبلاتی کریزد وکریزنده
کلور شکم امر صیغه سی اولور اسم مصدردر یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت
خامسنده کلور جیوه جیم ممدوده نک کسری وواوک فتحی وهاء رسمیه ایله
ترکیده سندک وعربیده زیبق دیدکلری در کذا فی فرهنگ شعوری بو جیوه
لفظی نقدر فارسی ایسه ده ترکیده شیوعی حسبیله زیوه وسیماب لفظلرینه
ترجمه قلنمشدر ژیوه زای فارسیه ممدوده نک کسریله وزن ومعناده جیوه
کبیدر سیماب ترکیب اضافیدر اصلی آب سیم ایدی کومش صوی معناسنه

٦٧

جیوه معناسنه نقل اولنمشدر علامة اجون تقدیم و تأخیر و تخفیف اجون میم مفتوحه
وهمزه سی حرف مد قلندی بویله اولنمش مدنده حکاکنک ذیبق ایله کبریتی مزج
ایدنجه کومشی یاخود التون اولور دیدکلری اشارت واردر نکته قرار وقراره
لفظلری ارباب کیمیا واصحاب اکسیر اصطلاحنده جیوه نک علمی اولور وجیوه
دخی فی نفس الامر قرار وذهاب ایله متصف اولمغله ناظم تجربه قاجیجی کریزنده
بیوروب وزن ومعنایه خلل کلمز ایکن ایهام حسنی اجون قراره کریزنده دیو
تعبیر بیوردی فلله دره مثنوی خذا القرار والطلق و شیئا یشبه البرقا
فان احسنته سحقا ملکت للغرب والشرقا بو مقامده برز تفصیل دخی وار
شاهدی سفر جره رجوع اولنه

کوز یاشنه دی اشک وسرشک اغده کریه

اشک همزه نک فتحی وشین معجمه نک سکونی وکاف ایله کوز یاشی که عربیده
دمع ودهر یاشه وقطره یه دخی دیرلر شیخ عطار بیت جنان شد ظلم در ایام
او کم که اشک در میان بحر قلزم بو بیتده مطلقا بشر معناسنه در همدخی
اشکانیانده اول پادشاهک اسمی اشک ایدی جمعنده اشکان نسبتنده
اشکانی وانک جمعنده اشکانیان دیدیلر علی ما سبق فی قواعد المقدمة چونکه
سلطان انبیا افضل التحایانک بعثتندن اول معلوم اولان دول عجم درت
طائفه در بری پیشدادیان وبری کیانیان وبری ساسانیان وبری
اشکانیان دیو کتب تواریخده مشروحدر سرشک سینک ورانک کسرلری
وشین معجمه نک سکونی وکاف فارسیه ایله اشک کبی کوز یاشی معناسنه ومطلق
یاشی وقطره معناسنه دخی کلور همدخی سرشک شراره آتش وخرده آتش
معناسنه وسرخ کل معناسنه وبر قرمزی شکوفه لو اغاج معناسنه ده کلور
شمس فخری قطعه پادشاها زشرم دست تو ابر رخ سیاه آمدست
وبخت سرشک نیستش ره بسوی بحر کفت زان همی باردش زدیده
سرشک زانکه کوزه بدیش از قبضت لعل رستی بجای ز سرشک اول
مطلق یاشی وقطره معناسنه ثانی بمعنی دمع ثالث قرمزی شکوفه لو اغاج معناسنه
تکمله فرهنگ شعوریده اشک کاف عربیه سرشک کاف فارسی ایله مضبوطدر
فاحفظ کریه کاف فارسیه نک کسری ورانک سکونی ویاء تحتیه نک فتحی وهاء
رسمیه ایله

رسمیه ایله اسم مصدردر بمعنی بکا ابو المعانی بیت نوحه وکریه ومادم می کشند اندا سمانی بیداز

کریان دیمک اغلایجیدر قاندر صو خوناب

کریان کاف فارسیه نک کسری ایله کریستن امر حاضرینک آخرینه الف ونون الحاقیله
اسم فاعل یاخود صفت مشبهه در زیرا مستقبلاتی کرید وکرینده وکری کلورمیر
نظمی بیت ز دست اختیارم چشم کریان عنانش می ستاند نیست درمان
بعض فرهنکده فدا وقربان معناسنه ده مرویدر خوناب اصلنده واو عطفله
خون وآب ایدی قان دخی صو معناسنه چونکه خون قان دیو اوتوزیجی قطعه نک
بیت سابعنده کلور آب صو معناسنه کما سبق بوره ده وصف ترکیبی اولمق اجون
واو حذف اولنوب تخفیف اجون دخی بدنی مفتوحه وهمزه یی حرف مد قلوب
قاندر صو معناسنه مفید اولدی میر نظمی بیت شده خوناب اشک
دیده از غم که سوزد آتش صحبت جکرهم خوناب اکرشی کوز یاشنده مستعملدر

مفعول مفاعیل فعولن

یعنی بو قطعه بحر هزج مثمن الاجزادندر لکن صدری وابتداسی اخرب و
عروضی وضربی محذوف وحشولری مکفوفدر تتمیه خرب مفاعیلن اولندن
میمی واخرندن نونی حذف ایدوب فاعیل قالدقده مفعول یه نقل اولنوب
اخرب دیو تسمیه اولنور کف جزء سباعینک اخرندهکی سبب خفیفک ساکنی
اسقاط ایتمکدرکه مفاعیلن وفاعلاتن نونلرینی دوشوروب مفاعیل وفاعلات
قالدقده مکفوف دیو تسمیه اولنور باقی اصطلاحات ما سبقدن معلومدر

بکزر او نقوشه بو جهان نکم اولدر برآب

یعنی بو دنیا صو اوزرنده اولان نقوشه بکزر چونکه نقوش جمع نقشدر
جهان بمعنی دنیا تتکم بکری ایکنجی قطعه نک بیت ثالثنده جهان کبی دیو
کلور بر ادات استعلادر کما سبق فی الادوات آب معروف

قطعه چون مهرومه پرتو فزای این کتاب

قطعه وهمزه سی قطعه اولانک عنوان شرحنده کجدی چون کبی دیو قطعه
ثالثه نک بیت ثالثنده کجدی مهر کونش دیو ماه آی دیو بو قطعه نک بیت
اولنده کلور مه اندن مخففدر پرتو فزای وصف ترکیبیدر زیرا پرتو ی
شعاع دیو اوتوزالتنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور فزای فانک کسری ورای

٦٨

ممدوده نك فتحی ویا التحتیه ایله فزودن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر
چونکه مستقبلاتی فزاید وفزاینده کلور بو لفظ وامثالی مثلا جانفزای وفرحفزای
کبی فتح فا ایله مشهورلردر لکن ارباب لغت مکسوره ده اثبات ایلدیلر انی بعد
دیو قطعه ثالثه نك بیت رابعنده کچدی **کتاب** معروف **حاصل معنی** یه حرفی باده
بو کتابه شعاع اوتریجی کون وای کیبی بر قطعه یاخود قطعه در چونکه بو قطعه ده
مراعات نظیر وطباق وامثالی صنعتلر ایله اکثری مذکور ومترجم اولان
شعاع وصفوت صاحبی وآنك اضدادی نسنه لردر فاحفظ

آسمان لوکود کونش خورشید ومهر وآفتاب

آسمان همزه نك مدّی ایله کوکدر که عربیده سما وفلك دیرلر کمال پاشا زاده
بونده تصرّف خاص ایدوب بیوردر که آسمان وصف ترکیبیدر دلرمنه
بکزییجی معناسنه بعده نقل ایله یاخود غلبه ایله کوکه اسم قلنمشدر انتهی
چونکه آس دکرمان دیدر بو قطعه نك بیت ثامنی شرحنده کلور مان قطعه
ثانیه نك بیت خامسنده کچدی ماندن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر
همدخی شهور فارسیه نك یکرمی یدنجی کوننه آسمان دیرلر بو ایکی معنایه مسعود
سعد سلمانك بیت آسمان روز ای چو ماه اسمان باده نوش وداردل را
شادمان اول کونه موکل فرشته یه دخی آسمان دیرلر **خورشید** خا معجمه نك
ضمی وواو مجهوله وشین معجمه ممدوده نك کسری ودال ایله کونش معناسنه
لفظ مرکبدر چونکه خور شمس دیو یکرمی برنجی قطعه نك بیت ثالثنده کلور
شید کونش دیو اوتوز التنجی قطعه نك بیت رابعنده کلور بو ایکی لفظده
خانك ضمی وسینك کسری ایله اکتفا ایدوب خوردن واوی وشیددن یای
تحتیه یی حذف ایدوب خرشد جائزدر حاصلی بونده علی الانفراد وعلی الاجتماع
سکز لغت واردر ۱ خورد ۲ خر ۳ شید ۴ شده ۵ خورشید ۶ خورشد ۷ خرشید ۸
خرشد **مهر** میمك کسری وهانك سکونی ورا ایله بو دخی کونش معناسنه در
همدخی هر سال شمسیلانك یدنجی آیك ادیدر که نیر اعظم برج میزانده اولدیغی
مدتدر وهر شمسنك اون التنجی کونی اسمیدر دخی روز مذبوره موکل فرشته نك
اسمیدر وشفقت ومحبت معناسنه ده کلور مؤید الفضلاده مهر بمعنی سنگ
سرخ دیو مرویدر بعض فرهنکلرده استرنك معناسنه منقولدر **آفتاب** همزه

ممدوده نك

ممدوده نك فتحیله بودخی کونش معناسنه مرحوم کمال پاشا زاده بونده تصرّف
خاص ایدوب بیوردر که آفتاب وصف ترکیبیدر صو قیزدیریجی معناسنه چونکه
آف اصلنده آب ایدی با موحده فایه ابدال اولنمشدر تاب تا فوقیه ممدوده نك
فتحی وبا موحده ایله تابیدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر بعده
کونشه خاص اولمشدر شیخ سعدی بیت عمر برفست آفتاب تموز اندکی
ماند خواجه غرّه هنوز **فائده** عربیده کونشك اون اوچ اسمی واردر که نظم
لالکشو اوج بیتندن فهم اولنور بیت غدره ویدی ویوح جاریه وشمس
وبوح کون یوزیجی کس سبوح یخم وقرینه ذوای دیکر بیت ضح وجونا وذکا
وجونه هم صقعانه کون ای هم کوندز درمهان یوز ضیا ویرمك مزوت
دیکر بیت کعنه بوت شق مصحف کوردنکنی فتح حر بالق عین عینی فا قاف کاف | لام میم نون

یلدز اختر ماه ای ایدنلغیدر ماهتاب

اختر همزه نك فتحی وخا معجمه نك سکونی وتا فوقیه نك فتحی ورا ایله یلدزه
دخی دیرلر شمس فخری بیت ملك دینی رابغدرت کرکر کشت مسعود عافیت
اختر همدخی بخت وطالع نیك معناسنه وعلم که بیراق معناسنه ومراد مسعود معناسنه ده
کلور **ماه** میم ممدوده نك فتحی واظهار ها ایله ای که عربیده قمر دیرلر ونیر
اصغر دیرلر کندو ذاتنده نوری یوقدر بلکه شمسدن استفاده ایدر حاصلی
سبعه سیاره نك بریدر همدخی سنه نك اون ایکی بولکده بر بولکیدر عربیده
اکا شهر دیرلر بودخی ایکی نوعدر بری شهر شمسیدر بری شهر قمریدر ایکیسی
دخی حالا بلاد اسلامیه ده متداولدر که سنه قمریه وسنه شمسیه قریه اوچیوز
اللی دورت کوندر وآیلری محرم وصفر وغیر ذلك سنه شمسیه اوچیوز التمش التی
کوندر وآیلرینك اسمی یونان لسانده مارت ونیسان وباقیلری معلوم وفرس
لساننده فرودین واردبهشت وباقیلری معلوم شهر وقمر معناسنه حسن غزنوی
بیت کردم سال وماه را ادوار مهر را سال را دو مه را ماه بو نقطه واقع
اولمشدر بوندن بشقه هر ماه شمسینك اون ایکنجی کوننك اسمنده همدخی اکا
موکل فرشته نك اسمنده ماه دیرلر **ماهتاب** ترکیب اضافیدر اصلی تاب ماه
ایدی ابجق تقدیم وتاخیر کلاب کبی لفظده تخفیف افاده ایلدی ماه آی دیو
آنفا کچدی تاب تا فوقیه نك فتحیله بمعنی شعاع وفروغ دیو بو قطعه نك بیت

٦٩

رابعی شرحنده کلورنته کم تابدار پارلق دیو یکرمی دوردنجی قطعه نک بیت
اولنده کلور همدخی استعاره طریقیله روی دلبره ماهتاب دیرلر شاعر بیت
ان قد سرو روی ماهتابش یا چه خورشید کشته بر تابش ۞ ۞ ۞ ۞

اویانق بیدار مزغنمش غنوده اویقو خواب

بیدار با موحده ممدوده نک کسری ودال ممدوده نک فتحی ورا ایله اویانق
عربیده یقظان و چغتاییده اویقاغ دیرلر صاحب بیت تاکی غبار هستی موهوم
چون حباب دیده بیدار من شود همدخی آگاه ومتنبه معناسنده کلور
غنوده غین معجمه نک ونون ممدوده نک ضمری ودالک فتحی وهاء رسمیه ایله
مزغنمق یعنی اویقویه هنوز وارمش عربیده سنه ونعاس دیرلر خواب خاء
معجمه نک بین الفتح والضم اماله سی واو علامت والف وبا موحده ایله بمعنی نوم
همدخی رؤیا که واقعه معناسنده کلور ایکی معنایه حضرت مولانا بیت سر نهاد
وخواب بر دستی خواب دید کامدش از حق ندا جانش شنید وکاهی خوابیدن
لفظندن امر حاضر دخی اولور هیبت حشمت شکوه اعلا دیمک والا ایمش
شکوه شین معجمه نک وکاف ممدوده نک ضمری واظهار ها ایله بمعنی هیبت وحشمت
ووقار ومتانت وزیبایی وتناسب خواجه سلمان بیت با شکوه کوه حکمت
ابر کریان بر جبال با وجود جود دست بر قاخندانه در سحاب همدخی
شکوهیدن لفظندن امر او لوب وقرینه صغیره به شکوه دیرلر والا واو ولام
ممدودتینک فتحی ایله بمعنی اعلا وبلند قدر وبحسب المرتبه بزرکوار استاد
منوچهری بیت از کرم ونعمت والای او کس نشنید از لبها لای او همدخی
ابر شیمه دن طوقنمش بر لطیف نسنه در که واله دخی دیرلر ۞ ۞

جاه منصبدر مرادینه ایرشندر کامیاب

جاه جیم ممدوده نک فتحی واظهار ها ایله بمعنی منصب ودولت وثروت واقبال
ورتبه وقدر معانی عربیده وفارسیده مستعملدر کامیاب سکون میم ایله
وصف ترکیبیدر چونکه کام مراد دیو قرق دردنجی قطعه نک بیت خامسنده
کلور باب اللی یدنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کلنی یافتن لفظندن امر یافود
اسم فاعل مخففدر ابو المعانی بیت سعی میکردم که باشم کامیاب لیک از وصلت نکشتم کامیاب

تاب طاقت پیچ بو کلوم درطولاشقدر دخی

تاب

تاب تاء فوقیه ممدوده نک وبا موحده ایله بمعنی طاقت نتکم تاب وتوان دیرلر
طاقت وقدرت معناسنه شاعر بیت سپهر با قدر هنکام کین ندارد تاب محیط
با لطف بحور نسیخ نکیرد پای بوندن بشقه اون ایکی معنایه دخی کلور اول بمعنی
حرارت بمعنی ضیا وفروغ ثالث بمعنی ریج رابع بمعنی پیچ یعنی طولاشق نتکم پیچ تاب
دیرلر خامس بمعنی درد ومحنت سادس بمعنی مرد عالم سابع بمعنی شور سوس ثامن
بمعنی خشم وغضب تاسع بمعنی خوف وهراس عاشر بمعنی کردیدن یعنی دوندرمک
نتکم دو کردان مقامنده دو تاب دیرلر حادی عشر بمعنی باتن یعنی بوکلک ثانی عشر
بمعنی التماع بو اوج معناده اسم مصدردر امر ووصف ترکیبی دخی اولور ماهتاب
وعالمتاب ومو تاب کبی پیچ با فارسیه ممدوده نک کسری وجیم فارسیه ایله
بوکلم وطولاشق وبورقاج معناسنه شاعر بیت ای بساکز آتش ای آن مشکین
دستی دود پیچا پیچ دل زین ابکون چنبر کذشت همدخی پیچیدن لفظندن امر اولور

اصطلاح اولمشدر دینور فکر وتلاشه پیچ تاب

پیچ تاب بو بیتک مصراع اولنده کلجی ایکی لفظدن مرکبدر فکر وتلاش معناسنه
اصطلاحدر وجهی ماسبقدن ظاهردر ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

فاش ظاهردر خبر معناسی پیغام وپیام

فاش فاء ممدوده نک فتحی وشین معجمه ایله بمعنی ظاهر وآشکار شمس فخری بیت
حدیث حاتم وکسری زمانه در پیچید چنین در کرم وعدل شد شهرش فاش
پیغام با فارسیه نک فتحی وباء تحتیه نک سکونی وغین معجمه ممدوده نک فتحی ومیم ایله
ونقط غینک حذفیله پیام ونقط الفک حذفیله پیغم ومعا ایکیسنی حذفله بودرت
کلمه خبر یعنی صالنمق معناسنه ینمو الهی قمی بیت عاشق از هر یک نکه صد مدعا کوید
پیام عشق چون این رتبه دارد قاصد وپیغام چیست حکیم انوری بیت نوک
پیکانها چو پیکان قضا از اجل آرند خصما نرا پیام ۞ ۞ ۞ ۞

اولدی پرسیدن سؤال ایتمک دخی پاسخ جواب

پرسیدن باء فارسیه نک ضمی ورانک سکونی وسین ممدوده نک کسری ودالک
فتحی ونون ایله صورمق وسؤال ایتمک معناسنه پاسخ باء فارسیه ممدوده نک
فتحی وسینک ضمی وخاء معجمه ایله بمعنی جواب شیخ نظامی بیت زبانش کرد
پاسخ را فرامشت نهاد از عاجزی بر دیده انکشت ۞ ۞ ۞

١٠

بولاشق آلایش اولدن بولشمقدر دخی

آلایش همزهٔ ممدوده نک فتحیله بو مصراعده مذکور آلودن لفظندن امر حاضر صیغه سی آخرینه ماقبلی مکسور شینی معجمه الحاق قیله اسم مصدر در مبر نظمی بیت برای نقل مکشا دهان ای مسان آلایش منت ز بان آلودن همزهٔ ممدوده نک فتحی ولام ممدوده نک ضمیله مصدر در هم لازم وهم متعدی اولور بولشمق وبولشدرمق معناسنه هم دخی کنهکار لقده حقیقت عرفیه اولمشدر شاعر بیت دعای مبکنم یارب باین الوده دامانی مکن شرمنده پیش قدیم سیا نم از دعای خود مستقبلا نی واوک الفی ویاء تحتیه یه ابدا لیله الابد والاینده کلور

خالص وصافی وخاصک اولدی معنو میده ناب

ناب نون ممدوده نک فتحی وباء موحده ایله بو مصراعده ایکی معناسی مذکوردر اول بمعنی خالص وصافی حتی بعض نسخه ده صفت اولور لعل ناب ومشک ناب کبی ثانی بمعنی خاص یعنی مختص هم دخی ادیب صابر معناسنده کلور تویه سوری دیشه ناب دیرلر که اکا ترکیده ایت دیشی دیرلر

اومیدن دکلنوب اکلنه صبر اولدی شکیب

اومیدن همزهٔ ممدوده نک وراء نک فتحلری ومیم ممدوده نک کسریله مصدر در دکلنوب اکلنمک وصبر ایلمک وراحت اولمق معناسنه کما خجندی بیت بی تو ازدرد اومیدن نیست وان توام طاقت بریدن نیست ابادنهکره الف ایله ارامیدن وایکسنده ده میمدنهکره یاء تحتیه بی حذفله آرامدن وآرمدن دخی بو معنایه در شکیب شینی معجمه نک وکاف ممدوده نک کسرلری وباء موحده ایله بمعنی صبر وآرام حکیم اسدی بیت نداردجهان بر یکی شاه شکیب فرا زیست پیش اندر پسی هر نشیب هم دخی شکیبیدن لفظندن امر اولور

یک یلوب کزمک تکاپو یعنی ایو مکدر شتاب

تکاپو مرکبدر چونکه نک قورشش دیو قطعهٔ تاسعه نک بیت اخیرنده کلور بو فرقنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلنی پوییدن لفظندن امر صیغه اوزره اسم مصدر در بو ایکی لفظک بیننده کی الف توسل در الف مقامنده واو مکتوبه غیر ملفوظه ایله نک ویوه دخی بو معنایه در شتاب شینک کسری وتاء فوقیهٔ ممدوده نک فتحی وباء موحده ایله شتابیدن لفظندن امر صیغه سی

اوزره

اوزره اسم مصدر در حکیم انوری بیت پای حلم تو ندارد خاک هنکام درنک تاب حکم تو ندارد باد هنکام شتاب

آبکیر اولمش صو جمع اولدیغی یر تالاب هم

آبکیر وصف ترکیبیدر صو طوتیجی معناسنه ایدی لکن بمجمع ماده حقیقت عرفیه اولمشدر چونکه آب صو کما سبق فی خاسی الرابعه کیر وصف ترکیبی اولرق قطعهٔ تاسعه نک بیت سادسنده کلور هم دخی ابکیر بر سیورکه یه دیرلرکه جلاهلرانی صو یه باتروب آنکله بز صولرلر بو ایکی معنا یه حکیم خاقانی بیت برفتنهٔ جدوماشدرد وکلاوه وجرخ بابکیر و بمشنوت ومنجکوب وطناب تالاب تاء فوقیه ولام ممدودنینک فتحلری وباء موحده ایله بو دخی بمجمع ماء معناسنده هم دخی حوض معناسنده کلور

آسیا کردر دکرمنجی دکرمن آسیاب

آسیاکر اسم فاعلدر چونکه آسیا آسیابدن مخففدر کرادات اسم فاعلدر نک علی ما سبق فی الادوات المرکبه آسیاب همزهٔ ممدوده ویاء تحتیهٔ ممدوده فتحلری وبینلرنده سینی وآخرنده باء موحده ایله دکرمنی طریقه رحی وطاحون دیرلر اصلنده ترکیب اضافی اولرق آس آب ایدی صو دکرمنی معناسنه چونکه آس همزهٔ ممدوده نک فتحی وسینی ایله مطلقا دکرمنی معناسنه نکم اطا ذکرمنده آس اسب واشکدلرمنه آس خر دیدکلری کبی صو دکرمنده آس آب دیدیلر لکن کسر ایله الف ممدوده نک بعدنده نوعا ثقلت اولمغله همزه بی یاء تحتیه قلب ایدوب آسیاب دیدیلر بعده اکثر ذکر من صو ایله اولمغله علی العموم دکرمنه تغلیبا آسیا دیدیلر ابو المعانی بیت دانه ایام عزم مجوشد جوی اشکم کرده چشم آسیام

دست خوشمه دکتوردم خطه ایلمدن

دستخوش دائما الده طوتلمش نسنه معناسنه وادات الفضلاده بمعنی دستمال وبمجمع الفرسده بمعنی سخره وسهل الحصول شیخ نظامی بیت بی سپه جرمه میر خواد کان دستخوشی بازی سیار کان اصلنده ترکیب اضافی اولرق خوشه دست ایدی ال باشلغی معناسنه چونکه خوشه بشق دیو قطعهٔ ثامنه نک بیت ثالثنده کلور دست ال دیو یکرمی بدنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور معنای مذکور نقل اولنمش علامت نقل تقدیم وتاخیر وتخفیف ایجون خوشه

اخرندن ها رسمیه حذف و اسقاط اولنوب دستخوش دیرلر خط خا معجمه نك
کسری و فتحی و طاء مشدده نك فتحی و ها رسمیه ایله ستون دوالکه معناسنه هم دخی
معمارك دیوار بناسنده چکدکلری ایپ اصلنده عربیدر انشالرده دخی
سایعدر چقنایده اولکه و مملکت معناسنه جدهٔ دیرلر ایران عجم دیو یکرمی اوجنجی
بیت اخرنده کلور

کالاء ملك عجمدر بو کتاب مستطاب

کالاء ها رسمیه ایله یکرمی یدنجی قطعه نك بیت خامسنده کلنی کالا کبی قماش
معناسنه کلور حضرت مولانا بیت: مو خرانی که رسیند بیا ناز کهن: کالاء کاسد
ایشان بیهای نرسید ملك معروف عجم بمعنی ما عدای عرب و سکون جیم ایله
نقطه و اعراب و حروف کتاب و مستطاب عربیدر دو انشالرده دخی مستعملدر
خاتمه بو قطعه دخی سابقه کبی بحر رمل مثمن الاجزا دندر لکن جمیع ضربلری و اکثر
عروضی مقصور و بعض عروضی محذوفدر ما عداسی سالمدر بو قطعه وزنده
قطعهٔ سابقه کبی اولمغز انك وزننی بیانی ایله بو نحوه اکتفا ایلدی تجزیه قصر
فاعلاتن و مفاعیلن و فعولن اخرلرنده اولان سببلرك ساکننی حذف
و متحرکنی اسکاندر فاعلات و مفاعیل و فعول قالدقده مقصور
دیو تسمیه اولنور باقیلرك بیانی سابقرده مرور ایلدی

قطعه نادرهٔ خوب ادای نایاب

قطعه و همزه سی قطعهٔ اولی عنوانی شرحنده کجدی نادره و ادا عربیدر دو
انشالرده دخی شایعدر خوب کوزل دیو قطعهٔ عاشره نك بیت ثانیسنده
کلور نایاب بو قطعه نك بیت خامسنده کلور حاصل معنی بو حرف باده
قلیل الوجود در نکینی اکلو بر قطعه یازمقده در زیرا بو قطعه ده اکثری
بحسب الاستعمال قلیل الوجود و کوزدن نهان و مستور اولوب ذکری دخی
مستهجن اولیان سنه لردر هم دخی دیباجه ده صنایع موعوده دن و امثالنده خالی دکلدر

آبیار اولدی صوایجی صوسز دری آب

آبیار وصف ترکیبیدر صو کتوریجی و صوایجی معناسنه چونکه آب صو
معناسنه کما مر فی خامس الرابعه یار اصلنده همزهٔ ممدوده نك فتحیله
ایدن لفظندن امر یاخود اسم مخففه اولرق ادا یدی تخفیف ایچون
همزه سی یاء تحتیه یه ابدال اولندی ابو المعانی بیت خامه ام میزاب کلزار سخن

بودستنا

بودستنا آبیار نخل معنی دیشه شد هر قطره اش بی آب صوسز معناسنه
هم دخی بی رونق و بی لطافت معناسنه ده کلور مبه نظمی بیت همینی از خمارم
مکر شد کباب: شود بزم بی باده و بی آب و بی تاب: چونکه بی ادات
نفیدر علی ما سبق فی الادوات المرکبه اب معنالرایله قطعهٔ رابعه نك بیت خامسنده کذشت کجدی

صو آقرب طولدیغی یردانی سنجر و کولاب

سنجر سینك کسری و نا فوقیه نك فتحی و خاء معجمه نك سکونی و را ایله ابکیر و نالا
کبی مجمع میاه معناسنه هم دخی فارسی مملکتنده بر معظم و مشهور قلعه اسمیدر و بنده
بر معظم ابکیر او لغله انك اسمیله مسمادر کولاب لام ممدوده ایله ترکیب
اضافیدر چونکه کول کاف فارسیهٔ ممدوده نك ضمی و لام ایله فارسیده
و ترکیبده مجمع معناسنه معروف لغتدر آب صو معناسنه کما مر آنفا

حق قوشی مرغ شب اویمز ایغندنا اصلود

مرغ شب آویز اصلنده وصف ترکیبیدر چونکه مرغ قوش دیدیکیمز
التنجی قطعه نك بیت سادسنده کلور شب کیجه دیو قطعهٔ ثامنه نك بیت
سابعنده کجدی آویز قرق برنجی قطعه نك بیت حادی عشرنده کلنی آویختن
لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر بدیلا اولیجه صغلسی کیجه ایاغندنا اصیلیجی
قوش دیمك اولدی لکن حق قوشی یعنی دون قوشی کیجه ایله ایاغندنا
اصلوب حق حق دیو بیدار و صد بر دار اولمغله غلبه ایله اکا علم اولشدر
شو قدر که ایغندن اصلو قوشك تفسیرینده مدخل یوقدر فامکه ناظم
تحریرك تعبیری ایضاح و نکته دن خالی دکلدر فافهم

یرسه شب پره یلدز بوجیکیدر شبتاب

شب پره سکون با موحده ایله پرسه که عربیده وطواط و خفاش دیرلر
اصلنده ها رسمیه سز کیجه اوچیجی معناسنه وصف ترکیبی ایدی چونکه شب
بمعنی کما مر آنفا پر باء فارسیه نك فتحی و را ایله پریدن لفظندن امر یاخود
اسم فاعل مخففدر بعده پرسه معناسنه نقل اولنیجه علامت نقل بر ها رسمیه
الحاق اولندی شبتاب سکون با ایله یلدز بوجیکی که عربیده یراع دیرلر
فارسیده چراغك و چراغله دخی دیرلر شیخ نظامی بیت چو شبتاب کرمی که
تابد ز دور: ز بی نوری شب زند لاف نور: هم دخی کیجه پارلایجی معناسنه وصف

٧٨

تركيبى اولور چونكه شب كبى كه مر تابان نيدن لفظندن امر ياخود اسم فاعل مخففدر نتكم اسم فاعل قطعۀ رابعۀ مشترك بيت ثالثنده كلور ٭ ٭ ٭ ٭

كيجه دن قالمه شبينه كيجه لك اولدى شبى

شبينه كيجه دن قالمش طعام وشراب بقيه سى ههدخى اوزنينه كيجه كچمش معناسنه چونكه شب بمعنى الليل كه مر آنفا باء تحتيه نسبت ايچوندر نون تاكيد نسبتدر هاء رسميه علامت نقلدر **شبى** آخرنده ياء نسبيه ايله كيجه جامه سى معناسنه ههدخى ياء تحتيه وحدت ايچون ياخود مصدريه اولور كيجه ياخود كيجه لك معناسنه شاهد بيت بكوفتنك آن دير كسى دختر نمى ماند اگر ماند شبى ماند شبى ديگر نمى ماند

اويقونك اوّلى معناسنه اولمش سرخواب

سرخواب تركيب اضافيدر بريده سنه تركيبده مز معنه دير چونكه سر باشى ديو يكرم يدنجى قطعه نك بيت اوّلنده كلور خواب اويقو ديو قطعۀ خامسه نك بيت ثانيسنده كلور مير نظمى بيت اين ناله وزارى بكرديد سرخواب رفته اورا خواب راديد

رهروان يولجيلره دندى دواسبه اولاغه

رهروان يولجيلر معناسنه وصف تركيبى اولان رهرو آخرينه جمع ايچون الف ونون الحاق قيلمشدر چونكه راه يول ديو اوتوز سكزنجى قطعه نك بيت ثامننده كلور ره اندن مخففدر نتكم رو فرق برنجى قطعه نك بيت ثانى عشرنده كلن رفتن لفظندن امر ياخود اسم فاعل مخففدر نتكم اسم فاعل قطعۀ ثانيه نك بيت عاشرنده كچدى **دواسبه** دالك ضمى واو مجهوله ايله اولاق معناسنه اصلى آخرنده هاء رسميه سز مركبدر ايكى آت معناسنه زيرا دو ايكى ديو اوننجى قطعه نك بيت اوّلنده كلور اسب آت ديو اون يدنجى قطعه نك بيت ثامننده كلور بعده معناى مذكوره نقل اولنجق علامت نقل آخرينه هاء رسميه الحاق اولندى وجه تسميه چونكه اولاق اكثر برآت بنوب برينى دخى يده كنه آلوب الغار ايتديكيچون دواسبه ديو مسمى اولندى ٭ ٭ ٭ ٭

يعنى اياغى اوزنكيده ديمك پابركاب

پابركاب مركبدر چونكه پا اياق ديو يكرمى يدنجى قطعه نك بيت رابعنده كلور باء موحدۀ مفتوحه ادات ظرفدر على ما سبق فى الادوات البسيطة ركاب رانك كسرى وكاف ممدوده نك فتحى وباء موحده ايله اوزنكى معناسنه عربيده وفارسيده شايعدر

نابديد

نابديد اولدى بلورسز يوق اولاندر نابود

نابديد مركبدر چونكه نا ادات نفيدر كما سبق فى الادوات المركبة بديد باء موحده نك فتحى ودال ممدوده نك كسرى ودال ثانيه ايله بمعنى ظاهر وآشكار روشنا ابو المعانى بيت بحر عشق يارى پايان وساحل نابديد در مطلب بى شمار فودرد نابديد **نابود** دخى مركبدر چونكه نا ادات نفيدر بود الى التنجى قطعه نك بيت رابعنده كلن بودن لفظندن ماضى صيغه سى اوزره اسم مصدردر وجود معناسنه حاصلى برنسنه نك وجودى وار ايكن يوق اولنجه نابود ديرلر مير نظمى بيت وجود هستيش نابود كشته كه كار دشمن درجهان بى سود كشته

بولنور ايسه ده بك از بولنانه در نایاب

نایاب اصلنده نادان كبى وصف تركيبيدر چونكه نا ادات سلبدر كما سبق فى الادوات المركبة ياب التى بدنجى قطعه نك بيت حادى عشرنده كلن يافتن لفظندن امردر لكن معناى مذكورده حقيقت عرفيه اولمشدر فافهم

مرغزن دندى مزار آدينه هم گورستان

مرغزن ميمك فتحى ورانك سكونى وزاى وغين معجمه تينك فتحلرى ونون ايله بمعنى قبرستان ومزارستاندر رودكى بيت هركراه بر زغنى باشد كذار بمرغزن باشد ههدخى زاى معجمه نك غين معجمه اوزره تقديمى ايله مزغنى دخى بو معنايه در **گورستان** اسم مكاندر زيرا گور كاف فارسيه ممدوده نك ضمى ورا ايله بمعنى قبر ومزار ههدخى حمار وحشى معناسنه وعيش وعشرت معناسنه ده كلور ستان ادات اسم مكاندر على ما سبق فى الادوات المركبة ٭ ٭

قبه يا بلمش اولان تربه ديرلر گوراب

گوراب كاف فارسيه ممدوده نك ضمى وراء ممدوده نك فتحى وباء موحده ايله گنبدلو تربه معناسنه امير خسرو بيت مردم دانا نرهد زين دگور بالاگور وزوچاه گور ههدخى بر شهر اسميدر وسرداب معناسنه ده كلور معناى تركيبيسى قبر صوديمكدر زيرا گور بمعنى قبر كما سبق آب صو ديمكدر كما سبق فى خامس الرابع

ايو سوز جان سيدده دكله جهدمه بوزيكى

بو مصراع تفسير وترجمه در مفتدى مصراع ثانيسدر

هكى نيك سخن گوش بكن روى متاب

هکی هانک ومیمک فتحلری وکاف فارسیهٔ ممدوده نک کسرایله جمله سی و قوسی معناسنه
نیک ایو دیو اللنجی قطعه نک بکیت حادی عشرنده کلدی سخن سوز دیو اوتوز
برنجی قطعه نک بیت سابعنده کلدی کوش کاف فارسیه نک ضمیله کوشیدن
لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدر در استماع ودکلمک معناسنه بکن کافک
ضمی ونون ایله یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثامننده کلدی کرن لفظندن امر حاضر در
نکم مضارع شکلی قطعهٔ ثالثه نک بیت ثانی عشرنده کچدی شانی بیت: دفتی
نکوئبود چه دفتی بیزم غم: خداهی نبوش باده وخداهی نمار کن: اولنده که باء
موحده صله در کما سبق فی الادوات البسیطة روی بوز دیو یکرمی یدنجی قطعه نک
بیت اولنده کلدی متاب نهی حاضردر زیرا اولنده کی میم مفتوحه ادات نهیدر
کما سبق فی الادوات البسیطة تاب تاء فوقیهٔ ممدوده نک فتحی وباء موحده ایله
امردر مصدری تابیدن لفظیدر چویرمک وبوکمک معناسنه تتمه بو قطعه نکبحری
واحوالی سابقه دن معلوم اولمقدن تذکر

قطعهٔ دلپسند درونقیاب

صوکبی چولده کیم کوریه سراب

سراب شعاع شمسدن وبر تواقت بدن مسافهٔ بعیده ده صوکبی کورینور
بر معنادر اکثر زمینی شوره ده وچول یرده واقع اولور بعض ترکیده اکا
الغیم دیرلر ظهوری بیت جکر تشنکان ز اکند جان کباب بصحرای ریو از زلال
سراب اصلنده ترکیب اضافیدر صو باشی معناسنه چونکه سر باشی دیو یکرمی
یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلدی آب صو دیو قطعهٔ رابعه نک بیت خامسنده
کچدی لکن معنای مذکوره کوره نقل اولنمشدر علامت ایچون را مفتوح وهمزه حرف مدغلدر فلا تغفل

دندی کوراب هم نمایش آب

کوراب کاف ممدوده نک ضمی ورا ممدوده نک فتحیله بمعنی سراب مذکور شعری
بیت بهر آب آرزوی سوی کوراب کم کنی جان وتو پنداری آب اصلنده ترکیب
توصیفیدر اعمی صو معناسنه چونکه کور اعمی دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت

سادسنده کلدی آب قد سبق آنفا نمایش آب شینک بجی نک کسرایله بمعنی سراب
مذکور ایضا اصلنده ترکیب اضافیدر صو کوسترمه یعنی معناسنه چونکه نمایش
کوسترمش دیو اوتوزیدنجی قطعه نک بیت اولنده کلدی آب معروف بعده معنای مذکوره نقل اولنمشدر فاحفظ

شرمسار اوتنان خجل کبیدر

شرمسار میمک فتحیله بمعنی خجل یعنی اوتنانکسه حاصلی بو مصراعه سنه ذبان در
حکیم اسدی بیت: ار دهر یکی دخ هی نا فتند کز وشرمساری هی بافتند: اصلنده
اسم مکاندر چونکه شرم اوتنمق دیو فرق برنجی قطعه نک بیت اولنده کلدی سار
ادات اسم مکاندر کما سبق فی الادوات المرکبة لکن میم اجتماع ساکنینده
نوعا ثقلت اولمغله تخفیف ایچون مفتوح قلندی

پردکی اولکیم اوله اهل حجاب

پردکی بمعنی اهل حجاب وبمعنی مستور ومخفی عموما وبمعنی امرأه مستوره
خصوصا نظامی بیت انکه رخش پردکی خاصی بود آیینه صورت اخلاص
بود اصلنده منسوب صیغه سیدر چونکه پرده حجاب ونقاب معناسنه در آخرنده
یاء تحتیهٔ نسبیه لاحق اولنجه آخرنده که هاء رسمیه کاف فارسیهٔ مکسوره یه ابدال اولندی کما سبق فی الادوات البسیطة

یجی در چشم بند وچشم آوین

چشم بند سیاه قیلدن وسیاه بویالمش حریردن طوقنمش بر معروف نسنه که
آنی زنانی یوزلرنده طوترلر اکا ترکیده یجه عربیده برقع وشوبه دیرلر اصلنده
وصف ترکیبیدر کوز بغلیجی معناسنه چونکه چشم کوز دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت
اولنده کلدی بند قطعهٔ تاسعه ده ماضیسی کلن بندیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر

هم ایازی دیمک دخی اونقاب

ایازی همزه نک ویاء تحتیهٔ ممدوده نک فتحلری وزای معجمه ممدوده نک کسرایله
چشم بند مذکور وزای معجمه بدلنه سین ایله ایاسی دخی بو معنایه در نقاب
نونک کسری وقاف ممدوده نک فتحی وباء موحده ایله معنای مذکوره در بیدل
فارسیده دخی شایعدر ابو المعانی بیت: برای دیدهٔ عشاق نقاب کند:
بدست ناز کشاید دو زلف مشک آکین: مزید زاده بیت پرده غطا وستره

وسرادق وحجاب ؛ وجهه دی یوز پرده سی اولدی نقاب ؛

احتلام اولمغه دینور کوشاسب

کوشاسب هم عربیه وهم فارسیه اولان کافک ضمی وواو مجهول وشین معجمه ممدوده نک فتحی وسینک سکونی وبا موحده ایله بمعنی احتلام بوندن بشقه دخی اوچ معناسی دخی واردر اول بمعنی خضاب کذا فی المجمع ثانی بمعنی جوانی نوخط دمیده کذا فی فرهنک میرزا ثالث بمعنی کابوسی کذا فی کتاب السامی فی الاسامی وادات الفضلاده با کاف وبا فارسیین بمعنی احتلام وجوان خط ینا ورده ولسان الشعراده زیادهٔ تا مثنات ایله کوشتاسب مسطوردر لکن فرهنک شعوریده خطادر دیو حکم اولندی چونکه دورت وبشی کتب بدن تاسز منقولدر کتاب مزبورک کتابی سهو ایتمش اوله دیو جواب ویرلدی

هم خیالات کبی نک کوشاب

کوشاب کاف ممدوده نک ضمی وشین معجمه ممدوده نک فتحی وبا موحده ایله کبی لرده واقع اولان خیالات معناسنه در دخی احتلام معناسنده مرویدر کذا فی فرهنک جهانکیر فاما که کاف فارسیه ایله کوشاب بمعنی دوشاب یعنی بکمز کذا فی فرهنک جهانکیر وفرهنک شعوری ؛ ؛ ؛

ناتوان دینور ضعیف اولنه

ناتوان نادان کبی وصف ترکیبیدر چونکه ادات سلبدر کما سبق فی الادوات المرکبهٔ توان تا فوقیه نک ضمی وواو ممدوده نک فتحیله توانستن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر بمعنی قوت وقدرت یاخود امر یاخود اسم فاعل مخففدر زیرا مستقبلانی سینک حذفیله تواند وتوانده کلور

قوتی قالمیانی دخی بی تاب

بی تاب بمعنی مذکور چونکه بی ادات نفیدر بمعنی بلا کما سبق فی الادوات المرکبهٔ تاب طاقت دیو قطعهٔ خامسه نک بیت رابعنده کجدی شاعر بیت ناتوان وبی تاب بودست انکه در ضعف حرد کرچه تابنده وتوانا دربدن هچو ماه

جاهل ومفلس اولانه بی مایه

چونکه بی بمعنی بلادر سبق آنفا مایه میم ممدوده نک ویا تحتیه نک فتحی وها رسمیه ایله بمعنی مقدار وبمعنی اصل مال هم دخی خمیر مایه سی معناسنه وخصوصا دیشی

حیوان

حیوان معناسنه وخصوصا دیشی دوه معناسنه ده کلور ایکی معنایه شاعر بیت انکه بی مایه بود بی مایه بود کرچه علم ومعرفت شاننش بود جاهل ومفلس ؛ انشالرده مستعمل عربیلردر بو مقامده ترجمه قلندیلر علی ما وعده فی الدیباجه

مترادف انکله خانه خراب

خانه خراب مفسده حقیقت لغویه جاهلده حقیقت عرفیه در چونکه اصلی ترکیب اولرق ها رسمیه اوزره همزهٔ مکسوره ایله خانهٔ خراب ایدی ویرانه او معناسنه بعد حذف الهمزه بعده بها درکبی وصف ترکیبی قلندی ویرانه او معناسنه اولدی خانه او دیو قطعهٔ ثالثه نک بیت ثامنده خراب ویرانه معناسنه درخرابه دخی دیرلر

کاسه لیس اول چناق یلایجکم

کاسه لیس شیخ بهاء الدین عاملی بیت دل براو وزان اذان نور جلی چند باشی کاسه لیس بوعلی اصلنده وصف ترکیبیدر زیرا کاسه کاف ممدوده نک وسینک فتحی وها رسمیه ایله معروف مطلق چناق معناسنه وبمجمع الفرسده اول باشی چناقدر چوبا نلرده وکدالرده اولور کماسی وکماشی وکچکول وکشکول دخی دیرلر لیس لام ممدوده نک کسری وسینی ایله یالمق معناسنه اولان لیسیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر ؛ ؛ ؛

طالقا وقلقده اوله شهر تیاب

بوسوزمی سویلرم سکا اکله

بو مصراع تفسیر وترجمه در مفت ومترجمی مصراع ثانیدر

این سخن را بکویمت دریاب

این بو دیو قطعهٔ ثالثه نک بیت رابعنده کجدی سخن سوز دیو اوتوز برنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور را ادات مفعولدر علی ما سبق فی الادوات المرکبهٔ بکویمت اللی بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کلن کفتن لفظندن مضارع نفس متکلم وحده در زیرا مستقلانی کاف فارسیهٔ ممدوده نک ضمی ویا تحتیه نک فتحیله کوید وکوینده کلور کما سیجیء اولنده که با موحده صله در آخرنده کی میم

مفتوحه ضمیر متصل شکلنده فاعلدر تاء قریب ساکنه ضمیر متصل مخاطبدر مفعولدر نتکه
ماسبق فی الادوات المرکبة دربک اکل دیو قطعه اولانک بیت سانسنده کجدی

فاعلاتن مفاعلن فعلن

یعنی بو قطعه بحر خفیف مسدس الاجزادندرکه صدر و ابتدالری سالم و حشولری
مخبون و عروض و ضربلری کیمی مخبون مقصور و کیمی اصلم و کیمی اصلم مسبغ در
تخبیه قصر فاعلاتن و مفاعیلن و فعولن اخرلرنده اولان سبب خفیفک ساکنی
حذف و متحرکنی اسکاندن عبارتدر ایشته بو وزنلردن نونلری دوشوب
ماقبللری اسکان اولنوب فاعلات و مفاعیل و فعول قالدقده مقصور دیو تسمیه
اولنورلر تسبیغ تفعیل وزننده مزبور وزنلرک اخرلرینه بر حرف زیاده
ایتمکدن عبارتدرکه فاعلاتان و مفاعیلان و فعولان قالدقلرنده
مسبغ دیو تسمیه اولنورلر باقی اصطلاحلر ماسبقدن معلومدر

دوشمندر کوردیکم دوشندیکم احباب

بو یله اولنجه احتراز و احتباب ایدوب حتی یا لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا
مصدوقیله ندامت زده سینه و ملامت کرده کینه اولمیه سک دوشمن دالک ضمی
و واو مجهول و شینک معجمه نک سکونیله بمعنی عدو و خصم فی الاصل واو سزدر
لکن دوست مشاکله ایچون واو تحریر اولندی صاحب بیت بر تو اضعهای
دشمنی تکیه کردن ابلهیست پای پوسی سیل از پا افکند دیوارها

قطعه بو العجب از نعمت رب

قطعه و همزه سی قطعه اولنک عنوانی شرحنده کجدی بو العجب بمعنی حقه باز
و شعبده انداز شاعر بیت عشق جوان حقه وان مهره دید بو العجبی کرد
و سبا هی کشید اصلنده همزه نک فتحیله ابو العجبدن مخففدر نتکیم بو الهوس
ابو الهوسدن مخفف اولدیغی کبی کما سبق فی الادوات المقدمة از بمعنی من
کما سبق فی الادوات المرکبة نعمت دیباجه نک بیت اولنده کجدی رب دیباجه نک
بیت ثالثنده کجدی حاصل معنی بینه حرف باده رب تعالینک نعمتندن اولدیغی
حالده حقه باز و شعبده انداز بر قطعه یاخود قطعه در زیرا بو قطعه ده مذکور
و مندرج اولانک اکثری اولادرده نفسه اقباد و بره جک نسنه لردر :: ::

نه کوزل یعنی زهی افت نجی

زهی

زهی زای معجمه نک فتحی و هاء ممدوده نک کسریله کلمه تحسیندر نه کوزل معناسنه ابو المعانی
بیت تعالی الله زهی رحشی فلک سیر سبکرانی که اورا صبح دولت بود ظاهر ماه پیشانی

دخی شایسته و شایان انسب

شایسته شینک معجمه ممدوده نک و یاء تحتیه نک فتحلری و شینک سکونیله شایستن
لفظندن اسم مفعولدر انسب و لایق معناسنه میر نظمی بیت هر آن سر که
شایسته تاج نسیب با و ملک را شاه محتاج نیست شایان شایستن مذکورک
امر حاضرینه الف و نون الحاقیله اسم فاعل یاخود صفت مشبهه در زیرا مستقبلاتی
شاید و شاینده کلور شیخ فیضی بیت در جدول تو عالم امکان چو نیکرم
شایان دل تو بود با ینی کنج شایکان سؤال شایان لفظنی انسب
ایله تفسیر انسب اولسون فاما که شایسته ندن مناسب جواب فارسیده اسم فاعل

فارسیده دخی مستعملدر مصراع ثانیه مربوطه و مرجوندر و عربیده چکه التی غبغب غبغب
ایکی غینین معجمه نک فتحلری و ایکی باء موحده نک سکونلریله اصلنده صغرک
بوغازی التنده صارقان دریه موضوع ایدی صکره معنای مذکورده
شایع اولدی لکن وضع قدیمی عربیدر فارسیده سیبزنخدان دیرلر ابو
المعانی بیت ان معارض کلبه کتر باسم غبغب حسن و فر هم چشم اهو را مکر برده
دل و جانم نهان بونده غینک ثانیه نک حذفیله غب دخی جائزدر فلا تغفل

هم دیلسه دوکلی دیر تراک

هم هانک میمک فتحلری و هاء رسمیه ایله عربیده جمع و جمله ترکیده دوکلی
و همه چغتایده همزه نک فتحی و سینک کسری و راء ممدوده نک ضمیله اسرو معناسنه نتکیم بیو در

اسرو دیر چغتای یعنی همه

بونده بشقه اسرو ینه چغتایده مقام مبالغه ده مستعمل غایتله دیمکدر بو ایکی معنا
میر علیشیر بیت کمندر تعو نک ارا سالما بیج و تاب ابرو کو نکل نشکنجی سبکا ایشکا

طناب اسرو **چغتای** جیم فارسیه نک وغینی معجمه نک وتاء فوقیه ممدوده نک فتحلری
ویاء تحتیه ایله اصل ترک لسانیدر حالا بزم بلده لرمزده مستعمل اولانی اندن
مأخوذدر وتراشی اولنمشدر تتمه قطعه اعلانک بیتی اولی شرحنده فی الجمله بیان اولنمشدر

هرزه کو هرکه سوزی صاچه اوله

هرزه کو وصف ترکیبیدر بیهوده لر ویاوه کو کبی چونکه هرزه هانک فتحی
وراءنک سکونی وزاء معجمه نک فتحی وهاء رسمیه ایله بمعنی باطل و یاوه وبیهوده
سوزده وغیریده مستعملدر کو وصف ترکیبی اولور قطعه اولنک بیت خامسنده
کلدی **تنبیه** بوش سوزه صاچه تعبیر ابتدا اسلامبولدن نشئات ایدوب
بعده الناس علی سلوک ملوکهم مضمونی حالیا ممالک رومده صاچه کبی
منتشر اولدی ناظم نحریر در قصیده سخن بود میشود باشد آمد شده فارسی اولدی صاچ لوند
یا بدینی صاچهای سخن

لاف معناسی کزاف دخی کب

کزاف کاف فارسیه نک کسری وزاء معجمه نک فتحیله لاف که دعوای تفاخر ایلمک معناسنه
بونده هاء رسمیه ایله کزافه دخی دیرلر حضرت مولانا بیت ذهی جهود که معشوق
بجانه او بسوی خانه فیاید کزافی بود همدخی بسیار وبی حد معناسنده
کلور بو ایکی معناده عامه بونی خم ایله اوقورلر لکن مشهوردی دخی فرهنگده
مکسوره ده ایراد ایلدی **کب** کافک فتحی وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی
لاف مذکور خفاف بیت از توکب واین لاف بود چه فاتوکی همس خفاف
بود ثانی آورد ایچی معناسنه لکن بومقامده مراد اولندر **لاف** لام ممدوده نک
فتحی وفا ایله تفاخر دعواسی ایلمکده فارسیدر لکن ترکیده شیوعی حسبیله
تفسیر قلندی شمس فخری بیت حشمت عارف رافنش احیف وبیل وهت خالی حصلش از کبر ولاف

دختر رز دختر زباده دیمک

دخترز تاء فوقیه نک کسری وراء واحده ایله **دخترز** ایکی راء ایله ایکیسنده ترکیب
اضافیدر بمعنی باده یعنی شراب انکور ابو المعانی بیت بیهده دختر رز میدهم
نقد خرد شوم زدر دو بیم فکر صحت آسوده بوننک معنای ترکیبیدر اوزم
قیزی دیمک اولور زیرا رز دخت قیز دیو قطعه ثالثه نک بیت سابعنده
کلدی راء ایله دختر قیز دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور رز راءنک
فتحی وزاء معجمه ایله اوزوم و باغ معناسنه نتکم اوتوز اوچنجی قطعه نک بیت خامسنده

رزبان باغچی دیو کلور **باده** باء موحده ممدوده نک ودالک فتحلری وهاء رسمیه ایله
فارسیدر عربیده خمر ترکیده بیچی معناسنه در لکن ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی

عربی ترجمه سی بیت عنب

یعنی دختر معناسنک لغتنده واصطلاحنده عربیده دخی رعایت وارددر فاما که فرزند
رز وابن عنب دینمدی زیرا مؤنث سماعیدر **تنبیه** باده دختر رز و بنت عنب اطلاق
ایدوب وانلری باده ایله تفسیر حقیقتده اوزمک عنبدن اولان خمره باده دنیلدیکی تنبیه ایچوندر

اولدی تنجاله کربوند اوچق

تنجاله تاء فوقیه نک فتحی وباء موحده نک سکونی وخاء معجمه ممدوده نک ولامک
فتحی وهاء رسمیه ایله حرارت کبددن وتأثیر حمادن ظاهر اولان قبرجق که اکا
ترکیده اوچق دیرلر واستعاره طریقیله قدحده که باده اوزرنده ظاهر اولان
حبابه دخی دیرلر ایکی معنایه بروجه ترتیب میر نظمی بیت شده تنجاله لب شیرین
دهنرا چنانکه تنجاله می در پیاله **کربوند** کاف فارسیه نک وراء ممدوده نک کسرلری
وواوک فتحی ونونک سکونی ودال ایله بودخی مزبور اوچق معناسنه بعضیلر کویدن مشهور

دتره مک لرزه دینور سمته تب

لرزه لامک وراءنک سکونی وزاء معجمه نک فتحی وهاء رسمیه ایله دتره مه که عربیده رعشه
دیرلر همدخی دتره مه سی اولمغله سمته یه وزلزله ارضه ده دیرلر میر نظمی بیت
زمین ایکد بلرزه از سمندش چنانی تند وتوانا پشش لرزد ندش **تب** تاء فوقیه نک
فتحی وباء موحده ایله حمی معلقه که ترکیده سمته وایستمه دیرلر وحرارت معناسنه
اولان تاب لفظیله ترکیب ایدوب تب تاب دیرلر ابو المعانی ضعیف وخسته شدم
فی حین غم وحسرت زنهم نمزه وتاب رفت شدم درتب اکثر کومک ساعد وکردانه
ایلیک بعقلمه مشهور اولمغین خواجه سلمان بیورر بیت تب تار رشته ی تبد
ند مردم لیک او هر شبی بند دتباب رشته تب خویشتن

سعی کوشش اوقهدر خواندنا

کوشش کاف ممدوده نک ضمی وشین معجمه نک کسری وشین ثانیه ایله بمعنی سعی
واهتمام یعنی چالشمق هاتفی بیت چه کوشش نهود وطرف شد قوی شکوه
هنده شد دولت خسروی همدخی جنک وجدال وحرب وقتال معناسنه ده کلور
بو ایکی معنایه کوشید فعل امر حاضرنک آخرینه ماقبلی مکسور شین معجمه الحاقیله

اسم مصدر ردر على ما سبق فی قواعد المقدمة بونلردن بشقه کومشتق یاق دیدکلری
یاخی ظرفه ده دیرلر خواندن خاء معجمه نک بین الفتح والضم اماله سی واو علامت
والف ایله قرائت یاخود دعوت معناسنه مصدردر زیرا بو لفظ خواندن ترکیده
اوقمق کبی بو ایکی معنایه کلور على ما سبق فی شرح سادسی القطعة الاولی تنبیه لفظ
کوششی خواندنک امر حاضرلری قطعهٔ اولینک بیت سادسنده کچدی

خواجه استاد دبستان مکتب

خواجه خاء معجمه نک بین الفتح والضم اماله سی و واو علامت و جیمک فتحی و هاء
رسمیه ایله استاد و خداوندخانه و صاحب مال و شیخ و حاکم و وزیر معنالرنه
مستعملدر شیخ نظامی بیت خواجه مع القصة که دربند ماست کرچه خدانیست
خداوند ماست بو مقامده استاد تفسیردر خواجه مفسردر فاماکه اونی
التنجی قطعه نک بیت اخیرنده على العکسدر فانظر دبستان دالک فتحی و کسری
و باء موحده نک کسری ایله دبیر بستانی لفظندن مخففدر مکتب خانه معناسنه
اسم مکاندر چونکه دبیر کاتب دیمکدر اوچنجی قطعه نک بیت اولنده کلور ستان
ادات اسم مکاندر کما سبق فی الادوات المرکبة حکیم خاقانی بیت چو دیدم کاین
دبستان راست کلی علم نادانی هر انجه حفظ جزوی بود شستم زاب نشاپسی
بو اوچ کلمه که دبستان و دبیرستان و دبیر لفظلرینی شعوری مرحوم هم مفتوحه
وهم مکسوره ده ایراد و فتحه دینی و کسرلرینی معناده تصریح ایلدی

فاعلاتن فعلاتن فعلن

یعنی بو قطعه بحر رمل مسدس الاجزادندر لکن اکثری صدر و ابتداسی سالم و بعضیسی مخبون
واکثر عروض و ضربلرکیمی محذوف و مخبون و کیمی اصلم و حشوی اکثری مخبون و بعضیسی سالمدر

سبب رفعت اولور علم و ادب

سبب دیباجه نک بیت حادی عشرنده کچدی رفعت عربیدر انشالرده دخی مستعملدر
علم دیباجه نک یکرمنجی بیتنده ادب معروفدر هم دخی لغة ادب دیرلر بو تقدیرجه عطف الخاص على العام اولور

4 قطعهٔ تا بفلک چون مه تابنده رخست

قطعه و هره سی قطعهٔ اولی عنوانی شرحنده کچدی تا ناء فوقیه ممدوده نک فتحیله
حروف تهجیه دن و حروف معانیدن و حروف مبانیدن ت لفظنک اسمیدر فاماکه
مقصود اولان حروف مبانیدن اولاندر بفلک اولنده که باء موحدهٔ مفتوحه

یعنی

بمعنی الباء الجارة فی العربی کما سبق فی الادوات البسیطة فلک فتحتیله آسمان
معناسنه عربیدر انشالرده دخی مستعملدر لکن بو مقامده معنای مجازی انسبدرکه
فلکدن مراد بو منظومه اولهٔ چونکه بو منظومه یکرمی سکز حرف اوزره مرتبدر
نتکم فلک یکرمی سکز منزلی مشتمل اولدیغی کبی نتکم حق تعالی والقمر قدرناه
منازل بیوردی معنای مجازیه قرینهٔ قریبه چون مه تابنده لفظیدر چونکه
چون کبی دیمکدر بو قطعهٔ ثالثه نک بیت ثالثنده کچدی مه آی دیمکدر قطعهٔ خامسه نک
بیت اولنده کچدی تابنده لامع دیمکدر اون دوردنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کلور رخ یناق دیمکدر تاج دیمک یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده ونزونده
کلور است ادات ربطدر على ما سبق فی الادوات المرکبة حاصل معنی حرف تا
قطعه سی فلکه یعنی بو تحفه یه مه لامع کبی تاجدر یاخود یناقدر چونکه بو قطعه
فی الجملة اوائل تحفه ده اولدیغی کانه تاج و یناق اولدی و درونک مشمولنده
مندرج اولان الى آخر القطعة بربرینه منازل قمردر و حروف هجا کبی
پیوسته و متصلدر فائده تا بفلک تا بسمعکی اولسه ده جائزدر فافهم

و یره سی اولدی پسادست و پیشین پیشادست

پسادست باء فارسیه ایله و یره سی که عربیده نسیئه دیرلر بعضیلر باء فارسیه
مقامنده باء عربیه ایله بسادست دخی جائزدر ابو شکور بیت ستد و داد مکن
هرگز جز ستادست که بسادست خلاف آرد و الفت برد پیشادست
باء فارسیه ایله پیشینی که مقابل پسادستدر عربیده نقد معناسنه فارسیده
ستادست کبی لبیبی بیت ستد و داد جز به پیشادست داوری ناشد
و زبانی شکست بو ایکی کلمه ده که الف الف نوسلدر چونکه معنای ترکیبلری
صوکدن ال و اوکدن ال دیمکدر چونکه پس اکسه دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک
بیت رابعنده کلور پیش اوک دیو اوتوزنجی قطعه نک بیت اولنده کلور
دست ال دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور بعده معنای عامدن
معنای خاصه نقل اولنمشلردر پیشین دخی فارسیدر چونکه یاء تحتیه نسبت ایچوندر
نون تاکیددر لکن ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی تتمه بو مقامده نقد
ونسیه و مرادفلری درهم و دینار و غیریسنه سالردر فاحفظ

تنکدستان ز کوردلر الی بوش بادیدست

تنکدستان کافک سکونی و فتحیله تنکدستک جمعیدر فقیرلر وذوکوردلر معناسنه
هدفی بخیل وممسکلردنده کنایه ایدرلر آخرنده کی الف ونون اداة جمعدر علی
ماسبق فی المقدمة کشته ام درجهان آواره مانده ؛ ام تنکدست وبیچاره ؛ تنکدست
اصلنده دست تنک ایدی ترکیب توصیفیدر طاراق معناسنه زیرا دست الدیو
اتفاکجدی تنک طار دیو اون بشنجی قطعه نک بیت ثامننده فبعد التقدیم والتأخیر
سیاه چشم کبی وصف ترکیبی قلنوب طار اللو معناسنه اولدی باد بدست
یعنی تهی دستونی حاصل والی بوشی ابن یمینی قطعه تکیه برجا دچیزی نکنی ؛
که مثوی زان امید باد بدست ؛ بروخای زان نعصب عام ؛ حنبق امرو تواضع
مست ؛ معنای ترکیبی الده یل وهوا دیمکدر زیرا باد یل دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک
بیت ثامننده کلور باموحده مفتوحه اداة ظرفدر علی ماسبق فی الادوات البسیطة بدست قدینی انفا

دخی پیوسته وهمواره وهماره دائم

پیوسته باء فارسیه نک فتحی ویاء تحتیه نک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله
یعنی همیشه که دائم حکیم انوری بیت باد پیوسته از شرشنک حسد روی بدخواه
تو چو پشت پلنک همدخی مصراع ثانیده کلن پیوسته لفظنک اسم مفعولیدر
یعنی متصل ومربوط یعنی بربرینه اولاشمش واولاشدیرلمش میر خسرو
بیت زان زنی وقولادکه پیوسته شد واه خصومت زصبان بسته شد تحفة
الاحبابده پیوسته زیاده کریه دن سوزه قادر اولامق واه ویمدن صقیندرق
سویلک فقیر شویله فهم ایدهرمکه بو اوج معنا اتصاله مبتندر همواره
هانک فتحی ومیمک سکونی وواو ممدوده نک وراانک فتحه‌لری وهاء رسمیه
ایله یعنی همیشه ودائم ایمش همدخی اندن فقط واویک حذفیله هماره وفقط
هاء رسمیه نک حذفیله هموار وایکیسنکده حذفیله همار حاصل بونده دورت
لغت وار درهدخی بو دورت لغتدن هربری اندازه معناسنه وحسنا معناسنه کلور

اولاشوب بربرینه متصل اولا پیوست

پیوست باء فارسیه نک فتحی ویاء تحتیه نک سکونی وواوک فتحیله ماضیدر
مصدری پیوستن لفظیدر که اولاشمق واولاشدرمق معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور

مجلسی بزم دی طورمه اجه ایچه نوشا نوش

بزم باء موحده نک فتحی وزاء معجمه نک سکونی ومیم ایله یعنی مجلس شراب وعیش
وصحبت

وصحبت ومهمانی وخوشی حکیم نزاری قهستانی بیت أسباب طرب جمع
کن وبزم بیارای اطباق سموات چه کسترده وچه طی همدخی بزم برقریه ایمیش
وخیمه معناسنده کلور نوشا نوش ایکی نوشی میاننده الف توسطیله متصل
شراب ایچمک دیرلر یعنی کیجه‌یی کوندزه قاتوب جمعیت ایله شراب ایچمک معناسنه
چونکه بو مقامده نوشی اوتوزنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلن نوشیدن
لفظندن وایچه ایچ لفظندن مراد معنای مصدریدر امره کلدر زیرا ترکیده
قیره قیرا اوره اوره دیرلر معنای مصدری مراد ایدرلر خواجه حافظ بیت
شراب خانه که از ترس محتسب خوردند بروی یار بنوشیم وبانک نوشا
نوش ؛ بوندن بشقه نوش لفظنک برز معنالری دخی یکرمی
سکزنجی قطعه نک بیت ثانیسی شرحنده کلور

هم ادبسزلک ایدن سرخوشه دیرلر بدمست

بدمست دالک سکونیله ترکیب توصیفیدر چونکه بد کوتو معناسنه اولدیغی
فنا دیو اوتوز بشنجی قطعه نک بیت اولنده کلور مست میمک فتحی وسینک
سکونی وتاء فوقیه ایله اکرچه سرخوش معناسنه در فاما که مست ایله سرخوش
بیننده فرق وار در مست شول کسنه‌یه دیرلر که شرب مسکردن زیاده باشی
دونوب کوزی قاره ره دیرلر سرخوش اول مرتبه دن کیم ترجه اولانه دیرلر
بویله اولنجه سرخوش دخی فارسیدر ترکیده وانشالرده شیوعی حسبیله ترجه قلندی

فالقدی برخاست همان بک عجله ایتدی ترخت

بر اداة تخصیصدر علی ماسبق فی الادوات المرکبة خاست خاء معجمه ممدوده نک
فتحی وسینک سکونیله خاستن لفظندن ماضیدر میر [illegible] بیت از برم
تا آمدن می برون شد برخاست کرم وداد خار ابها نه ساقی طلب معناسنه
اولان خواستن ایله بو خاستن بیننده فرق ایکی جهتدندر اول طلب معناسنه
اولان بین الفتح والضم خانک اماله‌سی واو علامت والف ایله‌در بو محلده
اولان فتحه صریحه وفقط الفله‌در ثانی طلب معناسنه اولانک مستقبلی قیاسی
اوزره سینک خایه ابدالیله خواهد وخواهنده کلور بونک مستقبلی
شذوذ اوزره خاء معجمه ممدوده نک کسری وسینک زاء معجمه‌یه ابدالیله خیزد
وخیزنده کلور تاخت تاء فوقیه نک کسری وراء ممدوده نک فتحی وخاء معجمه نک

سکونی وتاء فوقیه ایله تراختن لفظندن فعل ماضی درعلی ایندی معناسنه ابو
المعانی بیت اکرنیاز وفا میکند ازان خوفی بقتل عاشق نالان تراختن کیرد ؛

ایچرو کلدی آمد دخی اوتوردی نشست

درآمد ماضی مرکبدر چونکه در یعنی درون یعنی ایچرو دیو قرق التنجی قطعه نک
بیت رابعی شرحنده کلور آمد کلدی دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک اولنده کلور
شاعر بیت ؛ درآمد نشی درآمده جانی ؛ ازرفتنی آن طبیب وجانی ؛ ایشته
بو بیتده ایکی دیرلفظنده دورت صورت جائزدر یعنی ایکیسیده ایچرو
معناسنه یاخود ایکیسیده ادات تحسین یاخود اول ایچرو معناسنه ثانی ادات
یاخود بالعکس لکن ثانی مقامه مناسب دکلدر نشست نونک کسری وشین
معجمه نک فتحی وسینک سکونیله نشستن لفظندن ماضیدر نتکم امرحاضری
قطعهٔ ثالثه نک بیت ثانیسنده کچدی ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛

قاچدی بکریخت قورتلدی یعنی زهید

بکریخت کاف فارسیه نک ورانک ممدوده نک کسرلری قرق فتحی قطعه نک بیت ثالثنده
کلن کریختن لفظندن ماضیدر لکن بو مقامده کافک سکونیله در اولنده که
باء موحدهٔ مکسوره صله در علی ما سبق فی الادوات البسیطة کمال خجندی بیت
آهوان بر کوشهٔ کلزار دیدندان دو چشم هر یکی با تیر غمزه جانبی بکریختند
زهید فعل جحد مطلقدر چونکه نون مفتوحه ادات نفیدر علی ما سبق فی
الادوات البسیطة رهید رانک فتحی وهاء ممدوده نک کسری ودال ایله ماضیدر
مصدری رهیدن لفظیدر میر نظمی بیت اکر خدای دوزخ در رهیدن وانت کن بی
نفت دو بیل

کندی رفت چکدی کشید اوردی بزد قوردی شکست

رفت بعینه قطعهٔ ثانیه نک بیت عاشرنده کچدی لکن بینه تکرار عد اولنماز چونکه
مقامنه کوره مناسبتی بشقه در کشید قرق فتحی قطعه نک بیت سابعنده کلن کشیدن
لفظندن ماضیدر بزد بودخی بیت مزبورده کلن زدن لفظندن ماضیدر شکست
شین معجمه نک کسری وکافک فتحی وسینک سکونی وتاء فوقیه ایله شکستن لفظندن
ماضیدر نتکم نهی حاضری مشکن قیرمه دیو الللی اوچنجی قطعه نک بیت رابعنده
کلور خواجه حافظ بیت یارم چو قدح بدست کیرد ؛ بازار بتان شکست کیرد ؛ لکن بو بیتده شکست ماضی صیغه سی اوزره اسم مصدردر

دستکیرک

دستکیرک هله معناسی طوتلمش قاچقینی
طوتدی بکرفت دخی باغلدی بندید وببست

بکرفت کاف فارسیه نک ورانک کسرلری وفانک سکونی وتاء فوقیه ایله کرفتنی
لفظندن ماضیدر لکن بو مقامده کافک سکونیله در اولنده که باء موحدهٔ مکسوره
صله در علی ما سبق فی المقدمة فارسیده کی کرفتنی مقامنده عربیده اخذ وامساک
ق وقبض وحبس ومنع دیرلر ترکیده طایله طوتمق چقنایده تاء فوقیه ایله قوتما
دیرلر زیرا چقنایده همیشه مقام طاده تاء فوقیه استعمال ایدرلر بندید باء
موحده نک فتحی و نونک سکونی ودال ممدوده نک کسری ودال ثانیه ایله بندیدن
لفظندن ماضیدر بندیدن مقامنده عربیده ربط وتقیید چقنایده اماله
ایله اشماک دیرلر ببست باء موحدهٔ ثانیه نک فتحی وسینک سکونی وتاء فوقیه
ایله بستن لفظندن ماضیدر باء موحدهٔ مکسورهٔ اولی صله در خواجه سلمان بیت
حدیث دوستان درست نتوانم شکستن در ؛ ولیکن توبه بتوانم که بازش بتوانی بستن بو بیتده واقع اولان مصدردر

دادرسی ایرش امداد ایچون ایرشدی رسید

دادرسی وصف ترکیبیدر چونکه داد عدل دیو یکری دردنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کلوب لکن بو مقامده مجازا امداد معناسنه در رسی رسیدن لفظندن فاعل
یاخود اسم فاعل مخففدر رسید رانک فتحی وسینی ممدوده نک کسریله رسیدن لفظندن ماضیدر

یعنی قورتاردی رهانید وخلاص اولدی برست

رهانید اون سکزنجی قطعه نک بیت سادسنده کلن رهانیدن لفظندن ماضیدر
برست رانک فتحی وسینک سکونی وتاء فوقیه ایله رستن لفظندن ماضیدر
اولنده که باء موحدهٔ مکسوره صله در علی ما سبق فی الادوات البسیطة خواجه
سلمان بیت بنجوم ازین نوبت زنوبه توبه کی بدست شاهدان کردان
زدست زاهدان رستن لکن بو بیتده واقع اولان مصدردر خلاص ونجات معناسنه

قابلان اولدی ربوده وکرفته طوتیلان

ربوده رانک فتحی قطعه نک بیت ثالثنده کلن ربودن لفظندن اسم مفعولدر
کرفته دخی اسم مفعولدر نتکم ماضی ووصف ترکیبیسی بو قطعه نک بیت سادسنده کچدی

تله ودام طوزقدر بالن آکنده دی شست

تله تاء فوقیه نک ولام مشدده نک ومخففه نک فتحلری وهاء رسمیه ایله طوزاقکه

انکله قوش طوترلر اکا ترکیده قوق عربیده فخ و شبکه طلیه دیرلر شمس فخری
بیت: در ارتفاع دولت تو دست کبریا: بندد ز قدر قائمهٔ عرش بر تله: بوندن
بشقه تله سکز معنایه دخی کلور اول درزیلر خیاطت ایتدیکده نهکره هوائه
مخیط ایچون اتخاذ ایتدکلری آلت که اکا ترکیده اوتو دیرلر ثانی ایکنه لک که
درزیلر ایچینه ایکنه قورلر ثالث شول کیسه که درزیلر ایچینه یوکسوک و تباشیر
و ابریشیم قورلر کذا فی الشکلات رابع مطلقا تربه که بیزدن و ایلکدن ایدوب
ایچینه بعض نسنه قورلر بعضیلر ابریشمدن ایتدکلری طوره کیسه دیو تفسیر
ایلدی خامس بمعنی مسلح که اکا ترکیده قنره دیرلر سادس بمعنی پایهٔ نردبان
سابع ذکر معناسنه مرویدر ثامن بمعنی قسان که ترکیده بلکو دیرلر دام دال
ممدوده نک فتحی و میم ایله مطلقا طوزاق که هر نه نک اولورسه اولسون حکیم انوری
بیت اگر از جود تو گیتی بمثل دام نهد: طائر و واقع کردونش در ایند بدام
هم دخی چارپا جنسندن یرتجی اولیان حیوانه دیرلر نتکم یرتیجی الفسره دیدکلری
کبی کرک سباع و کرک غیریسی عموما حیوانات مراد اولدقده دد و دام دیرلر
دد ایله دام میانلرنده بو فرقی ابنیانی دد ایله دادی بلمز شیخ نظامی بیت دد و دام
از نشاط دانهٔ خویش: همه مضطرب شده در خانهٔ خویش: شست شینک معجمه نک
فتحی و سینک سکونی و تاء فوقیه ایله بالق اغی و اگرچه درکه انکله بالق طوترلر
عنصری بیت طاع آه بدست من چون شست: من چو صیاد او چو ماهی شیم بوندن
بشقه طقوز معنایه دخی کلور اول باش بارمغی یا چکینی موضعی ثانی بمعنی نشانه
ثالث زنار که راهبان کبرات بلدرینه بغلرلر رابع بمعنی مضراب که انکله ساز چالنور
اکا ترکیده تزنه دیرلر خامس بمعنی شینی که عقود ثمانیه دن الثمینی معناسنه نتکم
صاد ایله شصت اوق طقوزنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور سادس شرفنامه ده
طنبور قلی و ابریشیم تیلی که سازه بغلرلر سابع حلقهٔ رسن و حلقهٔ کمند ثامن
فرهنگ حسینی و فائده بمعنی زلف دلبران تاسع بمعنی ذهکیر ه ه ه ه ه

پشه در سوری سکل کهل سپش اولدر کش

پشه باء فارسیه نک و شینی معجمه مشدده نک فتحلری و هاء رسمیه ایله سوری
سکل معناسنه شیخ سعدی بیت پشه چو پر شد بزند پیل را: با همه مردی و
صلابت که اوست: سپش سینک و باء فارسیه نک ضمه لری و شین ثانیه ایله کهله
وبت که

وبت که وسخ فضلات تندن یعنی مساماتدن چقن کیردن تکون ایدر اکا عربیده قمله
دیرلر میرنظمی بیت: بشرا یا چنان بعد ناپاک جسم: ازان شد سپس در جهان
منقسم کشی کافک ضمی و شینی معجمه ایله قتل معناسنه اولان کشتن یا خود کشیدن
لغتلرندن امر حاضردر زیرا مستقبلاری ضم ایله کشند و کشنده کلور لطیفه
کانه ناظم تحریر بو مصراعده کل مضر یقتل مضمونته اشارت ایلمک

پرده در کیک وچکر که ملخ هم ادی جست

کیک کافک فتحی و یاء تحتیه نک سکونی و کاف ثانیه ایله و کاف اولانک کسری ایله دخی
مرویدر پرده که عربیده برغوث دیرلر و اماله ایله کوز بیکی معناسنده کلور
مردم چشم کبی شمس فخری بیت هنگام اجتماع بوقت مقابله: از کینه مهر کند از دیده
انثی کیک ملخ میمک و لامک فتحلری و خاء معجمه ایله چکرکه که عربیده جراد دیرلر بر غریب
جانوردر که اندن سکز نوع حیواندن نشان واردر نتکم شاعر دیمشدر دیتیم خوکه
چشم و مار دم و کرکس پر و کرد دم شکم شیر صدر و پیل کردن و ناقه چاو اسبیر
جست اللی دوردنجی قطعه نک بیت خامسنده جستن لغتندن ماضیدر

کوه طاغ یوجه بلند یوقش دیندی فراز

کوه کافک ممدوده نک ضمی و اظهار ها ایله طاغ که عربیده جبل معناسنه بلند باء موحده نک
ضمی و لامک فتحی و نونک سکونی و دال ایله یوجه که عربیده عالی معناسنه مقابلی
پست در نتکم شاعرک بو قطعه سنده واقع در بیت جهانرا بلند و پستی توئی: ندانم
چه هرچه هستی توئی: فراز فانک کسری و راء ممدوده نک فتحی و زای معجمه ایله یوقش که
عربیده عقبه دیرلر مقابلی نوفا ایله نشیب در نتکم مخفی مصراع ثانیده کلور استاد
رودکی بیت شیب تو باز او ارو فراز تو و با نشیب: فراز ندادی بتواند ز شیب
تیب بوندن بشقه فراز اوج معنایه دخی کلور اول بمعنی بلند مذکور ثانی بمعنی
بالا که ضد زیر ثالث بمعنی کشاده و پهن یعنی هر نسنه نک اچوق و ینیش اوله رابع
بمعنی بست یعنی باغلو خامس بمعنی قریب و نزدیک سادس بمعنی جمع سابع بمعنی
پیش اوردن ثامن بمعنی ارزنی باز یعنی بوندن کیرو تاسع بمعنی فرود و فروزان
یعنی یاقی ویاندر عاشر بمعنی فراز فتی یعنی ایلرو و کمک حادی عشر بمعنی پوشیدن
یعنی ستر ثانی عشر بمعنی خرزه ثالث عشر بمعنی سرکش ه ه ه ه

دشت هامون اوه در شیب اینش اکن بست

81

دشت دالک فتحی و شینِ معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ایله بمعنی بیابان و صحرا که اوه معناسنه عموما هند فی ولایت خرسانده بر شهر اسمیدر و ترکستانده بر مشهور صحرا نامیدر دشت قبجاق دخی دیرلر و کورستان معناسنه دخی مرویدر هامون هاء مهموده نک فتحی و میم ممدوده نک ضمی و نون ایله بمعنی دشت مذکور یعنی اوه و صحرا شیخ سعدی بیت ز دریای عمان بر آمد کسی سفر کرده هامون و دریا بسی بعض فرهنکده هامون بمعنی دشت بهناور یعنی زیاده یصی و دوز اوه دیو مسطوردر شعوری مرحوم طابع ارا سنده اولان دوزیر اولماسنی تصحیح ایلیک
شیب شینِ معجمه نک کسری و باء موحده ایله برای تخفیف اولنده نون مفتوحه نک حذفیله نشیب لفظندن مخففدر اینش که عربیده هبوط دیرلر مقابلی فراز مذکوردر ناصر الدین بیت فراز و شیب این راه هست بسیار اگر مرد رهی حضری بدست آر هند فی کثرت امطار ایله مرطوب اولوب بعده ترددآینده و دونده ایله جابجا حفره لر پیدا اولمغله صعب المسالک اولان زمینه نشیب دخی شیب دیرلر بونلردن بشقه شیب تازیانه معناسنه و مدهوش و متحیر معناسنه ده کلور کذا فی فرهنک جهانکیری و الجمع تحفة الاجابه سینی ایله روایت اولنمشدر شمس فخری و حسینی وفائی تازیانه معناسنه اولان کسرۀ صریحه ایله طیب قافیه سنده ایراد و ایکی معناده اولان سیب و شکیب قافیه سنده ایراد ایتمشلردر پست باء فارسیه نک فتحی و سینک سکونی و تاء فوقیه ایله الچق معناسنه مقابلی بلند مذکوردر و بالا در شیخ سعدی بیت خدائی که بالا و پست آفرید زبر دست هر دست آفرید استعاره طریقیله خسیس و دنی یه پست و ضدنه بالا اطلاقی شایعدر معیار جمالیده پست بمعنی کوتاه دیو مرویدر
مغ و گبر اولدی مجوسی و نصاری ترسا
مغ میمک ضمی و غین معجمه ایله بمعنی آتشپرست که عربیده مجوسی دیرلر استاد عنصری بیت چو شب رفت و بر دست بستی کرفت هوا چون مغ آتش پرستی کرفت واحدی مغی تکم مجوسده مجوسی دکلری کبی هند فی مغ مطلق کافر معناسنه ده کلور نتکم ابن کافر مغ بچه دیرلر گبر کاف فارسیه نک فتحی و باء موحده نک سکونی و رای ایله بو دخی کبی مجوسی معناسنه شیخ سعدی بیت اکر صد سال کبر آتش فروزد که کر یک دم در افتد بسوزد مطلق کافر معناسنه ده کلور هند فی کبر
برسلاحدکه

برسلاحدکه آنی جنددک و فتنده کبرلر اکا خفقان دیرلر ترسا تاء فوقیه نک فتحی و رانک سکونی و سین مهموده نک فتحیله بمعنی نصاری شیخ سعدی قطعه ای کریمی که از خزانه غیب کبر و ترسا وظیفه خور داری دوستانرا کجا کنی محروم که تو با دشمنان نظر داری واحدنه ترسایی دیرلر نتکم نصرانی دیدکلری کبی
طابلان طورت معنی سنه بت طابندی پرست
بت باء موحده نک ضمی و تاء فوقیه ایله صورت معنی سنه معبوده که عربیده صنم و وثن دیرلر زمانای مسیحا بیت در تب شکنی خلیل منهدم هر چند در بتکده ام تیشه از کرداددند استعاره طریقیله جانان محبوبه بت و صنم دیرلر لفظ لسان عوامده باء فارسیه ایله مشهوردر لکن عربیه ایله مضبوطدر پرست باء فارسیه نک و رانک فتحیری و سینک سکونی و تاء فوقیه ایله دسترس اولدیغی لفظ کتابلرنده امر حاضر و وصف ترکیبیده بت پرستی کبی و مصدری عبادت و عبودیت معناسنه اولان پرستیدن لفظکه مصدردر دالیدر نتکم بیت اتیه که لفظ پرستش لفظندن مشتق اولور دالیدن مأخوذ اولماز مکر ناظم بحر مطلع اولمشی اوله یاخود پرست ماضی معناسنه اولان اسماء افعال فارسیه دن اولمغا فهم
این نک و تاز و پرستش بو قوشش بو طابنس
این بو دیو قطعه ثالثه نک بیت رابعنده کجدی تک تاء فوقیه نک فتحی و کاف ایله سکردش و قوشش معناسنه یوییدن و دویدن کبی عربیده عدو دیرلر شیخ سعدی بیت تک زاد میریخت بر کوه و دشت تو کفتی مکر ابر نیسان کدشت اکثری بو معناده تک و پو دیرلر کما سبق فی خامس القطعة الخامسه هند فی زدن معناسنه ده کلور بو ایکی معناده تکیدن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر بو معناده کاف فارسیه ایله دخی جایزدر بوندن بشقه تک التی معنایه دخی کلور اول تکیدن مذکوردن امر حاضر و وصف ترکیبی اولور ثانی بمعنی بن یعنی دیب که عربیده قعر دیرلر ثالث بمعنی اندک یعنی قلیل رابع برا و تندر که بعد ای ارا سنده بتر و بغدای صاپنده یک اولور خامسی برا و تندر که صولرده بتر کاهی اندن حصیر ایدرلر ترکیده اکا بردی دیرلر سادسی ادات تشبیه اولور مثلا ماه تک و باد تک دیرلر تاز تاء فوقیه ممدوده نک و زای معجمه ایله تازیدن لفظندن امر صیغه سنده اسم مصدردر سکردش و قوشش معناسنه بوندن بشقه

٨٤

دورت معناسی دخی واردر اولکی تانیدن مذکوردن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی
اولور ثانی مجمع الفرسده بمعنی فرومایه که عربیده سفله و دون دیرلر ثالث بمعنی امرد
فاسق که فسقه ایله معاشرت ایدر رابع نو یعنی تازه دیو یکرمی برنجی قطعه نک
بیت ثانیسنده کلور پرستش پرستیدن مذکوردن امر صیغه سی آخرینه ما قبلی مکسور شین معجمه
الحاقیله اسم مصدردر

جمله سی الفوندر ایچونده همکی بهر زست

همکی جمله سی دیو قطعهٔ سادسه نک بیت اخیرنده کچدی بهر بانک موحده نک فتحی وهانک
سکونی ورا ایله ادات تخصیص که ترکیده ایچون عربیده لام جاره فارسیده را
معناسنه لکن لفظ را ایله بهر بینانده فارسیده فرق شودر که بهر اول کلمه یه
داخل اولور لفظ را آخر کلمه لاحق اولور مثلا بهر شما دخی شما را دیرلر بو ندن
بشفه بهر فارسیده اوچ معنایه دخی کلور اولکی بمعنی حصه و نصیب بهره کبی ثانی بمعنی
شعاع قمر و نجوم ثالث بر ولایت اسمیدر عربیده ایکی معنایه در اول بمعنی عجب ثانی
بمعنی هلاک زدست مرکبدر چونکه ند الفونده دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت
سادسنده کلور است ادات ربطدر لکن بو مقامده اولنده همزه لفظا وخطا
حذف اولنمشدر علی ما سبق فی الادوات شاعر بیت زدہ کن زیرکه زدع از جمله کاری
بهتر ست زدہ ثلثانی زدست ثلث باقی همه ندست تنه بو قطعه نک یکرمی دردنجی الاجزادر بابی
ما سبقدن معلومدر

قطعه که اورا قلم بر سر لوحش نوشت

قطعه ما سبقدن معلومدر اما بو مقامده همزه یوقدر تکمه وزن شاهد
عدلدر که ادات ربطدر علی ما سبق فی الادوات اورا آکا دیو قرق سکزنجی قطعه نک
بیت ثالثنده کلور قلم قرق اوچنجی قطعه بیت اولنده کلور بر بمعنی علی وادات
مفعولدر علی ما سبق فی الادوات المرکبة سر باش دیو یکرمی بدنجی قطعه نک بیت
اولنده کلور لوحش لامک فتحی واوک سکونی وحانک فتحی وشین معجمه ایله ترکیب
اضافیدر چونکه لوح تخته وصحیفه معناسنه عربیدر وانشاردہ دخی شایعدر
شین معجمه ضمیر غائبدر علی ما سبق فی الادوات البسیطة بو ندن بشقه لوحش
ایکی معنایه دخی کلور اول الحمد وحشت وبر سوفا وایراق ایلسون دیمکدر واصلی
لا اوحش الله ایدی تخفیفا لوحش دیدیلر ابو المعانی بیت لوحش الله زهی قصر رفیع
البنیان که شه ملک کرم کرد بجهت اباد ثانی بمعنی تحسین وآفرین خواجه حافظ
بیت زدکنا بادما صد لوحش الله که عمر خضر می بخشد زلالش نوشت یازدی

دیو بو قطعه نک بیت رابعنده کلور حاصل معنی قطعه که آنک قلم سر لوحنه یازدی
یعنی بو قطعه ده مذکور و مترجم اولانک اکثری سرای والازده و بیوت منازله
متعلق اولان شیلردر چونکه ابنیهٔ معظمهٔ خنامی اکثر حالده قپوسی اوزنده
دخی سر لوحنه نام و تاریخ واکا سبب شیلر ایله اولنور ته ﻣ

کل چام آهک کرج کریچ وقوم وخشت

کل کاف فارسیه نک کسری ولام ایله علی العموم چامر معناسنه عربیده صلصال وطینی
دیرلر شاعر بیت بکردش ذاب و کل سوری رسیده ز کل سوری ز اطراف رسیده
هم دخی کل ترابکه تو براق معناسنه ده کلور آهک همزهٔ ممدوده نک وهانک فتحیدری
وکاف ایله کرج و ایچکه کرجله چامر و قوملو کرج معناسنه عربیده جیصین وکلس
وصاروج دیرلر از تاج المآثر بیت زمینی ملاقات طوفان تیغش همان نعاصیت
یافت کز آب وآهک هم دخی آهک نورہ که حز زمه معناسنه وکوکب الارضی دیدکلری
بالدیرایق طاشی معناسنه ده کلور دیک رانک بین الفتح والکسر اماله سی ویاء
تحتیهٔ مجهوله وکاف فارسیه ایله قوم که عربیده رمل دیرلر هاتفی بیت ز ریک
٥٥ بیابان فزون لشکری ز جوجی نژاد انش هو سو سری هم دخی بخت وطالع معناسنه
کلور خشت خاء معجمه نک کسری وشین معجمه نک سکونی وتاء فوقیه ایله مطلق کرپچ
معناسنه کرک پخته شاعر بیت بو فای تو اکر خشت زنند از کل من همچنان دردل
من مهر وفای تو بود فاما که پخته اولمقدن مکره دو مده کرمه و تو غلو فارسیده
خشت پخته و عربیده آجر دیرلر هم دخی کوچک حربه دمورینه خشت دیرلر فرهنک
جهانکیریده کتب زند یکرمی بر نسک اوزره مرتبدر اون ایکنجی نسکل اسمی
خشتمدر کتاب زندک یکرمی یکرمی بر قسمندن هر بر قسمنه نونک ضمیله نسک
دیرلر دقیقه ناظم تحریر بو بیک ایله خشتی تفسیرده لف ونشر معکوسی ایلدی
چونکه بو ایکی لفظک شهرتی واردر نظمه رعایت ایسه واجبهٔ ذمت وحاتمهٔ حالکه

کاردیچا وقدر دخی نیزهٔ پرتاب خشت

کارد کاف ممدوده نک فتحی ورا ودال ایله بچاق که عربیده سکین دیرلر شاعر
بیت عاشقا ز کارد و خنجر میر سند غرهٔ جلاد چشم خونیش نیزهٔ پرتاب
هاء رسمیه اوزره همزهٔ مکسوره ایله بر نوع قصهٔ حربه در که الفه کونقدرلر
وکاهی ایکیسنی واوچینی بر غلافه قویوب آدا یانده قلیجه طرفنه قودلر فارسیده

ونزکیده اکاحشت دیرلر بو لفظ اصلنده ترکیب توصیفیدر طاق اولان مزلاق
معناسنه ایدی چونکه نیزه مزلاق دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور
برطلو در قرقنجی قطعه نک بیت اولنده کلور تاب طاق دیو قطعه خامسه نک بیت
خامسنده کچدی بعده معنای عامدن معنای خاصه نقل اولندی یاخود غالب
اولندی نکته بو بیتده تجنیس تام واردر

طبع موافق کلان هرنه ایسه دلپسند

دلپسند وصفی ترکیبیدر چونکه دل قلب دیو اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کلور پسند قرق بشنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کلدی پسندیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر

خوب کوزلدر دخی چرکین اولان نسنه زشت

خوب خا معجمه مضمومه نک ضمی و با موحده ایله کوزل که عربیده حسن دیرلر بعضی
محلده ترکیب ایدوب خوب رو وخوب صورت دیرلر زشت زانک کسری وشین
معجمه نک سکونی و تا فوقیه ایله چرکین که عربیده قبیح دیرلر شیخ سعدی بیت مکن
همنشینی تو با بد سرشت ؛ که دزدد از وطبع تو خوی زشت ؛ هم دخی زشت
دوبدن یعنی سکر تمسک معناسنده کلور

مارت آذار او تنجی کونی نوروز ایمش

آذار همزه وذال معجمه ممدوده نک ولام ایله سنه شمسیه دن اول بهاری که
اکا مارت دیرلر فارسیده فرودین دخی دیرلر خواجه سلمان بیت آذار ابرید آب
رخ آذر وکانون وزد در سرهر دو امان داد جهان ؛ عربیده دال مهمله ایله معنای
مرقومه استعمال ایدرلر واشعارلرنده دخی ایراد ایدرلر شمس الدین احمد الطیبی
بیت اسقینها فی فصل آذار حتی یصل السکر بی الی تموز فاسکره دائر حکره القنیز
سنه شمسیه دن طقوزنجی آیک اسمیدر که اول آیده نیر اعظم برج قوسده اولور
نوروز واوینک سکوننده سنه شمسیه نک ایکی کوننده هر برینک اسمیدر
اول نیر اعظم برج حمله تحویل ایتدیکی کوندر که مارت اونتنجی کونیدر بوکا نوروز
عامه ونوروز کوچک دیرلر ومطلق نوروز ذکر اولنسه بو کون مراد اولنور
وانک وجه تسمیه سنده ایکی روایت واردر روایت اولی حق سبحانه وتعالی حضرتلری
عالمی وآدمی بو کونده خلق ایلدیکیچون نوروز دیو مسمی اولدی روایت ثانیه
جمشید شاه جم جهانی سیر سیاحت وکشت کذار ایلیوب آذربایجانه کلدکده

انواع

انواع جواهر ایله مکلل ومرصع بر تخت عالی نصب ووجهه سنی جانب شرقه توجیه
ده باشنده ذی قیمت بر تاج مجوهر کیوب وچقوب تخت اوزره جلوس ایلدی
بو مده کونشک طلوع ایدوب اول تاج وتخته طلوع قلنده بر رتبه شعاع وضیا
ویبرلو ظاهر اولدی که عالمی روشن ایتمکله خلائق انی کوروب جمله شادمان
اولوب اینی روز نوست دیدیلر وشاه مشار الیهه دخی جمشید دیدیلر
اول بو یکی کوندر معناسنه ثانی کونلر پادشاه معناسنه چونکه روز کون دیو
قطعه ثانیه نک بیت سابعنده کچدی نو یکی دیو قرق یدنجی قطعه بیت ثانیسنده
کلور جم پادشاه معناسنه دیبا جنک قرق سکزنجی بیتنده کچدی کونش دیو
التنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور نوروز ثانی اولدر که مارت آیینک
التنجی کونیکه نامی خرداد لفظیدر بو نوروز ثانیه نوروز بیورک ونوروز
خاص دخی دیرلر وبونک وجه تسمیه سی شویله درکه جمشید اول کونده تخت
اوزره طرز مذکور ایله اوتوروب خاص وعامه اذن ویروب جمله پیشکاهنده
جمع اولدقلرنده نظام عالم ایچون ترتیب قوانین سلطنت وتدوین تدابیر
سیاست ایدوب وجمله یه حق جل وعلایه عبادت واطاعت وامر ایله ایتمارلیه
ونهیلر انتها واداء شکر نعم وادراک حقایقه وحکم ایکک دیو زنکامیز خطاب
ونصیحت آمیز جوابلر ایلدی ومنقولدر که اکاسره عجم نوروز بزرکدن نوروز
کوچکه وارنجه دکین حاجات ناسی مقضی ومحبوسلری وجرملری عفو
ایدرلر وخلقه انعام واحسان وکندولر عیش وعشرت ایدرلردی

مه آی نیسان ایلی ادیدر اردبهشت

مه میمک فتحی واظهار ها ایله قطعه خامسه نک بیت اوکنده کچن ماه لفظندن
مخففدر لکن اکنده قمر معناسنه بونده شهر معناسنه در بو یله اولنجه لفظا
ومعنا تکرار عد اولنماز اردبهشت دالک کسری ایله فصول اربعه دن ربیعک
٨٧ ماه ثانیسیکه رومیلر نیسان ویونانیلر ابریل دیرلر شمسک برج ثورده
اولدیغی ایام در شیخ سعدی اول اردبهشت ماه جلالی ؛ بلبل کوینده بر منابر
قضبان بونده بشقه اردبهشت اوج معنایه دخی کلور اول تاریخ جلالیده
کبیسه اعتباری اولنمغله شهر مزبورک اوچنجی کونیدر هر سنه بر وقت
معینده واقع اولور اول کونک اسمیدر قاعده عجم اوزره هر آیک اسمی کوننک

اسمنه مطابق كلسه اول كوني عيد ايدرلر ثاني فرهنك جهانكيريده بر فرشته
نامي كه محافظهٔ جبال وتدبير امور ماه اردبهشته مؤكلدر بمعنى آتش يعني نار
تخنيه اردبهشت لفظي تركيب اضافيدر مفهوم جنت ودقيق جنت معناسنه
چونكه ارد مد همزه ايله اوندبو وقهر وخشم ديو بو قطعه نك بيت عاشرنده
وشرحنده كلور بهشت جنت ديو قطعهٔ اولانك بيت عاشرنده كچدى بو معناى
تركيبنك معناى سابقه مناسبتي خفي دكلدر ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓

صاحب علم اولانك جمعسى دانشوران

دانشوران آخرينه جمع ايچون الف ونون الحاقيله دانشورك جمعيدر دانش علم ديو
اون التنجى قطعه نك بيت عاشرنده كلدى ور ادات نسبت وصاحب ودو معناسنه على ما سبق في الادوات المركبه

اكلدى فهميد وخواند وقيدى يازدى نوشت

فهميد اون بشنجى قطعه نك بيت ثالثنده كلن فهميدن لفظندن ماضيدر خواند
قطعهٔ ثامنه نك بيت ثامنده كچن خواندن لفظندن ماضيدر نوشت نونك
كسر وضمى وواوك كسرى وشين معجمه نك سكونى وتاء فوقيه ايله نوشتن لفظندن
يازدى معناسنه ماضيدر واسم مصدر دخى استعمال اولنور

ايشنه كوجه وعادته وطرزه دى كردار هم

كردار كافك كسرى وراء نك سكونى ودال ممدوده نك فتحى وراء ايله اوج معنايه در
واو چينده بو مقامده مذكوردر اول ايش وكوج كه شغل وعمل وكسب وكار
معناسنهدر بيت هوا سياه بكردار قيركون خفتان فلك كبود بكردار
نيلكون مغفر ثاني بمعنى عادت وايين وروش كه توركيده توره ديرلر ثالث بمعنى
طرز واسلوب وقيافت شيخ نظامي بيت يكي نامه نغز بيكر بنفشت بنفرى بكردار
باغ بهشت كمال پاشازاده مرحوم متصرف خاصيله بيوردركه كردار لفظ مركبدر
كرد ايله اردن معناسي چوره يه وطرفه كتوريجي ديمك اولور مراد الده اوليان
نسنه يي عندنه احضار ايتمك اولور انتهى بو يله اولنجه كاف فارسيه اولمق كرك
ايدى لغت يازنلر ايسه بالجمله كاف عربيه ضبط ايتمشلردر كذا في فرهنك شعورى
فقير شو يله فهم ايده رمكه كردار وصف تركيبيدر چونكه كرد كاف عربيه بمعنى عمل
وكار ملى ماهر صحفى بحر الغرائب همزه نك وراء ايله اريدن لفظندن امر حاضر يا خود اسم فاعل مخففدر

اولدى طبيعت منش داخى نهاد وسرشت

منش

منش ميمك فتحى ونونك كسرى وشين معجمه ايله بمعنى طبيعت وخوى شاه ناصر بيت
نانو بمنش مرا نخوانى ميند يشى خوارستكارم همدخى خلقت وجبلت معناسنه وهمت
وكرم معناسنه ده كلور نهاد نونك وهاء ممدوده نك فتحيرى ودال ايله دخى طبيعت معناسنه كلور
حكيم سنائى بيت اى شد در نهاد خود عاجزكى شناسى خدا بر هركز سرشت سينك وراءنك
فتحلرى وشين معجمه نك سكونى وتاء فوقيه ايله بودخى طبيعت معناسنه در همدخى فطرت وطينت
معناسنه وبو قطعه نك بيت عاشرنده سرشت بوغردى ديو كلور ✓ ✓

آمده كلمش طبيب آدى بجشك وبزشك

آمده همزه نك مد ايله آمدن لفظندن اسم مفعولدر همدخى بديهه ولطيفه معناسنه ده
كلور بجشك باء موحده نك وجيمك كسرى وشين معجمه نك سكونى وكاف فارسيه ايله
بمعنى طبيب وحكيم وجراح بعض اصحاب فرهنك باء فارسيه ايله تصحيح ايلديلر بزشك
زاء معجمه ايله بمعنى بجشك مذكور بمعنى طبيب حكيم اسدى مثنويسى خودشى با بداد ميزبان
كونه كون ز نه كفتى كه ني كيم خوردن ان فزون اكرچه بود ميزبان فوش زبان بزشكى نه خوب آمد از ميزبان

كفت ديدى نيكتر يك ايودر خوشنجه نشت

كفت اللى بشنجى قطعه نك بيت سادسنده كلن كفتن لفظندن ماضيدر نيكتر كافك
سكونيله اسم تفضيلدر چونكه نيك ايو ديو اللنجى قطعه نك بيت عاشرنده كلور
تر ادات تفضيلدر على ما سبق في الادوات المركبه نشت نونك كسرى وشين معجمه نك
سكونى وتاء فوقيه ايله خوشنجه معناسنه كذا في فرهنكير وشعورى ✓ ✓ ✓ ✓ ✓

آصقيه آويزه وقبه يه كنبد دينور

آويزه همزهٔ ممدوده نك فتحى وواو ممدوده نك كسرى وزاى معجمه نك فتحى وهاء رسميه ايله
آصقى كه بلوردن وبيوض طيبه دن وبونك امثالى نسنه لردن جامعده ومعظم سرايلرده
تزيين ايچون آصه لر وبوندن بشقه دورت معنايه دخى كلور اول كويه كه فارسيده
كشواره عربيده قرط ديرلر ثاني هرچنكالكه نسنه اصيلور ثالث مخصوص ات آصه جقلرى
چنكال رابع بمعنى اطراف وجوانب كذا في فرهنك شعورى كنبد كافك ضمى ونونك سكونى
وباء موحده نك فتحى ودال ايله بمعنى قبه شيخ سعدى بيت صحبت نيكان نيكرد هركه بنياد ش
بدست تربيت ناهلا چون كردكان بر كنبدست همدخى آطى نقل ايله سودمك معناسنده كلور

صارقمش اولانسنه در هشته صالى ويردى هشت

هشته هانك كسرى ايله اسم مفعولدر هشت ماضيدر مصدرى هانك كسرى وشين

معجمه نک و تاء فوقیه ایله هشتن لفظیکه صالیویرمک و صالیویرمق معناسنه در شیخ نظامی هم برفع فرو
هشتند بر ماه روان کشتند سوی حضرت شاه همدخی هشتن قومق و ترک ایلمک معناسنه کلور

ارغج ارشی تار و پود هم طوقمق بافتن

تار تاء فوقیه ممدوده نک فتحی و را ایله ارغج معناسنه که عربیده سدی دیرلر ضدی
پود لفظیدر معا استعمال اولندقده تار و پود دیرلر حکیم فردوسی بیت ز یزدان
وار ما بدان کس درود که تار شی خرد باشد و زاد بود شیخ نظامی بیت چند تار
طمع و پود لاف بر قد هر سفله شدی حله باف بو بیتک مقتضاسی تار ارغج و پود ارشی
اولمقدر لکن ولایت رومده لغت جمع ایدنلر مثلا نعمة و حلیمی و غیریلر پود
ارغج تار ارشی دیو یازمشلر بونک وجهی لسان فارسیده نی غلطکری چندان اولمقدر
دیو فرهنک شعوریده تشنیع اولنیدیلر بعید اولنجه ناظم تحریر کمال حذاقتیله دخی
تار ارغج پود ارشی دیو تفسیر ایلدی فلله دره لکن شاهدی مرحوم روی اولدیغی
حسبیله عکس ایدوب بیت دندان دیش ارشه دیلک انار ارشدر پود ارغج ده
بیشم یوکه قایه پسته شاهدی شارحزده دخی حقی تصریح ایلدیکه همدخی تار رشته
طقور معنایه دخی کلور اول دیه معناسنه که عربیده فرق ایدرلر آدمک اوسوک
عنبرک اوسوک بو معناده تارک لفظندن مخففدر ثانی تارک لفظندن مختصر در
قرارمش سنه معناسنه درکیجه اولسون عنبری اولسون ثالث بولانق صویه دیرلر
رابع ابریشم تلیدر خامس ساز قلی معناسنه سادس بمعنی وتر قوس سابع بمعنی
میان بند ثامن بمعنی موی زلف و موی کیسو تاسع بر اغاجدر که خرما اغاجنه
مشابهدر اندن بو صو حاصل ایدرلر اکرچه کتقدر لکن درد سر ایرات ایدر
تال دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری پود باء فارسیه ممدوده نک ضمی و امالهسی
و دال ایله ارشی که عربیده لحمه دیرلر تفصیلی انفا کچدی همدخی کهنه و عتیق معناسنه ده
کلور و امالهسز اسکی بزی یاقوب قاو ایدرلر اکا عربیده براق دیرلر شمس فخری بیت
تشنک نیست که آتش زنه سنک بلا را خبر جان و تن دشمن جا هشی بنود پود
بافتن باء موحده ممدوده نک فتحی و فانک سکونی و تاء فوقیه نک فتحی و نون ایله
مصدردر مطلقا طوقمق معناسنه قماش اولسون بز اولسون حصیر اولسون
جمله سنه بافتن دیرلر عربیده نسیج چقایده نقوقلماق دیرلر مستقبلاتی علی
الشذوذ فایی ابقا ایله بافد و بافنده و علی القیاس باء موحدهیه ابدال ایله بابد و باینده کلور

رشته درایپلک ستاد الدی اکردی برشت

رشته رانک کسری و شین معجمه نک سکونی و تاء فوقیه نک فتحی و هاء رسمیه ایله ایپک و
ابریشم تلی بوندن بشقه اوج معنایه دخی کلور اول بر مرضدر انسانک ایاغنده اولور
ابتدا ایپلک کبی بر نسنه ظاهر اولور کتدکجه اوزار قیرلسه صاحبی هلاک اولور اکا
واو ایله تارو دخی دیرلر ثانی بر نوع حلوادر اکا ایپلک حلواسی دیرلر بو اوج معناده
اکرمک معناسنه اولان رشتن لفظندن اسم مفعولدر بر طعامدر اکثر شوربا ایدرلر
ستاد قرقنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلن ستادن لفظندن ماضیدر برشت رانک
کسری و شین معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ایله رشتن لفظندن ماضیدر اکردی معناسنه
ایپلک و ابریشم و کتان نه حرفه اولورسه اولنده که باء موحده مکسوره زائده در علی ما سبق فی الادوات البسیطه

خوشه بشق ادیدر برزاکین داخی کشت

خوشه خاء معجمه ممدوده نک ضمی و شین معجمه نک فتحی و هاء رسمیه ایله بشق که اکین بچیلدکنی
یمه دوکلن حباب و سنبل معناسنه عربیده عصافه دیرلر نظم لا ادری مقام حضض نفس
بیت اولار مسند نشین منی دد کز بیشم اولار خرمنی فکن منی خوشه چینم همدخی خوشه
اون ایکی بروج سماوندن برج سنبل معناسنه ده کلور و بر قوشه دخی خوشه دیرلر
عربیده بزر باء موحده نک فتحی و زاء معجمه نک سکونی و را ایله مشهوردر اکین معناسنه ذریعه
وحرث دیرلر تکم حارث و زارع معناسنه برزکر دخی بوندندر لکن فرهنک شعوریده
زای معجمه نک اوزرینه راء مهمله نک تقدیمیله مضبوطدر و اوضح اولانده بودر غالب
مشهورک اصلی ایکی کنشندر اول زای معجمه نک تقدیمیله تلفظ آساندر ثانی فی الاصل
عربی و فارسیده دخی شایع اولوب تخم معناسنه اولان بذر لفظی ذال معجمه نک راء
اوزرینه تقدیمیله مضبوطدر ابسته اکا اشتباهدر کشت کافک کسری و شین
معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ایله بمعنی بزر مذکور شیخ نظامی بیت هران هموار
کشت از نیروی بخت چو کشت پر کلوخ از مالش سخت

اتمک نان نانوا ناکیم دینور اتمکجیه

نان نون ممدوده نک فتحی و نون ثانیه ایله خبز کبی اسم جنسدر هر نوع اتمکه دیرلر
شیخ سعدی بیت ابر و باد و مه خورشید فلک در کارند تا تو نانی بکف آری و
بغفلت نخوری نانوا بمعنی جناز اسم فاعلدر چونکه نان قد سبق آنفا
وان ادات اسم فاعلدر علی ما سبق فی الادوات المرکبه

یوفقه ایمش کرده اون آرد یوغردی سرشت

کرده کاف فارسیه نک کسری ورانک سکونی ودالک فتحی وهاء رسمیه ایله بر نوع یوفقه اتمک معناسنه در ترکیده دخی بعضی محللرده کرده دیرلر بوندن بشقه ایوج معنایه دخی کلور اول کوچجک یاصدیق معناسنه که کرده بالش دخی دیرلر ثانی هر درکی اوله ان نسنه یه دیرلر ثالث بر پارچه بیز که طائفهٔ یهود زمانی سلطان ایله مسمی ندن تمییز ایچون اوموزلرینه دیکرلر اکا عربیده غیار دیرلر **آرد** همزهٔ ممدوده نک فتحی ورانک سکونی ودال ایله اون که عربیده دقیق وطحین دیرلر بغدای اولسون غیری اولسون هم دخی قهر وخشم معناسنه ده کلور **سرشت** سینک ورانک کسرلری وشینن معجمه نک سکونی وتاء فوقیه ایله ماضیدر مصدری سرشتن لفظیدر تمخین وتخمیر معناسنه خیر اولسون غیری اولسون محسوسا ومعقولا استعمال اولنور رهانی بیت اگر بیضه زاغ ظلمت سرشت نهی زیر طاووس باغ بهشت **سؤال** بو قطعه ده عیوب قافیه دن ایطا سرشت لفظنی بدی بیت بجمدن تکرار ایلدی **جواب** معناسی بشقه اولنجه ایطا عد اولنمز یعنی علم قافیه ده مسطوردر

طوز نمک و تخم مرغ اولدی یومرطه ادی

نمک نونک ومیمک فتحلری وکاف ایله طوز که عربیده ملح دیرلر استعاره طریقیله طعامه لذت ویردیکیچون محبوبک لبلرینه اکا تشبیه ایدرلر **تخم مرغ** میم اولانک کسرایله یومورطه که عربیده بیض دیرلر معنای ترکیبیسی قوش بدری دیمک اولور چونکه تخم فارسیده وترکیده شایعدر مرغ قوش دیو بکرمی التنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور ابو المعانی بیت باور مکن بوعده ونها ردل مپذیر زماکیان نشنیده این تخم مرغ نقد

طاوغه دی ماکیان هم دفدان بیم برشت

ماکیان میم ممدوده نک فتحی وکافک کسری ویاء تحتیهٔ ممدوده نک فتحی ونون ایله مطلقا طاوق معناسنه که خانگی اولسون دهگی اولسون عربیده دجاجه جفتا بده طاوغ دیرلر رهانی بیت نه بال عقابان بر تیر کیر بر ماکیان نیست درخور کیر **نیمبرشت** نیمک سکونی وباء موحده نک ورانک کسرایله دوفدان بشمش یرطه یه دیرلر واکابکزر نه اولورسه کذا فی فرهنگ شعوری اصلنده نیم پخت قبیلندن وصف ترکیبیدر یاریم اکرلمشی معناسنه چونکه نیم یاریم دیو اون طقوزنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور برشت بو قطعه نک بیت ثامننده ماضی

اولارق کچدی لکن بو مقامده اسم مفعول معناسنه در علی ما سبق فی قواعد المقدمة ودفدان رانک ضمیله هرندن اولورسه نیمپخت معناسنه بعضی محکک ترکیبک

خاچ چلیپا دینور دانی برهمن پایان

چلیپا جیم فارسیه نک فتحی ولام ممدوده نک کسری وباء فارسیهٔ ممدوده نک فتحیله خاج نصاری که عربیده صلیب دیرلر بلکه صلیب اندن معربدر **فائده** طائفهٔ نصاری صلیب اغاجدن وکومشدن والتوندن ایدوب اکا طپرلر عقیدهٔ باطله لری بویلدر که حضرت عیسی علیه السلامک صورت مصلوبیسی اولدیغی شانه حاشا که مصلوب اولمامشدر حتی قران عظیم الشاننده وما قتلوه وما صلبوه ولکن لهم وارد اولمشدر وهر نه که پیچ وتاب اوله اکا ده چلیپا دیرلر شیخ سعدی بیت کر بمسجد روم ابروی تو محراب منست ور روم بکلیسا ذلف چلیپ دارم **برهمن** باء موحده نک ورانک فتحلری وهانک سکونی ومیمک فتحی ونون ایله بمعنی دانشمند نصاری که اکا پاپاز دیرلر شیخ سعدی بیت بتقلید کافر شدم چند روز برهمن شدم در مقالات زند هم دخی برهمنی دانشمند بت پرستان معناسنه وحکیم فیلسوف معناسنه وبتکده معناسنه ده کلور **نکته** برهمن رانک سکونی وهانک فتحیله دخی مرویدر لکن نظم تحفه یه مناسب اولان مضبوط اولاندر

چاکنه ناقوس دی یعنی کلیسا کنشت

ناقوس نون ممدوده نک فتحی وقاف ممدوده نک ضمی وسین ایله کفره کلیسالرنده بعض مخصوص وقتلرده چالرلر ایرولرلر اوفقدر ایچو بوسنی اغاجلردر که برینی بری یانینه دوزلمش کورک ایله نفسی ویروب چالرلر نظیر صدا ظاهر اولور مقاملر پیدا اولور مولانا عرفی بیت اگر دهر نتوبه بکشایم لیک با نک عصیان میزنند ناقوس استغفار ما عربیده دخی ناقوس وجمعنه نواقیس دیرلر لواحد من الشواهیت قد دقت للعین ای الضرب بر لکی ضرب النواقیس الضرب البواقیس همدخی بر بیوک چاکدر مناره کبی بلند بنا اولنمش موضع بالشده وضع ایدوب وقت معیننده چالرلر صداسی برایکی فرسخ یتشیدر بعضلر ارغنون دیدکلری بیوک ساز معناسنه دیمشلر **کلیسا** کافک فتحی ولام ممدوده نک کسری وسین ممدوده نک فتحیله کفره عبادت خانه سی عربیده دیر معناسنه استاد لطیفی بیت دیدم اندر مسجدی خوبان چند چون کلیسا بتان بندلشم ترکیده

٨٧

دخی شنیو عیله ناظم تحریرانی بو مقامده ترجمه ایلدیکی کنشت کافک ضمی ونونک کسری
وشینک معجمه نک سکونی ونا، فوقیه ایله هر کلیسایه دیرلر عموما ویهودی کلیساسنه
دیرلر خصوصا حکیم سنائی بیت دوزخ فلک وار مسجد مؤمن دوز کلشت وکلیساکه
ایمی فائده عربیده نصاری عبادت خانه سنه بیعه ویهود عبادت خانه سنه کنیسه دیرلر

مفتعلن فاعلن منسرح اوزانیدر

یعنی بو قطعه بحر منسرح مثمن الاجزادندر لکن جمله اجزاسی مطویه وجمیع ضروبی وبعض اعاریضی
موقوفه وحشولری مکسوفدر باقی بو مقامده مناسب نسنه لر قطعه، ثالثه نک بیت اخیر شرحنده کچدی

کسب کمال ایله کیم اولیه سین بد سرشت

کسب معلوم کمال اواخر دیباجه ده کچدی بد فنا دیمک اولور بشنجی قطعه نک بیت
اولنده کلور سرشت طبیعت دیمک قطعه نک بیت خامسنده کچدی

قطعه، نظم در لغتهای عرب

قطعه قطعه، اولی عنوانی شرحنده کچدی در ادات ظرفدر علی ما سبق فی الادوات
المرکبه نظم دیباجه نک بیت ثالث عشرنده کچدی لغتها جمع لغتدر لغت دیباجه نک
بیت تاسعنده کچدی ها ادات جمعدر علی ما سبق فی القواعد المقدمه عرب
بیانی بیت مزبور شرحنده کچدی حاصل معنی لسان عرب لغتلری نظمنده
قطعه چونکه بونده بیان ایده جکی سکز حرف ایسه زیاده ایده جکدر

تا وحا ودال وصاد نون وعین

بو مقامده نون وعین خطابدر چونکه مصراع ثانی آخرنده حرف عینی کلور رفع اشتباه

فارسیده قافیه اولمق محال

قافیه لغتده تابع معناسنه در اصطلاحده عربی اشعارده متعلق علم قافیه ده
اون ایکی درلو تعریف ایلدیلر از جمله مصراع ثانی یه قافیه دیدیلر با قیدی
دخی محلنده مسطوردر اما که اشعار فارسیه الحجق ترتیب اولنان علم قافیه ده
حرف روی یه قافیه دیرلر نتکم ناظم نحریرک کلامنک سیاق وسباقی اقتضا
ایدر کاهی حرف روی دن بشقه حرف روی کندوسندن جزء اولان کلمه یه ده اطلاق
ایدرلر لکن بو مقامده مراد حرف رویدر محال ممتنع معناسنه در لکن بو مقامده مرادی محال عادیدر نهایت
وقوعی یوقدر

یا زمسم شاید اولد نقص کمال

شاید احتمال دیمکدر وقف النهی قطعه نک بیت رابعی عاشری شرحنده کلور نقص ضدی کمالدر کمال اواخر دیباجه ده کچدی

بو بیدن اول سکز حرف تمام

سبب دیباجه نک بیت حادی عشرنده کچدی حرف قطعه، اولانک عنوانده کچدی تمام معروف

بشقه اسلوبیله قیلدیم خوش نظام

اسلوب اقنوم وزننده طرز وروش قانون وقاعده معناسنه فارسیده وترکیده
دخی بو معنالرده شایعدر ابو المعانی بیت شنیدم چنینی کفت اسلوب استاد
خوش را بنا شد ز اسلوب معنا دفا کسیده ایکی معناسی دخی وار ددبر حکیم
ادی ثانی بر نوع طعامدر خوش بمعنی خوب کما سبق فی رابع الرابعه
نظام دیباجه نک بیت ثالث عشرنده کچدی

ضم ایدوب تازی لغاتن آخره

ضم معروف تازی تا، فوقیه ممدوده نک فتحی وزای معجمه ممدوده نک کسریله عربی دیمکدر
مثلا اسب تازی ولسان تازی دیرلر شرف الدین یزدی در معمای بوسه بیت رلعل
یار خواهم ضد شرقی نباز وددی وقبد تصحیف هم دخی تازیدن لفظندن اسم محمددر

قافیه اولدی انکله فاخره

قافیه قد بیق آنف فاخره عربیدر انشالرده دخی مستعملدر مأخذ اشتقاقی فخردر

اوج لسان اونده یازلدی اول حروف

یعنی بو سکز حرف قطعه لرده زبان اولدی نتکم بعض فضلا مجموعه تحفه سنی سه زبان دیدیکی
کبی چونکه لساندن مراد بو مقامده لغتدر نتکم تفصیل دیباجه نک بیت سابعی شرحنده کچدی

هب محلنده مرتب در صفوف

محل ومرتب وصفوف عربیدر انشالرده دخی مستعملدر

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

یعنی بو قطعه بحر رمل مسدس ندر لکن عروضی وضربک کیمی مقصود وکیمی محذوفدر

هب اوچنجیده عربیه اول لغات

لکنی فارسی وترکیده ترتیبه رعایت ایتمدی فتبصر

12 قطعه در ثا بسخن کرده لطاف ابرات

قطعه در قطعه، اولا عنواننده کچدی ثا حرف معهود سخن اولنده که بامو حده
مفتوحه تعدیه ایچوندر علی ما سبق فی الادوات البسیطه سخن سوز دیمک
اوتوزبرنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور کرده یکرمی یدنجی قطعه نک بیت

ثامننده کلنی کردنی لفظندن اسم مفعولدر لطاف و ایراث عربیدر داننشلرده
دخی مستعملدر حاصل معنی حرف ثاء مثلثه حقنده کلامه لطافت پیدا ایدر قطعه

برذکر دیندی اکنجی یه عربیجه حراث

برذکر اسم فاعلدر چونکه برز رای مهمله نک زای معجمی اوزرینه تقدیمیله مضبوطدر نکم
قطعهٔ عاشره نک بیت تاسعنده کچدی کما دات اسم فاعلدر علی ما سبق فی الادوات المرکبة

تشنکی اولدی صوسزلق هم او معناده لهاث

تشنکی عربیده لامک فتحی و هاء ممدوده ایله لهاث معناسنه که ینه عربیده
ظماء و عطش دخی دیرلر اصلنده مرکبدر چونکه تشنه صوسز دیو قطعهٔ
رابعه نک بیت اولنده کچدی همدخی آخرنده هاء رسمیه اولان کلمه یه یاء تحتیهٔ مصدریه
لاحق اولنجه کاف فارسیهٔ مفتوحه یه منقلب اولور دیو مقدمده کچدی

قیز طولغمقه دی زایدن دخت اینات

زایدن دخت نونک کسریله ترکیب اضافیدر عربیده افعال بابندن اینات
معناسنه چونکه زایدن زای معجمه ممدوده نک فتحی و یاء تحتیهٔ ممدوده نک
کسری و دالک فتحی و نون ایله مصدردر طوغرمق معناسنه عربیده تولد
دیرلر انسان اولسون حیوان اولسون دخت قیز دیو قطعهٔ ثالثه نک بیت سابعنده کچدی

دی جماع ایتمکه کادن دینلور هم ارفاث

کادن کاف فارسیهٔ ممدوده نک و دالک فتحیری و نون ایله مصدردر بمعنی
الجماع والوقاع که عربیده افعال ارفاث دیرلر ابو المعانی بیت بوعفت کادن
لعل لیش کردمن کیری چو طایفه بیابی کادن او لذت بسیار مستقبلا فی
الغدن صکره یاء تحتیهٔ مفتوحه ایله کایدو کاینده کلور

جمله ارککه دیمه مفهومی نران ایله ذکور

نران آخره الف و نون الحاقیله نری اوجنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلن
نر لفظنک جمعیدر نتکم عربیده ذکر جمعه ذکور دیدکلری کبی

ماد کان اولدی دیشی جمعی انک کبی اناث

مادکان مزبورده کلن ماده لفظنک جمعیدر کاف فارسیه هاء رسمیه دن
بدلدر علی ما سبق فی قواعد المقدمة نتکم عربیده مؤنث انثی جمعنه اناث دیدکلری کبی

دشمه آدینه مندش دیدیلر یعنی بساط

مندش

مندش میمک کسری و نونک سکونی و دالک کسریله و شین معجمه ایله دشمه که عربیده
بساط دیرلر استاد فرخی بیت نیکوئی پرده برکشید هوا باغ بنوشت مندش دیبا

او معناعنه دی کاچال و دخی دندی اثاث

کاچال کاف ممدوده نک و جیم فارسیهٔ ممدوده نک فتحیری و لام ایله او متاعی که عربیده اثاث
و اثواب منزل دیرلر عنصری بیت زود برکند و باز سود نشی همه کاچالها نمود نشی

دستیار اولکه اعانت ایده سونومی نصیر

دستیار معنای ترکیبیسی الی دیمکدر زیرا دست ال دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده
کلور یار ادات نسبتدر علی ما سبق فی الادوات لکن معین و نصیر معناسنده غالب اولمشدر
عنصری بیت دستیار وستور وکار سفر ساخته کرد هرچه نیکوتر

یاوری اولدی مدد ایتمک معناسی غیاث

یاوری عربیده غیاث و استعانت معناسنه اصلنده مرکبدر چونکه یاور یاء تحتیهٔ ممدوده نک
واوک فتحیری و را ایله یعنی معین و نصیر آخرنده کی یاء تحتیهٔ مصدریه در شاعرلرک بیت
یاور او لورسه اکر لطف خدا بر قوله بر بوله محتاج ایکن خلقه او لور پادشاه

دیند قارشمشه آمیخته ممزوج کبی

آمیخته الی التینجی قطعه نک بیت خامسنده کلن آمیختن لفظندن اسم مفعولدر عربیده ممزوج و مخلوط دیرلر

دی قرشدرمغه شوریدن دخی مشاب

شوریدن شین معجمهٔ ممدوده نک ضمی و رای ممدوده نک کسریله مصدردر قرشمق و قرشدرمق
معناسنه هم آمیختن لفظی کبی هم لازم و هم متعدی اولور شاعر درصفت عروسی بیت
چو شوریدنی روغنی بشهد و شکر که پیچیده در خامه خواب یکدر عربیده
قرشدرمغه مرج و مشاث دیرلر همدخی شوریدن تیره کردن یعنی بولاندرمق
معناسنه دخی دیوانه اولمق معناسنه دخی شستن یعنی غسل معناسنده کلور کذا فی فرهنگ جهانگیری

اولکه تبعدر انک آدی کنیز و عفشل

کنیز کافک فتحی و نونک ممدوده نک کسری و را ایله یعنی کاهل و تنبل و بسیار خوار که
عربیده عفشل و مکسال دیرلر معظمی بیت مشود در طعام ذکر کنیز شود راضی مردان بنا

زود رو تیز بودیمیا و معناده دلاث

زود رو وصف ترکیبیدر عربیده دلاث و سریع السیر دیرلر چونکه زود
تیز دیو یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت تاسعنده کلور و رو برنجی قطعه نک بیت ثانی آخرنده کلن

٨٩ وبنیر

رفتن لفظندن امر ایاخود اسم فاعل مخففدر نتکم اسم فاعلی قطعهٔ ثانیه نک بیت عاشره کچدی

کرویدن دی اینانمه ایمان کیدر

کرویدن کاف فارسینک کسری و رانک فتحی و واو ممدوده نک کسریله بمعنی ایمان مصدردر ابو المعانی بیت وعده خوبان جهان گرویدن نتوان داد دن عاشق صادق بفریب اسنادند دخی مولانا کلور

اولدی قندر مغ وزلیدن هم اسحنات

فزولیدن فانک وزای فارسینک ممدوده نک ضمری ولام ممدوده ایله بمعنی تحضیض وتحریک وتشویق واستحثاث مصدردر

صاتون المغ خریدن دیدیلر یعنی شرا

خریدن خانک ورای ممدوده نک کسرلریله بمعنی شرا واشترا مصدردر کمال خجندی بیت حکمت فروشی تاکی مرهم هیکندعرض ماخستکان نخواهیم اینجا بجان خریدن

داغی کوندرمه فرستادنا ایمش هم ابعاث

فرستادن فانک ورانک کسرلری وسینک سکونی وتانک فتحیله ممدوده نک فتحیله مصدردر عربیده افعال بابندن ابعاث وارسال وچغتایده بیبارمق دیرلر

هر لسانک عربی منتخبید عجبی

لسان دیباجه نک بیت سابعنده کچدی عربی ومنتخب معروفلر درجلبی شاعر بیت جلیلکدر ایله دخی بوقدر منبک علم منصف اولان کسه دیرلر جلبی (نسخه)

فارسی کرچه ایدر طبعه لطافت ایراث

بونده البلاغة فی العرب والملاحة فی الفرس والسباحة فی الترک کلامنه اشارت وار در بونکبکی سابقدن معلومدر

قطعهٔ درجیم پر کوهر چو کنج ١٢

قطعهٔ در قطعهٔ اولی عنوانده کچدی جیم بو مقامده مراد حرف جیم ایدوکی اولندر پر طلو دیمکدر فارسی قطعه نک بیت اولنده کچدی کوهر بیانی دیباجه نک بیت عاشری شرحنده کچدی جوادات تشبیهدر کماسبق فی الادوات المرکبة کنج خزینه دیو بو قطعه نک بیت اولنده کلور حاصل معنی جوهر طلو خزینه کبی جیم حرفنه قطعه با خود بر قطعهٔ رمنستندی

کوشه ور کنج وخزینه اولدی کنج

کنج کافک ضمی ونونک سکونی وجیم ایله بیغوله کبی کوشه معناسنه که عربیده زاویه دیرلر کوشه دخی فی الاصل فارسیدر لکن ترکیده و انشاده شیوعی حسبیله ترجمه قلندی حکیم فردوسی بیت اکر تند بادی برآید ز کنج بخاک افکند نارسیده ترنج همدخی کنج مطلقا چین وشکنج معناسنه ده کلور

کنج

کنج کاف فارسینک فتحی ونونک سکونی وجیم ایله خزینه ودفینه معناسنده دخی کنج بدندن موقوفدر

نوجوان شول کسه کیم اوله کنج

نوجوان واوک ولامک سکونیله مرکبدر زیرا نونک دیو فرق یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور جوانکیمک ضمی وواو ممدوده نک فتحی ونونک ایله تازه ویکت معناسنه انسانده وسائر حیوانده مستعملدر

صایده اون بش اولور کرچه سپه بنج

سپه بنج سیندن صکره هاء رسمیه ایله اون بشی معناسنه که عربیده خمسة عشر کبی چونکه معنای ترکیبیسی اوچ بش دیمک اولور زیرا سه اوچ بنج بشدر دیو اونی طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کلور البتده اوچ بش اون بش اولور بو معنی اکر بینلرنده واو عاطفه اولمازسه فاما که اوچ دخی بش دیمک اولور مقام ترقیده مستعملدر نهایت بدی معناسنه اولور

عاریت دخی مسافردر سپنج

سپنج واو سزهاء رسمیه سز دورت معنایه در اول بمعنی عاریت وامانت که دنیایه سرای سپنج دیرلر دار عاریت معناسنه ثانی بمعنی مسافر مهمان کبی حکیم فردوسی بیت که امشب درین خانه باشم سپنج نباشد کسی را زمن هیچ رنج بو ایکی معنایه مصراع اولنده اولان معنادن نقل اولنمه علامت نقل حاء رسمیه وواو اسقاط اولندی مناسبت دخی خفیه دکلدر چونکه مسافر وارد محلده قلیل الکث اولور همدخی مدت اقامت شرعا مسافره اون بش کوندر بو مناسبت ایله شعرا دنیا یه سپنج دیرلر زیرا دنیاده ایکی اعتبار وار که بری اوچ کوندر یوم ذهاب ویوم ایاب ویوم مکث بری دخی بش کوندر چونکه شهور واعوامک اساسی اسبوعلر دخی یدی کوندر بویله اولنجه یوم ایاب ویوم ذهابدن بشقه بش کون یوم مکث در که دنیا بش کون اولمش اولدی بو مضمونه خواجه اشارت ایدر مصراع هر کسی بنج روز نوبت اوست ثالث بستان وباغ وامثالی نسنه لرک بکجیلرینک ایندکلری خانهٔ مختصردر که خس وخاشاکدن ندارک اولنمش اوله ثالث بمعنی چراگاه حیوانات که آب وعلفی وافر اوله لکن بو مصراعده مذکور ایکی اولکی معنادر نکت بو بیتده جناسی تام واردر

اوجه یعنی اونه قاسرین

سرین سینک ضمی ورای ممدوده نک کسری ونون ایله انسانک اوتراقلیغی که

اکا ترکیده اوجه دیرلر بو لفظ اوجه فی الاصل چغتای لسانیدر و لا اشی خوشنا
لاری بیت چو ذین ادا کاه ان سرین شد خمیر قرص مه بیرذین شد هم دخی
هر چارپا حیوانک صغریسنه سرین دیرلر بو ایکی معناده راء ممدوده نک ضمیله سرون
دخی دیرلر عنصری بیت کر یقین هرکز ندیدی از کی ان اوکجه بنکر ان قربه سرون و بنکران لاغر میان

صاغری غنج وشنج وناز وشیوه وغنج

غنج غینک کسری و نونک سکونی و جیم ایله بمعنی سرین مذکورکه صاغری دخی
اوزاقیری بعنی اوجه ترکیده اوجه مقامده بجه صاغری سقامنده کفل دیرلر
شنج شینک کسری و نونک سکونی و جیم ایله بمعنی سرین مذکور ایضا
بو ایکی لفظی شمس فخری بیت بفرما ننش انس وحیوان وپری همه داغ دارند
بر شنج و غنج شیوه شین معجمه ممدوده نک کسری و واوک فتحی و هاء رسمیه ایله
ناز دلبران وجلوهٔ مهوشانی معناسنه که خوبانه محبوبانه مخصوص بر وصف
مرصوصدر عربیده حذر و دلال دیرلر بو لفظ بشقه دورت معنایه دخی شیوه
دیرلر اول بمعنی طرز و روش ثانی بمعنی عمل نیک وطور خوب ثالث بمعنی حسن
وزیبایی رابع بمعنی هنر و معرفت غنج غینک فتحی و نونک سکونی و جیم ایله
بمعنی ناز دلبران ایضا بوندن بشقه حرکت نازکانه معناسنه و بر نوع الجه جوال
معناسنه ده کلور ناز دخی فارسیلکجی قطعهٔ ثانیه نک بیت ثانیسنده
ناز جلوه دیو یجدی لکن ترکیده و انشا لرده شیوه نک حسبیله ترجمه قلندی

چوق قیوه جق صاج اکی مرغول امیش

مرغول میمک فتحی و رانک سکونی و غینی معجمه ممدوده نک ضمی و لام ایله بمعنی مذکورکه عربیده
جعد کثیر دیرلر بوندن بشقه بش معناسی دخی وارد راول بمعنی پیچ وتاب ثانی بمعنی خط
خوبان ثالث بمعنی اواز رابع بمعنی نشاط و فرح خامس بمعنی نغمه و نقره

بو کلمه چین وشکن دی هم شکنج

چین جیم فارسیهٔ ممدوده نک کسری و نون ایله بو کلمه معناسنه که عربیده لغه دیرلر
شاعر بیت بچین زلف ترسا بچه ایمانی بدل کردم که هر مویی بمحشر خونبهای
صد مسلمانست بوندن بشقه اوچ معناسی دخی وارد راول بمعنی راست وصواب
ثانی اسم مملکت که معربی چین لفظیدر ثالث چیدن لفظندن امر حاضر و وصف
ترکیبی اولور سحن چین کبی شکن شین معجمه نک کسری و کافک فتحی و نون ایله

چین

چینی مذکور کبی بو کلمه معناسنده در مثلا شکن زلف و شکن جامه دیرلر کمال اسمعیل
بیت در دست کشت همان شکستکی منش که نیک از ان بشکسست زلف شکنش
بوندن بشقه شکن بدی معنایه دخی کلور اول بمعنی تندی و تیزی و اعراض ثانی
بمعنی خرد و خاییدن ثالث بمعنی هزیمت عسکر و شکستکی لشکر رابع بمعنی
اصول خامس بمعنی مکر و حیله سادس نام ولایتدر اما بو معناده مزید الفضلا ده
فتح شین و سکون کاف ایله مرویدر سابع بمعنی لحن و سرود شکنج شین معجمه نک
کسری و کافک فتحی و نونک سکونی و جیم ایله بو کلمه معناسنده چین مذکور کبی
مطلقا میر خسرو بیت کیسو دشکنج تار ماندش نرکس ذکر شمه بازماندش
بوندن بشقه دورت معناسی دخی واردر اول بمعنی شکنجه که بو مه تعذیب ایچون
ایدرلر ثانی بر نوع مار سرخ ادیدر ثالث اصولدرکه موسیقیده اولور رابع
بمعنی مکر و حیله و ضم کاف ایله بر مقدار عضوک جلدنی طوتوب صیقمغه دیرلر که
اکا بعض حدیک دیرلر ادات الفضلاده قیرجق مأمکندن بر علمدرکه خیارک دخی دیرلر دیو مرو بد

سرکلو اولدی زکام اماسی شیش

سرکلو تخفیف ایچون رانک سکونیله اکرچه ناظم تحریر زکام دیو فرهنک شعوری
فقودماغده بر علتدر دیو تفسیر ایتدیلر فاماکه معناسی ترکی بیه انسب و اوفق
دکلدر چونکه سرباشی دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلور کلو بوغازی
دیو قطعهٔ مزبوره نک بیت ثالثنده کلور بوغازیک ایسه دماغه مناسبتی یوقدر
بلکه بوغازده واقع اولان شیشی اولسه مناسب ایدی لکن ینه مانع دکلدر چونکه
لغت نقلیه در عقلیه دکلدر اماس همزه و میم ممدوده نک فتحلری و سین ایله
شیش که انسان و حیوان وجودنده ظاهر اولور عربیده ورم و دمل دیرلر شمس
فخری بیت مباد حرمهٔ خصم تو نجز زجون مباد فزبهی دشمنت مکر ز اماس

اوکسوردکدر سرفه هم دیرلر سکنج

سرفه سینک ضمی و رانک سکونی و فانک فتحی و هاء رسمیه ایله اوکسورک که
عربیده سعال دیرلر میر نظمی بیت تنکی سینه است سرفه طبیعت ازدهد
بسیار دکلفه سکنج سینک کسری و کاف فارسیه نک فتحی و نونک سکونی و جیم ایله
سرفه کبی بمعنی سعال هم دخی نزاش کردن معناسنه و کزیدنا یعنی ایصرمق بلاند
معناسنه که سکنجیدن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر و بر نوع بیوک زهرناک

91

درد سر باش اغریسی دشوار کوچ

درد سر ترکیب اضافیدر چونکه درد مصراع ثانیده کلور سر باشی دیو یکرمی
یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلور دشوار دالک ضمی و شین معجمه نک سکونی و واو
ممدوده نک فتحی و را ایله کوچ که عسیر معناسنه جالای شیرازی مکس اسان بشهد قند
ووی دشوار بر خیزد اصلی تاء مثنات فوقیه نک و خا معجمه نک فتحه‌لری و واو علامت
ایله دشخوار ایدی حاصل بونده اوچ لغت واردر اول دشخوار در بیت هرچه
پنهان قضا خرم تو پیدا داشته هرچه دشخوار قدر عزم تو اسان یافته ثانی
اندن مخفف تانک حذفیله دشخوار در ناصر خسرو بیت کر اسانی همی بایدت
فردا مکیر ز بهر دنیا کار دشخوار ثالث اندن مخفف دشوار مذکور

درد محنت رنج اینجتمه مرنج

درد دالک فتحی و رانک سکونی و دال ایله بمعنی محنت و رنج و مشقت میر خسرو
رباعی عشق داریم و سینه سوزانی دردی داریم و دیده کریانی عشقی و چه عشق
عشق عالمسوز دردی و چه درد دردی درمانی رنج رنجیدن لفظندن امر صیغه‌سی
اولور ره اسم مصدر در مرنج نهی حاضر در چونکه میم مفتوحه ادات نهیدر علی
ماسبق فی الادوات البسیطة رنجیدن اینجتمک دیو فرق بشنجی قطعه نک بیت اولنده
کلور همان بو اجلدن بو مقامده اینجتمه لفظی ماقبلنده رنج لفظنی تفسیر اولنسه ده
جائزدر ما بعدنده رنج لفظنی تفسیر اولنسه ده جائزدر زیرا لفظ اینجتمه
ترکیده هم اسم مصدر در و هم نهی حاضر در علی ما لا یخفی علی من له ذوق فی الکلام

پاره شول سهل ایارج جیدر

پاره یاء مثنات تحتیه ممدوده نک و رانک فتحه‌لری و هاء رسمیه ایله بر مشهور
مسهل حب ترکیبیدر که لطیف و نافعدر همزه ایله ایاره و ایارج دخی دیرلر
ناظم تحریرک مسهل ایارج جیدر دیو تفسیرینک نکته‌سی بودر که لغت کتابلرنده
همزه نک و رانک فتحه‌لری مضبوطدر اکثری تفسیر اولرق ذکر ایلدیلر ناظم تحریر
دخی اکثره تابع اولدی شهریاری رباعی باغ حفا کرم جکرم کند تا چاره آن بر شک
بیچاره کند از اشک چو یاقوت و زر برخ خویش ای خسته جکر مفرح و پاره
کند بونده پشقه یاره بیتی معناسنه دخی کلور اول بمعنی دوست لفظ یاردکبی
ثانی بمعنی قوت و قدرت ثالث عددلر قولرینه طاقدقلری اینجو ولعل امثالندن

قولباغی

قولباغی رابع زمان قدیمده علامت بندکی ایچون التوندن و کومشدن
بنده لر قولرینه طاقدقلری قولباغی خامس بمعنی جرح ۞

ویدیه راونده ریوند و منج

ریوند را ممدوده نک کسری و واوک فتحی و نونک سکونی و دال ایله راونده
مشهور کوکدر اعلاسی ولایت چینده اولاندر روم دیارنده دخی اولور جکرکه
نافعدر دافع حرارت و مخرج صفراء غایتده نافع و معتبر دارودر اکثر مسهل
اشربه لرده استعمال ایدرلر رواند دخی فارسیدر لکن ترکیده و کتب طبیه‌ده شیوعی
حسبیله ترجمه قلندی منج میمک فتحی و نونک سکونی و جیم ایله بمعنی رواند مذکوردر

یاغ روغن جرب یغورسنه در

روغن را ممدوده نک ضمی و غین معجمه نک فتحی و نون ایله مطلق یاغه دیرلر عربیده
سمن و دهن معناسنه اکثری مخصوص عنه معا ذکر اولنمسی قاعده در مثلا روغن
ساده و روغن زیت و روغن کنجد و روغن لوز دیرلر فاما که عربیده روغن
ساده و روغن بادام دهن لوز دیرلر فارسیده جمله‌سنه روغن دیرلر جرب جیمک
فتحی و رانک سکونی و باء موحده ایله یاغلو که دسومتلو اولان نسنه در حکیم
خاقانی بیت جرب و شیرین نعمت دنب بمکس را ندرستی نمی ارزد عربیده
فتح را ایله وجود انسانده بر خارش و حکه در که اکا ترکیده اویوز دیرلر

دنبه قویرق ایچ یاغی پیه و زدنج

دنبه دالک ضمی و نونک سکونی و باء موحده نک فتحی و هاء رسمیه ایله مطلقا قویرق
معناسنه قوزی و قیون واط و سائر حیواناتده استعمال اولنور لکن عربیده محکه
مدوره الیه طوتلنه ذنب دیرلر و کونکاه محبوبانه ده استعاره طریقیله دنبه
دیرلر ابو المعانی بیت تصبحنی شنوا نمی که اغنیا همه برای دنبه فربه دلت
همین از دست پیه باء موحده ممدوده نک کسری و اظهار ها ایله ایچ یاغی که عربیده
شحم دیرلر و قویرق یاغنه ده دیرلر زدنج زاء فارسیه نک و دالک فتحه‌لری و نونک
سکونی و جیم ایله بمعنی پیه مذکور ابو المعانی مهر نبود اندرینی بزم
جهان زا که فلک بار زدنج دردمند آن کرد و شمع مبصر وخت ۞

کوفته یعنی دوکلمش کوشت است

کوفته کاف ممدوده نک ضمی و فانک سکونی و تاء فوقیه نک فتحیله مطلقا

دوکلشی معناسنه هرنه اولور اولسون هم دخی دوکلشی ات که معروف طعامدر شیخ
سعدی بیت کوفته وسفره منی کو مباش کوفته را نان تهی کوفتست اسم مفعولدر
مصدری کوفتن که مطلقا دوکمک معناسنه مثلا هاونده دوکمکه وخرمنده دوکمکه
وقپو قاقمغه واشالنه شاملدر **کوشت** کاف فارسیهٔ ممدوده نک ضمی وشینی
معجمه نک سکونی وتاء فوقیه ایله مطلقات معناسنه اتده اولسون طیرده اولسون عربیه لحم معناسنه

طلو مناره دی جرغند ودونج

جرغند جیمک فتحی ورانک سکونی وغینی معجمه نک فتحی ونونک سکونی ودال
ایله قیمه ایله مملو مناره که جکراکند ودنج ودونج دخی دیرلر عصب معناسنه
جیم فارسیه دخی منقولدر مجمع الفرسده بمعنی جراغدن واقع اولنشدر معنای
اولده ابو المعانی بیت مثنوی دوستانی برفته در باناد زیر بالا چو کرده
کشت وکذار بیشش اشپز رسیده بدناکه دید جرغند پر یده بورتبه
اشتها بیش برو چو غالب بود بخرید نجانی طاب بود **دونج** رانک
وواوک فتحلری ونونک سکونی وجیم ایله بمعنی جرغنده مذکوردر ٭

اوقو وزنیه بو نظم دلکشای

وزندن مراد وزن عروضیدر نظم اوآخر دیباجه ده کجدی **نظم** دیباجه نک بیت
ثالث عشرنده کجدی **دلکش** قلب اچیجی دیو اللی بشنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور

اوله سن سنجیده طبع ونکته سنج

سنجیده سینک فتحی ونونک سکونی وجیم ممدوده نک کسریله طارتلمش وبکلنمش
معناسنه وصاحب تجربه معناسنده کلور اسم مفعولدر سنجیدن لفظیندن **طبع**
معروف **سنج** وصف ترکیبیدر سر دقیق وزن ایدیجی معناسنه زیرا
نکته سر دقیق دیو عنوانی رابعه شرحنده کجدی سنج سنجیدن
مذکوردن امر یا حود اسم فاعل مخففدر بجر قطعه ما سبقدن معلومدر ١٢

قطعه درحا ببسپهر است فروزان چو صباح

قطعه درحا بیانی قطعه اوتی عنوانی شرحنده کجدی **سپهر** کوک دیو قرق
سکزنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور اوتلنده که با موحده مفتوحه انتها
غایت ایچون عربیده الی معناسنه در علی ما سبق فی الادوات البسیطة **است**
ادات ربطدر علی ما سبق فی الادوات المرکبة **فروزان** فانک وراء ممدوده نک

ضمری

ضمری وزای معجمه ایله فروختن لفظندن امر حاضر اخرینه الف ونون الحاقیله
اسم فاعلدر براق ومشتعل معناسنه در نتکم فروزنده بالیجی دیو اوتوزنجی
بشنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور **چو** ادات تشبیهدر علی ما سبق فی الادوات
المرکبة **صباح** معروف حاصل معنی کوککه چه مشتعل اولامرقحا حاقنده قطعه در

اوچیجی اولدی کشاینده عربجه فتاح

کشاینده کافک ضمی ایله اسم فاعلدر عربیده شده ایله فعال وزننده فتاح
معناسنه در مصدری کشاییدن یاخود کشودن لفظلریدر بونک کافی
مشهور اولان عربیدر فرهنک شعوریده کاف فارسیه ایله مضبوطدر

دی اناختر دیه جک یرده مژنک ومفتاح

مژنک میمک وزای فارسیه نک فتحلری ونونک سکونی وکاف ایله کلید کبی اناختر
معناسنه عربیده مفتاح دیرلر لکن فرهنک شعوریده انجق کلید دیو ضبط ایلدی

نکری ادی ایله بانام خدا بسم الله

بانام خدا بمعنی بسم الله چونکه باء موحدهٔ ممدوده ادات الصاقدر کما سبق فی الادوات
المرکبة ادیو فرقادر دخی قطعه نک بیت سادسنده کلور خدا تکری دیو قطعه اولانک بیت الثالث کجدی

سیب خوردم الیالی اکلت تفاح

سیب خوردم ترکیب اسنادی عربیده اکلت التفاح معناسنه چونکه سیب الما دیو اللنجی قطعه نک بیت سادسنده
کلور خوردم ماضی متکلم وحده در مصدری خوردن کلور قطعه ثالثه نک بیت ثالث عشرنده کجدی

پارلیان نسنه یه تابنده ولامع دینلور

تابنده اسم فاعلدر عربیده لامع ومشتعل ومضیئ معناسنه مصدری تا فوقیهٔ ممدوده نک فتحی
وباء موحدهٔ ممدوده نک کسری ودال ونون ایله تابیدن لفظیدرکه شعله وضیا ویرمک
ولمعان ایتمک وقزمق وقزدرمق وطاقت کتوره مک وبوکمک معنالرینه در

شمع ایزان چراغک ادیدر هم مصباح

شمع ایزان جزء ثانیسی حمزهٔ ممدوده نک کسری وزای معجمهٔ ممدوده نک فتحی
ونون ایله مرکب اولورق چراغ معناسنه در عربیده مصباح دیرلر فرهنک
شعوریده وفرهنک جهانکیریده یانمش چراغ وبناجق چراغ دیو
مذکوردر **چراغ** دخی فارسیده ترکیده شیوع اوزره حبیبه ترجمه قلندی

طسه معناسی بمنک دخی بیلباد اوله

٩٢

بنک بای موحده نک کسری ومیمک فتحی ونونک سکونی وکاف ایله غصه واندوه که عربیده
بلبال وحزن دیرلر

شاد کردن دی سوندرمک یعنی افراح

شاد کردن مصدری مرکبدر عربیده تفریح وافراح معناسنه چونکه شاد بمعنی مسرور وخناک
دیو قطعهٔ رابعه نک بیت ثالثنده کچدی کردن ایتمک دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثامننده کلور

صاقلق اولدی نهفتن که مالی اخفا

نهفتن نونک وهانک ضمّلری وفانک سکونی وتانک فتحی ونون ایله عربیده ستر واخفا معناسنه
مصدردر خواجه سلمان بیت کورمی چشم مخالف من حسینی مشربم راه حق اینست نتوانم نهفتن راه راست

آشکاره ایلمه واکردن ایمش هم ایضاح

واکردن مصدر مرکبدر عربیده ایضاح معناسنه هم فتح دربودن معناسنه وخراب کردن معناسنه ده
کلور چونکه وا ممدوده نک فتحیله والفظی اچق معناسنه علی ما سبق فی اشارات الادوات المرکبة بو معاده
مذکور اوج معناده مطابقة وتضمنا والتزاما اخذی ممکندر کردن بمعنی ایتمک کما سبق آنفا

گوشهٔ چشم دی کوز اوجنه غمز العین

گوشهٔ چشم ترکیب اضافیدر ایکی معنایه اول کوز قویروغی ثانی بمعنی نظر نهادر
یعنی کوز اوجیله بقمق عربیده لحظ دیرلر بو ایکی معنایه ترکیبده کوز اوجی عربیده
غمز العین دیرلر حافظ درمعنای ثانی بیت آنانکه خاکرا بنظر کیمیا کنند آیا بود که
گوشهٔ چشمی بما کنند معنای ترکیبیسی کوز بو جانبی دیمکدر چونکه گوشه کاف
عربیه نک یاخود فارسیه نک ضمیله بوجق وبیغوله معناسنه کما سبق فی اول
الثالثة عشر چشم کوز دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلور ۞ ۞

نگریدن دینلور با ممعه دالی الماح دیرلر

نگریدن نونک کسری وکاف فارسینک فتحیله مصدردر نگریستن ونگرستن کبی عربیده نظر والالمام

قوجیه دیندی سخن چین دخی نمام اوله

سخن چین بمعنی نمام اصلنده وصف ترکیبیدر سوز دیرمک معناسنه زیرا
سخن سوز دیو اوتوز برنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور چین جیم فارسیهٔ
ممدوده نک کسری ونون ایله امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر مصدری
چیدن لفظیدر نتکم اسم مفعولی اوتوز یدنجی قطعه نک بیت سادسنده
کلور مستقبلانی خلاف قیاسی اوزره چیند وچینده کلور ۞ ۞

کوبکک اودمه سی لایدن سک یعنی نباح

لایدن سک

لایدن سک ترکیب اضافیدر چونکه لایدن لام ممدوده نک فتحی وتای تحتیهٔ ممدوده نک
کسریله کوبک وچقال وامثالی حیوانانک اورومه سی واولومه سی معناسنه کوبک
اورومه سنه نباح دیرلر جمع الفرسده بمعنی بیهوده کفتن یعنی هرزه سوز سویلمک
دیو مذکوردر سک کوبک دیو قرق برنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور

شایگانی اوجوزلغه رفاغه کیدر

شایگانی شین معجمهٔ ممدوده نک فتحی ویای تحتیه نک سکونی وکاف فارسیهٔ ممدوده نک فتحی
ونونک ممدوده نک کسریله اوجوزلق وبوللق که عربیده رفاه ورخاو وسعت دیرلر
آخرنده کی یای تحتیه نسبیه در چونکه الی ایکنجی قطعه نک بیت ثانیسنده گنج شایگان کلور تفصیل انشاالله در

خشک سال اول سنه کیم قحط وغلا اوله کلاح

خشک سال قحط وغلا سنه که عربیده وسنین دیرلر اصلنده ترکیب توصیفیدر چونکه خشک قورو
دیو الی برنجی قطعه نک بیت اولنده کلور سال ییل معناسنه درسنه وعام دیرلر چغتایده ایغل ویل دیرلر

ایلک ایله بکا اچ قپویی ای اچیجی

بو مصراع ساحه تفسیر وترجمه درلکن منظوری لفظ عربی قلدی کانه عربی جمله لسانک اشرفی ومنبعی اولدیغنه اشارت ایلدی کما اعترفنا آنفا

افتح الباب بکرامک یا فتاح

بحمد الله الملک المنان عربینک بلاد بمزده بلکه کافهٔ بلاد اسلامیه ده اشهرلغی وشیوعی حسبیله فارسیه
اولان مقاله اولنمدی همان تذکر ذهنه احاله اولندی تمه بر قطعه ما سبقلردن معلومدر

١٥ قطعه درخواجه شکر خدا دیکن استنساخ

قطعه درخا بیانی قطعهٔ اولانک عنوانی سرحنده کچدی چو ادات تشبیهدر کما سبق فی
الادوات المرکبة شکر خدا وصف ترکیبیدر شکر بیچی معناسنه زیرا شکر شین معجمه نک
وکاف مشدده نک یاخود مخففه نک فتحلری ورا ایله معروف شکر وقند معناسنه
مصراع شکر بنرا زوی وزارت بر کشد لکن بو عنوانی قطعه ده شین معجمه تخفیفیله در
بکن ایله دیو قطعهٔ سادسه نک بیت اخیرنده کچدی اولنده که با موحدهٔ مکسوره
تحسین لفظ ایچوندر استنساخ استفعال وزننده نسخه المق معناسنه حاصل معنی
حرف خا حقنده اولان قطعه یی شکر بیچی کبی استنساخ ایله ۞ ۞ ۞ ۞

اغاجک دالی نهال اولدی هم انک کبی شاخ

نهال نونک کسری وها ممدوده نک فتحی ولام ایله عربیده غصن معناسنه میر
الزفصیحی بیت تنها نشستنی باغت سوادی بسیار آورد از نهال عشق نو دید

انكی بار آورد همدخی پسته کبی قابجه معناسنه چقنایه نال دیرلر شاخ شین معجمه ممدوده نك
فتحی وخاء معجمه ایله نهال مذکور کبی غصن معناسنه مثلا عیاث بیت کشته دشتم شاخ
کل از سکه دارد راغها یادکار. باغ نومید دست بر سر میزنم بوندن بشقه
شاخ اون ایکی معنایه دخی کلور اوّل بو قطعه نك بیت ثانیسنده بو بنوزده
دیو کلور ثانی وحاک کبی بوك صاح معناسنه ثالث پاره معناسنه مثلا شاخ
شاخ دیرلر پاره پاره دیمک اولور رابع بمعنی قدح شراب منقول لدرکه کور جستا نده
صحنی واوکوز بوینوزندن موزون قدح دوزوب باده ایچرلر بو اجلدن
نقل یاخود غلبه ایله هر ظرف شرابه شاخ دیندی خامس اوزون بیرك كه
اوزرینه سقف خانه ایدرلر اکا شاه تیر وچوب دخی دیرلر سادس بمعنی
پیشانی سابع قوله دیرلر ناآموز باشندن ال اوجنه جه عربیده ید کبی ثامن
نهر کبیر منشعب نهر صغیر معناسنه تاسع بمعنی قفتان وکومکك عاشر خشبو
اولان عطر پایندن زباد واشانی قو بد قدری ظرفه هم مظروفه دیرلر حادی عشر
بمعنی استخوان پهلو یعنی ایکی کموکی ثانی عشر ایاقکه اوتوردقدن بر مقعده وانجیه دك
عربیده رجل کبی مؤید الفضلاده کلاب ایله ممزوج شرابه دخی شا دیرلر

پیرغه برك دینور طاله بوداغه دخی فاغ

برك باء موحده نك فتحی ورانك سکونی وکاف ایله بیراقکه ایکی نوعدر اوّلا بمعنی برگ
نتکم شیخ سعدی بیورر بیت برك درختان سبز در نظر هوشیار هر ورقی
دفتریست معرفت کردکار ثانی شکوفه ونبات زمینی بیرانیدر خواجه حافظ بیت
بلبلی برك کلی خوش برك ونوا خوش ناله های زار داشت بو ایکی نوعه عربیده
ورق دیرلر بوندن بشقه برك طقوز معنایه دخی کلور اوّل تدارك مهمات سفر
ثانی اثواب ولوازم راه ثالث انتظام حال ومال ومنال وارتباط کلام رابع بمعنی ساز
ونغمه وآهنك ونوا خامس بمعنی سرانجام سادس بمعنی عزم وقصد سابع بمعنی
بر وثامن بمعنی رزق وذخیره تاسع بمعنی سر وسامان فاخ فاء ممدوده نك
فتحی وخاء معجمه ایله بمعنی نهال وشاخ یعنی اغاجك دالی وبوداغی میر فنطمی بیت بهر سوی
افراشت فاخ درازش: سایه چون خیمه هر برك سازش

کچی بز او غلقه بزغاله دی قوزویه بره

بز باء موحده نك ضمی وزاء معجمه ایله بوزن رخ اهلی کچی که عربیده معز دیرلر زیرا
دشتی سنه

دشتی سنه زهك دیرلر نتکم بو شعرده دلالت واردر بیت بلی بز را چو کیرد آهوی
اخرین خواب بپای خود رود در کوی قصاب بزغاله باء موحده نك ضمی وزاء معجمه نك
سکونی وغین معجمه ممدوده نك ولامك فتحه‌سی وهاء رسمیه ایله کچی اوغلانی که عربیده
جدی دیرلر وصغیر بوزاغیسیکه عربیده عجول دیرلر بره باء موحده نك ورانك
فتحه‌سی وهاء رسمیه ایله قوزیکه عربیده حمل دیرلر بو معناده رانك تخفیفی وتشدیدی
جائزدر بو مناسبتله حمل برجنه بره دیرلر نته کیم جدی برجنه برج بز دیو کلدیکی کبی میر
از قصیمی بیت آهوی آتشین دم چون از بره برآید: کافور رخشنك کردد با مشك
تر برابر بو بر مصنع بیتدر چونکه آهو آتشین کونشدر بره برج حملدر کافور خشك
نوردر مشك تر شبدر همدخی بره ابره لفظندن مخففدر قفتا یوزی معناسنه

کوسفند اولدی قیون هم دخی بوینوزدر شاخ

کوسفند کاف فارسیه ممدوده نك ضمی وسینك سکونی وفانك فتحی ونونك
سکونی ودال ایله قیونکه عربیده ضأن دیرلر فا موضعنه باء فارسیه ایله کوسپند
دخی جائزدر شاخ اون اوچ معنایه دگری بوینوزکه قرن دیرلر باقیسی
بیت اولده شرحنده کچدی همان معنالر مغایر اولمغله عیب ایطا دکلدر

اکلمق اولدی شناسیده هم فهمیدن

شناسیدن شین معجمه نك کسری ونون ممدوده نك فتحی وسینك کسری ایله
مصدردر شناختن معناسنه ایکیسینکده مستقبلاتی شناسد وشناسند
کلور فهمیدن فانك فتحی وهانك سکونی ومیم ممدوده نك کسری ایله مصدردر
شاعر بیت شعر کفتن کرچه درسفتن بود: نیك فهمیدن بر از کفتن بود

دیندی ظن ایتمه پندار وکمان ایتمك داخ

پندار باء فارسیه نك کسری ونونك سکونی ودال ممدوده نك فتحی ورا ایله
پنداشتن یاخود پنداریدن لفظندن امر صیغه‌سی اوزره اسم مصدردر بمعنی ظن
وکمان هم دخی زعم ووهم معناسنده کلور وامر حاضر وصف ترکیبی دخی اولور
داخ دال ممدوده نك فتحی وخاء معجمه ایله بمعنی ظن وکمان ایضا ابوالمعانی بیت نداغ
داغ باشی چرخ کردون ودوستی دادبانی علت که ارزو نادل بکتم سینه بود دست
همدخی غم واندوه معناسنده کلور کمان دخی فارسیدر لکن ترکیده شبوهلی حسیبله ترجمه قلندی

قصر قیلمه نه خود فقط دیمکدر هم مشهود

خورنق خاء معجمه نک واوک فتحه‌سی و رانک سکونی و نونک فتحی وقاف ایله بر قصر عجیبدرکه نعمان شاه بنا ایتدرمشدر بر روایتده بهرام گور کوشکیدر اما اصحی نعمان شاه بنا ایتدرمشدر اسم معماری سنمار ایدی عجایب البلدانده مسطوردر که ظهر کوفه‌ده نعمان بن امرئ القیس امرایله سنمار بناسنی اتمام ایدوب نعمانه کلوب سیر و تماشا ایدوب بك مبالغه تحسین و آفرین ایتدکدنصکره سنمار سؤال ایدر که بر قصرك انهدامنه باعث اولور بنا سنده محل واری سنمار بلی بر موضعنده بر طاشی قومشم اگر بر کسه او طاشی قوپره فی الحال قصر منهدم اولور دیوجك نعمان دیدیکی او محلی سندن غیری کمسه بلوری سنمار ایتدی غیری کمسه دیدکده نعمان شاه بالای قصردن سنماری آتوب هلاك ایلدیکی کبی بو حکایه میان خلقده مشهور اولوب ضرب مثل اولدی بیت جهانرا ایلکه ایلك اولیدی نعمان شاه سنماره ایدردی شاعر بیت نه قصر قصیده خورنق نشانکه بنیادش محنو آنکه کند همچو اراشه نعمان

ذیب وحسنه‌دی رونق دخی کوشکك ادی کاخ

رونق یعنی ذیب وحسن و لطافت میر نظمی بیت رونق و حسن نوای رشك جهان کرده اشگفته نکه دیده جان کاخ کاف ممدوده نک فتحی وخاء معجمه ایله کوشك معناسنه شمس فخری بیت برای نزهت طبع مبارکش دائم کند سعادت ترتیب باغ و حجره وکاخ بوندن بشقه دورت معنایه دخی کلور اول یعنی خانه بالا ثانی یعنی تماشا گاه که عربیده منظره دیرلر ثالث یعنی باران رابع نون مضافا تدن بر قصبه نامیدر

ژاژخا خطا کلام ایدیجی کبی نفاف

ژاژخا وصف ترکیبیدر یعنی بیهوده کو زیرا ژاژ ایکی زای فارسیه بیننده الف مد ایله فائده‌سز بر دکنك اوتدر خای خاء ممدوده نك فتحی و بای تحتیه ایله خایدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر بو تقدیرجه ژاژخانک معناسی مزبور دیکنی چیناجی دیمك اولور چونکه مزبور دیکنی چینیانی حیوان بو دایدور بو غازنده قالدیغی کبی هرزه کو دخی اکا تشبیه اولنوب ژاژخای هرزه کو معناسنه استعاره قلندی حضرت مولانا بیت بر دلبرما هیچ کسی راضی نبود چونکه کب نفاف دیو قطعه ثامنه نك بیت خامسنده کچدی زن زانک فتحی قطعه نك بیت سابعنده کلنی زدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر زیرا مستقبلی زخلاف قیاس اوزره زای معجمه نك و نونك فتحه ایله زند و زننده کلور رخفاف بیت

تاکی

تاکی از توکب و این لاف بو دنچون توکی هسر خفا بود

طرز واطواری اولانی ادبانه کستاخ

کستاخ کاف فارسیه نک ضمی و سین مهمله نک سکونی و تاء فوقیه ممدوده نک فتحی وخاء معجمه ایله طرز واطواری و روشنی واوضاعی بی ادبانه اولنه دیرلر میر نظمی بیت ببزم خاص آن بی شرم وکستاخ درآمد مست وازرمی در یواخ کستاخ لفظی میان عوامده کاف عربیله اوقنور اما غلطدر کاف فارسیه در

بر نقبه بر نجه‌دی چاك یارتق اولدی شکاف

چاك جیم فارسیه ممدوده نک فتحی وکاف ایله بو مقامده ایکی معناسی مذکوردر اول بر نفکه عربیده مخروق و مشقوق دیرلر ابو المعانی بیت تا بکر از هجرم درد و غمت دامن وجیب صبر سازم چاك ثانی بر نماجکه قفتانک اتکنده ویکنده ایدرلر ولده بیت کشته از درد و حسرت رویت دامن و آستین صبرم چاك بو ایکیدن بشقه چاك بش معنایه دخی کلور اول یعنی تحت که عربیده صك وقباله دیرلر ثانی یعنی بیاض صباح ثالث یعنی صدای شمشیر و خنجر و تیر رابع اول کوچك پنجره‌لرکه بیوك قپولرده و قلعه قپولرنده ایچنده اولور خامس یعنی حاضر و آماده شکاف شینی معجمه نك کسری وکاف ممدوده نک فتحی وفا ایله یارتق که عربیده شق دیرلر خواجه سلمان بیت آتش دلرا درون پوشیده میدارم ولی موسترده و مو تراش هیچ نتواند سکافت همده شکافتن لفظندن امر حاضر واسم مصدردر و وصف ترکیبی اولورسه شکاف کبی و کاهی استعاره طریقیله تحقیق و تدقیق ایدنلره موشکاف دیرلر همده ابریشیم کلاوسنه مشکاف دیرلر

کدیکه رخنه دینور داخی دلکه سوراخ

رخنه رانك فتحی وخاء معجمه نك سکونی ونونك فتحی وهاء رسمیه ایله کدك ودلك معناسنه که عربیده فرج ونقب دیرلر بو لفظ رخنه دیوارده و خنجر وقلیچ امثالی نسنه‌لرده و غیر یسلرده مستعملدر هاتفی بیت یکی کوه از رخنه دیوار بست ده در کریبان آن رخنه دست شمس فخری بیت ابو اسحق سلطانی که در ملك نهشت انصاف وعدلش هیچ رخنه و بای کریز معناسنه ده استعمال اولنور و محسوس اولمیان نسنه‌لرده دخی استعمال اولنور خواجه حسین ثنائی بیت زهستی که شد رخنه سد حضور مرتب نماند سرای ضعود تحفة الاحباب‌ده

رخنه بمعنی کاغد واقعدر لکن بو معنی مستغربدر سوراخ سینك ممدوده نك ضمی
ورانك ممدوده نك فتحی وخا معجمه ایله معروفدر که دیرلر عربیده ثقبه کبی خواجه سلمان
بیت افعی مهره ربایی سر دهم از دست کر سوراخ دل خصم در آن ثقبه خزید

حسد ایدیجی بداندیش ایکی یوزلو دوروی

بداندیش وصف ترکیبیدر بمعنی حسود میر نظمی بیت من نکوش سخنهای
بداندیشی دهد بر طبع پاکش رنج ولتشویش زیرا بد فنا دیمک اولوب دنبجی قطعه نك
بیتی اولنده کلور اندیش وصف ترکیبی اولدیغی حالده اوتوزنجی قطعه نك بیت
ثانیسنده کلور دوروی اصلی ترکیب توصیفی اولوب روی دوا یدی ایکی یوز
معناسنه زیرا دو ایکی دیمکدر اون طقوزنجی قطعه نك بیت اولنده کلور روی یوز
دیمکدر یکرمی یدنجی قطعه نك بیت اولنده کلور فبعد التقدیم والتأخیر سیاه
چشم کبی وصف ترکیبی قلنوب ایکی یوزلو معناسنه اولمشدر

اقچه نك قلبی منافق کشینك آدلری ماخ

ماخ میم ممدوده نك فتحی وخا معجمه ایله ایکی معنایه در اول سیم وزردن خالص
اولمیان قلب اقچه معناسنه ثانی منافق آدم معناسنه ایکی معنایه شمس فخری بیت
بصائغ ودامنی من بخل زر بتمام عیار نه سیم ماخ دهد بر مثال مردم ماخ

تنکنا طاربزه دی بوفقه تنك طار در تنك

تنك تاء مثناة فوقیه نك فتحی ونونك سکونی وکاف فارسیه نك ونون ممدوده نك
فتحی ایله بمعنی محل تنك وجای مضیق تنك تاء فوقیه نك ونونك ضمی وکاف ایله بوفقه
عربیده رقیق دیرلر وبوفقه لقدر تحلی اولمیان سنیه یه ده تنك دیرلر ابو المعانی
تنك ظرفان عالم را سزا نیست بیا شامیدن آزا باده عشق تنك تاء فوقیه نك
فتحی ونونك سکونی وکاف ایله طار معناسنه که عربیده ضیق دیرلر ابو المعانی
بیت بدن تنك آمده برجان از آن وسینه کردم چاك ٭ چندانکه از شکوی
کریبان پاره میکردم ٭ بو تنکدن بشقه بمعنی صیق اولان تنك اون ایکی معنایه دخی
کلور اولکی یوك دنکی معناسنه عربیده عدل دیرلر ثانی بمعنی باد بسته یعنی بغلو یوك
ثالث نقاشك اوزدینه بر صفت تصویر ایلدیکی صحیفه یه دیرلر عوام اونکار
خانه یه دیرلر خصوصا ارتنك وارژنك کبی رابع اتك ایرینی ضبط ایچون ایندکلری
قولان معناسنه خامسی بمعنی دره کوه یعنی طاغ اراسنده اولان دره سادسی بمعنی

تهور

تهور وغضب وخشم سابع بمعنی اختناق یعنی بوغلمق ثامن بمعنی نزدیك تاسع
بمعنی نایاب وعدیم المثل عاشر بمعنی تیر عصاد یعنی دهنی عصر ایدکلری آلت معروف
حادی عشر بمعنی بشنج ثانی عشر مدینه بدخشانه قریب بر موضع اسمیدر که اهالیسنه زرکان تنکی دیرلر

بوللق دیدکی فراخ اچیق بوله فراخ

فراخی فانك وراء ممدوده نك فتحی وخا معجمه ممدوده نك کسری ایله بمعنی وسعت
وفسحت وانکشافکه ترکیده بوللق واچیقلق دیرلر چونکه فراخ بول واچیق
معناسنه که عربیده واسع ومکشوف دیرلر اخرنده که یاء تحتیه مصدریه در
جامی بیت کل این باغی اکر سر بشاخ صبحدم کوشی کشا دست فراخ

نسخهء نادره دو فنی لغتده بو کتاب

نسخه ونادره وفن ولغت وکتاب عربیدر انشا کرده وفارسی وترکیده مستعملدر

جمله ارباب هنر ایتسه سزا استنباخ

جمله دیباجه نك بیت ثانیسنده ارباب بیت تاسعنده هنر اوتوزسکزنجی
بیتلرنده کچدی سزا لائق دیمکدر قطعه اولانك بیت سادسنده کچدی استنباخ معلومدر

چه دلجو قطعه در حرف دالش کرده ام انشاد

چه نه دیمکدر قطعه نك بیت ثالثنده کلور دلجو کوکل مقبول اولان دیمکدر یکرمی بشنجی قطعه نك بیت اولنده کلور

١٦ قطعه در حرف دال

قطعه اولی عنواننده کچدی دالش اخرنده که ماقبلی مفتوح شین معجمه ضمیر غائبدر
علی ما سبق فی الادوات البسیطة کرده ام ایلمشم خاصه ماضی متکلم وحده در چونکه
کرده یکرمی یدنجی قطعه نك بیت ثامننده کلن کردن لفظندن اسم مفعول صیغه سی
اوزره ماضی در وقد مر تحقیقه فی فوائد المقدمة ام ضمیر متکلمدر علی ما سبق
تحقیقه فی المیم البسیطة من المقدمة انشاد افعال بابندن مصدردر شعر اوقمق
معناسنه حاصل معنی حرف دال حقنده نه کوکل مقبول قطعه یا خود بر قطعه که انی انشاد ایلمشم

مبارك فرخ وفرخنده ومسعود در اباد

فرخ فانك فتحی وراء مشدده نك ضمی وخا معجمه ایله مبارك ومیمون معناسنه که ترکیده
قوتلو دیرلر امیر خسرو بیت براهم طارم بمون زدانش فال کت از فرخ رخی
فرخ شور حال همدمی خسته مسته فه سال ملکی دن ایکنجی کونك اسمیدر فاماکه
رانك سکونیله فرخ عربیده ایکی معنایه در اول قوس یاوریسی معناسنه ثانی بیزدو

صابنده اولان کوچک دالر معناسنه فرخنده فانک فتحی ورانک سکونی وخاء
معجمه نک ضمی ونونک سکونی ودالک فتحی وهاء رسمیه ایله یعنی مبارک ومیمون
ایضا فرجسته وخجسته کبی شیخ سعدی نظامی بیت بفرخندگی فال نذ ماه
وسال که فرخ بود فال فرخنده خال اباد همزه وباء موحدهٔ ممدوده تینک فتحلری
ودال ایله یعنی معمور شمس فخری بیت ذکر دکادر بنی پادشاه یاد اباد که کرد
ملک جهانرا بعدل وداد واباد بو بیتده آباد اول یعنی همیشه ودائم بوایکی معنادن
بشقه آباد دیش معناسنه دخی کلور اول یعنی آفرین وتحسین ثانی یعنی خانهٔ کعبهٔ
معظمه ثالث یعنی خوب ونیک رابع یعنی خوش آمد خامس یعنی صحرا وفضا
بوننده رکه بعض صحرالره اسد اباد وقاز اباد دیرلر صحراسی وقازاداسی دیمک
اولور بعضیجه مجازا عسم آباد دخی دیرلر ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

سونمشی خرم ودلشاد هم محزونده ناشاد

خرم خاء معجمه نک ضمی ورانک تشدیدی وفتحی ومیم ایله یعنی شاد ومسرور شیخ
سعدی بیت دوتای فلک راست شد از خرمی تاچو فرزند زاد مادر ایامرا
بوندن بشقه سکز معنایه دخی کلور اول یعنی مکان نزکت وجای حفظ ثانی زمانه
صفت اولور ثالث یعنی کشایش خاطر وسرور بال رابع نیر اعظمک برج جدیده
اولدیغی قیشی ایی معناسنه خامس ماه وی دن رونی یاور دیدکلری کونه روز
خرم دیرلر اولکونده عجم شاهلری زمینه بیاض دوشه دوب وبیاض کیوب وخاص
وعامه اذن ورخصت ویررلر وهرکسک رجاسنی قبول ایدرلر سادس رانک
سکونیله قبر اسکندر اولدیغی محلک آیدر روایت اولنورکه اسکندر ذو القرنین
وفات ایتدیکده دفن ایده جکلری محلده اختلاف ایتدیلر انجام کار بر عاقل حکیم
قطع نزاع ایچون اول خرم دیدکلری محلی تعیین ایتدی سابع بر سرخ رنک چیچکدر
بعد القطع مدت مدیده طوررصولمز ثامن اعلام رجالدندر نتکم بعض
پادشاهلره خرم شاه دیدکلری کبی دلشاد دلامک سکونیله اصلی ترکیب توصیفی
اولوب لام مکسوره ایدی بعده لاسکانی خوش دل ومسرور الفؤاد معناسنه اولدی
زیرا دل قلب دیو اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور شاد یعنی مسرور در
کاسبق طالب آملی بیت ماکه ویرانکه شد کاینم بدین دلشاد دیم که جهان شد
اباد وبرانی ما ناشاد یعنی محزون چونکه نون مفتوحهٔ ممدوده ادات نفیدر کاسبق

في

في الادوات المركبة باقی دیسم بربوسه وبرجانا دیر احسان ایتمدی لیلا بجان باغلنک شفقا کوکندن قبس ناشاده

دی پیکر صورته ارتنک بر صورت کتابیدل

پیکر باء فارسیه نک فتحی ویاء تحتیه نک سکونی وکاف فک فتحی ورا ایله هیئت وصورت وشکل
معناسنه کالبد ایله پیکر من وجه مشترکدرلر انده فرق بوجهندندر که هیئت وشکل
وصورت معتبر دکلدر انجق شخصیت مراددر فاماکه پیکرده هیئت وصورت معتبردر
سعد سلمان بیت بیا آن بادپای پیکر زمینی ورده انجام وتک اور ارتنک همزه نک فتحی
ورانک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه ایله نقاش مانی نک
دستور العمل اولان کتابی معناسنه که عجیب فن نقوش شده منتهی کتابدر شمس فخری
بیت چو حسن صورت نقاش نقش نامینه دید باب دادزمانه صحائف ارتنک
اداب وحزب مثلدر ایشه صورت ویردی معناسنه بو معناده ثاء مثلثه ایله ارثنک
دخی جائزدر نتکم حسینی وفائیده مصرحدر وحتی لغت فارسیه ده ثاء مثلثه واقع اولمامش
الا ارثنک دخی ثغ لفظلری وارد اولمشدر همان بو بیدنی بونده اولان ثاء مثلثه بی
زاء فارسیه یه وسینی مهمله یه ابدال ایدوب ارژنک وارجنک وارسنک دخی دیرلر
بویله اولنجه بو معناده بش لغت وار در بوندن بشقه تاء فوقیه ایله
ارتنک نفس مانی یه ونکارخانه یه ده اطلاق اولنور ❊ ❊ ❊ ❊

ایکی نقاش مشهور آدیدر مانی ایله بهزاد

مانی میم ممدوده نک فتحی ونون ممدوده نک کسری ایله بر مشهور نقاشک اسمیدر که
نقش وسیاه قلمده جهانه مثلی کلمامشدر منقولدر که بر دیواره الدن یکرمی زراع
برخط یاخود بر دائره چکر ایمش جدول وپرکار ایله تجربه ایدرلر سرمو سقامت
بولنمز ایمش هم دخی کروه مجوسدن طائفهٔ مانویه نک رئیسنه مانی دیرلر طائفهٔ
مزبوره زردشت دینی اوزره آتش پرست مجوسدرکه فاعل خیر ظلمت فاعل
شر دیرلر نتکم اشعر الشعرا حمرتبهٔ کوکب شعر امینی الذک خوف وشرندن
بر شب تارده امین اولدیغنده طائفهٔ مزبوره نک ردنده مناسب بیور مشدر
بیت وکم لظلام اللیل عندی من ید تخبر ان المانویة تکذب هم دخی قطعهٔ ثانیه نک
بیت خامسنده کبی ماننده لفظندن بکزرسک معناسنه مضارع مؤخذ
مخاطبدر بهزاد

سیه چرده دی اسمر جهلوبه یعنی کندم کون

٩٨

سیه چرده هانک سکونیله اصلی ترکیب توصیفی اولرق چرده سیه ایدی لونا سود مقامنه فبعد التقدیم والتأخیر سیاه چشم کبی وصف ترکیبی قلندب اسمر چهره لو مقامنه اولدیکه عربیده آدم واسمر ترکیده قاره بغز دیرلر قوه جاذبه شعر طبله ساده رو محبوبلری صفت ایدرلر خواجه حافظ بیت سیاه چرده که شیرینی عالم با اوست چشم می کون لب خندان دل خرم با اوست چونکه سیه قاره دیو قرق برنجی قطعه نک بیت خامسنده کلور چرده جیم فارسیه نک فتحی ورانک سکونی ودالک فتحی وهاء رسمیه ایله بمعنی لون ورنک نتکم صادی یاغز آدمه زمردچرده دیرلر ودخی اصلی اولمیان آله چرده دیرلر لکن محور دیده خصی یعنی اکدیش دیو مسطوردر **کندم کون** بیمک سکونیله ترکیب ومعناده سیه چرده کبی چونکه کندم بوغدای دیو قطعه عاشره نک بیت تاسعنده کچدی کون درلو دیو قرق طقوزنجی قطعه نک بیت ثامننده کلور خواجه سلمان بیت خال مشکینی که بر عارض کندم کون دید آدم بی دانه در دوام افتاد بو بیتده دخی لون مزبورده جاذبه مقناطیسی اولدیغی اشعار ایده

ایکی محبوبی چوق شهره دینلورمش خلخ ونوشاد

خلخ خاء معجمه نک ولام مشدده نک فتحلری وخاء معجمه ثانیه ایله ولامک فتحی مرویدر خطا مملکتنده بر مشهور شهر عظیمدر که غایت محبوب ومحبوبه سی چوق در هاتفی بیت قد افزای سهی سروان خلخ جمال آرای رعنایان کلرخ بو بیتده ضم لام ایله در شرفنامه صاحبی ابراهیم فاروقی فتحتین ایله روایت ایلمشدر **نوشاد** نونک فتحی وواوک سکونی وشین معجمه ممدوده نک فتحی ودال ایله ولایت ترکستانده بر شهر مشهوردر که خوبلری بی نظیردر فاریابی بیت مرا ازان چه که سیمین بریست در کشمیر مرا ازان چه که شکر بیست در نوشاد فاما که معنای ترکیبیسی یکی مسرور دیمکدر چونکه نو یکی دیو قرق یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور شاد مسرور دیو قطعه رابعه نک بیت ثالثی شرحنده کچدی

ایچنده ای کورنمشی بر قیودر چاه نخشب هم

چاه نخشب اضافتله ولایت نسفده حکیم ابن مقنعک بر طاغده بر قیوقازوب علم حکمتدن سحر وشعبده ایله ایچوندن برای کوسترمشکه ماه اسماه طلوع ایتدکده عکسندن زمینده برای ظهور ایدردی اطرافده ایکشر فرسخ پر تو وشعاعی صالردی اکمشی کیجه بو منوال اوزره کوستردی اول قیو چاه نخشب

نخشب

اشعار ایده

نخشب واول آیه ماه نخشب دیرلر نتکم مصراع ثانی بیان ایدر

اوایدر ماه نخشب ابن مقنع ایلمشی ایجاد

چاه قیو دیو یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت ثامننده کلور ماه ای دیو قطعه خامسه نک بیت اولنده کچدی نخشب نونک فتحی وخاء معجمه نک سکونی وشین معجمه نک فتحی وباء موحده ایله بعضیلر مزبور قیونک اسمی بعضیلر شهر نسفک اسمی بعضیلر حکیمک اسمیدر دیدیلر هم دخی نخشبک معنای اصلیسی تابان اولمغله بو مقامه مناسبی ظاهردر مولانا جامی یوسف شاهده اولدیغی محلده دیر بیت سه روز آن مادر چه بود تاشب چه ماه نخشب اندر چاه نخشب هم دخی اول ماهه ماه سیام سینک کسری ویاء تحتیه ممدوده نک فتحی ومیم ایله چاه نخشبک اولدیغی طاغک اسمیدر کشی کافک فتحی وشین معجمه ایله شهر نسفک اسمیدر استاد رودکی بیت نه ماه سیام ونه ماه فلک که اینت علامست وآن پیشکار شمس فخری بیت کرچه مقنع بر آورید مهی از چه نخشب وزکوه سیام ابو الخطیر بیت بتا رخ او عنبرت خود شید ودخی ماه شد باه کردون هم ماه کش نهان در چاه شد

درفش کاویانی شول دری بیرآنکه ایتمشدر

درفش کاویانی ودرفش کاویان ایکیسیده اضافتله فریدون شاهک سنجاغی اسمیدر که کاویان نام آهنکر دفع ایدوب ضحاکی اوزدینه خروج ایتمشدی تفصیلی مصراع ثانیده ضحاک شرحنده کلور امیر معزی بیت کر فریدون را خبر بودی زرای فرخت فال نکرفتی فریدون از درفش کاویانی چونکه تحلیل اولنسه درفش دالک کسری ورانک فتحی وفانک سکونی وشین معجمه ایله بیدی معنایه در اول آهنکرلک اوکلرینه قوشاندقلری دری معناسنه در ثانی مطلق سنجاق وعلم معناسنه ثالث بمعنی برق یعنی شمسک رابع بمعنی درفشنده هر نه اولورسه درفشان دخی دیرلر خامس مغفر یعنی توغلغه اوزدینه صارلدقلری شال سادس اوچی سوری حربه معناسنه سابع کفشدوز وسراج الترندن بیز واوچی سوری دمور ویل معناسنه ده کلور وهر دنکدن علامت معناسنده مرویدر کاویانی کاف ممدوده نک وواوک سکونی ویاء تحتیه ممدوده نک فتحی ونون ممدوده ایله علم کاویانا کندویه منسوب آهنکر اسمیدر کذا فی بعض فرهنک

بو معناده آخرنده یاء تحتیه سز کاویا دخی مرویدر کما عرفت آنفا

درفش کاوه ضحاکک الکلی اغلدوب بر باد

کاوه کاف ممدوده نک وواوک فتحیله وهاء رسمیه ایله بوزن باوه آهنکر مشهورکه
ضحاکک اوزرینه هجوم وخروج ایدوب فریدونی شاه ایلدکدنصکره ضحاککی قتل
ایلدیلر حکیم خاقانی بیت کاوه یم بنک نم بر سر دیو دردکان کوره وسندان
حکیم بوکا کاویان کاویانی دخی دیرلر علی ما سبق آنفا هم دخی نافه مشک معناسنه ده
کلور ضحاک مشهور پادشاه نامیدر اصلی ده اک ایدی یعنی اون عیبلو دیمکدر
چونکه ده اون دیو اون طقوزنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور اک همزه نک ممدوده ونک
فتحیله عیب و نقصان معناسنه ترکیب مزبوری عرب تعریب ایدوب دالی ضاد معجمه
ابدال ایله ضحاک دیدیلر کذا فی فرهنک شعوری بو تقدیرجه تشدید حاء مهمله
لحن وغلطدر لکن مشهور اولان تخفیف وتشدیدی وارد وواقعدر هم دخی
تشدید ایله عربیده خندان یعنی ضحک ایدیجی معناسنه اولور اسم مزبور اوله
مثال مخفف حلوائی سمرقندی بیت زلف تراز بکردنا کرفته بود ضحاک را
بزحمت ماران کذشتیم مصراع ثانی ضرب مثلدر مثال مشدد قاضی ابن سینا
الملک بیت اسمی بضحاک فوزنی فیک من طرب وفوزی غیر مسمیه بعباس تنبیه ضحاکک
شاهک ایکی اوموزی باشنده یلان شکلنده ایکی پاره ات پیداه اولوب جمیع اطبا
اندن عجز کتوردکده ابلیس علیه اللعنه بر کون طبیب صورتنده کلوب دیدیکه
بو مرض عظیمدر شو قدرکه زحمتنی دفع ایچون جوسیه ایکی صبی اوشاق دماغی اوزرینه
وضعه محتاجدر فی الحقیقه تجربه ایلدیلر کرچه دفع ایتمدی فاماکه مستریح اولدی
بعدزین کونده ایکی صبی اهلاک ایدوب بینی سنی اوردردی حاصلی اوشاقی
صابیانه سی ایندیلر روز مره اضرار وغدر اوزره ایکی مزبور کاوه نک ایکی اوغلنی
وارایدی برینی اهلاک ایتمشلر ایدی برنی دخی کلوب دمرجی کوردکنک خلقندن
کتوروب آلوب کیدردکن شفقت پدریه زندایوک عطف قامضمونی غلبه ایدوب نه
اولمقتضای وار دیوب اوغرینه قوشاندیغی سختیانی بر شیاه یه کچیروب آنی دستنه
علم ایدوب هرچه باد باد صداسی ایله نعره کشی وصیت پرداز ویاشمه قالدی اولانی
کلسون دیو حرف انداز فریاد پرداز اولمغله ناسی دخی ضحاکک الندن دلکیر اولدیغی
اجلدن باشنه بی شمار خلق جمع اولوب جمهور ایله سرای ضحاککی صاروب ضحاکی تختندن

خلع

خلع ایدوب قتل ایدهجک اولدیلر ساحر وکاهن اولمغله بردرلو سلاح
وزهر تأثیر ایتمدی انجام کار بر غاره حبس ایدوب جوعله هلاک ایتدیلر
بعده ناس کاوه یی تختنه تکلیف ایتدیلر کندو قبول ایتمدی لکن اول زمانده جمشید
اوغلو فریدون زاولستانده ضحاکدن فرار ایتمشدی آنی دعوت ایدوب کتوروب
تختنه اجلاس ایلدی فریدون دخی کندونی وزیر وسرعسکر ایدوب واول سختیانی
انواع جواهر ایله آراسته ایدوب لافتشبیه سنجاغ رسول کبی حروب عظیمه لرده
برابر کتوروب شعبه اشتقاد ایدرلردیکه آنک بولندیغی عسکر منصور ومظفر
اولوربیلورلردی واول سنجاغه درفش کاویانی ودرفش کاویان دیو تسمیه
ایدرلر حتی قرنا بعد قرن ساسانیان واکاسره اعتقاد واعتبار ایله رک کلدیلر
نهایت حضرت عمر رضی الله عنه خلافتی زمانینه کلدی اول وقت سعد بن ابی وقاص
رضی الله عنه حضرتلری سرعسکر ایران ایدی تختکاه ایران اولان مدینه مداینی
اخراکاسره اولان هرمزشاهک قبضه تصرفندن اخراج وحوزه خلافته ادراج
ایتدکده خزینه اکاسره دن اخذ ایلدیکی تحف نادیده لردن درفش کاویانی وفرشی
زمستانی ناشنیده سائره یه اضافه وعلاوه وجانب خلافتپناهه ارسال بیوردیلر
وصوللرنده حضرت عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه حضرتلری دخی اعلای کلمه علیا ایچون
فرشی زمستانی ودرفش کاویانی وسائر تحفه لری پاره لدوب موجود اولان صحابه
کزینه یغما ایتدیردی حتی شبراخ سنبر مقداری حضرت علی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه بینه
اصابت ایتمکله بیع مراد ایتدیلر اون بیک دینار قیمت کسدی حاصلی نه قدر جواهر
وتحف ذوات قیم وار ایسه دنیاده خزینه اکاسره یه مجتمع اولمشدی اول وقت
منقسم اولدی چونکه اقطار اطرافدن جوهر فروشان وتحف خزان بیشکاه خلافت
پناهه جمع اولوب ایادی غنائمندن اشترا ایلیوب کوتوردیلر

محابا احتراز اولدی دخی پروا او معناده

محابا میمک ضمی وحاء مهمله نک وباء موحده ممدوده نک فتحیله بمعنی احتراز
واجتناب شیخ علی تقی بلیت چه بلی کر حذر از ناله دلها نکنی که تو ز باک زشمشیر
محابا نکنی هم دخی مدارا ایدوب موافقت برده ترک نزاعه محابا دیرلر بو تقدیرجه
معنیان میانه سنده مناسبت ظاهردر پروا باء فارسیه نک فتحی وراء نک سکونی
و واو ممدوده نک فتحی ایله بمعنی احتراز محابا کبی میر خسرو بیت جوان وشوخ وفا

وفراموشكاردبى پرواست زمان زمان زمن خسته دل كه باردهد بوندن
بشقه پروا التى معنايه دخى كلور اوّل بمعنى توجه والتفات ثانى بمعنى طاقت وآرام وسيله اندام
ثالث بمعنى دانش وعرفان رابع بمعنى سر وبك خامس بمعنى فراغت وترك سادس بمعنى سراسيه

ديكر دهرنه اولور ايسه اولسون هرچه باداباد

هرباداباد مركبدر چونكه هر ادات عمومدر عربيده كل معناسنه تركيده دخى
مستعملدر چه عربيده ما تركيده نه معناسنه ادات استفهامدر تحقيق جيم بسيطه
كلدى باد اولسون ديمكدر قطعهٔ ثانيه نك بيت سادسنده كلدى باداباد بيتنده
اولان الف الف توسل والف مقابله در شاعر بيت هرچه باداباد حرفى چند ميكويم
تبو؛ عاشقش زينى وصل ناجسبانى مراهجور دار بونده الفى حذف ايله هرچه باد باد دخى جائزدر

كدر اولسه كلكاره خارخار وسوك ماتمدر

خارخار الفاظ مكرره دندر بمعنى دغدغهٔ درون والم دل لطيفى بيت درونخارخار
محنت از هجر كدا پرواى كلكشت بهارست هم دخى مطلق تعلق قلب معناسنه ده كلور
فاما كه غير مكرر اولان فقط خار الفى معنايه در تفصيلى بگرمى برنجى قطعه بيت ثالثنده
وشرحنده كلور سوك سينك ممدوده نك ضمى وكاف ايله كاف عجمى واو مجهول ايله ده
اوقنور بمعنى ياس وماتم حكيم اسدى بيت كرستى بهنكام باسوك ودرد؛ به از
خندهٔ نابهنكام سرد؛ بونده بشقه بغدادى وادپه وسنبله سنده اولان
دكنى يعنى قلجق معناسنه وكوسه صفال معناسنه ده كلور

چقرمق آه چكمكدر فغان وناله وفرياد

فغان فانك كسرى وغين معجمهٔ ممدوده نك ونون ايله افغان نك مخففدر خواجه
حافظ بيت فغان كين لوليان شوخ وشيرين كار وشهر آشوب؛ چنان بردند
صبر از دل كه تركان خوان يغمارا ناله نونك ممدوده نك ولامك فتحى وهاء رسميه ايله
بمعنى فغان مذكور مير نظمى بيت كند بى ناله وطنبور روزارى؛ هرآندم ميكند
ذو نغمه كارى فرياد فانك فتحيله كذلك شيخ سعدى بيت پيشت كه برم زدست
فرياد؛ هم پيش تو از تو ميخواهم داد آه دخى فارسيدر ترقدر برنجى قطعه نك
بيت ثالثنده كلور تركيده شيمدى حسبيله ترجمه قلنمشدى

بشك كهواره مام ناف ابه قارى دخى باداج

كهواره كاهواره دن مخففدر بشك معناسنه كه عربيده مهد ديرلر حكيم سنائى

بيت

بيت دايه عقلست از براى سخن بجتهد دابكاهوارهٔ ظن مام ناف ابه قاريكه
عربيده قابله ديرلر اصلنده تركيب اضافيدر كوبك اناسى معناسنه چونكه مام
ميم ممدوده نك فتحى وميم ثانيه ايله مادر يعنى انا معناسنه در ناف الى يدنجى قطعه نك
بيت ثانيسنده كلنى نافه دن مخففدر كوبك معناسنه چونكه قابله لر كوبك كسدكلرى
ايچون مام ناف ديو موسوم اولدى باداج باء موحدهٔ ممدوده نك ودال
ممدوده نك فتحلرى وجيم ايله بمعنى قابله ايضـــا

چوجق كودك يكى طوغمش اولان نوزاده ونوزاد

كودك كاف ممدوده نك ضمى ودالك فتحى وكاف ثانيه ايله بمعنى طفل مير نظمى بيت
هركه كودك را بيا موزد ادب؛ كر نشود كامل نمى باشد عجب شاهدى مرحوم
بو مصراعنده دى اوغلا بخفه كودك كنك كرد زبيور ديمشدر كاف ثانيه تصغير
ايچون اولدى فهم اولنور فاماكه كتب معتبره لرده كاف ثانيه كودك طفل معناسنه
نقل اولنمادى فقلدره الناظم نوزاده هاء رسميه ايله نوزاد هاء رسميه سز ايكيسنده
سكون واو ايله يكى طوغمش اولان معناسنه مركبدر چونكه نو يكى ديو ترقى يدنجى قطعه نك
بيت ثانيسنده كلور زاد دخى ترقى قطعه نك بيت سادسنده كلنى زاده لفظندن مشتق ومأخوذدر

ترحم مهربانى ونوازش اوخشه مقددر

مهربانى آخرنده كه ياء تحتيه مصدريه در مهربانى مرحمتلو ديو قطعهٔ اولانك بيت
ثالثنده كلدى هم دخى بر نوع حرير باف جامه يه مهربانى ديرلر نوازش نونك
وواو ممدوده نك فتحلرى ايله نواختن لفظندن امر حاضر اخرينه ماقبلى مكسور
شين معجمه الحاقيله اسم مصدردر چونكه مستقبلاتى خاء معجمه نك زاى معجمه يه
ابداليله نوازد وبنوازنده كلور على ما سبق فى قواعد المقدمة

ستمكر ديندى ظالم ليسه ظلمه دينور بيداد

ستمكر وستمكار ايكيسنده كاف فارسيه ايله اسم فاعلدر چونكه ستم ظلم معناسنه در
كر وكار ايكيسنده اسم فاعل اداتيدر لكن ستمكار ميان عوامده كاف عربيله
مشهوردر فاماكه فصيحى كاف فارسيدر مير نظمى مثنوى بغداد وسنى ورتبشه
سرفراز؛ نيايد ستمكار عمر دراز؛ بهشت جاى تسرو وكريم؛ كه دوزخ مكان
ستمكر لئيم بيداد بمعنى ظلم وجور در چونكه بى ادات نفيدر بلا معناسنه كما سبق
فى الادوات المركبة داد عدل ديو يكرمى دردنجى قطعه نك بيت ثالثنده كلور

همده بیداد ترکستانده بر شهر اسمیدر پادشاهنه کافور دیرلر ایدی
بر مردم خونخوار کافر ایدی صکره رستم اول شهری فتح ایلدی ٭ ٭

جهالت اولدی نادانی معاذ الله دیمک برکس

نادانی آخرنده یاء تحتیهٔ مصدریه ایله بمعنی جهالت زیرا نادان جاهل
دیو قطعهٔ اولانک بیت حادی عشرنده کچدی ٭ ٭ ٭ ٭

بیلیجی کسه‌در دانندە دانش علم و استعداد

دانندە دانستن لفظندن اسم فاعلدر نتکم ماضی متکلم وحده‌سی یکرمی
طقوزنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کلور چونکه مستقبلانی سینک حذفیله داند
و دانندە کلور دانش دانستن مزبورک امرینک آخرینه ماقبلی مکسور
شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر بمعنی علم و استعداد ٭

دی طاشلو یره سنکستان و طاشلق سنکلاخ اولمش

سنکستان اسم مکاندر چونکه سنک طاشی دیو قطعهٔ ثانیه‌نک بیت تاسعنده
کچدی ستان ادات اسم مکاندر علی ما سبق فی الادوات المرکبة میر نظمی بیت
بیابد نظم خوب از طبع کردون چو سنکستان نباشد جای کلشن لکن بو
بیتده مقطوعهٔ بحر معناسنه‌در فافهم سنکلاخ مرکبدر لاخ لام ممدوده‌نک
فتحی و خاء معجمه ایله هر قنغی اسمه لاحق اولورسه وفرت و کثرت
معناسنی افاده ایدر میر نظمی بیت بیابانی سراسر سنکلاخست در و آدم بنوده دیولاخست

دخی دیوارک ادی لاد و دیوارک دبی بنلاد

لاد لام ممدوده‌نک فتحی و دال ایله بمعنی دیوار که عربیده حائط دیرلر بخاریدر
همچو بیت هست همی از ظرافت سایل بکذارید سرلاد چنان بند که بر دارد بنلاد
دیوار دخی فارسیدر لکن شیو علی حسین ترجمه قلندی صائب بیت بر دو اضعهای
دشمن تکیه کردن ابلهیست پای بوس سیل از پا افکند دیوارها بوندن ماعدا
لاد بدی معنایه دخی کلور اول دیوار درجه‌سی که ترکیده قت و عربیده مدمک
دیرلر ثانی بمعنی قماش لطیف ثالث بمعنی خاک یعنی تراب رابع بمعنی کل و شکوفه
خامس بمعنی آبادانی و تعمیر سادس لادن لفظندن تخفیف اولنمشدر سابع
شهرلارک بر نامی دخی لاددر بنلاد ترکیب اضافیدر چونکه بن باء موحده‌نک
ضمی و نون ایله هر نسنه‌نک غایتی و اغاجک کوککی و قیونک و حوضک قعری حاصلی

بنلاد

بنلاد دیوار دبی معناسنه نتکم سرلاد دیوار باشی معناسنه اولدیغی کبی اصفهانی بیت
یقین شناسی که چندان بقانه خواهد ماند بنای عمر عدو را چه بد بود بنلاد

چه میکویی نه سویلرسک نمی دانند بلمزلر

چه نه معناسنه کلمهٔ تغیریه‌در می ادات حالدر کما سبق فی الادوات المرکبه کویی مفردینی خطاب
نتکم متکلم وحده‌سی قطعهٔ سابعه‌نک بیت ثالثنده کچدی نمیدانند جمع غائب نفی حالدر چونکه نونی مفتوحدر ناظم در

کجایی قنده‌سک یردنسک توبی بیکانه سن سک یاد

کجایی قنده بردنسک و قنده ایدک و قنددن کلورسک دیمکدر چونکه آخرنده
یاء تحتیه خطابیه‌در کما سبق فی الادوات البسیطة کجا قنده دیو قطعهٔ ثالثه‌نک
بیت رابعنده کچدی خواجه حافظ بیت صلاح کار کجا و من خراب کجا ببین تفاوت
ره کز کجاست تا بکجا توی تاء فوقیه‌نک ضمی و واو مجهول و یاء تحتیهٔ ممدوده‌نک
کسریله سن سک معناسنه حکیم سنائی بیت چه کنم رحمت توبی و دوی چه
یقین شد که منم نه توی چونکه توسن دیو قطعهٔ ثالثه‌نک بیت
ثانیسنده کچدی یاء تحتیهٔ اولی ثانیه‌یه مسند و معتمد اولسون دیو زیاده
اولندی یاء ثانیه خطاب ایچوندر بیکانه باء موحدهٔ ممدوده‌نک کسری و کاف
فارسیهٔ ممدوده‌نک و نونک فتحیلری و هاء رسمیه ایله یاد و اجنبی معناسنه که
مقابلی آشنادر مولانا صائب بیت ای دل ز اوضاع جهان بیکانه
شو بیکانه شو با آن نکار خانکی همخانه شو همخانه شو ٭ ٭ ٭

مفاعیلن مفاعیلن هزج در بحرینک آدی

یعنی بو قطعه بحر هزج مثمن الاجزادندر شو قدر که ضرب مذالدر چونکه ازاله
دیو سبب خفیف آخرینه بر حرف ساکن زیاده ایتمیه دیرلر مثلا مفاعیلن مفاعیلان اولور

ایشتدم خواجه‌دن بر بر شنیدم یک یک از استاد

شنیدم فرق بشنجی قطعه‌نک بیت عاشرنده کلن شنیدن لفظندن ماضی
متکلم وحده‌در یک بر دیو اون طقوزنجی قطعه‌نک بیت اولنده کلور از بمعنی
من علی ما سبق فی الادوات المرکبة استاد همزه‌نک ضمیله معروف و فننده ماهر
کمسنه‌در حکیم انوری بیت تمنی که از خلق جهان دارم همان جفای بد دبود
سلهٔ استاد چونکه کسر الفله عبید بمعنی سید و صاحب عبید و ممالیک و
جواری عجم بر مقوله‌دی تصرف ایدوب کند و لسانلرنده استعمال ایدکلرنده

بعضیسی ابدال حروف و ابدال حرکات ایدرلر فافهم خواجه دخی فارسیدر لکن ترکیده
شیوعی حسبیله ترجمه قلندی نتکم قطعهٔ ثامنه نک بیت ثامنند معکوس اولدیغی کبی

قطعهٔ معجزادادر نزد هر مشکل پسند ١٧

قطعه در بیانی قطعهٔ اولی عنوانی شرحنده کجدی معجز افعال بابندن اسم فاعل عربیدر ادا معروف معجزادا سیاه چشم کبی وصف ترکیبیدر معجزادالو معناسنه نزد یانی دیمکدر بشنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلور هر ادات عموم مشکل پسند وصف ترکیبیدر چونکه مشکل افعال بابندن اسم فاعلدر پسند وصف ترکیبی اولدیغی حالده قطعهٔ عاشره نک بیت ثانیسنده کجدی حاصل معنی هر مشکل قبول ایدیجی عندنده معجز ادالو قطعه یاخود بر قطعه در

کبر ایدن خودبین کندو سینی بکنمش خودپسند

خودبین وصف ترکیبیدر بمعنی متکبر و متعجب ابو المعانی بیت دردو عالم همی شود مذموم نکند شود ظالم و خودبین چونکه خود کندو دیمکدر بشنجی قطعه نک بیت مابعدنده کلور بین دیدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر بیانی قطعهٔ اولانک بیت ثالثی شرحنده کجدی خودپسند دخی وصف ترکیبیدر علی ما مرقه آنفا کمال خجندی بیت با مخو درآکه ماندی کل از باد هوا کفت در رویش صبا این خودپسند تا بکی

هم اوزوت بویلو یه هم ممتازه دیرلر سربلند

سربلند رانک سکونیله مرکبدر چونکه سر باش دیمکدر بدنجی قطعه نک بیت اولنده کلور بلند یوجه دیمکدر بو قطعهٔ تاسعه نک بیت عاشرنده کجدی ایکی معنا به کوره ده اولور ابو المعانی بیت بجاه و دنبهٔ نو عشقش چو سربلند شده ام اسیر حال وخط و زلف در کمند شده ام

بی نوا دیندی نصیبی اولیان بیچاره یه

بی نوا مرکبدر چونکه بی ادات نفیدر کما سبق فی الادوات المرکبة نوا نصیب وچاره دیمکدر بشنجی قطعه نک بیت خامس عشری شرحنده کلور بیچاره دخی فارسیدر لکن ترکیده شیوعی حسبیله ترجمه ده ذکر اولندی

قلبی محزون هم نیاز اهلی دیمکدر مستمند

مستمند اسم منسوبدر ایکی معنا ده زیرا میمک ضمی و سینک سکونی و تاء

فوقیه

فوقیه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی غم و اندوه و حزن ثانی بمعنی نیازمند و شکایت و رجامند ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبة مستمند بمعنی محزون و غمناک شیخ سعدی بیت آتش سوزان نکند با سپند آنچه کند دود دل مستمند و بمعنی نیازمند و منشکی کمال خجند بیت کفتی پرسش تو چو آیم چه آورم رحمی بیاد بر منی و بر مستمند

دلستانه دلدار تعبیر اولنور دلبرلره

بو اوچ کلمه ده هر بری وصف ترکیبیدر چونکه دل کوکل دیمکدر بو مصراعک ثانیده مذکوردر دستان قرقنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور ستادن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر نتکم امر اولدیغی حالده اللی برنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور دار بو قطعه نک بیت سادسنده کلور داشتن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر بر وصف ترکیبی اولدیغی حالده قطعهٔ اولانک بیت خامسنده کجدی فاما که دلبر فارسی ایکن ترکیده شیوعیله ترجمه قلندی

دل کوکلدر قلب معناسنده انقلامه بند

دل دالک کسری و لام ایله قلبکه ترکیده کوکل دخی دیرلر دیرلر ذاتنده بر کوشت پاره درکه صنوبری الشکل معلق بالکبد دیو تعریف ایدرلر حضرت مولانا بیت سر نیشتر عشق بر رک روح زدند یکقطرهٔ خون چکید و نامش دل شد بند نهی حاضردر چونکه میم مفتوحه ادات نهیدر علی ما سبق فی الادوات البسیطة بند بندیدن لفظندن امر حاضردر نتکم ماضیسی قطعهٔ تاسعه نک بیت سابعنده کجدی

اچیلمش اولدی کشایش بسته بغلنمش دیمک

کشایش کاف فارسیه نک ضمیله کشودن یاخود کشایدن لفظلرندن امر حاضر اوزرینه ما قبلی شینی معجمه الی قیله اسم مصدردر نتکم اسم فاعلی کشاینده اون دردنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی میر نظمی بیت کشایش دهد کارها را خدا عقیده ات شود کردست باخدا بسته بستن لفظندن اسم مفعولدر نتکم ماضیسی قطعهٔ تاسعه نک بیت سادسنده کجدی بو مناسبتله اکثر اصول موسیقی یه مربوط اولان شعرده بسته دیرلر کذا فی تحفة الاحباب هم دخی نسیج قماشی ایچون تخته پاره لرینه الوان حریر صاردرلر اکا دخی بسته دیرلر کذا فی المجمع

هم دو کوم آدی کره اوجقور دو در شلوار بند

کره کاف فارسینک و رانک کسرلری و اظهار ها ایله بمعنی عقده حتی باغ و بنده
خصوصا اوجقورده و قوشاقده اولان عقده یه کره دیرلر ابو المعانی
بیت کشاد داد گره چند پرده نورش بکف او ده مفتاح گنج پنهانش شلوار
بند وصف ترکیبیدر چونکه شلوار طون دیو ترق یدنجی قطعه نک بیت اولنده
کلور بند بندیدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر نکاسبق بیانه
آنفا معنای ترکیبیسی طون بغلایجی دیمکدر لکن اوجقورده غالب اولدی ابو المعانی
بیت شلوار بند بسته منقش گره بود : بر گنج شایگان چو مار مطلسمست :

مذکور کولکدر شکرخند لطیف بذلدر

شکرخند وصف ترکیبیدر ضدی زهرخند شاعر بیت خنده ماه و شکرخند آت
آهو من زهرخند است چونکه شکر فارسیده و ترکیده معروفدر لکن فارسیده
تشدید کافله ده جائزدر عربیده سکر قند دیرلر زهر معروفدر عربیده سم
دیرلر خند اوتوزنجی قطعه نک بیت ثامننده کلن خندن لفظندن یاخود قرق
بشنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلن خندید لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل
مخففدر بذله بانک موحده نک کسری و ذالک سکونی و لامک فتحی و هاء رسمیه
ایله بمعنی لطیف لکن عربیده ایشی اسبابی معناسنه در

کولمک استهزا ایله هم خند ریش و ریشخند

ترکیده معنای لغویسی اولان صقاله کولمک دخی بو معناده اصطلاح اولمشدر
چونکه بو نلر ترکیب اضافیدر دکه خند امر صیغه سی اوزره اسم
مصدر در ریش صقال دیو اللی اوچنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور

داشتن طوتمق شنودن ایشدوب طوتمق دیمک

داشتن دال ممدوده نک فتحی و شینن معجمه ایله طوتمق معناسنه مصدر در
کرک محسوس کرک معنی خواجه سلمان بیت ملک را امید از چرخ باید قطع کرد
چشم بر کرد سمند شاه باید داشتن مستقبلاتی شینن معجمه نک راء مهمله یه
ابدالیله دارد و دارنده کلور شنودن شینن معجمه نک و نونک ممدوده نک ضمیله
بمعنی استماع یعنی ایشدوب طوتمق که قبول اتمک معناسنه مصدر در سیه نظمی بیت
شنیدوان سخن مشهریا جهانی بزانو نهاده سر فکر زانی مستقبلاتی شنود

وشنونده

وشنونده کلور علی ما سبق بیانه فی سادس القطعة الاولی

هم قبول ایتمک پذیرفتن نصیحت اولدی پند

پذیرفتن باء فارسینک فتحی و ذال معجمه ممدوده نک کسری و رانک فتحیله
مصدر در مستقبلاتی علی الشذوذ پذیرد و پذیرنده کلور یاخود قیاس اوزره
پذیرندن لفظندن مشتق اوله پند بانک فارسینک فتحی و نونک سکونی
و دال ایله بمعنی نصیحت هم دخی زعمی کبی جایلاق معناسنه ده کلور

سرکش اولدر کیم اولا عتز اولا بدخو اولا

سرکش بو معناده انسانه و حیوانه صفت اولور حتی منحرف قطع اولنمش
قلمه ده سرکش دیرلر اصلنده وصف ترکیبیدر باشی چکیجی معناسنه زیرا
سر باش دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلور کش قرقنجی قطعه نک
بیت سابعنده کلن کشیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر چکیجی
مطرب وار ایدیکه برینه سرکش و برینه سرکب دیرلر زماننده بی نظیر
استادلر ایدی بدخو دخی فارسیده اصلنده سیاه چشم قبیلندن وصف
ترکیبیدر فنا طبعلو معناسنه چونکه بد فنا دیو اوتوز بشنجی قطعه نک بیت اولنده
کلور خوی بمعنی طبیعت دیو اللی یدنجی قطعه نک بیت سابعی شرحنده کلور

مشت بو مرقه مسله در سیلی اولدر لو میز ند

مشت بیمک ضمی و شینن معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ایله بو مرفکه عربیده لکمه
دیرلر بوندن بشقه اوچ معنایه دخی کلور اول بمعنی کف و راحه حتی بر اوچ
مقامنده یکمشت و مشتی دیرلر ثانی بمعنی چیز اندک یعنی شیء قلیل دیمکدر
ثالث بمعنی مالیدن یعنی مشتن لفظندن اسم مصدر در سیلی سینن و لام
ممدوده نک کسرلری ایله صحیحی بو وجهله در که بر آدم بر مقلرین راست ایدوب
زمین کف ایله خطا ایدن کسنه نک بوینینه تیغ واری اوررلر عامه غلط ایدوب
طبنجه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا دست سیلی کند بسیلی قفا کهنه
نیلی کند لکن طبنجه اولدیغنه بو بیت شاهد در دهاتی بیت نخود بده نزالی
چو سیلی رسید کند جلوه در صید کاهش دلیر چونکه اصلاندن وجه مذکور
اوزره اورمق محفوظ دکلدر انجق کف و دست ایله راست اورر می ادات حالیه
علی ما سبق فی الادوات المرکبة زند قرقنجی قطعه نک بیت سابعنده کلن زدن لفظندن بر مضارع

غابدر

یوزلغه آت اولدی تکاور یاعزه شبدیز دی

تکاور یوزلغه آط معناسنه اولدیغی کبی مطلق اط معناسنده ده کلور خواجه
سلمانا بیت ز تاب رخش تکاور بر ینراوی مانند بآتشی بانکیز داب حیوانشی
فی الاصل وصف ترکیبید رچونکه تک قوششی دیو قطعه تاسعه نک بیت اخرینه
بجدی اور وصف ترکیبی اولرق یکرمی برنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلور **شبدیز**
باء موحده نک سکونیله هر سیاه آته دیلر بعضی مازیر اشب کیجه معناسنه اولدیغندن
سیاه لازمیدر دیز دال ممدوده نک کسری وزای معجمه ایله اسب کبی آت معناسنه
خواجه سلمانا بیت از پی شبدیز شب دی شب نکاب زد زدند نقره خنک
آسمان از نعل زرین بر زدند هم دخی خسرو پرویزک مخصوص آتنک اسمیدر که
یاغز ایدی مجمع الفرس ده نام اسب شیرین در که خسرو وپرمشی دیوب بو بیتله
تمسک ایلدی بیت چو پرویز ان سخن بشنید وشد تیز بجست از جای وشد
بر پشت شبدیز **فائده** تاریخ طبریده مسطوردر که مذکور آت دنیاده اولان
آتلردن دورت قارش یوکسک ایدی وقویروغی سائر آتلرک ایکی قویروغی قدر
وار ایدی وایکی یوک طورردی وهر ایاغنه اون ایکی میخ اورر لردی خسرو کندو
طعامندن آکا یدیردر ایدی وهرنه طعام اولوردسه یدردی مزبور آت اولدکده
بر مرمر شفافه صورتنی ایتدیردی حالا اول طاش شهر کرمانده در دیرلر

اسب آت اشکنلور اهواد وفنی انده سمند

اسب همزه نک فتحی وسینک سکونی وباء موحده ایله مطلق آت معناسنه عربیده
فرس کبی **رهوار** سکون ها ایله یعنی فرس فاره زیرا راه یول دیواو فوز سکرمکی
قطعه نک بیت ثامننده کلور وار ادات نسبت وادات صفتدر علی ما سبق فی
الادوات المرکبة میر نظمی بیت ریز او را هوار خوشی رفتار بود در پی صبا ندید
غبار میر خسرو بیت به از نعمان ادب در کشم درین میدان که نه شیب و فرازش
بپای رهوار ست **سمند** سینک ومیمک فتحری ونونک سکونی ودال ایله قوله
آت معناسنه خصوصا حکیم فردوسی بیت نشسته ابر تازی اسب سمند همی تاخت
تا ساق زیم کزند وهرنوعه آته دیرلر عموما

کودک بلکی کبی سوز صاحبی دهقان ایمش

دهقان دالک کسری وهانک سکونی وقاف ممدوده نک فتحی ونونی ایله کودک

سوز

سوز صاحبی معناسنه که آکا بعضیلر بلکی وبیلجی دیرلر فرهنک شعوریده کوبلو
معناسنه دیو تفسیر ایلدی کمال پاشا زاده مرحوم کندو تصرف خاصیله بیوردکه
دهقان لفظ معربدر فارسی دهخیان ایدی اصلی خان ده علم اولیجق مضاف الیه
تقدیم اولندی چونکه خان رئیس معناسنه ده قریه معناسنه در نتکم عمدة المحققین
سعد الدین رحمة الله تعالی بیضاوی حاشیه سنده تصریح ایمشدر بو عبارة ایله الدهقان
رئیس القریه ومقدم اصحاب الزراعة وهو معرب انتهی بیت چو آید بخت دهقان
در کرانی دلش مائل شود بر جفت رانی کمال پاشا زاده بو بیتی مدعاسنه شاهد
کتوردی لکن شعوری مرحوم بیورلدیکه بو بیتده فلا رئیس اولماق فهم اولنماز بجق
کوبلو اولسی فهم اولنور چونکه کوبلو رئیسی اولان جفت سورلر انتهی فقیر شویله
فهم ایدیورمکه شاعرک مرادی رئیس معناسی اولدیغی بعد تعمق النظر ظاهر در ولی
ناظم تحریر بواجلدن رئیس معناسنده اولان سوز صاحبی دیو تفسیر ایلدی بلکه
ناظمک تعبیرنده بو ایکی میاننده توفیقه دخی اشارت واردر کما لا یخفی

روستا وده دیمک کوی دیر هم اول معناده کند

روستا راء ممدوده نک ضمی وسینک سکونی وتاء فوقیه نک فتحیله یعنی قریه حضرت
مولانا بیت قوله پیغمبر شنوای او ستا کور عقل آمد وطن در روستا بونده واوسز
رستا وایکی صورتده آخرنده یا تحتیه ایله رستای وروستای دخی جائزدر بو تقدیرجه
بونده دورت لغت وار در عرب تعریب ایدوب رستاق دیدیلر کمال پاشا زاده مرحوم
بونده دخی تصرف خاص ایدوب بیوردکه فی الاصل روستا مزرعه معناسنه چونکه رست
رستن لفظندن اسم مصدر در امی معنا ایله آیدن یا خود امدن لفظندن نار امر ضرورد
اسم فاعل مخففدر **ده** دالک کسری واظهار ها ایله دیه لفظندن مخففدر قریه
معناسنه حضرت مولانا بیت ده مرو مرد را احمق کند عقل را بی نور وبی رونق کند
کند کافک فتحی ونونک سکونی ودال ایله ده کبی قریه معناسنه کمال پاشا زاده مرحوم
دیرکه کندی ارباب لغت کوی معناسنه تحریر ایدیلر اما بعضیلر بلکه مدینه یعنی
شهر معناسنه در بو مدعاسنه شاهد سمرقندکه اصلی شمرکند ایدی تعریب ایدوب
سمرقند دیدیلر زیرا شهر مزبور شمر نام بر جاریه ایچون بنا اولنمشدر واول اردن
کند شمر دینلوب بعده علم اولدق ایچون مضاف الیه تقدیم اولندی ابن خلکان تاریخ
تاریخنده بار مشکل آن شمر اسم جاریه الاسکندر مرضت فوصف الاطباء ارضا

هوا طيب واشادوا اليه بظاهر صفة فاسكنه اياها فلما طابت بنى مدينة وكند
بالتركى هو المدينة فكانه يقول بلد شمر بو سببدن سمرقند دينلمشدر انتهى لكن
بويله اولمقدن قريه معناسنه اولمامق لازم كلمز جائزكه ايكيسى بيننده مشترك
اولسون بهرحال ناظم تحرير ارباب لغته تابع اولدى فلذا دره بو نجند بشقه اوچ معنا
دخى كلور اول بمعنى شكركه معرب قنددر ثانى بمعنى ريش يعنى جراحت ثالث بمعنى كريز يعنى فرار

ايغك باشى اوزره قودلر اوكنوندسك معرفت

ترجمه وتفسير در فارسى

كر بيا موزى هنر پاى ترا بر سر نهند

كر ادات شرطدر كما سبق فى الادوات المركبة بيا موزى قرة ايكنجى قطعه نك بيت
تاسعنده كلن آموختن لفظندن مضارع مفرد مخاطبدر اولنده كى با موحده صله
كما سبق فى الادوات البسيطة هنر هانك ضمى و نونك فتحى ورا ايله بمعنى معرفت وصنعت
مير نظمى بيت هنر صاحبش را بعالم همى ميان كسان ارجمند آدمى پاى ايق ديو يكرمى بديجى
قطعه نك بيت رابعنده كلور ترا تحقيقى قطعه ثالثه نك بيت اولى شرحنده كچدى فليفهم
بر ادات استعلادر على معناسنه كما سبق فى الادوات المركبة سر باش ديو يكرمى بديجى
قطعه نك بيت اولنده كلور نهند نونك كسر ايله نهادن لفظندن مضارع جمع غائبدر
نهادن معناسنده وضع وحط ديرلر

۱۸ قطعه در ذال بخوانش كه كنى استلذاذ

قطعه در ذال بيانى قطعه اولى عنوانى شرحنده كچدى بخوانى اوقو ديو قطعه اولانك
بيت سادسنده كچدى آخرنده كى ما قبلى مفتوح شين معجمه ضمير غائبدر على ما سبق
فى الادوات البسيطة كه ادات ربطدر كما سبق ايضا كنى ايدرسك ديو يكرمى
طقوزنجى قطعه نك كلور استلذاذ استفعال وزننده در حاصل
معنى حرف ذال حقنده اولان قطعه يى اوقو كه استلذاذ ايدرسك

دور كردن اوزاق ايتمك كه عربجه انقاذ

دور كردن مصدر مركبدر چونكه دور اوزاق ديو يكرمى برنجى قطعه نك بيت رابعنده كلور كردن
ايتمك ديو يكرمى يدنجى قطعه نك بيت ثامننده كلور انقاذ افعال وزننده عربيدر

دى قيمد نه جنبيدن او معناده نباد

جنبيدن جيمك ضمى ونونك سكونى وبا موحده مكسوره ويا مدوده نك كسر ايله مصدردر عربيده حركت ونباذ معناسنه

خواجه

خواجه سلمان بيت صبا بيوى تو چندان دويده بود كه دوش نداشت تا بسحر كه مجال جنبيدن

زود رفتار اوكه بك يوريه يعنى حذرحاد

زود رفتار سياه چشم كبى وصف تركيبيدر اصلى رفتار زود ايدى سير سريع
معناسنه زيرا زود تيز ديو يكرمى سكزنجى قطعه نك بيت تاسعنده كلور
رفتار يوريمك ديو قطعه ثانيه نك بيت ثانيسنده كچدى فبعد التقديم
والتأخير سريع السير معناسنه اولدى عربيده صلصال وذفى اوزره حذحاذ ديرلر

پويه كردن يوريمك سرعتله هم احذاذ

پويه كردن مصدر مركبدر عربيده افعال وزننده احذاذ واسراع معناسنه زيرا پويه
يلمك ديو يكرمى سكزنجى قطعه نك بيت سابعنده كلور كردن قد سبق آنفا

در شدن كرمكه ديرلر كه انك كبى وقوب

در شدن دانك سكونيله مصدر مركبدر ايچرو كرمك معناسنه عربيده دخول ووقوف
ديرلر زيرا در بمعنى درون ديو فرق التنجى قطعه نك بيت رابعى شرحنده كلور
شدن اولمق و كتمك ديو فرق بشنجى قطعه نك بيت سادسى متنى وشرحنده كلور

كذارانيدن ايمش يعنى كچورمك انفاذ

كذارانيدن كاف فارسيه نك ضمى وذال معجمه نك وراء ممدوده نك فتحه ونون ممدوده نك كسر ايله كذشتن
لفظندن مصدر متعديدر عربيده افعال وزننده انفاذ معناسنه چقاريدن اوتكارمك ديرلر

پاره پاره دېمه درلت لت وشقه شقه

لت لت لامينك فتحى وفوقيه نك سكونلر ايله پاره پاره معناسنه عربيده قطعه قطعه
وشقه شقه ديرلر زيرا بو لفظ مكرردر فقط لت طقوز معنايه اول بمعنى پاره وشقه
ثانى بمعنى ضرب يعنى اورمق ثالث بمعنى كرز رابع كتان بزى خامس بمعنى دست
وصوكا سادس قوفادى سابع بردوخانه اسپيد ثامن كونك معناسنه تاسع بمعنى شكم

پارچه مقصورى كراته هم او معناده جذاذ

كراته كافك وراء ممدوده نك وراء ثانيه نك فتحلرى وهاء رسميه ايله پارچه
وجامه كهنه معناسنه كه عربيده جذاذ ديرلر هم دخى راء ثانيه مقامنده دال ايله
بو معنايه در كما فى المجمع حتى بديمزده اولان متنده دخى دال ايله در

فاوغه ديندى كلونه كه عاره كبيدر

كلونه كافك ولام ممدوده نك ضملرى ونا فوقيه نك فتحى وهاء رسميه ايله فاوق

كه

عربیده قلنسوه وعمامه دیرلر حکیم سوزنی بیت صد فی سینه شد لباس

تو چون صوفیان کلوته بسر ربر عقیق رنک

صاریغک ادینه دستار دی دیرلر هم مشواذ

دستار عربیده عمامه ومیمک کسر ایله مشواذ معناسنه هدفی مغرمه به ودستار ٥٥

دستار دیرلر شیخ سعدی بیت تهی دست رفته در بازار برسمت پرنیاوری

دستغار فی الاصل وصف ترکیبید الکتور معناسنه چونکه دست ال دیو یکرمی

بدنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور آمد همزه ایله اریدن لفظندن یاخود اسم

فاعل مخفف دفلکده الناظم النحریر لفظ کلوته و لفظ دستاری

عربیده لغت غیر مشهوره ایله تفسیر ایلدی

اولدی قورتلمه رهایافتن هم استخلاص

رهایافتن مصدر مرکبدر عربیده نجات واستخلاص معناسنه چونکه

رها قورتلمق دیو قطعه اولانک اون ایکنجی بیتنده کچدی یافتن بولمق

دیو التی برنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کلور

دخی قورتارمه رهانیدن اوید انقاذ

رهانیدن نک رهاممدوده نک فتحدری ونون ممدوده نک کسر ایله رهیدن لفظندن مصدر رهان

متعدیدر عربیده انقاذ وانجا معناسنه نظامی بیت من سرکشته را از کارجهان توتوانی رهاند باز

دید بدبر قورقق اولان کسه یه مزدل رعبوب

مزدل میمک ضمی ونک فتحی ورانک سکونیله عربیده رعبوب وخائف دیرلر فی الاصل

مرکبدر مخفف یورکلو معناسنه چونکه مز بمعنی مخفف دل کوکل ویورک دیو اون یدنجی

قطعه نک بیت ثالثنده کچدی نتکم اکامرادف شنردل دیدیکی کبی شنردوه

معناسنه مبرنظمی بیت نباید کامردان از شنردل که مزدل هم نباشد مرد مقبل

دی صنما نه پناهیدن هم او معناده معاذ

پناهیدن بانک فتحی ونونک ممدوده نک فتحدری وهاممدوده نک کسر ایله مصدر در عربیده معاذ

والتجا معناسنه حکیم فردوسی بیت بدبید ازبد ونیک بازار ور بیزدان پناهید از کارزار

بجمعو دیندی بهیدن که مراد فخر دوسی

بهیدن بانوحده نک فتحی وهاممدوده نک کسر ایله مصدر در عربیده دوس ومداس معناسنه

غالب اولمغه دی فیروزودنی استحواذ

فیروز

١١٧

فیروز فانک فتحی و بانحتیه نک سکونی وراء ممدوده نک ضمی وزای معجمه ایله عربیده

ظفر و غلبه واستحواد معناسنه عبد الواسع جبلی دولت فیروز ورای روشن وبخت

جوانت همت والاوعزم وامر روان هدفی فیروز برهانغ اسپید روحمسه مسترفدن

اوچنجی کونک اسپیدر وقباد شهریادیک پدری اسپیدر

فارسی وعربی ایله سوزم شیر و شکر

فارسی دیباجه نک یکرمی طقوزنجی شرحنده عربی دیباجه نک بیت تاسعی شرحنده

بیانلری کچدی شیر سود دیو اوتوزیدنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور شکر معروف

اوقیان کودک نوساله ایدر استلذاذ

کودک چوجق دیو قطعه سادسه عشرک بیت ثامننده کچدی نو یکی دیو فرق

بدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور سال یل دیو قطعه رابعه عشرک

بیت ثامننده کچدی بونده اولان ها رسم ها مقداره و نسبت

ها نسبیه در استلذاذ بو قطعه نک عنوانده کچدی

بو تقدیرجه کانه بو قطعه ده رد العجز علی الصدر کبی صنعت واردر

قطعه رایه را از هم رنکین شمار ١٩

قطعه رایه حرف رایه منسوبه قطعه دیمکدر را ادات مفعولدر از بمعنی

من کما سبق فی الادوات المرکبة هم هب دیو قطعه ثامنه نک بیت رابعنده

کچدی رنکین بیانی قطعه ثالثه نک عنوانی شرحنده کچدی شمار صای دیو بو قطعه نک

بیتنده کلور حاصل معنی حرف رایه منسوبه اولان قطعه یی جملة سندن رنکلو وزیبا صای

یک بر ایکی دوسه اوچ دو ورده دی چار و چهار

یک اصلنده یا مثنات تحتیه نک فتحی صریحی سیله اول مراتب اعداد در کاهی اماله

ایله دخی تلفظ اولنور شاعر بیت بیک ساعت بیک لحظه بیک دم دکرکون میشود

احوال عالم دو دالک ضمی ایله عدده ایکی معناسنه در افصحی بودر که واو اشباع

اولنیه کاهی ضرورت وزن ایچون اشباع جائز اولور حکیم اسدی بیت بخنده

عقیقش نقط میم کرد شب آهنک در میم دو نیم کرد و کاهی اولور که اخرینه حرف

الحاق اولنوب موی ودوی قافیه سنده استعمال اولنوب کمال اسماعیل بیت

طاق ودوام ایکی طاق جود خود بجهان طاق بنود ست دوی وکاهی اخرینه یا

مصدریه لاحق اولدقده البته واو ثابت اولور حکیم سنانی بیت چکنم زحمت

نزی ودوبی چو یقین شد که من منم نونقی سه سینک بین الفتح والکسر اماله
وهاء رسمیه ایله مضبوطدر چار جیم فارسیه ممدوده نک فتحی ورا ایله بمعنی اربعه حکیم
انوری بیت ز حسن یوسف رایش بمصر چرخ چارم در دل خورشید با یک خانمان
در زلیخای بوندن بشقه چاره مخففه اولور هم دخی برداق وابریق سفالین
معناسنه ده کلور چهار جیم فارسیه نک وهاء ممدوده نک فتحلری ورا ایله
چارکبی بمعنی اربعه هم دخی خرچنگ یعنی سرطان معناسنه ده کلور

پنج بش وشش التی هفت یدی صای شمار

پنج باء فارسیه نک فتحی ونونک سکونی وجیم ایله مراتب اعداددن بمعنی خمس
شیخ نظامی بیت پنج نمازست به از پنج کنج به که بدین پنج سوی کنج سنج
شش شین معجمه نک فتحی وشین ثانیه ایله بمعنی ست از مراتب اعداد چقنایده
التاو دیرلر التیسی بله دیمکدر التی ولا اوچا ولا ایکی اولا دخی بونکا قیاسی هفت
فتحله بمعنی سبعه شمار شین معجمه نک ضمیله شماریدن لفظندن امردر بوندن
بشقه عدد وحساب معناسنه ومودت ومحبت معناسنه ومثل ومانند معناسنه و
صاغلمسی محتمل جرح معناسنه ده کلور

هشت سکز نه طقوز ده دخی اوندر تمام

هشت فتحله بمعنی ثمانیه از مراتب اعداد نتکم سکز جنت معناسنه هشت
بهشت دیرلر نه نونک ضمی واظهار هاء ایله بمعنی تسعه چقنایده طقوز دیرلر
سبعه سیاره ده افلاک حقنده دیر بیت نه تنه پرده لارا پرده بیر
بیر ایجرا طقوز سرا پرده ده دالک فتحی واظهار هاء ایله بمعنی عشره
از مراتب اعداد هم دخی دادن لفظندن امر حاضردر

بست یکرمی اوتوز سی وچهل قرقدر

بست باء موحده نک کسری وسینک سکونی وتاء فوقیه ایله بمعنی عشرین
از عقود ثمانیه اعداد اصلی باء موحده ممدوده ایله بیست ایدی ابوالفتح
بیت چارده ساله کرچه بجو بست بیست ساله جهان جوان مطلوبست سی
سینک ممدوده نک کسریله بمعنی ثلثین چهل جیم فارسیه نک وهانک
کسرلری ولام ایله بمعنی اربعین بوندن هانک سقوطیله چل دخی دیرلر

اللی یه پنجاه دی شصت دینور التمشه

پنجاه

پنجاه باء فارسیه نک فتحی ونونک سکونی وجیم فارسیه ممدوده نک فتحی واظهار
هاء ایله بمعنی خمسین از عقود ثمانیه شصت شین معجمه نک فتحی وصادک سکونی
وتاء فوقیه ایله بمعنی ستین فصیحی صاد مقامنده شست اما شینک صاد ایله در
بوندن بشقه سین ایله شست سکز معنایه دخی کلور اوکا اولته دیدکلری اکرچه
دمور که انکله بالق طوترلر ثانی باشی بر مغک یای چکن یری ثالث بمعنی نیشتر
فصاد رابع بمعنی زنار راهبان خامس بمعنی مضراب که انکله ساز چالرلر سادس
بمعنی تار طنبور سابع بمعنی حلقه رسن وحلقه کمند وامثالی نسنه لر ثامن بمعنی
زلف دلبران وگیسوی محبوبان **یتمش هفتاد یاز دفتره ای نامدار**
هفتاد هانک فتحیله بمعنی سبعین از عقود ثمانیه اعداد

سکسن هشتاد دی طقسان اولنجه نود

هشتاد فتحیله بمعنی ثمانین نود نونک وواوک فتحلری ودال ایله بمعنی تسعین از
مراتب اعداد میر نظمی بیت چون رسد عمر تو بسال نود از جهان رخت زندگانی بند

صد یوز اولور بیک کلنجه هزار اسامیده

صد فتحله بمعنی مائه از مراتب اعداد ظهوری بیت ز راحت دال از رده خیر دید
که در سینه صد زخم غم سیر دید چقنایده ضم هزه ایله اوز دیرلر بونک دخی فتحی
سین ایله جوانکه فارسیده اصلی اولرق صاد بولنمز دیو بوندن اقدم تصحیح اولندی
هزار فتحله بمعنی الف آخر مراتب اعداد هم دخی هزار بلبل دیو فرق بشنجی فصلنک
بیت خامسی عشرنده کلور وبلبله مشابه بر قوش دخی واردر اکا هزار داستان
دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حافظ بیت صد هزاران گل شکفت
وبانک مرغی بر نخاست : عندلیبانرا چه پیش آمد هزاران را چه شد

اوچده بری سه یکی دورتده بری چاریک

سه یکی یاء تحتیه ایله سه یک یاء تحتیه سز اوچده بر معناسنه چاریک وچاریکی وامثالی بو قیاس در تکمیل بیور در

هب بو قیاس اوزره تا اونده قیلوسینی قرار

مثلا بشده بر پنج التیده بر شش یک دیرلر وقس علی هذا أخر أعدادی بر بیتم کتوردکه
همان مرهوفن حمده ایکنجی دوم کبی اولور أشکارا ایکنجی مقامنده دوم دوردنجی
مقامنده چارم اونبجی برنده دهم یکرمی نجی برنده بیستم دیرلر قاعده فارسیده
ایکنجی واوچنجی وامثالی مقاملرنده عدد آخرینه ما قبلی مضموم میم زیاده ایدرلر

كما عرفت آنفا لكن سئوم واو اوزرنده همزهٔ مضمومه ايله اوجنجي معناسنه سي ام
يا تحتيه يه كسرهٔ صريحه وبر وجه همزهٔ مفتوحه ايله اوتوزنجي معناسنه فاحفظ تنبيه
بو تقديرجه ناظم نحريرك مرادي احاددن عموم مجاز طريقيله افراد اعداد ديمكدر
كرك بالذات احاد عرفيه دن اولسون كرك عقود عدديه دن اولسون تذييل طريقيه
عددي فاعل وزنی نه وقت در مثلا ثالث ورابع ديرلر اوجنجي ودردنجي ديمك اولور وقس عليه سائر ها

نيم يارم يا ديسي نيمه بتوندر دوورق

نيم نونك ممدوده نك كسري وميم ايله بمعني نصف شيخ بيت نيم نان گر خورد مرد خدا
بذل درويشان كند نيم دگر نيمه هاء رسميه ايله مطلقا نصف معناسنه گرتمام نصفي
وگر نصف نصفي الكيچون ناظم نحرير ايكي معنايه احتمالا ايله تفسير ايلدي فلذا ديدي

صايسي قاجدر ديمك چند ايكي كره دوبار

چند جيم فارسيه نك فتحي ونونك سكوني ودال ايله بمعني سئوال عن المقدار
عدد ده وغيرده استعمال اولنور ميرزا فصيحي بيت مصراع چند گفتم غم دل
با تو از آن خوار شدم دو بار ايكي كره معناسنه زيرا دو قد سبق آنفا
بار كره معناسنه بارك باقي معنالري يكرمي برنجي قطعه نك بيت اولي شرحنده كلور

پانزده اون بش ديمك بشيوز ده پانصد دينور

پانزده باء فارسيه ممدوده نك فتحي والف ونونك سكونلري ودالك فتحي
وازا ها رها ايله بمعني خمسة عشر پانصد بمعني خمسمائه نتكم اون بره يازده اون
ايكي يه دوازده اون التي يه شانزده اون طقوزه نوزده ديدكلري كبي
بونلر شرحي شاهدي شرح حمزه ده مشروحدر ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

اون بيك بيور دخي يوز بيك دي صدهزار

بيور باء موحدهٔ ممدوده نك كسري وواوك فتحي وراء ايله بمعني عشرة آلاف
حكيم فردوسي بيت كجا بيوران پهلواني شمار بود در زبان دردي ده هزار
بو لفظي محمود بستاني باء فارسيه ايله ضبط وتصحيح ايلمش هم دخي بيوراسب
لفظندن مخفف اولديغي حالده ضحاك ماردنك اسميدر صدهزار يوز بيك
ديمكدر اگر هزار وصد دينسه بيك يوز ديمك اولور مفردلري ماسبقدن معلومدر

بو يله جفا سيني فلك صايي سيز اتدي بكا

ناظم نحرير جفايي حق تعالي يه اسناددن تادب ايدوب اسناد الربيع البقل اسلوبنده اسناد مجازي ايلدي

جرخ

چرخ چنين جور خود كرد مرا بي شمار

چرخ جيم فارسيه نك فتحي وراءنك سكوني وخاء معجمه ايله فلك معناسنه عموما وفلك
اطلس معناسنه خصوصا بوندن بشقه چرخ طقوز معنايه دخي كلور اول بمعني
دولاب وامثالي ثاني بمعني مطلق دور دن صاحبي اولان نسنه لره چرخ ديرلر
مثلا صو فيلرك دور وسماعي ودگرمانك معروف چرخي وعربه تكرلكي وامثالي
والحاصل في الجمله كندوده دور اولان اشيايه اطلاق اولنور انجق بعضيسي
اسباب ايچون اضافتله استعمال ايدرلر ثالث بمعني كرياجامه رابع بمعني
پيامي واطراف خامس طرنبن قصبه اسميدر سادسي بمعني طاق ايوان ودروازه
كيوان سابع برنوع بياض كوكرجين طوقوزنجي ديرلر ثامن فلكك حركهٔ دوريه سنه
اطلاق ايدرلر حاصلي جميع معنالرنده دور معتبردر وبالجمله كندوده دور اولان
نسنه يه اطلاق اولنور چنين بويله قطعهٔ ثالثه نك بيت ثالثنده گجدي جور
بمعني ظلم وجفا خود كندو ديو اوتوز برنجي قطعه نك بيت رابعنده كلور كرد
يكرمي يدنجي قطعه نك بيت ثامنده كلن كردن لفظنك ماضيدر مرا بكا ديو قطعه
ثالثه نك بيت اولنده گجدي بي ادات نفيدر بلا معناسنه كما سبق في الادوات المركبة
شمار بمعني عدد كما بين في شرح عنوان هذه القطعة بو قطعه ده دخي رد العجز على الصدر
كبي صنعت واردر تتمه بو قطعه لرك بحرلري ما بعدلرندن معلوم اولمغله بيانه تعرض اولنمدي

قطعه با صنعت اعنات لطافت كسته ٢

قطعه معلوم ماسبق با بمعني مع كما سبق في الادوات المركبة صنعت بو مقامده مراد
محسنات لفظيه دن ومحسنات معنويه دن بر بعد مثلا ايهام وجناس كبي اعنات
افعال وزننده لغتده بر كمسنه كوچ ييتمديكندن بر ايشي برا قمغه ديرلر اصطلاحده
قافيه ياخود سجعده ياخود فاصله ده رديف ياخود دخيل ياخود حرف مخصوص
التزام ايتمكه ديرلر كقوله تعالي واما اليتيم فلا تقهر واما السائل فلا تنهر وقوله
عليه الصلاة والسلام اذا اشتد السلطان تسلط الشيطان تذييل ردف علم
قافيه ده قبل حرف الروي متصلا واقع اولان حرف لينه ديرلر مثلا بال وتقريب
ويعقوب كبي لفظلرده الف وياء وواوه ردف ديرلر دخيل ردفدن مقدم الفدن
صكره واقع اولان حرفدر مثلا رواحيل كبيده حاء دخيلدر لطافت كسته وصف
تركيبيدر چونكه لطافت معلومدر كستر كستريدن لفظندن امر ياخود اسم فاعل

مخففدرشنکم امر حاضر اولرق بو قطعه نک بیت ثالثنده کلور حاصل معنی صنعت
التفات ایله لطافت دوشیجی قطعه چونکه بو قطعه ده سینی وتاء فوقیه حرفدویدن
مقدم التزام اولندی سؤال بوندن مقدم قطعه لرده دخی التفات لر ایدی نیچون
بو مقامه تخصیص بالذکر اولندی جواب انلرده بر حرف التفات وار در تا بو قطعه یه
کلنجه یه دکین فاما که بو قطعه ده ایکی حرف التفات وار در انکیچون تخصیص بالذکر اولندی

بارکش یوک چکیجیدر دخی خواهد بستن

بارکش وصف ترکیبیدر چونکه بار یوک دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت اولی شرحنده
کلور کش وصف ترکیبی اولرق قطعه سابعه عشرک بیت سابعنده کچدی خواهد
خاء معجمه نک بین الفتح والکسر اماله سی وواو معدوله ایله خواهیدن لفظندن مضارع مفرد غائبدر

خر الاغ اشکه دیندی قاتر در استر

خر خاء معجمه نک فتحی ورا ایله اشک معناسنه عربیده اهلیسنه حمار وغیری دیرلر امثالنده
حمار وحشی دیرلر که فارسیده کور دیرلر حضرت مولانا بیت کوش خر بفروش دیگر
کوش خر کین سخن را بر نیابد کوش خر بو نمط بشقه خر دورت معنایه دخی کلور
اول قره اوزلو تباق چامور که حیوان دوشنجه چیقمسی عسیر اوله ثانی الات لهودن
اوکاسه لری اوزرنده قلدر چکلن الات معناسنه ثالث خریدن لفظندن صیغه امر
ووصف ترکیبی اولور رابع بدلکن کمال ایرشمش نسنه استر همزه نک فتحی وسینک
سکونی وتاء فوقیه نک فتحی ورا ایله قاتر که عربیده بغل دیرلر

مه پستان بکشا ایچ قپامه یعنی مپوش

پستان باء فارسیه نک کسری وسینک سکونی وتاء فوقیه ممدوده نک فتحی ونون ایله
مه معناسنه عربیده ثدی دیرلر صاحب تبریزی بیت طفل دو رانده بیش بر ماه را
دوزی بسته است ودر هر انکشت پستانیست طفل شیر را بکشا امر حاضردر
مصدری بکشایدن لفظیدر تتمه فاعلی قطعه رابعه عشرک بیت اولنده کچدی
باء موحده صله در مپوش نهی حاضردر اولنده که میم مفتوحه ادات نهیدر کما سبق
فی الادوات البسیطه مصدری باء فارسیه ممدوده نک فتحی وشین معجمه ایله پوشیدن
لفظیدر که متعدی صورتنده لازمی پوشانیدن اولور التنجی قطعه نک بیت
ثامننده کلور والحاصل بو نمط لازم متعدی وبالعکس در

بقدم می نکرم هم دخی بنما کو ستر

می

می ادات حالدر کما سبق فی الادوات المرکبه نکرم اون دوردنجی قطعه نک بیت
سابعنده کچدی نکریدن لفظندن مضارع متکلم وحده در بنما امر حاضردر اولنده که
باء موحده صله در مصدری نونک ومیم ممدوده نک ضمه لری ایله نمودن لفظیدر
زیرا مستقبلاتی واوک الف ویاء تحتیه یه ابدالیله نماید ونماینده کلور

ناز بالش دیمه یوز یاصدیغی معناسنه در

نازبالش زاء معجمه نک کسری ایله ترکیب اضافیدر چونکه ناز جلوه دیو قطعه
ثانیه نک بیت ثانیسنده کچدی کانه یوز یاصدیغنه جلوه لازم کبی بر معنادر
بالش باء ممدوده نک فتحی ولامک کسری وشین معجمه ایله بالین کبی یاصدیق معناسنه
عموما وقولتوق یاصدیغی معناسنه خصوصا ابو المعانی بیت می نهد بر ناز بالش
ان پری رخسار دو بر تو خورشید افتاد ست بر کل تو ده را

جامه خواب اولدی یتاق هم دوشه دیرسه کستر

جامه خواب یتاق معناسنه که یورغان ودوشکدن عبارتدر اکا ترک عرفنده یتاق
دیرلر اصلی همزه ایله جامه خواب ایدی مطلق اویقو اثوابی معناسنه نقل اولنیجق
علامت اضافت اولان همزه حذف اولنمشدر مولانا جامی بیت جدا کردیس یوسف
ز دف باب ز پیش زلیخا بشب جامه خواب چونکه جامه اثواب دیو فرق بدنجی
قطعه نک بیت اولنده کلور خواب اویقو دیو قطعه خامسه نک بیت ثانیسنده
کچدی کستر کاف فارسیه نک وسینک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی ورا ایله کستریدن
وکستردن لفظلرندن امر حاضردر دوشه یعنی تمهید وتمکین وفرش ایله معناسنه
شاعر بیت اکر خواهی که باشی جاودانه بساط عدل کستر در زمانه وصف ترکیبی اولور
شاعر بیت کریم کرم کستر کارساز که دارای خلقت ودانای راز

دندی یورغانه دواج دخی یاصدیق بالین

دواج دالک فتحی وضمی وواو ممدوده نک فتحی وجیم ایله یورغانکه عربیده ملحفه
دیرلر همدخی چادر شب که نسوان عجم فراجه مقامنده اکثره یه چقدقلرنده
بورینورلر اکثر دروده انک یرینه فراجه کیرلر لکن بزم مملکتلرده دخی چادر شب
قوللنورلر میرنظمی بیت بپوشیده دواج از اطلس سرخ ز باب ی رخش رنکین
فرخ وخاصه دالک فتحیله بخت وسرور وفرح معناسنه ده کلور بالین باء موحده
ممدوده نک فتحی ولام ممدوده نک کسری ونون ایله مطلق یاصدیق معناسنه صاحب

اصفهانی بیت با خیال یار در کنج بدر هنی خوابیده‌ام برندارد
سر ببالین هر که بیدرم اکنده واعتماد معناسنه ده کلور ❊❊

چادرشب چادرشف دیرلر که دوشکه دربسته

چادرشب رانک کسر وسکونیله چادرشبدن مخففدر دوشک چارشفی
معناسنه وزنان باشلرینه بورندکلری نسنه که یاالکن چادر دخی دیرلر چونکه
چادر جیم فارسیه ممدوده نک فتحی ودال بعده را ایله ایکی معنایه در اول بمعنی
خیمه ثانی نسوان باشلرینه بوریندکلری اورتی شب کیجه دیو قطعهٔ ثانیه بیت
سابقنده کجدی بو تقدیرجه چادرشف چارشب دیمک مناسب اولدی بسته باء
فارسیه نک کسره وسینک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی ورا ایله دوشک ودوشمکه
عربیده فراش وبساط دیرلر طالب آملی بیت بیمار اشتیاق تر ا آتش فراق اجزای آب کشته بستر فرو کند

هیزم وهیمه اودندر کمور آدی انکشت

هیزم هاء ممدوده نک کسری وزای معجمه نک فتحی ومیم ایله اودنکه عربیده حطب دیرلر
هیمه اخرنده هاء رسمیه ایله مثلا خواجه سلمان بیت ناسزای که آتش قهر تو در روی
شعله زد تا قیامت هیمهٔ دوزخ شد وانیش سزاست ارباب لغت فی الجمله هیمه
وهیزم بو معنایه در دیدیلر انجق کمال پاشازاده مرحوم بو نده دخی تصرف خاص
ایدوب بیورر هیزم یمش وبر راغاجلردن اولیوب وهنوز کسلمشی اولوب
برنده یتور اوله نسکم بو بیتده نظر هر در بیت چو آمد بدانکونه هیزم فراز
بدانست بالاو بست و درار فاما کسلدکدنصکره یاقمق ایچون اماده اولمش
اودونه هیمه دیرلر اصلنده دخی بیوه سزاوده انتهی انکشت همزه نک فتحی ونونک سکونی وکافک کسری
وشینی معجمه نک سکونی وتاء فوقیه ایله بمعنی فحم شیخ سعدی نظامی بیت
بباغ شعله دد دهقان انکشت بنفشه مبدر و ددلاله میکشت فاما که
کاف فارسیه نک ضمی ایله یارمق معناسنه در ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

قوره اخکر دینلور هم کولدر خاکستر

اخکر همزه نک فتحی وخاء معجمه نک سکونی وکافک فتحی ورا ایله آتش معناسنه که
زکک دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت از در مشرق آتش افروزد سوی هر روزنی
اخکر اندازد خاکستر خاء معجمه ممدوده نک فتحی وکافک کسری وسینک سکونی
وتاء فوقیه نک فتحی ورا ایله کول که عربیده رماد دیرلر صبری سمرقندی بیت
نسیم

نسیم عنبری بر خاکسترم کر بکذرد روزی هزاران شعلهای غیرت از خاکسترم
زبرت شعرا خاکستری طباق برینه استعاره طریقیله استعمال ایدرلر
چونکه هر شی مقرر که بعد الفنا کول وطبراق اولور ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

اسکنه بورغو دیمکدرکه درودکر دودکر

اسکنه همزه نک کسری وسینک سکونی وکافک ونونک فتحلری وهاء رسمیه ایله
نجار آلتلرندن بورغوکه آنکله نسنه دلرلر عربیده بیرم دیرلر حضرت مولانا
بیت جود وجفا ودوری کاکنکاه میکند بر دل جا نزا بتر ز اسکنه کار میکند
درودکر اسم فاعلدر بمعنی نجار کما نجدی بیت کجی کشند در دست اهل زهد
تختهٔ عشق که مشکلست بجیمون درودکری آموخت چونکه درو اصلنده
دالک وراء ممدوده نک ضمری ودال ایله درود ایدی بچمک معناسنه نسکم قطعهٔ
اولانک بیت تاسعی شرحنده کجدی بو نده دال ثانیه نک حذفیله درنسکم ناظم ترکی
کلامنده اولدیغی کبی هم دخی دال وواوک حذفیله ده جائزدر کی اداة اسم فاعلدر
بو تقدیرجه بو نده اوج لغت واردر ١ درودکر ٢ درودکر ٣ دروکر دخی بونده تحریف اولد

بچقی اره دخی بچقیسی اولش دستره

اره همزه نک وراء مشدده نک فتحلری وهاء رسمیه ایله مطلقا بچقی معناسنه که
عربیده منشار دیرلر تخفیف ایله دخی جائزدر مبر نظمی بیت در تعریف بسمله بیت
نقطهٔ بانکته سر اله سینی بود نخل کناه دستره مرکبدر بمعنی منشار بید اصلنده
دست اره ایدی حاصل بو نده اوج لغت واردر فقط همزه نک حذفیله ده برده
فقط هاء رسمیه نک حذفیله بری ایکیسینک معا حذفیله نسکم بو معنایه واردر ولان تامل

قوندزک خایه سنه کندبدستر دینلور

کندبدستر کافک ضمی ونونک سکونی ودالک کسری وباء موحده نک فتحی وکسری
ودالک فتحی وسینک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی ورا ایله قوندز دیدکلری حیوانک
خایه سکه اطبا بعض معاجینه ادخال ایدرلر اخراج ریح ودفع امراض بلغمیه
وسوداویه نافعدر کاف موضعنه جیم ایله جندبدستر دخی بو معنایه در کذا فی فرهنک
شعوری بو اضافتک مقتضاسی کند مطلق خایه معناسنه اوله فاما که بدستر هم دخی
باء ممدوده نک فتحیله بادستر هم دخی کسر ایله بیدستر قوندز معناسنه دیو کتابلرده
مسطوردر قندز قافک ضمی ونونک سکونی ودالک ضمی وزای معجمه ایله جانوارلردن

۱۱۱

برجانوار در که دریسنی فلبق ایدرلر لکن خایه سی نافعدر کما سبق بعجایب المخلوقات
کتابنده مسطوردر که دریا کنارلرنده کندی ایچون اوبیارحنی متعدد اولر
ایدر ایمش بربنی کندی دیشی سیله ساکن اولمق ایچون بری یاودیلر ایچون ایدر
ایمش وخدمتکارلری دخی اولور ایمش انلر ایچون دخی او ایدرمش وهراوه ایکی قپو قور
ایمش بری دریایه وبری قاره یه وصیادلرندن منفعلدر کندوجی خایه سی ایچون صید
ایلدیکلرینی حس ایدوب خایه سنی قوپاروب دریاکنارینه اتار وصیادی کوردکده
ارقسی اوزره یاتوب خایه سی اولدیغنی کوستدرمش احمد کرمانی بیت ز یاد شود
از سپهر بد رام ❊ از قاقم صبح وقندز شام ❊ سیاه قندزک کنایه در مجمع الفرس ده قندز
ایکی معنایه در اول نام ولایتدر ثانی برجانوار در که دریسنی کوردک ایدوب سلاطین
کیرلر وقلبق ایدرلر کذا فی الادوات حکیم خاقانی بیت ای چشم تو فتنه فلک قلاوز ❊
وی ابروی تو برکلاه خوبی قندز ❊ غالبا بعجم دیارنده غایت ایو تویلوسی اولور ایمش که
سلاطین کوردک ایدرلر ایمش والا بزیم بلدیمزده برخشینی تویلو دریسی اولور ایسه
صالح اولمیوب قندزک بو خشونتدن پرواز ایدرلر کذا فصل الشعوری

کند وسکلاب وسکاب ودخی بیدستر

سکلاب سینک فتحی وکاف فارسیه نک سکونی ولام ممدوده نک فتحی وباء موحده
ایله قندز مرقومک کندی معناسنه مختاری بیت چوبند چه کلاب باموی بجسبند ❊
بیتی بکل وخشت برارند به بیکند ❊ باء موحده یرینه واو ایله سکلاو دخی جائزدر
بو ایکی صورتده بادن وواودن صکره یاء تحتیه ایله سکلابی وسکلاوی دخی جائزدر
سکاب قندز مرقوم معناسنه ایضا بو لفظک بر وجه اضافت ترکیبندن ظاهر اولان
صوایتی دیمک اولور بو تقدیرجه بزیم شهریمز البستانک وسطنده جریان ایدن
جیحاننده برحیوان اولور کما کادخی صوایتی دیرلر بعض دیارلرده صو سموری
دیرلر فقیرک فهمنه کوره اول حیوان بشقه قندز بشقه غایه ما فی الباب نفع واحددن
اوله سمور ایدزدر وایکی بیدستر باء موحده ممدوده نک کسری ایله قندز مذکور معناسنه
ایضا کما مز آنفا فرهنک شعوریده مسطوردر که اول حیوانه سک بحری دیرلر انتهی

21 این مثلث قطعه از پیمانه خوراست خور

این بودیر قطعه ثالثه نک بیت رابعنده کلدی مثلث تفعیل بابندن اسم مفعولدر
اوچ کوشه لو نسنه معناسنه وشول شرابه دیرلر که ثلثانی کیدوب بر ثلثی قلنا چه

قناده

قناده بعده اکشیه وکوبکلن فاما که بو مقامده مثلث لفظنک ایرادی علی وجه
التشبیهدر وتشبیهدن مقصود کرچه معنای ثانی اما معنای اوله دخی اشارت
وایما واردر کما سیجی ان شاء الله تعالی قطعه از قطعه اولانک عنوانندن کلدی پیمانه
قدح دیمو الی التسع قطعه نک بیت سابعنده کلور حور حاء مهموده نک ضمی
وراء ایله جنت دلبرلرینه دیرلر فی الاصل عربیدر فارسیده دخی استعمالی شایعدر
لکن عربیده جمعدر مفردی احور وحوراکه صفت مشبهه صیغه سیدر سیجی احیانا
بیت اعینی بیوک کوزلو دلبر موئنث جمعی عینی احور کوزی قاره تنی غایتده
آقدر جمعی حور شوقدر که فارسیده حور حورا کبی مفرد اولدیغی حالده استعمال
اولنور شیخ سعدی قطعه ای سیر تر انا جوبنی خوشت ننمایدم معشوق منست
بتمن دیکی تو ز شنست ❊ حوران بهشت را دوزخ بود اعراف ❊ از دوزخیان پرس که
اعراف بهشت ❊ هاتفی بیت سمنبری چهره حورا سرشت ❊ خنده بهشتی که خرم
بهشت ❊ است ادات ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة خور قطعه ثالثه نک بیت
عاشرنده کلدی خوردن لفظندن امردر لکن بو مقامده مجاز ایچ معناسنه در باقی
نسکن معناسی دخی واردر بو قطعه نک بیت ثالثی شرحنده کلور حاصل معنی بو مثلث
قطعه در حور قدحنده ایچ یاخود بو مثلث حور قدحندر ایچ وعلی کلا التقدیرین
مقصودها هرکز قطعه بی صفا بخش ایتمدره شراب مثلثه تشبیهدر وبونکله برده
بو قطعه ده ایراد وذکر اولنان کلمانک جمله سی اوچر حرفلو اولوب زیاده اولمدیغنه
وهر مصراعده اوچر کلمه اولوب زیاده اولمدیغنه وبو اوچر حرفلو کلمه نک اولاسنک
اولی مفتوح ثانیه سنک اولی مکسور ثالثه نک اولی مضموم اولدیغنه اشارت دخی
واردر بلکه مقصود حقیقی بو اشارتدر چونکه ناظم نحریر بو قطعه ده ایراد ایلدیکی
کلمات فارسیه لی جهات ثلثه دن مثلث ایلدیکی کبی جهاتی اوچ ایتمسی دخی بر تثلیث
اخردر قلمه دره سؤال مصراعلرده حروفمدک اوجنه رعایتی تربیع جهات
دکلمی جواب تثلیث حروف تثلیث حرکاته رجوع عندن بشقه اکثر یدر
کل دکلدرتکم زفت کبیده تخلف ایدر کما لا یخفی علی من له ادنی مسکه ❊ ❊

بار میوه بیر نیاقدر فستق دنک اولدی بور

بو مصراعده تثلیثات ثلثه یه بعد الرعایه کلمه لرک اولی باء موحده اخری راء در
بار مطلق میوه معناسنه در که ک استعماله قابل اولسون کرک اولمسون عربیده

هر بر

۱۱۷

نمه دیرلر شاعر بیت چه باشد ار دولت لب تو پر بار فروز باشی همچو نو شاخ
پر بار خصوصیله انسان یدیکی میوه معناسنه درکه عربیده فاکهه دیرلر بوندنا
بار یکرمی التی معنایه دخی کلور اول اسم شریف خدای تعالی کما سبق فی الاسماء
الحسنی ثانی بمعنی کره و مره ثالث بمعنی اذن و رخصت و اجازت رابع بمعنی بارگاه
بطریق الاختصار خامس بمعنی بیخ و بن سادس مرادف کار نتکم یکرمی دوردنجی
قطعه نک اون ایکنجی بیتنده کار و بار ایش کوچ دیو کلور سابع بمعنی جای جمعیت
و محل بسیاری ثامن بمعنی بارنده که زلف مشکبار و ابر باران دیرلر تاسع بمعنی
حاصل نباتات عاشر عنشق اولمق که زعفران و مشک کبی نسنه لر و غیری نسنه
لره امیخته اوله حادی عشر بمعنی دیکدان یعنی ساج ایاغی ثانی عشر بمعنی کرده
وسنه ثالث عشر بمعنی دوست و صدیق رابع عشر بمعنی حمل زنان و حمل سائر
حیوان خامس عشر بمعنی انبار که ایچنه غله و تحل قورلر سادس عشر بمعنی قلعه و
حصین سابع عشر بمعنی یوکله کرک انسان اوقه سنده اولسون کرک حیوان اوزرنده
ثامن عشر بر کمسنه ایله ملاقات ایلمک تاسع عشر بمعنی طریق و سبیل عشرون
بمعنی کناه و ذنب حادی عشرون بمعنی تمنی و ترجی ثانی و عشرون بمعنی دیوان ملوک
شاهان ثالث و عشرون بمعنی آلت لهو و ساز رابع و عشرون بوزه که برنج و طاریدن
ایدرلر خامس و عشرون بمعنی شکوفه سادس و عشرون نیسابور مضافاتندن
بر قریه اسمیدر میوه شرحی اللنجی قطعه نک بیت عاشری شرحنده کلور بیر
بوزنا چیز بمعنی جوامه خوابکه یتاق دیو یکرمی بشنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی
شمس فخری بیت نقانا شهی که همیشه عادت یکونید مسافران همه در راه و خفتکانا
در بیر هم دخی ضاعف معناسنه ده کلور بور بوزنا فرفستقی رنک معناسنه بعضیلر
قیزیل مائل آت و بعضیلر دخی بوز آت دیدیلر و هندستانده جمیع اهالیسی
کفره بر شهرک اسمیدر رحمن مجید کافر شدید وبی رحیم معناسنده کافر بور دیرلر

پار بیلدر قوجه ادم پیر اغولدر داخی پور

بو مصراعده دخی بعد رعایة التثلیث مذکوره اولان کلمه لرک اولی باء فارسیه آخری
کذلک راء در پار بمعنی سال گذشته ترکیده بیلدر دیرلر کچن یل معناسنه طالب املی
بیت چراغ بخت ترا کم نکشته نور امشاه نبر بزم چو پار از تو روز شنبت هم دخی
پاره و قطعه معناسنه و پاریدن و پریدن معناسنه و دباغت اولنمش صغر جلدی

معناسنده

معناسنده کلور پیر بمعنی مسن و اختیار هم دخی مرشد طریقت معناسنده کلور
خواجه حافظ بیت دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما چیست یاران بعد
ازین تدبیر ما و فتح باء فارسیه ایله بوزنا سپر فرهنگ جهانگیرده بمعنی پدر مسطور در
پور بمعنی ولد حکیم خاقانی بیت دل در سخن محمدی نبدای پور علی زبو علی چند فرهنگ
جهانگیرده خاصه کنزج حاکنه بدر هم دخی فور دیرلر دیو مسطور در نسخه میرزا
ابراهیمیده بمعنی تجاهل یعنی کندونی جاهل کوسترمک پور دیرلر دیو مسطور در

تاز نویسد تانه کسکین تیز هم کسب ایله توز

بو مصراعک کلمه لری بعد رعایت التثلیث اولی تاء فوقیه آخری زای معجمه در تاز
بمعنی ساده رو محبوبکه تازه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بدو گفت مادر که
ای تاز نام چه بودی که کشتی چنین رزد و ام هم دخی امرد فاسق و پشت اوغلانی
معناسنه و فرومایه و پس پایه معناسنه هم دخی تازیدن لفظندن صیغه امر و وصف
ترکیبده اولور تیز بمعنی بوزنا چیز حدید یعنی کسکین که شمشیر و خنجر و سکین
و اشباهی نسنه لرده استعمال اولنور هم دخی اکشی و طتلو و آجی نسنه لرده استعمال
اولنور مثلا تیز تیغ و دوغ تیز دیرلر هم دخی دیبچ سفلی که ضرط و فسوه معناسنده
توز امر حاضر در مصدری توزیدن و توختن لفظیدر کسب ایله و حاصل
ایله معناسنه در هم دخی کذار کبی ادا ایله معناسنه و کش کبی چک معناسنه و شتاب
کبی سکر د معناسنده کلور و بو معنالرده وصف ترکیبی دخی اولور بوندن ذنا
بشقه اغاج قبوغنده و سرحد فارسده بر شهره ده توز دیرلر ۰۰

تار ظلمت حصه در تیر و دینور معشوقه تور

بوندخ بعد رعایة التثلیث اولی تاء فوقیه آخری راء در تار بمعنی ظلمت مطلقا ظلمت
اللیل اولسون غیری اولسون بو معناده تاریک لفظندن مرخمدر حکیم انوری
بیت ای بجنب همت تو پایه اجرام پست وی پیش طلعت تو چشمه خورشید تار
بوندن بشقه طقوز معنایه دخی کلور اولا رشکه ضدی بود در معا استعمال
ایدوب تار و بود دیرلر ثانی بولانق صو معناسنه در ثالث ابریشم تیلی رابع
١١٧ ساز قیلی خامس بای کرینشی کما فی الجمع و فرهنگ جهانگیری سادس صحاحده بمعنی
میان نهد سابع موی زلف محبوب ثامن بر نوع اغاجدر خرما اغاجنه بکزر تاسع
دبه معناسنه عربیده فرق دیرلر تیر بمعنی حصه و نصیب بوندن بشقه بمعنی الفرسده

وفرهنگ جهانگیرده وسائر فرهنگلرده دستنبوسی اولنان معنالری اوتوز
اوجدر اول هر ماه شمسینک اون اوچنجی کونی واسمیدر ثانی سال شمسینک
ماه رابعی نامیدر هر بر نام روز که نام ماهه موافق کله فارسیان او کونی مبارک
عد ایدوب انده امور خیریه یی اتیان ایدرلر بو تقدیرجه بو ماه رابعک یوم ثالث
عشری روز مبارکدر شاعر بیت بروز تیر مه تیر بزم شاد کن که از سپهر ترا
نصرت بود بیسته تیر اول یعنی روز مذکور تیر ثانی یعنی ماه مزبور تیر ثالث
یعنی حصه ونصیب ثالث بر فرشته نک اسمیدر که ستوران اوزره موکلدر وتدبیر
امور ماه مزبوره معیندر رابع یعنی سهم ونشاب خامس یعنی کوکب عطارد
سادس سقف خانه تخته قویلان عریض وطویل عود که اکا زکیده کرش دیرلر
سابع یعنی قهر وغضب ثامن یعنی تنک وهار تاسع یعنی تاریک وتیره عاشر یعنی
فضل خفیف حادی عشر یعنی سر قوم ورئیس جماعت ثانی عشر قمارجیلر ندن
بر لعبک اسمیدر که اون سهم قلنور وهر سهم بر حصه یقین اولوب اوچ سهمی
خالی قالور اکا تیر دیرلر حتی قداح میسردن هر برینه عربیده قدح دیدکلری
کبی فارسیده تیر دیرلر ثالث عشر کمیدر که یکنی بغلدقدری سرنی دیدکلری دیره
دیرلر رابع عشر یعنی قدر ومرتبه خامس عشر هر طول عود واو زونن اغاجه دیرلر
سقفخانه کریشی وکمی سرنی وترازو کفه سنی اصد قدری ایچ ومعصره ایکی
دیدکلری ایچ واوقلانی ودخی هر نه که بونلره بکزر علی العموم اکا اطلاق اولنور
سادس عشر صبهان اوقی خاصه سابع عشر یعنی قوبارجق ایبچه واوزن دمور
ثامن عشر یعنی صاعقه یعنی یلدرم تاسع عشر یعنی شکوفه خرما که عربیده طلع
دیرلر العشرون یعنی دلیل ورهبر حادی وعشرون یعنی تاب وتوان یعنی طاقت
ثانی وعشرون بر نوع پلانکه اینجه اولور چوق اوزون اولماز اما بر تاب ایندکده
دموردن بحر حتی بعضیسی اتونک اوزنکی سنی دلدیکی واقعدر ثالث وعشرون بر جنس
طیوردن بر نوع قوشدر رابع وعشرون قفقانک اتلنک طولاسی خامس
وعشرون اخگر سوزنده یعنی یانمش کوز سادس وعشرون بر نوع قرنجه سابع
وعشرون یعنی کرباسی یعنی بز ثامن وعشرون نرکس چیچکنه دیرلر تاسع وعشرون
شول نسنه یه دیرلر که جنسی افرادندن بهتر اوله ثلثون طوب وتفنگک
کله سی حادی وثلثون یعنی رشته یعنی ایبک تور بوننده حور یعنی معشوق حکیم

قطرانی

قطرانی بیت هیچ توری دانفرماید فلک بیکاد توی ودیفرماید بجوف اندر شود
مستور تور لکن اصل صدده درمز مصراع ثانیده اولان تور لفظیدر انده ایسه
عقل امسی اولان معشوق هیز معناسیدر نتکم فرسی قدیمده اولدیغی کبی کذا
فصیل فی فرهنگ شعوری فاماکه فطن حاذقه خفی دکلکه بیت مزبورده مطلق
معشوق معناسنه اوله بوندن بشقه تور اون بر معنایه دخی کلور اول یعنی بهادر
وپهلوان نتکم بیت مزبورده کی تور اول کبی ثانی فریدون شاهک بیوک اوغلنک
اسمیدر که تورج دخی دیرلر حتی توران زمینی اکا منسوبدر ثالث مملکت توراندر که
تخفیف تور دیرلر رابع یعنی بیوه یعنی طول عورت معناسنه خامس شرفناده
دختر ایرجکه منوچهر اندن وجودده کلمشدر سادس ادات الفضلاده نام
مهمانی واقعدر سابع مجمع الفرسده یعنی اوانی وظروف ثامن قیمقلو بشمش
یالوده تاسع یعنی رم اورمک که توریدن ورمیدن معناسنه عاشر یعنی
تجسس وتفحص حادی عشر بر اکشی اونکه طعامه قورلر ❀ ❀ ❀

خاک طباق قدر طلوم خیک اولدی خنزیر آدی خوک

بو مصراعده بعده رعایة التثلیث اولی خاء معجمه اخری کاف اولان کلمه لردر خاک
طباق که چقنا یه توفراغ دیرلر خیک بال ویاغ وصو وامثالی قویدقلری
طلومه دیرلر خوک ازوسی کوزه اورنده خوکه دندان کرازی نمود طعمه سک
شد ذکر ازی چه سود لکن ناظم تحریرک وشاهدی تعبیرلی بنده منفهم اولان علی الاطلاق قدر

هم دیکنه خار شاشمش خیر شمشک ادی خور

بونده اولی خاء معجمه اخری را اولنلردر خار یعنی شوک مطلقا شیخ سعدی
بیت جهان کرچه سراسر لاله زارست برهنه پا مرو انجا که خارست بوندن
بشقه بش معنایه دخی کلور اول یعنی ناز وکرشمه ثانی یعنی ماه بدر ماهتاب
کبی ثالث سنک خارایه خار دیرلر رابع ری مضافاتندن بر قصبه اسمیدر
خامس خاریدن لفظندن امر ووصف ترکیبیدر خیر بوندن شیر یعنی سرکشته
وحیران یعنی شاشمش حکیم قطرانی بیت ای بخوبی بر تبان کامل وکشمیر میر
ماندم از بس کاوری در عهدها تا خیر خیر بوندن بشقه التی معنایه دخی
کلور اول یعنی هرزه وبی سبب ثانی کوزده بنار معناسنه ثالث اعضاده
اویوشق معناسنه رابع یعنی ناچار خامس بر شکوفه اسمیدر سادس یعنی رند

ودلبر ود لااو ر بو معنالرک جمله سنده ها، رسمیه ایله خیره دخی جائز در **خود**
کونش معناسنه در نتکم شرحی قطعهٔ خامسه نک بیت اولنده خود شید مناسبتیله
بجدی بوندن بشقه فقط خود سکز معنایه دخی کلور اول شهور شمسیه نک اون
برنجی کونی اسمیدر ثانی بهرام کوکب مشهور کوکبنکی اسمیدر که فخر خود نقاد برلر
ثالث خوددن لفظندن امر و وصف ترکیبی اولور دیو بو قطعه نک عنوانی شرحنده
بجدی بو مذکور دورت معنایه مسعود سعدی سعدی سلمان بیت روز خود ست
ای بعد و خ همچو خود یافت حود از چرخ فلک باده خور رابع بمعنی لائق و سزا در
خود کبی خامس بمعنی شریک مثل انباز سادس بمعنی جانب مشرق مثل خاور ساب
بمعنی خوردنی کما مرّ فی القطعة الثالثة ثامن بمعنی کرّه و مرّه ※ ※ ※ ※ ※ ※

داد ویردی دید کوردی هم توتون معناسی دود

بو مصراعده بعد رعایة التثلیث مذکوره اولان کلمه لرک اولی دال واخری ایضا
دالدر **داد** دادن لفظندن ماضیدر کاهی مصدر دخی اولور مثلا باید داد
دیرلر ویرمک کرک معناسنه بوندن بشقه دورت معنایه دخی کلور اول داد عدالت
دیو بکرمی ایکنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور ثانی عدل استمک معناسنه ثالث
بمعنی عمر و سن رابع بر نوع قباد رجق که عربیده قوباد دیدکلری علتدر **دید** فرق
بشنجی قطعه نک بیت تاسعنده کلدی دیدن لفظندن ماضید شاعر بیت تامی بجنه
بینی اندر جام دید باید هزار غوره خام وظاهر اولدی معناسنه **دود** بمعنی
دخان اسم عامدر هر شینک توتوننه دیرلر همدخی تولده وجه معروف اوزره
استعمالی شایع اولان توتون معناسنه که فارسیده تبا کو عربیده طبقه دیرلر
فتحات ثلثه ایله دقیقه اگرچه مزبور توتونک محدثدر و حدوثی دخی تاریخ هجرت
سکز بوزی بجوب طقوز یوزه قریب اولدقده یکی دنیایی بولدقلری اثنادن اولوب
وکمال شهرتی بیک اون تاریخنده اولدی لکن اول مرتبه قوت ظهور بولمشدر که
جهاندن دفعی درجهٔ محاله رسیده اولمشدر حتی بعض اولی الابصار دن وی
الاعتبار دن منقولدر که لفظ طبقه و لفظ قهوه و اسماء حسنی دن لفظ قوه
هر برلری حسابده بوز اون التی اولوب مزبور طبقه و قهوه نک اسم قویه حسابده
تساویلریله جهاندن دفعی ممکن اولمدی دیو بیور دیلر هم دخی
بجاز ادود دل دیرلر غم واندوه معناسنه ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※

دار طوت کیبج اولدی دیر دید یلر اوزاغه دور

بو مصراعده اولی دال اخری رادر **دار** اون یدنجی قطعه نک بیت سادسنده بجنه
بجنی داشتن لفظندن امردر و وصف ترکیبی دخی اولور بوندن بشقه داد
بش معنایه دخی کلور اول هر دیکلوب طوران اغاج معناسنه ثانی آد طلب
ایتدکلری اغج معناسنه ثالث جانبارلرک اویناديغی رسندن یوقارو
دیکدیکی ایکی اغج که ادارلر نله اولان اولقدرکرلمشی دکلدر اولا اغاجه جانباز
اصطلاحنده دار و ابینه اجل بشیکی دیر و بعض نسخه ده جانباز ایبنک جمله
اغاجلرینه دیرلر رابع سقف خانه بی اوزرینه قویدقلری اغاجه دیرلر
سادسی هندستانده ماتده مضافاتندن بر شهر اسمیدر **دیر** بوزن زیر
کیبج معناسنه شاعر بیت معشوقه که دیر دیر بیند اخر به ازان که سیر بیند
و دخی اکلنمک معناسنه دیرامدن دیرلر و چوق معناسنی دخی افاده ایدر **دور**
بمعنی بعید مقابلی نزدیکدر میر نظمی قطعه اگر از آسمانت دور رافتم: بپنداری که مد
حتر انکفتم: دعا کوی تو ام نزدیک اگر دور م بیندا زاین دل مجزون مهجور ※ ※

زفت شمشانقاده ساقو زفت هم اج کوزلو زفت

بو مصراعده دخی بعد رعایت التثلیث اولی زای معجمه و اخری تا، فوقیه و اوسطی
فادر **زفت** فتحله ششمان و یوغون و قالین و بدانده معناسنه شمس فخری بیت
بر و برزیر رکابش جو اسب تازی شد: بساشی دره حکشی چو کاو کاهل
وزفت: کتاب السامی فی الاسامیده صیق و محکوک دیو مسطوردر **زفت** ظم ایله
بمعنی بخیل و خسیس که اندن ترکیده اج کوز دیو تعبیر ایدرلر شمس فخری
بیت باعطای شیخ ابو اسحق زاد: بحر و کان ممسک شما روا بر زفت ※

ایکلیبی زار اشاغه زیر کوج قونده زور

بو مصراعده دخی بعد رعایت التثلیث اولی زاء معجمه اخری راء مهمله در **زاد**
بمعنی نالان بوندن بشقه اوج معنایه دخی کلور اول زاریدن لفظندن اسم
مصدردر ثانی بمعنی دقت حال ثالث ادات اسم مکان اولور لالازار و نمکزار کبی

زیر اشاغی معناسنه مقابلی بالاکه زیر و بالا دینلور شاعر در وصف اسب بیت
زیر و بالا دوی چو باد صبا: که بیکدم شود جهان بیما: بوندن بشقه دورت
معنایه دخی کلور اول الت معناسنه مقابلی زیر که الت و واست دیکه زیر و زبر

دیرلر ثانی بمعنی پوشیده وپنهان ثالث باغ بودایجق آلتدر رابع هر نسنه که
ضعیف اوله زور کوچ وقوت معناسنه برحالتدر که تاب ایله توان میاننده
اولور شاعر بیت چنان باشد اول که کوبی تنش * دو دل دارد از تاب وزور
توان * بوندن معلوم اولدیکه زور تاب وتواندن غیری بر قوتدر اما اصح
اولان بودر که زور کسبی اولان کوجدر که ادمانیله زیاده اولور اما توان خلقی کوجدر که — کبیدلر

کان معدن کین هم کزلو غضبدر دبر کون

بو مصراعده مذکور کلمه لرک اوّلی کاف واخری نوندر کان بمعنی معدن هم دخی
کاندن لفظندن امر حاضر ووصف ترکیبی دخی اولور استاد فرخی بیت بار
زوی کف راداوز کان کهر * کهر بزایبی کوهکان وبی میتینی کین دروننده کیزلو
غضب معناسنه میر نظمی بیت بدرکی از دولت کین وعداوت مکن از بهر دینارا
خصومت کون واو معروف ایله عربیده دبروِاست معناسنه میر ذا الوغ بیت
تا توانی کر کوفی کو دکنی * کا حسن الاشکال شکل مستدیر * * * *

کار ایش کیر اکت معهوده اعمی دانی کور

بو مصراعده دخی مذکوره اولان کلمه لرک اوّلی کاف اخری رادر کار بمعنی شغل
وعمل وایش بوندن بشقه ایکی معنایه دخی کلور اوّل بمعنی زراعت کاریدن
معناسنه اسم مصدر در وامر حاضر دخی اولور اک معناسنه ثانی بمعنی جنک ورزم — که
کارزار دیرلر وپیکار دخی دیرلر کیر الت معهوده اولدیغی عامه نک معلومیدر
وشاهدینی عندنده بله درحتی عجب علی عنقه جراب فیه بیضتان مفهوم
کلیسنه حصرا ماصد قدر نکته ناظم تحریره صد هزار آفرین وبی نهایه شاباش
تحسین هر کسی کور صانوب کور ایله کیر میاننده کار کتوردی کور اعمی وبی چشم
معناسنه معروفدر فاما که اصلنده اعمایه نابینا دیرلر کور صکره دن کوزی چقان
دیرلر شاعر بیت سپهر اول کند چشم خرد کور پس انکه بر خردمند افکند زور

مردمک ماش قیوندر میش دخی فار موش

بو مصراعده دخی بعد رعایت التثلیث کلمه لرک اولی میم آخر شین معجمه در ماش
حبوبادن شول معروف دانه که اکا مرمک دخی دیرلر حکیم شیرازی بیت
بادناک آمد نخود وهم فطیر دجر وفول وماش وبنجو هم شعیر هم دخی مرکب
اولورمالیه شین معجمه دن برزانی معناسنه تنکم بر طوروت خواجه عبد الله انصاریدر

بوغدای

بوغدای التماسی ایتدکه انبار دارینه بیور مشدر بیت ارزنی اید کندمش
دهید ماشی فرستادیم نخود آمده میش قیون معناسنه شمس فخری بیت کراز
نهیب عدل تواندر دیار تو از بیم میش بدرقه کبروسک شبان کوسفند کبی
اهلیسی برآنیسی میاننده لافرقدر کمال پاشازاده نک اهلیسنه میش وحشیسنه
کوسفند دیرلر دیو تصرفی واهیدر چونکه قیون اکثر اوقاتده صحراده تربیه
ایدلور نادرا قیشین اولنجه اوده قالور بویله اولنجه قیونده وحشی بشقه
اهلی بشقه اولماز موش بمعنی فاره شیخ سعدی بیت کربه شیرست
در کرفتن موش لیک موشست در مصاف پلنک ترکیده صچان
چفت یده چیچقان دیرلر فلله در المصنف سوء تعبیر ایتمدیر

مارخسته هم یلاندر میر بک قرنجه مور

بونده دخی مذکوره لرک اوّلی میم اخری رادر مار بمعنی مریض وعلیل بیمار کبی
وبمعنی حیه یعنی یلان بونلردن بشقه بش معنایه دخی کلور اوّل ام یعنی انا
بو تقدیرجه مادردن مخفف در ثانی میار لفظندن مخففدر کتور معناسنه
ثالث حکام غرجستانه دیرکه غرجستان خانلرینه شار مار دیرلر رابع
بمعنی زدن خامس بمعنی حساب وارقام میر هر زمره نک باشنه دیرلر یعنی رئیسی
النحل عربیده یعسوب فارسیده میر زنبور دیرلر مور بمعنی نمل شیخ سعدی بیت
هرکجا چشمه بود شیرین مردم مور کرد آیند هم دخی جسم اهنده اولان پاس معناسنه کلور

بر نشاط آور مثلدر بونظم دلکش

نشاط آور وصف ترکیبیدر چونکه نشاط معروف آور همزهٔ ممدوده نک وواوک
فتحیله اوردن لفظندن امر با خود اسم فاعل مخففدر بو لفظی بعضیلر واوک
ضمیله ضبط ایلمشلر لکن سودی مرحوم ضمیله ضبط ایده نک اوردی بر تکلسون دیو
تشنیع بشنیع ایدر دلکش کوکل چکیجی دیو قطعهٔ ثانیه نک عنوانی شرحنده کچدی
مثلث قد سبق فی عنوان هذه القطعه نظم دیباجه نک اون اوچنجی بیتی شرحنده — کچدی

نوش ایدن معنای رنکین ایدر کسب سرور

نوش نون ممدوده نک ضمیله او توزنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلن نوشیدن
لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدر در مطلق ایچمک معناسنه لکن باده ایچمکده
حقیقت عرفیه اولمشدر کما هو المراد هنا رنکین بیانی قطعهٔ ثالث نک

۱۲۶

عنوانی شرحنده کچدی معنی وکسب وسرور معروفلردر

٢٢ زهی این قطعه شاها چون افسر پر از کوهر

زهی نه کوزل دیو قطعه ثامننک بیت اولنده کچدی این قطعه قطعه رابعه نک
عنواننده کچدی شاهانه شاهه لائق معناسنه زیرا اخرنده کی الف بعده نون
بعده هاء رسمیه لیاقت ایچوندر کما سبق بیانه فی الادوات چون کبی دیو قطعه
ثالثه نک بیت ثالثنده کچدی افسر تاج دیو بو قطعه نک بیت اولنده کلور پر
طولو دیو فرقنجی قطعه نک بیت اولنده کلور از بمعنی من کما سبق فی الادوات
المرکبة کوهر دیباجه نک بیت عاشری شرحنده کچدی حاصل معنی جوهردن
طولو طاج کبی شاهه لائق نه کوزل بو بر قطعه چونکه مناسبت ظاهردر

اولو سلطان نه شاهنشاه دی حکم ایدیجی داور

شاهنشاه ایکی الفله شاهنشه فقط الف اولی ایله شهنشاه فقط الف ثانیه ایله
شهنشه بلا الف جمعیسی هاء اولانک کسری و نونک سکونی ایله اولو اولو
پادشاهه دیرلر که عصرنده اولان پادشاهلرک قوت و سر عسکر و شوکت
وخزینه و مملکتی زیاده اوله و انک امداد ایدیجی لرها لکنه سلطان و پادشاه
اولهلر بعدکرا اولنان شروحک جمیعسی بردانده بولنمایجه بو لفظک اطلاقی
ایما ذکر بوندر یک اصلی شاهان ایدی اضافت قلب مضاف مضافه تقدیم اولنوب
و بعض حرفی دخی حذف اولنوب وصف ترکیبی اولدی نتکم تحقیقی شاهدی
شرحنده مهما امکن ذکر اولندی فارجع الیه داور دال ممدوده نک و واوک
فتحه‌سی و را ایله بمعنی صاحب حکومت شاعر بیت اذن ی بکه نام که ذکر داور نیست
و زیست تو هیچ دست بالا تر نیست بوندن بشقه دورت معنایه دخی کلور
اول اسماء شریفه حاکم حقیقی جلت عظمته دندر کما سبق فی الاسماء الحسنی
ثانی مجازا هر پادشاه عادله دیرلر بلکه اصلی داو در ایله ی کثرت استعمال ایله دال ثانیه
حذف اولندی بو تقدیرجه حقیقت اولور ثالث بمعنی درمان و دوا رابع بمعنی خصم

دخی اورنک تخت و تاج ایمش دیهیم وهم افسر

اورنک همزه نک فتحی و واوک سکونی و رانک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیله
پادشاهلرک تختی معناسنه شمس فخری بیت خدیو ملک سلیمان ملاذ و سیف قلم
عزیز خلق جهان زیب افسر و اورنک بوندن بشقه یدی معنایه دخی کلور اول بمعنی

عقل

عقل و دانش ثانی بمعنی زینت و زیبایی ثالث بمعنی شادی و سرور رابع بمعنی
صوت و زندکانی خامس کلچی نام محبوبه نک عاشقی اویدر رعنایت مشهوردر ایدی
سادسی استعاره طریقیله آسمانده اورنک دیرلر سابع بمعنی مکر و حیله تخت دخی
فارسیدر ترکیده شیوعی حسبیله ترجمه قلندی دیهیم دال و هاء ممدوده نک
کسرلری و میم ایله عجم شاهلرینه مخصوص اولان مرصع تاجدر شمس فخری بیت
شهریار جهان طلعت اوست زینت تخت و زیبود دیهیم یاء اولانی حذفیله دیهم
دخی بو معنایه در حاصلی بونده اوچ لغت واردر افسر همزه نک فتحی و فانک سکونی
و سینک فتحی و را ایله بمعنی تاج مرصع ایضا حکیم بیت بر افسر شهان جهانم بدی
فخر کن یاردم مرکبش افسار سنی هم دخی افسار لفظندن مخففدر تاج فی
الاصل عربیدر فارسیده و ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر و ترجمه قلندی

دینور هم پادشاهه شهریار و خسرو و دارا

شهریار دال نصکره یا تحتیه ایله زمانه اولن شاهلردن اعظم و ذی قوت
پادشاه معناسنه کذا فی المجمع پادشاه بیانی قطعه رابعه نک بیت رابعی شرحنده
کچدی خسرو خا معجمه نک ضمی و سینک سکونی و رانک فتحی و واو ایله بمعنی پادشاه
و ذی قوت و ذی قدرت ایضا هم دخی اعلام رجالدندر دارا دال و را ممدوده نک
فتحه ایله بمعنی پادشاه ذی شوکت و ذی هیبت ایضا بوندن بشقه دورت
معنایه دخی کلور اول شراب درد یکه کوب دبنده قالور بو ایکی معنایه عنصری
بیت ذی کرتیا شم ز دارا کشم اکر جند و سلطان و دارا وشم ثانی بر مشهور
پادشاه نامیدر که کیقباد و داراب دخی دیرلر ثانی اسکندر ذو القرنین قتل ایلدی
ثالث اسکندر رومی دیمکله معروف اولان اسکندر ثانیه نک پدری اسمیدر چونکه
اسکندر ایکیدر ذو القرنین لقبیله مشهور اولان اسکندرک فیلقوس حمیری
دیرلر رابع داشتن لفظندن مبالغه اسم فاعلدر طوتیجی معناسنه

عدالت داد اطاعت ایدیجیدر امره فرمانبر

داد بمعنی عدالت شیخ سعدی بیت پیش که هیهیم در دست فریاد هم پیش
تو از دست تو میخواهم داد باقی معنالری یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعی شرحنده
کچدی فرمانبر وصف ترکیبیدر چونکه فرمان پادشاه امری دیو الثی التنجی قطعه نک
بیت ثالثنده کلور بر وصف ترکیبی اولدیغی حالده قطعه اولانک بیت خامسنده

بجدی هاتفی بیت رساندند فرمان بفرمانی برات بذیرنده اکنهمه سروران

ستم ظلم وشکا بتجیره دادخواهان دی

ستم بمعنی ظلم وجور ترکیده دخی معروفدر شاعر بیت بنج بیضه که سلطان
ستم روا دارد زنند لشکریانش هزار مرغ بسیخ هم دخی دیدن ودانستن
معناسنه وعمدا وقصدا معناسنه ده کلور دادخواهان وصف ترکیبی اولان داد
خواهک جمعیدر اخرنده که الف ونون علامت جمعدر جونکه داد بمعنی
عدالت کما سبق آنفا خواه خواهیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل
مخففدر نتکم مضارع یکرمنجی قطعه بیت اولنده بجندی ÷ ÷ ÷

جهان گیتی رعایا زیردست اقلیمدر کشور

گیتی کاف فارسیه نک وتاء فوقیه ممدوده نک کسرلریله بمعنی عالم کون فساد
یعنی دنیا وجهان شمس فخری بیت تا که باقیست نام گیتی باد ذات تو پادشاه
در گیتی جهان دخی فارسیدر ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی زیردست
معنای ترکیبیسی التی دیمکدر جونکه زیر التی دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیتخاسی
شرحنده بجدی دست ال دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور لکن کتب
لغتده زیردست دیو رعایا وقول وخدمتکار معنالرینه حقیقت عرفیه اولشدر
نتکم صاحبلرینه زیردست حقیقت عرفیه اولدیغی کبی شیخ سعدی بیتی زیردست
زبردست آزار کرم تا که بماند این بازار کشور کافک کسری وشین معجمه نک
سکونی وواوک فتحی ورا ایله بمعنی اقلیم ومملکت وولایت شمس فخری بیت سپهر
از حرم از عدالت نیست اقلیم دهم کشورکاه پاشازاده مرحوم بونده تصرف
خاص ایدوب بیوردکه کشور لفظی کش ایله وردن مرکبدر اصلی کشت ور ایله
کشت اکین معناسنه ور ذو معناسنه در که اکینلو دیمک اولور بعد الترکیب
تا حذف اولنوب کشور دیدیلر رعایانک اکوب بجوب اوتوردیغی یره
دیرلر انتهی اقلیم بیانی دیباجه ده اوتوز اوجنجی بیتی شرحنده بجدی

مکان جای زمین یرد قهر والده کی اولکه

جای میم ممدوده نک فتحی ویاء تحتیه ایله بمعنی محل ومکان ومنزل حقیقت ومجاز
شاعر بیت ستون وپنجه باب سپاه بجای که هرکز نروید گیاه زمین زای معجمه نک
فتحیله بمعنی ارض مقابلی آسماندر کمال پاشازاده بونده دخی تصرف ایدوب

بیورد

بیورد زمین لفظی مرکبدر بر جزونی زم صاووق معناسنه خاکک طبیعتی بارد ویابس
اولغله برودت مفرده در ویاء تحتیه نسبت ایچوندر واخرنده که نون تاکید
نسبتدر اولطیفله ارضه زمین تسمیه اولندی انتهی لکن بوکا کوره زای
معجمه مکسوره اولملو ایدی فاما که کافه کتبده مفتوحه در فلیحرر ÷ ÷ ÷

بودر مشهوردی مغرب باختر مشرق اوله خاور

باختر باء موحده ممدوده نک فتحی وخاء معجمه نک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی ورا ایله
خاور خاء معجمه ممدوده نک وواوک فتحلری ورا ایله مضبوطدر کلام لازم تفصیلده
متأخرین خاوره مشرق دیو باختره مغرب دیو نص ایلدیلر اما متقدمین عکسنی
اولملو اونده بیان ایلدیلر یعنی خاوره مغرب دیو باختره مشرق دیو یازدیلر
کذا فی تحفة الاحباب ناظم تحریر دخی متأخرینه تابع اولدی حتی آفتاب قصیده سنده
بیوردی خاورستاندن کلوب هر کون ایدر وضع جبینی آستاننده نه در بلمم
درجای آفتاب تتمه جمیع اربابی لغت بو ایکی لفظده اختلافی فصل ایتمیوب
باختر کیمی مشرق وکیمی مغرب دیو یازدیلر کانه هر بری شعرادن برینک شعر
ایله استشهاد ایتدیلر مثلا شمس فخری معیارده باختر مشرق باشد بیتی اغلب
شعرا از باختر غرض مغرب واز خاور مشرقست دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت
خورشید واداب حیث وصدای تو بکرفت بخاور واز حد باختر وهندو شاه
صحاحده باختر مشرق وخاور مغرب بست دیمشدر بو فوقلی مؤید حکیم لامعی
بیت خورشید راچون شد از جانب خاور علم پیدا شد اندر باختر
براستینی شب علم حکیم خاقانی خاور مشرق باختر مغرب اولمق اوزره بیورر
بیت ماه چون حبیب بر در سر آفتاب از جانب خاور بزار ÷ ÷ ÷

سپاه هم سپه لشکر دینور بشبوغه سرکرده

سپاه سینک کسری وباء فارسیه ممدوده نک فتحی واظهار ها ایله بمعنی لشکر
وعسکر لکن سپاه جمع وافرادنه دینلور اما لشکر مجموعه سپاه دینلور الف
اسقاطیله سپه دخی جائزدر ماه ومه قاعده سی اوزره سرکرده رانک
سکونیله بشبوغ ور ئیس معناسنه معنای ترکیبیسی باش قلنمش دیمکدر
جونکه سر باش دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثامننده کلنی کردن لفظندن
اسم مفعولدر بوندن بشقه سرکرده ایکی معنایه دخی کلور اول عربیده ایشه

بشلمق معناسنه ثانی کاف فارسی ایله بشنی دونمش معناسنه سرکردان کبی بو ایکی
معنایه بر وجه ترتیب شاعر بیت چو سر کرده بکار عشق خوبان شود در دشت
غم سرکرده حیران باشد بوغ معناسنه اولنجه بهر حال کاف عربیدر فلا تغفل

سپهبد دیند سرداره سپهسالار سرعسکر

سپهبد سینک کسری و باء فارسیه نک فتحی و هانک سکونی و باء موحده نک فتحی
و دال ایله بمعنی سردار عسکر شمس فخری بیت بود ترک کردون کینه سپهبد
وکر ستمت کوید ایام شاه صنای ترکیبی صاحب عسکر دیمک اولور چونکه
سپه عسکر کما سبق آنفا بد فرس قدیمده بمعنی صاحب سردار دخی فارسیدر
ترکیبده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی اصلنده وصف ترکیبیدر باشی طرفی
معناسنه چونکه سر باش معناسنه دار داشتن لفظندن امر یا خود اسم فاعل مخففدر
معجم البلدانده مسطوردر که سپهبد طبرستان پادشاهلرینه مخصوص لقبدر
نتکم قیصر و خاقان و فغفور و رای و کسری و تبع و نجاشی وامثالی هر برلری
بر پادشاه مملکتنک لقبی مخصوصدر اولدیغی کبی سپهسالار بمعنی سرعسکر
میر نظمی بیت سپهسالاران رستم نهادان بپسندید نکه کرد جنک مردان فقط
جزء ثانی سالار دخی بو معنایه در سرعسکر دخی فارسیدر شیوعی ترجمه قلندی
بو لفظلرک وامثالنک فرقلری هر دولتک و هر مملکتک طرفلرینه کوره در

سپر قلقان زره و جوشن و جبه زرخ ادیدر جل

سپر سینک کسری و باء فارسیه نک فتحی و را ایله قلقانه عربیده مجنه و جنه دیرلر
هم دخی سپریدن لفظندن صیغه امر و وصف ترکیبی تمام ایله و کیت معناسنه
زره زای معجمه نک و رانک کسرلری و اظهار ها ایله دموردن منسوج معروف
قفتانه که جنک ایامنده کیرلر ترکیده زره و زرخ دیرلر عربیده درع دیرلر لبوس
دیرلر خواجه سلمان بیت که دو پیکر زره کذار سنان شده یکتن چو توامان
باشد بوندن بشقه زره ایکی معنایه دخی کلور اول اوز اسیاب اق باسندن
بر پهلوان نامیدر ثانی ولایت سیستانده بر ناحیه اسمیدر جوشن جیمک فتحی
و واوک سکونی و شین معجمه نک فتحی و نون ایله زره مرقوم معناسنه ترکیده دخی
مستعملدر استاد فرخی بیت مژکانت همی کذر کند ز جوشن مانند سنان
کبود در جنک پیش سینه مهد ایدر دخی لفظدر جبه جیمک و باء موحده نک فتحیه
وهاء

وهاء رسمیه ایله بمعنی جوشن مذکور هاتفی بیت رسیدند خواد زبیان
فوج فوج زد ازجبه پوشان همه دشت موج

قلیج شمشیر تیغ و نیزه مزراق دشنه در خنجر

شمشیر اکر عامه لساننده شینین اولانک کسری ایله مشهوردر فاما که افصحی
فتحیله در بمعنی سیف تیغ تاء فوقیه ممدوده نک کسری و غین معجمه ایله مو کیکی
و تیز اولان نسنه یه دیرلر مجازا دمور اولسون طبری اولسون فاما که تفصیلی
از قلیج معناسنه شاعر بیت عالمی را کشت و دست و تیغ او رنکین نشد تیزی
شمشیری پاک از خون کند شمشیر را فارسیده و عربیده قلیجک هر برنده
فرقدن زیاده اسمیری واردر دیو شعوری مرحوم تصریح ایلدی هم دخی تیغ
خنجر دموری واوق دموری و مزراق دموری و بچاق دموری و مجلی و سراج
و کفشکر استعمال ایلدکلری بچقی دموری معنالرینه و طاغ دپه سینک سوری یری
و هر نسنه نک یوکسکی و سوریسی و کنار سطوح معنالرینه و خرمن تیغی معناسنه
و فروغ و دوشنی معناسنه و برق و صاعقه معناسنه و کفشکر بیزی معناسنه ده
کلور تیزه نون ممدوده نک کسری و زای معجمه نک فتحی و هاء رسمیه ایله بمعنی مزراق
ترکیده سکو دیرلر مزراق عربیدر ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی دشنه
دالک فتحی و شین معجمه نک سکونی و نونک فتحی و هاء رسمیه ایله خنجر مخصوصک
اسمیدر و بر نوع خنجر تیغی که او لقدر عریض اولماز ابو المعانی بیت ز مژکانش
دشنه ها زد سینه دل شده حال دل بیچاره مشکل خنجر عربیدر ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی

دمر آهن قلای ارزیز باقر مس روی توج دهم

آهن همزه ممدوده نک وهانک فتحلری و نون ایله مطلق دمور معناسنه هم دخی
قلیج معناسنه ده کلور ارزیز همزه نک فتحی و رانک سکونی و زای
معجمه نک کسری و زای ثانیه ایله معادندن قلای دیرلر عربیده رصاص دیرلر مس
میمک کسری و سین ایله معادندن باقر که عربیده نحاس دیرلر ابو المعانی بیت
اکر نحیف کند یادی بهر کار شود مس سیم و زر در دست بازار روی رانک
ضمی و واوک امالهسی و یاء تحتیه ایله توج که فاما که اماله سز بشی معنایه در
از جمله بری یوز دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیتی اولنده کلور
دیمشلر تو رشنه اسرب کومشه سیم التونه زر

116

اسرب همزه نک ضمی و سینک سکونی و رانک ضمی و باء موحده ایله قورشونکه
عربیده آنک دیرلر فائده بو قورشون بر معدندر که کمش ایله بر معدنده
حاصل اولور وزنده التون ایله جیوه دن ماعدا معدنلرده کران اولور غایتده
نرم اولور وجمیع معادنلردن الیغندر والماسی که جمیع معادنلردن قورشوندن جمله دن
نرم و سست ایکن صونپاره بی قورشونه قویوب الماسی اشی ایدرلر شاعر بیت
انچه در سختی بجد بوده است الماسی بین اینقدر سست زاسرب صحبة اشد چون
بنیر سیم سینک ممدوده نک کسری و میم ایله کومش که عربیده فضه دیرلر فرهنگ
میرزاده برنوع یا لغزده سیم دیرلر زر زای معجمه نک فتحی و را ایله التونکه عربیده
ذهب دیرلر کاهیجه تشدید را ایله ده استعمال ایدرلر شاعر در معمای زر قطعه
قطران دائره که دور محیط جذر تصحیف ضد نشنا بود همنشینش مصحف کردم
نام آنست که بنده را بنود شاعر در لغز بیت زرع کن زبرا که زرع از جمله کاری
بهتر ست نذر را ثلثان زدست ثلث باقی هم ز دست بوندنه بشقه ایکی معنایه
دخی کلور اول بمعنی پیر یعنی زوجه ثانی نام پدر رستم جهانکیر دیدیکی ن خ ن

ذکر دریاکمی کشتی رئیسی ناخدا یل باد

دریا ذکریده دخی شایعدر شیخ سعدی بیت بدریا در منافع بی شمارست
اکر خواهی سلامت در کنارست کشتی کافک فتحی و شین معجمه نک سکونی و تاء
فوقیه ممدوده نک کسرا ایله کمی که عربیده زورق و سفینه و مرکب البحر دیرلر
شمس فخری بیت جو دبی را تربیت فرمود در ابش همه کف یکشند کشتی ناخدا
نونن ممدوده نک فتحی و خاء معجمه نک ضمی و دال ممدوده نک فتحیله بمعنی مهتر ملاحان
یعنی کمی رئیسی دیمکدر بو لفظ موزد سر کبدر فهم ایله میر نظمی بیت چو ملاحان
همه آماده بودند ز کشتی ناخدا آزاده بودند باد بمعنی ریح و هوا باقی اون
معناسی دخی وار در قطعه ثانیه نک بیت سادسی شرحنده کجدی ن

أچق یلکن کشاده بادبان بغلو دمر لنکر

کشاده کاف فارسیه نک ضمیله أچق و اچلمش معناسنه اسم مفعولدر کشاده لفظنده
بو ماده نک جمیعیسی مرحوم کاف فارسیه ده ذکر و ایراد ایلدی فلا تغفل بادبان
دالک سکونیله کمی یلکنی که عربیده شراع دیرلر حکیم انوری بیت آسمان در
کشتی عمرم کند دائم دوکار کاه شادی بادبانی وقت اندوه لنکری معنای ترکیبسی

ایله

ایله منسوب دیمکدر چونکه بان بو مقامده ادات نسبت دیو ادوات مرکبه ده
کچدی بوندن بشقه بادبان ایکی معنایه دخی کلور اول قفتان و پیراهن
بغاسی ثانی استعاره طریقیله بمعنی ساغر بعض فرهنکلرده سرن درکی دیو
تفسیر ایلدی اما یلکن معناسنه اولمسی اشهردر لنکر ذکریده دخی شایعدر
نظم اللآل بیت لنکره مرساته دی یلکنی شراع اسکله کلا وجزیره اطا
بوندن بشقه دورت معنایه دخی کلور اول بمعنی خانقه یعنی تکیه ثانی بمعنی
وقار و تمکین ثالث بمعنی مکار و محل و صاحب خدمه رابع بمعنی قلندرخانه و مکان رندان

یقین اوله مشو ندیک سلطان ز اسلاطینه

مشو فرق بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کلن شدن لفظندن نهی حاضردر
اولنده که میم مفتوحه ادات نهیدر کما سبق فی الادوات البسیطه میر نظمی بیت
مشو تا اینقدر بیجود و غدار نماند بخنین پر کرم بازار نزدیک نونک فتحی
و زای معجمه نک سکونی و دال ممدوده نک کسری و کاف ایله یقین که عربیده قریب
معناسنه اصل نزد قرب معناسنه در که یا نحبت نسبت ایچوندر کاف الحاقیه
نزدیک دیرلر باریک و تاریک کبی و قرب معناسنده کلور ابو المعانی بیت بنزدیک
تو جای عاشقان نیست کرفته جای نزدیک تو اغیار سلطان ز آخرنده کی لفظ
زا ادات مفعولدر کما سبق فی الادوات المرکبه فاما که سلاطینه دیو ناظم ترکی
تفسیر حین نقیده و ضیقه واقع اولان نکره عمومی مفید اولدیغنه مبنی اوله قائل

اوزاقدن کور ببین از دور دخی باق دیمک بنکر

ببین فرق بشنجی قطعه نک بیت تاسعنده کلن دیدن لفظندن امر حاضردر
مستقبلاتی اولمغاسه رجوع اولنه اولنه باء موحده صله در کما سبق فی الادوات
البسیطه صائب تبریزی بیت جلوه مستانه آن سرو قامت را ببین چشم بکشا
موجه دریای رحمت را ببین از بمعنی من کما سبق فی الادوات المرکبه دور اوزاق
دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی بنکر اون دوردنجی قطعه نک
بیت سادسنده کچن نکریدن لفظندن امردر اولنده کی با صله در

٢٢ ز خویش آگاه باشد آنکه کرد این قطعه را از بر

ز بمعنی من کما سبق فی الادوات خویش کندو دیو اوتوزنجی قطعه نک بیت
رابعنده کلور آگاه همزه نک مدیله خبیر دیو یکرمی بشنجی قطعه بیت خامسنده

کلور باشد اوله دیو قطعهٔ ثانیه‌نک بیت ثالثنده کلور (ملحوی) این قطعه قطعهٔ
رابعه‌نک عنوانده کلدی را ادات مفعولدر از بس همزه‌نک فتحی و زای معجمه‌نک
سکونی و باء موحده‌نک فتحی و را ایله حفظ ایلمک معناسنه حکیم خاقانی بیت
روزی هزار بار بخوانم کتاب صبر چشم نیست لاجرم از بر نمیشود
حاصل معنی کندودن اکاه و خبیر اولور اولکسنه که بو قطعه‌یی حفظ ایله

پدر بابا پسر و فرزند اوغلدر انا مادر

پدر معروف بابادر عربیده اب دیرلر حضرت آدم‌ه دخی پدر و بابا و اب
و انا دیرلر حافظ بیت پدرم روضهٔ رضوان بدو کندم بفروخت ناخلف
باشم اگر من بجوی نفروشم پسر باء فارسیه‌نک کسری ایله اوغل معناسنه فرزند
فتحله بمعنی ولد اگرچه ذکر و انثایه شاملدر لکن ذکرده استعمالی غالبدر
مادر بمعنی والده وام شیخ سعدی بیت بشت دوتای فلک راست شد از خرمی تا چو فرزند زاد مادر ایام را

قرنداشدر برادر همشیره در خواهر

برادر کسر ایله حقیقهٔ قرنداش معناسنه هاتفی در لیلی و مجنون بیت صد بار
بود سگ موافق بهتر زبرادر منافق دادر بمعنی برادر ایضا حضرت مولانا
بیت تلخ خواهی کرد بر ما عمر ما که بدین میداردی دادر ترا بعض نسخه‌ده یاد
مشفق و محب صادق معناسنه مرویدر خواهر خاء معجمه‌نک بین الفتح والکسر اماله
واو و بعده الفله بمعنی همشیره عربیده اخت دیرلر همشیره دخی فارسیدر ترکیبه‌سی بیلنه بعضیسی قلندی

نیا اولدی بویوک بابا نبیره اوغلنک اوغلو

نیا نونک کسری و یاء تحتیه ممدوده‌نک فتحیله بمعنی جد یعنی بیوک بابا که ترکیده
دده دخی دیرلر نبیره نونک فتحی و باء موحده‌نک کسری و رانک فتحی و هاء رسمیه
ایله اوغل اوغلو ترکیده طورن عربیده سبط و حفید دیرلر حکیم فردوسی
بیت نبیره که چشم اورد یا نیا هم از ابلهی باشد و کیمیا

نبیسه هم قز اوغلو در برادر زاده در افدر

نبیسه نونک فتحی و باء ممدوده‌نک کسری و سینک فتحی و هاء رسمیه ایله قز
اولادی حاصلی اوغل اولادی نبیره قز اولادی نبیسه افدر همزه‌نک فتحی
و فانک سکونی و دالک فتحی و را ایله بمعنی برادر زاده بعض فرهنکلرده بمعنی
همشیره زاده دیو مسطوردر سیف بیت سلسلهٔ جعد بنفشه عارض کت سنا وش افدر ویر ویرجه

دیشیدر

دیشیدر ماده عورت زن دیشو در طول عورته کالم

ماده میم ممدوده‌نک و دالک فتحلری و هاء رسمیه ایله بمعنی انثی هر نه‌نک اولورسه
مقابلی نر لفظیدر دال مشدده ایله عربیده اصل معناسنه زن زای معجمه‌نک
فتحی و نون ایله عورته عربیده امرأه دیرلر مقابلی مرد لفظیدر شاعر بیت
دربن منزریع اگر مرد ست اگر زن کسی نخورد از کشت ار زن هم دخی زدن
لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی دخی اولور کالم کاف فارسیه‌نک و لامک
فتحلری و میم ایله طول عورت معناسنه شمس فخری بیت دشمن درگه ترا باشد بچه دائم بتیم و زنه کالم

ار اولدی شوی و شوهر یعنی زوج ار دیمکدر

شوی شین معجمه‌نک ضمی و واو مجهول و یاء تحتیه ایله بمعنی زوج یعنی عورتک اری و واو
معروف ایله شستن لفظندن امر و وصف ترکیبی دخی اولور جامه شوی کبی شوهر
شین معجمه‌نک فتحی و واوک سکونی و هانک فتحی و را ایله بمعنی زوج مذکور استاد
لبیبی بیت زن دنیا بعجوز جمله اندیش کند هر پنج روزی شوهر خویش
نونک فتحی و را ایله ایرمک معناسنه هر نه‌نک اولورسه بوندن بشقه بش معنایه
دخی کلور اول بمعنی آلت رجل کیر کبی ثانی بمعنی زشت و قبیح ثالث نام پدر رستم
که نرم و نریمان دخی دیرلر رابع بمعنی موجهٔ آب خامس اغاج اورتاسنده اولان
شاخدر بو معنالرده اخرنده هاء رسمیه ایله نره و مشددا ایله نره دخی
نشکم قرق برنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کلور ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

دوکون سور اویون بازی ضیافت اولدی مهمانی

سور سین ممدوده‌نک ضمی و را ایله دوکون معناسنه خواجه سلمان بیت چند
سوری و سرور به که اگر در فکری خانهٔ زهره بود برنجی از ان عالم سور هم
دخی ایام سرور و هنکام حبور ده اولان ضیافت معناسنه و قلعه سوره معناسنه ده
کلور بازی باء موحدهٔ ممدوده‌نک فتحی و زای معجمه ممدوده‌نک کسر ایله بمعنی لعب
یعنی اویون ابو المعانی بیت طفلی چو کند بجان عاشق بازی باید که کند عاشق
او سر بازی بعض نسخه‌ده جانباز معناسنه ده کلور مهمانی اخرنده یاء مصدریه
ایله بمعنی ضیافت و قونقلق ابو المعانی بیت خیال آن پری کاشانهٔ در اگر بد
کنم با خون دل بخت جگر ترتیب مهمانی چونکه مهمان مسافر دیو فرق سکزنجی قطعه‌نک بیت اولنده کلور

سویمک شادمانی باکره دوشیزه قیز دخت

شادمانی دالک سکونی وضرورت وزنده کسری وآخرنده یاء مصدریه ایله
یعنی فرح وسرور چونکه باء تحتیه سز شادمان فرحناک معناسنه ابوالمعانی
بیت یکنفس با لطف جانانم انکشتم شادمان در همه عمری ندانستم که چون شود
دوشیزه دال ممدوده نک ضمی وشین معجمه ممدوده نک کسری وزای معجمه نک فتحی
وهاء رسمیه ایله بکر قز معناسنه کمال اسمعیل بیت دوشیزه کان خاطرمی بینی که
غنچه وار بی نخ کرفته اند در نوشته سار دوست جمع قلند وقده هاء رسمیه کاف
فارسیه یه ابدال اولنمسی قاعدهٔ کلیه در نکته بکر قز معناسنه باکره یی نه قدرکه
غلط دیدیلر ایسه ده لکن غلط مشهور لغت فصیحدن اولی اولمغله اختیار اولندی
دختر دالک ضمی وخاء معجمه نک سکونی وتاء مثناة فوقیه نک فتحی بنت را سز دخی بو معنایه در

خصم جد خویشاوند ونزدیکی یقینلغدر

خویشاوند خاء معجمه نک بین الفتح والکسر اماله سی وواو مجهول ویاء تحتیه نک سکونی
وشین معجمه ممدوده نک وواوک فتحلری ونونک سکونی ودال ایله یعنی اقربا
یعنی خصمدر نتکم مفردی خویش خصم دیدی اوتوزنجی قطعه نک بیت رابعنده
کلور حاصلی خویشاوند فی الجمله خلاف قیاس اوزره جمعدر نزدیکی آخرنده ک
یاء تحتیه مصدریه در نزدیک یقین دیو یکرمی ایکنجی قطعه بیت اخیرنده کجدی

اوکی اوغلو پسندرهم اوکی بابا پدراندر

پسندر باء فارسیه نک ضمی وسینک فتحی ونونک سکونی ودالک فتحی ورا ایله اوکی
اوغل معناسنه عربیده ربیب دیرلر چونکه اوکی معناسنی مفید اولان کلمه نک
اکثر آخرنی حذف ایدوب بعده بر نون ساکن بعده بر دال مفتوحه بعده بر
راء مهمله کتوردرلر نتکم مادندر اوکی انا ودختندر اوکی معناسنه اولدقلری کبی
استاد عنصری بیت جز بباد ندر نماید این جهان جو با پسندر کینه دارد همچو
با دختندرا پدراندر راء اولانک سکونی وهمزه نک فتحیله اوکی بابا معناسنه
راء نک وهمزه نک حذفیله پدندر دخی دیرلر استاد لبیبی بیت از پدر چون از
پدندر دشمنی بیند همی مادرا از کینه برد مانند مادندر شود ❀ ❀

کشتی زاده اولان ولانژاد پاک کوهردر

ولانژاده کشتی زاده معناسنه چونکه والا اعلی دیو قطعهٔ خامسه نک بیت
ثالثنده کجدی نژاد نونک کسری وزاء فارسیه ممدوده نک فتحی ودال ایله یعنی

اصل

اصل پاک کوهر مثلا چونکه پاک یعنی طاهر کوهر بیانی دیباجه نک بیت عاشری شرحنده کجدی

تار وخاندار قوم وقبیله جماعتی یکسر

تار تاء مثناة فوقیه نک وباء موحده ممدوده نک فتحلری ورا ایله یعنی قوم وقبیله
عربیده تبار هلاک معناسنه در خاندار
یکسر یاء تحتیه نک فتحی وکافک سکونی وسینک فتحی ورا ایله بر اوغوردن و
باشدن باشه معناسنه در بو مقامده تفسیرده چندان مدخلی یوقیسه
ده مناسبتدن دخی خالی دکلدر علی ما لا یخفی ❀ ❀ ❀

فرومایه دون یسز شخص بداختر اوغورسزدر

فرومایه معنای ترکیبیسی دخی اصل الحق معناسنه ذیرا فرو فانک وراء نک ضمه‌لری
واخفاء واو واظهاری ایله الحق ودون معناسنه مایه یعنی اصل شیخ سعدی بیت
با فرومایه روزکار مبر کز نی بوریا شکر نخوری بداختر یعنی مشئوم الطالع
وبدبخت یعنی اوغورسز چونکه بد فنا دیو اوتوزبشنجی قطعه نک بیت اولنده
کلور اختر طالع دیو قطعهٔ خامسه نک بیت اولی شرحنده کجدی عبد الله هاتفی
بیت زانعام واحسان صاحب قران فراموش کردند بداختران فائده فرو
دورت معنایه در اول اشاغی والحق معناسنه ثانی یعنی بلع یعنی یوتمق ثالث
صو یه طالمق معناسنه رابع تحسین لفظ ایچون اوائل مشتقاته داخل اولور مایه
بش معنایه در اول یعنی اصل مثلا سرمایه کبی ثانی هر حیوانک دیشیسی علی الخصوص
دوه نک دیشیسی خصوصا ثالث خمیر مایه سی رابع یعنی قدر ومقدار خامس
فربدونی فربه یه ایتدکلری کاوه دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ❀ ❀

تلنکی آج ومحتاجه دینور جمعی اولان بینزدر

تلنکی تاء فوقیه نک ولامک ضمه‌لری ونونک سکونی وکاف فارسیه ممدوده نک
کسری ایله یعنی آج ومحتاج وسائل کمال اسمعیل بیت بکش خام طمع خواند وبکی
بی نفسی یکی تلنکی کابل بکش خواری خاد بینز یعنی فقیر ومسکین یعنی جمعی
معنای ترکیبیسی آلتونسز واقچه سز دیمکدر چونکه بی ادات نفیدر کما سبق
فی الادوات المرکبه زر آلتون دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی ❀

سخی آدم جوانمرد باغشلایچی بخشنده

جوانمرد نونک سکونیله یعنی سخی وجوانمرد وکریم النفس ترکیبده جوامرد بوندن

غلطدر معنای ترکیبیسی کنج آدم دیمک اولور امّا بو معنایه استعمالی یوقدر
بخشند بای موحده نک فتحی وخای معجمه نک سکونیله بخشیدن لفظندن اسم
فاعلدر جامی بیت جرم بخشنده و بخشاینده   در بروی همه کشاینده

خسیس والجف ناکس دینور استکلو خواهشکر

ناکس بمعنی و سفله و دون معنای ترکیبیسی آدم دکل دیمکدر چونکه نا ادات
نفیدر کس آدم و انسان معناسنه در و فدر شیخ سعدی بیت هان کس نان کس
نباشی باکریه خوان کس نباشی خواهشکر اسم فاعلی چونکه خواهش خای معجمه نک
بین الفتح والکسر اماله سی و واو علامت و الف خواهیدن لفظندن امر آخرینه
ماقبلی مکسور شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر کر ادات اسم فاعلدر کما سبق
فی الادوات المرکبة بجهدن بن کتوردم بو یله اینجو بو یله جوهرهم تفسیردر
ز ایران منی بیاوردم چنین دُر و چنین کوهر ز بمعنی من کما سبق فی الادوات
ایران همزهٔ ممدوده نک کسری و رای مهموده نک فتحی و نونیله مجموع ولایت
عراق و فارس و آذربایجان و خراسان مملکتیدر که فریدون شاه فرزند
کبیری ایرج شاهه ویرمشدی اول اجلدن ایران تسمیه اولنمشدر و نهر جیحونک
جیحونک او نه جانبنی توران نام اوغلو ویرمشدی توران تسمیه اولنمشدر هم دخی
ایران نام هو غنک شاه بن سیامک شاهدر من بن دیو قطعهٔ ثالثه نک بیت
اولنده کچدی بیاوردم ماضی متکلم وحده در کتوردم معناسنه مصدری همزه نک
مدّیله آوردن لفظیدر نتکم وصف ترکیبی اولدیغی حالده آوریکری بر نجی
قطعه نک بیت اخیرنده کچدی اولنده که بای موحدهٔ مکسوره صله در چونکه آوردم
همزه سی یای تحتیه ابدال اولنمشدر علی ماسبق فی المقدمة چنین بو یله دیو قطعهٔ
ثالثه نک بیت ثالثنده کچدی دُر اینجو دیو قطعهٔ رابعه نک بیت رابعنده
کچدی کوهر معرب جوهر در بیانی دیباجه نک بیت عاشری شرحنده کچدی

قطعه چون مهر چون درخشان در جهان پرتو نشاد   ٢٤

قطعه چون مهر قطعهٔ خامسه نک عنوانده کچدی درخشان دالک فتحی و خای معجمه نک
سکونی و شین معجمه ایله درخشیدن لفظندن امر آخرینه الف و نون الحاقیله اسم
فاعلدر بمعنی لامع و مشرق ناصر الدین بلخی بیت   رخ درخشان او خورشید جان
باد لب لعلش حیات وجاودان باد در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة جهان

بمعنی

بمعنی دنیا کما سبق آنفا پرتو نشاد وصف ترکیبیدر شعاع صاچیجی معناسنه
چونکه پرتو شعاع دیو اوتوز التنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور نثار نونک
کسری و ثای مثلثهٔ ممدوده نک فتحی و را ایله صاچمق و صاچیجی معناسنه میوه و اقچه
و امثالی لکن بو مقامده اسم فاعل معناسنه در نتکم کوهر نثار دکلمسنده اولدیغی
کبی فی الاصل عربیدر فارسیده و انثار ده شابعدر جامی بیت اصبحت
ذا ترالک یا شحنة النجف بهر نثار در نو نقد جان بکف حاصل معنی شعاع صاچیجی
جهانده اشراق ایدیجی کونش کبی بر قطعه یا خود قطعه در ماسبقدر کبی مناسبت ظاهردر

رخشی آت پار لایجی رخشنده پارلق تابدار

رخش رانک فتحی و خای معجمه نک سکونی و شینیله بمعنی اسب یعنی آت میر نظمی
بیت رخش و دولت همیشه در زین باد نزد و ذ کهنش بیان مراد فی الاصل رخش
رستمک مشهور ابرشی دیدکلری آتنک دونی اسمی ایدیکه اکا فردوسی پور ابرش
دیو تعبیر ایدر صکره غلبهٔ استعمال ایله کره رک مطلق آت معناسنه اولدی
هر نه رنکده اولورسه اولسون و شعرا اسفار طریقیله ممدوح آتنه رخش دیرلر
بوندن بشقه رخش بش معنایه دخی کلور اول بمعنی قوس قزح ثانی ضیا و فروغ
ثالث آینه و امثالی بر آق نسنه دن ظاهر اولان عکس معناسنه رابع بمعنی دورنک
سرخ و سپید خامس بمعنی فرخ و مبارک رخشنده فتحیله رخشیدن لفظندن
اسم فاعلدر تابدار بای موحده نک سکونیله ضیا لو و حرارتلو معناسنه در اما اکثر
فروغ و ضیا و شعله معنالرینه استعمال اولنور عنصری بیت کفتم تهی بر بن دلم
آن تابدار ذلفها کفتا که مشکناب نداز قدرار و تاب

یک لطافتلو ظرافتلو دیمکدر آبدار

آبدار بای موحده نک سکونیله بمعنی طری و لطیف و تازه میوه اولسون غیری
اولسون بوندن بشقه اوچ معنایه دخی کلور اول بمعنی مرد مصاحب و مجلس آرا
ثانی بمعنی تیغ و خنجر جواهر در رابع بر نوع کباب که لیف خرما یه مشابه بر اوتدر
فی الاصل آبدار وصف ترکیبیدر آب طراوتیچی نتکم تابدار تاب طراوتیچی معناسنه
اولدیغی کبی چونکه آب معنالر ایله فرق بر نجی قطعه نک اوّلی متنی و شرحنده تاب
معنالر ایله قطعهٔ خامسه نک بیت خامسنده کچدی داردا شتن لفظندن امر یا خود اسم فاعل مخففدر

عاشقک معناسی اولش دوستدار و دوستدار

ایکیسیده وصف ترکیبیدر چونکه دوست معلومدر آز همدهمزه ایله اریدن
لفظندن امردر یاخود اسم فاعل مخففدر داد داشتن لفظندن کذلک شاعر
بیت دوستدار الم و دوشمنی شادی شده ام حالت عشق عجب حال دکر باشد

بر برینه راست کلمک دوچهار ایله دوچار

بو ایکی لفظک معنای ترکیبیسی ایکی دورت دیمک اولور نتکم اون طقوزنجی قطعه نک
بیت اولنده کجدی دوچهار استاد فرخی بیت هر که بانو بجند شد دوچهار
یا ظفر زد او بکیست بحرب دوچار حضرت مولانا قدس سره بیت بزد بان من
میان راه تنک شد دوچاری ودوچاری ودوچاری بو ایکیسنده مراد بر برینه راست کلمک معناسیدر لریدر

دادکر عدل ایچیدر جبر ایدیجی زورکار

دادکر اسم فاعلدر بمعنی عادل چونکه داد عدالت دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک
بیت ثانیسنده کجدی کر اداة اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبة مثلا عبد
الواسع بیت کرچه چون ضحاک ظالم بوجهان وی ظلم کرد دارچون نوشیروان
دادکر خواراد بوندن بشقه دادکر ایکی معنایه دخی کلور اول حضرت آدم حقیقی
جل شانه کما سبق فی الاسماء الحسنی ثانی مان ملکی چسنلرندن برچشن اسمیدر
زورکار اسم فاعلدر بمعنی ظالم و جابر چونکه زور کوج دیو یکرمی برنجی قطعه نک
بیت خامسنده کجدی کار ادات اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبة

فرصت و عصر و زمانه داخی هوادر روزکار

روزکار زای معجمه نک سکونیله اوچ معنایه در اول بمعنی فرصت ثانی بمعنی عصر
و زمان ثالث بمعنی هوا و باد معنای ترکیبیسی کونجی دیمکدر لکن انده استعمال یوقدر

قوجمقه دینلدی در اغوش و داخی اغوشتن

در اغوش اسم مصدر در امر صیغه سی او زره چونکه در تحسین لفظ ایچوندر
اغوش مد همزه ایله آغوشتن لفظندن مشتقدر یاخود در بمعنی فی کما سبق
فی الادوات المرکبة اغوش قوجاق دیو اوتوزبرنجی قطعه نک بیت ثانیسنده
کلور استاد لطیفی بیت وه که من وی نتوانم که ببوسم پی او ای بسا کی بتصرف
زد در اغوش کذشت اغوش همزه ممدوده ایله فتحیله مصدردر بمعنی در اغوش مذکور فرق اعتباریدر

هم قوجاق اولدی کنار الوق قوجاغه درکنار

کنار اغوشکه قوجاق معناسنه عربیده حجر دیرلر طرف و جانب معناسنه ده کلور ایکی
معنایه

معنایه معکوسا حضرت سلطان ولد بیت خود حدیث عشق را نبود کنار
کیر دائم عشق را اندر کنار درکنار بونده در بمعنی فی در

ساختن دینمک دخی یول طاقیمیدر برک ساز

ساختن مصدردر دوزمک و یاپمق معناسنه مستقبلانده خا زای معجمه یه
ابدال اولنور ساز دوسازنده دیرلر برک ساز بمعنی مهمات سفر و لوازم طریق
ساز مقدم برک مؤخر اولدیغی حالده ساز برک دخی بو معنایه بو ایکی صورتده
واو عطف و اوسز دخی مستعملدر فقط لفظ برک و فقط لفظ ساز دخی بو معنایه در
بویله اولنجه بونده التی لغت واردر فافهم عربیت راه تو دور امد و منزل دراز
برک راه توشه منزل بسار خواجه سلمان ساقیا برکه طرب ساز که از بلبلی
وکول کار و بار چمن امرود بر کست و ساز فائده فقط برک اون ایکی معنایه
کلور نتکم اون بشنجی قطعه نک بیت اولی شرحنده کجدی فقط ساز اون معنایه در
ایضا اول بمعنی تدارک سفر کما عرفت انفا ثانی بمعنی انتظام حال ثالث معروف
رابع بمعنی سامان اما سامانک اون ایکی معناسی واردر اکثرینه استعمال اولنور
خامس بمعنی سلاح جنک سادسی بمعنی تدارک ضیافت سابع بمعنی مکر و حیله
ثامن بمعنی نفع و فائده تاسع بمعنی مثل و مانند عاشر صیغه امر و وصف ترکیبی اولور

منتظمدر سازمند یک موافق سازکار

سازمند زای معجمه نک سکونیله اسم منسوبدر چونکه ساز بمعنی انتظام کما عرفت
انفا مند ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبة شیخ نظامی بیت بر بین سازمندی
جهانکیر شاه برافراخت رایت زماهی بماه سازکار سکونیله ایضا چونکه کار ادات
نسبت و اسم فاعلدر میر نظمی بیت ای ذلطفت سازکار عاجزان کار عاجز ساز
و احسان رسان فاما کسری زای معجمه ایله بمعنی آلت اهل صنایع معنای ترکیبی یه دخی اوفق اولور

شوکه ماکولاتدن میخوش خوردینور

خوشخور شین معجمه نک سکونیله اطعمه و اشربه و میوه لردن بر مقدار حموضتلو
اولنه دیرلر ناظم نحریرک ماکولاتده قصری تغلیب یاخود مجاز در اصلنده وصف
ترکیبیدر چونکه خوش قطعه رابعه نک بیت رابعی شرحنده کجدی خور خوردن
لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر میخوش دخی فارسیدر ترکیده شوعیله تفسیر ایدنلری

هم کوا دیدن سکر مکه هضمی اسانی خوشکوار

خوشگوار اصلنده وصف ترکیبیدر هضمی آسان معناسنه واطعمه‌دن ذو اشربه‌دن لطیف ولذیذ معناسنه ابو المعانی بیت چو با نقل خوشخوار
و یار نکو می خوشگوار از کف خوب رو ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

اولدی فکر ایتمک نهیدن هم سکالش اوپه‌در

نهیدن نونک فتحی وهاء ممدوده‌نک کسر ایله مصدردر فکر ایتمک معناسنه هم دخی یم خوردن معناسنه ونهادن معناسنه ده کلور کذا فی فرهنگ ذهانکو یا

سکالش سینک کسری وکاف ممدوده‌نک فتحی ایله سکالیدن لفظنک امری اخرینه ماقبلی مکسور شینی معجمه الحاق ایله اسم مصدردر بمعنی فکر واندیشه اساد رودکی بیت ای مجه کنون تو شعر منی از بر کنی و بخوان از منی دل و سکالش واز تو تن و ذبان بمجمع الوسده بمعنی اندیشه‌مند ومتفکر اسم فاعل دیو مرویدر کذا فی فرهنگ میرزا ابراهیم همدخی خیله وخودعه معناسنه ده کلور

ایشده تأخیر و تأنی ایلمکدر بردوبار

صلح معناسنده دریعنی بارشمق آشتی

آشتی همزهٔ ممدوده‌نک فتحی وشینی معجمه‌نک سکونی وتاء فوقیه ممدوده‌نک کسر ایله بارشمق که عربیده صلح معناسنه در فی مقابلی ایله ذکر ایلمشدر بیت جنگ آشتی آستی آشتی ندارد الا آشتی خوش سروکاری ازآنی بد خو مرا نا آشتی

جنکلشمش پرخاش ورزم وکیرودار وکارزار

پرخاش باء فارسیه‌نک فتحی ورانک سکونی وخاء معجمه ممدوده‌نک فتحی وشینی معجمه ایله بمعنی جنگ وشوغا شمس فخری بیت کر اجال که پادشا ابواسحاق کند تصور کین وبجل بپرخاش رزم رانک فتحی وزای معجمه‌نک سکونی ومیم ایله بمعنی جنک وجدال ایضا خواجه حسین ثنائی بیت مردیش روز رزم مرد از برادر بجو هراند از دهم دخی هیجه وهیزم معناسنه ده کلور کیرودار کاف فارسیه ممدوده‌نک کسری ورانک ضمی وواو مجهول ودال ممدوده‌نک فتحی ورا ایله بمعنی جنک وآشوب ایضا معنای ترکیبیسی اوطوت دیمکدر اکثر صفت جنکاورلور ومطلق جنک معناسنه ده کلور نتکم بو مقامده اولدیغی کبی میر نظمی بیت بجوشی آمد شور وشی

کیرودار

کیرودار زهره وظرف کشته بی شمار بو معنایه دار وکیر دیرلر کذا فی فرهنگ شعوری کارزار سکون راء اولی ایله بمعنی جنک وجدل ایضا حکیم سوزنی بیت بنفشه سمن ایمغ تیغ تو ملکا بلاله کاشتی دشت کارزار تو باد معنای ترکیبیسی

قلندی اهلایشی دیمک اولور جنک دخی فارسیدر ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر ورزجه

طاسه لواندوهکین وتاسه اولمشدر فژم

اندوهکین اسم منسوبدر چونکه اندوه همزه‌نک فتحی ونونک سکونی ودال ممدوده‌نک ضمی واظهار ها ایله بمعنی غم وغصه کین ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبة فژم فانک وزای معجمه‌نک فتحلری ومیم ایله غم وغصه اندوه کبی وزای فارسیه وراء مهمله ایله دخی مرویدر لطیفی بیت چه شد از دلت ای شاه کرم برهاند دل مارا از فژم

قلبی محزوم خاطری مجروح دیرلر دلفکار

در دلفکار لامک سکونیله بمعنی محزون القلب ومجروح الخاطر معنای ترکیبیسی دخی بویله چونکه دل قلب دیو اونیدنجی فصلنک بیت ثالثنده کجدی فکار فانک کسری وکاف فارسیه ممدوده‌نک فتحی ورا ایله بمعنی مجروح ومشوش کاهی مجروح خاطر معناسنه ده

فکرما کلور ابو المعانی بیت بیت رسد زخنجر نانی جاراحتی بدل نهد بدست کرم سینه

داز مفهوی بنادانار هم معمار ایمشی

داز دال ممدوده‌نک فتحی وزای معجمه ایله بمعنی بنا وبالحق هم دخی تشدید نون ایله بناء معناسنه که یاپوجی دیمک اولور وبو بغدای وارپه سنبله‌سی قلچغی که دامنی معناسنه ده کلور دازار بمعنی معمار وبمعنی بناء یعنی یاپوجی هم دخی حق جل وعلی حضرتلرینه ده اطلاق اولنور کما سبق فی الاسماء الحسنی اصلنده وصف ترکیبیدر چونکه داز بناد یو آنفا کچدی ار مدایله اریدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر اصلی آور واو ریدن ایدی ❊ ❊ ❊

یاز اوی تخکم دخی محکم دیمکدر استوار

تخکم تاء فوقیه‌نک فتحی وخاء معجمه‌نک سکونی وکاف فارسیه‌نک فتحی ومیم ایله بمعنی خانه تابستان همدخی ترکستانده بر اولکه اسمیدر استوار همزه‌نک ضمی وسینک سکونی وتاء فوقیه‌نک ضمی وواو ممدوده‌نک فتحی ورا ایله بمعنی محکم ومتین مسعود سعد سلمان بیت پایدار واستوار است از تو دین وممکلت پایدار واستوار واستوار بوندن بشقه دورت معنایه دخی کلور اول بمعنی معتمد وامین ثانی

۹۲۵

اینانمق معناسنه ثالث بمعنی تمام شدن رابع بمعنی برابر اُسدن ❊ ❊

دیزه دیزه پاره پاره طارطغاندر ترت مرت

دیزه راء ممدوده نک کسری وزای معجمه نک فتحی وهاء رسمیه ایله بمعنی قطعه وپارچه وخرده پاره پار فارسیه ایله فارسیده ترکیبده دخی شابعدر بو یله اولنجه دیزه معناسی پاره پاره دیمک اولدی ترت مرت تاء فوقیه نک ومیمک ضمه‌لری بعدها راء وتاء فوقیه ایله بمعنی تار مار یعنی طارطغان دیمک اولور توابع الفاظ قبیلندندر شمس فخری بیت بدسگالش ترت ومرت هر دو مار نیکخواه بدسگالش ترت مرت همدمی ترت مرت بدانجام وبدأسلوب ونظرده حقیر معناسنه در فرهنگ جهانگیریده فتحه ایله روایت اولنمشدر وبر معناسی دخی تاراج دیو منقولدر

خرد ومرد اوفق تفک یعنی طاغلمش تار مار

خرد مرد خاء معجمه نک ومیمک ضمه‌لری بعدها راء ودال ایله توابع الفاظ قبیلندندر اوفق تفک معناسنه واو معروف ایله خورد مرد دخی بو معنایه در تار مار دخی توابع الفاظ قبیلندندر بمعنی پراکنده وپریشان یعنی طاغلمش شمس فخری بیت عالمی کردی ذتاب تیغ چون ترت مرت کشوری کردی ز سهم تیر بران تار مار چغتاییده الافاق دیرلر که الاق بولاق بوندر قاعده توابع الفاظ قبیلندن اولانلرک معناسی اکثر بر کلمه‌دن صکره کلمهٔ مذکوره نک حرف اولی یرینه میم کتوروب تکرار ایدرلر مثلا تار مار وخرد مرد کبی بوصورتده ایکی کلمه اراسنده کاتب واو یازمدی وترکیبده محلی مختاردر لکن بهر حال واو اوقنمازفاحفظ

ایشی قیار ایشلیجی یه قیاراور دینور

قیار قافک ویاء تحتیه ممدوده نک فتحه‌لری وراء ایله بمعنی شغل وعمل لطیف بیت نیست جز عشق اختیار مرا نیست جز درد کر قیار مرا قیاراور وصف ترکیبیدر چونکه قیار قدمر فتا انفا اور وصف ترکیبی اولدیغی حالده یکرمی برنجی قطعه نک بیت اخیرنده کچدی

ایش طوتیجی کاردار ایش کوج دیمکدر کار وبار

کاردار وصف ترکیبیدر چونکه کار ایش کوج دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی دار داشتن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر بوندن بشقه کاردار جامع اموال وصاحب دیوان ووزیر معنالرینه ده کلور زاد اتشت بهرام بیت درین خرجت زمال کارداران نکشت ای شه یکی از صرف هزاران کار وبار رانک سکونی

سکونی وبینلرنده واو غیر ملحوظ ایله واو سز ایش وکار وکسب معناسنه ابوالمعانی بیت کار بارم در جهان شد عشق یار زانکه نیستم در جهان بی کار وبار فقط کار قد سبق آنفا فقط بار بمعنی حمل وکار دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت اولی شرحنده کچدی

اولامق اولدی شکردن هم دمیدن اوینه در

شکردن شین معجمه نک کسری وکافک وراءنک سکونی ایله مصدردر بمعنی اصطیاد حکیم فردوسی بیت جهان ازاندام چه پروردی اکه پرورده خویش را بشکری ❊ ❊

سودکون چرکه واو داخی نخجیر وشکار

چرکه جیم فارسیه نک فتحی وراءنک سکونی وکاف فارسیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله سودکون اوی معناسنه طالب آملی بیت بصحرای دشت چو حکم شکار چرکه نمود زمین چه کوی در حلقهٔ سوار افتاد نخجیر نونک فتحی وخاء معجمه نک سکونی وجیم ممدوده نک کسری وراء ایله بمعنی صید یعنی او میر خسرو بیت بازان سوار مست بنخجیر ومیرود رسم ذکار وکار ندید میرود هم دخی اوکنان جانوار معناسنه عموما وطایر نخجیسنه دیرلر خصوصا شکار کسر ایله بمعنی صید نخجیر کبی

هرنه استرسک استه دائما الله‌دن تفسیر وترجمه در هرچه میخواهی بجو همواره از پروردکار

هرچه هرنه دیو اون التنجی قطعه نک بیت سادسنده کچدی می اداة حالدر کما سبق فی الادوات المرکبة خواهی خواهیدن لفظندن مضارع مخاطبدر نتکم مفردغاتی یکرمنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی بجو جیمک ضمی ایله جوییدن وجستن لفظلرندن امردر استه وطلب ایله معناسنه اولنده که باء موحدهٔ مکسوره صله‌در همواره دائم دیو قطعهٔ تاسعه نک بیت ثانیسنده کچدی از بمعنی من کما سبق فی الادوات المرکبة پروردکار قطعهٔ اولانک بیت ثانیسنده کچدی

٢٥ این قطعهٔ شیرین بود دلتشنکان زجوشیر

این قطعه قطعهٔ رابعه نک عنوانینده کچدی شیرین طتلو دیو قرق سکزنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلور بود اولو دیو قرق بشنجی قطعه نک بیت عاشرنده کلور دل قلب دیو اونیدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی تشنکان تشنه آخرینه علامت جمع اولان الف ونون الحاقی وهاء رسمیه نک کاف فارسیه یه ابدالیله تشنه نک جمعیدر تشنه صوصامش دیو قطعهٔ رابعه نک بیت اولنده کچدی ز اداة مفعولدر کما سبق فی الادوات المرکبة جوی ایرمق دیو قطعهٔ رابعه نک بیت خامسنده کچدی

شیر سود دیو اوتوزیدنجی قطعه نک بیت رابعنده کلور همدخی جوی
شیر فرهاد معشوقی شیرینی ایرمانی دیو اوتوز سکزنجی قطعه نک بیت
سادسنده کلور حاصل معنی بو شیرین و طتلو قطعه کو کلو صوسزلره سود ایرمانی اولور

دلجو و دلاویز اولکه یک مقبول اوله هم دلپذیر

بونلر وصف ترکیبیدر مجوبه و امثالنه صفت اولور چونکه دل بمعنی قلب
کما سبق آنفا جو جوییدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر آویز همزه
ممدوده نک فتحی و واوک کسریله آویختن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر
چونکه مستقبلی خاء معجمه نک زای معجمه یه ابدالیله آویزد و آویزنده کلور پذیر
اون یدنجی قطعه نک بیت سادسنده کلنی پذیرفتن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر

داخی دلاور کبی هر صاحب شجاعته دلیر

دلاور وصف ترکیبیدر یورکلو و صاحب شجاعت و بهادر معناسنه چونکه دل
بمعنی قلب کما سبق آنفا آور وصف ترکیبی اولدیغی حالده یکرمی برنجی قطعه نک
بیت اخیرنده کجدی دلیر دالک و لام ممدوده نک کسری و را ایله بمعنی شجیع و بهادر
ایضا ثانی بیت ز قوت تهی مرد بازو دلیر ٭ ز بهر زبونی سر افکنده زیر ٭

اولدی نشیمن اوتراق برخیز دینسه طورمه قالق

نشیمن نونک و شینک معجمه ممدوده نک کسرلری و میمک فتحی و نون ایله اوتراق
و اوتوره جق یر معناسنه شمس فخری بیت ز تاب انتقام سطوت تو کند یکپاره کی
جق بیان
ترک نشیمن ادات تحسین و تاکیددر کما سبق فی الادوات المرکبه هانی ناظم تحریک
طورمه لفظی تفسیره ظمن بونک تاکیدیچون اولدیغنه مبنیدر خیز خیزیدن
یاخود خاستن لفظندن امردر چونکه مستقبلی خاء معجمه ممدوده نک کسری
و زای معجمه نک فتحیله خیزد و خیزنده کلور ماضیسی وقطعه تاسعه نک بیت رابعنده
کجدی حافظ بیت ساقیا برخیز و درده جام را ٭ خاک بر سر کن غم ایام را ٭

ثابت قدمدر پایدار یرلشمش اولان جایگیر

پایدار سکون یا تحتیه ایله وصف ترکیبیدر بمعنی ثابت قدم و محکم و استوار و قائم
چونکه پای ایکی دیو یکرمی یدنجی قطعه بیت رابعنده کلور دار داشتن لفظندن
امر یاخود اسم فاعل مخففدر شیخ سعدی بیت یار نا پایدار دوست مدار دوستی
را نشاید این غدار جایگیر بو دخی یا تحتیه نک سکونیله وصف ترکیبیدر یرلشمش

ویرنده

ویرنده ثابت و صاحب قرار چونکه جای مکان دیو یکرمی ایکنجی قطعه بیت رابعنده
کجدی گیر وصف ترکیبی اولدیغی حالده قطعه تاسعه نک بیت سادسنده کجدی

کهتر کوچکدر کدر دخی مهتر دیمکدر بیوک

کهتر اسم تفضیلدر بمعنی اصغر و احقر چونکه که کافک کسری و اظهار هاء ایله بمعنی
صغیر و حقیر تر ادات کما سبق فی الادوات المرکبه مهتر اسم تفضیلدر ایضا بمعنی
اعظم و اکبر زیرا مه میمک کسری و اظهار هاء ایله بمعنی عظیم و کبیر ابو المعانی
بیت ز نهار ربا مهتران عمر و مال جاه را بی توقف جرات کفتار و اوضاع مکن

شهنای و خالو زورنه در طاول دهل کوس دنبیره

شهنای شاهنایدن مخففدر ایکی سینده هانک سکونیله زورنه دیدکلری دودک
معنای ترکیبیسی شاه دودکیدر بمعنی اولور چونکه سلاطین عظام و وزراء کرام
نوبت وقتنده طبل و نقاره ایله شو دانس و ملکر اشوقا افزونا کمی شیندره
شهنای و تقدیرش خالو خاء معجمه ممدوده نک فتحی و لام ممدوده نک ضمیله شهنای
مرقوم معناسنه هم دخی طابی معناسنه که عربیده خال دیرلر دهل دالک و هانک
ضمیری ایله طاوک عربیده طبل دیرلر هاتفی بیت دهل زن فراموشی کرد از دهل
بکردن دوالش شد از دیده غل تبیره تاء فوقیه نک فتحی و باء موحده ممدوده نک
کسری و رانک فتحی و هاء رسمیه ایله بمعنی کوس و طبل استاد منوچهری بیت تبیره زن بزد طبل نخستین ٭ شعر بابا فغانی بند ید محل

یولدن خبر ایله کلوب کیدن ایلچی پیک و برید

پیک باء فارسیه نک فتحی و یاء تحتیه نک سکونی و کاف ایله بمعنی قاصد و نامه و شاطر
معناسنه ده کلور برید باء موحده نک فتحی و راء ممدوده نک کسری و دال ایله بمعنی
قاصد ایضا شاعر بیت ناکهان ظاهر شد از جانب برید ٭ کشتی پیام دوست
در کوشم رسیده ٭ عربیده اون ایکی فرسخه برید دیرلر ٭

مژده نوید و مژده جی معنوی اولمشدر بشیر

نوید نونک فتحی و واو ممدوده نک کسری و دال ایله بمعنی مژده ظهیر فاریابی
بیت مرا بشارت اقبال بامداد بکاه نوید عاطفت آورد از آستانه شاه مژده
دخی فارسیدر ترکیده شیوه تعبیر قلندی شاعر بیت مژده اقبال دار و جنبش
ادبار دهابک و خطوه بازد فتی پرده و باب را بو ندنا بشقه نوید اوج معنایه
دخی کلور اول بمتحرک ولرنه از ثانی نواده ثالث بمعنی قوت بشیر بوزن

فعیل مژده جی معناسنه فی الاصل عربیدر فارسیده و ترکیده شایعدر

در یافتم بن اکلادم بشناسی تو سن اکلاهم

دریافتم ماضی متکلم وحده در مصدری دریافتن لفظیدر نتکم امر حاضری قطعهٔ اولانک بیت سادسنده کچدی شاعر بیت بی هنر اهل هنر انشود یافتن سخن اهل هنر هم هنرست دریافتن بو بیتده ایکنجی دریافتن ایرشمک و بولمق و ماقی اولمق معناسنه در تنبیه ناظم تحریک بن لفظنی تفسیرده ادراجی بحرد مشاقت نظم اصابت عین اولماسون دیو یوخسه چندان تفسیرده مدخلی یوقدر فافهم بشناس اون بشنجی قطعهنک بیت ثالثنده کلن شناسیدن لفظندن امر حاضردر اوکنده کی باء موحده صلهدر علی ما سبق فی الادوات توسن دیو قطعهٔ ثالثهنک بیت ثانیسنده کچدی

غایت زکیدر تیزدل اکاه معناسی خبیر

تیزدل سکون زای معجمه ایله اصلی ترکیب توصیفی اولرق دل تیز ایدی کسکین کوکل معناسنه فبعد التقدیم والتاخیر سیاه چشم کبی وصف ترکیبی اولوب کسکین کوکلو معناسنه اولدی چونکه تیز کسکین دیو یکرمی برنجی قطعهنک بیت ثانیسنده کچدی دل بمعنی قلب اکاه همزه و کاف فارسیهنک مددی و اظهار ها ایله بمعنی خبیر و نقیقظ میر نظمی بیت بپای در رسید زانسوی ناکاه زاحوال ولایت کشته اکاه هم دخی اکاهیدن لفظندن امر حاضر و اسم مصدردر و وصف ترکیبیه اولور

نومید اوکیم مایوسی اوله حیف اولمشی افسوس و دریغ

نومید نونک فتحی و واوک سکونی و میم ممدودهنک کسری و دال ایله بمعنی مایوس و محروم افسوس همزهنک فتحی و فانک سکونی و سین ممدودهنک ضمی و سین ثانیه ایله بمعنی حیف و حسرت هم دخی متحیر و مایوس معناسنه و منع و تقصیر معناسنه ده کلور دریغ دال و راء ممدودهنک کسری و غین معجمه ایله بمعنی حیف و حسرت و بمعنی منع و تقصیر خواجه حافظ بیت قدم دریغ مدار از جنازهٔ حافظ * اکرچه غرق کناهست میرود ببهشت * * *

هم انتقام الموق دماوردن هم اولدی طوت بکیر

دماوردن دالک و میم ممدودهنک و واوک فتحلری و رانک سکونی و دالک فتحی و نون ایله بمعنی اخذ و انتقام مصدردر بکیر کرفتن لفظندن امردر چونکه مستقبلنی کاف ممدودهنک کسری ایله کیرد و کیرند کلور اوکنده کی باء موحده

تنزوی

ثانیسنده کچدی

تنزوی تنسوخنک ادی خوشبوی ایو قوقولیدر

تنزوی

خوشبوی بوی فی سیاه چشم کبی وصف ترکیبیدر چونکه خوش قطعهٔ رابعه نک بیت رابعی شرحنده کچدی بوی قوقو دیو یکرمی التنجی قطعهنک بیت ثانیسنده کلور شیخ سعدی بیت کلی خوشبوی در حمام روزی * رسید از دست محبوبی بدستم

غایت لطیف اشکرف تنسخ دیمکدر بی نظیر

اشکرف همزهنک کسری و شین معجمهنک سکونی و کاف فارسیهنک فتحی و رانک کسری و فا ایله غایت لطیف معناسنه بوندن بشقه اوچ معناسی دخی کلور اول بمعنی بزرک مرتبه ثانی بمعنی قوی و توانا ثالث بمعنی وقار و حشمت و تمکین تنسخ تاء فوقیهنک فتحی و نونک سکونی و سینک ضمی و خاء معجمه ایله بمعنی نجیب و نادر و غایتده نفیس عرب تعریب ایدوب تنسوق دیدیلر * *

صوباشی شحنه داروغه داخی کلانتر محتسب

داروغه دال ممدودهنک فتحی و راء ممدودهنک ضمی و غین معجمهنک فتحی و هاء رسمیه ایله صوباشی معناسنه که حکام قاپولرنده بر شخص صاحب مرتبه نامیدر فی الاصل جغتای لسانیدر صوباشی نقد رصادایله معروف ایسه ده صحیحی سین ایله سوباشی دیمکدر بوکه و طرف باشی معناسنه کلانتر سکون نونه ایله اسم تفضیلدر بمعنی محتسب و بمعنی اعظم و اکبر چونکه کلان کبیر دیو مصراع ثانیده کلور تراداتت تفضیل راجع المعانی بیت اکرچه دیده ام خرطوم پیلی * بنا شد هم چو بینی کلانتر

کوچه و کلان معناسیدر محله لفظ ده کبیر

کوچه کاف ممدودهنک ضمی و جیم فارسیهنک فتحی و هاء رسمیه ایله بمعنی کبیر و عظیم نتکم سر محله یه و سر زقاقه خاصه کوچه دیرلر بوندن بشقه اوچ معناسی دخی کلور اول بمعنی ارتحال و انتقال ثانی قفتان و چوخه و امثالی یقاسینه ایلدکلری دوکمه معناسنه ثالث کوچه دکان دیو یول دیو یکرمی یدنجی قطعهنک بیت رابعنده کلور کلان کافک و لام ممدودهنک فتحلری و نون ایله بمعنی عظیم و جسیم ابجد حکیم فردوسی بیت عدو را بکوچک بنا ید شمرد * که کوه کلان دیدم از سنک خرد بو مصراعده ایهام حسنی وار که کبیر البته کوچه کلان نسنه در فلا تغفل * * * * *

مستفعلن مستفعلن بحر رجزدر بو کهر

یعنی بو قطعه مثمن الاجزادر چونکه بحر رجز مثمن سکز کره مستفعلن در

جوهر کبی حفظ ایلسه شایسته مخدوم وزیر

جوهر دیباجه نک بیت عاشری شرحنده کچدی حفظ معروف شایسته انسب دیو قطعهٔ ثامنه نک بیت اولنده کچدی مخدوم بیانی دیباجه نک اوتوز التنجی بیت شرحنده کچدی وزیر معروف ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

٢٦ قطره درنای گوهرها شده گنجینهٔ راز

قطره درنای قطعهٔ اولی العنوانی شرحنده کچدی بو تقدیرجه زای حرفدر بوندن بشقه دخی نای داکه ضمیر ایلجو طور زوجی معناسنه وصف ترکیبیده اولسه جایزدر چونکه در اینجو معناسنه کامر بلز مرة نای اون ایکنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کچن زاییدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر گوهرها اخرنده علامت جمع اولان ها الفظی الحاقیله گوهرک جمعیدر گوهر دیباجه نک بیت عاشرنده کچدی شده فرق بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کلن شدن لفظندن اسم مفعولدر گنجینه خزینه دیو الای ایکنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور راز راء ممدوده نک فتحی وزای معجمه نک ایله یعنی سرکرک قول وکرک فعل شاعر بیت چو آمد برین روز کار دراز سپهر ان زهر کسی که میداشت راز بوندن بشقه الثی معنایه دخی کلور اوّل یعنی رنک ثانی یعنی خارپشت یعنی کرپی ثالث بالحق ایله یا بلی دیوار معنا رابع بر شهر یاخود بر قصبه اسمیدر خامس شهر سبز داره بر فرسخ یرده واقع بر قصبه اسمیدر سادسی ذکتاب حاشیه سنده امام فخر الدینی رازینک خطیله تحریر اولنمشکه زمان سابقده ایکی شاهزاده وار ایدی برینک نامی زاذ برینک اسمی ری ایدی اتفاقیله شهر بنا ایدوب هر بری کندو نامیله تسمیه مراد ایلدی میانه لرنده منازعه واقع اولوب محاربه یه مؤدی اولدقده عقلای رجال دولت مدبران امور مملکت بو یله معقول کوردیلر شهری برینک اسمینه مضاف ایلیه لر بناء علیه شهره ری واهل شهره رازی دیدیلر امام تربیده رلبسی المعماد دینی والبناینی معناسنه درکذا فی فرهند شعوری حاصل معنی حرف زای حقنده اولان خزینهٔ اسرار اولمش گهرلردر ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

چوق رسا چوق یمه بسیار مخور اندک آز

رسا رانک وسینی ممدوده نک فتحلری ایله یعنی کثیر میر نظمی بیت بسلک مقدم کرد رایم دوا چومنی بندکان دد داور رسا بسیار باء موحده نک کسری وسینک سکونیله یعنی کثیر ایضا مخور قطعهٔ ثالثه نک بیت عاشرنده کچن خوردن لفظندن نهی حاضردر اولنده کی میم مفتوحه ادات نهیدر کما سبق فی الادوات البسیطه اندک همزه نک فتحی ونونک سکونی ودالک فتحی وکاف ایله یعنی قلیل که مقابل بسیار مذکوردر میر نظمی بیت اندک نوش کردن باده راز بهتر از بسیار خوار افتاده را ❊

اولدی خرسند قناعت ایدیجی حرص دی آز

خرسند خاء معجمه نک ضمی ورانک سکونی وسینک فتحی ونونک سکونی ودال ایله یعنی قانع وقناعت معناسنه ده کلور میر نظمی بیت افزود درخشی بد بدم ام نورد خرسند بنم نظاره از نواد از همزهٔ ممدوده نک فتحی وزای معجمه ایله یعنی حرص وطمع حکیم خاقانی بیت افسر عقل بایدت بر سر از سر آز خون دل چه کنی ❊ ❊

کندنا در پرصه مساق قرقور بوی

کندنا کاف فارسیه نک فتحی ونونک سکونی ودالک ونون ممدوده نک فتحلری ایله پراسه دیدکلری بدرایحه او ترمساغک بر نوعی مشلو سبزه درکه اسلا بولنه غایت بنذولدر حکیم شفایی بیت طبیب نداشنه از کندنا دارچینی پز فته پیر بوند از ماه پروین سیر سینی ممدوده نک کسرهٔ صریحه سی وراء ایله صرمساغکه عربیده ثوم دیرلر فاماکه قطعهٔ ثالثه نک بیت عاشرنده سیر طوقی دیو کچدی اماله ایله در بوی باء موحدهٔ ممدوده نک ضمی ویاء تحتیه ایله یعنی رایحه بوندن بشقه شرفنا ده بشی معناسنی دخی ذکر ایلدیکه امید ۱ ومحبت ۲ وطمع ۳ وخوی ۴ وپیسی ۵ دوی ❊ ❊ ❊ ❊

دیشلور قوقیشه کندیده صوغان یعنی پیاز

کندیده کاف فارسیه نک فتحی ونونک سکونی ایله کندیدن لفظندن اسم مفعولدر لکن متبادری بدقوقمش معناسنه در پیاز باء فارسیه نک کسری ویاء تحتیه ممدوده نک فتحی وزای معجمه ایله مطلق صوغان معناسنه عربیده بصل دیرلر میر نظمی بیت کرنبشد زبستن بابرک سان هچو سنبل مستوان بایک پیاز ❊ ❊

اولدی پروند قودمساق که دیمکدر بوزونک

پروند باء فارسیه نک فتحی ورانک سکونی وواوک فتحی ونونک سکونی ودال ایله عاشق ایله معشوق میاننده اولان واسطه که عجم قودمساق وترک بوزونک دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت میان یاد ومامنی نیست پروند مکر دل داسنی اهم ❊ کند بند مجمع الفرسده پروند یعنی امرد یعنی ساده رو دیو تفسیر ایلدی ❊

ابنه کانی و غلامپاره یه دیرلر بچه باز

کانی کاف ممدوده نك فتحی و نونی ممدوده نك کسری ایله ابنه که بفعلنمکه راضی اوله اوغلان یاخود عورت معناسنه لکن اوغلانده غالبدر بچه باز غلامباره معناسنه فی الاصل وصف ترکیبیدر چونکه بچه بعدی دیو جو قطعه نك بیت سابقنده کلور باز قرقنجی قطعه نك بیت ثامننده کلنی بازیدن لفظندن اسم فاعل مخففدر غلامپاره دخی فارسیدر شیوعیله تفسیر قلندی چونکه پاره باء عربیه ایله بمعنی دوست و یار و مائل لکن بین الناس باء فارسیه ایله مشهور اولمشدر

مول اوییناشی دخی دیوسشه دینور کردنکل

مول میم ممدوده نك ضمی و لام ایله اول معشوقه که ترکیده اویناشی تعبیر اولنور خدن دیرلر حضرت مولانا بیت از رنگ بیخواست تا با مول خویشی میزند در پیش شوی کول خویش بوندن بشقه دوحت معنایه دخی کلور اولکی مولیدن لفظندن امردر اکلنی معناسنه ثانی بمعنی صبر و تأخیر اسم مصدردر ثالث بمعنی بازکشت رابع بمعنی ناز و جلوه کردنکل کاف فارسیه نك فتحی بمعنی دیوث و احمق کدی ابو المعانی بیت نکند ضبط زن فاحشه اش انکه کردنکل عالم باشد معنای ترکیبی سی بو بینوا چارر دیمکدر چه نکه کردنابیون دیو یکرمی یدنجی قطعه نك بیت سابعنده کلور کل چاردیو قطعه عاشره نك بیت اولنده کچدی

منکب ظاهردر

روسپی یه جاف جلب دی باشی اجق سرباز

جاف جیم ممدوده نك فتحی و فا ایله نساده روسپی و قحبه و رجالده بی وفا معناسنه هم دخی خشك معناسنه ده کلور جلب جیمك و لامك فتحلری و باء موحده ایله بمعنی روسپی عورت ایضا شمس فخری بیت کسی که یکسر مواز هواش بر کردد یقین که بر مادر اوزاینده است وزنش بر معناسی دخی تزیج که چالدرور قنده اولان نسنه معناسنه کلور سرباز باشی اجق معناسنه و شجیع و بهادر معناسنه ده کلور ایکی معنایه بیت توان کفتن مرا و امرد سرباز شود در زو میدان مرد سرباز

بهتی بهن اینجه ده باریك ستبر اولدی قالن

بهن باء فارسیه نك فتحی و هانك سکونی و نون ایله بهتی معناسنه در شاعر بیت خرد را برای صرف کند سکه دار بهن نعت بران کسی که ورا کرد میکند اما اصلنده عریض که اینلو معناسنه ده کلور کما سیجی بعد الصراع باریك باء موحده

ممدوده نك

ممدوده نك فتحی و را ممدوده نك کسری و کاف ایله اینجه و اینجلش معناسنه باریك دخی بودر دیرلر لکن بعض ارباب لغت فرق ایدیلر فرق دخی ظاهردر شاعر بیت چشمان خوشی و میان باریك ما طیب فاك حل باریك ستبر سینك کسری و تاء فوقیه نك فتحی و باء موحده نك سکونی و را ایله قالن و یوغون معناسنه اکثر ارباب کتاب بونی طا ایله سطبر یازرلر و طا ایله اوقورلر لکن غلطدر چونکه فارسیده طا بولنماز دیو کچدی حکیم فردوسی بیت چو جندی برآمد بر شی سالیان بمصر و بالا ستبرش بالا

اینلو پهنا قصه کوته و اوزن داخی دراز

پهنا باء فارسیه نك فتحی و هانك سکونی و نونی ممدوده نك فتحیله اینلو که عرب عریض دیر چونکه بمعنی القسمی ابعاد ثلثه دن برینك علی الیقین اسمیدر که عرب عرض بمعنی ترك اینی دیرلر کوته کاف ممدوده نك ضمی و تاء فوقیه نك فتحی و اظهارها ایله کوتاه لفظندن مخففدر و قصه که عرب قصیر دیرلر مقابلی دراز دالك کسری ایله اوزن که عرب طویل دیرلر بعض ترکیبلرده صفت واقع اولور نیشه دراز و عمر دراز کبی شاعر بیت نکونسار کشتی بجاه دراز نکه هرکز و بر نیایی دراز

قوشی یمی چینه و یوردی بچه لانه یووه در

چینه جیم ممدوده نك کسری و نونك فتحی و هاء رسمیه ایله قوش یمی معناسنه شیخ سعدی بیت مرغ دود که چینه بود دانه با بجاه رود که چنه نبود بچه باء عربیه نك و جیم فارسیه نك فتحلری و هاء رسمیه ایله یوردی معناسنه اسم عامدر ترسا و دهقان بچه کبی بو السنه ده باء فارسیه مشهوردر اما فصیحی باء عربیه ایله در چونکه باء فارسیه ایله بچه صرماشق معناسنه در لانه بوزنی دانه آشیان کبی یووه معناسنه در شیخ منجی بیت مرغ دل ما زهر دو عالم اندر بر و کرفت لانه فرهنگ جهانگیرده آشیانه پرنده دن عبارت آشیانه چرنده یه دخی دیرلر بوندن بشقه لانه اوچ معنایه دخی کلور اولکی بمعنی صدا و نغمه پردازی ثانی بمعنی بیکار و اواره ثالث بمعنی خانه

زنبور

مرغ قوشی بال قنددر دخی اوچمق پرواز

مرغ میمك ضمی و رانك سکونی و غینك معجمی ایله عموما قوش معناسنه عربیده طاثر کبی بوندن بشقه ایکی معنایه دخی کلور اولکی بیر اعظم اسمندن بر اسمدر ثانی بمعنی زنجبیل مرباده اولنور بال باء موحده ممدوده نك فتحی و لام ایله بمعنی جناح طائر دخی سائر میوکن [illegible] حیوان قنادی معناسنه ده کلور طالب آملی بیت بافته لا نسیم

ک

صاحب عجب بنود که شمع کلبئی پروانه را بسوزد بال بوندن بشقه التی
معنایه دخی کلور اول چارپا حیوانک اللرینه دیرلر ثانی انسانک قوللرینه
دیرلر ثالث بر نوع ماهی که غایت ایری اولور رابع بمعنی نشو و نما خامس
بر چک که طود نک قصه حاجی سادس بمعنی مال و کالا پرواز بای فارسیه نک
فتحی و رانک سکونی و واو ممدوده نک فتحی و زای معجمه ایله اوجاق و قنا اچماق
معناسنه و قنادا چمق معناسنه دخی کلور چونکه پر قناد معناسنه و از واو ممدوده نک
فتحی و زای معجمه ایله بمعنی کشاده باز کبی شمس فخری بیت ٭ زمانه بر من چون
مشفقی نهاد آغاز ٭ بکرفت مرغ دلم در هوای حق پرواز ٭ ٭ ٭ ٭

فائده سود و کزند اولدی ضرر صاتدی فروخت

سود سین ممدوده نک ضمی و دال ایله بمعنی فائده بوندن بشقه ایکی معنایه
دخی کلور سود لفظندن ماضیدر و اسم مصدر دخی اولور ثانی بمعنی چشم و شاد
مانی عربیه ٭ سودک جمعیدر چفتاییده فائده یه اسیغ دیرلر اصل اندن اسغدر
چونکه لسان ترکده واقع اولان صادی اندرسینه قلب ایدرلر نتکم دالی و طالی
تا فوقیه یه ابدال ایتدیکلری کبی کزند کاف فارسیه نک ضمی و زای معجمه نک فتحی
و نونک سکونی و دال ایله بمعنی ضرر و زیان مقابلی سود مذکوردر میر نظمی چو هرکه
کزند قصد دیکر کند بجان خود شی را کزند فروخت فانک و رای ممدوده نک
ضمیله فروختن لفظندن فعل ماضیدر بو لفظ فروختن ایکی معنایه کلور اول
بمعنی بیع ثانی بمعنی احراق معناسنه اولور مستقبلاتی بیع معناسنه اولنجه خا معجمه نک
شینی معجمه یه ابدالیله فروشد و فروشنده کلور و اکر احراق معناسنه اولور خای
معجمه نک زای معجمه یه قلبیله فروزد و فروزنده کلور خواجه حافظ بیت پدرم جنت
رضوان بدو کندم بفروخت ٭ ناخلف باشم اکر من بجوی نفروشم ٭

رایکان دی اوجونه و مفت هم اولدی تاق انبار

رایکان بای تحتیه نک سکونیله ایکی معنایه در اول بمعنی ضد کران یعنی اوجوز خواجه
سلمان بیت رایکان در قدمش چونکه سر وزر باخته هم سر چو ابر منت لخسته
کران میدارد ثانی بمعنی مفت یعنی بی مشقت و بی عوض اله کیرو حکیم سنائی بیت
هیچ طاعت یابد از ما همچنین بی علتی رایکانی ما اکر بیدی رایکان مادر پذیر
اصلی راهکانی ایدی ها یای تحتیه یه ابدال اولنمشدر مفت میمک ضمی و فانک
سکونیله

سکونیله فارسیدر ترکیده شیوعی حسبیله ترجمه قلندی ثابت بلیت بنزه
انفاحسته اوذره و یردلر ٭ بی مفت صولق یوق یا بولنمو غانه بلادر ٭
انباز همزه نک فتحی و نونک سکونی و بای موحده ممدوده نک و زای معجمه ایله
بمعنی شریک میر نظمی در توحید بیت ٭ اوست در قدرت بصنعتش بی
نظیر ٭ نیست و انباز و وکیل و هم و ذیر ٭ ٭ ٭

صپانک آدی فلاخن چیانه دیندی شبان

فلاخن فانک و لام ممدوده نک و خای معجمه نک فتحلری و نونیله صپانکه آنکله
طاش آتارلر عربیده دیرلر اکثر چوبان طائفه سی استعمال ایدرلر حکیم اسدی
بسنک فلاخن زمهد کام خوار بدوزند در خواه بیخ استوار اکا فلاخان
و فلاسنک و قلبا سنک دخی دیرلر شبان شینی معجمه نک ضمی و بای موحده ممدوده نک
فتحی و نونیله بمعنی چوبان معناسنه کمال اسماعیل بیت بعهد عدل تو کرک از بی
خوش آمد میش چو خرسی مصطبه بازی کند بچوب شبان چوبان بای فارسیه ایله
بودخی فارسیدر ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر و ترجمه قلنسدی ٭ ٭

اتمق انداختن طاش آتیجی سنک انداز

انداختن همزه نک و دال ممدوده نک فتحیله مصدر در اتمق معناسنه عرفی بیت
ای متاع درد در بازار جان انداخته کوهر هر سود در جیب زیان انداخته مستقبلی
خای معجمه نک زای معجمه یه ابدالیله انداند و اندازنده کلور سنک انداز وصف ٭
ترکیبیدر چونکه سنک طاشی دیو قطعه ثانینک بیت تاسعنده کچدی انداز انفا
مذکوردن معلوم بوندن بشقه سنک انداز مدمن خمر معناسنه
و قلعه کنکرسنده اولان اوفق سوار خلا معناسنه دخی کلور ٭ ٭

کرم و سرد نه باقیل نه بو قنادینانک

کرم کاف فارسیه نک فتحی و رانک سکونی و میم ایله بمعنی حار یعنی اسی که چفتاییده
ایسیغ و ایسیق دیرلر سرد سینک فتحی و رانک سکونی و دال ایله شاعر بیت
روز ست خوش هوا نه کرمست و نه سرد ٭ ابر از رخ کلستان همی کرد شود ٭

ایله و قتکی صنایع دیمه قیش و یاز اوقو یاز

فلله دره الناظم که ذهی تجنیسی سلیسی تام ایلدیکه نظیر قبول ایتماز

٢٧ این قطعه فرخنده دم چون روز روشن دلفروز

ابن قطعه قطعهٔ رابعه‌نک عنوانندن کچدی فرخنده مبارک دیوانی التسنجی
قطعه‌نک بیت اولنده کچدی دم دالک فتحی و میم ایله بمعنی وزن شعر حضرت
مولانا بیت بس کنی و هیچ نکو کرچه دهان پر شکرست زانکه این وزن دم
وقافیه هم عیارند بوندن بشقه اون طقوز معناسی دخی وار در نتکم تفصیلی
یکرمی طقوزنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کلور روشنی ایدینی دیو اوتوز
یدنجی قطعه‌نک بیت سادسنده کلور دلفروز وصف ترکیبیدر کوکل یاقیجی
معناسنه لکن بو مقامده مجازا کوکل ضیالندیرجی دیمکدر چونکه دل کوکل دیو
اونیدنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کچدی فروز قطعهٔ سابقه‌نک بیت سابعنده تحقیقی
کچدی حاصل معنی بو مبارک وزنلو قطعه ایدینی کون کبی کوکل ضیالندیرجیدر

سر باش و پیشانی آلن ابرو دی قاش چشم کوز

سر معروف باش معناسنه بوندن بشقه اوچ معنایه دخی کلور اول هر نسنه‌نک
اوجی وطرفی مثلا سر انکشت دیرلر ثانی بمعنی هوس و محبت بو اوچ معنایه خواجه
سلمان بیت خاک باد اسرمن کر سر افسر دارم تا ز خاک سر کوی تو سرم انجورست
ثالث بمعنی سر عسکر و سر قوم و سر کروه و تشدید ایله سر بار معناسنه ده کلور
پیشانی بای فارسیهٔ ممدوده‌نک کسری و شین معجمه ممدوده‌نک فتحی و نونی ممدوده نک
کسر ایله آلن معناسنه که عربیده جبین و جبهه دیرلر شیخ نظامی بیت به پیشانی
داغی بر کشیده چو خطی بر حطانی بر کشیده هم دخی متابعت نفسی و دلخواهی
معناسنه ده کلور ابرو همزه‌نک فتحی و بای موحده‌نک سکونی و رای ممدوده‌نک
ضمی ایله قاشی معناسنه عربیده حاجب دیرلر ایکی جانبی مراد اولندقده ابروان
دیرلر شاعر بیت ابروانست طاق ایوان جمال آب روی حسن خوبان ابروست
چشم جیم فارسیه‌نک فتحیله کوز معناسنه عربیده عین جفنایده قاذق و قاداغ
دیرلر دیده ایله فرقی قرق بشنجی قطعه‌نک بیت تاسعی شرحنده کلور بوندن
بشقه چشم یکرمی اوچ معنایه دخی کلور اول بمعنی مفصل عضو ثانی بمعنی مجرم ایلمه
اوردقلری بوقاغی ثالث صندوق و سبت قپاقلرینه و قپو و پنجره قنادلرینه
بنجلدقلری دمور رابع بمعنی قفل خامس بمعنی مکر و حیله سادس بمعنی ریا و فریب
سابع بمعنی عهد و یمین ثامن بمعنی غم و غصه تاسع بمعنی کره و عقده عاشر صو بند یکه
اکین و بستانی ایچون ایدرلر حادی عشر بمعنی خیال و ملاحظه ثانی عشر بمعنی توقع
وامید

وامید ثالث عشر کمر بند و میان بند قوشق و قلیچ و تیر کش باغی رابع عشر
قبا باغلری که ایلک و دوکمه یرینه خامس عشر بمعنی ریسمان و طناب سادس عشر
بر جمیع و ترکیب بیتنه دیرلر که بر قافیه ده بر قاچ بیتدن صکره ایراد ایدرلر
سابع عشر بمعنی کرو یعنی رهن ثامن عشر بمعنی کوز رشیجی اویونی تاسع عشر
طومار کاغذنه دیرلر عشرون دار الحربده اسیر طوتمق حادی و عشرون بچاق
و امثالی نسنه‌لرک باغی ثانی و عشرون چیلاق قوشی ثالث و عشرون بمعنی نبق

کر یک مژه مردم بیک بینی بود و ندر روی بود

مژه میمک ضمی و زای فارسیه‌نک فتحی و های رسمیه ایله کرپک معناسنه که عربیده هدب
دیرلر مردم میمک فتحی و رانک سکونی و دالک ضمی و میم ایله کوز ببکی که عربیده انسان
العین دیرلر خواجه سلمان بیت مملکت را مردم عینی و عینی مردمی سلطنت را ذات
الناجی و تاج سروری هم دخی آدم و انسان معناسنه ده کلور بینی بای موحده‌نک
و نون ممدوده‌نک کسرلری ایله بورون که عربیده انف دیرلر هم دخی کودرسنک
معناسنه مضارع مخاطبدر روی رای ممدوده‌نک ضمه حرکه‌سی و یای تحتیه ایله یوزکه
عربیده وجه دیرلر شاعر بیت محبوب خوب صورت و پاکیزه رو نقش و نکار و
خاتم فیروزه کوهباشی بوندن بشقه بش معنایه دخی کلور اول بمعنی رزق و دریا
ثانی بمعنی امید و توقع ثالث بمعنی بیعاد کردن و تفحص نمودن رابع بمعنی سبب و علت
خامس اماله ایله توجه و یکری ایکنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کچدی

رخسار و رخ و عارض یکاق دندان دیشدر حلق

رخسار یکاک معناسنه عربیده خد دیرلر اکرچه دیدنی غیری مخصوص یکاغک
ایدر اما اکثر استعمال ایله روح بدل جمله چهره یه دخی اطلاق اولنور کمال پاشا
زاده‌نک بونده اولان تصرف خاصی ادوات مرکبه‌دن سار لفظی تحقیقده کچدی
یعنی مرکب اشبا ذیلدی فاما که کتب معتبره لغاتده اسم مفرددر یکاق معناسنه
ابو تراب بیت عمری نظر از مهری بروی کردم نظاره رخسار نکویت کردم
رخ رانک ضمی و خای معجمه ایله بودخی یکاق معناسنه حتی شعرا بعض ترکیبنه جزء
ایدوب مثلا کلرخ و پری رخ دیرلر غیاث ثانی حلوانی بیت پیش کلزار رخت بلبل
و کل مجنون نست سرو در پیش قدت منهزم نامود و نشست بوندن بشقه رخ
بش معنایه دخی کلور اول بر عظیم الهیکل و کبیر الجثه قوشدر عنقا کبی وجود

خارجیسی بو قدر شطرنج قطعه لرنده اولان رخ اول قوشدن طیار تدر یعنی انک اسمیله تسمیه اولنمشدر ثانی بمعنی عنان اسب یعنی آت دیز کنی ثالث بر نوع تاجدر سلف پادشاهلر کیر لر ایدی رابع بمعنی سوی وجهت خامس بر اوتدر

عارض کسر را ایله بودخی یکاق معناسنه در فی الاصل عربیدر خواجه حافظ بیت ز شرم روی تو خورشید کشته غرق عرق ٭ نتوارماند مصر آسمان از آن عارض ٭ بوندن بشقه عارض دورت معنایه دخی کلور اول بمعنی بناکوش ثانی بمعنی عسکر ولشکر ثالث بمعنی نویسنده یعنی کاتب رابع هنوز قیللنمش قوش معناسنه عربیده سکز معنایه دخی کلور محلنده مسطوردر

دندان دالک فتحیله دیش معناسنه که عربیده سن دیرلر چغتایده تیلش دیرلر

لب طوطوق معناسنه هم دخی کنار معناسنه کلور ٭ ٭ ٭

اغز دهان دیل زبان کفتار ایمش معناده سوز

دهان دالک وهاء ممدوده نک فتحیله اغز معناسنه که عربیده فم دیرلر الفسز دهن دخی بو معنایه در فرهنگ شعوریده ایکیسنی ده دال مفتوحه ایله ایراد ایلدی فلا تغفل

زبان زای معجمه نک وباء موحده ممدوده نک فتحیله بمعنی لسان زانک ضمیله دخی روایت اولنمشدر شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند چیست ٭ کلید در کنج صاحب هنر ٭ و بر قومک استعمال ایتدکلری لغته دخی زبان دیرلر لسان دیدکلری کبی

کفتار لفظندن ماضی آخرینه الف الحاقیله اسم مصدردر علی ما سبق فی قواعد المقدمة حکیم فردوسی بیت بعیبی زبان تیز بکشاده ٭ بکفتار داد سخن داده ٭ ٭ ٭ ٭

سینه کوکس بوغاز کلو بشکنج مفهومی بلک

سینه معروفدر عربیده صدر دیرلر حکیم فردوسی بیت بر سینه آن صنم سیمبر همی داشت از تخته سیم تنک

کلو کاف فارسیه نک فتحی و لام ممدوده نک ضمی ایله بوغازکه عربیده حلقوم دیرلر شافی تکلو بیت تو هری که ز جانم بکلو می ریزد ٭ بکلو نا شده از دیده فرو می ریزد

بشکنج باء موحده نک فتحی و شین معجمه نک سکونی و کافک فتحی و نونک سکونی و جیم ایله بلک معناسنه که عربیده ساعد دیرلر بعض فرهنکلرده بمعنی دست چپ یعنی صول ال دیو مذکوردر ٭ ٭

وارن دیمشلر دیرسکه پشت ارقه اولمشی دوش اوموز

وارن واو ممدوده نک و وانک فتحیله و نون ایله دیرسک که عربیده مرفق دیرلر و رانک کسریله دخی شایعدر اغاجی بیت زمانی دست کرده جفت رخسار ٭ زمانی جفته زانو کرده وارن

پشت باء فارسیه نک ضمی و شین معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ایله ارقه معناسنه که عربیده ظهر دیرلر هم دخی ولایت نیشابورده بر شهر اسمیدر و نواحی هراتدن بر قریه اسمیدر کذا فی المجمع

دوش دال ممدوده نک ضمی و شین معجمه ایله اوموز معناسنه که عربیده منکب دیرلر هاتفی بیت کشید ندر دوش کردان کار ٭ زره های داودی زرنکار ٭ هم دخی دون کیجه معناسنه که عربیده بارحه دیرلر ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

انکشت برمق دست ال زانو دیز اولدی پای ایاق

انکشت همزه نک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیه نک ضمی و شین معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ایله برمق که عربیده اصبع دیرلر محمد قولی سلیم بیت مکن بحلقه آن زلف تابدار انکشت ٭ که هیچکس نکند در دهان مار انکشت

دست معروف ال معناسنه که عربیده ید دیرلر بر وجه حقیقت و مجاز شیخ سعدی بیت از دست و زبان که بر آید ٭ کز عهده شکرش بدر آید ٭ بوندن بشقه اون معنایه دخی کلور اول بمعنی نفع و فائده ثانی بمعنی نصرت و ظفر ثالث بمعنی مقام عالی رابع بمعنی صدر مجلس خامس بمعنی قوت و قدرت سادس بمعنی غلبه و تسلط سابع بمعنی طرز وروش ثامن بر نسخه تمام اولمق تاسع بمعنی کره و مرتبه عاشر بمعنی دستور وادن

زانو زای معجمه ممدوده نک فتحی و نون ممدوده نک ضمیله دیز معناسنه که عربیده رکبه دیرلر میر نظمی بیت بمانده در کل حیرت بزانو ٭ نلارد پای رفتن را بکیسو ٭ چغتایده تیز دیرلر هم دخی زانو تعظیم و تفخیم معناسنده کلور

پای باء فارسیه ممدوده نک فتحی و یاء تحتیه ایله ایاق معناسنه که عربیده رجل دیرلر بوندن بشقه دورت معنایه دخی کلور اول بمعنی تاب و طاقت ثانی بمعنی مقاومت ثالث بمعنی اثر یعنی ایز رابع

هم طرنق ناخن دینور قاشی بخار کر او بوز

ناخن نون ممدوده نک فتحی و خاء معجمه نک ضمی و نون ایله طرنق که عربیده ظفر دیرلر میر نظمی بیت خراشیده رخ دلجو بناخن ٭ بجای اشک زفت از دیده اشی خون ٭ چغتایده تیرناغ دیرلر

بخار خاء معجمه ممدوده نک فتحی و را ایله خاریدن لفظندن امردر او کنده کی باء موحده مکسوره صله در علی ما سبق فی الادوات المرکبة

کر کاف

فارسینک فتحیله اویوز که عربیده جرب دیرلر بر علتدر که فضلات صفرا
ورمدن وجود انسانده ظاهر اولور حکیم ناصر خسرو بیت کر نخواهی کنج کر
اذ کریبان بر هنی کن جهل کرست ای پسر پرهیزکن ذین زشت کر بوندن بشقه
دورت معنایه دخی کلور اول ادات شرطدر ثانی ادات اسم فاعلدر علی ماسبق
فی الادوات المرکبة ثالث بمعنی مقصود ومراد رابع بمعنی قدرت ومکنت

دکانلو یولدر کوچه وبجار در سوداکران

کوچه کاف ممدوده نک ضمی وجیم فارسینک فتحی وهاء رسمیه ایله دکانلو یولدر
معناسنه باقی معنالری یکرمی بشنجی قطعه نک بیت ثامنی شرحنده کچدی سوداکران
جمعیدر بمعنی بجار چونکه سودا سینک فتحی وواوک سکونی ودال ممدوده نک
فتحیله سود کبی فائده معناسنه که ادات اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبة
الف ونون ادات جمعدر علی ماسبق فی قواعد المقدمة کانه تاجرلر طالب فائده
لردر انکیچون سوداکران دیو تسمیه اولندیلر بوندن بشقه سودا ایکی معنایه دخی
کلور اول اخلاط اربعه دن بریدر ثانی اسمیدر ثانی بطریق الاستعاره شب تاریکه ده
اطلاق اولنور مذکور اوج معنایه میر نظمی تقاضا که سود اشام سودا نسوز کرد دانکاه

دادوستد آلش ویرش کالا قماش ارزان اوجوز

دادوستد دال ثانیه نک کسریله بمعنی بیع وشرا واخذ وعطا بو ایکی لفظدن ماضی صیغه سی
اولوب اسم مصدرلردر چونکه داد ویردی دیو یکرمی دوردنجی قطعه نک بیت
رابعنده کچدی ستاد آلدی دیو قطعه عاشره نک بیت ثامننده کچدی هم دخی داد
انتقام معناسنه ده کلور بو معناده دال ثانیه موقوفه اولور کالا کاف ولام ممدوده نک
فتحیله بمعنی قماش ومتاع حکیم سنائی بیت چو علم آموختی از حرص آنکه ترس
که اندر شب چو دزدی با چراغ ایدکزیده تر بزد کالا هم دخی اثاث المنزل معناسنه
وصوت وصدا معناسنه ده کلور ارزان همزه نک فتحی ورانک سکونی وزای معجمه نک
فتحیله اوجوز که عربیده رخیص معناسنه میر نظمی بیت بنمانی جانان بجان ارزان
ستانند یعنی تن دهند وجان ستانند هم دخی لائق وسزا معناسنده ده کلور

کرما وتابستان یاز ساحل مجلد کرمسیر

کرما کاف فارسینک فتحی ورانک سکونی ومیم ممدوده نک فتحیله یاز فصلیدر که مقابلی
سرماکه مصراع ثانیده کلور انجق بو معناده یازده مراد فصل صیفدر فصل ربیع

دکلدر

دکلدر چونکه وضع قدیمده ترک ربیعه یازی مجیء ایله یاز صیفه یا تحتیه ایله یای
دیرلر کیده نک ایکی فصلدر دن یازدیرلر یازده صیفده غالب اولدی بوندن
مراد غایت شاعر بیت دنیانی بر نکارد وهو اشکبار نه که مانه سر ما عجبش
بهار نه معنای ترکیبیسی اسی کلیجی دیمکدر چونکه کرم اسی دیو قطعه ثانیه نک بیت
اخیری شرحنده کچدی آییدی لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر تابستان
بای موحده نک کسری وسینک سکونیله کرما کبی بودخی صیف معناسنه در معنای
ترکیبیسی اسم زمانه در زمان حرارت معناسنه در چونکه تاب حرارت دیو قطعه خامسه نک
بیت رابعی شرحنده کچدی ستان ادات اسم زماندر کما سبق فی الادوات المرکبة
کرمسیر نهایت اسی وجار موضع معناسنه نکم نهایت صاوق موضعه سردسیر دیدکلری
کبی معنای ترکیبیسی اسی طوق دیمکدر چونکه کرم اسی وسرد صاوق دیو یکرمی
التنجی قطعه نک بیت اخیری شرحنده کچدی سیر طوق دیو قطعه ثامنه نک بیت عاشرنده کچدی

قیشدر زمستان ودی سرما دخی پاییز کوز

زمستان قیش فصلی معناسنه اکرچه زم زای معجمه ایله صاوق معناسنه در لکن السنه ده
کسریله مشهوردر انکیچون ارباب لغت زمستانی لفظنی کسر فصلنده یازدیلر
علی ماصرح فی فرهنک شعوری خواجه سلمان بیت شهاجهان خزان کذشت فصل
خریفه رسید کوکبه موکب زمستانش دی دالک فتحی ویاء تحتیه نک سکونیله بوندن
می بودخی شتا معناسنه امیر خسرو بیت بجان میداد راحت دید ناذوی چو برف
اندر بموز شعله دردی بوندن بشقه ایکی معنایه دخی کلور اول سال شمسیدن
اونیجی ماهه دیرلر ثانی بر فرشته نک اسمیدر که ماه دیده تدبیر امور ومصالح متعلق
سرما سینک فتحی ورانک سکونی ومیم ممدوده نک فتحی ایله بمعنی فصل الشتا ایضا
پاییز بای فارسیه ممدوده نک فتحی ویاء تحتیه ممدوده نک کسری وزای معجمه نک فتحی ایله
بمعنی فصل خریف یعنی کوز میر نظمی بیت شراب کهنه خورده در فصل پاییز بیار کهنه یار وساقی جانسوز

یغور باران برف قار داخی بولتدر ابر ویغ

باران معروف یغور معناسنه هم دخی باریدن لفظندن اسم فاعل اولور یاغیجی معناسنه
124 وبهارده سحر وقتی رطوبت هوادن حاصل اولور که دخی باران دیرلر برف باء
موحده نک فتحی ورانک سکونی وفا ایله قار که عربیده ثلج دیرلر میر نظمی بیت باده
بخ بوده خنجر بکف فکرد بچینند سرد هر برف ابر همزه نک فتحی وباء موحده نک

سکوننی ورا ایله یعنی سحاب یعنی بولت شیخ سعدی بیت ابر و باد و مه و خورشید
و فلک در کارند تا تو نانی بکف آری و بغفلت نخوری میغ میم مدوده نک کسری
وغین معجمه ایله ابر کبی سحاب معناسنه هم دخی طومان معناسنده کلور

بخنونه دیرلر شمشکه بخج طلوع اولدی بوز

بخنونه بای موحده نک فتحی وخای معجمه نک سکونی ونون ممدوده نک فتحی ونون
ثانیه نک فتحی وهای رسمیه ایله یعنی برق یعنی شمشک بخنود دخی دیرلر ابو المعانی
بیت تاب رویش را ببوسید طره ها زیر تا ز لف چون بخنونه است بخج
یای تحتیه نک فتحی وخای معجمه نک سکونی وجیمک فتحی وهای رسمیه ایله طلوع معناسنه
ترک دخی دیرلر عربیده برد دیرلر بدر الدین شاشی بیت در غنبر تو لاله
در سید تو لولو در غنچه تو نسرین در بخجه آذر بخ یای تحتیه نک فتحی وخای
معجمه نک ایله بعضا که عربیده جمد چغتایده موز دیرلر

کردن پیوند ایتمک کردن دی کردان دونیجی

کردن کاف فارسیه نک فتحی ورانک سکونی ودالک فتحی ونون ایله بیون معناسنه که
عربیده رقبه دیرلر وعنق وجید دیرلر شاعر بیت ز کردن فرازان نکوست
که اکر تو اضع کند خوی اوست هم دخی مکنت وقدرت معناسنده کلور کردن
کاف عربی ایله ایتمک معناسنه مصدردر لکن فعل عام اولدیغی جهتیله برشیئه
اضافته محتاجدر مثلا کار کردن وعمل کردن کبی چغتایده ایتماک دیرلر ماضی سنده
ایتی دیرلر هم دخی ایلاب دیرلر ایلیوب دیمک اولور وایلابات دیرلر ایلیوبن
دیمک اولور ودخی ایتکای دیرلر ایده دیمکدر کردان کاف فارسیه نک فتحی ورانک
سکونی ودال ممدوده نک فتحی ایله کردیدن لفظندن اسم فاعلدر منقلب چرخ
کردان دیرلر چرخ دوار معناسنه هم دخی کباب معناسنده کلور که عربیده مشوی دیرلر

اولدی دکرمی کرده هم کردایندی داخی کردتوز

کرده کاف فارسیه نک کسری ورانک سکونی ودالک فتحی وهای رسمیه ایله دکرمی
سنه معناسنه که عربیده مدور دیرلر بونده های رسمیه سز کرد دخی بو معنایه در
بوندن مشتق کرده اوچ معنایه دخی کلور اول بر نوع بوفقه ایتمک معناسنه ثانی بر
پارچه صاری بزکه یهودطا نفه سی زمان پادشاهیده اومونلرینه دیکرلر مسلماندن
امتیاز ایچون اکا عربیده غیار دیرلر ثالث یعنی کرده بالش کرد مصراع اولده کجی

کردن

کردن لفظندن ماضیدر کرد کاف فارسیه نک فتحی ورانک سکونیله توز معناسنه که
عربیده غبار وفتنه ونقع وهباد دیرلر شیخ نظامی بیت کرد بود خاک بر انکیخته
خاک تهی به که در آمیخته بوندن مشتق طوتوز معنایه دخی کلور اولدکر دیدن
لفظندن امردر دوندر معناسنه ثانی یعنی کردون وفلک ثالث نیر اعظم اسملرندن
بر اسمدر رابع یعنی بوی خوش خامس یعنی نفع وفائده سادس یعنی فرح
وسرور سابع یعنی غم واندوه ثامن یعنی عکس تاسع ابرشیمدن بر نوعدر

مکر ای همال وجاه را میل ایتمه مال ومنصب

مکر ای نهی حاضردر میل ایتمه معناسنه مصدری کافک کسری ورای ممدوده نک فتحی
وسینک سکونیله کراستن لفظیدر چونکه مستقبلاتی سینک یای تحتیه یه ابدالیله کراید
وکراینه کلور مال معروف جاه منصب دیو قطعه خامسه نک بیت ثالثنده کجدی

علم ومعارف کسب ایدوب جد حسودک بغرینی اوز

علم ومعارف فرقلری دیباجه نک یکرمنجی بیت شرحنده کجدی کسب وجد وحسود اصللری عربیده اشتهارده دخی شایعدر

۲۸ قطعه چون آب گهر پاسی ودیز

قطعه چون قطعه خامسه نک عنوانده کجدی آب صو دیو قرقنجی قطعه نک بیتی اولنده
کلور کهر دیباجه نک بیت عاشرنده کجدی پاس اوتوز بشنجی قطعه نک بیت خامسنده
کلنی پاسیدن لفظندن امردر حفظ ایله معناسنه باقی معنالری قرق سکزنجی
قطعه نک بیت تاسعی شرحنده کلور حاصل معنی کوهر صوی کبی اولان قطعه لری حفظ ایله دیمکدر

بعضی برخی شمدی اکنون داخی نیز

برخی بای موحده نک فتحی ورانک سکونی وخای معجمه ممدوده نک کسری ایله برز وبعضی
معناسنه هم دخی فدا معناسنده کلور اکنون همزه نک فتحی وکافک سکونی ونون
ممدوده نک ضمی ونون ثانیه ایله شمدی معناسنه عربیده حالا والان دیرلر عرفی
مصراع خم بجوشش آمد بکوکه تو به اکنون والفس کافک کسری ایله کنون دخی دیرلر
نیز نون ممدوده نک کسری وزای معجمه ایله دخی معناسنه عربیده واو عاطفه معناسنه چغتایده داغی دیرلر

هست وار در نیست یوقدر چیز

هست هانک فتحی وسینک سکونی وتای فوقیه وار در معناسنه چونکه ها وار معناسنه
است ادات ربطدر علی ما سبق فی الادوات المرکبه بو تقدیرجه هست اصلنده
ها است ایدی الفی حذف اولنوب هست اولدی کاه اولورکه فقط است معناسی

مفید اولور شاعر بیت بیلینی دل منی و پیکان بیحساب دوش که هست
کوه غم و چشمها آب دوش نشکم کاهی است هست معناسنی مفید اولدیغی
کبی هستک مقابلی نونک ممدوده نک کسر ایله نیست که یوقدر معناسنه خواجه
حافظ بیت در عشق خانقاه و خرابات فرق نیست هرجا که هست پرتو روی
حبیب هست چونکه نی نونک کسری و یاء تحتیه مجهول ایله حرف نفیدر یوق
ودکل معناسنه عربیده لیس و لا جفتا یده ایماسی دیرلر حکیم انوری بیت چنان
کامل که نی کر مست نی سر د چنان عادل که نی خشلانی ترلکنی لفظی است
ایله یا خود میم متکلم ایله تعانق ایدنجه یا مجهول معروض بدل اولور است ایله
تعانقی بو مقامده کوردکی میم ایله تعانقی فرق یدنجی قطعه نک بیت اخیرنده
کلور چیز جیم فارسیه ممدوده نک کسر ایله نسنه معناسنه که عربیده شی دیرلر
شیخ سعدی قطعه کل خوشبوی در حمام روزی : رسید از دست محبوبی
بدستم : بدو کفتم که مشکی یا عبیری : که از بوی دلاویز تو مستم : بکفتا من کل
ناچیز بودم : ولیکن مدتی با کل نشستم : کمال همنشین در من اثر کرد : وکرنه من همان خاکم که هستم :

یک طلو سرشار د سفید ر سبو

سرشار راء اولانک سکونیله بمعنی لبریز که یک طلو معناسنه صائب بیت یارب
از عرفان مرا سرشار ده چشم بینا جان آکاه و دل بیدار ده معنای ترکیبیسی باشنه
صوساسی دیمکدر چونکه سر باش دیمکدر یدنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی
شار شینک معجمه نک فتحیله شاریدن لفظندن امر یا خود اسم فاعل مخففدر شارنده
صواقکی ساعلمکه دیرلر سبو سینک فتحی و باء موحده ممدوده نک ضمیله دستی که
ایچینه صو و شراب قورلر بابا فغانی بیت وقتست ای حریف که می در سبو
کنند : دردی کشان بمنزل مقصود رو کنند :

ایچ بنوش صاح بیفشان دوک بریز

بنوش اوتوزنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلن نوشیدن امردر اولنده کی
باء موحده صله در علی ماسبق فی الادوات البسیطة کمال خجندی بیت بیاد لعل
دلبر خون دل بنوشی شراب لعل نوشیدن چه کارست بیفشان فرق
ایکنجی قطعه نک بیت عاشرنده کلن افشاندن لفظندن امر حاضردر چونکه اولنده
صله اولان باء موحده داخل اولنجه ابتداده کی همزه یاء تحتیه ابدال اولندی علی

ماسبق

ماسبق فی المقدمة بریز بیت مزبورده کچن ریختن لفظندن امردر چونکه مستقبلی
خامسی نک زایه ابدالیله ریزد و ریزنده کلور اولنده که باء موحده صله در

قول دهی بنده کوده زنکی عرب

رهی قول و بنده معناسنه کمال پاشازاده بیوردکه رهی یوله کیدوب کلنی خدمتکاره
دیرلر چونکه معنای ترکیبیسی یوله منسوب دیمکدر اوده خدمت ایدن غلامه
دیرلر نتکم بو بیتده فهم اولنور شعر پدری و بادری بکذار این و آن غلام درهم
کار انتهی بو فرق مرحومدن ماعدا ارباب لغت ذکر ایتمامشدر انجق رهی بنده
دیو مطلق تفسیر ایلدیلر کذا فصّله الشعوری لکن شو قدر که غلام خوبرو کشی
زاده اولسه رهی سیاه زنجی و یوللق یومشلق اولسه جائزدر بنده مطلق قول
معناسنه لکن ایرکک اولمق شرطیله انکچون کوده ایله تفسیر ایلدی کرک حقیقت
وکرک مجاز وکرک کفاردن سبی اولنسون کرا اولماسون جمله یه اسم عامدر حکیم
فردوسی بیت سپاه اندر ایران پراکنده شد زن و مرد و کودک همه بنده شد
زنکی زنک ولایتنه منسوب اولان سیاهکه اکا تکیده عرب دیو تعبیر ایدرلر
اکثر اندن قول و کوده اولور و هر سیاه نوع اولان آدمه دیرلر استعاره طریقیله
زنکیان کلور خواجه ثنائی از اسکندر نام بیت چو از زنکیان راند وا ناسخی شد آن بزم همچو فاتن اهرمن

نغز دلبر جاریه اولدی کنیز

نغز نونک فتحی و غینی معجمه نک سکونی و زاء معجمه ایله دلبر و لطیف استاد ظهیری
بیت بکوشی که من نامه نغز ناک فراز آورید ستم ار مغز بک کنیز کافک فتحی و نونک
ممدوده نک کسری و زاء معجمه ایله بمعنی امه و جاریه حکیم اسدی بیت بروی کنیزی بجان
دوست کشت : کنا کار دونی برو بر کذشت : هم دخی دختر یعنی مطلقا قیز معناسنه کلور

دل بهره ناسره قلب اقچه یه

بهره نونک و باء موحده نک فتحلری و هانک سکونی و راء ایله کجر قلب اقچه و فنانسنه و
فرومایه آدم معناسنه هاء رسمیه ایله بهره دخی دیرلر ناسره نونک ممدوده نک و سینک
و راءنک فتحلری و هاء رسمیه ایله نودخی بهره کبی قلب اقچه و متاع کاسد معناسنه چونکه
سره کجر اقچه و متاع رایج معناسنه همدخی ناسره کشت از یعنی آکنک معناسنده کلور

اولمش الدانمق فریب بول بشیر

فریب فانک و راء ممدوده نک کسری و باء موحده ایله اوتوز التنجی قطعه نک بیت

سابعنده کلنی فریبیدن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر شمس فخری
بیت ایام عدل خسرو رستم مهابتست ٭ نه روزکار زرق و فسونست با فریب
پشیز بای فارسیه نک فتحی و شین معجمه نک کسری و زای معجمه ایله پول معناسنه که
باقردن و برنجدن ایدرلر شیخ سعدی بیت چنان دوز کاردش بکبخت نشاند
که بریک پشیزش تصرف نماند شمس فخری بر درهم پرینه کجه اقچه دیو
تفسیر ایلدی مجمع الفرسده منقوردیو تفسیر ایلدی ٭

قورقو دبیم و هراس و ترس و باک

بیم بای موحده ممدوده نک کسری و میم ایله بمعنی خوف و خشیت شاعر بیت
هم اندر زمان روی او شد سفید مرای خداوند بیم و امید هراس هانک
کسری و رانک فتحیله اون ایکنجی قطعه نک بیت سادسنده کلنی هراسیدن
لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر شیخ سعدی بیت امید و هراسش
نباشد دکش بر نیست بینا د توحید بس ترس تای فوقیه نک فتحی و رانک سکونی
و سین ایله ترسیدن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر باک بای موحده نک
فتحی و کاف ایله بمعنی خوف ایضا اما که بیم ایله بونک فرقی بوددر که بیم اصلنده
خوف معناسنه باک صکره دن خوف و احتراز معناسی شمس فخری بیت رحمتی اخزای
بی باک نظری اخزای بست چالاک ٭ حاصلی باک حفظه مخصوص دکلدر کاه قورقودن
کاه اجتنابدن کاه حیادن اولور مرتبه اولی حالاتی مبالات ایله تعبیر ایدرلر ٭

قاچه جق یر دردخی جای کریز

جای کریز ترکیب اضافیدر بمعنی ملجأ و ملاذ چونکه جای مکان دیو یکرمی التنجی
قطعه نک بیت رابعنده کچدی کریز قرقنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلنی
کریختن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر ٭ ٭

کت برو هم اور بزن بکریز قاچ

برو رفتن لفظندن امردر نتکم مضارعی قطعه ثالثه نک بیت ثانیسنده کچدی
بزن قرقنجی قطعه نک بیت رابعنده کلنی زدن لفظندن امردر چونکه مستقبلی
نون ایله زند و زننده کلور بکریز کریختن مزبوردن امردر چونکه مستقبلاتی خای
معجمه نک زای معجمه یه ابدالیله کریزد و کریزنده کلور بو اوچ کلمه نک اولنده کی بای موحده جهد در

قارشقلق شورش و شوغا ستیز

شورش اون ایکنجی قطعه نک بیت سادسنده کچدی شوریدن لفظندن امر صیغه سی
آخرینه ماقبلی مکسور شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر قارشقلق و غوغا و فتنه
معناسنه ستیز سینک و تای فوقیه ممدوده نک کسرلریله بمعنی غوغا و خصومت شیخ
سعدی بیت چو جنک آوری با کسی در ستیز که ازوی کریزت بود یا کریز غوغا دخی
فارسیدر ترکیده شیوع ایله تفسیر قلندی هم دخی ستیز تعصب و سرکشی معناسنه و خشم و کین معناسنده کلور

بویه یلکمک یکی قوشمق ترک تاز

بویه بای فارسیه ممدوده نک ضمی و یای تحتیه نک وهای رسمیه ایله ویو دیونک معناسنه
اسم مصدردر استاد لبیبی بیت بکری چو برق و بندی ابر به ٭ به بویه چو رنک و بیکن
چو بیر ٭ بوندن بشقه ایکی معنایه دخی کلور اولی بمعنی آرزو با اضطراب ثانی دیلمی
طائفه سندن بر شخصک نامیدر که اولادلری بر مدت پادشاهلق ایلدیلر طبقه لری
تواریخده مسطوردر آل بویه دیو تسمیه اولنورلر زیاده کزیده لری عضد الدوله
ایدی ترکتاز تای فوقیه نک ضمی و زای معجمه ایله یکیجه سکرتمک و خبرسز چاپمق و یغمایه
سکرتمک معناسنه حکیم سنائی بیت ترکتازی کنم و بر کشیم ٭ نفس زنکی مزاج در بازار ٭
جامی آمدی بیت ٭ ترکتاز ابر اسم صیدکه معتاده قدر اکم او لود صید فرو بیله اصولی ٭
اصلنده ترک ایله تار لفظندن مرکبدر چونکه ترک یغما و غارتده چابکلردر تاز اسم
مصدردر نتکم اسم مفعولی او توزبشنجی قطعه نک بیت اولنده کلور ٭ ٭ ٭

دخی یک چابک کیدن کرم خیز

کرم خیز وصف ترکیبیدر بمعنی سریع السیر هاتفی بیت چو در پیش کیرند راه
کریز برانکیخت بر توسی کرم خیز چونکه کرم حرارت دیو یکرمی التنجی قطعه نک
بیت اخیری شرحنده کچدی خیز خیزیدن لفظندن امردر یا خود اسم فاعل مخففدر
نتکم امر اولدیغی حالده یکرمی بشنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کچدی ٭ ٭ ٭

شور طوزلو ذرف صغ یعنی دیرک

شور شین معجمه ممدوده نک ضمی و را ایله بمعنی شی مالح یعنی طعامده و دانقه ده
اولان طوزلو نسنه بوندن بشقه سکز معنایه دخی کلور اولی بمعنی غوغا و فتنه
ثانی بمعنی نحس و شوم ثالث بمعنی سعی و کوشش رابع بمعنی قفر خامس بمعنی
ورزیدن یعنی اهتمام سادس بر جریده اورمق معناسنه سابع بمعنی مشغله
ثامنی طمع و شستی ذرف زای فارسیه نک فتحی و رانک سکونی و فا ایله بمعنی

عمیق یعنی درین حضرت مولانا بیت صد هزاران ماهی از دریای ژرف در دهان
هر یکی را در شکرف بو ندن بشقه یدی معنایه دخی کلور اول بمعنی بسیار
وکثیر ثانی بمعنی بزرک وکبیر ثالث هر نسنه نک کنهینه بلیجی معناسنه رابع بمعنی
دقیق خامس بمعنی عاقبت وانجام سادس بمعنی دور ودراز سابع بمعنی امعان
نظر واتقان فکر مغ میمک فتحی وغینک معجمه ایله ژرف کبی دریک وعمیق معناسنه
صاحب فرهنک منظومه بیت ژرف را کفته اند مغ یعنی که بترکی دردیک دو رمعنی هم دخی رود وخاعنا سنه ده کلور

قویو چاه قویو جیدر چاه ویز

چاه جیم فارسیه ممدوده نک فتحی واظهار ها ایله مطلقا قویو معناسنه صو بولنسون
اولماسون عربیده بئر وحفیر دیرلر چاهویز هانک سکونیله قویوجی یعنی قیو
پاک ایدیجی وقیو پاک ایده جک آلته دخی دیرلر چونکه اصلنده وصف ترکیب
توصیفی که ویز واو ممدوده نک کسر ایله ویختن لفظندن امر یاخود اسم فاعل
مخففدر فقیه شو یله ظن ایدرمکه ویختن بیختن معناسنه اوله یعنی الدمک
وسیجمک چونکه فارسیده یعنی البا الموحده والواو تبادل شایعدر ✤ ✤

تند باد اولدی قصرصه زود تیز

تند باد دال اولانک کسر ایله قاصرصه وشدید روزکار که عربیده اعصار
دیرلر شاعر بیت اکر تند بادی بر آید ز کنج بخاک افکند نارسیده ترنج چونکه
تند تاء فوقیه نک ضمی ونونک سکونی ودال ایله بمعنی تیز وکسکین بادیل دیو
یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی زود زای معجمه نک ضمی ودال ایله بمعنی
سریع وچابک یعنی تیز دیمکدر ✤ ✤ ✤ ✤ ✤ ✤ ✤ ✤ ✤ ✤

هم دخی خشم وغضبدر تند تیز

تند تیز بیننده واو سز بمعنی خشم وغضب واو ایله تند وتیز وکسکین
وجدید معناسنه چونکه تند قد سبق آنفا تیز کسکین دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی

مغز ایجیدر کیم عربجه لب دینور

مغز میمک فتحی وغینک معجمه نک سکونی وزای معجمه ایله مثلا مغز بادم ومغز فستق
دیرلر وخاصه آدم بینی سنده مغز دیرلر شیخ سعدی بیت باش نادستش
ببند روزکار پس بکام دوستان مغزش برارد ✤ ✤ ✤ ✤ ✤ ✤ ✤

پسته فستق در قوردی اوزم موز

پسته

پسته باء فارسیه نک فتحی وسینک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله
فستق معناسنه تکم اغزی آچلمش فستقه پسته خندان دیرلر صائب تبریزی
بیت مهر زن بر دهن خنده که در باغ جهان سرخ رو دیمخ او دان پسته که خندان
باشد مویز میمک فتحی وواو ممدوده نک کسری وزای معجمه ایله قوری اوزم که عربیده زبیب دیرلر

باد زن یلپازه در داخی دینور

بو بیتک ایکی مصراعنده کلن لفظلک بالجمله یلپازه معناسنه که عربیده مروحه دیرلر
جمله سنک جزء اولی باد لفظی جزء ثانیلری حرکاتیله بیان اولنور باد زن دالک سکونیله
اصلنده وصف ترکیبیدر چونکه زن قرقنجی قطعه نک بیت رابعنده کلن زدن لفظندن
امر یاخود اسم فاعل مخففدر ابو المعانی بیت آتش سوز دلم تسکین نکرد
باد زن ✤ شعله آتش شود از وزن از باد وزان ✤ ✤ ✤ ✤ ✤ ✤

بادبیزن وباد وباز وباد بیز

بادبیزن دالک سکونی وباء موحده ممدوده نک کسری وزای معجمه نک فتحی ونون ایله
مضبوطدر کمال خجندی بیت بادبیزن که کسی بر من بیمار زند ✤ ز ضعیفی چو مکس
باد برد بیکر منی باد باز باء ثانی موحده نک فتحی ودالک سکونی وزای معجمه ایله
محفوظدر باد بیز اصلنده یل سیجیجی معناسنه وصف ترکیبیدر چونکه بیز باء
موحده ممدوده نک کسری وزای معجمه ایله الدمک وسیجمک معناسنه اولان بیختن
لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر سن حیان سعی ایله ای نور بصر
لفظلری بیاندن مستفیددر علم وعرفان صاحبی ایلر عزیز

قطعه سینه دادر سینه کی بهتر کوس ٢٤

قطعه بیانی قطعه اولی عنوانی شرحنده کجدی سینه حرف سین منسوب دیمکدر
را ادات مفعولدر در ادات ظرفدر نتلی ما سبق فی الادوات البسیطة سینه
کوکس دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی کی ایت معناسنه امردر تکم
بیانی قطعه سادسه نک بیت اخیرنده کجدی بهتر یک ایو دیو اللنجی قطعه نک بیت
عاشرنده کلور حاصل معنی حرف سینه منسوب اولان قطعه یی سینه نک یک ایو ایله کلدی

کلدی آمد کولدی خندید انکله اولکیم کیمه کس

آمد همزه نک مدیله ماضیدر مصدری قرق بشنجی قطعه نک بیت تاسعنده کلور
خندید قطعه مزبوره نک بیت اخیرنده کلن خندیدن لفظندن ماضیدر انکه همزه

ممدوده نک فتحی و نونک سکونی وکافک کسری وهاء رسمیه ایله اسم موصولدر
عربیده الذی والتی ترکیده او لکم دیرلر طرفی بیت باء انکه یقین است که در کلشن
فردوسی ٭ صد کل بتهی دستی هر خار فروشند کسی کسنه معناسنه ترکیده دخی
شایعدر شیخ سعدی بیت ٭ افتاده ایست ازاده ٭ کس نباید بجنگ افتاده ٭

قوی وغنه دنباد و دم دی بیر معناسی کس

دنباد دالک کسری ونونک سکونی و باء موحده ممدوده نک و لامک فتحلری وهاء رسمیه
ایله قویروق معناسنه هاء رسمیه سز دنبال ونوننک یرینه میم ایله دمباله دیرلر دخی
جائزدر شاعر بیت مبادا هیچکس را تنکی حال ٭ بحال فرق بنود پیش دنبال ٭ وکوز
قویروغنه دنبال چشم دیرلر دم دالک ضمی ومیم ایله دنبال کبی قویروق معناسنه که
عربیده ذنب وایله دیرلر بیر قرق یدنجی قطعه نک اون التنجی بیتنده کلن بریدن لفظنده امردر اوکی باء موحده صله در

صونلومقدر دم زدن هم دم مصاحب راز یر

دم زدن صونلومقدر یعنی تیز تیز نفس ویرمک معناسنه مصدر مرکبدر چونکه دم
نفسی دیو بو بیتک مصراع ثانیسنده کلور زدن اورمق دیو قرقنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور

او فلک هم ظاهر اولمقدر دمیدن دم نفس

دمیدن دالک فتحی ومیم ممدوده نک کسرا ایله مصدردر او فلمک معناسنه هم دخی ظاهر
واشکاره اولمق معناسنه ابو المعانی بیت دمید صبح سعادت بروی خندانت رسید
مژده بشب غمکشان هجرانرا بوندن بشقه دورت معنایه دخی کلور اولکی اوبریمک
معناسنه مثلا سبزه بتمک کبی ثانی بمعنی نمو یعنی اینج واوت بتمک معناسنه ثالث لاف زدن
رابع بمعنی حمل اوردن دم دالک فتحی ومیم ایله بمعنی نفس بوندن بشقه اون القوز
معنایه دخی کلور اول بمعنی وزن شعر دیو یکرمی یدنجی قطعه نک عنوانی شرحنده
کجدی ثانی دم وقت دیو قرق اوچنجی قطعه نک بیت سادسنده کلور ثالث بمعنی
فریب یعنی الدامق رابع بمعنی کبر ونخوت خامس بمعنی بوی که شم سادس بمعنی آه
واینین سابع بمعنی افسون ثامن بمعنی دهن تاسع بمعنی ظاهر واشکار عاشر برابجم
صو معناسنه حادی عشر کودککر دمورجی وقیمجی آنکله آتشی یاقرلر ثانی عشر بمعنی عیش
وعیشرت ثالث عشر قلیچ اغزی یعنی کسکینی طرفی رابع عشر اوق دمری ونیزه اوجی
خامس عشر مقراض اوجی سادس عشر فرون اغزی سابع عشر بمعنی دهن ملحی

ثامن عشر بمعنی سرود وجود تاسع عشر بمعنی عجب

صو بلمشدیم کفتمی بلمشیدیم دانستمی

کفتمی ماضی متکلم وحده در اخرنده یاء تخصیه حال ماضیده حکایت ایچوندر علی ما سبق
فی الادوات البسیطة الی بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کلن کفتمی لفظیدر
دانستمی هر وجهله کفتمی کبیدر مصدری دانستن لفظیدر ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

بسکه ازبسکه نیجه چوقدن تیرداغ زبس

بس باء موحده نک فتحی وسین ایله اوچ معنایه در اوکی نیجه که عربیده کیف معناسنه
شیخ سعدی بیت ای بسا اسب تیز دو که بماند بس خر لنک جان بمنزل برد ثانی
بسیاردن مخففدر چوق معناسنه ولدایضا بیت بس نامور بزیر زمین دفن کرده
اند که هستیش بروی زمین بر نشان نماند ثالث بمعنی کافی یعنی یتر ولدا ایضا از بمعنی
من یعنی دن کما سبق فی الادوات المرکبة ز مثله حاصلی بسکه بو مقامده ایکی معنایه در
بری نیجه وبری تیز از بسکه چوقدن معناسی زبس دخی چوقدن معناسنه فلا تغفل

اوکده کیدن پیشرو کیرو قلان پسمانده در

پیشرو وصف ترکیبیدر اوکده کیدن معناسنه مقدمه جیش وغیری شیخ سعدی
بیت کر کدا پیشرو لشکر اسلام بود کافر از بیم توقع برود تادر چین و سازنده
مقدم ادا اولنان اهنک معناسنده کلور چونکه پیش اوک دیو قطعه اتیه نک بیت
اولنده کلور رو فتحی لفظندن امریا خود اسم فاعل مخففدر امراولدیغی حالده یکرمی
سکزنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی پسمانده بمعنی بقیه مثلا فضلۀ طعام
ومخلفات بیت کبی چونکه پس اکسه دیو مصراع ثانیده کلور مانده قطعۀ
ثانیه نک بیت خامسنده کجن ماندن لفظندن اسم مفعولدر ٭ ٭

صکره سیدر واپسین هم صکره در هم اکسه پس

واپسین واو ممدوده نک وباء فارسیه نک فتحلری وسین ممدوده نک کسری ونون ایله
هرنسنه نک صوکی مثلا نفسی واپسین دیرلر صوک نفس معناسنه پس باء فارسیه نک
فتحی وسین ایله اکسه وقفا وارد معناسنه که عربیده وراء دیرلر مقابلی پیشدر
حکیم فردوسی بیت پس وپیش ترکان طاووس رنک چپ وراست تلیران پولاد
جنک هم دخی صوک معناسنده کلور عربیده بعد دیرلر شیخ سعدی بیت
بسی از رک دشمنی میکی شربت آب ٭ به از ملک کاوس وافراسیاب ٭ ٭

ساربان صولانی دوه اشتر یولار دیدر مهار

ساربان دوه‌جی معناسنه که ترکیده صوران عربیده جمال دیرلر چونکه سینی ممدوده‌نک
فتحی ورا ایله جمله نسنه‌دن معابری دوه معناسنه‌در کما سبق فی المقدمة بان ادات اسم
فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبة خواجه سلمان بیت کوس رحیل میزند ای خفته
ساربان برخیز وراه دور که دوانست کاروان اشتر همزه‌نک ضمی وشین معجمه‌نک
سکونی وتاء فوقیه‌نک ضمی ورا ایله دوه معناسنه‌در اسماسی چوقدر مثلا جمل وناقه
ومطیه وبعیر کبی همزه‌نک اسقاطی وضم شین ایله شتر دخی لغتدر شیخ سعدی
بیت نه باشتری سوارم نه چو اشتر زیر بارم ❀ نه خداوند رعیت نه غلام شهر
یارم مهار میمک وهاء ممدوده‌نک فتحلری ورا ایله دوه یولاری که دلو مامیر نظمی
بیت هزاران مهار اشتر سر فراز ❀ که بارش متاعست بهر جهاد ❀

بانک یک سسی جک درا برادیدر اولش جرس

بانک باء موحده ممدوده‌نک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه ایله یک سسی که
عربیده صوت شدید دیرلر عرفی بیت ماب آلوده بهتر تو بکشاییم لیک بانک
عصیان میزند ناقوس استغفار ما هم دخی برآغاجک خوشبو شکوفه‌سی اولور
عربیده قضیب البان دیرلر تخمنه حب البان دیدکلری کبی درا دالک ورا ممدوده‌نک
فتحلری ایله داری لفظندن مخففدر چاک معناسنه عربیده جرس دیرلر کاستری
حکیم انوری بیت آن یکی که رقیب کرد نفر ❀ وآن یکی که سهیل بانک ❀ داری بوندن
بشقه اوج معنایه دخی کلور اول دمرجی چکیچی معناسنه ثانی سوزه شروع ایتمک
معناسنه ثالث ایچرو کل معناسنه ووصف ترکیبی دخی اولور جرس جیمک ورانک
فتحلری وسین ایله چاک معناسنه عربیده وفارسیده شایعدر خواجه حافظ
بیت مرا در منزل جانان چه جای عیش چون هر دم جرس فریاد میدارد که
بربندید محملها ❀ هم دخی زندان یعنی سجن معناسنه ده کلور ❀ ❀

عقربه کژدم دخی صد پایه دیرلر طور طله

کژدم نای فارسیه‌نک سکونیله یعنی عقربکه دائما قویروغنی اکری طوتدوغندن
اکری قویروق دیو تسمیه اولندی چونکه کژ کافک فتحیله اکری معناسنه دم قویروق
دیو بو قطعه‌نک بیت اولنده کجدم مشهور ومعروفدر که عقرب اناسندن طوغدوغی
ولادتی قریب اولدقده قادننی برتر طشره چقر اناسی هلاک اولور ابو المعانی

بیت

بیت قطعه بسی ناخلف چو بد بخت ❀ در حق او دعای هر دو رود ❀ زانکه دریم
همچو کردم او ❀ بکشد مادر و شکم بدرد صد پایه سکونی دال ایله اغاج قورد یکه
ترکیده طور طور دیرلر کذا فی فرهنگ شعوری ترکیده لام ایله طور طل
دخی لغتدر بعضیلر چیان دخی تفسیر ایلدی نتکم شاهده مصراع عقربله چیان
اذی کژدم دی دو صد پایه ابو المعانی بیت در دخت امیدم سراپا بخورد ❀ غم حسرت
دل چو صد پایه بود ❀ معنای ترکیبی یوز ایاقلو دیمکدر چونکه اخرنده که هاء
رسمیه فقد علامتدر یاخود نسبتدر زیرا مزبور حیوانده اباق کبی خرده نسنه چوقدر

هم اوبجکدر تننده اولدی سنک ادی مکس

تنند تاء فوقیه‌نک ونوندن اولانک فتحلری ونون ثانیه‌نک سکونی ودال ایله اوبجک که
عربیده عنکبوت دیرلر استاد اغاجی بیت زنا دیکی وسستی هر دو پایم ❀ تو میکویی
مگر پای تنندست ❀ هم دخی کاهل وتنبل معناسنه ده کلور مکس میمک وکاف فارسیه‌نک
فتحلری وسین ایله سنک که عربیده ذباب دیرلر بال اروسی دخی دیرلر نتکم اکا
ترکیده سکک دیدکلری کبی شاعر بیت یکی آن مکسی که انگبین کر بود ❀ به ان صد مکسی
انگبین خور بود ❀ بو بیتده مکس اول یعنی نحل مکس ثانی یعنی ذباب چقاپلده کسره تینی ایله چنین دیرلر

فشقی سرکین وسیدوب سپوردمه اولش دفت روب

سرکین سینک فتحی ورانک سکونی که وکاف فارسیه ممدوده‌نک کسری ونون ایله
فشقی که حیوانات ترسی معناسنه معربی سرقینی لفظیدر ابو المعانی بیت ناشسته
اوکشته فراهم سرکین ❀ ریش لحیه بجه چو چمن بر سر سرکین دشته دفت روب سیدوب
سپوردمه معناسنه چونکه دفت قطعه ثانیه‌نک بیت عاشر ندوه‌کی ماضی صیغه‌سی اولنده
اسم مصدردر روب راء ممدوده‌نک ضمیله اسم مصدر ردد نتکم وصف ترکیبی اولدیغی
حالده اللی بشنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کلور بوندن بشقه نفت روب چاروب کبی سپوروجی معناسنه ده کلور

چور چوبه سو برندی یه خاشاک دی هم خار وخس

خاشاک خا وشین معجمتین ممدوده‌نک فتحلری وکاف ایله چور چوب وسو برندی که
عربیده قفقع وکناسه دیرلر خار خاء معجمه ممدوده‌نک فتحی ورا ایله خس خاء معجمه‌نک
فتحی وسین ایله خاشاک مذکوره مرادفلردر شاعر بیت زخاشاک واز خار و شاخ
درخت یکی انشی برفروزنده بخت عطف فرض وخاشاک دخی خار و شاخاشاک جو
معنالرده شایعدر بوندن بشقه خار خار لفظنک دخی دورت معناسی واردر

نتکم یکرمی بربنجی قطعه‌نک بیت ثالثی متنی و شرحنده بکدی خسی بیش معنایه دخی کلور اولا بمعنی فرومایه و مرد رذیل معناسنه ثانی بمعنی بخیل و خسیس ثالث صوا اوزرنده اوجر حیوان معناسنه رابع طوره نه دن کوچجک بر قوش در خامسی بمعنی کاه یعنی ماروله دیدکلری سبزه در ٭ ٭ ٭

ابدان یعنی مثانه بول ایمش شاشا و جمین

ابدان باء موحده نک سکونیله یعنی مثانه که ترکیده قاوق دیرلر بوندن بشقه قاون و قاربوز معناسنه صو جمع اولدیغی معناسنه ده کلور معنای ترکیبیسی صو مکانی دیمکدر چونکه اب صو دیو فتحی قطعه نک بیت اولنده کلوردان ادات اسم مکاندر علی ما سبق فی المقدمة شاشا ایکی شینی معجمه ممدوده لرک فتحی ایله بمعنی بول جمین جیمک فتحی و میم ممدوده نک کسری و نونی ایله بمعنی بول ایضا حضرت مولانا بیت چاره نبود در جهان [illegible] این جمین ٭ تیک نبود این جمین ما معنی ٭ خالط معناسنه دخی کلور دولت‌ایم بیت ببلان را جای میزید چند ٭ مرجعل را در جمین خو شته وطن ٭

ضرطه تیز و فارسی کافیله کره اولدی نجس

تیز بمعنی ریح سفلی که عربیده ضرطه دیرلر باقی معنالری یکرمی بربنجی قطعه نک بیت ثانیسی متنی و شرحنده بکدی میر نظمی بیت ٭ منکر هر نعمت حق بر ست ٭ تیز بد و سبلت هر منکر ست کوه کاف فارسیه ممدوده نک ضمی و اظهار ها ایله بمعنی نجس و واو مجهول ایله دخی مرویدر ٭ ٭ ٭ ٭

او کر تو سک بن کبی مسن تو بیاموزی جو من

تو سنی دیو قطعه ثالثه نک بیت ثانیسنده بکدی بیاموز او کرنور سک دیو اون یدنجی قطعه نک بیت اخیرنده بکدی جو ادات تشبیهدر کما سبق فی المقدمة من بن دیو قطعه ثالثه نک بیت اولنده بکدی ٭ ٭ ٭

میل ایدرسک کریورکدن اکر کنی از دل هوس

کر ادات شرطدر کما سبق فی المقدمة کنی یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثامننده کنی کردن لفظندن مضارع مخاطبدر از بمعنی من کما سبق فی الادوات المرکبة دل کوکل دیو اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده بکدی هوس بمعنی ارزو و خواهش و دلخواه فارسیده و عربیده و ترکیده مستعملدر خواجه حافظ بیت حال دل با تو کفتم هوست خبر جان شنفتم هوست قاضی السعید ابن سینا بیت الا اسمع

العذل

العذل انی عنه فی شغل ٭ عذل الفؤاد لا الا ربة الهوس ٭ ٭

٠٣ **قطعه درشین منشین تا نکنی در دل خویش**

قطعه درشین قطعه اولاسنوانی شرحنده منشین اوتورمه معناسنه نهی حاضردر چونکه میم مفتوحه ادات نهیدر کما سبق فی الادوات البسیطة نشین اوتوردیو قطعه ثالثه نک بیت ثالثنده بکدی تا بمعنی حتی کما سبق فی الادوات المرکبة نکنی مضارع مخاطبدر اولنده کی نون مفتوحه اولورسه یاخود مخاطب مثبتدر اکر اوتنده کی باء موحده مکسوره اولور مصدری یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثامننده بکدی کردن لفظیدر کما سبق آنفا در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة دل قلب دیو اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده بکدی خویش کندو دیو هم جفت دمودی دیو بو قطعه نک بیت رابعنده و شرحنده کلور حاصل معنی حرف شینی حقنده بر قطعه اوتورمه حتی قلبده جفت دمودی ایتمیه سک یعنی قلبی خراب ایتمیه سک یاخود حتی کندوک در خاطر ایلیه سک ٭ ٭

پیش او کدر ایلرو ایکرودی پیشا پیش

پیش باء فارسیه ممدوده نک کسری و شینی معجمه ایله اوک معناسنه مقابلی پس لفظیدر و ایلرو معناسنه ده کلور حکیم اسدی بیت ابا دهای الوان زحد کونه پیش بخوانهای ذرین نهادندی پیش عربیده امام دیرلر پیشا پیش ایلرو معناسنه چونکه ایکی پیش اراسنده کی الف مساوات و توسل ایچوندر کما سبق فی المقدمة

اکسک کم دینلور اولدی زیاده دخی بیش

کم کافک فتحی و میم ایله ابتدادن ناقص اولاندر مقابلی بیش مذکوردر شیخ سعدی بیشهر این مثل شهره عالمست که هر کسی هنر بیش دوزی کست حکرده نقصان بپذیرا اولانه کاست دیرلر هم دخی کم مجازا قلیل یعنی از معناسنه ده کلور بیش باء موحده ممدوده نک کسری و شینی معجمه ایله ابتداده زائد معناسنه فاما که ترکیده دک ارتنه افزون دیرلر نتکم فرق طقوزنجی قطعه نک بیت عاشرنده کلور هم دخی بر کوکدن که دوب اصلا کاغذه سودلدکه اسوده مائل ایدر ٭

خرده بینی اولکه بقار دقتله هر ایشده

خرده بین دالک فتحی و هاء رسمیه ایله هم دخی خرد بین هاء رسمیه سز دالک سکونیله وصف ترکیبیدر و محقق و دقتله بقان معناسنه کا خجندی بیت تا دهان هست

پید اگر نظرها شد نهان خرده بیان وصف آن بید اد پنهان کرده اند چونکه خرد
وخرده خاء معجمه نک ضمی ورانک سکونیله اوفاق وکوچجک معناسنه بلنی وصف ترکیبی
اولدیغی حالده اون یدنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی

هر شیک عاقبتینی فکر ایدیجی دور اندیش

دور اندیشی وصف ترکیبیدر چونکه دور اوزاق دیو یکرمی برنجی قطعه نک
بیت رابعنده کجدی اندیش همزه نک فتحیله اندیشیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر

قالمه در لغزش غلطیده یر واتمشدر

لغزش لامک فتحی وغینک سکونی وزای معجمه نک کسریله لغزیدن لفظندن امر حاضر
اخرینه ماقبلی مکسور شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر سورچمک وقایمق معناسنه
عربیده ذلل دیرلر غلطیده غینی معجمه نک فتحی ولامک سکونی وطاء ممدوده نک
کسریله غلطیدن لفظندن اسم مفعولدر دیوالنمش معناسنه ظهوری بیت ز لطف
مباشاخ کل درچمن چه مستانه غلطیده بر یاسمن اصلنده تاء فوقیه ایله غلتیده
ایدی چونکه فارسیده اصلی طا اولرق بولنماز دیو اون برنجی قطعه ده کجدی

قورو بالچق که ایاغه یاپشور دیندی خبش

خبش خاء معجمه نک ولام ممدوده نک کسرلری وشینی معجمه ایله شول قورو بالچقه
دیرلر که آدم باصد قده ایاق کوجله قالقر کذا فی ادات الفضلا

اکه دن کندو بتن نسنه یه دیرلر خودرو

خودرو وصف ترکیبیدر چونکه خود کندو دیو بو مصراع ثانیده کلور رو
راء ممدوده نک ضمیله رستن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر چونکه
مستقبلانی خلاف قیاسی اوزره سینک واو مدیه ابدالیله رویددرو ینده کلور

کندو خود هم خصم وکندو سنه دیرلر خویش

خود خاء معجمه نک فتحی واو مجهول ودال ایله بو وزن شد کندو عربیده بنفسه
معناسنه وواو معروف ایله تو غلفه که عربیده مغفر دیرلر که جنکده کیدکلری
دمور کلاهدر خویش خاء معجمه نک بین الفتح والکسر اماله سی وواو علامت
ویاء تحتیه نک سکونی وشینی معجمه ایله التی معنایه کلور لکن بو مصراعده ایکی اولینی
مذکوردر اول بمعنی وذی رحم یعنی خصم ثانی بمعنی خود یعنی کندو وکندوسی بو معنا
خویشاوند دخی دیرلر ثالث بمعنی کاواهن وخوشی کار مزرعه رابع بمعنی وجود وهستی
خامسی

خامسی بمعنی خوشی وخوب سادسی بر نوع غلیظ طوقنمش کتان

بیله مستوره اولان یعنی عفیفه خاتون

بیله بیم ممدوده نک کسری وداک فتحی وهاء رسمیه ایله پاک دامنی مستوره
وعفیفه عورت معناسنه میر نظمی بیت یکی پیر بوده در انجامدام زنش بیله
بودست هم خوشخو را خاتون دخی فارسیدر ترکیده شیو عیله تفسیردن قلندر

عاقله معتمده قادینه هم دیندی خدیش

خدیش خاء معجمه نک فتحی ودال ممدوده نک کسری وشینی معجمه ایله وزرا وامرا
وسلاطینی خانه لرنده کدخدا قادین کبی عاقله ومعتمده قادینی معناسنه که اکا کدبانو
دخی دیرلر استاد رودکی بیت نکو کفت مزدور باآن خدیش مکن بدا کر بد نخواهی بخویش

پیشن مزد اولکه مقدم ویریلور اجرتدن

پیلیشن مزد اجیره واهل صنعته عملندن اول ویریلن اجرت معناسنه چونکه پیش
اوک دیو بو قطعه نک بیت اولنده کجدی مزد اجرت دیو اللی اوجنجی قطعه نک بیت
رابعنده کلور میر نظمی بیت بو عدو صالشی کجا شد بلی بدهد پیشن مزدشی اکر عاقلی

حاضر آماده دخی اوکده دیمکدر پیسی

آماده همزه ومیم ممدوده نک ودالک فتحلری وهاء رسمیه ایله آمادن لفظندن اسم
مفعولدر بمعنی حاضر ومهیا میر خسرو بیت دزد ادبدل کنج آماده را تو کردی بند
آدمی زاده هم دخی اولمش وبتمش ودوزلمش معناسنده استعمال اولنور ده ریش
اوکده معناسنه چونکه در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة

قانه خون وطمرک دی ایرکده دخی ریم

خون خاء معجمه ممدوده نک ضمی ونونی ایله قانکه عربیده دم دیرلر شیخ سعدی
بیت خونش بکردیم پدرت را بز فا بکشد عیسی مریمی تو پدر را چه میکنی رک رانک
فتحی وکاف فارسیه ایله طمر که عربیده عرق دیرلر خواجه حسین ثنائی بیت قرده که
بخصم تو کرد خون دکر دکش درون جکر کرد کار چو بة تیر ریم راء ممدوده نک
کسری ومیم ایله ایرک معناسنه که عربیده قیح دیرلر جراحتدن ودمامیلدن خروج
ایدر شمس فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد خصم کشت چشم عدوش مجموعه سقیم

یاره ریش اجیان قلبی کرددن دلریش

ریش راء ممدوده نک بین الفتح والکسر اماله سی وشینی معجمه ایله بمعنی جراحت ویاره

کمو مامیرزا فصیحی بیت با انقلاب دهر چه سازم که درد دوست دی روز ریش
بوده و امروز مرهم است هم دخی سوز باای غلیظ معناسنه که شدة اشلری اوزرینه
دوکرلر فاماکه اماله سز کسرهٔ صریحه ایله صقال و قهر و یوک دیو اللی اوجنجی قطعه‌نک
بیت ثالثی متنی و شرحنده کلور ریش لامک سکونیله سیاه چشم کبی وصفِ ترکیبیدر
کوکلو پاره لو معناسنه چونکه کوکل دیو اون بدنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده
کجدی ریش پاره معناسنه کما سبق آنفا ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

اکلیش نالش و زاری دخی کوکمک خندن

نالش نالیدن امرینک اخرینه ماقبلی مکسور شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر
زاری اخرنده که یاء تحتیه مصدریه در و زار ایکلیجی دیو یکرمی برنجی قطعه‌نک بیت
خامسنده کجدی خندن خاء معجمه‌نک فتحیله بمعنی ضحک مصدردر ❊

دیندی سخریه ایدکو لکه هم خنده خریش

خنده خریش ایکی خاء معجمه‌نک فتحیله مضبوطلردر فرخی بیت ای کرده مرا خنده خریش
همه کس ما را ز تو ابس جاء نا ما ز تو بس چونکه هاء رسمیه بمعنی ضحک خراشیدن
معناسنه اسم مصدردر خاء ثانیه‌نک حذفیله خنده ریش دخی بو معنایه در
نتکیم اون یدنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کجدی ❊ ❊ ❊ ❊

ماده کاو اولدی اینک بوزاغیسی کوساله

ماده کاو اینک معناسنه معنای ترکیبیسی دیشی صغر دیمک اولور چونکه ماده
دیشی دیو یکرمی اوجنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کجدی کاو صغر دیو بو مصراعِ
ثانیده کلور ابو المعانی بیت نباید کار مرد از دست نامرد نباشد شیر نر
هر ماده کاوی کوساله کاف فارسیهٔ ممدوده‌نک ضمیله بوزاغی که عربیده عجول
دیرلر اصلی کاو ساله ایدی استخفاف ایچون الف اولنوب و کاف دخی مضموم اولدی

هم صغر کاو قویونک دیشیسی ماده میش

کاو کاف فارسیهٔ ممدوده‌نک فتحی و واو ایله اهل صغردر که اوکوز شیخ سعدی بیت
اسب لاغر میان بکار آید روز میدان نه کاو پرواری هم دخی بر نوع صراحیدر که
اوکوز صورتنده در شراب ایچرلر ماده میش دیشی قیون معناسنه در چونکه
ماده قد سبق آنفا میش قیون دیو یکرمی برنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کجدی

دی غناداوذره اولان کاوه ناکردیده

ناکردیده

ناکردیده کاف فارسیه‌نک فتحی ایله بمعنی منکوردر اصطلاحده معنای ترکیبیسی دونمامش
دیمکدر چونکه نا ادات نفیدر کما سبق فی الادوات المرکبة کردیده کردیدن لفظندن
اسم مفعولدر نتکیم اسم فاعلی یکرمی یدنجی قطعه‌نک بیت ثامننده کجدی ❊ ❊

یک جفاکارده تعبیر اولنور کافر کیش

کافر کیش رانک سکونی و کسر ایله بمعنی جفاکار اصطلاحده معنای ترکیبیسی کافر
مذهبدر چونکه کیش ملت و مذهب دیو قطعهٔ اولانک بیت تاسعی متنی و شرحنده
کجدی مولانا جامی بیت این نه صوفی کردی و نه درویشی نامسلمانی و کافر کیشست

ذهر ایچمک کبیدر آجی سوز آدم اولنه
(تفسیره و شرحه در)
سخن تلخ بمرادست چو نوشیده نیش

سخن سوز دیو اوتوز برنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کلور تلخ آجی دیو قرق
برنجی قطعه‌نک بیت سادسنده کلور بمرد لفظنده که باء موحده ادات مفعولدر
کما سبق فی الادوات البسیطة مرد آدم دیو اللی اوجنجی قطعه‌نک بیت ثانیسنده
کلور است اداتِ ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة چو اداتِ تشبیهدر کما سبق
ایضا نوشیدن نون ممدوده‌نک ضمیله مصدردر ایچمک معناسنه شراب اولسون
کما نجدی بیت بیاد لعل دلبر خون دل نوسی شراب لعل نوشیدن
چه کار ست نیش ذهر دیو قرق برنجی قطعه‌نک بیت سادسنده کلور

۳۱ کوبمت قطعه رنکین بکوش

کوبمت سویلیم سکا دیو قطعهٔ سابعه‌نک بیت ثامننده کجدی قطعهٔ رنکین
قطعهٔ ثالثه‌نک عنوانده کجدی بکوش کاف عربیهٔ ممدوده‌نک ضمیله چالش و دورش
معناسنه امردر مصدری کوشیدن لفظیدر اوکنده که باء موحده صلهدر کما
سبق فی الادوات البسیطة یاخود کوش کاف فارسیه ایله قولاق معناسنه در بو
صورتده باء مفتوحه ادات مفعولدر ایضا حاصل معنی قطعهٔ رنکینی
سکا سویلیم دورش یاخود قطعه رنکینی قولاغکه سویلیم ❊ ❊ ❊

طوشنک آدی اکرچه خرکوش

خرکوش اصلنده رانک سکونیله سیاه چشم کبی وصف ترکیبیدر اشک قولاقلو دیمکدر
چونکه خر اشک دیو یکرمینجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی کوش قولاق دیو بو قطعه‌ده
کلور طوشنک دخی قولاقلری اوزون اولغله خرکوش دیو تسمیه اولندی شاعر

بیت کوشی خر بفروشی دیکر کوش خر کین سخن را در داد نباید کوش خر

دی یلان وعده یه خواب خرکوش

خواب خرکوشی بانک موحده نک کسری ایله یلان وعده و اصلسز معناسنده اصطلاحدر ترکیده دخی طوشان اویقوسی وبردی دیرلر ابو المعانی بیت بوعد وصلتش عمرم کذشت وماندهام محروم بجای خواب راحت خواب خرکوشم دهد هردم خواب اویقو دیو قطعه خامسه نک بیت ثانیسنده کجدی ❊ ❊

صاد یلوب قوجه در اغوشی دیمک

یکرمی دوردنجی بیت رابعنده در اغوشی قوجه دینلدی دیو کچسنده تکرار دیوقدر زیرا قوجه ایله صاد یلوب قوجه بیاننده فرق ظاهردر حاصلی ایکی معنایه در فافهم

بر دینور کوکسه قوجاقدر اغوشی

بر بانک موحده نک فتحی ورا ایله کوکس معناسنه سینه کبی بوندن بشقه اون سکز معنایه دخی کلور اول تحسین ایچون اوائل مشتقاتنه داخل اولور ثانی بمعنی علی استعلا ایچوندر ثالث بمعنی فی ظرفیت ایچوندر رابع بمعنی اطراف سینه خامس بمعنی کنار اغوشی سادسی یکاننک جانب بالاسنه دیرلر که عذاره مساوی اولان موضعدر سابع فرهنگ جهانکیریده مخفف برک استعمال اولنور ثامن بر میوه دیو اللهجی قطعه نک بیت عاشرنده کلور تاسع بمعنی حاصل نباتات که بستانده وتارلاده اولور عاشر بمعنی بذر یعنی تخم حادی عشر بمعنی نصیب وحصه ثانی عشر بمعنی قرارکاه وخانه ومسکن ووطن ثالث عشر بردن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبیدر دلبر وهوسبر کبی رابع عشر بمعنی بها یعنی بهی خامس عشر ذن تانه سادس عشر بمعنی یاد وحفظ مثلا از بر حفظدن معناسنه سابع عشر بمعنی طرف وجانب ثامن عشر بمعنی نزد وقرب اغوشی همزهٔ ممدوده نک فتحی وغین معجمه ممدوده نک ضمی وشین معجمه ایله قوجق که عربیده حجر فارسیده کنار دیرلر شیخ سعدی بیت در اغوشی انجنان کیرم تنترا که بنود اکهی پیراهنترا هم دخی قوجاقلنه الملق معناسنه وقوجاق صفاجق منسنه معناسنه وبنده یعنی قول معناسنده ده کلور ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

هم قولق توزی بناکوشی اولدی

بناکوشی بانک موحده نک کسری ونون ممدوده نک فتحی وکاف فارسیه ایله عربیده عذار دیدکلری قولاغک توزی یعنی دبنده بیاضی یری شعرا شعرلرنده چوق

استعمال ایدرلر صائب بیت از خجلت روی تو که سرخوشی بهارست شبنم عرق شرم بناکوشی وقولاغک کوبه طاقه چقدیری معناسنده ده کلور شیخ سعدی بیت انکشت خوبروی وبناکوشی دلفریب بی کوشوار وخاتم پیروزه شاهدست

کوبه منکوشی قولاقدر دخی کوشی

منکوشی میمک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه ممدوده نک ضمی وشین معجمه ایله کوشوار کبی معناسنه عربیده قرط دیرلر جغتایده ایسیرغه دیرلر کوشی کاف فارسیه ممدوده نک ضمیله بوزن هوشی بش معنایه در اول قولق معناسنه بو مقامده دخی مراد بودر ثانی بمعنی کوشه وبیغوله ثالث بر فرشته اسمیدر که امور مهمات خلائقه مؤکلدر رابع شهور شمسیه نک اون دوردنجی کونی ادیدر که بو کونی بیرام جشنی ایدوب عظیم اعتبار ایدرلر خامسی بمعنی نظر وانتظار ❊ ❊ ❊

صاحب عقل خردمند دینور

خردمند اسم مفعولدر چونکه خرد خا معجمه نک کسری ورانک فتحی ودال ایله بمعنی عقل وبصیرتدر مند ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبة ❊ ❊

عقله اوص دیرجغتای یعنی هوشی

هوشی ها ممدوده نک ضمی وشین معجمه ایله بمعنی عقل کذا فی المجمع ترکیده اوص دیرلر اصلی جغتایدر فرهنگ شعوریده هوشی اکرچه عقل دیو نقل ایدرلر اما اصحی عقلک وراسنده اولور بر حالتدر که کسب ایله تزاید ایدر ضدینه عربیده اغما تعبیر ایدرلر چونکه عقل کند دانشده زیاده ونقصان قبول ایتمز دفطریدر مکر علت واقع اوله دیو بیوردیغی محاوره تاملدر شمسی فخری بیت زبنده کی سهی چون تو سرچرا تابد کسی که باشد یک ذره عقل ویا هوشی بوندن بشقه هوش اوچ معنایه دخی کلور اول بمعنی جان یعنی روح ثانی بمعنی هلاک ومرک ثالث بمعنی زهر یعنی سم ❊ ❊

عقلی نقصانه سراسیمه دینور

سراسیمه بمعنی متحیر وعقلی نقصان شاعر بیت مایم سراسیمه در اطراف جهان از نیک وبد خلق دو کردان کی دیاشا زاده بوننده دخی تصرف ایدوب بیوردکه سراسیمه لفظی مرکبدر برجزؤی سر بش معناسنه وبرجزؤی دخی اسیم وزنی ومعناسی اسیب کبی فتنه معناسنده در بلکه اسیب لفظنده که بانک موحده میمه قلب اولنمشی اولداخرنده که ها رسمیه نقله علامتدر انتهی ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

بایلوب کندوکی بلمز مدهوش

مدهوش بونده مفعول اصلی عربیدر فارسیده و عربیده شایعدر شمس فخری بیت حدیث خلق تو میگفت دوش باد صبا ٭ بباغ بلبل ازان گشت واله مدهوش ٭

می و مل باده شرابک ادیدر

می میمک فتحی و یاء تحتیه ایله یعنی شراب انکور دیو معروفدر بمجاز امایه عشق معناسنه ده کلور خواجه حافظ بیت بده می باقی که در جنت نخواهی یافت ٭ کنار آب رکناباد و گلگشت مصلا را ٭ هم دخی می پیاله و جام معناسنه و کلاب معناسنه ده کلور مل میمک ضمیله یعنی شراب ایضا خواجه حافظ بیت در حلقهٔ گل و مل خوش خواند دوش بلبل ٭ هات الصبوح هبوا یا ایها السکاری باده یعنی شراب ایضا لکن شراب مسکره باده دیلمز انجق تازه اوزمدن پخته اولنه باده دیرلر هم دخی پیاله معناسنه ده کلور حکیم سنائی بیت چو شوخ نه بستان نرکسی یک باده دهد ز باده رنگ باده اول یعنی پیاله باده ثانی یعنی شراب چقتایده شرابه چاغیر و چاقیر دیرلر سبحی عربیده خمر دیرلر عربیده اسامیسی فنی چوقدر صبوح ٭ ٭ ٭

بزه در جرم و گناه ایچمه منوش

بزه باء موحده نک و زای معجمه نک فتحلری و هاء رسمیه ایله یعنی جرم و گناه و خطا شیخ عطا بیت خلق خود را پاک دار از هر بزه ٭ تا نیفتی در وبال و در بزه ٭ عربیده دخی بو معنایه در عماد الکاتب الاصفهانی بیت و عزیز علی ان اصطباری ٭ فیه قد عزة الم غرام و بزه منوش قطعهٔ سالفه نک بیت اخیرنده کچن نوشیدن لفظندن نهی حاضردر ایچمه معناسنه اولنده کی میم مفتوحه ادات نهیدر کما سبق فی الادوات البسیطة

سوز سخن سویلیجیدر گویا

سخن سینک ضمی و خاء معجمه نک فتحی و عکسیله سوز معناسنه عربیده کلام کبی لفظی و نفسی قسمنه ایله سامادر لفظ کبی دکلدر شیخ نظامی بیت فاتحهٔ فکرت و ختم سخن ٭ حمد خدا ایست بر و ختم گویا کفتن لفظندن امر اخرینه الف الحاقیله اسم فاعلدر تکلم مضارع متکلم وحده سی قطعهٔ سابعه نک بیت ثامننده کچدی هم دخی گویا متلادی یو قطعهٔ ثانیه نک بیت خامسنده کچدی فارجع الی شرحه ٭ ٭ ٭

تن زده سویلمین یعنی خموش

تن زده یعنی ساکت و صامت که خموش معناسنه خواجه سلمان بیت روان شد

مرکب

مرکب جانان چرا تن میزنی ای جان چو خواهی رفت ازین خوشه تن خواهی معناسی ترکیبی دو کلمش بدن معناسنه اما عرفده حصرا خموش معناسنه در چونکه تن بدن دیو فرق یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلور زده قرقنجی قطعه نک بیت سابعنده کلنی زدن لفظندن اسم مفعولدر ٭ ٭ ٭

اولدی یغمورلق اندی بارانی

بارانی اخرنده یاء تحتیه نسبیه ایله یغمورلغک علمیدر باران یغمور دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت سابعنده کچدی حکیم انوری بیت تا چه ابریست مکان چو باران بارد ٭ اسمان بر سر خورشید کشد بارانی ٭ ٭ ٭

اوبله اوسته کیلین بالاپوش

بالاپوش دومدق تنوش و فراجه و غیر اسدی دخی وار در اصلنده وصف ترکیبیدر چونکه بالا یوجه دیو قطعهٔ ثانیه نک بیت اولنده کچدی پوش پوشیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففیدر تکلم نهی حاضری یکرمنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کچدی بعد یه سی کند و قماشک صاحبه تفسیر و ترجه در تو چنین کالا خود را مفروش تو سن دیو چنین بویله دیو قطعهٔ ثالثه نک بیت ثانیسی و ثالثی شرحلرنده کچدی کالا قماش دیو قطعهٔ خامسه نک بیت اخیری شرحنده کچدی خود کندو دیو اوتوزنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی را ادات مفعولدر کما سبق فی الادوات المرکبة مفروش نهی حاضردر مصدری فانک ضمیله فروشیدن لفظیدر صاتمق معناسنه اولنده کی میم مفتوحه ادات نهیدر کما سبق فی الادوات البسیطة ٭ ٭ ٭

۳۲ زصاد قطع صافیست پاک و خالص خاص

زصاد قطع مثل قطعهٔ رابع عنوانده کچدی صافی یعنی خالص ضد مغشوش است ادات ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة پاک یعنی ظا خالص و خاص عربیدر انشاده دخی مستعملدر حاصل معنی حرف صاددن صافی و پاک و خالص و خاص قطع یاخود قطعه در

نغو مینه ادیک ادیدر عربجه اجاص

نغو نونک و غین معجمه نک ضملری ایله ادیک معناسنه هم میوه سنه هم اغاجنه اطلاق اولنور مینه میم ممدوده نک کسری و نونک فتحی و هاء رسمیه ایله نغو کبی ادیک معناسنه عربیده اجاص دیرلر فارسیده آلو دخی اسمیدر ٭ ٭ ٭

دراز دبندی اوزن نسفه یه هم اویه شناص

دراز دالک کسریله اوزون که طویل معناسنه مقابلی کوتاهدر شاعر بیت نکوتسار بجا
درازکه هرکز ازو بر نیاید دراز عربیده شناص طویل کبی مستعملدر هم دخی
دراز ازغی معناسنه ده کلور نار کبی

کروغ اولدی یلان زور ایله مرادفدر

کروغ کاف فارسیه نک ورای ممدوده نک ضمیله وغین معجمه ایله وزن معناده دروغ
کبی یلان معناسنه عربیده زور کذب دیرلر حکیم فردوسی بیت بکی دیکری زن برین
بر فشان کروغ از کنا هست بر سر کشان

دروغزن دی یلانجیه هم دخی خراص

دروغزن وصف ترکیبیدر چونکه عربیده کذاب وخراص معناسنه ابو المعانی بیت
دروغزن شده بر شاخ کل هزار چمن اکر بعشق صداقت بری نکرد وفاش
زیرا دروغ یلان دیو اونلدیجی قطعه نک بیت اخیرنده کلور وصف
ترکیبی اولدیغی حالده اون بشنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی

نکو قوندجق اولان صاچه دیندی جعد کبی

نکونا فوقیه نک فتحی وکاف فارسیه ممدوده نک ضمیله قوندجق صاچ معناسنه که عربیده
جعد دیرلر کذا فی المجمع وفرهنک جهانکیری امیر خسرو بیت ای نکار سیه چشم ونکوموی
سرو قد ونکو روی ونکو کوی ونسخه میرزا ابراهیمده مطلق موی معناسنه مرویدر

دی چیزه قیل یولاجق نسنه یه دخی منماص

چیزه جیم ممدوده نک کسری وزای معجمه نک فتحی وهای رسمیه ایله جنبستره معناسنه بر دموی
الندر انکله قیل یولرلر وخرده نسنه لری طوترلر عربیده منماص دیرلر میر نظمی
بیت بوده در حسن خط تا چیزه موی دو کرده پاک چیزه

توانکری دیمه دنکنلک اولدی یعنی غنا

توانکری قطعه ثالثه نک بیت ثامنده کچدی توانکر لفظنک اخرنده یای تحتیه
مصدریه ایله دنکنلک معناسنه عربیده غنا دیرلر

ذوکرده خشنه دینور هم ذوکر تلکده خصاص

خشنه خای معجمه نک فتحی وشین معجمه نک سکونی وتای فوقیه نک فتحی وهای رسمیه ایله عربیده مفلس
وخصیص دیرکه عربیده مصدری افلاس وخصاصه لفظلریدر کرم خای معجمه ایله خشینه دخی دیرلر

شونسنه که اوله اکری دینور بکج ومعوج

بکج کافک فتحی وجیم ایله اکری معناسنه عربیده معوج وسقیم چغتایده ایکه واکری دیرلر
کسر الفله بوندن بشقه بکج اوچ معنایه دخی کلور اول کرج که عربیده جص دیرلر
ثانی ابریشمک فناسی که کژ دخی دیرلر ثالث قابجه که اوجی اکری دمور

دی دوغری ایتمکه راست کردن واتراص

راست کردن مصدر مرکبدر عربیده اتراص وتصویب وتقویم دیرلر چونکه
راست طوغرو دیو قطعه اولانک بیت خامسنده کچدی کردن ایتمک دیو
یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثامننده کچدی

ذبح ادی تاره دخی الفنج ایمش او معناده

کوچک کداوغنایه بازیکر اولدی هم رقاص

بازیکر یعنی رقاص اسم فاعلدر چونکه بازی اویون دیو یکرمی اوچنجی قطعه نک
بیت رابعنده کچدی کر ادات اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبة

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

یعنی بو قطعه بحر مجتث مثمن الاجزادندر اصلی مستفعلن فاعلاتن دورت کره مخبون ومقصوردر

بو بحر ایچنده بولو کوهر ایستین غواص

بونده ایهام حسنی واردر هم دخی مراعات نظیر صنعتندن ایهام تناسب نوعی
واردر چونکه بحر وکوهر وغواص بر برینه مناسبدر

٣٣ قطعه دد ضاد بخوان سینه تهی از اعراض

قطعه دد ضاد قطعه اولا عنوانده مثلی کچدی بخوان او قو دیو قطعه اولانک بیت سادسنده
کچدی سینه کوکس دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی تهی بوش دیو قرقنجی
قطعه نک بیت اولنده کچدی از بمعنی من کما سبق فی الادوات اعراض همزه نک فتحی وکسری
بو مقامده الویرر فتحی صورتنده عین معجمه ایله عرضک جمعی اوله یاخود مهمله ایله عرضک جمعی
اوله کسرنده مهمله ایله عرض مرضندن وغیریدن انسانه عارض اولان نسنه در واجب الوجود دن
وسائر اعتقاددن مال معناسنه دخی کتب کلامیه وحکمیه ده جوهرک مقابلی درکه اعراض
تسعه ومقولات تسعه دیرلر لاتحقه قطعه بشنوازسی ده معقولات حکم بلیک از این یکن
شو محتمدر جوهر وفعل وانفعال ووضع وملک هم متی واین واضافت وکیف وکم
حاصل معنی ضاد حقنده قطعه بی سینه اعراضدن خالی

یاقمق افروختن اولدی عربیسی ایقاد

افروختن همزه نک فتحیله مصدردر یاقمق معناسنه چراغ اولسون آتش اولسون کمال خجندی بیت شبی کز آتش عشق تو جانم سوختن گیرد چراغ دوشم از تب زسر افروختن گیرد عربیده افعال وزننده اضرام و ایقاد و اشعال دیرلر ❀ ❀

شمشکک چاقمه سیده درخشش ایمش هم ایماض

درخشش دالک فتحیله درخشیدن لفظندن امر حاضره شین ماقبلی مکسوره شین الحاقیله شمشک چاقسی معناسنه اسم مصدردر یعنی برق اورمه سی عربیده ایماض دیرلر هم دخی سائر مصدرلر کبی برق اورمه سنده دیرلر نکم کیری دوردنجی قطعه نک بیت اولنده درخشنده کجدی

برزه قرینده دیمکدر که قراضه کبیده

کاردو دیدی مقص ادینه یعنی مقراض

کاردو کاف ممدوده نک فتحی و رانک سکونی و دال ممدوده نک ضمیله مقصکه عربیده مقراض دیرلر مقص دخی عربیده ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی لکن عربیده بیمک کسری لازم در هم دخی کاردو خرما بیچکی معناسنه و بیان اولنمش معناده و مقصدن چقن قرنبدی معناده کلور

ایشی کوردن الدیغی ساره مالی دشود

ساره سین ممدوده نک و رانک فتحلری و ها دسمیه ایله بودن چاره یعنی رشوت یعنی ایشی کوردن ادمک الدیغی نسنه در هم دخی هند ولرکیرلر بر نوع بدیش معناسنه و هندستانده اشتنه دوفوط معناسنه و پرده که حجاب معناسنه ده کلور

قرض باشنک هم اودنج المق ایشی استقراض

دیده بان کوزجی دیمکدر هم او معناده رقیب

دیده بان عربیده رقیب معناسنه اسم فاعلدر چونکه دیده کوزدر و فرق بشنجی قطعه نک بیت عاشرنده کلور بان اداة اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبة جلالی بیت بر آن کوه سربلند که دیده بان که از کرد شد تیره روی جهان ❀ ❀ ❀

هم دخی کوز قپامق اولدی کلوج اغماض

کلوج کاف فارسیه نک و لام ممدوده نک ضمه لری و جیم ایله کوز قپامق که سوزیدکی یا بخفی اشارت یا خود معتاد ایمش او کوز قپارق سویلر عربیده اغماض دیرلر

میرنظمی

میرنظمی بیت مکس بوده کلوج اندران بزم کشیده اینچنین وضع ان پری شرم

دیلنلور باغچه رزبان دخی ناطور اویله

رزبان باغچی معناسنه اسم فاعلدر عربیده ناطور دیرلر چونکه رز رانک فتحی و زای معجمه ایله بمعنی درخت انکور یعنی اوزم چیغی کما سبق فی دخترز فی سادس الثانیة

باغچه پالیز دیمکدر روضه کبی جمعی ریاض

پالیز بای فارسیه ممدوده نک فتحی و لام ممدوده نک کسری و زای معجمه ایله باغچه و بستانکه عربیده روضه دیرلر جمعی ریاض کلور هم دخی مزبوزی تعریب ایدوب فالیز دخی دیرلر

صاقلمق اولدی نکهداشتن و غود دیمک

نکاهداشتن هانک سکونیله مصدر مرکبدر صاقلمق و کوزتمک و محافظه ایتمک و بصیرت اوزره عربیده اولمق معناسنه چقنابده ابراسق دیرلر چونکه نکاه نونک کسری و کاف فارسیه ممدوده نک فتحی و هانک اظهاریله باقمق و کوزتمک معناسنه الفک حذفیله نکه دخی بو معنایه داشتن طوتمق دیو اوندیجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی

صغناجق یرک اکدیده پناکاه اضافی

پناکاه اسم مکاندر عربیده اضاضی و ملجأ معناسنه اصلی پناهکاه ایدی تخفیفا هاء اولا حذف اولندی چونکه پناه اظهار ها ایله اون سکزنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی پناهیدن لفظندن اسم مصدردر کاه اسم مکاندر کما سبق فی الادوات المرکبة

امک دیدی مزیدن دخی مص اویله امیشی

مزیدن میمک فتحی و زای معجمه ممدوده نک کسریله بمعنی مکیدن یعنی امک که عربیده مص دیرلر حکیم سوزنی بیت دردخ چدن جنتش کردم نکاهی هرزمان از لب چون کوثرش بوسه مزیدم چون شکر هم دخی طاتمق و چیمک معناسنده ده کلور ❀ ❀

دی ایصرماغه کزیدن هم اوده عض و عضاض

کزیدن کاف فارسیه نک فتحی و زای معجمه ممدوده نک کسریله مصدردر ایصرمق معناسنه عربیده عض و عضاض دیرلر کما خجندی بیت کفتمش از دهانت ای تب حق کام من غیر لب کزیدن نیست زای فارسیه ایله کژیدن دخی جائزدر ❀ ❀ ❀

اولدی ایندورمه فروکردن اهباط اویله در

فروکردن مصدر مرکبدر عربیده اهباط معناسنه فرو بونده تحسین لفظ ایچون کلدر بلکه فرو اشاغی دیو یکرمی اوچنجی قطعه نک بیت سابعی شرحنده کجدی

کردن ایتمک دیو بکری یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی ۞ ۞ ۞

دیندی قادیرمغه افراشتن هم انهاض

افراشتن همزه نک فتحیله مصدردر عربیده انهاض معناسنه شیخ سعدی
بیت چه بیخواهی از طارم افراشتن همینست بس از بهر بکذاشتن ۞ ۞

بزه یارب ایکی دنیاده ایشی اسان ایت

ترجمه در مترجمی محصا عربیدر کانه انا افصح من تکلم بالضاد بید انی من
قریش حدیث شریفنه اشارت بیوردی زیرا ضاد عربه مخصوص صدر ۞ ۞

سهل الامر بدا دین لنا یا فیاض

سهل تفعیلدن امردر الامر مفعول به صریحیدر لنا غیر صریحیدر یا حرف
ندادر فیاض وزن ومعناده وهاب کبی حق تعالینک اسم شریفیدر فافهم ۞

٣٤ **قطعه درطاکز خوبیست بجا افراط**

قطعه درطا سنلی قطعه اولاغنو انده کجدی که ادات ربطدر کما سبق فی الادوات
خوبیست مرکبدر خوب کوزل دیو اونبجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی یا تحتیه
مزبوره مصدریه در است ادات ربطدر کما سبق فی الادوات المرکب بجد غایتده
دیمکدر چونکه با موحده مفتوحه ادات ظرفدر بمعنی فی کما سبق فی الادوات البسیطه
حد بمعنی نهایت وغایت افراط ضد تفریض حاصل معنی حرف طاده قطع کوزللکده غایتده افراطدر

یوده هنجار دینور دمشی عربیسنده صراط

هنجار هانک فتحی ونونک سکونی وجیم ممدوده نک فتحی ورا ایله بمعنی طریق وسبیل
ونهج شیخ نظامی بیت زهنجار دیکر برامد بروم فرومانده کنج اندران مرز وبوم ۞
تحفة الاحبابده ایشلک اولیان یول معناسنه فرهنک وفاییده یولدن چقوب یوله
برابر بردن کتدیکلری موضع که ترکیده اکا قچاق دیرلر ومجازا اسلوب وروش معناسنده کلور

هم اونقلق دیمه معنوسنده دوری شطاط

دوری یکری برنجی قطعه نک بیت رابعنده کچن دور آخرینه یا مصدریه
الحاقیله اوزقلق معناسنه عربیده شطاط وبعید دیرلر ۞ ۞ ۞

صقالک یک قباسی بلمه وهلوف ایمش

بلمه با موحده نک فتحی ولامک سکونی ومیم ممدوده نک فتحی وهاء رسمیه ایله قباصقلکه
بلمه دیشی دخی دیرلر حضرت مولانا بیت انچه کوسه داند ازخاک کسافه بلمه از خاک

خوردش

خردش کی داندان عربیده هلوف دیرلر فائده مفتاح السعاده یا زر بر که حضرت
معاویه علی حقنده هلوف فتجلها مانوق دیو تعبیر ایتدیلر حضرت علی دخی حضرت
معاویه یه والذی خبث لا یخرج الا نکدا دیو تعریض آمیز اشراب جواب ایلدیلر
رضی الله تعالی عنهما ونفعنا من کل برکاتهما ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

کوسه یه دیندی تنک دیش اومعناده سباط

تنک دیش سیاه چشم قبیلندن وصف ترکیبیدر طارصاقللو معناسنه کوسه ده
حقیقت طرفیه در چونکه تنک طار دیو اون بشنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی ریش
صاقل دیو اللی اوجنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلور عربیده کوسه یه سباط دیرلر کوسه
دخی فارسیدر ترکیده سیوکلی ایله تفسیر قلندی حتی معربی کوسج کلور ۞ ۞

قاره قولاغه فرانق دینلور دخی عناق

فرانق فانک ورا ممدوده نک ونونک فتحلری وقاف ایله قاره قولاق دید کلری جونکه
عربیده تفه وعناق دیرلر ومنقولدرکه دائما ارسلانک اطرافنده تعیش ایدر یعنی
ارسلانه قولاغو ن اولوب شکار کوستررو الدیغی شکاردن فضله سندن غدا
ایدینور دنتکم شاعر بیوردر مثنوی فرانق شیررا جاسوس بوده همیشه شیررا صیدی
نموده چو صیدی میکند که آن شیر ازان صیدش فرانق میشود سیر ۞ ۞

ادی ارسلانه دیمه در شیر ژیان کبی عطاط

چونکه شیر ارسلان دیو قرق برنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور ژیان زای
فارسی نک ویا تحتیه ممدوده نک فتحلری ونونی ایله بمعنی خشمناک ومهیب هرده
شجیعه صفت واقع اولور وزای فارسیه بدلنه غینی معجمه ایدو یا تحتیه بدلنه زا
ایله غژان وغرین دخی لغتدر عربیده شیر ژیان مقامنده عطاط دیرلر میر نظمی بیت
درامد بمیدان چو شیر ژیان ۞ نموده هنران یل پهلوان ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

اوکی قوشینه دینور کوف دخی ضوع ایله

کوف کاف ممدوده نک ضمی وفا ایله اوکی قوشی که عربیده ضوع وهامه دیرلر شمس
فخری بیت جمال ملک ودین کاندر دیارشی ۞ ندارد هیچ ماوی ومقر کوف

یرسه ادی شب انکیز هم اولدر وطواط

شب انکیز بمعنی شب پره که عربیده خفاشی ووطواط دیرلر هم دخی کیجه اویانجی
معناسنه وصف ترکیبی دخی اولور چونکه شب کیجه دیو قطعه ثانیه نک بیت سابعنده

بجدی انكیز همزه نك فتحی ونونك سكونی وكاف فارسیه ممدوده نك كسری وزای معجمه ایله انكیزیدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر انكیزیدن اویارمق معناسنه مصدردر

كلسه ملك معناسی فزم كربه براد فدرهم

فزم فانك وزای معجمه نك فتحلری ومیم ایله بعض نسخه‌ده زای فارسیه ایله دخی مرویدر طاسه معناسنه كه عربیده كربه وغصه دیرلر ÷ ÷ ÷ ÷

شادكامی دی سونمكلك مانند نشاط

شادكامی آخرنده یاء مصدریه ایله سونمك كه عربیده نشاط وفرح دیرلر چونكه شادكام شینك معجمه ممدوده نك ودالك سكونی وكاف فارسیه ممدوده نك فتحی ومیم ایله یعنی مسرور وفرحناك مثلا هاتفی بیت كه اعدای دینی شادكامی كند بجزیه دهی كند كامی كند مانند ادات تشبیهدر تفسیر داخلنده‌در ÷ ÷

یاورنده دخی یاردمجی معاون كبیدر ÷ یاورنده یاء تحتیه ممدوده نك فتحیله یاوریدن لفظندن اسم فاعلدر یاردمجی كه عربیده معاون ومعین ونصیر دیرلر دادكردن دیه عدل ایلمك ایمش هم اقساط ÷ دادكردن مصدر مركبدر عربیده اقساط معناسنه چونكه داد عدالت دیو یكرمی ایكنجی قطعه بیت ثانیسنده كچدی كردن ایتمك دیو یكرمی یدنجی قطعه نك بیت سابعنده كچدی ÷ ÷

بانواسه دینلور ابلكه برادیده خیط

ایكنه نك یوردیسی سوفار دخی اولدی خیاط

سوفار سینك ممدوده نك فتحی وراء ایله ایكنه دلوكی معناسنه عربیده خیاط وسم الخیاط دیرلر وجه والدوزدلوكنه وحوطار دلوكه سوفار دیرلر حكیم سوزنی بیت باید برون زخانه اخوان حسود تو تادر نشد سوفار سوزنی در جهل ÷ بوندن بشقه اوق كزی معناسنه وصقالدن اولان ظروف وكوسی معناسنه ده كلور

دی اورشماغه زدش یعنی تضاربه دیه‌در

اولدی غوغا غلبه لنبر انك كبی جباط

غوغا یعنی غلبه وجعیت وتركستانده قریلتای وبزیم ولایتده قریباق دیرلر حكیم سوزنی بیت شعر غوغا عشق غاشكن كن تیرهم او بنبات النعش بر كردون

پروینی

پروینی بشكند غوغا عربیده جبحط دیرلر ویقال الغوغا من الناس الكثیر المختلطون هم دخی محاربه وهنگامه معناسنه ده كلور بو معنی جله خلقك معلومیدر لنبر لامك فتحی ونونك سكونی وباء موحده نك فتحی وراء ایله غوغا كبی غلبه معناسنه فرهنگ جهانگیری فربه وشیرین دیو مسطوردر دیده دن قطره اشكم دوكلور دل مجروح مرهوندر بو ایكی مصراع ناظم تحریرك اسمی حققنده معمادر اسمی خونه دلده ایده سن استنباط نكیدیه

دیده كوزدیو فرق بشنجی قطعه بیت عاشرنده كلور قطره طمله معناسنه عربیده انشاركده دخی مستعملدر اشك كوزیشی دیو قطعه رابعه نك بیت عاشرنده كچدی دل قلب دیو اون یدنجی قطعه نك بیت ثالثنده كچدی مجروح معلومدر اسم یعنی نام خونه قان دیو اوتوزنجی قطعه نك بیت سابعنده كچدی دل قد سبق آنفا استنباط یعنی استخراج حاصل معنی خونه دل لفظنك اشتقاد قاعده‌سیله دیده سندن قطره یعنی اولنده نقطه دوكلوب هم دخی قلبندن واو مجروح وساقط اولنجه دورت حرف اوزره حمد قالور كه حساب جملده طقسان ایكی عدد اولور محمد دخی طقسان ایكی عدددر چونكه اسم ناظم تحریر محمددن مخلصی وهبی‌در كه دیده ایله وهبی حسابده مساویدر دیو بیدا اولنجه بو ندن اجمال نمایید سؤال ناظم تحریر اسمینی معمایه بو قطعه آخرینی تخصیصك وجهی نه‌در جواب حروف تهجی مزدوجه یكرمی طقوز اولدیغی قولی اوزره حرف ط عینی وسط حقیقیدر دیكری سكز اولدیغنه كوره نصف وسط حقیقیدر ومن حیث الابیات دخی بیت معمی وسط تقریبیدر چونكه بیت معمانك ماقبلی عنوان قطعه دخی بر بیت كامل عد اولدیغی تقدیرجه طقوز یوز سكز بیتدر وما بعدی طقوز یوز یكرمی طقوز بیتدر نه قدر كه آحاد وعشراته نظر وسط دكل ایسه ده مائه مثبت وسطده درفلیدركه فافهم

٣٥ قطعه در ظا كه مظاهر همه رنكین الفاظ

قطعه در ظا قطعه اولی عنوانده مثلی كچدی كه ادات ربطدر كما سبق فی المقدمة مظاهر جمع مظهردر عربیده همه رنكین اون طقوزنجی قطعه نك عنوانده كچدی الفاظ جمع لفظدر عربیده حاصل معنی حرف ظا حقنده قطعه كه جمله رنكین الفاظ مظاهری

دیندی خشم ایتمكه ادغیدن وتازیده تكافظ

ادغیدن همزه نك فتحی ودالك سكونی وغینك معجمه ممدوده نك كسریله مصدردر یعنی خشم وغضب وتهوردر تازیده تاء فوقیه ممدوده نك فتحی وزای معجمه ممدوده نك

کسر ایله یلک و سکرتمک و عجله معناسنه که عربیده نوقا ایله تکافظ دیرلر

بدمنش اولدی خنا خبر بلو هم او بله جنفافظ

بدمنش بمعنی سیئی الخلق عربیده جنفاظ دیرلر چونکه بد بای موحده نک فتحی و دال ایله فنا و کوتو معناسنه مقابلی نیک لفظیدر شیخ سعدی بیت پس ثق نیکان نکیرد هر که بنیادش بدست تربیت نا اهل را چون کردکان بر کنبدست اسلامبولده و اطرافی ممالکده اکثری کوتو مقامنده فنا دیرلر ناظم تحریر دخی اکا تابع اولدی سنبل طبیعت دیو قطعۀ عاشره نک بیت خامسنده کچدی خو دخی فارسیده ترکیده شیوه کی خصیله ترجمه دنا جز قلندی

جنکه بیکار دینور مشی مترادف حرب

بیکار بای فارسیه نک فتحی و یای تحتیه نک سکونی و کاف ایله بمعنی جنک و جدل عربیده حرب دیرلر شیخ سعدی بیت به پیکار دشمن دلیری فوست هنر برای نیاورده شیدن درست با مکسو ایله دخی جائز در

دخی جنک ایتمه ستیزیدن هم او بله تماظ

ستیزیدن سینک و تای فوقیه نک مکسوره نک کسرلری و داله و نون ایله مصدر در بمعنی جنک و عناد و بلجه عربیده تمافظ دخی دیرلر شاکر بخاری بیت هر انکس که جانش نه دانشی تهیست ستیزیدنشی مایه ابلهیست

دبدیکه اویقودن او یانمقه بیدار شدن

بیدار شدن مصدر مرکبدر چونکه بیدار اویانق دیو قطعۀ خامسه نک بیت ثانیسنده کچدی شدن فرق بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کچدی

کوزیکی آچ که او معناده ایمشی استیقظ

یعنی کل و کوزیکی آچ که بیدار شدن مقامنده عرب استیقاظ دیر بونده دخی لطافت وار در فلاقیده

هم فروزنده دیمه و بارق دیمه دربادیجی

هم فروزنده فانک و رای مهمودۀ نک ضمی ایله فروختن لفظندن اسم فاعلدر عربیده بارق معناسنه چونکه فروختن ایکی معنایه در اولی بمعنی بروق و شروق و لمعان ثانی بمعنی بیع و شرا لکن مستقبلاتی صورت اولاده قیاسی اوزره خا بمعجمه نک زای بمعجمه یه قلبی ایله فروزند و فروزنده کلور صورت ثانیه ده شذوذ اوزره خانک شین بمعجمه یه ابدالیه فروشد و فروشنده کلور مولانا جامی بیت تقطها ایشی فروزنده نجوم بشیاطین فتی و هم رجوم

آتشک شعله سنه دیندی تبش یعنی شواظ

تبش تای فوقیه نک فتحی و بای موحده نک کسره و شین بمعجمه نک سکونیله تاب معناسنه

اسم مصدر در عربیده شواظ دیرلر یعنی شعلۀ نار دیمک هم دخی حرارت و کرمیت معناسنه ده کلور شیخ سعدی بیت همی بر فلک شور مردم خروش دماغ از تبشی همی در آید بجوش فرهنک جهانکیریده تابش لفظنک مخففی دیو مسطوردر

کزلنی اولدی نهفته دخی مکتوم او بله

نهفته اوندوردنجی قطعه نک بیت خامسنده کچن نهفتن لفظندن اسم مفعولدر عربیده مستور و مکتوم دیرلر

دینه دی حفظ ایتمکه پاسیدن او معناده لحافظ

پاسیدن بای فارسیه ممدوده نک فتحی و سینی ممدوده نک کسر ایله مصدردر بمعنی حفظ و نکهبانی عربیده لحافظ دخی دیرلر

دیمشی ابودن مکه اعجل اولدی شتابیدن

شتابیدن شینی معجمه نک کسر ایله شتابیدن لفظندن مصدر متعدیدر عربیده العجال دیرلر الامده | تعجل دیدکلری کبی

یعنی تعجیل انک کبی هم او بله انکافظ

یعنی عربیده افعال بابندن العجال دیدکلری کبی تفعیل بابندن تعجیل و افعال بابندن انکافظ دیرلر

کوشواره کوبه معناسنه در قرط لاشال

کوشواره کاف فارسیه ممدوده نک ضمیله کوبه معناسنه که عربیده قرط دیرلر میر نظمی بیت سخنها یشی چون در شاهوار ده بکوشش اوینه کره چونکه کوشواره ها دیمه سن کوشواردخی دیرلر

طوت قولاغکه لالی کبی دیو الفاظ

لالی جمع لولودر عربیده بو مصراع اخیرک مصراع اولده ارتباطنده خوش لطافت وار در فقرده

٣٦ قطعه دره عینی و عیان چون مهر اذ خیط الشعاع

قطعه دره قطعه اولا لمعنو انده کچدی عینی حرف معروف و کوزنش و چشم معنالرینه در عیان معروف چون کبی دیو قطعۀ ثالثه نک بیت ثالثنده کچدی مهر کونش دیو اول خامسه ده کچدی اذ بمعنی کما سبق فی المقدمة خیط الشعاع بمعنی ابیض که حق تعالی حتی یتبین الخیط الابیض من الخیط الاسود بیوردیغی مقامده مقصود دنه اولدیغی حاصل معنی دن ظاهر اولور حاصل معنی بو قطعه عینی حقنده و ظهورده خیط ابیضدن کوزنش کبی یعنی خیط ابیض عقیبنده ظاهر اولان کونش کبی چونکه بو قطعه ایچنده کونش و سائر الفاظ اولنمشدر | نسخه لرده وار در

قول بازو دینه دی معناسی عربجه اولدی باع

بازو بای موحده ممدوده نک فتحی و زای بمعجمه ممدوده نک ضمی ایله قول معناسنه در هم دخی قولک طرف

بالاسیکه ترکیبا فراصوبیده باع دیرلر شیخ سعدی بیت هرکه با پولاد بازو پنجه کرد ساعد سیمین خود را رنجه کرد داد یکرد

کز دخی ادشون دیکدکیم مراد فدر زداع

کز کاف فارسینک فتحی وزای معجمه ایله ارشون معناسنه کرباسی اولسون بخاری اولسون عربیده ذراع دیرلر بوندن بشقه دوودت معنایه دخی کلور اول کزید فا لفظندن امر وصف ترکیبی دخی اولور ثانی بر اغج در صوکنار لرنده بتر وایلغون اغاجی اولور دخی مرویدر ثالث بر نوع یلاندر رابع بر نوع پیر وبیکان

ایجک اشامیدن هم اقتباع واقتماع

اشامیدن همزه نک وشین معجمه مدلری ایله مصدر در مطلقا ایجمک معناسنه عربیده اقتباع واقتماع دیرلر

یوتمق دیندی فرو بردن دینور هم ابتلاع

فرو بردن مصدر مرکبدر یوتمق که عربیده ابتلاع معناسنه واشاغی ایلتمک معناسنه ده کلور فرو اشاغی دیمکدر یکرمی اوچنجی قطعه نک بیت سابعی شرحنده کجدی بردن با موحده نک ضمیله ایلتمک معناسنه افعال عامه دن مصدر در هاتفی بیت فرو برد سر در کریبان فراغ فرو مرد اسودکی چراغ

اولدی نو پیدا ومحدث یکی ایجاد اولنان

نو پیدا عربیده محدث معناسنه چونکه نو یکی دیمکدر یدنجی قطعه بیت ثانیسنده کلور پیدا با فارسینک فتحی ویا تحتیه نک سکونی ودال ممدوده نک فتحیله یعنی ظاهر ودرخشان واشکار مقابلی نهان شیخ سعدی بیت بکفت احوال ما برق جهانست دمی پیدا ودیکردم نهانست

داخی پیدا کردن ایجاد ایتمک هم اختراع

پیدا کردن مصدر مرکبدر عربیده ایجاد واختراع معناسنه چونکه پیدا قد سبق آنفا کردن ایتمک دیمکدر یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثامنسنده کجدی

شید اولشدر کونش داخی انک کبی ذکا

شید شین معجمه یا ممدوده نک کسری ودال ایله کونش معناسنه عربیده ذکا کبی حکیم فردوسی بیت بدو کفت ازان سو که تابنده شید برآید یکی پرده بینم سپید بعده خور لفظیله ترکیب اولنوب خورشید دخی دیرلر لکن مرکبی مفرده دندن شایعدر تکم تفصیلی قطعه خامسه نک بیت اولی شرحنده کجدی

ایشق ابد لغه پرتو یعنی شعاع

پرتو با فارسینک فتحی ورانک سکونی وتا فوقیه نک فتحی وواو ایله عربیده شعاع وضیا معناسنه نحو ما سیف الدین اسفرنکی بیت بیاض صبح نمود از دل شب دیجور

چنانچه

چنانچه پرتو نور از سواد دیده حور

شمشک دیرلر درخش اولمشدر هم اول معناده برق

درخش دالک کسری ورانک فتحی وخا معجمه نک سکونی وشین معجمه ایله شمشک که عربیده برق دیرلر عنصری بیت کز بدر ز نیش باد ست ادبجنبانی درخش او بیذار تیرست از نجانی کمانی هم دخی درخشیدن لفظندن امر واسم مصدر اولور

پارلق اولدی درخشیدن نظیری التماع

درخشیدن مصدر در عربیده التماع چقنایه ایشنامق ترکیده پارلق معناسنه نتکم ماه درخشی قرلانع معناسنه دیندی

قورقتمق باکانیدن وترهیب هم

باکانیدن باکیدن لفظندن مصدر متعدیدر عربیده ترهیب وتخویف معناسنه نتکم اسم مصدری لازمی یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت خامسنده کجدی

خوف ایتمکدر هراسیدن مالی ارتیاع

هراسیدن هانک کسری ایله مصدر در عربیده خوف وروع وارتیاع معناسنه کمال اسماعیل بیت چه باید شی ز ستمکار کاد هراسیدن که حفظ خدایش نکاهبان امد

الدامق اولدی فریبیدن که غبن انک کبی

فریبیدن فانک ورا ممدوده نک کسری ایله مصدر در عربیده غبن وتقریب معناسنه مولانا جامی بیت نادرین طبع فریبنده سرای نه‌نهند حادثه زلزله بای چقنایده الداغ دیرلر

دی فریبانیدن الدامقه یعنی انخداع

فریبانیدن مصدر در الدانمقه عربیده انخداع دیرلر بو لفظ نقدد فریبیدن صیغه سندنا متعدی صورت ایسه ده لکن فریبیدن متعدی فریبانیدن لازمدر عربیده بونک نظیری واردر که ثلاثیدن کب لفظی یوزی اوزره دوشرمک معناسنه افعالدن اکب یوزی اوزره دوشمک معناسنه حاصلی بو بیله محلرده الازم متعد والمتعدی لازم دینمسی صحیح اولور فاتفقد

اولدی پوشانیدن اورتمک ستر کبیدر

پوشانیدن با فارسیه ممدوده نک ضمی ایله مصدر در اورتمک معناسنه عربیده تستر کبی صورتده پوشیدن لفظنک متعدی صیغه سی فاما که فی نفس الامر معکوسدر کما سبق آنفا

هم اچلمقدر کشانیدن مثالی انجلاع

کشانیدن مصدر در عربیده انجلاع معناسنه عند مزده اولان نسخه ده نون ممدوده نک کسری ودالک فتحیله واقعدر حقیدا انجق قائل اولمانه هم اویماغه سزا ترجیه در

انما الحق حقیق بالرضا والاتباع بو قطعه سرزبانی اولدیغی حسیله بوبینده مقتصر

مختصا عربیدر انما ادات حصردر حقیق بمعنی سزا ولائق باقی الفاظ معلومدر

٣٧ قطعه درغینی بعینی دل وطبعست فروغ

قطعه درغینی مثلی قطعه اولی عنوانندهکیدر بعینی لفظنک اولنده کی باء موحده

بمعنی فی ظرفیت ایچوندر عینی کوز یاخود کوزنشی معناسنهدر عربیدر دل قلب دیو

اوتا یدیجی قطعهنک بیت ثالثنده کیدر طبع بمعنی مزاج عربیدر است ادات ربطدر

کما سبق فی الاداوت المرکبة فروغ آیدنلق دیو بو قطعهنک بیت رابعنده کلور حاصل

معنی شینی حقنده اولان قطعه قلب وطبعک کوزنده نوردر یاخود کوزنشی کبی اولان دل

وطبعده ضیاء دربهمه حال است معناده فروغ لفظنه مرتبطدر ۛ ۛ ۛ ۛ

کوسترش اولدی نمایش یوجه دبته امروغ

نمایش فونک ضمیله نمودن لفظندن امر حاضر آخرینه ماقبلی مکسور شینی عجمیه

الحاقیله اسم مصدر چونکه نمودن مستقبلاتی واوک یاء تحتیه یه ابدالیله نماید

ونماینده کلور میر نظمی بیت که در بر بوده زیب وزر نمایشکه یعنی داده در

جنبش فزایش امروغ همزه ممدودهنک فتحی ومیمک وراء ممدودهنک ضمی وغینی عجمیه

ایله بمعنی قدر ومرتبه عالیه کذا فی فرهنک جهانکیری ابوشکور بیت ندانددل

امروغ پیوند دوست نداندکه بی دوست کارش نکوشت هم دخی مقدار

جزئی معناسنه ونفع وفائده معناسنه ده کلور لکن بو لفظ امروغ فرهنک

جهانکیریده شعوریده بواوج معناده راد نصکره واو سزواقعدر ۛ

هم اوزونی بویلویه دندی وقاره اموغ

اموغ همزه ممدودهنک فتحی ومیم ممدودهنک ضمی وغینی عجمیه ایله ایکی در اول بمعنی

طویل القد والقامه ونفس قد وقامه معناسنه ده کلور ثانی بمعنی وقار وهیبت

میر نظمی بیت مشفوی بکیرد لرزه دراندام شیراف ذا اموغ ووقار شاه ایران ۛ

نکیرد جای هرکز کوه از بیم ۛ که بود اموغ شاه از تاج ودیهیم ۛ ۛ

اسنمک یازه وخمیازه کرمک اروغ

یازه یاء تحتیه ممدودهنک وزای عجمینک فتحی وهاء رسمیه ایله اسنامک که عربیده

تثاوب دیرلر بوکا فاژسیده آساوا دخی اساوه دخی باسک دخی دهانده دخی

فاژه مراد فلردر مؤید الفضلاده یازه بمعنی لرزه دیو مسطوردر خمیازه خانک

فتحی

فتحی ومیمک سکونیله یازه کبی اسنامک معناسنه بومعناده یاء تحتیه بدلنه باء موحده ایله

دخی مرویدر ابو المعانی بیت از شراب عشق خمیازه حسرت کشد درهمه بزم محبت

را نشد مست وصال وخا معجمی دن صکره الفله خامیازه دخی دیرلر شیخ عطار بیت

خامیازه فعل شیطانست وقی ای ایمنی مباش از مکروی ۛ ۛ ۛ ۛ ۛ

اولدی آمیغ قادشمش ازنسنه یه شوغ

آمیغ همزه ممدودهنک فتحی ومیم ممدودهنک کسری وغینی عجمیه ایله بمعنی آمیخته ومختلط

حکیم خاقانی بیت بحریست کفش که ماهیش تیغ بر ماهی بحر کوهر آمیغ هم دخی

مجامعت ومباشرت معناسنه ده کلور شوغ شینی معجمه ممدودهنک ضمی و

غینی معجمه ایله بمعنی اندک چیز یعنی شی قلیل ۛ ۛ ۛ ۛ ۛ

روشنایی دینور آیدنلق روشنی آیدینی

روشنایی روشنایی آخرنده یاء تحتیه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آیدنلق وضیا

معناسنه اکر یاء تحتیه مصدریه اولورسه ثانی بمعنی ذی شعاع وذی ضیا اکر یاء نسبیه

اولورسه چونکه روشنا راء ممدودهنک ضمی وشینی معجمهنک کسری ونونک ممدودهنک

فتحیله بمعنی ضیا وایدینی کمال خجندی بیت دارم اندک روشنایی در نظر در حالی

اوونی فیه نظر بو بیتک مطابقتی معنای اوله ظاهردر فاما که فرهنک شعوریده

معنای ثانی یه شاهد ایلدی روشنی راء ممدودهنک ضمی ایدینی معناسنه بعض

نسخهلرده صفت اولور روشن روشنی وهوتر روشن وراء روشن کبی حسینی ثنایی بیت پلی ناسر

سوزدم ور روشنی نکرد در آتشم که دهد از پس کدورت انشی مار روشنی ۛ ۛ

دخی آیدنلق هم یار لامیشه دیندی فروغ

فروغ فانک وراء ممدودهنک ضمی وغینی معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ضیا یعنی

آیدنلق ثانی بمعنی شروق ولمعان یعنی پار لامق کمال اسماعیل بیت شب سیاه

فروغ بیاضی دیواش ۛ مؤذن از ز صبح در کمان افکند ۛ ۛ ۛ ۛ ۛ

شیر سود ماست یوغرت ددرته باغی مسکه

شیر شینی معجمه ممدودهنک کسره صریحهسی ودال ایله سود که عربیده حلیب ولبن

دیرلر مثلا وفائی مروی بیت نی جنونم بجنون ماند ونی عقل بعقل آنچه مادر

بکلود بخت مرا شیر بنود بوندنی شیر ارسلان دیو فرق بر نخی قطعه بیت ثانیسنده

کلور لکن انده امالهٔ ایله در ماست میم ممدودهنک فتحی وسینک سکونی وتانک فوقیه

ایله بوغز نکه عربیده لبن ودائب دیرلر مسکه میمک فتحی وسینک سکونی وکاف فارسیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله تره یغی که چوق ترکیده تاء فوقیه مقامنده کافله کره یاغی دیو تعبیر ایدرلر حکیم شیرازی بیت حلبه وکیمچ چکند دانکین شکر وهم روغنی گاو اینچنین

فه دیرلر انگز فیمغه تو ایران دوغ

فه فانک حرکات ثلثه سی ولامک فتحی وهاء رسمیه ایله اغز که سوددن اول اولور عربیده لبا دیرلر تحفة الاحباب ده پینیر تازه دیو تفسیر ایلدی بو لفظده لامک تخفیفی وتشدیدی جائزدر منوچهری بیت نوان مطربان دادیم وبر بربطهای کوبنده مستی ساقیان دادیم وساعدهای چون فه بو بیتده پینیر تازه معناسنه اولمسی اقلدر

اسدر تو تاء فوقیه نک ضمی وواو معروف ایله سود قیماغیکه عربیده قسطا دیرلر بوندن بشقه قات معناسنه وپرده معناسنده کلور حضرت مولانا در مفاقات بیت من این ایوان نه تو دانمیدانم * من این نقاش چادو را نمیدانم * هم دخی توسنی دیو قطعه ثالثه نک بیت ثانیسنده کچدی لکن انده واو مجهول ایله در دوغ دال ممدوده نک ضمی وغینک معجمه ایله ایرانکه یوغرتدن اولور کاهی یوغرت معناسنده کلور حکیم شیرازی بیت هم بصل در دوغ اغشته نجود * بازاز ان دوغ ترش کشک نجود

بیقامق شستن وبیقامنشه شوییده دینور

شستن شینک معجمه نک ضمی وسینک سکونی ایله مصدردر عربیده غسل دیرلر شوییده شینک معجمه ممدوده نک ضمی ویاء تحتیه ممدوده نک کسری ایله شوییدن لفظندن اسم مفعولدر ابو المعانی بیت نشوییده همه در عمر رو دیشم * مکر شوید در آخر مرده شویشم

چرک دی کیرده دخی کیر ایله پاس اژوغ

چرک جیم فارسیه نک کسری وراءنک سکونی وکاف ایله کیر پک معناسنه هم دخی ایرک که جراحتدن وچشمدن چقر اکا شوخ وشوغ وشوف دخی دیرلر میرنظمی بیت هیچ رو یشی نشسته ان بدحال کوشی وبینی ز چرک مالامال اژوغ همزه ممدوده نک فتحی وزاء فارسیه ممدوده نک ضمی وغینک معجمه ایله کیر وپاسکه دسودده واشالنده اولور ابو المعانی بیت خصمت نتواند که کشد تیغ از نیام * از وهم تو اژغ کرفتست در بغل

دیر یلوب دیوشر یلنی چیده وبر چیده ایمشی

چیده جیم فارسیه ممدوده نک کسری ایله چیدن لفظندن اسم مفعولدر خواجه سلمان بیت بغیر برک کلنگان نمیتوانم چید که هیچ دوی مرانیست بر کل بر چیده دخی چیدن مذکوردن

مذکوردن اسم مفعولدر چونکه بر تحسینی لفظ ایچون زائددر علی ما سبق فی الادوات البسیطة عمعق بخاری بیت هوای قیر کون برچه نقاب قیر کون ازرخ سپهر ساج کون بنهاد تاج عاج کون بر سر

دینلدی پروند قماشی صار قیصه بوغچه یه بوغ

بوغ باء موحده ممدوده نک ضمی وغینک معجمه ایله بوغچه که ایچنه البسه واثواب قورلر میرنظمی بیت بنا اهلان چنان ارزان فروشند * متاع دلبران در نوغ بستند

قلیزنه کسیه ودیونه دغلزن دینور

دغلزن لامک سکونیله ایکی معنایه در اول بمعنی قلیزنکه قلبانچه کسبیجی ثانی بمعنی دیونکه فاحشه عورتلر کاهی زن لفظی تقدیم اولنوب زن دغل دخی دیرلر میرنظمی میکنم کار دغل ای زن چیرا تابکی این کار بد ای زن دغل زیرا دغلدا لک وغینک معجمه نک فتحی ولام ایله باطنی ظاهرینه موافق اولمیانه دیرلر وقلبانچه قیمیه وفشا معنالرینده کلور زنه وصف ترکیبی اولدیغی حالده اون بشنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی هم دخی زن عورت دیو یکرمی اوچنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی

دخی مجهول اولان نسنه یه دیرلر اشوغ

اشوغ همزه ممدوده نک فتحی وشینک معجمه ممدوده نک ضمی وغینک معجمه ایله شی مجهول معناسنه حکیم طرطری بیت چه کنم از جفای دهر که من * هستم اشوغ در میان شما

طتلو دللو یه دینور چرب وزبان وشیرینکو

چرب زبان سیاه چشم کبی وصف ترکیبیدر بمعنی فصیح اللسان وشیرین سخن وخوش صحبت ولطیفه کو ابو المعانی بیت لسان منطلقم بسته از غم هجران که شرح دل نکند هیچ کو کجا چرب زبان چونکه چرب یغلو دیو اون اوچنجی قطعه نک بیت ثامنده کچدی زبان دل دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کچدی شیرینکو وصف ترکیبیدر چونکه شیرین طتلو دیو قرق سکزنجی قطعه نک بیت اخیرنده کلور کو وصف ترکیبی اولدیغی حالده قطعه اولانک بیت خامسنده کچدی

شاعره دینلدی سخنساز دیلان اولدی دروغ

سخنساز وصف ترکیبیدر چونکه سخن سوز دیو اون دردنجی قطعه نک بیت سابعنده کچدی ساز یکرمی دوردنجی قطعه نک بیت خامسنده کچن ساختن لفظندن امر یا خود اسم فاعل مخففدر دروغ دال ممدوده نک وراء ممدوده نک ضمیری

وغینِ معجمه ایله یعنی کذب و مین مقابلی راست دکل قبل دروغ مصلحت آمیز به از راستِ فتنه انگیز

٣٨ قطعه چون بوی عنبر قوت آرد در دماغ

قطعه چون قطعه خاصه ده کچی کبی بوی قوقو دیو یکرمی التنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کچدی عنبر بیانی اللی یدنجی قطعه نک بیت اولی شرحنده کلور قوت یعنی قدرت عربیدر آرد همزهٔ ممدوده نک فتحیله آوردن لفظندن فعل مضارعدر در یعنی الباء الجاره کما سبق فی الادوات المرکبة دماغ معروف حاصل معنی رایحهٔ عنبر کبی دماغه قوت کتورر قطعه

سرچه کنجشک و کوکرچن کبوتر قارغه زاغ

کنجشک کافک ضمی و نونک سکونی و جیمک کسری و شین معجمه نک سکونی و کاف ایله سرچه معناسنه عربیده عصفور دیرلر خصوصا و سائر کوچک قوشلره دیرلر عموما شمس فخری بیت خسرو در زمان معدلت ندهد باز زحمت کنجشک کبوتر کافک فتحی و بای موحدهٔ ممدوده نک ضمی و تای فوقیه نک فتحی و را ایله انواع کوکرچینه اطلاق اولنور عربیده حمامه دیرلر حکیم خاقانی بیت انکسا نکه طریق توحید و ند زاغند و زاغ از دو نیش کبک آرزو هم دخی کوشه لکان معناسنه و علم موسیقیده بر لحن معروف معناسنده کلور

فنج بایقوش اولکید فاخته قوزغون کلاغ

فنج خا معجمه نک ضمی و نونک سکونی و جیم ایله بوزنا قفل بیقوشی که عربیده بوم دیرلر فاخته لغت مشترکه در عربیده دخی بو معنایه در دانسته بر خوش آواز و خوب اندام قوشی اولمغله اکثر شعرا شعرلرنده ذکر ایدرلر عربیده جمعی فواخت کلور ابو المعانی بیت سحر که بر سر سرو سرافراز شود فاخته بعشق یار دمساز کلاغ کافک و لام ممدوده نک فتحیله قوزغونکه عربیده غراب دیرلر استاد عنصری بیت هر که دار خبری کلاغ کند بیکمان دل بر خمه داغ کند بومضمونی عربیده دخی نظم ایتمشلردر شعر اذا کان الغراب دلیل قوم سیهدیهم الی دار البوار

داغی قرلنغج پرستو آشیان اولدی یوه

پرستو بای فارسیه نک و رانک کسری و سینک سکونی و تای فوقیه ممدوده نک ضمی ایله قرلنغج که عربیده خطاف دیرلر شمس فخری بیت همای فتح بر ایوان قدرت نهاد ست آشیانه چون پرستو آشیان اخرنده ها رسمیه سز و ها رسمیه ایله یوه معناسنه عربیده وکر دخی عش دیرلر عرفی بیت ای نه فلک ز خوشهٔ صنع تو دانه در جنب کبریای تو عرشی آشیانه و قوش یوه سنه دیرلر خصوصا کاهی وطن معناسنده کلور

کلاغ

کاغ آتش قارغه و قوزغون صداسی کاغ کاغ

کاغ کاف ممدوده نک فتحی و غین معجمه ایله آتش که عربیده نار دیرلر حکیم قطران ارموی ان ابر تیره برق تابید برون پاک چون سرخ از تیره زدود کاغ بونک بشقه ایکی معنایه دخی کلور اول کوپشکه حیوانات یدیکی علفی چیقروب تکرار چینیوب یوردلر ثانی ناله و فریاد عموما و ناله کلاغ خصوصا مجمع الفرسده ناله طاووسی دیو مسطوردر کاغ کاغ مکرر اولدیغی حالده قارغه و قوزغون آوازیدر الدینی نزاد بیت شده نون مختلف چونا جامه صبا باغ زاغ بیرون شد از زاغ و ماند ندر کاغ کاغ

زندکانی دیرلک اولدی زندکی صاغلق دیمک

زندکانی ازنده یا تحتیه ایله یعنی حیات زندکی کذلک چونکه ازنده یا رسمیه اولان کلمه یه ادات جمع یاخود یای تحتیهٔ مصدریه لاحق اولنجه هاء مزبوره کاف فارسیه یه ابدال اولنور دیو مقدمه ده کچدی شیخ عمر خیام رباعی خوش که عمر جاودانی اینست خود حاصلت از دور جوانی اینست هنکام کل و باده و یاران سرمست خوش باش دمی که زندکانی اینست

جان روان مرک اولو مدر مرده اولمش زنده صاغ

جان یعنی روان و بالعکس ارباب لغت اکرچه جانی روان و روانی جان ایله تفسیر ایتمشلردر اما که بینلرنده فرق واردر چونکه روان انسانه مخصوص اولان روح که سائر حیوانده اولماز اما علوم عقلیه ده نفس ناطقه و لسان حکمانه نفس مجرده و لسان صوفیه ده روح انسانی دیرلر حق سبحانه و تعالی انک حقنده یسئلونک عن الروح قل الروح من امر ربی بیورمشدر ایشته روان بودر اما جان روح حیوانیکه هر زنده ده اولور حتی حکیم ابن سینا رسالهٔ معراجیه سنده مراد از روان نفس ناطقه باشد و از جان روح حیوانیست دیمشدر هم دخی بو انک روح انسانی معناسنه اولدیغی شیخ سعدی بو بیتده تصریح ایتمشدر بیت سپردم بتو جانی و رفتم بخاک ببر دم روان را بیزدان پاک جانک روح حیوانی اولدیغی بو بیت ناطقدر بیت کر بجان زنده کیست حیوانرا زندکانی تو میدهی جانرا فرهنک شعوریده کاهی روان جان معناسنده استعمال اولنور حکیم اسدی ز زخم سنان بیش زخم زبان که این تن کند خسته وان روان دیو مسطوردر ناظم نحریر دخی ارباب لغتک تفسیرلری و بو استعمال اوزره تفسیر

بیور دیلر باقی تفصیلی دیباجه نک بیت سادسنده کچدی نکته معلوم اولسونکه
ترتیب مصراعه کوره جان مضمر روان تفسیر در مشهوره کوره معکوسدر
مرگ میمک فتحی و رانک سکونی و کاف ایله یعنی موت هاتفی بیت بود مرگ به از
زبون زیستنی به از دهر خند ست بگریستنی مرده میمک ضمیله مردن لفظندن
اسم مفعولدر زنده زای معجمه نک کسریله یعنی حی که مقابل مرده در شیخ عمر خیام
رباعی در پای اجل چو من افکنده شوم و ز دست غمش ز بیخ برکنده شوم
زنهار گلم بجز صراحی مکنید تا چونکه ز باده پر شوم زنده شوم بو ندن بشقه
دورت معنایه دخی کلور اول یعنی فقیر و درویش ثانی ولایت اصفهانده بر
نهر عظیم اسمیدر که زنده رود دخی دیرلر ثالث یعنی بزرک و عظیم رابع
تورانی پهلوانلردن بر پهلوانک نامیدر که انی رستم بر مشتله اهلاک ایتمشدر

پک طلو لبریز او معناده لبالب اولیدر

لبریز وصف ترکیبیدر پک طلو معناسنه و طو طغندن طاشوب دوکلن نسنه
معناسنه حوض اولسون غیری اولسون زیرا لب طوطق دیو بکرمی یدنجی قطعه نک
بیت ثانیسنده کچدی دیز قرق ایکنجی قطعه نک بیت عاشرنده کلنی دیختن لفظندن
امر یاخود اسم فاعل مخففدر رشید فی بیت ساغر جانم بزهر غصه لبریزست
ومی تا نکرد دم دمی خوش دل تبسم میکنم لب لب اهل توسل ایله مثله مصراع لبالبست ز خون جگرم پیمانه ما

هم دخی ساغر قدحدر پک بیوک اولسه تغار

ساغر غین معجمه نک فتحیله یعنی قدح صبری سمرقندی بیت من آن شیدایم ای صبری
که دست ساقی کوثر اگر در خلد باشم ز هر غم در ساغر ریزد فی الاصل شراب
مطلق قدحه دیرلردی صکره مطلق قدحده استعمالی غالب اولدی تغار تا فوقیه نک
و فانک ممدوده نک فتحری و غین معجمه ایله یعنی قدح عظیم و ساغر بزرک انکله آخر
بزمده طلو ایچرلر شمس فخری بیت در بزم عیش دولتی باد اهزاد سال
بر دستکیر نوش بکن کاسه تغار هم دخی اهیانه یعنی قفا کموکی معناسنه ده
کلور معنای اولده بو معناده استعاره طریقیله در چونکه زمانی اولده مشاهیر
شجعان دیو کله سنی ساغر ایدوب و شراب ایچرلردی کیدرک ساغر معکنه اولدی

چاغ وقت اما چم خاطر سؤال ایتدکجه دیر

چاغ جیم فارسیه ممدوده نک فتحی و غین معجمه ایله یعنی وقت هنکام کبی هم دخی

عنکبوت

عنکبوت معناسنه ده کلور بو لفظ اصلنده چغتای لسانیدر

صاغ اول سک یرینه باشدر مانت کوک چاغ

جوی شیر اول صو که اقمش بر زمان شیرین ایچون

جوی شیر اضافتله جوی شیرین لفظندن مخففدر معنای ترکیبیسی شیرین ایرماغی
دیمکدر چونکه جوی ایرمق دیو قطعه رابعه نک بیت خامسنده کچدی شیرین
فرهادک معشوقی اسمیدر قصه لری محلنده مسطوردر

کوهکن فرهاد و کوه بیستون در ادیکی طاغ

کوهکن فرهادک اسمیدر اصلنده وصف ترکیبی ایدی طاغ قاییجی معناسنه چونکه
کوه طاغ دیو قطعه تاسعه نک بیت عاشرنده کچن الی اوچنجی قطعه نک بیت سادسنده
کلجک کندن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر فرهاد چاشوب طاغی قازدیغیچون
کوهکن دیو مسمی اولدی کوه بیستون دریا عجمده بر مشهور طاغدر که فرهادانی
کسوب صو کتورمک قصدیله بو قدر زمان عشق شیرین ایچون چاشوب و هر
کسدیکی شیرینک صورتنی قازوب نقش ایتمشدر معنای ترکیبیسی دیرکسز
طاغ یعنی اغاجسز طاغ دیمک اولور چونکه کوه قد سبق آنفا بی ادات نفیدر
کما سبق فی الادوات المرکبة ستون دیرک دیو الی اوچنجی قطعه نک بیت سابعنده کلور

اصفهانک ال نده کی نهرک ادی زاینده رود

زاینده رود یعنی نهر مز بود که زنده رود دخی دیرلر کما سبق فی شرح هذه
القطعة معنای ترکیبیسی طوغیجی چای دیمک اولور نتکم زنده رود دیرک چای معناسنه
اولدیغی کبی چونکه زاینده واو فای ایکنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کچن زاییدن لفظندن
اسم فاعلدر رود رانک ممدوده نک ضمیله نهر و چای معناسنه

بر مزین باغچه در یانده آنک چارباغ

یعنی شهر اصفهانده زاینده رود کنارنده بر عظیم و معمور و مشهور باغچه در که
شاه باغچه سیدر حقنده دینلمشدر بیت کرندیدی در جهان باغ ارم بکنی تماشا
چارباغ بر نظم صتی ناظم تحریر ایرانه سفارتله کتدکنده باغچه مزبوره و نهر
مزبوره سیر و تماشا ایلمش نتکم بر قطعه سنده دیر قطعه شکایت کرچه

تیر غمزهٔ جادولرندندر بنیم چکدیکلریم اما کمان ابرولرندندر هم چاباغ علی‌الظاهر
اربعه معناسنده کلور نتکم اصطلاحک بیت خامسی عشرنده کلور معنای ترکیبیسی
دود باغ دیمک اولور باغک بیانی بو قطعه‌نک بیت اخیرنده کلوردی ٭ ٭ ٭

راه یول گمراه ازغون ضایع اولمش گم شده

راه اظهار ها ایله مطلق یولدر که عربیده طریق دیرلر شیخ عمر خیام رباعی راهیست
بمیخانه بمقصد پیوست وز جانب میخانه دیگر هست لیک ره میخانه ز ابادی خ
راهیست که کام میتوان داد بدست بوندن بشقه یدی معنایه دخی کلور اول
یعنی رسم و عادت ثانی یعنی کره و مره ثالث یعنی هوش و عقل رابع یعنی مقام
موسیقی خامس یعنی سخن سادس یعنی درون شخص سابع هندستانی
بادشاهلرینه رای دیدکلری کبی راه دخی دیرلر بو سکز معناده الفک حذفیله
ره دخی جائزدر گمراه و گمره ایکیسیده ازغون و یولدن یترمش معناسنه محسوسده
و معقولده مستعملدر مثلا جامی بیت ان نمیگویم که جویم سالها در راه تو
هستم ان گمره که اکنون دو براه اورده ام معنای ترکیبیسی دخی بویله‌در چونکه
گم کاف فارسیه‌نک ضمی و میم ایله یتک و ضایع معناسنه راه قد سبق هنا گم
شده ضایع اولمش معناسنه چونکه شده قوق بشنجی قطعه‌نک بیت سادسنده شدن لفظندن اسم مفعولدر

هم قلاوز رهنما و بدرقه رهبر سراغ

رهنما الفله رهنما دخی مخفف وصف ترکیبیدر یعنی مرشد و دلیل و هادی چونکه
راه یول دیو انفا گچدی نما نونک ضمیله نمودن لفظندن امر یا خود اسم فاعل مخففدر
نتکم امر اولدیغی حالده یکرمنجی قطعه‌نک بیت ثانیسنده گچدی ابو طالب کلیم بیت
صاحب قران و شاه جهانگیر زبخت او هر لحظه اشی بعمر ابد رهنما شود بدرقه
با موحده‌نک فتحی و دالک سکونی و رانک و قافک فتحلری و هاء رسمیه ایله یعنی مرشد
و هادی و دلیل ایضا میر نظمی بیت راه طلب بدرقه در پیش گیر نیست صافی ذهمه
خویش گیر رهبر بو دخی الفله راهبردن مخفف وصف ترکیبیدر چونکه بر وصف
ترکیبی اولدیغی حالده قطعه اولانک بیت خامسنده گچدی خواجه حسین ثنائی بیت
رهنمای رهی که سختی ان هر قدم پای رهبر اندازد سراغ سینک ضمیله یعنی رهنما
ایضا محتشم کاشی مصراع سراغ یوسف من کن که بنده واز ادبوندن بشقه
ایکی معنا دخی کلور اول یول صورمق معناسنه ثانی یعنی ضاله یعنی ازغون عربیده یعنی یولاو تفقد طلب

باق بیفروز بیار اینجا کتور بونده دیمک

بیفروز اوتوز اوچنجی قطعه‌نک بیت اولنده گچن افروختن لفظندن امر حاضردر
چونکه مستقبلاتی خاء معجمه‌نک زای معجمه‌یه ابدالیله افروزد و افروزنده کلور اولنده ک
باء موحده صلهٔ در اوائل مشتقاته داخل اولنجه الفت یاء تحتیه‌یه منقلبه اولور دیو
مقدمه‌ده گچدیکه بیار واوک حذفیله اوردن لفظندن امر حاضردر نتکم مضارع
متکلم وحده‌سی یکرمی اوچنجی قطعه‌نک بیت اخیرنده گچدی اینجا بونده معناسنه
مرکبدر چونکه این بو دیو قطعهٔ ثالثه‌نک بیت رابعنده گچدی جا مکان
دیو یکرمی ایکنجی قطعه‌نک بیت رابعنده گچدی ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

شمعدان اولدی لگن یانمش فتیل دی چراغ

لگن لامک و کافک فتحلری و نونی ایله یعنی شمعدان شیخ سعدی بیت سیل
در سر مدان چنین سخت کن بنی شمع در سر لگن بوندن بشقه التی معنایه
دخی کلور اول یعنی افتاب ثانی شمعدان تبسی‌سی ثالث یعنی فانوسی کوه لگی
رابع آتش منقلی خامس یعنی بخوردان و عود سوز سادسی کذا دی یوکسک
طبق معناسنه چراغ فارسیه‌نک فتحی و کسرایله یانی شعله‌نک ادیدر و هم دخی مجاز
ایجنده‌کی یاغ و فتیل قندیل یا قندیل آلتنه ده دیرلر کذا فی الجمع ٭ ٭

باقی ایچون شول دمردن داغلی داغینه هم

داغینه اخرنده نسبت ایچون یاء تحتیه و نونی مفتوحه و هاء رسمیه الحاقیله داغ
اوراجق دمور آلت که اکا عربیده مکوات ترکیده داغلغی دیرلر ابو المعانی بیت
آسمان ان معتدش یافته شرف مهر بر پیشانیش داغینه است ناظم
تحریر بو بیتده ایهام سیاقی شماره لطافت ایلدی فلکه دده ٭ ٭ ٭

کی قاجن داغی عربجه یاقیدر که یعنی داغ

کی کافک فتحیله فارسیده درت معنایه در اول زمانا مجهولدن سؤالدر کیله
یعنی عربیده متی ایله تعبیر ایدرلر ظهیری بیت تا کی خداداده قدر و جلال
خداداده را نیست هرگز زوال ثانی کی پادشاه دیو الی التنجی قطعه‌نک بیت
ثالثنده کلور ثالث عناصر اربعه‌دن هر برینه کی دیرلر مراد اولندقده کیان
و کیانا دیرلر رابع یعنی پاک و پاکیزه عربیده کی ایکی معنایه در اول یعنی داغ که
انشی ایله یقارلر خواجه حافظ بیت بصوت و بلبل و قمری اگر ننوشی می نعالج

علاجی کمنت اخر الدواء الکی ثانی ادات تعلیلدر ایچون معناسنه عربیده و فارسیده
داغدن حاصل اولان بدن انسانده و بدن حیوانده اولان داغ نشانه سنه ده دیرلر

بو کتابم بر کلستاندر اوقو بلبل کبی

کلستان کلی چوق یر دیو قطعهٔ رابعه نک بیت ثالثنده کچدی بلبل ضمتین ایله
معروف قوشدر عربیده و فارسیده مستعملدر قطعه اذا اهتاج قمری وقد ناح
بلبل ؛ لأزهار روض فوق غصن مستوی ؛ فنادتهما الیفا فی السجن حسرة ؛
قفا نبک من ذکر حبیب ومنزل ؛ عربیده خاصة اسمی عند و عندلیب ؛ وجوهجم
لفظلریدر فریدزاده در مستزاد نظم الفرائد بیت ؛ فی جنک عند ل وصلی لشاده
اوجمک یاور دیار اغکده سنک بلبل کوکلم ایدر آواز ؛ کوستر یوزیک ای کول ؛
مثنوی فلک ازبسکه باید بر سرم خوف ؛ مرا شد هاله دستار کلکون ؛ دمادم بلبلان
بوسند دستم ؛ که بندارند کل بر سرت دستم ؛ شاعر ترکی اکر زاغ اولیوب
بلبل اولورسک ؛ نه غم یرسک سنکدر آشیانه ؛ ؛ ؛ ؛

سیر گلزاره نه حاجت ایشته بودر باغ داغ

کلزار کلی چوق یر دیو قطعهٔ رابعه نک بیت ثالثنده کچدی باغ معروف و باغچه
و تفرجگاه و اشجار و ازهاری مشتمل سیرگاه صائب تبریزی بیت چندانکه
بهارست و خزانست درین باغ ؛ چشم دل شبنم نکرانست درین باغ داغ دالک
ممدوده نک فتحی و غینک بیجه ایله یعنی چمنزار و شکوفه زار و تفرجگاه شاعر بیت
تا بران مرکب نوبخت سبز هستی دوی کشته لاله داغ کذا فی المجمع و دامن کوه و قلهٔ جبال معناسنه ده
کلور کذا فی فرهنک جهانکیری و بعضیلر ایکیسی برادر باغ داغ دیرلر کما کان فی هذا

٣٤ قطعه درفاز کهر برچو صدف

قطعه درفا مثل قطعه اول عنوانده کچدی نیعنی منی کما سبق فی الادوات کهر
بیانی دیباجه نک بیت عاشری شرحنده کچدی بر طلودیو قرقنجی قطعه بیت
اولنده کلور چو ادات تشبیهدر کما سبق فی الادوات المرکبة صدف فتحتین ایله
انجو قابی که اینجو اولور مولانا جامی بیت شاه والا کهر و دریا کف که فلک کوهر
اوراست صدف عربیده فتحتین و ضمتین ایله یوکسک اولو طاغ معناسنه
و قرآن عظیم الشانده واقعدر بین الصدفین ای بین الجبلین المرتفعین هم دخی
هر نه که مرتفع اوله انکا دیرلر و داخل الاذنین معناسنه ده کلور کلور

حاصل

حاصل معنی کهردن طلو صدف کبی حرف فاحقنده قطعه منه ؛

رده ور دسته وزده جمله سی صف

رده رانک و دالک فتحلری و هاء رسمیه ایله یعنی صف مطلقا حکیم فردوسی بیت
رده بر کشیدند ایرانیان ؛ ببستند خوف دیختی دامیان ؛ هم دخی فرمش
سوره جک دوکی معناسنه ده کلور که اکا عربیده مرض دیرلر دسته دالک فتحی
و سینک سکونی و تاء فوقیه نک فتحی و هاء رسمیه ایله و ده کبی صف معناسنه نتکم
دستهٔ مردم و دستهٔ لشکر و دستهٔ دندان دیرلر لطیفی بیت خورشید و
ایمحت کرک ؛ براکنده کردشی چو کله ذکر ک ؛ بوندن بشقه اوچ معنایه دخی
کلور اول یعنی خلاص شده یعنی قورتلمش ثانی یعنی بازار یعنی سوق ثالث
یعنی شارع عام و شاهراه زده زای معجمه نک و دالک فتحلری و هاء رسمیه ایله
یعنی صف ایضا حکیم فردوسی بیت کشیدند کردان زده بر زده بطوق و
برنجیر دریش زده بوندن بشقه یدی معنایه دخی کلور اول یعنی خورده ثانی
یعنی بریده ثالث یعنی ظهور کرده رابع زدن لفظندن اسم مفعولدر خامس بعض
ترکیب صفته واقع اولور سودا زده و دم زده کبی سادس یعنی سطور کتاب سابع یعنی کهنه

سوبسو هر کبی در سوی طرف

سوبسو میانه ده باء موحدهٔ توسیطیه ایله هر کبی و هر طرف معناسنه چونکه
سوی سینک ممدوده نک ضمی و یاء تحتیه ایله یعنی جانب و طرف میر نظمی بیت ؛
اشاوت از شه عالم بدیدند پرستانی راجهر سوبیش دویدند بونده یانکه هذا فیه سود دخی ایدر

زند و آتش زنه چاقمق اذیدر

زند زای معجمه نک فتحی و نونک سکونی و دال ایله بوزن بند چاقمق که دمور دنا
ایدرلر بو معناده عربیده مشترکدر خاصة عربیده مقدمه دیرلر حکیم سوزنی بیت
چندانکه خاطر منی مدح تو زاید چون زند شکسته بود زند و فرزند شکسته بوندن
بشقه دورت معنایه دخی کلور اول یعنی بزرک و عظیم ثانی دمور اغاجی که اکا
عربیده آسی دیرلر ثالث نام کتاب مجوس رابع بعض فرهنکلرده صحف ابراهیم
معناسنه فرس قدیمده جان و ذی روح معناسنه ده کلور آتش زنه فی الاصل وصف
١٥٧ ترکیبی ایدی آتش اوریجی معناسنه اخرنده علامت نقل ایچون هاء رسمیه کتوردیلر
چاقمق معناسنه خاص اولدی چونکه زن وصف ترکیبی اولدق اونبشنجی قطعه نک بیت خاسنده کچدی

کل فعلیم دیمه دد قاوردر خف

کل کاف فارسینک ضمی ولام ایله نه قدر ورد معناسنه ایسه ده لکن استعاره
طریقیله فعلیم که شراره آتش معناسنه ده استعمال اولنور نتکم شعوری مرحوم
تصریح ایدوب زیرا ادبا لغتکا هیچ معانی مجازیه دخی بیان ایدیلر میرخسرو
بیت برک میر یزد ز کل دائم خزان خواهد رسید میهمان ایدی بجانه چونکه گل
بادر چراغ خف خا معجمه نک فتحی وفا ایله بوزن کف قاو که عربیده حروق دیرلر
بزدن وغیریدن ایدرلر شمس فخری بیت آتش زنه سنک شبانان شهاب باز اطلس
افلاک دهد چرخ بهر خف ٭ همدخی اینجه اسباب قرد و قاری بو قچه معناسنه ده کلور

صاحب بخت خنک داخی صاوق

خنک خا معجمه ونونک ضمه‌لری وکاف فارسیه ایله ایکی معنایه در اولکی معنی صاحب
بخت ومسعود طالع شیخ سعدی بیت نیک وبد چون همی بباید مرد ٭ خنک
آنکس که گوی نیکی برد ثانی معنی سرد عربیده برد دیرلر کمال خجندی بیت باشد
اینها حرکات خنک وباد سری ٭ که درآن روضه کنی گشته شبستان گلستان ٭

سنکجه دی طلویه قاره خشف

سنکجه سینک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه نک وجیم فارسیه نک فتحه‌لری
وهاء رسمیه ایله طلو که بجی وتکرک دخی دیرلر عربیده برد دیرلر خشف خا
معجمه نک فتحه‌لری وفا ایله بمعنی برف که عربیده ثلج ترکیده قار دیرلر

اولدی یانمق ادیمک سوز وگداز

سوز سینی ممدوده نک ضمی وزای معجمه ایله سوختن یا خود سوزیدن لفظندن
اسم مصدردر وامر حاضر ووصف ترکیبی دخی اولور بالمسوز کبی گداز
کاف فارسیه نک ضمی ودال ممدوده نک فتحی وزای معجمه ایله گداختن وگدازیدن
لفظلرندن اسم مصدردر وامر حاضر ووصف ترکیبی دخی اولور جانگداز کبی
استاد لطفی بیت تا نمودی ذهب شیوه وناز کار من شد بدرد سوز وگداز

سوخته یانمش دی یاقمق تف

سوخته سینی ممدوده نک ضمیله سوختن لفظندن اسم مفعولدر همدخی
حروقه قاو معناسنه ده کلور شیخ سعدی بیت دد سوخته شوق نهان داشتن
آتش ماهیچ نگفتیم وحکایت بدر آفتاب تف تاء فوقیه نک فتحی وفا ایله یالک

ویرنو

ویرنتو وروشنی معناسنه حکیم خاقانی بیت اه منی چندان فروزان شد که گوئی ان
نیلشب ٭ از تف این اه سوزان دشته در سوزنا کشند همدخی حرارت معناسنه بجانا معناسنه ده کلور

صاقسنک ادی سفال اما کیم

سفال سینک کسرایله صاقسی وچناق وچوملک وامثالی نسنه‌لر که عربیده
خاصة فخار وفاخوره دیرلر شمس فخری بیت بکاه بخشش از غایت سخا وکرم چه لعل وگوهر
نزدیک او چه سفال هم جوز وفستق وبادام وامثالی نسنه‌لرک قبوغنه سفال دیرلر

مشترکدر عربیده بلی ایله خزف

خزف خا وزای معجمه‌نک فتحه‌لری وفا ایله سفال مذکور معناسنه عربیده وفارسیده
علی الاشتراک مستعملدر مهر نظامی بیت که بود نطفت که دارد شرف که گفتا مرا بو اینجا خزف

قوربغی قوک دی ادرمه کاریز

غوک غین معجمه ممدوده نک ضمی وکاف فارسیه ایله قوربغه که عربیده ضفدع
دیرلر فارسیده وزغ وچغز دخی دیرلر امیرخسرو بیت مکو بشهوتیان ماجرای
وعشق ومهر نی حدیث بجز غوکی که در سمر باشد کاریز کاف فارسیه ممدوده نک
وراء ممدوده نک کسره‌لری وزای معجمه ایله صویولی که پاک اولسون چرکابه اولسون
ترکیده ارق عربیده نهر صغیر دیرلر شمس فخری بیت ز لطف طبعش اگر باد
وآب رخ یابد ز سنگ خاره بهر سو روان کند کاریز ٭ ٭ ٭ ٭

دیندی قابلو مبغه داخی کشف

کشف کافک وشین معجمه نک فتحه‌لری ایله قبلو مبغه که قبلو مبغه وطوسبغه دخی
دیرلر عربیده سلحفاة دیدکلری در خواجه سلمان بیت اژدهای رایت
دردامن آخر زمان فتنه هارا چون کشف سر در گریبان یافته
بوندن بشقه برج سرطان معناسنه وبعضی بردق معناسنه ده کلور

اینجو معناسنه در مروارید

مروارید میمک ضمی وراءنک سکونی وواو ممدوده نک فتحی وراء ممدوده نک
کسری ودال ایله اینجو که عربیده لؤلؤ ودر دیرلر ابوالمعانی بیت حباب باده ٭
گلگونت بساغر چه مروارید ولعل اندر کشیده در دالک ضمی ایله فارسیده دخی شایعدر
نتکم در شهوار دیرلر یک اینجو معناسنه بویله اولنجی ناظم بخیرک بو بیتنده ایهام حسنی واردر قلدده

کوش ماهی ایشدر سکدی صدف

کوش ماهی بمعنی صدفکه ایچنده اینجو اولور امیر خسرو بیت چو لؤلؤ
باشد اندر کوش ماهی سر شراباز کی کردید خواهی همدخی بیصی بیاضی
بو بحوفلرکه دریا کنارلرنده اولور دوشوروب دوه و قاطر یولارلرینه
دیکرلر اکاده کوش ماهی دیرلر معنای ترکیبیسی بالق قولاغی دیمک اولور
چونکه کوش قولق دیو اوتوز برنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کچدی ماهی
بالق دیو قطعهٔ رابعه‌نک بیت ثامننده کچدی بویله اولنجه ایشیدرسک
لفظی دخی بو مقامده ملاحتدن خالی دکلدر فتدبر ته صدف بیانی بو قطعه‌نک
عنوانی شرحنده کچدی فائده صدف ذاتنده قابلوبغه کبی بر حیواندر اکثر
هند و چین دیارلرنده اولور ماه نیسان نصفنده یکرمیسی بیننده غالبا
اون سکزنجی کوننده دریا یوزنده اغزنی آچریغان یغمور قطره‌لرندن
بر دوشرسه بر تک اینجو اولور اکا در یتیم دیرلر دخی فرید دیرلر اکر
ایکی دوشرسه اکا اخوان دیرلر لکن قیمتده اولکنه اصلا مماثل اولماز بونلرکی
اوچ قطره یه اوچ اینجو دورت قطره یه دورت اینجو وقس علی هذا حاصلی
عددی زیاده اولدقجه بهاسی ناقص اولور حکمت صدف ابتداء امرده حیوان
بعده اینجوسی الندقده دریایه چوکر اغاج کوکی کبی یره کوک صالر بعده طاش کبی
اولور بر طرفه حرکت ایتمز حاصلی اطوار ثلثه صاحبی اولور طور اولی حیوانیت که
اینجو تحکنه قابل اولمق ایچوندر طور ثانی شجریه که فی الجمله نمایه قابل اولمق ایچوندر
طور ثالث حجریه که حرکت ایله جمله فساده ایرشمسون دیو عبرت صدف تحمل
در اینجونی نیسانک یوم معروفنده یغموردن قطره الدیغی کونده یلان یوزیلری
کرک برده و کرک بحرده اغزنی اچر حاصلی صدفه دوشن قطره اینجو اولور
یلانک اغزینه دوشن قطره زهر قاتل اولور قطعه ادی الاحسان عند الجود
دینا و عند النذل منقصة و ذما کقطر الماء فی الاصداف درا و فی جوف الافاعی
صار سما سبحان الذی تحیرة العقول فی عجایب صنعه ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

هم ستور اولدی بنک حیوان

ستور سینک و تاء فوقیهٔ مدوده نک ضمیری ورا ایله دکوب حیوانی که دوه
وات و قتر امثالی شیخ سعدی قطعه‌سی سپند ستی که وقتی باجری در
بیابانی که افتاد از ستور کفت چشم تنک دینادار را یا قناعت پر کند یا خاک کور

داخی

داخی حیوان یباجک نسنه علف

لفظ علف فی الاصل عربیدر فارسیده دخی شایعدر مشترک جمله لسانده صابون
صابون معروف هر لسانده صابون دیرلر سبب تسمیه‌سنده شویله روایت
ایدرلر که موجدی شمس المعارف صاحبی شیخ عبد الرحمن البونی ابتدا صابونی
تصنیف بر مناسب اسم لازم اولمغله اصاب البونی دیدیلر یعنی بونی اصابت
ایلدی دیمک اولور بعده مرور ایام ایله تخفیف اولنوب صابون دیدیلر میر
نظمی بیت بکیر دو سخن از غم ماجرا بصابون باده بشوی سینه را کذا فی فرهنک
شعوری فقیر کوتاهیه مفتیسی صاحب فوائد الفنون عبد الله افندی مرحوم
و مغفوردن حضرتلرینه بیک یوز طقسان دورت سنه‌سی ایدی سلطانم عند
شریفکزده فرهنک شعوری واری دیو سؤال ایلدم جوابنده نیلرسون بر
کذابی که زمان سعادتده موجود اولان صابونی بو شمس المعارف صاحبنه
اسناد ایدر دیو بیهوده دیلر والله تعالی اعلم بحقیقة الحال ❊

فارسیده کو بوکه دیرلر کف

کف فارسیده ایکی معنایه در اول مطلقا کوپوک معناسنه دریانک اولسون غیرینک
اولسون ثانی مشاطه‌لرک تاک ابروسنه سوردکلری وسمه یه دیرلر بو ایکی معناده
فانک تخفیفی و تشدیدی جائزدر عربیده کف اوچ معنایه در اول آلایه کم
راحه دخی دیرلر ثانی بمعنی منع و زجر ثالث بمعنی کفایت ایلدی

اب و جدک کبی جد اوزره اولوب

لفظ جد فتحیله بمعنی دده کسر ایله بمعنی سعی عربیدر بونده ناظم تحریر
بابا سنک و دده سنک اهل فضل اولدیغنه اشارت ایلدی ❊

ایله کسبی هنری خیر خلف

خلف لامک فتحیله نتیجهٔ خیرده لامک کسر ایله نتیجهٔ شرده مستعملدر
لکن خلف دیو السنه‌ده نکیر اولدیغی تجرید و تاکیده محمولدر ❊ ❊

٤٠ سیمرغ کوه قافست این قطعه ام بروثق

سیمرغ عنقا دیو قرق ایکنجی قطعه‌نک بیت سادسنده کلور مرغ مزبورک
کوه قافه نسبتی واردر حتی حضرت اسکندر ذو القرنین کوه قافه واردقده
اسکندره بولشوب سویلشمش انسان کبی تکلم ایدر ایمش دیو قطعهٔ مزبوره‌نک

١٠٩

بیت سادسی شرحنده کلور کوه طاغ دیو قطعهٔ تاسعه نک بیت ما شرنده
کجدی قاف اوج معنایه در اول مشهور طاغدر که دنیایی احاطه ایتمشدر
فقیرک ریحانیه نام بر قصیده وار انده ابیات جباهاتمدن بر بیت جبل قاف
کمالیم ادراک محیط فلک اطلس علم کرهٔ دانشه سور ثانی حرف هجی دن بر
حرفدر ثالث بمعنی خشک یعنی قوری عربیده بمعنی طویل و دراز هم قرآن عظیم
الشانک اسمیدر نظم اللآلی بیت کوف و بوت و شق و مصحف و کود نون
وفتی و خم و بالق عین و غین و فا و قاف و کاف و لام و میم و نون است ادات
ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة اینی بو دیو قطعهٔ ثالثه نک بیت رابعنده
کجد قطعه وهمزه سی قطعهٔ اولی عنوانی شرحنده بیان اولندی یم ساکن
متکلم وحده ایچوندر برونق لفظنده با موحده ظرفیت ایچوندر رونق حسن
وزینت دیو اون بشنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی حاصل معنی بو قطعهٔ
رونقده جبل قافک بیم علیدر نکته کانه بو قطعه یی کوه قافه تشبیه ایلدی
چونکه قاف نه کونه دنیایی محیط ایسه بو قطعه دخی معناده دنیا قدر معنیدار
الفاظی محیطدر هم دخی بو قطعه تقریبا وسط تحفه ده واقعدر زیرا ما قبلی
دیباجه دن بشقه عنوانی قطعه لری دخی بر دبیت عد ایلدوک یوز اون بشی
بیتدر ما بعدی دخی کذلک یوز اون ایکی بیتدر بو تقدیرجه بو قطعهٔ مجموعه کوه قافک بیم علیه مشابه اولدی فافهم

بو شدر تهی طلو بر صو کوزه بردق

تهی تاء فوقیه نک فتحی وکسری وهاء مهموده نک کسریله بوش که عربیده صفر وخالی
دیرلر پر باء فارسیه نک ضمی ورا ایله طلو که عربیده مملو معناسنه چقمایده نوتون
ونوللا دیرلر هم دخی کثیر وبسیار معناسنده کلور صائب تبریزی بیت چار بازار جهان
پر مکر کشته است وقت آن آمد که بر چیند این بازارها اب همزه ممدوده نک فتحی
وبا موحده ایله صو یک مخصوص اسمیدر سراج الدین بلخی بیت اب دارد طبع
آتش داست کوئی در تموز فعل آتش خاصیت پیدا کند در طبع اب بوندن
بشقه یدی معنایه دخی کلور اول بمعنی لطافت وملاحت ثانی بمعنی رونق وزینت
ثالث بمعنی طرز وروش رابع بمعنی قدر واعتبار خامس بمعنی مراد ومقصود
سادس بمعنی طریق وسبیل سابع شهور رومیدن اخر صیفه که اغستوس دخی دیرلر کوزه بردق معناسنه که
عربیده دخی مستعملدر نکته بو مصرعده تهی مقابلی پر او لمغله جمع الاضداد صنعتی واردر فقره ده

تیره شده

تیره شده بولانق هم جویبار ادمق

تیره شده اسم مفعول مرکبدر چونکه تیره بولانق دیو قطعهٔ رابعه نک بیت
خامسنده کجدی شده اسم مفعولدر مصدری فرق بشنجی قطعه نک بیت
سادسنده کلور جویبار یاء تحتیه نک سکونیله ایرمق معناسنه عربیده نهر
دیرلر هم دخی اقر صو کناری اب معنالرینه ده کلور اصلنده اسم منسوبدر
چونکه جوی ایرمق دیو قطعهٔ رابعه نک بیت خامسنده کجدی بار ادات اسم
منسوبدر کما سبق فی الادوات المرکبة میر نظمی بیت اهل دل فصل بهارست کنار جویبار وسبزه زارست

احمرلق سپردن کوندردی هم فرستاد

سپردن سینک کسری وباء فارسیه نک فتحی ورانک سکونیله مصدردر عربیده تفویض
دیرلر سپاریدن کبی فرستاد کسریله ماضیدر مصدری اون ایکنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی

سچمک کزیدن اولدی دانی ستادن المق

کزیدن کاف فارسیه نک ضمی وزای معجمه ممدوده نک کسریله بمعنی انتخاب واختیار
وتمییز مصدردر ستادن سینک کسری وتاء فوقیه ممدوده نک فتحیله مصدردر بمعنی اخذ وقبض

قابمقدر ربودن یتمک دخی دویدن

ربودن رانک وباء موحده نک ضمیله مصدردر عربیده خطف ترکیده قابمق دیرلر
قاعده اوزره واو مستقبلاتنده الف ویاء تحتیه یه مبدل اولور ربایدو ربایند دیرلر
دویدن دالک فتحی وواو ممدوده نک کسریله مصدردر یلمک وسکرتمک معناسنه
عربیده رکض وعدو دیرلر کمال خجندی بیت مادر دو ترسیم که رفتی بجد
شتاب کی عمر رفته کسی بدو نبی بدن کرفته است

قاچمق کریختن هم پوییدن اولدی قوشمق

کریختن کاف فارسیه نک وراء ممدوده نک کسرلری وخاء معجمه ایله مصدردر
عربیده فرار دیرلر مستقبلاتی خاء معجمه نک زای معجمه یه ابدالیله کریزد وکریزنده
کلور پوییدن باء فارسیه ممدوده نک ضمی ویاء تحتیه ممدوده نک کسری ایله در
هم یلمک وقوشمق معناسنه مصدردر عربیده عدو دیرلر کمال خجندی بیت
این خبر جستی و پرسیدنت این طلب کیست چه پوید نیست

بونی کسه یدی کودن فرتوت هم بوناملمش

کودن کاف فارسیه نک فتحی وواوک سکونی ودالک فتحی ونونی ایله بونی واحمق

بجده

۱۶۰

معناسنه ضدی زیب كه در سلطان ولد قدس سره بیت این جهان منزل بگذ
نشتنیست دل نهادن در جهان از كه دنیست بوندن مقصد اكی معنایه دخی
كلور اول قوجه یاشلو بوز دیمك یاركیبی ثانی بر كوكبی قو نشدر كه مزد و معاندر
وصو كنارلرنده اولور فرتوت فانك فتحیله زیاده پیر لكدن بوناشن كه مریده
معتوه دیرلر شمس فخری بیت شاه آفاق شیخ ابو اسحق عقل باران اوشود فرتوت

شیدا لو دیمكدر كالیوه شاشقین احمق

شیدا شین معجمه نك فتحی و یاء تحتیه نك سكونی و دال ممدوده نك فتحی ایله سودا
غلبه سی یاخود عشق استیلاسی ایله آشفته دماغ اولنه دیرلر كثرت استعمالدن
ایله دیوانه معناسنده استعمال اولنمشدر شیخ سعدی بیت چه خوش گفت
شیدای شوریده با چو‌ آنی كه شاید نوشتن بر زر كالیوه كاف ممدوده نك
فتحی و لام ممدوده نك كسری و واوك فتحی و هاء رسمیه ایله بمعنی سرسم
و مختل الدماغ و ابله و شاشقین احماق منوچهری بیت ناله بلبل سحر
گاهان باد مشكبو مردم سرمست را كالیوه و شیدا كند هم دخی صحرا و كند فهم معنا ده كلور

پیرایه و زیب و زیور و آرایش اولدی زینت

پیرایه باء فارسیه نك كسری و راء ممدوده نك فتحی و یاء تحتیه نك فتحی و هاء رسمیه ایله
زینت و بزك و رونق و یاقشق معناسنه پیراستن لفظندن اسم مصدردر حكیم
انوری بیت بهتر از گوهر تو دست قضا هیچ پیرایه بر زمانه نیست زیب
زاء ممدوده نك كسری و باء موحده ایله پیرایه مذكور معناسنه زیبیدن لفظندن
اسم مصدردر خواجه سلمان بیت سایه لطف خدا شیخ اویس آنكه از دست
زیب و تاج شرف و سلطنت و طرت دبن كاهی فر لفظیله مرادف ذكر ایدرلر زیور
زاء معجمه ممدوده نك كسری و واوك فتحی و راء ایله پیرایه گبی زینت و رونق و بزك
معناسنه كرك آلتون و كمش و كرك اقمشه و كرك جواهر حاصلی هر نه ایله اولورسه
اولسون آرایش مصراع ثانیده كلن آراستن لفظندن امر آخرینه ما قبلی مكسور
شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر بمعنی پیرایه مذكور عرفی بیت تا برم این
تحفه بتكمیل عرش زوكم آرایش قندیل عرش بوندن بشقه ایكی معنایه دخی
كلور اول بمعنی رسم و آیین ثانی علم موسیقیده بر نوا اسمیدر بو الفاظك جمله سی مفردر الا زیب تعبیر

آراستن بزنمك پیراستن طوناتمق

اراستن

آراستن همزه و راء ممدوده نك فتحلری و سینك سكونیله بزنمك و ترتیب ایتمك
معناسنه مصدردر مستقبلده تی سینك یاء تحتیه یه ابدالیله آرایدو آرایند كلور
بو لفظده راء مضكره الفك حذفیله آراستن دخی جائزدر عنصری بیت بنام گشت
آراسته بادا سخا بشكاه شعر و خطبه نامه شد پیراستن باء فارسیه ممدوده نك
كسری و راء ممدوده نك و سینك سكونی ایله جمیع فرهنكلرده بزنمك و طوناتمق
معناسنه هم دخی اغاج بوداماق و زراعت ایچون تارلا اصلاح ایتمك و چقمدر
طولدورمق معنالرینه ده كلور مصدردر فاما كه فرهنك جهانگیریده پیراستن
ضد آراستن از آن جهت كه آراستن بمعنی افزون كردن است و پیراستن بمعنی كم
كردن بو معنایه شاهد اولدر كه شول وقت كه سلطان محمود خاص ایازه امر
ایلدیكه زلفنی كسوب كیده ره ایاز امری یرینه كتوردیكه سلطان محمودی نادم اولدقی
عنصری نظم ایتمشدر رباعی گر عیب سر زلف بت از كاستن است چه جای بغم نشستن
است جای طرب نشاطی خواستن است كه آراستن سرو پیراستن است

ابستن و ستروْن بو كلو فصر دیشید

آبستن همزه ممدوده نك فتحیله بو كلو عورت و بو كلو حیوانه دیرلر عربیده حامل
معناسنه ابو المعانی بیت حوادث را فلك آبستن است هر شام حكمت زای كه صد گونه
حوادث زاید از وی پیش خورشید شی فارسیدر شب آبستنست دیرلر اللیل حبلی
معناسنه ستروْن سینك و تاء فوقیه نك فتحلری و راءنك سكونی و واوك فتحی و نون
ایله قصر عورت و حیوانكه عربیده عاقر و عقیم دیرلر حسن كاشی در منقبت علی رضی
الله تعالی عنه بیت گر نبودی ذات پاكش آفرینش را سبب تا ابد حوا سترون بود
وادم عذب نكته ناظم بحر برك دیشید دیو تعبیر ایتمده ابر كلد ستروْن دیمك
ایمشی دیو اشارت واردر تنكم تركیده قصر دینمدیكی گبی فافهم

طوغرمه دیندی زادن هم زاستن طوغرمق

زادن مصدردر طوغمق و طوغرمق معناسنه هم لازم و هم متعدی اولور عربیده
تولد و ولادت دیرلر شیخ سعدی بیت پشت دو تای فلك راست شد از خرمی
تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را زاستن زای معجمه ممدوده نك فتحی و سینك
سكونیله طوغرمق معناسنه مصدردر مستقبلده سینك یاء تحتیه یه ابدالیله زاید و زاینده كلور

اورمق زدن لكد زدن تپمه اودیچی یعنی

١٦٨

زدن زای معجمه نک و دالک فتحلری و نونی ایله مصدردر اورمق معناسنه هر نه اولورسه اولسون مستقبلانی خلاف قیاس اوزنه نونک داله تقدیمیله زدن وزننده کلور لکدزن وصف ترکیبیدر بمعنی جفته زن یعنی بتمه که اباقی ایله اورمق معناسنه انسانده اولسون حیوانده اولسون زن وصف ترکیبی اولدیغی اون بشنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی

چکمک کشیدن اولدی انکیختن قوپرمق

کشیدن کافک فتحیله چکمک معناسنه مصدردر عربیده جر وسحب دیرلر میر نظمی بیت
چو بر کل بنفشه دمیدن کرفت بزنجیر دل را کشیدن کرفت انکیختن همزه نک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه ممدوده نک کسری وخاء معجمه ایله مصدردر قوپارمق معناسنه ابو المعانی بیت چو باغبانی فلک دید قامت خوبت بدست رشک باهل بوندن انشقه اوج معنایه دخی کلور اول بمعنی دود کردن ثانی بمعنی پید کردن ثالث بمعنی برکشیدن

اوینادایکن بو بولمق معناسی باختن

باختن باء موحده ممدوده نک فتحی وخاء معجمه نک سکونیله مصدردر لعب معناسنه در رقص معناسنه دکلدر مثلا کوی وچوکان وشطرنج وقمار اوینامق کبی کمال اسمعیل بیت مهرها چشم کردانی وبازیها بری فتحریفی شوخ چشمی باتو نتوان باختن مستقبلانده خاء معجمه یه قلب اولنوب بازد و بازنده دیرلر امابو قول نعمة الله وحلیمی واشانی کمسنه لر کبی قولیدر فاما که مولانا شارح کلستان ودیوان حافظ اولان سودی مرحوم بو سوزه راضی اولمیوب باختنک مضارعی بازد کلمکله سبب ندر انجق بازد بازیدن لفظندن اولور فصاحت وبلاغت انسب دیدیکی وحقیق ندر ترکیم مقدمه ده بیان اولندی

بازیدن اوینامقدر بازیچه در اویجق

بازیدن باء موحده ممدوده نک فتحی وزای معجمه ایله مصدردر اویونار اوینامق وکبر واینمک واحمق معنالرینه بازیچه اسم تصغیردر چونکه بازی اویونا دیو بکرمی اوچنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی چه ادات تصغیردر کما سبق فی الادوات هم دخی بازیچه نازککلک وخرده کاری وملعبه معنالرینده کلور مثلا نظیری نجاری بیت
صفت بازیچه چند ست ومارا همچو طفلان بهر دفع کریه مشغول تماشا ختنه

مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن

یعنی بو قطعه بحر رجز مثمن الاجزادندر لکن عروضی وضربی وایکی حشولری خبن وقطعلدر

حقه توکل ایدن دائم اولور موفق بوندن اولان کلمات معروفدر

قطعه

41 قطعه کافی کرد اکند اکسیر رنک

قطعه بیانی قطعه اولی بیاننده کچدی کافی حرف کافه منسوب معناسنه در هم دخی کیمیایه ادبا کاف دیو تعبیر ایدرلر بو مقامده اکا دخی رمز وایما اولوردر بو ایکی مصدردن بشقه کاف کافتن لفظندن یارمق معناسنه اسم مصدر اولور هم دخی امر ووصف ترکیبیده اولور کمال پاشا زاده مرحوم دقائق نام کتابنده یازمشکه ادبا لغت کافی شکافده ایرلمق لازمدر لسان عربده فصم کبی لکن ینه مجاز بر برینک مقامنده استعمال اولنورلر که ادات ربطدر واو دواتده کچدیکی معنی معلوم را ادات مفعولدر کما سبق فی الادوات المرکبه کند ایدر دیو اللی اوچنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کلور اکسیر بو زنی قطعهنک کیمیا معناسنه عربیده وفارسیده مستعملدر رنک کونه دیو بو قطعه نک بیت خامسنده کلور حاصل معنی کافی منسوب بر

قطعه که معنایه کیمیا رنکی ویرر

شیوه کر در جلوه لی نازک کوزلدر شوخ وشنک

شیوه کر اسم فاعلدر جلوه لی معناسنه چونکه شیوه جلوه دیو اوتوز اوچنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی کر ادات اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبه هم دخی شیوه کر محبوب ظریف معناسنه ده کلور ابو المعانی بیت تنها نکند عاشق ادین جودت قربانم عالم همه آشوب باین جلوه کری داد شوخ شینک معجمه ممدوده نک ضمی وخاء معجمه ایله بمعنی نازک وکوزل وکشاده رو وآسوده طبع ولطیف کو وحاضر جواب وشاطر کار بو معنالر بر برینه قریبدر خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ و شیرینکار وشهر آشوب چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا هم دخی شوخ چرک معناسنده ده کلور نتکیم شوخکین دیرلر چرکین معناسنه شنک شینک معجمه ایله بوندن زنک بمعنی دلبر شیرین حرکات ومحبوب بوی صفا نکه دلبر شوخ وشنک دیرلر خواجه سلمانی بیت جوانی شنک وسماع وسماع چنک وشراب شراب لعل صبوح وصبوح عیشی بهار بوندن بشقه بش معنایه دخی دیرلر اول بمعنی قطاع طریق ثانی بمعنی خرطوم فیل ثالث تخو ملق خیار که بوستانده الیقعدلر رابع بمعنی درخت وسرو خامسی بمعنی مکابره ومجادله

عشوه نازدر بوسی اوپوشدر شرم اوتنمق عار ننک

عشوه عینک کسریله بمعنی ناز وغنج ودلال خواجه حافظ بیت عشوه میدارکه از کوی ارادت نروم دیدهٔ اخر که چنانی عشوه خریدیم وبرفت بوس باء موحده

ممدوده نك ضميله اوپوش معناسنه در بيده قبله ديرلر اصلنده پوسيده نا
لفظندن اسم مصدر در وصف تركيبى دخى اولور دامنبوش كبى وامر حاضر
دخى اولور مثال امر ميرنظمى بيت ببوس خاك درش اى نسيم وقت سحر ٭ زشام
حسرت دل عرضه ده بجاك نياز شرم شينك معجمه نك فتحى ورانك سكونى وميمله
يعنى حيا وحجاب لطيفى بيت شد بچكانم كه در آداب رطت شرم جدائم بگذارد
زنان هم دخى آلت رجل معناسنه ده كلور ننك نون اولانك فتحى ونون ثانيه نك
سكونى وكاف فارسيه ايله يعنى عار وناموس ميرنظمى بيت پرواهر گراز
ننك وعار ٭ نيست ادم هرگز وعاقل مدار ٭

١٦٢

سرخ خصوصیله بمعنی لون احمر عارضه ومعروضه اطلاق اولنور طالب آملی بیت
رسید از آتش می چهره چون گلستان سرخ بخون اهل وفا دست سرخ
ودامان سرخ هم دخی زنجفره وزنجفردن یاپلان مرکبده دیرلر سیاه
وسیه اظهارها ایله قاره معناسنه که عربیده اسود دیرلر بوندن بشقه التی
معنایه دخی کلور اول کجکین سرخوشکه سیه مست دخی دیرلر ثانی بمعنی غلام
هندی وچاکر حبشی ثالث خطوط سبعه جام جمدن بر ینکا اسمیدر رابع
بمعنی شوم ونحس خامس اسفند یعنی بر سیاه رنک اوتلق اسمیدر سادس
مصنفات زردشتدن بر کتاب نامیدر سبز یشل معناسنه که عارضه و
معروضه اطلاق اولنور عربیده اخضر دیرلر بوندن بشقه یدی معنایه دخی
کلور اول سیاه چرده محبوبه دیرلر بو ایکی معنایه هاتفی بیت درختان سبزش
هر دو پسند چو سبزان رعنای بالابلند ثانی بمعنی سیاه صافی ثالث پولاد کبی
ازرق اللون اولانه دیرلر رابع بمعنی تیغ جوهردار خامس بمعنی خنجر سادس
دموردن اولان جوشن معناسنه سابع بمعنی چشم کبود سابع بمعنی چایر
وچمن سفید سینک کسری ایله بمعنی ابیض که عارضه ومعروضه اطلاق اولنور
هم دخی فاء موضعنه باء فارسیه ایله سپید دخی بو معنایه در

کوک کبود صاری زرد بویه فام کونه رنک

کبود کافک فتحی وباء موحده ممدوده نک ضمی ودال ایله کوک رنک که عربیده
ازرق دیرلر عارضه ومعروضه اطلاق اولنور ابو المعانی بیت میرود براوج
هردم دود دل زانکه بسته آسمان رنک کبود هم دخی بر ماوی قوزی دریسیکه
اعلاسی خراسانده اولور قلبق ایدرلر زرد صاری لون که عارضه ومعروضه
اطلاق اولنور عربیده اصفر دیرلر شاعر بیت روی زرد وجامه زرد درویش
زرد قلبا اندر زعفران غلطیده فام فاء ممدوده نک فتحی ومیم ایله بویه معناسنه
لکن اکثری کلماتک آخرینه لاحق اولوب اوچ جهتدن استعمال اولنور اول لون ورنک
جهتندن مناسبتی اولان نسنه لر ایله مثلا ازرق فام وسبز فام دیرلر مراد
رنکی بیانیدر خواجه حافظ بیت ساقی بر کفم نه تا ز سر برکشم این دلق ازرق
فام را ثانی طعم جهتیله میر خسرو بیت نوا سازی که بود شی باد بدنام ندامت
ساخت از نو زانکبین فام ثالث جنست جهتیله خواجه حافظ رباعی الانصاف بده

ای فلک

ای فلک مینا فام تا نزنی دور کدام خدیتر کرد حرام با مه جهانکرد تو از مشرق
صبح یا ماه جهانگیر من از جانب شام بوندن بشقه ایکی معنایه دخی کلور اول
بمعنی دین مثل وام ثانی خراسان مضافاتنده بر ولایت اديدر حتی اکمل الشعرا
شهاب الدین فامینک جای ولادتیدر رنک معروف کونه که لون معناسنه
محتشم کاشی بیت صد رنک بوالعجب هست در حسن لیک از آنها بالاتر از
سیاهی بالای چشم ابرو بوندن بشقه اوتوز ایکی معنایه دخی کلور اول
بمعنی حصه ونصیبا ٢ بمعنی عیب وشین ٣ بمعنی رنج ومحنت ٤ بمعنی قوت وزور
٥ بمعنی جان وروح ٦ بمعنی شتر قوی که نتایج ایچون بسلرلر یعنی دیشی
دوه یه اشرمق ایچون ٧ بمعنی ذهب یعنی التون ٨ بمعنی نفع ومنفعت ٩
بمعنی حالت واحوال ١٠ بمعنی چاره وامداد ١١ بمعنی طمع وامید ١٢ بمعنی ژنده یعنی
ثوب مرقع وخرقه ١٣ بمعنی طرز وروش ورسم ١٤ بمعنی بزکوهی یعنی طاغ
کچیسی ١٥ بمعنی مکر وحیله ١٦ بمعنی رستنی یعنی بتمک مثلا خودرو اولان نباته
خودرو رنک دیرلر ١٧ بمعنی خوبی ونیکی ١٨ بمعنی خوشی ١٩ بمعنی خجلت وشرمندکی
٢٠ بمعنی خون یعنی قان ٢١ بمعنی رونق کار ٢٢ بمعنی مایه اندک ٢٣ بمعنی زر وسیم ٢٤
بمعنی میسر وقادر ٢٥ بمعنی والی وخداوند ٢٦ بمعنی بدبو وکریه الرائحه ٢٧ بمعنی شیرین
کار ٢٨ بمعنی خلاقی ٢٩ بمعنی خشم وغضب که خجالتدن عارض اولور ٣٠ بمعنی شبیه
ومانند ٣١ بمعنی خیانت کونه فارسیده ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر
قلندی کونا کون کبی نکته بو بیتده جمع الاضداد صنعتی واردر

منج وزنبور آری کندو قوغان بال انکبین

منج میمک ونونک سکونی وجیم ایله بمعنی زنبور عموما شرف شفروه بیت
قهرت اندر دوده غوغا بیان همچنانکه دود دست در منج آشیانه و بمعنی زنبور
عسل خصوصا استاد منجیک بیت هر چند حقیرم سخنم عالی وشیرین
آری عسل شیرین نیاید مکر از منج زنبور آری معناسنه در لکن بال آروسی
اولمیوب نیشتر شدیدی صاحبی صاری آری اولدیغی تصحیح ایلمشلردر شربت
مشترکدر شاعر بیت که با فتابی قصب شکری بقامت نی که رو وخت این عسل
خرقه بر قد تو زنبور کندو کاف فارسیه ایله بال قوغانی که ایچنده آری بال ایدر
شاعر بیت قلم زنبور وکاغذ را چه کندو فرو نش همچه شهد انکبینی است انکبین

همزه نک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه نک فتحی وباء موحده نک ممدوده نک
کسری وفنون ایله بالکه عربیده شهد وعسل دیرلر ❊ ❊ ❊

طتلو نوشین اجی تلخ وزهر نیش وهم شرنک

نوشین نونک ممدوده نک ضمی وشین معجمه نک ممدوده نک کسری ونونی ایله یعنی
شیرینی وطتلو خواجه سلمانک بیت انّ خداوندی که چون از عدل بیدا کی
سخن در تن نوشین دوانی نوشین روانی اوده بو معناده فقط
نوش دخی دیرلر تلخ تاء فوقیه نک فتحیله اجی که عربیده مرّ دیرلر خواجه حافظ
بیت بدم گفتی وخرسندم عفاک الله نکو گفتی جواب تلخ میزیبد لب لعل
شکرخارا نیش نونک ممدوده نک کسری وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول
زهرناک حیوانلرک ایکنه سی وعقرب وزنبور امثالی شیخ عطار بیت زنیش
پشه سازد ذو الفقاری چنان کز عنکبوتی پرده داری ثانی فصاد نیشترنده
مخففدر کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی بیوردکه نیش سودی نشنه در
حتی دشتی هکوزدیشینه ده دیرلر کذا فصل الشعوری فاماکه ناظم نحریرک
زهر ایله تفسیری مجازیدر فافهم شرنک شین معجمه ممدوده نک وراء نک فتحی
ونونک سکونی وکاف فارسیه ایله زهر معناسنه عربیده سم کبی همام وقطعی
تبریزی بیت ایخان رهوشی دبانیده ذلهاست که کام شهد اوقت
تماشا شناسد چو شرنک زهر دخی فارسیدر عربیده سم ترکیده اغو دیرلر
لکن ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی شیخ سعدی بیت دشکم از بیرهنی اید که
در اغوش تو خسبد ❊ زهرم از غایت اید که باندام تو ساید ❊ بو نحف بشقه زهر
فارسیده غضب وخشم معناسنه وخم وغصه معناسنده کلور عربیده شکوفه معناسنده

خرسی ایو بوزینه میمون سک کوپک دکور دکی قورد

خرسی خاء معجمه نک کسری وراءنک سکونی وسینی ایله ایوکه عربیده دب دیرلر
میر نظمی در صفت ایله وکول بیت چنانکه کردند وتعلیم وتفهیم که نتواند
کند چون خرسی تقلید بوزینه باء فارسیه ممدوده نک ضمی وزاء معجمه ممدوده نک
کسری ونونک فتحی وهاء رسمیه ایله میمون کبی دخی دیرلر عربیده قرده معناسنه
بوندن زای فارسیه ایله بوزینه دخی جائزدر سک کاف فارسیه ایله کوپک
اولدیغی معلوم عالمیاندر گرگ کاف فارسیه نک ضمی وراءنک سکونی وکاف عربیه

ایله

ایله قوردکه عربیده ذئب وسرحان دیرلر شیخ سعدی بیت عاقبت گرگ زاده گرگ شود گرچه با آدمی بزرگ شود

شیر ارسلان دکلی روباه داخی قپلان پلنک

شیر شین معجمه نک بین الفتح والکسر اماله سی ایله ارسلان معناسنه عربیده اسد
دیرلر وچوق اسامی دخی اما کسرۀ صریحه ایله سود یو قطعه نک کجدی
روباه راء ممدوده نک ضمی وباء موحده ممدوده نک فتحی واظهار هاء ایله دلکوکه
عربیده ثعلب دیرلر اوچ نوعی اولور بیاض وصار ووسیاه اعلاسی سیاهدر
غایت ذی قیمت اولور طالب آملی بیت چو عدل او کند امداد عاجزان شاید
که یوسفی راتن شغیر بر کشد روباه دلکی کورکی تازه جوانه ومحرور المزاجه
مناسب دکلدر اما پیر واختیاره وبارد المزاجه نافعدر جغتایده تلکو دیرلر
پلنک باء فارسیه نک ولامک فتحلری ونونک سکونی وکاف فارسیه ایله قپلانکه کر
عربیده نمر کبی شعودی مرحوم بر لفظی کاف عربیه ایله ضبط ایلدی فاماکه
شیخ سعدی ناظم نحریر کبی کاف فارسیه ایله قافیه سنده ایراد ایلدی قطعه
گرچه شاطر بود خروس بجنگ چه زند پیش باز رویین چنگ گربه شیرست
در گرفتن موش ❊ لیک موشست در مصاف پلنگ ❊ جائزکه ایکیسیده
مروی اوله لکن شیخ سعدی اقتدا اسلم اقتدادر فقلدتّه ❊ ❊

قورباغه دی وزغ قبلو بغا یه سنک پشت

وزغ واوک وزاء معجمه نک فتحلری وغینی معجمه ایله قورباغا که عربیده ضفدع
کبی فارسیده غوک وجغز دخی دیرلر سنک پشت قبلو بغا که عربیده
سلحفاة کبی هاتفی بیت کروهی چو کفت سفیهان درشت وطن سنکلاخ
وخورش سنک پشت معنای ترکیبسی طاشی ارقه لو دیمکدر چونکه
سنک طاش دیو قطعه ثانیه نک بیت تاسعنده کجدی پشت ارقه
دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت تاششنده کجدی مناسبته خفیه دکلدر

ینکچ خرچنک وکرپی خاد پشت ویبچ چنک

خرچنک خاء معجمه نک فتحی وراءنک سکونی وجیمک فتحی ونونک سکونی وکاف
فارسیه ایله ینکچ که عربیده سرطان دیرلر شاعر بیت چو بر زد سر چنک
خرچنک مودجهان گشت روشن بسان بلود خاد پشت سکونی را ایله
کرپی که عربیده قنفذ دیرلر اصلنده سیاه چشم کبی وصف ترکیبیده دیکن

ارقه معناسنه چونکه خاد دیکنی دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی
پشت قد سبقا انفا مناسبت ظاهره در شاعر بیت فتاده براز پهن دشت
در دشت سر نا تراشیده چو نا خاد پشت چنک طرنق معناسنه در برک پنجه
معناسنه که قوش پنجه سی اولسون انسان پنجه سی اولسون شیخ نظامی بیت
ره بط باز تیز آهنک میزد ؛ بر قص کبک شاهین چنک میزد ؛ باقی
معنالری بو قطعه نک بیت رابعی متن و شرحنده کچدی ؛ ؛

کبک کلک انجه باشه طوغان شهباز هم

کبک کافک فتحی و بای فارسیه نک سکونی و کاف فارسیه ایله کللک که عربیده
حجل و قبجه دیرلر خواجه سلمان بیت در زمانی توالی هرانا بانک رفت دربی
کبک ؛ دشته کم کرد در حسرت سر انکشت کزید باشه بای موحده ممدوده نک
و شینک معجمه نک فتحه‌ری و هاء رسمیه ایله بوزن لاشه آنجه دیدکلری انجی
قوشی که عرب تعریب ایدوب باشق دیدیلر هاتفی بیت ز باشه چه اندیشه
دارد عقاب ؛ سها چیست نزد بلند آفتاب ؛ شهباز مشهور پادشاه هدر بلندنده
معروف طوغانکه عربیده بازی دیرلر شاعر بیت ؛ بکف شهباز
و در زیر است تازی ؛ سلاح آراسته بنمود بازی ؛ ؛ ؛

چایلغک ادی غلیواژ و زغن طودنا کلنک

غلیواژ غینک معجمه نک و لامک ممدوده نک کسری و واو ممدوده نک فتحی و ژای
فارسیه ایله چیلاق قوشی معناسنه که عربیده حداه دیرلر شاعر بیت
مکوای ژاژ خای بیهده ژاژ ؛ بیانک بد تراز بانک غلیواژ زای فارسیه
موقعنده جیم عربی ایله غلیواج دخی مرویدر زغن فتحتینه ایله غلیواز
مرقوم معناسنه لطیفه منقولدر که بو قوشی التی ماه ارکک و التی ماه دیشی
اولور ایمش و هو علی کل شیء قدیر امیر خسرو بیت بهر این مرد ار چندت
کاه نر کاه زود چون غلیواج که ششو مه ماده و شش مه نر ست
بعضلر دیرلر که بر یل ارکک و بر یل دیشی اولور حکیم انوری قطعه عنقاکه
زنانک منش جای نکه داشت ؛ هر کز طرف دامنش از عادت آمد ؛ وز هر
زه دوی سرچه بهر جای فرو کرد ؛ یکسال زغن ماده و یکسال نرست کلنک
کافک فارسینک ضمی و لامک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیه ایله طودنه قوشی که عربیده کرکی دیرلر

یامه کمانی

یای کمان زه کریش پیکان دمرن نوک اوج

کمان معروف یای که عربیده قوس دیرلر همدخی برج قوسه ده اطلاق ایدرلر
حکیم فردوسی بیت بسلم اندرون جست زاختر نشان ؛ ستاره زحل بود
طالع کمان زه اظهارها ایله یای کریشی که عربیده وتر دیرلر حکیم سلمان بیت
چو از شست بکشاد خسرو کره ز هر گوشه برخاست آواز زه بو بیتده
صنعت تجنیس وارد در معناسی خسرو یایه کشاد ویرنجه عسکر دخی هر طرفده
کریشه کشاد ویردی بوندن بشقه التی معنایه دخی کلور اول تحسین معناسنی
افاده ایدر نعم کبی ثانی بمعنی خوش و خوب ثالث بمعنی کریبان یعنی یقه رابع
بمعنی کنار و طرف خامس بمعنی اغز یعنی عورات اوشق طوغردقنی اولور سادسی
زهیدن لفظندن امردر پیکان بای فارسیه ایله اوق دمرنی و مزراق حربه سی
طالب املی بیت خدنک آتشین پیکان او کاندر دل اعدا خیالش حلقه چشم
زره را کرده مژکانی نوک نونک فتحی و واوک سکونی و کاف فارسیه ایله هر
سوری نسنه که اوجی معناسنه قلم و تیر و نیزه و دیکن و قیل و امثالی خصوصا
و خصوصا شمس فخری بیت چو کیرد شهنشه قلم در بنان ؛ دخی شیر کردون بخارد بنوک

هم نشان آماج اوقدن ناوک و تیر و خدنک

آماج همزه و میم ممدوده نک فتحی و جیم ایله اوق و امثالی نشانه سی معناسنه
عربیده هدف کبی لطیفی بیت هر تیر که از شست قضا و قدر آید ؛ بنشین
تن بدخواه شهنشه شده آماج بوندن بشقه بش معنایه دخی کلور اول
قلدن بر طود به اچینه بنبه قیوب اوق اتمغه مشق ایدرلر ثانی باغچه جمعی
ثالث ارباب زراعت التدنده بر الت در رابع بمعنی تخت شاهی خامسی بر فرسخک
یکرمی دورت بدوکنه بر بولوکی معناسنه ناوک واوک فتحیله اوق معناسنه عموما
عربیده سهم کبی و قوشی اوقنه دیرلر خصوصا که زنبرک ایله ایلتور شمس فخری
بیت دیده دوست بانور روشنی باد ؛ سینه خصم پر ز ناوک چرخ ؛ بونده
تجنیس وارد در که ایهام معناسنه چونکه خصوصیله اولیجق زنبرک اوقی اولور
زیرا چرخ زنبرک معناسنه در عمومیله اولورسه فلک معناسنه اولان چرخک اوقی
دیمک اولور تیر اوق دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کچدی و معنای
سائره سی دخی انک شرحنده بیان اولندی مناسبتیله اولدیغندن تکرار اولند

اولندی خدنک خانک ضمی و دالک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیه ایله
اصلنده قاین اغاجنک اسمیدر که اندن اوق ایدرلر حتی اندن دوزلن تیره خدنک
دیرلر صکره کثرت استعمال ایله تیر حذف اولنوب خدنک اوقه علم اولمشدر
حضرت مولانا بیت جمله ادراکات بر خرهای لنک او سوار باد پران چون خدنک
نعمة الله منسی سنده کبی اوقی نه دخی ینکیجه ده خدنک دیرلر دیو واقعدر
فاماکه شعوری مرحوم استعاره طریقیله کبی اوقنه خدنک دینمسی جائزدر
اما ینکیجه مناسبتی یوقدر دیو طعن ایدی فقیر ظنی ایله رمکه مشترک اولسون فرما وار شعور بنور

دزد دخرسزایب دسنی احمق دخی اویختی

دزد دالک ضمی ایله خرسز معناسنه که عربیده سارق دخی دزدیدن لفظندن
اسم مصدردر و امر حاضر دخی اولور میر نظمی بیت نکو بوده است انجا دزد
بد نام که دزد دسرمه زچشم بهرام دسنی فتحتین ایله ایب که عربیده مثنیٰ
ابو طاکلم بیت شها دائم از شکدای روشنی او همی به پیچد بر خود چون تاب
داده دسنی للشیخ بهاء الدین العالی بیت من فی لم یعشق الوجه الحسن
قدم الرجل الیه والرسن اویختی همزه ممدوده نک فتحیله احمق معناسنه مصدر
هرنه اولورسه اولسون کمال خجندی بیت نازکی ولطف دزدیدازبنا گوش تو در
غوطهار داب داد ندانکهش اویختند مستقبلانی خا معجمه نک دای معجمه
ابدالیله آویزد و آویزنده گلور

یول کیجی راهزن شهر تلوسی شنگ و مشنگ

راهزن وصف ترکیبیدر یعنی قطاع طریق چونکه راه یول دیو اوتوز سکزنجی
قطعه نک بیت ثامنده کجدی زن وصف ترکیبی اولدیغی حالده اون بشنجی قطعه نک
بیت خامسنده کجدی همدخی راهزن سرود گورو مطرب معناسنه ده گلور شنگ
شین معجمه نک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیه ایله مشنگ میمک و شین
معجمه نک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیه ایله بو ایکی لفظدن هر بری
بر مشهور راهزن ادلری و علملری ایدی صکره مروراً یامیله هر دزد و راهزنه
اطلاق اولندی حکیم سوزنی بیت ای خسرو سیادت بی ملکت شرف ملک تو
بی مخافت تاراج دزد و شنگ همدخی خرشنگ دلبر شیرین حرکات و پدی
صفات معناسنه ده گلور حتی دلبر شوخ و سنگ دیسیلر

بنمشه

بنمشه دیرا دسوار و یول دو دیجی دهنورد

سوار سینک ضمی و واو ممدوده نک فتحی و را ایله یعنی فارسی و خیال و راکب
خواجه سلمان بیت هر سواری بوده کاهی جمله در دشت نبرد آهنی کوهی
روان در عرصه کاهی محشری دهنورد یول دودیجی و بیدغه آت معناسنه وصف
ترکیبیدر چونکه ره یول معناسنه کما سبق آنفا نوردن نونک و واوک فتحی
و دال ایله نوردیدن لفظندن امر حاضر یا خود اسم فاعل مخففدر شاعر
بیت اسب تازی بود چندان دهنوردی وقت رفتن میر ساند چرخ گردی

هم یان کتمک پیاده رفتن اگلنمک درنگ

پیاده پانک فارسیه نک کسری ایله یانی که عربیده راجل معناسنه بوندن مشتق
اوج معنایه دخی گلور اول بر نوع کل ثانی شطرنج قطعه لرندن بر قطعه که
عربیده بیدق دیرلر ثالث بر نوع سکوتدر رفتن رانک فتحیله کتمک معناسنه
مصدردر که عربیده رواح وذهاب دیرلر نتکم ماضی سی قطعه ثانیه ده
و تاسعده کجدی مستقبلانی خلاف قیاسی اوزره فانک واوه ابدالیله
رود و رونده گلور ایسنای و نجفی بیت رفتن نکو بود چو رفتی بیزم
غیر خواهی بنوشی باده و خواهی نماز کنی درنگ دالک کسری و رانک فتحی و
نونک سکونی و کاف فارسیه ایله یعنی آرام و ثبات یعنی اگلنمک همدخی خلود
و ابدی معناسنه ده گلور بو ایکی معنایه حکیم فردوسی بیت چو سازی درنگ
اندر سنی جای تنگ مشود تنگ بر تو سرای درنگ بوندن مشتق دورت معنا
دخی گلور اول یعنی وقت و ساعت و زمان ثانی یعنی رنج و محنت ثالث سازو ناقوس جلاجل
که کشتی چینی و شیشه صداسی رابع درنگیدن لفظندن امر حاضر و اسم مصدردر و وصف ترکیبی اولور

فهم و دانشه اولور اقران ایچنده سرفراز

فهم معروف دانش علم دیو اون التنجی قطعه نک بیت عاشرنده کجدی اقران
معروف سرفراز ایکی معنایه در اول یعنی ممتاز و مقبول ثانی یعنی قد بالا و
قامت بلند ایکی معنایه میر نظمی بیت شده در حسن و خوبی دا سرفراز
بباغ حسن شد سرو سرفراز سر اصلنده وصف ترکیبیدر سرافراز لفظندن
مخففدر همزه برای تخفیف حذف اولندی چونکه سر باش دیو یکرمی یدنجی
قطعه نک بیت اولنده کجدی افراز افرازیدن لفظندن امر حاضر یا خود اسم فاعل مخففدر

کیم اوقورسه بو کتابی باشنه طاقسون چلنک

قطعه در لام هما لشی بجهانست محال

قطعه در لام مثلی قطعه اولی عنوانلنده کچدی هما لشی اونک مثلی دیمکدر چونکه
هماله مثل دیو بو قطعه نک بیت ثانی عشرنده کلور شین معجمه ضمیر غائبدر
کما سبق فی الادوات البسیطة بجهانست محال دنیاده محالدر معناسنه چونکه
با موحده مفتوحه بمعنی فی کما سبق فی الادوات جهان بمعنی دنیا کما سبق برادا
است ادات ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة محال معلوم حاصل
معنی لام حقنده اولان قطعه نک دنیاده مثلی و نظیری محالدر ؎
غازه کلکونه قزلجه که ایدر دختری آل
غازه غین معجمه ممدوده نک و زای معجمه نک فتحی وها رسمیه ایله قزلجه که زنان
دختری آنکله آل ایدرلر بونده زای فارسیه ایله غاژه دخی مرویدر بریله
غمزه دیرلر میر خسرو بیت کلکونه مردانست سیه دوی کونین غازه بجز از
لعبت فرخار نیاید بو نده بشقه اوچ معنایه دخی کلور اول بمعنی ندوصد
ثانی بمعنی بیخ دم یعنی قو یرق و قناد کوکلری ثالث یادیغه چاقدقلری چوی
کلکونه ایکی کاف فارسیه نک ضمیله مرقوم قزلجه معناسنه غازه کبی خواجه
سلمان بیت بر عارض نسرین چه زند صبح سپید کلکونه کند باغ ز رخ لاله
ستانرا غین معجمه ایله کلغونه دخی بو معنایه در ها رسمیه سی حذفله کلکونه
دخی جائزدر اصلنده سیاه چشم کبی وصف ترکیبیدر کلرنکلو معناسنه
چونکه کل معروف کونه رنک دیو قرق برنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی
وسمه قاشه چکیلان راستقه دیرلر بکه خال
وسمه واوک فتحی و سینک سکونی و میمک فتحی وها رسمیه ایله چوید پیراغیکه
زنان بجم دکوب و قناد وب قاشلرینه سورلر سیاه ایدرلر هم دخی صاچلرینک
بیاضی قللرینه خضاب ایدرلر ترکیده اکا راستیق و خداد دیرلر خواجه سلمان
بیت که از قوس قزح یابی هوارا وسمه رنک ابرو که از نجم وشجر بینی زمین
را آسمان اسا خال بک معناسنه که عربیله مشترکدر فارسیده شام و شامه
کبی محبوبلرده بک مقبول اولمغله شعرا استعارات و مجازلنده مدح ایدرلر
نقد رسیاه و ایری اولسه مقبولدر میر نظمی بیت آن خال سیاه عنبر آگین

از مردم

از مردم دیده بود رنکین بو نده بشقه طقوز معنایه دخی کلور اول بمعنی
جفت ثانی بر قوش که جثه سی قارغه کبی اتی طمعده قاز اتمه بکزر ثالث
بمعنی سیاه خامس بمعنی ابر بارنده سادس بمعنی نشان دوسی سابع بمعنی
شتر بزرک ثامن برد یمانی نک بر نوعنه دیرلر تاسع بمعنی اثر و خبر بعضار
هند پادشاهلرینه دیرلر غربیده بلادده خال دیرلر ؎ ؎ ؎ ؎ ؎
بر ولایت ادیدر فرخار که دلبری چوق
فرخار فانک فتحی و رانک سکونی و خاء معجمه ممدوده نک فتحی و را ایله ولایت
ترکستانده بر شهرک اسمیدر محبوبلری غایت چوق اولور لطیفی بیت
بفرخار در ماهرویان بسی چنان شهر مردم نه بیند کسی بو نده بشقه
ایکی معنایه دخی کلور اول بر مشهود بت خانه در بو یله منقولدر که بتمش
عدد قیزلر اولور نفسلرین بتخدمتنه وقف ایلمشلر ایجرندن بری اولسه
انک امثالی بر جمیله دختر دخی کتوررلر اعظم خدمتلری بو در که اگر بر کافر
کلوب اول بتلره سجده ایلسه بعده اول بتخانه راهبلری مزبوره قیزلری
عرض ایدرلر هر قنغیسنه میل ایدرسه اول قیز اکا التفات ایدوب خلوته
کیروب مرادینی حاصل ایدرلر زعملرنده چوق خدمت ایدوب و چوق ثواب
تحصیل ایتمش اولور ثانی مصراع ثانیده کلن فرخال معناسنه چونکه او معنی ده هم را ایله و هم لام ایله لغتدر
هر طرفدن صالنان صاچه دینور مثلی فرخال
بو معنایه کافله فرخاک دخی دیرلر کتاب الاسامی فی الاسامیده فرخال
ای الشعر الذی لا جعودة فیه یعنی اول صاچکه قورجق اولمیه ؎ ؎ ؎
چشم زخم اولدی نظر دکه نعوذ بالله
چشم زخم کوز دکمک معناسنه که عربیده اصابت عین دخی دیرلر ابو المعالی بیت
فلک که عقد شی تا نه بهر دفع کند ز چشم زخم زمانه بکردنش او یخت اصلنده
زخم چشم ایدی تخفیف ایچون مضاف الیه تقدیم اولندی معنای ترکیبیسی کوز
یاره سی دیمکدر چونکه چشم کوز دیو یکرمی بیشنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی
زخم یاره دیو قرق سکزنجی قطعه نک اون یدنجی بیتنده کلور نکته نعوذ بالله
قرآنک تفسیرده مدخلی یوقدر فاما که ادبی حق حدیثنه اشارت ایلدی فلذلدر

دوشمنك ذاتی یوردمه صاغوسی شكال

شكال شینی معجمه نك فتحی وكاف ایله مكر دشمنی وحیله معنی كه اشكیله
واشكال دخی دیرلر حضرت مولانا بیت چو رفتم از درون جمله از برون
جر كیش دنك دنك شكال شكنی نیند همدخی حیوانی ایاغینه اورد قلری
كوستك عموما وآت ایاغینه اوردقلری كوستك خصوصا مجمع الفرسده شكال بمعنی دیو سطور

قیروان كوكلرك اطرافی ستاره یلدز

قیروان قاف ممدوده نك كسری وراء نك سكونی وواو ممدوده نك فتحی ونون
ایله بمعنی اطراف آسمان خواجه سلمان بیت ای رسیده عدلت اندر زمان
صبح شهاب همچو نور آفتاب از قیروان تا قیروان همدخی شرق وغرب
طرفلرینه یعنی برجانبدن برجانبه واریجه معناسنه ده كلور مجمع الفرسده
اطراف معموره معناسنه در عربیده لشكر عظیم معناسنه وقافله وكاروان
معناسنه فاحفظ **ستاره** سینك كسری وتاء فوقیه ممدوده نك فتحی ورا
ایله اختر كبی یلدز معناسنه عربیده نجم وكوكب كبی جمعی ستارگان كلور
اختران كبی كانه ذی روح منزلنه تنزیل اولنور یا خود اهل فرس كواكبی
ذی روح دیو اعتقاد ایدرلر اولدر میر نظمی بیت چنان روشن شده كویا كه
دوزست **ستاره** هر یكی مشعل فرو دبست **سبو** نیز نیز بشقه بشی معنا یه
دخی كلور اوك بر نوع چادكه زنان باشلرینه اورتر لر ثانی مسطره كه
انكله جدول چكرلر ثالث اوچ قولو طنبوره رابع بمعنی پرده كه
قادكه اوچنجی اولور فی معناسنه خامس بمعنی بخت وطالع بو معنی یلدزدو سیلدر

یكی آی ماه نو اولدی عربی ادی هلال

ماه نو عربیده هلال معناسنه چو اصلنده مركبدر چونكه ماه آی دیو قطعه
خامسه نك بیت اولنده كچدی نو یكی دیو قرق یدنجی قطعه نك بیت ثانیسنده
كلور همدخی استعاره طریقیله محبوبلرك قاشنده ده ماه نو دیرلر بو بندنده كه
بر كسدن نفع كوردكده ماه نو بروی اودیدم لفظیله ضرب مثل ایدرلر خواجه
حافظ بیت عید است وموسم كل و یاران در انتظار ساقی بروی شاه ببین ماه نو بیار

چشم سوزن دیمه معلومیدر ایكنه دلكی

چشم سوزن ایكنه وچوالدز دلكی معناسنه عربیده سم الخیاط كبی شمس فخری

بیت

بیت برده چو چشم سوزن چشم اعدایت زبس بلا و محن عالمی بدین
فراخ معنای تركیبیسی ایكنه كوزی دیمكدر چونكه چشم كوز دیو آنفا
كچدی سوزن ایكنه دیو قرق بدنجی قطعه نك بیت سادسنده كلور

هم او معناده اوق كزی اولمش سوفال

سوفال سینی ممدوده نك ضمی وفاء ممدوده نك فتحی ولام ایله ایكی معنایه در
اول ایكنه وچوالدز دلكی خصوصا وسائر امثالی دلكی عموما ثانی اوق كزی
معناسنه شمس فخری قطعه نیافت از فلك ملك جمن شهنشه ما ترست در
جمن عدل همچو شاه زمان چو غرق كشته از سهم تو جانهای كمان بغیر ره
نكرفت ایچ در دهان سوفال همدخی سفال كبی صاقسی معناسنه ده كلور

ادی عنقا قوشنك وار ایسه سیمرغ ایمش

سیمرغ سینی ممدوده نك كسری ومیمك ضمی ورانك سكونی وغینی معجم ایله
عربیده عنقا دیرلر بر عظیم الهیكل وعجیب الخلقه بر قوشدر حضرت سلیمان
علیه الصلوة والسلامك دیوانته حاضر اولور ایمش اندن صكره بنی آدم
كورمدی و ربع مسكوندن چقمدی دیرلر بعض روایتده حضرت اسكندر
ذو القرنین كوه قافه واردقده اسكندر ایله بو اشوب سویلشمش انسان
كبی تكلم ایدر جمله طیورك پادشاهی اول ایمش العلم عند الله الحاله هذه
بین الناس موجود الاسم ومعدوم الجسم دیو معروف ومشهور اولدیغنه
ناظم تحریر وار ایسه قوشی اشارت ایلدی فلله دره

قنادك باشلری شهپر دخی اوپه شهبال

شهپر هانك سكونیله بمعنی رأس الجناح خواجه حافظ بیت خدا كه بار درینا
اوج بارگاه طاوس عرش میشنود صیت شهپرم اصلنده تركیب اضافیدر
تخفیف ایچون اخر مضاف اسكان اولندی قنادك اعلاسی معناسنه چونكه
شه شاه دن مخففدر هر شیئك ممتازی واعلاسی دیو قطعه رابعه نك بیت
رابعی شرحنده كچدی بر فارسیه نك فتحیله قناد معناسنه **شهبال** دخی هر جهتله شهپر كبیدر فاحفظ

دیشی ایویه چقل كا هیجه طاغده اشوب مرهون طولوزدر ایو اوچوانكه دیرلر كرشال

كرشال كاف فارسیه نك فتحی ورانك سكونی وشینی معجمه ممدوده نك فتحی ولام ایله
بر نوع حیوان وحشی كه ایو ایله چقالدن متولد ایدر چقال ایویه اشنجه اولمقوله

بو الیجی حیوان متولد اولور ایکیسندن دخی نصیب خاصیتی وار در ابو
المعانی قطعه ؛ طرفه شخصی حرامزاده شود گر بگو نید نام او گرشانی
مادرش بوده فرسی بد هیات ؛ پدرش دز دکان همچو شغال

خاکسار اولکه توزه طپراغه بولشمش اوله

خاکسار اسم منسوبدر چونکه خاک طپراق دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت
سادسنده کچدی سار ادات نسبتدندر علی ما سبق فی الادوات المرکبة ابو المعانی
بیت آن همای اوج استغنا مکر دوزی بلطف سایه انداز سر این خاکسار آمد بود

ایاق آلتنده سورتنمش دیه نتنمش پامال

پامال اصلی پایمال ایدی پایمال ایدی وصف ترکیبیدر چونکه پای ایاق دیو
یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی مال مالیدن لفظندن امر حاضر
یاخود اسم فاعل مخففدر همدخی پامال لفظی استعاره طریقیله زبون و
حقیر معناسنده استعمال اولنور میر نظمی بیت شده پامال جود جرم غداد
گناه و ناد شد نشام و سمرکار ؛ ابو المعانی بیت ؛ پایمال غم هجران تو بودم
اکنون ؛ مددم کر نرسی حال دگر گون باشد

دندی آموختن اوکرنمک کسب ایلمک

آموختن همزه ممدوده نک فتحی و میم ممدوده نک ضمی و خا معجمه ایله ایکی معنایه
مصدردر اول اوکرنمک و اوکرتمک معناسنه هم لازم و هم متعدی اولور عربیده
تعلیم و تعلم کبی بو تقدیرجه اوکرنمک لفظی نون ایله اوقنسه لازم اولور تا
فوقیه ایله اوقنسه متعدی اولور حاصلی خط مساعددر فندقته ثانی کسب
ایلمک معناسنه مستقبلاتی خا معجمه نک زای معجمه یه ابدالیله آموزد و آموزنده کلور

هم خرام اولدی مشفور دخی مسراد حلال

مشفور شین معجمه نک و فا ممدوده نک ضمیری و را ایله بمعنی خرام همدخی
بورسق دیدکلری جانور معناسنه ده کلور مزبور حیوان دوکدکجه سمرد
ایکی معنایه برو جه تشویش ابو المعانی بیت هر که از تیر شفور کرد دروی
نام مرد شغور باد اولرا خرام دخی فارسیدر دها نوب کرمه دیو قطعه ثانیه نک
بیت اولنده کچدی مسراد میمک فتحی و سینک سکونی و را ممدوده نک فتحی و دال ایله بمعنی حلال
میر نظمی بیت ؛ هر انکس را به نیکی بود معتاد ؛ همه کارش شود تحصیل مسراد

صاجمق

صاجمق افشاندن و ریختن اولمشی دوکمک

افشاندن فتحیله صاجمق و سپالمک و سکلک معناسنه مصدردر افشانیدن
کبی مستقبلاتی افشاند و افشاننده کلور ریختن را ممدوده نک کسری
و خا معجمه نک سکونیله دوکمک معناسنه مصدردر عربیده صب کبی مستقبلاتی
خا معجمه نک زای معجمه یه ابدالیله ریزد و ریزنده کلور کمال خجندی
بیت ؛ خواهیم نقد جان و سر در پای جانان ریختن ؛ در خاک
کویش همچو اشک از چشم گریان ریختن

پرشده طولمش اولان یک طولیدر مالا مال

پرشده اسم مفعول مرکبدر چونکه پر طولو دیو قرقنجی قطعه نک بیت اولنده
کچدی شده اسم مفعول بسیطدر مصدری قرق بشنجی قطعه نک بیت
سادسنده کلور مالامال ایکی مال میانده الف توسل ایله زیاده طولو
معناسنه در شمس فخری بیت ؛ کرفته عرض جکرم نشات میلا میل ؛
کشیده طبعم جام هوات مالامال ؛ فاماکه فقط لفظ مال بمعنی مراد
و ادام و مالیدن لفظندن امر و اسم مصدر ندر و وصف ترکیبیدر

اولدی قاپیجه نهال دکه نک ادی نمد

نهال نونک و ها ممدوده نک فتحیری ولام ایله بمعنی بساط و فراش یعنی
قالیجه و کچه و اکا مشابه نسنه نمد نونک و میمک فتحیری و دال ایله کچه معناسنه که
عربیده لباد کبی هاتفی بیت فروشی چو ابر بهار از ستم ؛ بکر دن نمد کرده از دیده نم کنم

هکبه خرجین و مزاد ایمشی اوقیل قاره جوال

خرجین جیم فارسیله کانه یا تحتانیه نسبیه و نونی مؤکده ایله هکبه معناسنه
عربیده حقیبه دیرلر فارسیده و ترکیده خرج دیرلر مزاد عین معجمه نک و دال
ممدوده نک فتحیری و دال ثانیه ایله معروف کچی قلندنی طوقنمش جوالکه
اکثری قاره اولغله تغلیبا قاره ایله تفسیر ایلدی

یاشده کیم اوله برابر اکا همزاد دینور

همزاد سکونی میم ایله بمعنی همسن و همسال یعنی یاشداشی بوندن بشقه
ایکی معنایه دخی کلور اول بمعنی رفیق که زاد و زواده لری بر محلده ثانی اهل
فرسی ذمعجمه بروالد دنیایه کلنجی برجنی دخی دنیایه کلور ایمش دائما اکا همراه

١٧١

وهمنشین اولور ایمش اول جنه همزاد دیرلر چونکه هم بمعنی مع کما سبق
فی ادوات المقدمة زاد زادن لفظندن اسم مصدردر تولد معناسنه

دخی ماننده کبی مثل ونظیر اولدی همال

مانند بمعنی مثل ونظیر نتکم قطعۀ ثانیه نک بیت خامسنده کچدی لکن تکرار
عد اولنمازن چونکه همال لفظنی مشبه به اولرق تفسیر داخلنده درفاما که
سابقده مفسردر همال هانک ومیم ممدوده نک فتحیری ولام ایله بمعنی
مثل ومانند کبی طالب املی بیت عدیل خواهی در ساحۀ زمانه عدیل همال
جویی در عرصۀ جهانی همال هم دخی محبت ومودت معناسنه وهمسر وقرین
معناسنده کلور مثل ونظیر عربیدر اصطلاحده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی
غصه دنی ایکلم فکر ایله شکرایت حق تفسیر وترجه در شکر ایزد کن از اندوه میندیش و
شکر معروف ایزد همزۀ ممدوده نک کسری وزای معجمه نک دخی کسری ودال ایله حق تعالی نک
اسماء شریفه سندندر کذا فی فرهنگ شعوری لکن محل اخره زاء معجمه نک فتحی
وکسری جائزدر لکن فتحی فصیح کسر شایع دیو رسیده نظر اولمشدر شیخ سعدی
بیت اول دفتر بنام ایزد دانا قادر دعوی در سان حی وتوانا کن قطعۀ
سادسه نک بیت اخیرنده کچدی از بمعنی من کما سبق فی الادوات المرکبة
اندوه همزه نک فتحی ونون نک سکونی ودال ممدوده نک ضمی واظهار ها ایله
بمعنی غم وغصه میندیش همزه نک فتحیله اندیشیدن لفظندن نهی حاضردر
اولنده که ادات نهی اولان میم مفتوحه اولاندر داخل اولنجه الفات اوائل
یا تحتیه یه منقلبه اولسی قاعدۀ مقرره در مثال دخی نهی حاضردر مصدری
ناییدن لفظندن اولنده که میم ادات نهیدر کما سبق فی الادوات البسیطة

٤٣ این قطعه را کشیده ام از میم دودقم

این قطعه قطعۀ رابعه نک عنوانندن کچدی را ادات مفعولدر کما سبق فی الادوات
المرکبة کشیده ام همزه نک فتحیله اسم مفعول صیغه سی اوزره ماضی متکلم
وحده در همان بو اجلدن یمدن مقدم اولان همزۀ مفتوحه در مصدری
قرقنجی قطعه نک بیت سابعنده کچن کشیدن لفظیدر چونکه احیانا ماضی
فارسیده اسم مفعول صیغه سی اوزره کلور لکن مثنی معناسنی متضمن اولور
کما ذکره السودی رحمة الله علیه از میم مثلی قطعۀ اولی عنواننده کچدی در

بمعنی فی

بمعنی فی کما سبق ایضا رقم فتحتینی ایله یازی ویازلمش ونشان اولمش معناسنه
ابو المعانی بیت قضا که در دلم در ازل رقم کرده برای صورت حسن ترا قلم
کرده حاصل معنی بو قطعه بی حرف بیمدن دقه چکمشم

کاتب ودبیر وخامه وکلکه اولدی هم قلم

دبیر دالک فتحی وباء موحده ممدوده نک کسری ورا ایله بمعنی کاتب که بیتاغ
دخی دیرلر عنصری بیت بوسه دادن نامش بمدح در عنوان فزود وبصر
اندیشه سوی دست دبیر خامه بمعنی قلم که یازی یازرلر هاتفی بیت این نامه
که خامه کرد بنیاد توقیع قبول روزیش باد بوندن بشقه اوچ معنایه
دخی کلور اول بمعنی صراحی ثانی بمعنی که کومه اولمش نسنه ثالث قلدن طوقنمش
او معناسنه کلک کافک کسری ولامک سکونی وکاف ثانیه ایله کافد ایکیسده
عربیدر قلم اولان قامشه دیرلر خصوصا حکیم انوری بیت کلکت چه
قابلیست صاحب قرآن نطق بمعنی که نفس ناطقه در جنبشش الکنست
وهر قامشه دیرلر عموما حضرت مولانا بیت هر کلکی شکر دارد نه هر زیری
زبر دارد نه هر چشمی نظر دارد نه هر بحری کهر دارد بعض نسخه ده کلک
شول قامشه که بوتمامش اوله عربیده یراعه دیرلر بوندن قدمکره که
یازی یازمغه صالح اوله خامه دیرلر بو بیتده فهم اولنور بیت نو بسنده
از کلکه چون خامه کرد شوی مادر دوشنک نامه کرد قلم تراشیده ونا
تراشیده یه علی الاطلاق شاملدر فی الاصل عربیدر فاما که فارسیده
وترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی همدخی تقدیر ازلی یه ده قلم دیرلر
ابو المعانی شدنی شد چون شود اکر زچه فریاد کنی در قلم از بد ونیک هرچه که میرفت قلم

مکتوبک ادی نامه یازلمش نوشته هم

نامه شول مکتوبکه اولنده یا خود اخر اسم یازلمش اوله وکتاب معناسنه ده
کلور شرفنامه وشهنامه کبی ترکیده بتی دیرلر همدخی سیکا معناسنه ده
کلور نوشته نونک وواوک کسریله اسم مفعولدر نتکم ماضی سی قطعۀ عاشره نک بیت رابعنده کچدی

کزلک قلمتراشه عینکدی کوزلکه

کزلک کاف فارسیه نک فتحی وزای معجمه نک سکونی ولامک کسری وکاف ایله بر نوع
قلمتراشدر که اوجی کیرو دونمش اوله انکله غلط حک ایدرلر اکرچه مشهوری

فتح لامله در اما فرهنك جهانكيريده كسرله ضبط اولنمشدر حكيم خاقانى بيت
كزنك شاه سعد ذابح دان بكه بر برخ ماند از كهر او عينك عينك فتحى و يانك
سكونى و نونك فتحى و كاف ايله كوزلك كه هر شيئى ابرو كوسترر ظهورى بيت
توان ديد راز درون بى نقاب اكر عينك آرد قدح از حباب

بشم دوات كرچه ديمشى لغة عجم

بشم دوات بيمك كسريله شمس فخرى و بعض اصحاب فرهنك دوات ليقه سى
ديو تفسير ايلديلر و معناى تركيبيسى دخى بويله در اما شرفنامه ده صحيح
قريب اولان بر و ردت ديو واقع در معناى تركيبيسى ايسه بونى اقتضا ايتمز
چونكه بشم يوك ديو قطعه ثانيه نك بيت تاسعنده كچدى دوات دالك و واو
ممدوده نك فتحرى و تاء مثناة فوقيه ايله معروف تركيده دخى مستعملدر مير نظمى بيت
چو نزديك بوده دوات و قلم نوشته بران نامه بى رقم عربيده دوات ديدكلرى كبى محبره دخى ديرلر

درهم اودركه بورتشه قارشى بورشى اوله

درهم دالك فتحى و رانك سكونى و هانك فتحى و ميم ايله دور يلوب جمع اولمق
مثلا يوز بورتشوب قارشى بورشى اولمغله روى درهم كشيد ديرلر
حكيم انورى بيت تاره درهم نيايد كردكيت ثابت اركان ترز خرم
استوار و انجمكدن كنايه ايدوب درهم شد دخى ديرلر

بربرينه ياتشمش اولانه دينور بهم

بهم بربرينه متصل اولانه شيله ديرلر چونكه هم بمعنى مع باء موحده
مفتوحه الاتدر كما سبق فى المقدمة

ديوان خانه اديده تالار ايمشى دخى

تالار تاء فوقيه ممدوده نك و لام ممدوده نك فتحرى و را ايله ديوان خانه كه
دورت ياخود زياده عمود اوزره وضع اولنمش اوله مير نظمى بيت نشسته
بر سرير چار پاره شده تالار شرجاه ماوى فرهنك جهانكيريده
دورت صفه لو كوشك معناسنه ديو مذكوردر

شبخانه پادشاه سراينده كى حرم

شبخانه سكون باء موحده ايله حرم سراى پادشاهان و دخى بعض فرهنكلرده اولدخى ديرلركه انده
كيجه احيا اولنوب عبادت اولنه كذا فى المجمع معناى تركيبيسى دخى بويله اقتضا ايدر فافهم
اولمش

اولمشى پرستة بسلم عورت مقوله سى

پرستة باء فارسيه نك و رانك كسريله و سينك سكونى و تاء فوقيه نك فتحى و هاء رسميه ايله عورت
خدمتكاره ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى بمجمع الفرس ده فتح باء موحده ايله مرويدر

چاكر قول دانى پرستار ايمشى خدم

چاكر جيم فارسيه ممدوده نك و كافك فتحرى و را ايله مطلقا بنده معناسنه
ايركك اولسون ديشى اولسون مير نظمى بيت بنده حلقه بكوشش فرمايم
چاكر خاندان سلطانيم پرستار باء فارسيه نك و دالك فتحلرى و سينك سكونى
و تاء فوقيه ممدوده نك فتحى و را ايله خدم معناسنه مطلقا فردوسى بيت پرستار
زاده نيايد بكار اكر باشد شى خود پدر شهريار لكن بو بيتده جاريه معناسنه
اصلنده وصف تركيبيدر چونكه پرست ماضى صيغه سى اوزره اسم مصدر در اصل مصدرى پرستيدن — لفظيدر

يك قوتلو نسنه اولدى همايون هما كبى

همايون اسم منسوب بدر همايه منسوب معناسنه واو و نون نسبت ايچوندر
لكن قوتلو و مبارك معناسنده حقيقت عرفيه اولمشدر چونكه هما سايه سى
مبارك بر قوش ديو مشهوردر حتى هر كيمك باشنه سايه سى دوشسه پادشاه
ديرلر شيخ سعدى بيت كس نيايد بزير سايه بوم وكر هما از جهان
شود معدوم بو تقدير جه هما يه بركت لازم كلور همان بو اجلدن نادرا
لغت هما و همايون لفظلرينى مبارك و خرم و سعد و عالى معنالرينه استعمال
ايلديلر شمس فخرى بيت شكر حق كر شكوه طلعت شاه طايع سلطنت همايونست — نست
خواجه سلمان بيت اى هماى همت ممتاز عنقا يافته آن همان مرغى همتا برنتابد
پيش ازين حالا خاندان سلاطين آل عثمان ابدهم الله تعالى الى آخر الزمان
حضرتلرينى تعظيمده سائرنا سدن تمييز ايچون انلره متعلق اولان
امورى همايون لفظيله توصيف ايدرلر مثلا طبع همايون و سراى همايون كبى

وقت مباركه دينور دم خجسته دم

خجسته دم بمعنى وقت مبارك مركبدر چونكه خجسته خاء معجمه نك ضمى و جيمك
فتحى و سينك سكونى و تاء فوقيه نك فتحى و هاء رسميه ايله بمعنى ميمون و مبارك
عنصرى بيت مكن خلاف دل از نا خجستكى برهانه خلاف كردن او سخت
نا خجسته بود بر معناسى دخى بر نوع جارى كلدر و سطنده سيا هى

١٧٥

اولور دم نفس دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک بیت ثانیسنده بجه‌دی

خم کوب دیمکدر اکری خم وکژ دینور دخی

خم خاء معجمه نک ضمی ومیم ایله کوب که عربیده دخی کوب هم دخی دن دیرلر
حتی میخانه یه خمخانه دیرلر شراب کوبلری اولمغله مولانا نظمی بیت بخمخانه ای
وبعشرت بکوشی بیند از ساغر بخم بنوشی شیخ بهاء الدین عاملی بیت
هاتها صهباء من خمر الجنان دع کؤسا واسقنیها بالدنان بو بیتده عربیده
دنان جمع دن در بوندن بشقه خم زبور اوچ معنایه دخی کلور اول بمعنی کوس
رحیل که اکثری دوه اوزرنده چالرلر ثانی بمعنی قبه وکنبد ثالث بمعنی خاموش
وسکوت فاما که فتحیله خم بوندن دم اکری معناسنه که عربیده منحنی ومعوج
دیرلر شمس فخری بیت خم کردون ز طاق حشمت او نیافت چون قامت
حسود شی خم بوندن بشقه التی معنایه دخی کلور اول بمعنی صلح ثانی بمعنی
تابخانه ثالث بمعنی طاق ایوان وکمر وعمارت رابع بمعنی پیچ وتاب کمند
خامس بو کلمه که خمیدن لفظندن مأخوذ در سادس بمعنی کریز وهرب کژ
کافک فتحی وزای فارسیه ایله اکری معناسنه که خم ثانی کبی جیم ایله کج دخی دیرلر حکیم
سنایی بیت خلق سایه است وشاه پر مایه پایه کژ کژ افکند سایه مقابلی
راستدر هم دخی احول معناسنه وکژی دیدکلری حریر معناسنه ده کلور

بو کلمه‌لر طولاشمش اولان نسنه خم بخم

دخی بو معنایه خم بخم بو ایکی خم میاننده باء موحده مفتوحه الف توسل معناسنه درخم اندرخم

پاپوشه پایدان ودخی کفش وسر دینور

پایدان ترکیبده جیم ایله پابوج دیرلر عربیده مداس معناسنه اصلنده جم
مکاندر ایاق محلی دیمکدر چونکه پای ایاق دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت
رابعنده بجه‌دی دان اداة اسم مکاندر کما سبق فی الادوات المرکبة پاپوش
دخی فارسیدر ترکیبده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی اصلنده وصف ترکیبی
ایدی چونکه پوش وصف ترکیبی اولرق اوتوز برنجی قطعه نک بیت ثامننده
بجه‌دی کفش کافک فتحی وفانک سکونی وشین معجمه ایله پایدان کبی پابوج و
بشمق معناسنه سر سینک ضمی ورا ایله کوزکد حتی کفشکره سرکر دخی دیرلر و
چارق معناسنه ده کلور شمس فخری بیت در بادیه مانده برازخار مغیلان نه نان ونه آب مانده ونه کفش ونه سر

هم جزمه

هم جزمه موزه وچارغک ادیدر شم

موزه میم ممدوده نک ضمی وزای معجمه نک فتحی وهاء رسمیه ایله جزمکه عربیده
جرموق وچقنایه اوتوک دیرلر شم فتحتینی ایله چاروق معناسنه شاعر بیت
هر انکس که بنود بطبعش کرم بکف باد عصا وبپایش شم چاروق لفظ
ترکیدر فارسیده بلکه عربیده مستعملدر شرف الدین یزدی در معمای
چاروق قطعه نقش تصحیف دود سینه من بر دل جانان اکر شود ملحق باد
نجذور بع دامن ماکر بپایش رسد شود مطلق توجیه معما بودر که
دود عربیدر فارسیده کسر دکرم معناسنه کرمدن مراد مصحفی فتحیله کرم انده
دخی مراد عربیسی حالتی دخی نقطه ایله تصحیف ایتدک چار اولدی جاندن مراد
روحدر قلبیه دخی واو در چارو اولدی دامنی مادن مراد الفدر الفدن
مراد یکی لفظیدر یکی حسابده قدر بعی اونک مجذوری یوز یوزک
حرفی قافدر چاروق اولدی فافهم

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

یعنی بو قطعه صدر وابتداسی اخرب وحشولری مکفوف وعروض وضربی
محذوف اولان بحر مضارعدندر زیرا اصل مضارع مفاعیلن فاعلاتن
مفاعیلن فاعلاتن ترتیبی چونکه خرب مفاعیلن اولندن میم واخرندن
نونی اسقاط اولنوب فاعیل قالدقده یرینه وضع اولنمغله اکا اخرب دیو
تسمیه اولنور کف یدنجی ساکنی اسقاطه دیرلر که فاعلاتن ومفاعیلن
اخرلرندن نونلر دوشوب فاعلات ومفاعیل اولمغله مکفوف دیو تسمیه اولنور حذف قد سبق

رایکشان علم ومعارف اولور علم

رایکشان بیراق چکیجی معناسنه وصف ترکیبیدر چونکه رایت عربیدر فارسیده
دخی مستعملدر کشان امر حاضر آخرینه الف ونون الحاقیله اسم فاعلدر هم کی
قرقنجی قطعه نک بیت سابعنده بجه‌دی علم ایله معرفت فرقلری دیباجه نک
یکرمنجی بیتی شرحنده بجه‌دی علم فتحتینی ایله سکز معنایه کلور اول شول
عالم وفاضله دیرلر که بین الناس مشهور اوله بو مقامده مراد دخی بودر
ثانی بمعنی جبل یعنی طاغ ثالث قفتانیفه سنه واوکلرینه دوزدکلری انجه
معناسنه رابع کاو بحری ترسی یعنی ذیلی خامس بمعنی نشان وعلامت سادس

ذی قیمت اثواب واقمشه یه اوردقلری تحفه معناسنه سکابیم سنجف که اثوابک
کنارنه ایتدکلری علم معناسنه ثامن اوست طوطاغک یادیغنه وکدیکنده دیرلر

٤٤ **قطعه چو مشک ختن بوی دهد در مشام**

قطعه بیانی قطعه اولی عنوانده کچدی چو ادات تشبیهدر کما سبق فی الادوات
المرکبة مشک بیانی اللی یدنجی قطعه نک بیت ثانیسی شرحنده کلور ختن خاء
معجمه نک ضمی وتاء فوقیه نک فتحی و نون ایله مشهور و معروف بر مملکتدر که
اندن بی نظیر قاشدر و متاعلر و نازک محبوبلر اولور واهوی مشکی اندن
چوق اولور حتی مشک ختنی دیرلر خواجه حافظ بیت جا همه عطر دامنت آیدم
از صبا چو بکذر ذتو خاکرا مشک ختنی نمیکند بوی قوقو دیو یکرمی التنجی
قطعه نک بیت ثانیسنده کچدی دهد دهیدن لفظندن فعل مضارعدر ویرر
معناسنه در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة مشام میمک فتحیله شم لفظینک
جمعیدر اصلی عربیده انف اراده دخی مستعملدر حاصل معنی مشک ختن کبی مشامه قوقو ویرر

بام سحر قوشلق چاشت دی اخشام شام

بام با موحده مفتوحه نک فتحیله یعنی سحر و وقت صباح شیخ سعدی بیت عجب
دیدم مؤذن شام دیده ابنی سوی شام وزانسو بام بوندن بشقه اوچ معناده
دخی کلور اول طام دیو بو قطعه ده قریبا کلور ثانی طنبورده بم دیدکلری قبه
صدالو قیل معناسنه ثالث بمعنی وام یعنی بورج چاشت جیم فارسیه ممدوده نک
فتحی و شین معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ایله قوشلق وقتی که عربیده ضحی دیرلر
همدخی اول وقتده تناول اولنان طعام معناسنه که عربیده اول طعامه غدا دیرلر
شام بمعنی اخشام که عربیده مغرب دیرلر همدخی اخشام طعامنه ده شام دیرلر
نتکم عربیده عشا دیدکلری کبی ابی المعانی بیت شود خون جکرد وزم مرا
چاشت چنان باشدم والاشام وعربیده شام ایکی معنایه در اول بمعنی
خال یعنی بک که فارسیده بو معناده مشترکدر ثانی عربستانده بر نیجه شهردن
عبارت بر ولایتدر که دمشق وایالتی وحلب وایالتی بعضلر عندنده جانب
جنوبی عریش نام محلدن تا جانب شمال وعربده جیحان صوبی کنارینه کلنجه
جمله شام اعتبار اولنور اراضی مقدسه دنلر فائده بو تقدیرجه سقط
رأسمز اولان البستان قصبه سی اراضی مقدسه دن اولور چونکه جیحانک
وسطنده

وسطنده در فاما که مقبره سی و قزلجه اوبه نام محله سی اراضی مقدسه دن
اولمسنده اشتباه یوقدر زیرا محله مزبوره و مقبره جنوب نهر مزبوره در

چاشته یمک ایمشی وقت ضحاده طعام

چاشته اختصاص ونسبت ایچون هاء رسمیه ایله یعنی طعام مزبور چاشت قد سبق آنفا

سایه دیو دکولکه یه سایه زده جن طوتنی

سایه کولکه که عربیده ظل دیرلر همدخی ماذندرانی دیولرندن بر مشهور
دیو معناسنه خصوصا و مطلق دیو معناسنه ملوماهانی بو اجلدن جن طوتمشه
سایه زده دیرلر و سایه دار دخی دیرلر امیر خسرو بیت ببسکه زمین شد
بعلم سایه دار ماند چو سایه زدکان بیقرار لکن بونده اولان
سایه دار معنای مزبوره دکلدر کذا فی المجمع

قو کشو یه همسایه دی طامه دخی دیندی بام

همسایه بمعنی جار چونکه هم لفظنده معیت و مقارنت معناسی وار سایه
قد سبق آنفا بام بمعنی سطح یعنی طام باقی تفصیلی آنفا کچدی شیخ نظامی
بیت زحل بر بام او از پاسداران فلک بردرکهش از روزبانان

باور اینانمق یمین اولدیه سوکند ایمشی

باور قطعه اولانک بیت ثامنده کچدی باوریدن لفظندن امر صیغه سی اوزره
اسم مصدر در شیخ سعدی بیت ملحد که کرسنه و خانه خالی بر نان عقل
باور نکنند کز رمضان اندیشد سوکند سینک وکاف فارسیه نک فتحیله
وواو ک ونون نک سکونلری و دال ایله انکه عربیده یمین وحلف وقسم
دیرلر میر نظمی بیت همچکیرد سوکند بیزدان پاک بنود شی خبر کشتند شد شرمناک

شاهده دیرلر کواه رهنه کرو بورجه وام

کواه کاف فارسیه نک ضمی و واو ممدوده نک فتحی و اظهار هاء ایله یعنی شاهد
میر نظمی بیت از غم عشق تو شد قدم دوتاه روی زرد و دیده پر خون
کواه کرو کاف فارسیه نک کسری و راء نک فتحی و واو ایله بمعنی رهن ایکی جهتدن
اطلاق اولنور یادینی مقابلنده اوله یا خود قارو مبسر مقابلنده اولان
شرط اوله ابو المعانی بیت نزد معشوقش را بدل بازیده ام ود لدار کفت
غیر نقد جان نمی خواهم که می باشد کرو وام واو ممدوده نک فتحی و میم ایله یعنی

دبن یعنی بودرج مشاعر بیت ÷ زنی مخواهی اکرت دختر قیصر بدهند ÷
وام مستانی اکر وعده قیامت باشد ÷ هم دخی بام کبی سطح معناسنه ده کلور

ترکیه فتراک دی کسمه یه برکستوان

فتراک فانک کسری وتاء فوقیه نک سکونی ودال ممدوده نک فتحی وکاف ایله
ترکی معناسنه که عربیده کفل وردف دیرلر جامی بیت صید را زخم فتراک
آویخت جاب بیرجنیبت انکیخت ونرکی باغی معناسنه ده کلور دیومرویدر
برکستوان باء موحده نک فتحی ورانک سکونی وکاف فارسیه نک ضمی وسینک
سکونی وتاء فوقیه نک وواو ممدوده نک فتحی ونونی ایله ایراوزرنده ÷
اورد قلری کسمه معناسنه کمال اسماعیل بیت ÷ از تیغ مهر وناوک
انجم خلاص یافت ÷ اینی ابلق زمانه ز برکستوانی ÷ ÷ ÷ ÷

زین ایردر کمه ودیزکنه دیرلر لکام

زین زای معجمه ممدوده نک کسری ونونی ایله ایرکه عربیده سرج دیرلر
حکیم فردوسی بیت بفرمود تا رخش را زین کنند دم اندر دم نای زدین
کنند هم دخی زین بوندن معناسنه چونکه زبمعنی کما سبق اینی بودیو قطعه
ثالثه نک بیت رابعنده کجدی **لکام** لامک کسری وکاف فارسیه ایله اویان معناسنه
ودیزکین وباشلق مجموعنه دیرلر معربی لجام دیرشاعر بیت طبع را کرچه
خوش اید دلبران شوخ طبع ÷ ضبط از ممکن نباشد هیچ کس بی لکام ÷

کام دماغه دینور دانی مراد ومرام

کام لفظنک بو مصراعده کافی عربیدر وایکی معناسی مذکوردر اول دماغکه
اغزک ایچنده اولور عربیده ادیک دیرلر بو تقدیرجه دماغ دالک فتحیله ودر
کسریله د کلدر فلا تغفل ثانی بمعنی مراد ومرام بو ایکی معنایه جامی بیت کسی که
کام درین بحر مینهد بر کام بکام میرسد اخر ولی بکام نهنک بو بیتده
دورت کام واردر اول بمعنی خطوه یعنی ادم ثانی کذلک ثالث بمعنی مراد
ومرام رابع دماق معناسنه دربونلردن بشقه عربیده کام اوچ معنایه دخی
کلور اول بمعنی کمرلندرمه یعنی طعامی هضم ایتدیرن هرنه اولورسه بعضی
نسخه ده لقمه خابیده ثانی اغاج کلید معناسنه ثالث اغیل که ایچنه قیون وصغر
یاتورلر نفعا مکه کاف فارسیه کام اوچ معنایه در اول خطوه در نتکم بو مصراعده مذکوردر

ادیمه هم فارسی کافیله اولدی کام

شاعر بیت کوشه کیران ستوده نام بود کوچه کردان فراخ کام بود
ثانی بمعنی لکام یعنی تخفیف لام محذوفدر ثالث طماق معناسنه
ایضا چونکه بو معنا ده کاف هم فارسی وهم عربیدر فاحفظ

نام دیمک اد ایمش ادی چقان نامداد

نام اد معناسنه که عربیده اسم وچقنا یده ات دیرلر شیخ سعدی بیت
بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین **نامداد** وصف ترکیبیدر
چونکه دار وصف ترکیبی اولدیغی حالده اونایدیجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی

شهرت وشانی اولان کمسه یه دیرلر بنام

بنام باء موحده نک فتحیله بمعنی نامداد معروف ومشهور اسدی بیت
سراپرده شاه ایران تمام ÷ بکرد آمده پهلوان بنام ÷ هم دخی باء موحده
معیت ایچون اولوب بنام فلان دینسه فلانک اسمیله دیمک اولور ÷ ÷

تربیه سز شخصه ناپخته دیمکا اصطلاح

ناپخته بمعنی تربیه سز چونکه ادات نفیدر کما سبق فی الادوات پخته بشمش دیمک
مصراع ثانیده کلور ناظم تخریرد رقصیده سخن بیت برالای ساعر ناپخته لری
عمر بزرک نظم رسوای ایله ایلدی رسوای سخن هم دخی ناپخته خام یعنی چیک
معناده کلور بلکه معنای ترکیبیسنده بودر معنای اول بوندن منقولدر اولفله اصطلاح دیو تعبیر بیوردی

پخته دینور بشمشه چیک دیمه معناسی خام

پخته اسم مفعولدر مصدری باء فارسیه نک ضمیله پختن لفظیدر هم دخی جهان
دیده وکرم وسرد کشیده معناسنه ده مستعار ومصطلحدر ابو المعانی بیت
معنی نتوان کفت تا درنکند سفته ÷ بسیار تعب باید تا خام شود پخته ÷
خام ضد پخته در طعامده ونانده ومیوه ده مستعملدر عربیده نی دیرلر
شرفنامه ده نی تجربه دیو مسطوردر شاعر بیت صد فی فنشود صافی تا در
نکشد جامی ÷ بسیار سفر باید تا پخته شود خامی ÷ ابو المعانی بیت تا چند
مرا تجربه با جود کسم ÷ در عشق ترا پخته شدم خام نیم ÷ بوندن بشقه التی
معنایه دخی کلور اول شرابکه براسمیده خام ثانی بمعنی جلد غیر مدبوغ ثالث
بمعنی کمند رابع ساز قیلی ایتدکلری ابریشیم معناسنه خامس ابریشمدن

ایتدکلری دام مرغان معناسنه سادسی خامه دن مخفف قلم معناسنه ؛

دم سودی دانی دمه اود کشه دمکرده دی

دم دالک فتحی ومیم ایله سودی معناسنه که حیواناتدن هرنه سودسی اولورسه اولسون حتی انسان جماعتنده دخی دیرلر شاعر بیت زهر سودم اهو ودنک وغرم زد نهادم کل ندانیده کرم شبیدهٔ ندوها دیرلر دمه هادسیله کذلک فردوسی بیت کر این خواسته دو بربزم همه دمق کرده ازاده شاه دمه دمکرده اودکشی معناسنه چونکه دم سودی معناسنه اولدیغی بیلور ایسک معناسنه اولکادمیدن لفظندن اسم مصدر کرده قطعه ثانیه نک بیت ثامننده کچن خوبکرده نک کرده سی کیجید

دکلنشی ارام ایمشی یعنی مطیع اولدی رام

ارام همزهٔ ممدوده نک فتحیله ارامیدن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر عربیده قرار وسکون معناسنه امر حاضر دخی اولور ایکی معنایه سیف الدین زهری بیت ای بر ده زمین قرار و ارام ؛ نزد منا بی قرار ارام رام را ممدوده نک فتحیله یعنی مطیع ومنقاد وفرمان بردخی شهود فارسیه نک یکرمی ایکنجی کونی اسمیدر بو ایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت رام دوزست وبخت ودولت رام ؛ ای دلارام خیز و درده جام ؛ بو ایکی معنادن بشقه بشی معنایه دخی کلور اول بمعنی عیاشی وخوشی وقت ثانی وسیه نام محبوبه نک عاشقنک اسمیدر چونکه عاشق مزبورک اسمی رامین ایدی تخفیف ایدوب رام دخی دیرلر شاعر بیت اکرمرغ جم صید بلقیس کشت ؛ دل رام منزلکه ویسه کشت ؛ ثالث نام پادشاه مملکت سند رابع بمعنی وان خامس بر شخصک اسمیدر که چنکی اختراع ایتمشدر

اه فغان ایتمکه ماتمه شیون دینور

اه همزهٔ ممدوده نک فتحی واظهار ها ایله کلمهٔ عذابدر مریض ومعلول ومتألم کمسنه لرکه درونلرندن خروج ایدن صوتدر حاصلی اهل درد والم نفسیدر فغان کرچه بو مقامده تفسیردر لکن معتبر اولدیغی حالده اون التنجی قطعه نک بیت سابعنده کچدی شیون شینک کسری وواوک فتحی ونونی ایله بمعنی ماتم وباسی هم دخی نوحه وافغان معناسنه ده کلور ماتم عربیدر فارسیده ورترکیده شیونی صیحه تفسیر قلندی هم دخی ماتم فارسیده دیشی کوپک معناسنه ده کلور بو ایکی معنایه بروجه ترتیب میر نظمی بیت

بخوید کیر

بخوید کیر کانیده چه ماتم ؛ نمی باید اکر ماند بماتم ؛ ؛ ؛ ؛

دانی مراده ایرنه کمسه یه دیرلر بکام

بکام باء موحده نک فتحیله دره باسی بنام مذکورنک باسی کبیدر کام مراد أنفا کچده

هرچه بخواهی هر نه دیلرسک دیله

هرچه بخواهی بو ترکیب سبیله یکرمی دوردنجی قطعه نک بیت اخیرنده کچدی لکن انده میخواهی بونده بخواهی واقع اولمشدر ؛ ؛ ؛

لطف ایله احسان ایله ساکا اودب الانام

لطف واحسان معروفلردر رب الانام مرفی الخلایق معناسنه عربیدر

٤٥ زحرف نون بود این قطعه ام شایان فهمیدن

زحرف نون مثلی قطعه اولی وثانیه عنواننده کچدی بود مضارع غائب اولور دیمک بو قطعه نک بیت عاشرنده کلور این قطعه ام فرقنجی قطعه نک عنواننده کچدی شایان سکزنجی قطعه نک بیت اولنده انسب دیو کچدی فهمیدن اکلمق دیو اون بشنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی حاصل معنی حرف نوندن بو قطعه م اکلمغه انسب اولور ؛

افندی اکل کم دشمنلک ایتمکدر افندیدن

افندیدن همزه نک فتحیله مصدردر بمعنی خصومت کردن میر نظمی بیت بدستش تیغ وبیرامن بکردید بعزم قتل او ازجان افندید افندی لفظنی بو مقامده لطافت ایچون خطاب طریقی اوزره کتوردی والا که افندی فی الحقیقت ترکیده مالک عبید واما صاحب حواشی و طواشی وحذمتکار معناسنه تفسیرده مدخلی یوقدر ؛ ؛

جفا وجور ایمشی آزار وانجمکه رنجیدن

آزار همزهٔ ممدوده نک وزای معجمه نک فتحلری ورا ایله ازاردیدن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدر متعدیدر بمعنی جور وجفا خواجه حافظ بیت مباشی دربی ازار هرچه خواهی کن ؛ که در شریعت ما غیر ازین کناهی نیست ؛ هم دخی امر حاضر وصفت ترکیبیده اولور دل ازار کبی رنجیدن رانک فتحیله اینجنمک وزحمت چکمک معناسنه مصدر لازمدر ولی دشتی بیا ضی بیت ای سوی غیر هرنفسی از دیدنا دکر ؛ وی هرنکاه باعث رنجیدنا دکر ؛

١٧٦

دیکل دشنام سوکمک سرزنش توبیخ ایتمکدر

دشنام دالک ضمیله سوکمک و نفرین ایتمک که عربیده شتم و قذف دیرلر
کمال خجندی بیت کفت دهمت هزار دشنام ÷ دشنام مکو دعاست اینها ÷
سرزنش رانک سکونیله معنای ترکیبیسی باش اورمق و باش قاقومقدر
ترکیبی کبی لوم و توبیخده حقیقت عرفیه اولمشدر چونکه سر باشی دیو
یکرمی بدنجی قطعه‌نک بیتی اولنده کچدی زنش زدن لفظندن امر حاضر
آخرینه شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر ابو المعانی بیت زعلیش صحبت
نادانی بخود راه سرزنش آرد ÷ هر انکس را نداند قدر دانایان ز نادانی

ملامت ایتمک بد سویلمک اولدی نکوهیدن

نکوهیدن نونک کسریله مصدردر بمعنی لوم کردن و بدگویی کردن ابو
المؤید بیت ÷ در نکوهیدن کسانی دارد ÷ صد زبان و بعیب خویش آخرس ÷

تأسف ایتمکدر افسوس کردن طعنه‌در نفرین

افسوس کردن مصدر مرکبدر چونکه افسوس همزه‌نک فتحی و فانک سکونیله
بر کلمه‌درکه متحیر حالت حیرتده تکلم ایدر و دریغ و حسرت و حیف معناسنه‌ده
کلور کردن ایتمک دیو یکرمی بدنجی قطعه‌نک بیت ثامننده کچدی ابو المعانی
بیت انچه کرده غمزه ضعفی بجان ÷ هر که دیده بر دلم افسوس کرد نفرین
نونک فتحی و فانک سکونی و راء مهمله‌نک کسری و نونیله بمعنی طعن و ذم اصلی
نا آفرین ایدی تخفیف ایچون الفلری حذف اولنوب نفرین اولدی ÷

ستوهیدن طارلقدر هم اول معناده غرمیدن

ستوهیدن سینک و تاء فوقیه ممدوده‌نک ضمه‌سی و هاء ممدوده‌نک کسریله
مصدردر بمعنی غضب و دلتنکی هم دخی عاجز و سرگردان ایلمک معناسنه‌ده
کلور استاد لطیفی بیت چو کردد بر بازیچه خروه ÷ بماند بچکان آخر ستوه
غرمیدن غین معجمه‌نک ضمیله بمعنی غضب و دلتنکی مصدردر رایضا شاعر
بیت ÷ تابی و آرام از عاقلیست ÷ که غرمیدنا بمحل از جاهلیست ÷

تملق لابه یالطقلنمق اولدی جابلوسیدن

لابه لام ممدوده‌نک و باء موحده‌نک فتحلری و هاء رسمیه ایله اسم مصدردر
یالطقلنمق که عربیده تملق دیرلر حکیم خاقانی بیت بس لابه که نمودم دلرا
نپذ

نپذرفت ÷ صد بار فغان کردم و یکبار نپذرفت ÷ بو نحنا بشقه اوچ
معنایه دخی کلور اول بمعنی اظهار عجز ثانی بمعنی باخلاص نیاز کردن ثالث بمعنی
لعب و لطیفه جابلوسیده مصدردر بمعنی لابه مذکوردر معنای اولده بو تقدیرجه
ناظم بحر بر بنده عربی بر بنده ترکی ایراد ایلدی فلله دره ÷ ÷

دیسور عذر ایتمکه پوزیش هم انکبی پوزیدن

پوزیش باء فارسیه ممدوده‌نک ضمی و زاء معجمه‌نک کسریله پوزیدن لفظندن
امر صیغه‌سنک آخرینه ماقبلی مکسور شین معجمه مصدریه الحاقیله اسم
مصدردر اعتذار یعنی عذر دیلمک معناسنه شیخ سعدی بیت خداوند
بخشنده و دستکیر ÷ کریم و خطا بخش پوزش پذیر ÷ هم دخی عذر
معناسنده کلور لکن بو معناده شین جوهر کلمه‌دن جزء اولور
مصدریه اولماز دیو شعوری مرحوم تصریح بیوردی فتأمل

فراموش اونتمق یادکردن یعنی اکمقدر

فراموش آخرنده یاء تحتیه ایله‌دخی یاء تحتیه‌سز ایکیسی‌ده اسم مصدردر
مصدری فراموشیدن لفظیدر نسیان و سهو معناسنه بو ایکی لفظله ابو
المعانی بیت رفتم از کویت شها از دل فراشتم مکن کرچه خوبان را فراموشی
ز حسن شیوه است یادکردن مصدر مرکبدر ذکر ایلمک معناسنه چونکه
یاد یاء تحتیه ممدوده‌نک فتحی و دال ایله بمعنی تذکر کردن ایتمک دیو
یکرمی بدنجی قطعه‌نک بیت ثامننده کچدی ÷ ÷ ÷ ÷ ÷

هدیه اولدی دستاویز ایرشدرمک رسانیده

دستاویز بمعنی الهدیه و التحفه شاعر ترکی بیت اکر کوشش ایتمیه‌یدم قصده
مودی سلیمان قناعتمی ایدردم بویله دستاویز ناچیزه اصنافه وصف
ترکیبیدر اله طوتلانی نسنه معناسنه چونکه دست ال دیو یکرمی بدنجی
قطعه‌نک بیت رابعنده کچدی آویز قرق برنجی قطعه‌ده کچن آویختن لفظندن
امر یا خود اسم فاعل مخففیدر رسانیدن مصدر متعدیدر لازمی رسیدن لفظیدر

شود هم میشود اولورده فی اولماز ایمش نبود

شود مضارعدر مصدری مصراع ثانیده کلن شدن لفظیدر چونکه
مستقبلده فی خلاف قیاسی اوزره شین معجمه‌نک و واوک فتحلری و دال ایله

171

شود و شو نده کلور میشود کذلک لکن می ادات حالدر کما سبق فی الادوات
المرکبة نبود مضارع منفیدر مصدری الی التنجی قطعه نک بیت رابعنده
کلور چونکه مستقبلاتی علی الشذوذ باء موحده نک ضمی و واوک فتحیله بود
کلور اولنده که نون مفتوحه نافیه در کما سبق فی الادوات البسیطة ناظم
تحریر در قصیدهٔ سخن بیت ∴ بود میشود باشد آمد شد ایله ∴
فارسی اولدی صانور یا بدیعی صاحجای سخن ∴ ∴ ∴ ∴

شدن و باشیدن اولمقدر دخی صاجمقده پاشیدن

شدن شینک ضمی و دالک فتحیله مصدردر اولمق معناسنه عربیده
صیرورت دیرلر مثلا شدنی شد دیرلر اولاجق اولدی معناسنه همدخی
بوندن مشتقه اوچ معنایه دخی کلور اول کتمک معناسنه عربیده ذهاب کبی
بونده دخی شدنی شد دیرلر کیده جک کتدی معناسنه بو ایکی معنایه مثال
فی بیت شدم بباغ که تسکین دل دهم دیدم میان بلبل و گل کرمی که
داغ شدم ثانی فوت اولمق ثالث زائل اولمق باشیدن باء عربیه ایله اولمق
و طورمق معناسنه مصدردر عربیده صیرورت و کینونت و توقف کبی
پاشیدن باء فارسیه ایله صاچمق و طاغتمق معناسنه مصدردر ظهیر فاریابی
بیت مرغی که از آشیانهٔ اقبال او پرید ∴ از افتران ثابته پاشند ار زنش ∴

کیدن کبی کاهیدن دیمکده اکسک ایتمکدر

کیدن کافک فتحیله اکسک ایتمک معناسنه مصدردر عربیده تنقیص دیرلر
ابو المعانی بیت افسوس نفس شوم کنه برافزود عمر گرانمایه کیدن گرفته
است کاهیدن کذلک لکن لازم دخی اولور نقصان معناسنه ظهوری بیت
نکاهیدهٔ یک جو از بود خویش ∴ ز خلوت نشینی بکو سود خویش ∴

صغمق اولدی کنجایش انک مفهومی کنجیدن

کنجایش کافک ضمی و نونک سکونی و جیم ممدوده نک فتحی و یاء تحتیه ایله کنجیدن
مذکورک امر حاضری آخرینه ماقبلی مکسور شین معجمه مصدریه الحاقیله
اسم مصدردر چونکه مستقبلاتی علی الشذوذ کنجاید و کنجاینده کلور
ابو المعانی بیت بصد طومار و دفتر را بمحالست حرفی کنجیدن ∴ اگر کویم
یکی از صد هزاران درد هجرانم ∴ لکن بو بیتده صغمق و صغدرمق معناسنه

هم لازم

هم لازم و هم متعدیدر مثلا التنجی معناسی مذکوردر چونکه کنجیدن اوچ معنایه کلور کما عرفت

برقمق اولدی افکندن یوارلانبجیدر غلطان

افکندن همزه نک فتحیله برقمق معناسنه مصدردر فکندن دخی دیرلر عربیده
حذف و اسقاط و قذف معنالرینه غلطان غینک ضمی و لامک فتحیله غلطیدن
لفظندن اسم فاعل یاخود صفت مشبهه در عربیده متدحرج دیرلر نتکم
اسم مفعولی اولنور دخی قطعه نک بیت سادسنده کجدی حاصلی غلطان
عموما هر مدور نسنه یه و خصوصا مدور اینجویه دیرلر خواجه سلمان
بیت بر ابیدانکه میدارد یتیما نرا عزیز در بدر کاه تو غلطان اندبحر عدن

دینور هم دوشمکه افتادن انک کبی افتیدن

افتادن همزه نک ضمیله مصدردر عربیده سقوط همدخی وقوع معنالرینه افتیده بمعنی افتادن مذکور

صقلمش نسنه در افشرده طولمش نسنه افسرده

افشرده همزه نک فتحی و فانک سکونی و شین معجمه نک ضمیله افشردن لفظندن
اسم مفعولدر عربیده عصیر دیرلر افسرده سین مهمله ایله اسم مفعولدر
مبرقطی بیت هنر به وانزا خوش آید سخن ∴ د افسرده کان انبا شد سخن ∴

فراهم آمدن جمع اولمه یومشامقده وخیدن

فراهم آمدن مصدر مرکبدر چونکه فراهم فانک و راء ممدوده نک و هانک
فتحلری و میم ایله بعض افعال و مصادر اوائلنه ادخال اولنور جمع و اجتماع
معناسنی مفید اولور مثلا فراهم آمده و فراهم شدن و فراهم آوردن دیرلر
بر یره جمع اولمق و بر یره جمع ایتمک معنالرینه هاتفی بیت فراهم شد از شام
چندان سیاه کزان خیره شد دیدهٔ مهر و ماه وخیدن فانک فتحیله مصدر در
اصلی سین ایله فرخسیدن لفظندن سینک حذفیله مخففدر عربیده تلیین
و تدقیق معناسنه همدخی دقص یعنی اویناق معناسنه ده کلور ابو المعانی بیت فی
در دهنی مطرب از طنش تو نا ید ساغر بکف ساقی از شوق تو فرخید

قجنی اولور برابر دیمک ایشی کی بود یکسون

کی قجنی دیو او توز سکزنجی قطعه نک بیت ثالث نده کجدی بود مضارع
منفیدر نتکم ملفیسی بو قطعه نک بیت سادسنده کجدی یکسون بمعنی برابر
و متساوی یکسان دخی بو معنایه در نتکم فرق التنجی قطعه نک بیت عاشرنده

کلور همدخی بو ایکی لفظ دائما و همیشه معناسنه ده کلور شمس فخری قطعه بلفظ
یکسون پیوسته تا بود بلسان ؛ هما یه تا که نباید جیت از ما بون ؛ مخالف
تو که کمتر ز هیز و ما بونست ؛ نه دست برد فن باد زمین یکسون ؛

ایشتمکدر شنیدن دیده کوز کورمکدخی دیدن

شنیدن شینِ معجمه‌نک فتحی و کسری و نونِ ممدوده‌نک کسریله یعنی استماع
شنودیدن کبی دیده کوز معناسنه چشم کبی لکن چشم ایله فرق وار چونکه چشم
مجموع سیاه و بیاض و قپاغندن عبارتدر فاماکه دیده فقط سیاهک
یاخود سیاهک اسمیدر که اکا فارسیده مردم چشم عربیده انسان العین
دیرلر شاعر بیت شبی همچو فی سواد دیده پر نور ؛ هوا عنبر فشان چون
طره حور ؛ بوندن بشقه دیده اوج معنایه دخی کلور اول یعنی مشاهده
و معاینه ثانی یعنی دیده بان که بشقه یاخود درخت اوزره اوتورر ثالث
یعنی محل دیده بان دیدن مصدردر مستقبلدن علی الشذوذ بیند و بیننده
کلور امر حاضری یکرمی ایکنجی قطعه‌نک بیت اخیرنده کچدی خواجه سلمان بیت
جمال دوست نور داد تا بدید دیده‌سنی ؛ نمیتوانم ازین رشک دیده وا دیدن

دینور شاباش تحسین و آفرین ایتمک محلنده

شاباش کلمهٔ تحسین که آفرین دیمکدر شاد باش دخی بو معنایه‌در بلکه شاباش
داک حفیفی اندن مخففدر بو تقدیرجه معنای ترکیبی‌سی مسرور اول
دیمک اولور چونکه شاد یعنی مسرور و باش آنفا کچن باشیدن لفظندن امر
حاضردر حکیم سوزنی بیت کر سیم دهی هزار احسنت ؛ ور ور ندی بخشی هزار
شاباش آفرین همزه‌نک مدیله فارسیدر ترکیبده شیدی صیغه تفسیر قلندی
شیخ عطار بیت آفرین جان آفرین پاک را ؛ آنکه جان بخشیده و ایمان خاکرا
بو بیتده آفرین ثانی وصف ترکیبیدر یاره‌دیجی معناسنه ؛ ؛ ؛

کزیده منتخب نسنه بکنمکدر بسندیدن

کزیده کاف فارسیه‌نک ضمیله کزیدن لفظندن اسم مفعولدر کما سبق
فی خامس القطعة الاولی بسندیدن باء فارسیه‌نک فتحیله مصدردر ؛

دوکشدن قاچمق ایمش کال بوزغونلق دیمکدر هم

کال کاف فارسیه ممدوده‌نک فتحی و لام ایله جنکدن قاچمق و هزیمت عسکر شمس فخری

بیت

بیت بغیر کنج عدم فوج کریز کاهش نیست ؛ اکر ز تیر بی‌تیغش بود هزیمت کال

سنجوده یاره لوات کشنمک اولدی شخولیدن

شخوده شینِ معجمه‌نک ضمیله شخودن لفظندن اسم مفعولدر مجروح
معناسنه لکن شعوری مرحوم طرنق ایله یاره‌لودیو تفسیر ایلدی شمس فخری
بیت کند شی کردن احداث بسته ؛ شناسی روی ماه و خود سخوده ؛
شخولیدن شینِ معجمه‌نک ضمیله یعنی شهقه فرس یعنی آت کشنمک همدخی
صفیر ذوات مرغان یعنی قوشلرک متعلق کبی صداسی معناسنه ده کلور
بدر نظمی بیت شخولیدن طیر و انعام و وحش ؛ بود حمد و تسبیح ارزاق بخش ؛

چه دوشنه باغه قطره قطره دیرلر ژاله شبنم

ژاله زای فارسیه‌نک فتحیله شول قطره‌در که هوادن یاغرکن کورنمز اما
دن اوراق و اشجار اوزرنده کورینور و دخی هوادن حاصل اولور اوزنده
حاصل اولان نسنه بو بیتدن فهم اولنور شمس فخری بیت ابر اکر فیض
دست او یابد در هوا چون کهر شود ژاله ؛ همدخی تکرک یعنی طولو معناسنه‌ده
کلور شبنم سکون باء موحده ایله مذکوردر که عربیده ندی دخی طل دیرلر
فرهنک شعوریده ژاله مطلقا چه‌نک اسمیدر شبنم کیجه ایله دوشن چه‌نک
اسمیدر دیو فرق ایتدی فاماکه ناظم تحریرک سوق نظمندن ظاهر اولان
ترادفدر و فقیر شویله فهم ایدرم که شعوری مرحوم بو فرقی لفظ شبنمدن
آلدی زیرا معنای ترکیبی‌سی کیجه باشی دیمکدر اصلی اضافتدن شب ایدی
فارسیده مضاف الیهی تقدیم جائزدر بو صورتده شو وجه اوزره جواب
ممکن اولور که نعم معنای ترکیبی‌سی بو فرقی اقتضا ایدر لکن چه اکثری کیجه‌ده
واقع اولمغله تغلیبا مطلق چه‌یه علم قلندی حتی علامت نقل مضاف الیه تقدیم
اولندی وجوه اخری ایله دخی جواب ممکن اما خوف اطناب ایچون طی اولندی ؛

شکفتن کبی معناده آچلمقدر شکوفیدن

شکفتن شینِ معجمه‌نک و کافک ضمی و فانک سکونیله شکوفه و برجین
اولان هر نه اولورسه آچلمق معناسنه مصدردر هاتفی بیت چو کل شاه
بشکفتن ز کاو وا ز آن کرده شد کرم بازار او ؛ شکوفیدن واو معروفله مثله

صانمقدر خرامیدن جانیدن اجیدن هم

خراميدن خا معجمه نك كسريله مصدردر صالنمق معناسنه چانيدن جيم فارسيه نك فتحيله
مثله چميدن كذلك شرف الدين يزدى بيت چو سرو تو دامن كشان مى چميد
چمن دامن از شرم بر خود كشيد بو بيت معما در اسم نجم چون

بيومك اوزامق نشو ونما بولمقده باليدن

باليدن باء موحدهٔ ممدوده نك فتحيله مصدردر شاه ناصر خسرو
بيت ز باليدن قدان دلبرانا بكل سرو از در اماندو پا

نوا نغمه هزار خوش نوا صوتى ايو بلبل

نوا نونك وواو ممدوده نك فتحلريله بمعنى نغمه عموما شيخ نظامى بيت
نواى بلبل وآواى دراج نه شكيب عاشقانرا كرده تاراج همدخى نصيب
وحصه معناسنه وچاره ورونق معناسنه واون ايكى مقامدن برى معناسنه ده
كلور هزار بمعنى بلبل همدخى بيك ديو اون طقوزنجى قطعه نك بيت رابعنده
كچدى خوش بمعنى خوب ديو قطعهٔ رابعه نك بيت رابعى شرحنده كچدى نوا
بمعنى نغمه كما سبق آنفا بلبل السنهٔ ثلثه ده مستعمل ديو اون دوقزنجى قطعه نك بيت اخيرى شرحنده كچدى

سرايدن قوشى اوتمك نغمه ايتمكدر سرايدن

سرايدن سينك وراء ممدوده نك فتحلرى وباء موحدهٔ ممدوده نك كسريله قوشى
اوتمك معناسنه تخصيص ايتمشدر باء موحده موضعنه ياء تحتيه ايله سرايدن مطلق
تغنى معناسنه شاعر بيت سرايدن بلبلان در چمنى بود رنك غم از دل مرد وزن
بو باغ ايچنده اولدم كل كبى كولمك ايچون صولمش تفسيردر
درين كلشن شدم پژمرده چون كل بهم خنديدن
در بمعنى فى كما سبق فى الادوات المركبة اين بو ديو قطعهٔ ثالثه نك بيت رابعنده
كچدى كلشن كل چوق ير ديو قطعهٔ ثانيه نك بيت ثالثنده كچدى شدم بو قطعه نك
بيت سابعنده كچن شدن لفظندن ماضى متكلم وحده در پژمرده باء فارسيه نك
فتحى وزاى فارسيه نك سكونيله صولمش ومتغير الحال معناسنه شكوفه ده ونظيرنده
مستعملدر تركيبه دخى شايعدر چون كبى ديو قطعهٔ ثالثه نك بيت ثالثنده كچدى
كل قطعهٔ رابعه نك عنوانى شرحنده كچدى بهم ايچون ديو قطعهٔ تاسعه نك بيت اخيرنده كچدى
خنديدن مصدردر كمال خجندى بيت اين چه خنديدن وشيرين نزنست لب دكر باشد كه اغنداان دكر

٤٦ اين قطعه شايان از مهر ياران

اين قطعه

اين قطعه قطعهٔ ثالثه عنواننده كچدى شايان انسب ديو قطعهٔ ثامنه نك
بيت اولنده كچدى از بمعنى من كما سبق فى الادوات مهر محبت ديو قطعهٔ خامسه نك
بيت اولى شرحنده كچدى ياران دوستلر معناسنه يارك جمعيدر چونكه يار
دوست معناسنه ومعين وناصر معناسنه در حاصل معنى بو قطعه دوستلرك محبتندن انسب

خوبان كوزللر كولكجى خندان

خوبان جمع خوبدر خوب كوزل ديو قطعهٔ عاشره نك بيت ثانيسنده
كچدى خندان آنفا كچن خنديدن لفظندن اسم فاعلدر همدخى استعاره
طريقيله بعض شيلره صفت واقع اولور كل خندان ودى خندان كبى

بوسيدن اوپمك عهد اولدى پيمان

بوسيدن باء موحدهٔ ممدوده نك ضميله مصدردر تقبيل معناسنه كمال خجندى
بيت كر ز ادجان بلب عاشق درين كار شد لب معشوق بوسيدن چه كارست
پيمان باء فارسيه نك فتحى وياء تحتيه نك سكونيله بمعنى عهد وميثاق همدخى اقربا ومتعلقات
معناسنه ده كلور اقرنده هاء كميه ايله پيمانه بيوك قدح ديو واوچك ديو اللى التنجى قطعه نك بيت سابعنده كلور

صالنجى يه ديرلر چمان هم

چمان جيم فارسيه نك فتحيله قرق بشنجى قطعه نك بيت رابعنده كچن چميدن
لفظندن اسم فاعلدر خواجه حافظ بيت شد چمانى در چمن حسن وملاحت
روزى در كلستان وصالت بچميدم برفت همدخى پياله شراب معناسنه ومجلس خاص معناسنه ده كلور

اويله ديكيدر داخى خرامان

خرامان كسريله بيت مزبورده كچن خراميدن لفظندن اسم فاعلدر ايضا
ابو المعانى خرامان سوى من آمد نهادم روى بر پايش متاع معتبر كرد ند پاى انداز شاهان را

بينند مارا بزى كوررلر

بينند قرق بشنجى قطعه نك بيت عاشرنده كچن ديدن لفظندن مضارع جمع
غائبدر ما بز ديو قطعهٔ ثالثه نك بيت اولنده كچدى را ادات مفعولدر كما سبق

باقمق نكاه كوزيجى نكاهبان

نكاه نونك كسرى وكاف فارسيهٔ ممدوده نك فتحيله باقمق وكوزتمك وكوزتمك
وبكلمك معناسنه اسم مصدردر همدخى نكاهيدن لفظندن امر دخى اولور والفك
حذفيله نكه دخى بويله در نكهبان دخى نكاهبان اسم فاعلدر چونكه بان ادات

١٨١

اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبة میر نظمی بیت کما دیدند
اثان سوی عدو را * نکاهبانان نکهدارند او را * * * *

راندید از در سوری قپودن

راندید رای مهموده نک فتحی ونوننک سکونیله ماضیدر مصدری
راندیدن لفظیدر عربیده طرد وابعاد کبی از یعنی من کما سبق فی الادوات
المرکبة در قپو معناسنه حضرت مولانا بیت از در اهل صفا دور مشو ای
دل منی هر که دوست ازین در بخدا نزدیکست بوندن بشقه سکز معنا
دخی کلور اول یعنی باب که کتابلرده ذکر اولنور مثلا بنجم بر کتاب تألیف
ایلسه این کتاب بر سه در دیر ثانی یعنی نوع وجنس ثالث یعنی دروف
وداخل رابع یعنی وادی جبل خامس تحسین لفظ ایچون اوائل افعال
ومصادره ادخال اولنور سادس یعنی فی کما سبق فی المقدمة سابع یعنی کره
ومرتبه ثامن دریدن لفظندن امر ووصف ترکیبی اولور قپویه سر بیدم بکا چقنانده اسک دیرلر

بکشود اجدی قپوبی دربانی

بکشود کاف فارسیه نک وشینن معجمه مهموده نک ضمیری ودال ایله کشودن
لفظندن ماضیدر نتکم امر حاضری بکشا اچ دیو اون طقوزنجی قطعه نک
بیت ثانیسنده کجدی اوکنده کی بای موحده صلهدر دربان عربیده بواب
وحاجب معناسنه چونکه بان ادات اسم فاعلدر کما سبق شیخ سعدی قطعه
در میر و دو زیر و سلطان نرا بی وسیلت مکرد بیرامن چو به
بیند ترا سک و دربان ایلی کریبان کرفت وان دامنی * * *

راندن نه دیرسک سورمک دیمکدر

راندن مصدر مذکوردر راندیدن کبی حکیم خاقانی بیت جرب و
شیرینی نعمت دنیا بکس راندنشی نمی ارزد * * * * *

اولشی سنکدک ادی مکسران

مکسران اصلنده وصف ترکیبیدر چونکه مکس سنک دیو یکرمی طقوزنجی
قطعه نک بیت سادسنده کجدی ران مذکور راندن لفظندن امر حاضر یاخود
اسم فاعل مخففدر همدفی مکسران یلپازه یعنی مروحه معناسنه ده کلور خواجه
سلمانی بیت طوطی لفظ شکرخای تو بر خوان سخن پر طاوس ملائکه مکسرانی فنه

کردم

کردم رفوشه ایتدم کناهی

کردم ماضی متکلم وحده در رفوشه رانک فتحی وفاء مهموده نک ضمی وشینی
معجمه نک فتحی وهاء رسمیه ایله کناه میر نظمی بیت رفوشه نکردم مراجرمه
چیست * که هر کز بسویم نکاه تو نیست * همدفی سخره ولاغ معناسنه ده کلور

هم نادم اولدم کشتم پشیمان

کشتم کاف فارسیه نک فتحیله ماضی متکلم وحده در مصدری قطعه رابعه نک بیت
سادسنده کچن کشتن لفظیدر لکن انده انقلاب ودوران معناسنه در بونده
شدن معناسنه در پشیمان بای فارسیه نک فتحیله یعنی تأسف وندامت ترکیبیدر دخی مستعملدر

کزلو نهان بللو هویدا

نهان نونک کسریله یعنی خفی هویدا هانک ضمیله یعنی ظاهر واشکاره لکن بعض
فرهنکلرده اشکار ظهور خارجیدر هویدا ظهور عقلیدر مستعهد ... ق
ایتدیلر حکیم خاقانی بیت رخط استوا وخط محور فلک را نصیب آید هویدا

کورینجیدر یعنی نمایان

کلور نمایان نونک ضمیله اصلنده نمودن لفظندن اسم فاعلدر چونکه مستقبلی نماید ونماید دخی

الدایجیه دیندی فریبا

فریبا امر فریبدر فعلده الف الحاق ایله فاعلدر مصدری اون التنجی قطعه نک یدنجی بیتنده فریبیدن دیو کجدی

دیو اهرمن جنیده شیطان

دیو دال مهموده نک کسری وواو ایله یعنی جن وشیطان واولادی اهرمن
همزه نک فتحی وهانک سکونی ورانک فتحی وکسری ومیمک فتحی ونون ایله یعنی
مذکور شیخ سعدی بیت دو کس بر حدیثی کمارند کوش * ازان تا بانی
اهرمنی تا سروش * لکن مجوس خالق الخیر یزدان وخالق الشر اهرمن دیو اعتقاد ایله لعنهم الله

شیوا زبان دی سوزی فصیحه

شیوا زبان یعنی فصیح اللسان ابو المعانی بیت بود زنده ز عشقت مرده
دلها * شود شیوا زبان هر لال ولنکی * معناسی ترکیبی سی دلی روشن دیمک
اولور چونکه شیوا شینی معجمی مهموده نک کسری وهاء موحده مهموده نک
فتحیله یعنی دلکش واشکاره زبان دیل دیو یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی

سوز بلنی ادم مرد سخن دان

١٨١

مرد ادم دیو اللی اوچنجی قطعه نک بیتنده کلور سخن دان وصف ترکیبیدر
چونکه سخن سوز دیو اوتوز برنجی قطعه نک یدنجی بیتنده کچدی دان
دانستدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر ؛ ؛ ؛

اغاز اول ایش باشنه قدر

اغاز همزهٔ ممدوده نک و غینِ معجمه ممدوده نک فتحلری و زای معجمه ایله بمعنی
ابتدا و شروع صائب بیت در تلاش جست وجویت سر بهم اورده اند ؛ مقطع انجام
و مطلع اغاز ها ؛ همدخی صدا و ندا معناسنه و قصد و عمد معناسنه ده کلور ؛

صوکینه دیرلر انجام و پایان

انجام بمعنی اخر کار و عقبی ابلی اغاز شمس فخری بیت چون فلک جاه اوست بی
اغاز چون قضا حکم اوست بی انجام پایان بای فارسیه ایله بمعنی انجام
سعود سعد بیت نیست پایان شغل من پیدا هست یک شغل نیست پایانی

اغر کران یینی سبک هم

کران کاف فارسیه نک کسری ایله بمعنی ثقیل محسوسا و معقولا حکیم انوری زهد
تو قضا وضوکر بسپهر و زردی ؛ کوه کران حکمت ازکاه سبک رامدی ؛
همدخی قیمتلو و بهالو معناسنه و قحط و غلا معناسنه ده کلور سبک سینک فتحی
و بای موحده نک ضمی و کاف ایله بمعنی خفیف خواجه سلمان بیت معده کو بکذارند
سنک خارا را سبک ؛ لیکن اب خوشکوارش بر مزاج اید کران ؛ ؛

اندر در انها بونلر در ایشان

انها قطعهٔ ثالثه نک بیت ثالثنده کچن آن لفظنک جمعیدر چونکه ها ادات
جمعدر ایشان همزهٔ ممدوده نک کسری و شینِ معجمه ممدوده نک فتحی و نون
ایله ضمیر جمع غائبدر شاعر بیت ایشان دل من دارند ایشان دارند ؛
ایشان سر زلف پریشان دارند تحقیق آن اسم اشارتدر بعید ایچون
عربیه ذلک و ذاک کبی ترکیده اماله و واو معروفله شو کبی جمعی آنان و انها
کلور عربیده هؤلاء ترکیده شونلر کبی این اسم اشارتدر قریب ایچون
عربیده هذا و ذا کبی ترکیده بو دخی اماله سز واو مجهول ایله شو کبی او
ضمیر غائبدر ترکیده دخی مستعملدر عربیده هو کبی جمعی ایشان کلور عربیده
هم ترکیده اونلر کبی بو تحقیق معلوم اولدیسه ناظم نحریر بو مصراعی شونلردر

انهان

انهان اولنردر ایشان دیسه همدخی قطعهٔ ثالثه ده چیست نه دران شو
نیچون چرا بیود سه چیست نه دران او نیچون مقامنده او فق اولوردی
لکن بر بری مقامنده مستعملدر فافهم ؛ ؛ ؛ ؛ ؛

یکسان نباشد اولمز برابر

یکسان بمعنی برابر نتکم تفصیلی قرق بشنجی قطعه نک بیت عاشری شرحنده
کچدی نباشد مضارع منفیدر چونکه نون مفتوحه نافیه در کما سبق
فی الادوات البسیطه نتکم مضارع مثبتی ایکنجی قطعه نک التنجی بیتنده کچدی

پردل بهادر قورقق هراسان

پردل بمعنی شجیع و بهادر و صاحب فکر و رای شمس فخری بیت کجاست
در همه ایران همچو تو شاهی کریم و پردل و دانا و عاقل و کامل معناسی
ترکیبی سی طعنه کوکلی دیمک اولور چونکه پر طولو دیو قرقنجی قطعه نک
بیتی اولنده کچدی دل کوکل دیو اونبرنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی
هراسان هانک کسری ایله هراسیدن لفظندن اسم فاعلدر الف و نون ادات اسم فاعلدر
کما سبق ببر نظمی بیت ازان بیش هراسان میکذ نشته همه بر کار زاماده کشتند ؛

کیراتر اولکم یک طوتیجیدر

کیرا کرفتن امرینه الف الحاقیله اسم فاعلدر تر ادات افعل تفضیلدر کما سبق فی الادوات المرکبة

شولکم قاچیجی اولدی کریزان

کریزان کریختن لفظندن اسم فاعلدر الف و نون ادات اسم فاعلدر

شاید سزادر باید کرکدر

شاید شینِ معجمه ممدوده و یای تحتیه نک فتحلری و دال ایله بمعنی لائق و سزا
بو معنا ده فی الاصل شایستن لفظندن مضارعدر نتکم اسم مفعولی
سکزنجی قطعه نک بیتی اولنده کچدی شاعر بیت نشاید نقش پر طاوس
کردن ؛ دانش نه پیش بطلیموس کردن ؛ همدخی شاید احتمال معناسنده ده
کلور بو معناده ترکیده مشترکدر باید بای موحدهٔ ممدوده نک و یای تحتیه نک
فتحلری و دال ایله بایستن لفظندن مضارعدر کرک و لازم معناسنه
نتکم اسم مفعولی بو مصراعده تانیده کلور شیخ سعدی بیت ؛

١٨٢

چه می باید از ضعف حالم گریست ؛ که گر من ضعیفم پناهم قویست ؛

بایسته لازم چو قد د فراوان

بایسته بای موحدهٔ ممدوده نک فتحی و یای تحتیه نک کسریله اسم مفعولدر یعنی لازم معناده کی ضروری معناسنه ده کلور میر خسرو بیت سائل عزیزتر شده از آب نشسته راه ؛ خواهنده هم خواسته بایسته ترستی فراوان فانک کسریله یعنی کثیر بسیار کبی و واسع یعنی بول معناسنه ده کلور ایکی معنایه ایراد اولنمش بیت فراوان کرده گرچه جعد جانان ؛ ولی دستم نخل شد فراوان ؛

مستفعلاتن بحر رجز در

یعنی بو قطعه بحر رجز مربع که جمله اجزاسی مرفلدر چونکه ترفیل اصطلاح عروضیده مستفعلن یاخود متفاعلن یاخود فاعلن اخرینه بر سبب خفیف زیاده ایتمه یه دیرلر حاصلی اخری وتد مجموع اولان جزئک اخرینه بر سبب خفیف زیاده ایتمیه دیرلر مثلا مستفعلن مستفعلاتن متفاعلن متفاعلاتن فاعلن فاعلاتن اولور مرفل دیو تسمیه اولنور سؤال بو مقامده دورت جهتدن اعتراض ممکن اولور اولا ترفیل بحر کامل مجزوءه مختصدر بحر رجزده وغیریده یورمز نتکم فاضل خزرجی مقام بیانده تنصیص و تخصیص ایدوب دیر بیت وزد سببا خفیفا لترفیل کامل بغایته منی بعد جزاله اهتدی بو تقدیرجه ترفیل ترفیلی تخصیص ایتملو ایدی جواب عروض فارسی عروض عربیه احکام و قاعده قیاس اولنمز نعم احدهما اخره اعانه تامه دن خالی ده اولماز حتی هر برلری بشقه بشقه علم عد اولنور خزرجی حفظ تدری ایسه الحق عروض عربیده نظم والتزام ایلدی ثانیا ترفیل علتدر الحق عروض وضربه عارض اولور حشو وصدر وابتداده یورمز نتکم خزرجی بیو ربیت مواقعها الحاق الابیات انما اتت عروضا وضربا ماعدا الخرم فاثبتا جواب جواب مذکوردر چونکه علت ایله زحافی فرق ایدن ارباب عروض عربیدر فاما که اصحاب عروض فارسی علل و زحافاته جمیعا زحاف تعبیر ایدرلر اصلا بربرندن فرق ایتمزلر وبالجمله علل زحافات حکمنی ویررلر عروض وضربه تخصیص ایتمزلر ثالثا عروض فارسی نسخه لرنده متداول اولنلر که وحید تبریزی و منلا جامی عروضلری

کبی

کبی رساله لرده بحر رجز مرفل دیو تصریح بو قدر نیچون ناظم نحریر عروض فارسی حکمنی ویرمدی جواب افواه اساتذه خداوقدن بالمشافهه مسموعمدر کتب عروض فارسی مقدمه لرنده جمله زحافاتنی و معروضاتنی بیان بوخصوصده کفایت ایدر تعداد بحور ایدرکن موقعلرین تفصیله حاجت بو قدر فقیر شو یله فهم ایدرمکه بو مسموعه ارباب عروض فارسی جمله علله زحاف دیوب حکمنی اجرا ایتمدیکنه منفرعدر رابعا بعض معاصرلریمزدن مسموعمدرکه شاهدی مرحوم مستفعلاتن مستفعلاتن سنی سندن اوله غافل ایکنده بیتنده خطا ایدی صوابی اولدر که بحر متقارب اخرندن اولور فعلن فعولن فعولن اولمق ایدی جواب بو حکمک منشایی فارسی عروضنی عربی عروضنه قیاس ایدر کلام جزافی اولوب همان قلت بضاعه یه راجع بر معنادر چونکه کتب مشهوره ده تعداد بحور ایدرکن متقارب اخرندن دک وزنه موزونی بیان ایتدیلر بحر رجز مرفل دیو تصریح ایتمدیلر فاما که جواب ثانی و ثالثده اکا حاجت یوغیدی معلوم اولدی همان بو اجلدن ناظم نحریر مستفعلاتن بحر رجزدر دیو انلری رد ایچون تصریح ایلدی فلذا ذره و شاهدی مرحومدن ماعدا ارباب منظوم دخی بو قطعه عدیلی قطعه لرک عروضنی بیانده بویله تصریح ایتدیلر نظم اللآلی بیت مستفعلاتن مستفعلاتن ؛ فهم ایت رجزدن ترفیلی سنده ؛ نظم الفرائد بیت مستفعلاتن مستفعلاتن ؛ خوشدر بحر رجز ترفیل ایله کاه ؛ تحفهٔ صبیان بیت مستفعلاتن بحر رجزدر ؛ بلمک کرکدر وزنیدر اوزان ؛ همان ناظم نحریر بو تحقیقاته اشارت ایچون ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛

اوکرن بیاموز قولا یدر آسان

بیوردی بیاموز امر حاضردر نتکم مضارع مخاطبی اوناید نجی قطعه نک بیت اخیرنده کچدی اولنده که بای موحده صله در داخل اولدیغی کلمه نک الفات اوله نه یای تحتیه ابدال ایدرکما سبق فی المقدمة آسان همزه نک مدیله عربیده اسهل ماهوری معناسنه مقابلی دشوار لفظیدر جمالای شیرازی بیت باآسانی بر نیکی برم دل از لعل لبت آری مکس آسانی بشهد افتد ولی دشوار برخیزد

٤٧ قطعه چون جامه ضیبد بالای سخن

۱۸۷

قطعه چون قطعهٔ خامسه عنواننده کجدی جامه اثواب دیو بو قطعه نک
بیت اولنده کلور خسبیده اویومش یاتمش دیو اللی بشنجی قطعه نک اوچنجی
بیتنده کلور لکن بو مقامده اسم مفعول وزننده مصدر معناسنه اولسه
انسب اولوردی کما لا یخفی بالا یوجه دیو ایکنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی
سخن سوز دیو اوتوز برنجی قطعه نک بدنجی بیتنده کجدی حاصل معنی
سوزنک اعلاسی بو قطعه که اوقومشی دوشک کبی یعنی بدن جامهٔ خسبیده
نه کونه راحت ایدرسه روح دخی بو قطعه یی اوقدقجه زیاده حظ و استراحت ایدر

جامه اثوابه دیه طونلق تنه تن داخی بدن

جامه اسم جنسدر جمیع اثوابه و هر لباسه اطلاق اولنور بچکه مفروش و مکسون
اعمدر حتی ملبوسه تن جامه و یتاغه خواب جامه دیرلر شیخ سعدی بیت
پیراهن برگ بر درختان چون جامهٔ عید نیکبختان همدخی هرشنه نک
محیطنه و ظرفنه جامه دیرلر مثلا مطهره یه آب جامه و بستانه شهر جامه
دیرلر تنه هاء رسمیه ایله بدنه منسوب معناسنه ایدی بعده طونلغه علم
اولدی تن تاء فوقیه نک فتحی و نونی ایله کوده و بدن معناسنه لکن باشی و ال
و ایق خارجدر نتکم بدنده عربیده اطرافه منکوره خارج اولدیغی کبی شاعر
بیت دریغا آن واله خال سیاه ٭ چه تن شد خال او در روی ماه ٭

طونه شلوار دینور کوملکه هم پیراهن

شلوار ترکیده طون و تومن عربیده سرابیل چغتایده ایشتان دیرلر
همدخی چقشور و چنتیان معناسنه ده کلور پیراهن بای فارسیهٔ ممدوده نک
کسریله عربیده قمیص معناسنه طالب آملی بیت غافل از مصر بکنعان مروای
باد صبا که بتاراج دهی در نکهت پیراهن ٭ الفک حذفیله پیرهن و ایکی
الفله پیراهان دخی جائزدر

پوستین کورک گریبان یقه قفتان قبا

پوستین پوست لفظنک آخرینه نسبت ایچون یاء تحتیه و نونی الحاقیله پوسته
منسوب دیمکدر لکن کورک معناسنه علم اولمشدر گریبان کاف فارسیه نک
و راء ممدوده نک کسریله یاقه که عربیده جیب کبی میر نظمی بیت گریبان
چاک کرده تا بدامان نمانده فرق دامان از گریبان الف و نونک حذفیله کریب

دخی

دخی بو معنایه در قبا قفتانک مخصوص اسمیدر بینه اولسون خیری اولسون
جامی بیت سرو قدش ز قبا یافته زیب ٭ عقل را نرکس او داده فریب ٭
همدخی قبا تنک ایدر طرب مثلدر مضطرب اولمقدن کنایه ایدرلر قباده
اوغلانه ایچون اولمق شرطدر عربیده دخی قبا دیرلر لکن مد و قصر عربیده جائزدر

آستین ییک یکی نو اولدی اتکدر دامن

آستین همزه نک مدیله ییک که عربیده کم دیرلر محمد جانی قدسی بیت دارم
ولی اماچه دل صد کونه فرمان در بغل ٭ چشم و خون دو استین اشکی
و طوفانی در بغل ٭ یاء تحتیه نک حذفیله استن دخی بو معنایه در نو نونک
فتحیله یکی که عربیده جدید کبی دامن دخی بیمدنا صکره الفله داما ن اتکیدر
اتک معناسنه عربیده ذیل کبی شاعر ترکی بیت ٭ قالمزسه اکر کوشنده دامانی
الیمزده ٭ الدن نه کلور چاک کریبانی ایلیهمزده ٭ ٭

خلعت فاخره اکسون پرند اطلسدر

اکسون همزه نک فتحی و کافک سکونی و سینی ممدوده نک ضمی و نونی ایله بر
نوعی فاخر سیاه جامه که اکثری مهابت ایچون سلاطین کیرلر ظهیر
فاریابی بیت بر سم خدمتی اندر جنیبت تو ٭ فکنده دهر ز روز اطلس
و کرشب اکسون کذا فی المجمع اما صحاحده نوعی از دیبا باشند سیاهی زند
دیو مسطوردر و فرهنک جهانکیریده دیبای سیاه رنک که از غایت نفیس
قیمتدار باشد دیو واقعدر همان ناظم تحریرجه یه مراعات ایدوب خلعت
فاخره دیو تفسیر ایلدی فقد دقق پرند بای فارسیه نک و رانک فتحی و نونک سکونی
و دال ایله اطلس معناسنه مطلق فاما که منقشنه پرنیان دیرلر دیو مصراع
ثانیده کلور شمس فخری بیت اکه بر تیغ و تیر تو یکسان سنک و سندان پرند و پرنیان

پرنیان نقشی اولانا نوعه دینور اطلسدن

پرنیان بای فارسیه نک فتحی و رانک سکونی و نونک کسری و یاء تحتیه ممدوده نک فتحی
و نونی ایله بعنی اطلس منقش مذکور پرند بوندندر اعمدر شمس فخری
بیت انکه باشد بپیش رایش سر عیب ٭ روشن و ظاهر چو نقش پرنیا نونا و
لانک حذفیله جائزدر

کیش سمور دخی بک ایو کورکه دینور

کیش کاف فارسیه ممدوده نک کسری و شینک بجی ایله سمور کورک معناسنه هاتفی

١٨٧

بیت بمنعم نه ز بفت و نه کیش ماند نه صد پاره خرقه بدرویش ماند
همدخی مطلق زیاده ابو کورکده اطلاقا اولنور قاقم و وشق و امثالی
و ده بیت خارکش را که پشت بود زکیش دیده بردوش خویش خلعت و
کیش همدخی سمور معناسنه کاف عربیله دخی مستعملدر نتکم قطعی اولانک
بیت تاسی شرمنده کجدی هکذا البیان فی عامة الکتب ٭ ٭ ٭ ٭

لیک شیرازده خلعت دیو کوش ایتدم بنی

بوندن ظاهر اولان ناظم سفارتله ایرانه کتدیکنده مدینهٔ شیرازده
ودائرهٔ شاهده خلعتک اسمی کیش ایمش و اول حوالینک عرفا و ادبا سندنا
دخی بویله تصحیح ایلمش هاتفی ایضا بیت بر و زرفت قوت زدست دبیر
ز تفصیل کیش و کتان و حریر هاتفینک بو بیتی دخی خلعت معناسنه اولدیغی
اشعار ایدر بویله اولنجه ناظم تحریرک دیباجه ده مشر کشف و حل ایتمشیدم
نیجه لغات وار ایمش بزده مکر چوق غلطات بیتنک ما صدقی اولمش اولدی فتامل

جشن بیرامه ضیافت کوننه دیرلرهم

جشن جیمک فتحی و شین معجمه نک سکونی و نونی ایله ایکی معنایه در اول بمعنی عید
و یوم عید ثانی ضیافت کوننه و مجلسنه و نفس ضیافته دیرلر حکیم ازرقی
بیت در جشن آسمان و شی نوریخته نباز ساقی ماه روی نو در ساغر آفتاب
جیم فارسیه ایله دخی مروی و مستعملدر ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

جمع جواهرلو اولان تاجه دینور دمش کرزن

کرزن کاف فارسیه نک فتحی و رانک سکونی و زای معجمه نک فتحی و نونی ایله چوق
جواهر تاج معناسنه در شاهدی مرحوم همان تاج دیو تفسیر ایلدی لکن فرهنک
شعوریده مسطوردر که کرزن بر نوع تاجه دیرلر که اوزرنده سرجه بر طاسی
قدر ایلدار اینجولر و اکا کوره لعل و یاقوت و زمرد و الماس ایله مزین ایدی
زیاده اغرلغندن باشه کیمک ممکن اولیوب التون زنجیر ایله تخت اوزرنده
اصلو طوروب پادشاه اوتوردقده تاج باشی اوزرنده کسلمش کبی کورینور
ایدی اسکندر ذوالقرنینی اختراع ایلمش اندنصکره پادشاهره انتقال
ایلمش و بعضیلر نوشیروانک اختراعیدر دیرلر الانیجه قرالدری اول
تاجه قورنیا دیرلر اسکندردن بزه انتقال ایلدی دیرلر اول تاجه هرکیم مالک

اولسه

اولسه سائر پادشاهره تفوق ایدر شهنشاه اطلاقی اول تاج اعتباریله در
دیوب بو دعوای باطله دوشمشلر در حضرت مولانا بیدن بو دناجی ذکر ایلدی
بیت سر نادان شود بیت و دل غافل شود نادی انی ارزوخته درهابر سرافراخته کرزن

خاتمک ادی نکین یوزکک انکشتر

نکین نونک و کاف فارسیه ممدوده نک کسرلری و نونی ایله بمعنی خاتم و یوزک
قاشی شاعر بیت نقش نکین مهر تو کلید البشر بر سینه دلم شده کالنقش
فی الحجر انکشتر همزه نک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیه نک ضمی و شین معجمه نک
سکونی و تاء فوقیه نک فتحی و را ایله یوزک معناسنه مهر اولسون طین اولسون
حاصلی بارمغه طاقلور نسنه معناسنه محمدقلی سلیم یزیر نکینی تو با چه تو
انکشتر کند بچشم عدو تو دوزکار انکشت خاتم تاء فوقیه نک فتحیله
لغت مشترکدر خواجه حافظ بیت کرچه شیرین دهنان پادشاهاندولی
ان سلیمان زمان است که خاتم با اوست کسر تا ایله اسم فاعل عربیدر

درزنیک یوکسکی انکشتنه ایکنه سوزنی

انکشتنه همزه نک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیه نک ضمی و شین معجمه نک
سکونی و تاء فوقیه نک دخی سکونی و نونک فتحی و هاء رسمیه ایله مضبوطدر
سوزن سینک ممدوده نک ضمی و زای معجمه نک فتحی و نونی ایله طبیعی اینه معناسنه
بر نظمی بیت همیزد بر و بنزه جان ربود که سوزن از اطلس کذر کرده بود

درز بو بخیه نکنده یمه لیدرز نغه

درز دالک فتحی و رانک سکونی و زای معجمه ایله یوکه باشده و البسه و ایاقده
والثیابده و اغاجده و نباده مستعملدر عربیده مشترکدر رشید الدین یوسف
بن لودو بیت موشقه قد بنت الظلال دیدها و کف حواشیها و الکما مهاد رزا
بخیه بای موحده نک فتحی و خای معجمه نک سکونی و یای تحتیه نک فتحی و هاء رسمیه ایله
بمعنی نکنده هاتفی بیت کهی خرقه دوزی ان خضروش شده سوزن ملبس
اشی بخیه کش نکنده نونک کسری و کاف فارسیه نک فتحی و نونک سکونی و
دالک فتحی و هاء رسمیه ایله ترکیبده دخی نکنده دیدکلری جامه نکشی که بزم
بلادیمزک اصطلاحنده لامک کسریله لباده و طرقوردیدکلری اسبابک
صونع نکشیاسیدر حاصلی نکنده فارسیدر ترکی مابیننده مشترکدر فارسیه

خاصه اجیداده‌نی سوزنی دیرلر عربیده مزز دیرلر ژنده زای فارسیه‌نک فتحی
ونونک سکونی ودالک فتحی وهاء رسمیه ایله یما واسباب معناسنه عربیده مرقعه
کبی حکیم سنائی بیت دیدلا وفتی که یک پیراکنده ژنده دیر هرجامه ژنده هم‌چنی
اسکیمش وپرتلمش معناسنه ده کلور مطلقا مفروش ومبلوسده مستعملدر

یمه‌نک ادی دژنک انکله‌دی دوکیه‌سی

دژنک دالک ونای فارسیه‌نک فتحلری ونونک سکونی وکاف فارسیه ایله یامه که
عربیده رقعه دیرلر انکله همزه‌نک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه‌نک ضمی
ولامک فتحی وهاء رسمیه ایله دوکه کسه ایلکم کجا اثیرالدین اخسیکتی بیت
هران انکله زرین که چرخ از اخترانش سازد لباسی عمر ادرا بر کریبان زمانه
زنبید همدخی ایلک معناسنه ده کلور مسعود سعد بیت منی دریده جیب اندکردن
انبستی دستها افکنده درغم همچو کوی وانکله چونکه بو بیتده کوی
دوکه معناسنه‌در همدخی صحبت پالنه‌سی انکل معناسنه ده کلور

بیته دوز اسکی دیکیجی وکراده اسکی

بیته دوز وصف ترکیبیدر چونکه بیته اسکی یما معناسنه فارسیده و ترکیبده
مستعملدر دوز مصراع ثانیده کلنی دوختن لفظندن اسم فاعل مخفف
یاخود امر حاضردر حضرت مولانا بیت سمط ای پسر بیته دوز شب همه
شب تا بروز بانک زند چون خروش اسکی پابوج کیمده وار کراده
کافک ضمی ورا مهمله‌نک فتحی ودالک فتحی وهاء رسمیه ایله یعنی کهنه واسکی
انوب هاء رسمیه‌سز کراد دخی بو معنایه‌در ترکیبده قافله قرا ده دیرلر

دوختن دکمک ایشی داخی بریده کسلمش

دوختن دال مهمله‌نک ضمیله مصدردر دکمک معناسنه جاء اولسون غیری
اولسون کمال خجندی بیت ز زلف بایدش عمر دراز وکشته زان افزون که جاک
کربیان رفیق دوختن کیرد مستقبلدن فاء معجمه‌نک زای معجمه‌یه ابدالیدر دوزد
ودوزنده کلور بریده باء موحده‌نک ضمی ورا مهمله‌نک کسریله اسم مفعولدر
مصدری بریدن لفظیدر کمال خجندی بیت از زبان دلم چه بیم جدا بیست
همچو برک بنکر زشاخ لرزه بو وقت بریدنش اکثری رانک تخفیفیدر لکن تشدیدی
دخی جائزدر ولدا ایضا بیت بهر یوسف ازجان قطع کنی بتیغ دست بریدن چه حاجت

برمغاز دخی فغیاز دیمک شرتنلک

برمغاز باء موحده‌نک فتحی ورانک سکونی ومیمک وغین معجمه ممدوده‌نک
فتحلری وزای معجمه ایله ترکیبده شرتنلک که شاکردنلکدن مخففدر
نتکم ناظم نحریر انی اشعار وکمال ایضاح ایچون بیوردر

یعنی بخشیش دبو شاکردک الینه ویرلنی

کرک استاد ویرسون کرک ایشی ایشلدن کسه ویرسون اخرنده هاء
رسمیه ایله برمغانه دخی بو معنایه‌در فغیاز فانک فتحی وغین معجمه‌نک سکونی
ویاء تحتیه ممدوده‌نک فتحی وزای معجمه ایله برمغاز مرقوم معناسنه یعنی شاکرده
ویریلان مزد واجرت معناسنه شمس فخری بیت بهر طریق که خواهی همیشه بال
دهد به بخشش وبصد خیر وصدقه وفغیاز فا موقعنه باء موحده ایله
بغیاز دخی بو معنایه‌در شاکردانه کذلک میر نظمی بیت بشاکردانه بخشد
لابد استاد بخدمت داده شاکرانکی باد

درخور انکه نیم اوکا که لائق دکلم

درخور بو نحو بر فاج اعتبار وار اول لفظ بار ک یکرمی یدی معناسنده
بیری نام حق جل وعلادر خدا دخی کذلک بو تقدیرجه ایکسی بریردن حق تعالی
مخصوص علم اولدی غیره اطلاق اولنماز ثانی بار مجازا مخلوق وانام معناسنه
وخدانک بر معناسی دخی صاحبدر کما مر فی شرح البیت الاول من القطعة الاولی
حاصلی بار خدانک اصلی خدای بار ایدی علم اولینجق مضاف الیه تقدیم اولندی
بو صورتده معناسی صاحب مخلوق دیمک اولور بو تقدیر اوزره دخی الله‌ه مخصوص
اخره اطلاق اولنماز ثالث بار لفظی بارکاهدن مخففدر بو تقدیرجه الله‌ک
غیرنده اطلاق اولنور منوچهری بیت شاه ملکان بیشرو بار خدایان

زایزد ملکی یافته وبار خدائی بو اوج اعتبارده حرف را ساکن اولور اعتبار
رابع بار لفظی عربیدر اصلی باری ایدی بو تقدیرجه دخی حق تعالی‌یه مخصوصدر
حکیم انوری بیت ای بر اطراف ملک زمانه وی بر ابنای دهر بار خدا
ناظم نحریر ایرادی بو اعتباره مبنیدر چونکه را مکسوردر بمن بکا معناسنه چونکه
باء موحده مفتوحه ادات مفعولدر من بن دیو اوچنجی قطعه‌نک بیت اولنده کچدی

٤٨ قطعه کوهر که قدرش می شناسد قدردان

قطعه اکر هر نظیری اون اوچنجی قطعه نک عنوانینده کچدی که ادات ربطدر
قدرش ستین بمعنی ضمیر غائبدر می ادات حالدر کما سبق فی الادوات شناسد
مضارع غائبدر اکر معناسنه مصدری اون بشنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کچدی قدردان وصف ترکیبیدر مقدار بیلجی معناسنه چونکه دان وصف ترکیبی
اولدیغی حالده قرق التنجی قطعه نک طقوزنجی بیتنده کچدی حاصل معنی بو برکوهر قطوسی که قدینی بیلن اکر

دیی مساوز قونیقی اوصاحبنه میزبانی

چونکه میز مساوز دیو مصراع ثانیده کلور بان ادات اسم فاعلدر کما سبق فی
الادوات المرکبة شمس فخری بیت ازداد یکر ماند ار زو هر کجا انعام او شد میزبان

هم مساوز میز و مهمان اولدی دافی میهمان

میز میم ممدوده نک کسری و زای معجمه ایله قونق که عربیده مساوز وضیف کبی
شمس فخری بیت مکارم نعمت باد میزبان کرم بخوان جود تو صاحب دلان
شاهان میز مهمان بمعنی میز مذکور کمال پاشا زاده بوننده دخی تصرف
ایدوب بیور ر مهمان وصف ترکیبیدر عظیمه بکزیجی معناسنه چونکه مه
میمک کسری واظهار هاء ایله اولو وعظیم معناسنه مان مانند لفظندن امر
حاضر یا خود اسم فاعل مخففدر بو تقدیرجه مساوز واجب التعظیم ولازم
التکریم اولمغله هر قونغه مهمان دیو تسمیه اولندی شاعر عربی قطعه مکمت
النجم المهمان مهمانا لاجل اجلال الضیف کان منا فالمه اکبرهم والمان منزلهم
والضیف سیدهم مالزم الا نا فتأمل میهمان میم ممدوده نک کسریله بمعنی مهمان
ایضا ابو تراب بک بیت خدنکت در دلم بنشست وجان چون صاحب خانه
کهی بیرون دود کاهی بکردد میهمانی کردد

بر بری ارد نجه پی در پی سکر ایندافی پ

پی در پی بر بری ارد نجه معناسنه متصل دیمکدر چونکه پی باء فارسیه نک فتحی
ویاء تحتیه ایله ایز وعقب معناسنه مطلقا کمال اسماعیل بیت دو راه وکرب
اهی دود بریک سمت نجی نباشد اکر او فتد پی همدی سکر که عربیده عصب معناسنه
کلور بو نلردن بشقه برای کبی اجل معناسنه ده کلور ادات علت اولور نتکم مصراع بهینه کلر

هم سنکچون از پی تو انکیچو فا بهرا ن

از بمعنی من اجلیه پی بمعنی برای یعنی اجل معناسنه ادات علتدر تو سن دیو اوچنجی
قطعه نک

قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی بهر ایچون دیو طقوزنجی قطعه نک بیت اخیرنده
کچدی آن او دیو اوچنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی

از برای او دخی انک ایچون اورا اکا

از قد سبق آنفا برای باء موحده نک و راء ممدوده نک فتحیری و یاء تحتیه ایله
عربیده لام تعلیلیه کبی ادات علتدر صاحب بیت اکرچه سایه ام منشور دولت
دربغل باشد برای استخوان سرکشته دائم چون هما باشم اورا قطعه ثالثده مترقا بجدیدر

بو بخلاین زنیسان انجلاین انجنان

زنیسان زای معجمه ممدوده نک کسری و نونک سکونی وسین ممدوده نک فتحی
ونون ایله بو بخلاین و بونک کبی معناسنه تخفیفا یاء تحتیه نک حذفیله زنسان
دخی دیرلر انجنان همزه نک و نونک سکونیله انجلاین معناسنه اولنده آنا اولنان
چنان دخی بو معنایه در نتکم اوچنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی

انشان او نلرک هم اینشان بو نلرک

انشان دخی اینشان اول همزه ممدوده نک فتحی ثانی همزه ممدوده نک کسری
ایکیسنده ده نونک سکونیله مضبوطلردر بو مقاملرده قرق التنجی قطعه نک
اون برنجی بیتنک شرحنه نظر اولنه حقیقت حاله واقف اولورسز

پادشاهلردر کیان کیملر دیمک اولدی کیان

کیان کافک فتحیله بو وزنده بیان پادشاهلر معناسنه کی لفظنک جمعیدر چونکه
کی پادشاه دیو التی التنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کلور شمس فخری بیت
جهان پناهی و شاهنشاهی که می نازند ز فرق سایش همیشه تاج کیان
هم فخر پادشاهان قدیمدن بر طائفه در که اولی کیومرث آخری کیخسرودر
کیانیان دیمکله مشهورلردر حکیم اسدی بیت کیان رفته انکیان آمده
بجای هما کیان آمده عناصر اربعه یه ده کیان دیرلر کیان کافک کسریله
بو وزنده جهان کم معناسنه اولان که لفظنک جمعیدر چونکه ادات جمع اولان
الف و نون لاحق اولنجه لفظنده کی هاء رسمیه یاء تحتیه مفتوحه یه منقلبه اولور
نتکم حکیم اسدینک بیتنده کی ایکنجی کیان کیملر معناسنه اولدیغی کبی

چتر چادر او به خرکاه او تاقدر بارکاه

چتر جیم فارسیه نک فتحی و تاء فوقیه نک سکونی و راء ایله چادر وخیمه و شمسیه

وزنان بلند بیک اولدوغی معناسنه جامی بیت چنبر زنده فرقت سجاب سایه
نشین چتر تو آفتاب لکن شعوری مرحوم چتر بوکسک دیه لو چادردر دیو
تخصیص ایلمش چادر دخی فارسیده ترکیده شیوعیله تفسیر قلندی حاصلی
چتر مرقومه جمیع معانیسنده مراد قدر اولور بیک بیت عقلا میان ینم من
ندارم آن مذهب هلاک چادرم وکشته الچک پوشم خرگاه اگر ادولت کمان
اوبه سی معناسنه درو کچه و قلدن ایتدکلری او معناسنه ده کلور همدخی پادشا هلرک
اوتاغی معناسنه ده کلور خواجه سلمان بیت باهمه قدر و مرتبت بست کمر نهاده تو
چنبر خرکهی تراخرکه چرخ چنبرست معنای ترکیبیسی اشک مکانی دیمکدر
چونکه خر اشک دیو یکرمنجی قطعه نک بیتنده اولنده کچدی کاه ادات اسم مکاندر
کما سبق فی الادوات المرکبة مناسبت ظاهره در شرفنامه ده کسر خا ایله مضبوطدر
بو تقدیرجه معنای ترکیبیسی خوش مکان معناسنه چونکه خر کسر خا ایله بمعنی
خوش وخوب بارگاه چادر اوتاغی و پادشاهلر قپوسی و پادشاهلرک
عظمتله دیوان سوردکلری موضع معنالرینه خواجه حافظ بیت مرو بخواب
تو حافظ بیارگاه قبول ز ورد نیمشب و درس صبحگاه منست معنای ترکیبیسی
بار مکانی دیمکدر بارک تفصیلی یکرمی برنجی قطعه نک بیت اولی شرحنده
کچدی بو ایکی لفظده الفک تخفیفیله خرکه و بارکه دخی جائزدر

یک بیوک چادر دیمک هم کولکه لکدر سایبان

سایبان هرکولکه لکه دیرلر عموما و بیوک چادره دیرلر خصوصا عصمت
بخاری بیت سی بیت چتر تو بالای کردون که خورشید امیکند سایبان
معنای ترکیبیسی کولکه جی معناسنه در چونکه سایه کولکه دیو قدور دخی
قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی لکن بو مقامده تخفیف ایچون ها رسمیه
حذف اولندی بان ادات اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات

کوک سپهر اولدی زحل کیوان عطارد تیرایمش

سپهر سینک کسری و با فارسیه نک فتحی وهانک سکونی و را ایله لفظ
مفرددر بمعنی فلک عموما و بمعنی فلک اطلس خصوصا شیخ نظامی بیت
کفته حصاری تو او را سپهر کاه فلک تو بکهی دار مهر کیوان کافک
فتحیله بمعنی ستاره زحل حکیم انوری بیت کیوان موقفان تو اگر جکر خورده
نسرین

نسرین چرخ را جگر جدی بسته باد وفلک زحل دخی کیوان دیرلر تیر اوتوز
دورت معنایه کلور بری اسم ستاره عطارددر حکیم انوری بیت کر نامه
دهد نه بیر اونه تو تیر شعلش فرو کشاده و دشتش ببسته باد یا فی
معنالری یکرمی برنجی قطعه نک بیت ثانیسی شرحنده کچدی

اولکره پروین دیرلر عرشی اعلا کرزمان

پروین بای فارسیه نک فتحی و رانک سکونی و واو ممدوده نک کسری و نون ایله
یکری سکز منازل قمردن برینک اسمیدر اکا ثریا دیرلر نظام
استرابادی بیت نکو پروین نماید بر سواد شب که این خازن بروی
نطع مشکین ریخت مشت لولوی لالا کرزمان بوزن مهتران عرش اعلا
معناسنه بعض نسخده مطلق آسمان معناسنه مرویدر لکن عرش معناسنه
اولدیغی اصحدر معیار جمالیده شمس فخری کاف فارسیه نک کسری و رانک
سکونی و زای معجمه نک فتحیله بوزن مهتران دیو بیان ایدوب بو ابیاتی
نظم ایلدی قطعه تا بود خورشید و مه بر کرزمان تا بود در کان عقیق
بهرمان پیش تیغ خسرو آفاق بود کوه خارا بر مثال بهرمان باد باقی
ساقی تعظیم او تا که باشد نام لوح و کرزمان لکن فرهنگ شعوریده
رانک کسری و زای معجمه نک سکونیله دیو ضبط ایدوب بو ابیاتی شاهد
کتوردی قطعه مه و خورشید با بهرام برجیس زحل با تیر با زهره کرزمان
همه حکمی بفرمان تو دارند که ایزد مر ترا داد ست فرمان انتهی کرمعیار
جمالینک بیانینی ایراد ایلدی انتهی فاما که ناظم تحریرک سوق نظمی معیار جمالیه
هموارلنده فاعرف همدخی میم موقعنه با موحده ایله کرزبان دخی بو معنایه

مشتریه برجیس ومریخک ادی بهرام هم

برجیس با موحده نک فتحی و رانک سکونی و جیم ممدوده نک کسری و سین
ایله بمعنی کوکب مشتری همدخی سود لو دوه معناسنه کلور ابو المعانی بیت
شاهی که بعطای او شد کدایان همچون عربی که اشتر شود برجیس بهرام با
موحده نک فتحیله بمعنی کوکب مریخ سراج الدین قمری بیت ای ذات تو وجود
جهانت بکام باد کیوان ترا مسخر و بهرام رام همدخی بر پادشاهک اسمیدر برزخشته

زهره ناهید صمان او عزیسی اولشی کهکشان

هلرک

نامیدر

١٨٨

ناهید نون ممدوحه نک فتحی وهاء ممدوده نک کسری ودال ایله یعنی کوکب زهره محمود بن یمین بیت تیر کردون همه انواع فضائل دارد یک درملک طرب کامروا ناهید ست زهره یه چغتایده چولپان دیرلر کهکشان اسمانده سحاب طویل کبی کیجه کورینور اما حقیقتده بوت دکلدر خرده کواکب و نجوم مکثرتکندن ناشی اویله کورینور سما ایله بر بردکرمن کبی دونر ترکیده اکا حاجیلر یولی و صمان اوغروسی و چرخ فلک و عربیده مجره و جیکده دیرلر شاعر بیت شهی که چرخ شد از بندکان درکاهش ز کهکشان شده است سایبان خرکاهش معناسی ترکیبی سی صمان چکیجی دیمکدر چونکه که کاهدن مخففدر که صمان دیو الری برنجی قطعه نک بیت اولنده کلور کشان اسم فاعلدر مصدری کشیدن لفظیدر قرقنجی قطعه نک یدنجی بیتنده کچدی

مرزبوم اولدی وطن سرحد سنور یدر دخی

مرزبوم ایکی معنایه در اول معنی وطن ثانی معنی سرحد سنوردر ابو المعالی بیت نکهبان کشتم اکنون مرزبوم را که مرزبوم من ناید بجا طرا فرهنک شعوریده مرز ایله بوم بیننده واو عاطفه یازدی لکن ناظم نحریرک عندنده موجود اولان نسخه سی واوسزدر فامکه فقط مرز مصراع ثانیده کلور بوم باء موحده نک ضمیله وطن دخی بر یوردت معناسنه فارسیده و عربیده بایقوش دخی بوم دیرلر

مرز سرحد ایدر سرحد اغاسی مرزبان

مرز میمک فتحی ورانک سکونی وزای معجمه ایله یعنی سرحد و صنور نکم سرحد اغاسنه مرزبان دیرلر چونکه بان ادات اسم مکاندر کما سبق فی الادوات المرکبة خواجه سلمان بیت شاخ بان بکرفت مرز باغ و بستان از بتیغ سرفرو نرکس بپیش مرزبان اورد همدخی زمین و مملکت معناسنده کلور

پاس حفظ ایتمک دخی بر ربعی ایمش کیجه نک

پاس باء فارسیه ممدوده نک فتحی وسین ایله یعنی حفظ و حراست و بمعنی ربع اللیل کذا فی فرهنک شعوری فرهنک جهانکیریده کیجه نک سکز بخشندن بر بخشی دیو واقعدر حکیم فردوسی بیت یکی کفت صدره ز یزدان سپاس نیایش کنم روز و شب در سه پاس همدخی تنکئ دل غم و اندوه و خوف و هراس معنالرینه ده کلور

بوسیدن کیجه بکجیسنه دینمش پاسبان

همدخی

همدخی مطلقا بکجی معناسنده ده کلور چونکه بان ادات اسم فاعلدر عربیده پاسبان معناسنه حارس دیرلر

ران اویلق چاقشر شلوار ده راندن دیبور

ران راء ممدوده نک فتحی ونون ایله اویلق معناسنه عربیده فخذ کبی مبر نظمی بیت بزیر ران شده اسب مرداش همه کام جهان اودست دادش همدخی راندن لفظندن امر حاضر و وصف ترکیبی دخی اولور راندن چاقشر و شلوار و تومان معناسنه چونکه یاء تحتیه ونون نسبت ایچوندر شاعر بیت چرا بیچه مکس دستار و فوطه چرا دارد مخ راندن دیبا

قو دات یکران بنلمشدر کنایه زیران

یکران یاء تحتیه نک فتحی وکافک سکونی وراء ممدوده نک فتحی ونون ایله قوله ات معناسنه بعض حیوانات دیو سنقولدر فرهنک جهانکیریده اسب ممتاز دیو واقعدر کمال اسماعیل بیت نشسته اب ز رشک لطافت در رکاب چنانکه باد بر آتش رنعل آن یکران زیران اصلنده وصف ترکیبیدر التنده سورلمش معناسنه چونکه ذیرالت دیو بکرمی برنجی قطعه نک بیت خامسی شرحنده کچدی ران راندن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر ایشته بو دخی ناظم نحریرک مرویات خاصه سندندر

دندی زردشت الکاکم یازمش مجوسیدن کتاب

زردشت زای معجمه نک فتحی ورانک سکونی ودالک ضمی وشین معجمه نک سکونی وتاء فوقیه ایله دین مجوسیده مذهب مغانی اولا ایجاد و احداث ایدوب دین باطلی حقنده بر کتاب تألیف ایدن شخصک اسمیدر شمس فخری بیت چکونه میتوان در ملک کردون حدیث و مذهب زردشت و برزین کتاب مزبورک اسمی زای معجمه نک فتحیله زند قودی و بو کتاب بکا طرف حقندن کلدی دیو بنیجه کمسنه لری اضلال ایلدی حکیم خاقانی بیت آتش زمن بنهفت دم کر زند خوانم دبده کم مصحف ذمی بکر یخت هم کز اهل ایمان نیستم محمد کشمیری تألیفنده ذکر ایدرکه زردشت منوچهر نسلندن ایدی نبوت دعواسی ایلدی ابتداسنده افلاطوس حکیمک شاکردی ایدی و افلاطوس فیثاغورس حکیمک شاکردی ایدی تمام علم حکمتی تحصیل ایدوب سبلان حدودنده بر مغظم طاغده منزوی اولوب ریاضته مشغول اولدی انجام بر کتاب تصنیف ایدوب نامنه زند

تسمیه ایلدی اول وقت کشتاسب شاهک سلطنتندن اوتوز سنه کچمش
ایدی طاغدن اینوب بیاض جامه لرله آتشپرستان رداسنی کیوب کشتاسبه
کلوب ادعای نبوت ایلدی کشتاسب علما سیله امتحان ایلدی معجزه طلب ایلدکلرنده
زردشت اشارت ایلدی بر مقدار باقیری اریتدیلر اریدوب باشنه
دوکدیلر اصلا بر یرینه ضرر ایتمدی زیرا حکمتله کندویه علاج ایتمشدی
آتشک ضررنی دفع ایدردی کشتاسبه اعتماد کلوب پیشوای دین مغان
ایلدی ابتدا فاعل خیر یزدان و فاعل شر اهرمن دیمک انندن ظهور ایلدی و اول
کتابک حکمی نوشیروان زماننده منسوخ اولدی فاما کمینه جابجا بقیه‌سی بولنوردی

هم مجوسک اوقشلارینه دیرلر موبدانا

موبدان جمعدر آخرنده کی الف ونون ادات جمعدر چونکه مفردی موبد میمک
فتحی و واوک سکونی و باء موحده نک فتحی و دال ایله عالم مجوسیدر لکن
فی الاصل عربیده جمع موابد کلور نتکم عالم نصارایه راهب دیوب
جمعی رهبان کلور عالم یهوده حبر دیوب جمعی احبار کلدیکی کبی ؛

بیلکو طاشی فسانه سحر افسون وفسونا

فسانه فانک فتحیله بیلکو معناسنه عربیده محده وعیسی کبی هم دخی بی فائده
حکایه وقصه معناسنه ده کلور هاء رسمیه‌سز فسان دخی مرویدر وکسر فا ایله
بعض فرهنکلرده مضبوطدر حکیم انوری بیت بادم دومغز ستکه در
فنجو الماسی تا داده لش بوس سرا پای فسانرا افسون همزه نک فتحیله
بمعنی سحر وکهانت حکیم انوری بیت از نهیب معده او هر شبی تا بامداد ؛
اهل شهر و دستان بر نانا طبعی افسون کنند ؛ هم دخی حیله ومکر معناسنه
وحیوانات موذیه وجنی اچون ایتدکلری تعویذ معناسنه ده کلور فسون
فانک ضمیله افسون مذکوردن مخفف اوج معناسنده مشترکدر بمعنی سحر شیخ
نظامی بیت فسون چند باخواهشی برآمود ؛ فسون کردن ببابل کی کند سود

داخی افسانه حکایت هم دینورمشی داستان

افسانه همزه نک فتحیله بمعنی حکایه وبی فائده کلمات خواجه حافظ بیت ده
روزه مهر کردون افسانه است وافسون نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا
چغتایده چدچک دیرلر داستان بمعنی حکایه ایضا ومثل مشهور در حضرت مولانا
بیت

بیت بشنوید ای دوستان این داستان ؛ در حقیقت نقد حال ماست آن

بیخته اولمش الکمش نسنه پرویزن الک

بیخته باء موحده ممدوده نک کسری وخاء معجمه ایله اسم مفعولدر مصدری
بیختن لفظیدر ابو المعانی بیت فاکر اهب دیده باشد کان حسرت بیخته ؛
تا نباشد پای از ده خیال نازکت پرویزن باء فارسیه نک فتحی وراء نک
سکونی و واو ممدوده نک کسری وزای معجمه نک فتحی ونون ایله الک معناسنه
عربیده منخل کبی شیخ سعدی بیت پرویزن معرفت بیخته ؛ بشهد
عبارت بر آمیخته ؛ بو لفظده یاء تحتیه نک حذفیله پروزن دخی جائزدر

دوکه در کوبیدن ومهراس معناسی هاون

کوبیدن کاف ممدوده نک ضمی وباء فارسیه ممدوده نک کسرایله مصدردر
دوکمک واورمق وسحق ایتمک معنالرینه در مهراس میمک کسریله هاونکه اجزینه
اجزا دوکرلر عربیده اوتاسی یارق طاشی معناسنه ونام پدر خضر نبی علیه السلام

اقیجی جویان چکیدن طملامق بارد یاغ

جویان جیم ممدوده نک ضمی و یاء تحتیه نک فتحیله اسم فاعلدر چونکه الف
ونون ادات اسم فاعلدر هم دخی تجسس وتفحص ایدیجی معناسنه ده کلور
چکیدن جیم فارسیه نک فتحیله مصدردر مطلق طملق معناسنه کمال خجندی
بیت بار آتشی ببینه رسیدنا کرفت است ؛ خونی از دل کباب چکیدن
کرفت است بارد باء موحده نک فتحیله مضارع غائبدر مصدری باریدن
لفظیدر مطلقا یاغمق معناسنه یغمور اولسون غیری اولسون ؛ ؛

هم اولق میزاب ایمش التون اولوق زر ناودانی

میزاب اصلی عربیدر فارسیده دخی شایعدر ابو المعانی بیت بدستش خامه
شد میزاب رحمت که ریزد از وی آب زندکانی زر آلتون دیو یکرمی ایکنجی
قطعه نک یدنجی بیتنده کچدی ناودان مطلقا اولوق معناسنه دکرمن اولغنه
وسائرنه سامیلدر هاتفی بیت زنم قهقهه ها کاید از ناودان زراعت
بامید اوکی نوان ؛ اصلنده اسم مکاندر چونکه ناو نونک ممدوده نک
فتحی وواو ایله بمعنی قطره دان ادات اسم مکاندر ؛ ؛ ؛ ؛

اولدی صاغلمش غلیظه سیخ شیشی بریان کباب

خلیده خاء معجمه نک فتحی ولام ممدوده نک کسری ودالک فتحی وهاء رسمیه ایله صانجلمش وایچنه طوغرو کتمش معناسنه کذا فی المجمع حکیم انوری بیت هرساعتش از غصه کلی تازه شکفته وز غصه چو خارش همه در دل بخلیده سیخ سینک ممدوده نک کسری وخاء معجمه ایله مطلقا شیش معناسنه در مراد اولنسون انفا چ اولنسون کباب شیشی اولنسون اعزی اولنسون شیخ سعدی بیت به پنج بیضه که سلطان ستم روا دارد زنند لشکریانش هزار مرغ به سیخ ❊ ضمیر سوکله وکباب معناسنه ترکیده دخی شایعدر عربیده مشوی دیرلر شاعر بیت پس از مردن اگر مرغی نشیند بر سر سنگم ❊ شود بریان اگر آهی برارم از دل تنگم کباب مثله شاعر بیت هیچ نعمت نیست بی‌کباب هیچ شربت نیست بی‌شراب

پیچکد طمد یمکدن طملادیجی خونچکان

ی ادات حالدر کما سبق فی الادوات المرکبة چکد مضارع غائبدر مصدری چکیدن لفظیدر آنفا کچدی خون قان دیمکدر اوتوزنجی قطعه نک یدنجی بیتنده کچدی چکان چکیدن مزبوردن اسم فاعلدر ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

بسمل اولمشی در بوغاز کسلمشی بریدن کسمکدر

بسمل باء موحده نک کسری وسینک سکونی ومیمک کسری ولام ایله یعنی بوغازلنمش خواجه آصفی قاتل منی چشم بندد دم بسمل مرا تا بماند حسرت دیدار او در دل مرا ❊ وتیغ ایله کشته اولنه ده بسمل دیرلر بریدن باء موحده نک ضمی وراء ممدوده نک کسریله مصدردر یعنی قطع کمال خجندی بیت لرزان دلم چو بیم جدا بیت همچو برگی ❊ بنگر ز شاخ لرزه بوقت بریدنش ❊ بونده رانک تخفیفی وتشدیدی جائزدر لکن بو مقامده مخففدر

مغ ایلک معناسنه کلمش کمکدر استخوان

مغ میمک ضمی وخاء معجمه ایله ایلک ویلیک معناسنه عربیده مخ کمک ایلکی حکیم سنائی بیت کوئی که تو رسم همه عالم دیوار دادنجه ترسد چو مرا او را نبود مغ استخوان همزه نک ضمی وسینک سکونی وتاء فوقیه نک ضمی وخاء معجمه نک بین الفتح والکسر امالهسی وواو مجهول ونون ایله کمک معناسنه وبعضا شعر دیرلر همده فی اساسی معناسنه ومیوه چکردکی معناسنه ده کلور

پاره زخم پاره لو زخمینه داخی زخمناک

زخم

زخم زای معجمه نک فتحی وخاء معجمه نک سکونی ومیم ایله یعنی یاره وجراحت شمشیر وخنجر وتیر وامثالی همده فی اهوری بیاض معناسنه ده کلور ایکی معنایه ابوالمعانی بیت تیغ غمزه زخم کرده سینه ام ❊ چون ابجشیم ز زخم ما را بنگرد زخمین یعنی مجروح اولنمش که یاء تحتیه ونون نسبت ایچوندر زخمناک مثله چونکه ناک ادات نسبتدر کما سبق

دی نشنج اولمشه ناسور یرخونی طولو قان

ناسور نونی ممدوده نک فتحی وسینی ممدوده نک ضمی ورا ایله نشنج اولمش اوکلماز یاره معناسنه ابوالمعانی بیت به در رسیده عمر آخر ❊ مگر این زخم دل ناسور بوده است ❊ طلو دیو قرقنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی خون قان دیو اوتوزنجی قطعه نک یدنجی بیتنده کچدی ❊ ❊

بیله میان اولمشی وسط معناسنه داخی کلور

میان میمک کسریله ایکی معنایه در اول بیل که عربیده صلب کبی ثانی یعنی وسط وارا لقا ایکی معنایه کاتبی بیت بتی که باغ پر از گل شود بنکهت گل ❊ چو گلبن ار بکشاید میان باغ میان ❊ همده فی همیان لفظندن مخففدر

قوشاغه دیرلر کمر هم اینجه بللو مومیان

کمر ترکیده دخی قوشاق معناسنه در کمال اسماعیل بیت چو ناسفان از سرفرازی باشدش در صد بجای هر که اندر خدمتت چون تیغ در بند کمر همده فی طاق معناسنه ده کلور مثلا کمر ایوان کبی مو اللنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کلدی موی لفظندن مخففدر لکن بو مقامده اینجه معناسنه مجازا میان آنفا کچدی فارسی اوکرندم اولدم بویله طتلو دیللو بن تفسیرده در پارسی اموختم کشتم چنین شیرین زبان ❊ پارسی معرب فارسیدر چونکه وقت تعریبده باء فارسیه فایه ابدال اولنور مشبعا بیانی دیباچه نک یکرمی طقوزنجی بیتنده کچدی آموختم ماضی متکلم وحده در مصدری قرق ایکنجی قطعه نک طقوزنجی بیتنده کچدی کشتم ترق التنجی قطعه نک التنجی بیتنده کچدی چنین اوچنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی شیرین طتلو معناسنه مقابلی تلخ لفظیدر حکیم خاقانی بیت جرب وشیرین نعمت دنیا ❊ بمکسی ز اندنش نمی ارزد زبان یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی سؤال بو مقامده بن مقابلنده سنی اولملو ایدی جواب

١٩١

هانی تنیم و زن ایچون ندیو خسته مقاسنده حلی بو قدر ؛

قطعهٔ خوب بعینست چون عشوه نمون ٤٤

قطعهٔ خوب ایکنجی قطعه نک عنوانندی متعرفلکدی بعینست با موحده
مفتوحه ظرفیت ایچوندر معلوم لکن فارسیده نون کسریله اوقنسه جائز در
است ادات ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة چونا کبی دیو اوچنجی
قطعه نک اوچنجی بیتنده کلدی عشوه نمون وصف ترکیبیدر نازایدیجی
وجلوه کوستریجی معناسنه چونکه عشوه نازدیدر فرقی برنجی قطعه نک بیت
اولنده کلدی نمون وصف ترکیبی اولدیغی حالده الثی برنجی قطعه نک
التنجی بیتنده کلور حاصل معنی بر کوزل قطعه که معناده نازایدیجی کبیدر

طشره بیرون و برون ایچرویه دینلدی درون

بیرون با موحدهٔ ممدوده نک کسری و رای ممدوده نک ضمی و نونی ایله یعنی
خارج و طشره ابوتراب بیک بیتی خدنکست در دلم بنشست رجانا
چون صاحب خانه ؛ کهی بیرون رود کاهی بکردد میهمان کردد ؛ بو لفظ
بیرونی با موحده نک کسریله اوقورلر غلطدر فصیح وصوابی کسریله در
برون با موحده نک کسریله بیرون مذکوردن مخففدر همدخی برای واجل
معناسنه ده کلور مثلا برون تو دیرلر سنک ایچون معناسنه درون دالک
فتحیله یعنی داخل اندرون لفظندن مخففدر ابو المعانی بیتی درون
سینهٔ من مخزن خیال تو بود ؛ چنانکه رسم قد بیست کنج در ویرانه

چوره پیرامن او معناده ایمشی پیرامون

پیرامن بای فارسیهٔ ممدوده نک کسری ایله چوره معناسنه عربیده اطراف
وحوالی کبی شیخ سعدی بیتی در مهر و وزیر و سلطان را ؛ بی وسیلت
مکرد پیرامن ؛ میم ممدوده ایله پیرامون دخی بو معنایه در ابو شکور
بیتی به پیرامونش اندر بود کوهها ؛ کران بد در دل کردون شکوهها ؛

اولدی مفهومی خداوند همان صاحب و رب

خداوند خانک ضمیله یعنی صاحب و رب مطلقا ماله و علمه و ملکه
مضاف اولور کاهی اضافتسز مطلق خداوند دیرلر بمذهب السابع کل مذهب
بو تقدیرجه کاف عربیده ده و کاف فارسیده ده مفید اولورق ایشی و عمل

صاحبی

صاحبی معناسنه اولان خداوندکار لفظنی ناس اختصار ایدوب
سلاطین آل عثمان حضراتندن خونکار دیو تعبیر ایدرلر ؛

یوق نظیری و مثالی دیمک اولمش بیچون

بیچون مرکبدر چونکه بی ادات نفیدر کما سبق فی الادوات المرکبة چونا کبی
دیو اوچنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کلدی بو مقامده مثل معناسنه در

دینلور مانی نقاش کتابنه دخی ارهنک کرچه انجیل شریفک ادیدر انکلیون

انکلیون همزه نک فتحی و نونک سکونی و کاف فارسیه نک فتحی و لامک سکونی
و یای تحتیهٔ ممدوده نک ضمی و نونی ایله ایکی معنایه در بمعنی انجیل شریف
حکیم سنائی بیتی تا دم عیسی چلیپا کرشد اکنون بلبلان بهر انکلیون فاسرا بیدن
بترسائی شدند ؛ ثانی نقاش ماینک انواع نقوشی نقش و تصویر ایدوب
جمیع ارباب نقوش دستور العمل ایدیکی کتابک اسمیدر رشید الدین
وطواط بیتی ز نقشهای بدیع و ز شکلهای غریب ؛ صحیفه های چمن شد
چو صحف انکلیون ؛ حاصلی حضرت عیسی علیه السلام یا خود چلیپا یا خود
زنار ذکر اولندیغی محلده مذکور اولورسه مراد انجیلدر و اکر نقش و صورت
و رسم و نکار و امثالی ذکر اولندیغی مقامده مذکور اولورسه مراد کتاب مذکوردر

کله مند اولکه شکایت ایله احوالندن

کله مند اسم منسوبدر چونکه کله کاف فارسیه نک کسری و لامک فتحی و های
رسمیه ایله یعنی شکایت هاتفی بیتی رعیت ز بیداد شاه در کله لیکن
کرک پاسبان کله مند ادات منسوبدر کما سبق فی الادوات المرکبة

زحمت و دردی اولندر دخی رنجور و بخون

رنجور بوزن قنبور و طنبور بمعنی علیل و خسته مثال اول ابو طالب
کلیم بیتی شب تاریک و بیم و راه بس دور ؛ از آن کردیده ام زینکونه
رنجور ؛ مثال ثانی میرزا فصیحی بیتی خوف میچکند زناله فصیحی مکر اجل ؛
بیکانم اشب از دل رنجور میکشد همدخی ابنه معناسنه ده کلور بر نظمی
بیتی مکن یاری به رنجور وابشت ؛ که کردد مر ترا رسوای عالم بخون
با موحده نک فتحی و خای معجمهٔ ممدوده نک ضمی و نونی ایله بمعنی رنجور مذکور
مبر نظمی بیتی ز عشقت تلخ و شیرینی را چشیدم ؛ بدین سودا بخون دل کشیدم

دیدیلر تنبل اولان کسه یه نکشی وهوشا

نکشی نونک کسری وکافک سکونی وشین معجمه ایله بمعنی کاهل وتنبل وسست وبیکار میر نظمی بیت بود نکشی وکاهل وبیکار وسست ٭ لیک بوده در خورش چالاک وچست **هوشا** ها مضمومه نک ضمی وشین معجمه ممدوده نک فتحیله بمعنی نکشی مذکور **تنبل** دخی فارسیده ترکیده شبو معنی حسب تفسیر قلندی کمال اسماعیل بیت دد کنج خانه پشت بدیوار داد نشین ٭ زخشک زاهد بیست ازرق وتنبلیت

ایشنی کورمکه بک سعی ایدن ادم بشکونه

بشکونه بای موحده نک فتحی وشین معجمه نک سکونی وکاف ممدوده نک ضمی ونونی ایله اشتغالنده حریص واموردینه مقدم معناسنه میر نظمی بیت بسعی قسمت روزی نمیشود افزون ٭ چرا بکوشش بی فائده شوی بشکونه نونک محلنه لام بشکول دخی بو معنایه در

اتوجانلو یه تنومند دی فربه سمز

تنومند اسم منسوب در بمعنی جسیم ومحکم بدنلو کرک انسان اولسون کرک غیری اولسون با جمله حیوانه اطلاق اولنور چونکه تنو تای فوقیه نک فتحی ونونی ممدوده نک ضمی ایله بمعنی بدن تن کبی لکن تندن ابلغدر مند ادات نسبتدر کما سبق آنفا **فربه** فانک کسری وبای موحده نک کسری واظهار ها ایله سمیز معناسنه ضدی لاغردر جامی بیت بزکه لاغر دوسک فربه ٭ هست ازین فربهتر آن لاغر به ٭

دخی لاغر ارینه دیندی نزار اولدی زبون

لاغر فتح غین معجمه ایله مضبوطدر شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار آید ٭ روز میدان نه گاو پرواری **نزار** نونک کسری وزای معجمه ممدوده نک فتحی ورا ایله بمعنی ضعیف وزبون محمد بن یمین بیت زهی بسلسلهٔ زلف مشکبار محقق ٭ دل شکستهٔ چون من نزار کرده مقید **ترسنه دونمشه معکوس اولنه منحوسه** تفسیردر **بازکونه** دیندو رهم دخی وارون ونکون ٭

بازکونه ایکی معنایه در اول بمعنی معکوس ومنکوس ومقلوب حقیقتا وبمجاز ثانی بمعنی مشئوم ومنحوس ومنکوب ایکی معنایه بر وجه تشویش فرخی بیت بازکونه دشمنش راز بیم کلک تو موی ٭ کرحد بازکونه بردین دندان مار معنای ترکیبی سی دخی بو معنالره قریبدر چونکه باز بای موحده ممدوده نک فتحی وزای معجمه ایله کونه درنودیو کلجک بیتنده کلور **وارون** واو

ممدوده نک

ممدوده نک فتحی ورا ممدوده نک ضمی ونونی ایکی معناده بازکونه کبی لیبیبی بیت ندانم بخت را با من چه کینست ٭ بکه نالم بکه زین بخت وارون شمس فخری بیت ابا شهی که هر انکو خلاف اندیشد ٭ بود هر اینه وز بخت دولت وارون **نکون** نونک کسری وکاف فارسیه ممدوده نک ضمی ونونی ایله بو دخی ایکی معنایه بازکونه کبی هاتفی بیت پسازان کشتن وبستن بی قیاس ٭ نکون کشت خداوند بنیان راساس اساس

غیره دورلو دیمه معناسی دکرکون اولمش

دکرکون دالک سکونیله غیری دورلو وبشقه کونه معناسنه میر نظمی بیت دل آزار م نشد با لطف مقرون ٭ زجود یار شد حالم دکرکون اصلنده مرکبدر چونکه دکر دالک کسری وکاف فارسیه نک فتحی ورا ایله غیر وبشقه معناسنه اصلی یا تخفیف ایله دیکر لفظیدر نتکم قطعه اجزه نک عنوانده کلور کون کاف فارسیه ممدوده نک ضمی ونونی ایله دورلو ورنک معناسنه خواجه سلمان بیت یار کندم کون سنبل خرمنی سوزنم جو بجو بر باد خرمن داند چون ناخواهم نکر بو بیتده کندم کون اسمر اللون یعنی بو غدای رنکلو معناسنه در نتکم مصراع ثانیده کلن کوناکون دخی بوندندر بیندرنده کی الف توسل ایچوندر

دورلو دورلو دیاجک یرده دینور کوناکون

شیخ سعدی قصیده روضه ماء نهرها سلسال ٭ دوحه سجع طیرها موزون ٭ آن پر از لالهای رنکارنک ٭ وین پر از میوهای کوناکون ٭

محفه نک ادی کجاوه عربه کودونه

کجاوه کافک وجیم ممدوده نک وواوک فتحیدی وهای رسمیه ایله بمعنی محفه نک طربیده هودج کبی **کردونه** کاف فارسیه نک فتحی ورانک سکونی ودال ممدوده نک ضمی ونونک فتحی وهای رسمیه ایله عربه معناسنه که عربیده عجله وجفنا بلاکه کبی

دوندکیچون دیدیلر کوکه چرخ کردون

چرخ فلک دیو اوناطلقوزنی قطعه نک بیت اخیرنده کجدی **کردون** مطلق دونیجی معناسنه عربیده دوار کبی بو تقدیرجه عربه معناسنه اولان کردونه لفظنده کی های رسمیه علامت نقل یاخود ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبة حکیم انوری بیت وراز مراد تو بی باز پس نهد کردون ٭ باضطرار چه کردون بارکش دون بود ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

کاست نقصان دخی بک اکسک کمتر دینور

کاست کاف ممدوده نک فتحی وسیننک سکونی وتاء فوقیه ایله ماضی صیغه سی
اوزره اسم مصدر در مصدری کاستن لفظیدر شاعر بیت شمار سخن
کاست باید همی ره خویشتن خواست باید همی حمدخی ناقص واکسک
معناسنده کلور لکن کم لفظیله فرقی واردر چونکه کم ابتدادن ناقص
اولندر کمتر اسم تفضیلدر چونکه کم اکسک دیواوتوزنجی قطعه نک
بیت اولنده کجدی تر اداة اسم تفضیلدر کما سبق فی الادوات المرکبة
میر نظمی بیت بعشق از دیکران کمتر نباشم ٭ همان در عشق باشم کر نباشم

هم کمینه دیمک اکسکلوز یاده افزون

کمینه اسم منسوبدر که کم آنفا کجدی یا تحتیه نسبت ایچوندر نون تأکید
نسبت ایچوندر هاء رسمیه علامتدر میر نظمی بیت کمینه بنده در کاه جانان
کند خدمتکذاری از دل وجان افزون همزه نک فتحیله معنده زیاده بیش
کبی لکن فرقلری بیش ابتدادن زیاده اولاندر افزون صکره دن زیاده
اولاندر کم ایله کاست کبی حکیم انوری بیت همیشه تا بجهان در کمی
وافزونیست ٭ جسود جاه تو کم باد وعمرت افزون باد

رنک نیرنکنه الدنمه بوجرخ دونک

رنک کونه دیو قرق برنجی قطعه نک بشنجی بیتنده کجدی لکن بومقامده
حیله وخدعه معناسنه نیرنک نون ممدوده نک کسری وراء نک فتحی ونونک
سکونی وکاف فارسیه ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی مکر وحیله حکیم اسدی
بیت جهانرا چنین دستبازی بسست ٭ زهر رنک ونیرنک سازی بسست
ثانی بمعنی سحر وافسون شمس فخری بیت تا از کید بدان حفظ نکهداشت
زحرز ورقیه وافسون وحیله ونیرنک ثالث نقاشلرک نقش وتصویردن
اقدم ایتدکلری رسم معناسنه مؤید الفضلاده بمعنی طلسم دیو واقعدر
حاصلی بومقامده جمله معنالیسی الویرر بونلردن بشقه رنک دکل معناسنه
اولسه ینه الویرر چونکه فی اداة نفیدر کما سبق فی الادوات چرخ دون بمعنی فلکدنی

نقش الوان دیوکوستردیکیدر بوقلمون

بوقلمون باء موحده ممدوده نک ضمی وقافک فتحی ولامک سکونی ایله التی معنایه

کلور

کلور اوک بر جانوردر که کونشه قرشو طوردکونشی طوقندقجه الوانی
کبی پارلر ثانی الوان سرچه مینا دیرلر ثالث انواع شکوفه واغاج چیچکلری
شیخ سعدی بیت باد در سایهٔ درختانش ٭ کستراینده فرش بوقلمون
رابع دیبای منقش منوچهری بیت فروزان تیغ وی هنکام هیجا ٭ چنان
دیبای بوقلمون نموده خامس بر قوشدر صوبه باندقجه توپلری الوانا
کوردینور سادس روزکار متلون الاحوال اولمغله کاده بوقلمون دیرلر
تحقیق بودر که هرنه که الوان ونکار رنک کوردینور اکا بوقلمون دیرلر
بومقامده مقصود دخی بودر بوتقدیرجه ناظم تحریر جامع الکلم بر معنی ایلدی فلله دره

٥٠ قطعه در واو چو نوباوه باغ مینو

قطعه در واو مثل قطعه اولی عنوانندن کجدی چو ادات تشبیهدر کما سبق
فی الادوات نوباوه نوخنده یمشی دیو بوقطعه نک بیت عاشرنده کلور
باغ بیانی اوتوزسکزنجی قطعه نک بیت اخیری شرحنده کجدی مینو جنت
دیو بوقطعه نک بشنجی بیتنده کلور حاصل معنی جنت باغنک یمشی کبی حرف واوده برقطعه در

شرمکین اوتانیجی اولدر قادندر بانو

شرمکین اسم منسوبدر چونکه شرم اوتنمق دیو قرق برنجی قطعه بیت اولنده
کجدی کین اداة نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبة بانو باء موحده ممدوده نک
فتحی ونونک ضمیله بمعنی خاتون خانه نشین که ترکیده اکا قادین دیرلر
میر خسرو بیت مهینی بانو چو آمد پیش شیرین ٭ نصیحت کرده از کفتار پیشین

پیره زن قوجه قاری سحر ایدیجیدر جادو

پیره زن زادن صکره هاء رسمیه ایله وهاء رسمیه سز مستعملدر میر نظمی بیت
پیره زن دهر طلاقش بده ٭ بر سر او پای مرادت بنه معنای ترکیبی سی ده
بویله در چونکه پیر قوجه دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی زن
عورت دیو یکرمی اوچنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کجدی جادو جیم ممدوده نک
فتحی ودال ممدوده نک ضمیله بمعنی سحر ایدیجی معناسنه همدخی استعاره طریقیله
چشم محبوبه ده اطلاق اولنور شانی تکلو بیت ٭ چشم تو جادو بست
که صورت فرنک دید بک نکاه با هر کس آشنا شود

پیری بیدینه طولاشمش دیمه در بیچا بیچ

بیچا بیچ اکثری انسانده وموی زلفده وگیسو دبرده مستعملدر چونکه
بانه ده کی الف نوسل ایچوندر پیچ طولاشق دیو بشنجی قطعه نک دوردنجی بیتنده بکده

موی قیل شانه طارق ساج بولکیدر گیسو

موی میم ممدوده نک ضمی و یاء تحتیه ایله مطلقا قیل و یوک معناسنه عربیده شعر کبی
شانه طرق معناسنه عربیده مشط کبی کمال خجندی بیت شانه زد باد زلف
باد مرا ❊ اصلح الله شانه ابدا ❊ حمدی شانه جیوانک کودک کموکی که بر یانی کموکدر
اوزرنده قرمزی خطوطی اولور بعض ناسی اول خطلردن احکام استخراج ایدرلر
اکثری تاتار واوزبک طائفه سی ایو بلور چغتایده سابقور دیرلر حتی مابیننده
معتبر اولغله مسافر عزیز اوزرینه اول کموکی قورلر کانه زیاده اعتبار ایتمش
اولورلر گیسو کاف فارسیه نک فتحی و یاء تحتیه نک سکونی و سینک ممدوده نک
ضمی ایله صاچ بلوکی معناسنه استاد دقیقی بیت ❊ ان دو گیسو دل زمانی برد
و میکوچی که برد ❊ بنستی اکه که می آیند ز دان انقف ❊ ❊ ❊ ❊

قاصغک ادی زهار اولدی بغل قولتق قدر

زهار زای معجمه نک کسری و هاء ممدوده نک فتحی ورا ایله قاصق و قاصغک
قبل معناسنه ابو المعانی در هجو ذی بیت که نتوان شد یقین او را ندید بو
نکاید هم خواز بسیار زهارش بغل باء موحده نک و غین معجمه نک فتحلری
ولام ایله قولتق که عربیده ابط کبی صائب بیت اکرچه سایه ام منشور
دولت در بغل باشد ❊ برای گنجخوان سرگشته دائم چون هما بالم ❊ عربیده بغل دیو قاطره دیرلر

هم تراشی ایتمه ستردن ایکو در پهلو

ستردن سینک کسری و تاء فوقیه نک ضمی و دالک سکونی ایله مصدردر قازیمق
و تراش ایتمک معناسنه شیخ نظامی بیت استره هر چند دم تیز یافت
موی سترد و موی نتواند شکافت پهلو باء فارسیه نک فتحی و هانک سکونی و لام
ممدوده نک ضمی ایله ایکو که عربیده ضلع کبی حمدی یانکه عربیده جنب کبی
حکیم شفائی بیت پرستاری ندارم بر سر بالین بیماری ❊ مگر اهم ازین سو
پهلو بان پهلو بگرداند ❊ فاما که لامک فتحیله پهلو لغت فارسیه دن برقوقدر

پهلوانه یل و الپ و کورشه کشتی دی

یل یاء تحتیه نک فتحی و لام ایله بمعنی پهلوان و بهادر و دلاور حکیم فردوسی روز
نبران

نبران یل ارجمند بتیغ و بخنجر و بگرز و کمند ❊ برید و درید و شکست
و بست ❊ یلانرا سر و سینه و پا و دست ❊ بو ایکی بیتده چار اندر چار و لف
و نشر صنعتی واردر یعنی تیغ ایله برید و خنجر ایله درید و گرز ایله شکست
و کمند ایله بیست و تیغ بسر و خنجر بسینه و گرز بپا و کمند بدست الپ
همزه نک فتحی و لامک سکونی و باء موحده ایله بو وزن قلب بمعنی پهلوان ایضا
بو قدیرچه مسقط راسمز اولان البستانی لغتده پهلوان محل و بها در مکانی
دیمکدر اولور پهلوان فارسیدر ترکیده شیوعی جهتیله تفسیر قلندی حکیم
فردوسی بیت کسی کو بود پهلوان جهان میان سپه در نماند نهان کشتی
کافک ضمی و شین معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ممدوده نک کسریله کورش معناسنه
نکم کشتی کرفت دیرلر کورش طوتدی دیمکدر بونده سین مهمله ایله کستی دخی مرویدر

کوجلو قوتلو توانا دخی قوت نیرو

توانا تاء فوقیه نک ضمی و واو ممدوده و نون ممدوده نک فتحیله توانستن
لفظندن اسم فاعلدر چونکه الف علامت اسم فاعلدر نیرو نون ممدوده نک
کسری ورا ممدوده نک ضمی ایله بمعنی قوت و زور شمس فخری بیت ابو اسحق
ای کرده مسخر تیغ تمامک را بعدل و داد و نیرو شیخ سعدی بیت درختی
اکنون که قست پای ❊ بنیروی شخصی بر آید ز جای ❊ ❊ ❊ ❊

جاودانی ایله جاوید ابد و دائم

جاودانی بونده دورت لغت واردر جاویدانی واودن و نوندن صکره
یاء تحتیه ایله جاودان یاء تحتیه سز جاویدان یاء ثانیه سز جاودانی یا اولاسز
جاوید واو ممدوده ایله دالدن صکره الف و نونسز لغت خامسه در

راحت آسایش جنت همچو مینو

آسایش امر حاضر آسا ماقبلی مکسور شین معجمه الحاقیله اسم مصدردر
مصدری همزه و سینک ممدوده نک فتحیله آسودن لفظیدر چونکه منقلب فی
و اوکی الف و یاء تحتیه به ابدالیله آساید و آسانیده کلور خواجه حافظ بیت
آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرفست با دوستان تلطف با دشمنان مدارا
همچو هانک فتحی و میمک سکونی و جیم فارسیه نک ضمی و واو مجهول ایله ادات
تشبیهدر کما سبق فی الادوات المرکبة مینو میم ممدوده نک کسری و نون ممدوده نک

ضمیله یعنی جنت بهشت کبی شیخ نظامی بیت یکی مجلس اداست از رودی
زشرمش برآورد خوی* هم‌دخی زمرد از جداهر معناسنه ده کلور

سیب الما در ایوده دخی به ایوادر

سیب سینک ممدوده نک کسری وبای موحده ایله الما معناسنه عربیده تفاح کبی
کمال خجندی بیت کفتم از سیب سمرقندی به از نار خجند* باز نخندان لب
چون قند کفتا به نبود * به بای موحده نک کسری واظهار ها ایله ایکی معنایه در
اول ایو معناسنه نیک کبی شاعر بیت کفتی که ستاره تو سعدست * من
طالع خود از تو به بدانم* بعضیلر نیک ایله به لفظنی فرق ایدرلر ترکیده
نیک ایو ایله تعبیر اولنور به یک ایله نتکم بود با عیدن فهم اولنور در باعی
شیر بکه شکاری نکند روبه به* عمری که بتلخ کذرد کوته به* انکس که حق
نان ونمک نشناسد* کر یوسف مصری بود اندچه به* ثانی ایوه دیدکلری میوه معناسنه عربیده سفرجل کبی

نار انار اریک انواعنه دیرلر الو

انار همزه نک فتحیله میوه معروفه که ترکیده نار عربیده رمان دیدکلریدر
حتی خبرده وارد اولمشدر که من اکل رمانة انار الله قلبه اربعین یوما هم‌دخی
قرآن عظیمده فیهما فاکهة ونخل ورمان وارد اولمشدر فرهنک شعوریده
انار همزه ایله فارسیده همزه سز نار ترکیده ناظم تحریرک سوق کلامی دخی
بونی اقتضا ایدرکه لایخفی علی من له ادنی مذاق لکن بعضیلر معکوس سددر
دیدیلر یعنی همزه ایله ترکیده همزه سز فارسیده نتکم بو قطعه دن اولنور
قطعه نار نجود زنک تو کلنار شود* وزتوه بخور طفل تو بسیار شود*
درد الم دفع کند تنبا کو باده مخور عقل تو کراه شود* شوقدر وار که
ایکیسی علی الاشتراک فارسیده وترکیده مستعمل اوله الو همزه ممدوده نک
فتحی ولام ممدوده نک ضمی ایله انواع اریک معناسنه مشد زرد الو یعنی
مشمش سیاه الو یعنی بر قورق شفتالو یعنی خوخه

اصمه تاک اوزوم انکور قورق غوره

تاک تاء فوقیه ممدوده نک فتحی وکاف ایله اصمه واوزم چبوغی معناسنه ظهوری
بیت ثنا میکنم ایزد پاکرا شیاده طارم تاکرا انکور فتحیله تانه اوزم معناسنه
عربیده عنب کبی طالب آملی بیت شراب کهنه ما شیره کشت از واثکونه یعنی
اکر

اکر ز نیسان بماند حقه‌ء انکور میکردد* حتی صحیح شرابه شراب انکور دیرلر
غوره غینک معجمه ممدوده نک ضمی ورانک فتحی وهای رسمیه ایله قورق معناسنه
عربیده حصرم کبی هم‌دخی هنوز اجلمش پنبه قوزاغی معناسنه ده کلور بو ایکی
معنایه شمس فخری قطعه ورکنی یاد لفظ اودر باغ* شهد کردد بوزم
در غوره* ابر ازدست ابو اسحق* ورکند پنبه دانی در غوره

اولدی کلنار کراز وشنه دد الوبالو

کلنار کاف فارسیه نک ضمی ولامک سکونی ونونک ممدوده نک فتحی ورا ایله
کراس دیدکلری معروف میوه که طبقات بدر نده اکا قراصیای حلو دیرلر
هم‌دخی بر قرمزی رنکین چیچکدر بر اغاجده بتر اول اغاج انار اغاجنه
بکزر لکن انار اولمز انجق محصولی چیچکدر بعضیلر اکا انار بری دیرلر
عربیده جلنار وشوکت المصری دیرلر هم‌دخی سیر ازده واطرافنده کل صد
برک دیرلر شیخ نظامی بیت شدم از سرخ روی تیزچون خار* خوشی
آن خاری که از سرخ کلنار الوبالو همزه ممدوده ایله وشنه دیدکلری
میوه که کراس انواعندن حتی شعوری مرحوم کراس دیو تفسیر ایلدی میرنظمی
بیت چنانست ابداد وتازه وتر* شد الوبالو همچو لعل دلبر

انبرود ونکل وانبرد دینور امروده

انبرود همزه نک فتحی ونونک سکونی وبای موحده نک فتحی ورای ممدوده نک
ضمی ودال ایله یعنی امرود عربیده کمثری کبی صاحب کامل التعبیر بیت انبرود
دست مایه شادی* مال واز قید محنت ازدی انبرد واوک حذفیله بوندن
مخففدر نکل لامک کسری وکاف فارسیه نک فتحی ولام ایله یعنی امرود ایضا
کذا فی فرهنک زفانکویا امرود دخی فارسیدر ترکیده شیوعی حسبیله قفیه
قلندی لکن اکثری ترکیده رای میم اوزره تقدیم ایدوب ارمود دیرلر

شفترنک ایله هلو ایکیسی شفتالو

شفترنک شینک معجمه نک فتحی وفانک سکونی وتاء فوقیه نک ورانک فتحیری
ونونک سکونی وکاف فارسیه ایله یعنی شفتالو عربیده دراقن وخوخه کبی
شاعر بیت نقل تو خشک میوه ونقل منست تر* چون سیب وبهی وشکر
امرود وشفترنک هلو هانک ولام ممدوده نک ضمیله یعنی شفتالو

شفتالو دخی فارسیده در ترکیده شیوی حبیبه تفسیر قلندی ❀ ❀

دندی بادرنک ترنجه بیو کیدر نادرنک

بادرنک بای موحده مفتوحه نک و دالک فتحیری و نونک سکونی و کاف فارسیه ایله بمعنی ترنج عربیده اترج کبی میر نظمی بیت همه نارک وجود و عشوه اهنک ❀ هم سیمین تنی وبستان بادرنک بای موحده مو فتحه نونی ایله بمعنی بادرنک کبیر لکن شعودی مرحوم مطلق ترنج دیو تفسیر ایلدی شمس فخری بیت برای زینت بزمش فلک و هر دائم ❀ ز آفتاب ترنج و ز مشتری نارنک بونک معربی جیم ایله نارنج لفظیدر شاعر بیت ❀ ان فی بستاننا نارنجنا ❀ من جنی نارنجنا نارا جنی ❀ معرب مذکور فارسیده دخی مستعملدر استاد فرخی بیت همیشه تا نه درخت سمن نیاید گل ❀ بروز نیاید از شاخ نار وز نارنج بوندن منفهم اولان دخی نارنک مطلق ترنج معناسنه اوله ترنج تاء فوقیه ایله را مهمله و اوسن فارسیدر لکن ترکیده شیوی حبیبه تفسیر قلندی شو قدر که ترکیده واو رسمی یازرلر

دخی لیمون اغاجی اولدی درخت لیمو

درخت دالک کسری و رانک فتحی و خاء معجمه نک سکونی و تاء فوقیه ایله هنوز مقطوع اولمیوب یرنده طوردن اشجار معناسنه میوه دار اولسون میوه دار اولمسون یاشی اولسون یاشی اولمسون قاماکه کسلدکدنصکره اودون هموار اولورسه ستون دیرلر دکل ایسه یعنی اوطون ایسه هیمه و هیزم دیرلر بو سیبدن جمعی درختان کلور شیخ سعدی بیت برک درختان سبز در نظر هوشیار ❀ هر ورقی دفتریست معرفت کردکار عربیده درخته شجر چغتایده بغاج دیرلر لیمو نونسز لام ممدوده نک کسری و میم ممدوده نک ضمیله بمعنی لیمون که معروف میوه در طالب آملی بیت ز ترنج ذقنی ده که طبیبم دل من ❀ شکند تلخی صفرات بدین لیموها لیمون نون ایله السنه ثلثه ده مستعملدر ❀ ❀

بار دور میوه و تر فندق یمش نوباره

بار میوه دیو یکری برنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی لکن بو مقامده مرادفیله معا ذکر اولنمغله تکرار عد اولنمدی بر مطلقا میوه معناسنه بار کبی

شیخ سعدی

شیخ سعدی بیت درخت کرم هرکجا بیخ کرد ❀ کذشت از فلک شاخ بالای بر ❀ باقی معنالری اوتوز برنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی میوه میم ممدوده نک کسریله فارسیدر ترکیده شیوی حبیبه تفسیر قلندی لکن ترکیده یمک فتحیله شایعدر نوباوه نونک فتحی و واوک سکونی و بای موحده ممدوده و واوک فتحلری و هاء رسمیه ایله بمعنی نورسیده میوه یعنی تر فندق یمش شمس فخری بیت شهریارا تا ابد هر لحظه باد ❀ باغ اقبال تر از نوباوه ❀ واو ثانیه موقعنه را ایله نوباره دخی بو معنایه در بو تقدیرجه عنوانده اولانی را ایله کتابتکه ایقاع اولوردی

بهترین یک ایو سیدر ایو نیک و نیکو

بهترین اخرنده کی یاء تحتیه نسبت ایچونده نونی انی موکددر بهتر اسم تفضیلدر چونکه به ایو دیو بو قطعه نک التنجی بیتنده کچدی تر ادات تفضیلدر کما سبق فی الادوات المرکبة نیک نونی ممدوده نک کسری و کاف ایله بمعنی خوب یعنی ایو شیخ سعدی بیت هرکه او نیک میکند یابد نیک و بد هرچه میکند یابد نیکو اخرنده واو ایله مثلا

هندوانه دینلور قاربوزه و قاوین کرمک

هندوانه قاربوز معناسنه عربیده دخی مستعملدر عربیده خاصة جبس دیرلر کرمک غالبا جوهروز نسخه بودخی ناظم تحریرک مرویت خامه سندندر چونکه کرمک قاوین دیو رسیده نظر اولمامشدر ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

خربزه ایکیسنک ادی قبق اولدی کدو

خربزه خاء معجمه نک فتحی و رانک سکونی و بای موحده نک ضمی و زای معجمه نک فتحی و هاء رسمیه ایله خربوزه لفظندن مخفف لفظ مشترکدر عربیده بطیخ کبی سبحاق اطعمه بیت پنیر و خربزه یعنی شهید کنی خود رکه کمای چنینی نبرد دیری ایدکدو کافک فتحی و دال ممدوده نک ضمی ایله قبق معناسنه عربیده قرع و یقطین کبی مثل مشهورده کیر بینی و کدو بنیسی واقعدر اصلی بر عورت کندوی اشکه یقعللدر ایمش برکون اول عورت طاره کتمش بر جاریه سی وار ایمش فرصت بولوب قادندن کوردیکی کبی ایشلدی اشکک اساسه جه ادخال ایدنجه جاریه طاقت کتوردی هلاک اولدی مکر اول قادین حاجتی قدرنک ماعداسنه بر قبق کچرر ایمش قادین کوریجک کیر بینی کدو و بنیی دیدی

زیره کمون ویوزدکی تخمی دانی سبند

زیره رای ممدوده نک کسری ویانک فتحی و ها رسمیه ایله عربیده کمون دیدکلری
تخم که ولایت کرمانده اعلاسی اولدیغندن تحفهٔ کرمانی دیو یازدلر کما قال خواجه
بیت میار بدکو نا زابنجا وحسن که زیره بکرمان ندارد رواج سپند سینک
کسری و بای فارسیه نک فتحی و نونک سکونی و دال ایله یوزرلک تخمی که عربیده
حرمل دیرلر اصابت عینی دفع ایچون اطفاله بخور کبی یاقرلر شمس فخری
بیت دفع عین الکمال ملک ترا سوخته دم بجوش سپهر سپند

چورک اوتونه دی غنج و ماروله دی کاهو

کاهو کاف فتحی و ها ممدوده نک فتحی و ها ممدوده نک ضمیله ماروله معناسنه که عربیده خس دیرلر و عوفی — تا بو معناده کلمدر

اینی سنجر ابو سوزی نیک شنوده کلا ایو

اینی سنجرا بو سوزی دیو بدنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کلدی نیک ایو
دیو آنفا کلدی شنوده کلا دیو قطعهٔ اولانک التنجی بیتنده کلدی

فارسی بلمیان آدم اولامز نادره کو

نادره کو نادر سوز سویلیجی معناسنه وصف ترکیبیدر چونکه کو وصف
ترکیبی اولدیغی حالده قطعهٔ اولانک بشنجی بیتنده کلدی

همچو کهرهاست اینی قطعه بدیهم شاه

همچو کبی دیو التنجی قطعه نک بشنجی بیتنده کلدی کهرها جمعدر چونکه ها
ادات جمعدر است ادات ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة اینی قطعه
قطعهٔ رابعه عنوانده کلدی بدیهم اولنده که بای موحده ظرفیت ایچوندر
دیهم تاج دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت اولنده کلدی شاه پادشاه دیو
قطعهٔ رابعه نک بیت رابعی شرحنده کچدی حاصل معنی بو قطعه پادشاه
تاجنده جوهر کبیدر نکته کهرها لفظنده بوندن صکره کلن قطعه‌لر حرف ها فقنده اولدیغی — بیلنجی واردر فافهم

خشک قوری یاش تر او تلغه دیرلر کیاه

خشک خای معجمه نک ضمیله قوری معناسنه عربیده یابس کبی ضدی تردر مجازا
ناکس و بخیل و درشت طبیعه ادمه دخی دیرلر لطیفی بیت چه سود آیدم از
نوای شخص خشک که کر بز بدی نامدی از نی پشک چقتا یده قوروغ
دیرلر تر تای فوقیه نک فتحی و را ایله یاش معناسنه عربیده رطب شاعر بیت
کوش شاخانی و بانک غلغلش درد سرست هر که قانع شد بخشک و تر شه

بحر

بحر و بر ست کاهو زیاده یاش دیمکدر ده و زیاده لطیف مقامنده
تازه و تر دیرلر حمدی تر ادات تفضیلدر اولور کیاه کاف فارسیه نک کسری
و یای تحتیه ممدوده نک فتحی و اظهار ها ایله او تلق و اوت معناسنه عربیده
مرتع و حشیش کبی هاتفی بیت نه شهرست آرایش ملکشاه نه صحرا ازو یدیر کیاه

قوری چراکاه ایمش اولدی صمان ادی کاه

چراکاه اسم مکاندر قوری معناسنه عربیده حمی و مرعی کبی چونکه جیم فارسیه نک
و رای ممدوده نک فتحیدر ایله اوت معناسنه عربیده نبات کبی کاه ادات اسم
مکاندر کما سبق فی الادوات المرکبة کاه کاف عربیه ممدوده نک فتحی و اظهار ها
ایله صمان معناسنه تبن کبی بونده تخفیف که دخی جائزدر شاعر بیت ز شوق
روی شاهان بدین اسیر فراق همان رسید که آتش بروی کاه رسید

کیجه‌یی احیا ایدن شخصه دی شب زنده دار

شب زنده دار وصف ترکیبیدر شب کیجه دیو ایکنجی قطعه نک یدنجی بیتنده
کچدی زنده صاغ و دری دیو اوتوز سکزنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی
دار وصف ترکیبی اولدیغی حالده اون یدنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی

هم دخی شبخیز اودر وقت سحر بامکاه

شبخیز دخی وصف ترکیبیدر شب زنده دار معناسنه چونکه خیز وصف ترکیبی
اولدیغی حالده یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت سابعنده کچدی میر نظمی بیت
بینم شب بازکر شبخیز باشم بشب بازی هوس را نیز باشم بامکاه
اسم مکاندر یعنی وقت سحر چونکه بام سحر دیو قرق دوردنجی قطعه نک
بیت اولنده کچدی کاه ادات اسم مکاندر کما سبق فی الادوات ابو المعانی بیت بودی
تنها بشب آمد خیالش در برم از شبانکه ذوق وصلت کرده ام تا بامکاه

ایله توکل دیمک اولدی پناوه بکنی

پناوه بای فارسیه نک و نون ممدوده نک و واوک فتحلری و ها رسمیه ایله یعنی توکل
و اعتماد بکنی امر حاضر در قطعهٔ سادسه نک بیت اخیرنده کچدی

صاقلنه‌جق یر کبین یعنی صغنمق پناه

کمین کافک فتحی و میم ممدوده نک کسری و نون ایله بوصو و صاقلانجق یر معناسنه
عربیده قورموص کبی خسروی بیت ای سراپای معدنا جرمی بحشی تو دلم زیانه

۱۹۷

کمین: همدخی اکسکلو معناسنده کلور نتکم کمینه فرق طقوزنجی قطعه نک اوننجی
بیتنده کجدی پناه امر صیغه اوزره اسم مصدردر نتکم مصدری اوناسکزنجی
قطعه نک یدنجی بیتنده کجدی میرخسرو بیت ای بدر ماندکی پناه همه
کرم تو ست عذر خواه همه شو صف ترکیبی دخی اولور ؞ ؞ ؞

کلبه کوچک حجره در مختصری خانه وشی

کلبه کافک ضمی ولامک سکونی و باء موحده نک فتحی و هاء رسمیه ایله بمعنی خانه
مختصر و منزل محقر و بیت صغیر که تنک و تاریک اوله حکیم انوری بیت محنت
زده که کلبه داشت بدمشت بانعمت و نازد بدمشی دی مبکشت بعض
فرهنکلرده کردک خانه مزین دیو تفسیر ایلدی مختصری خانه وشی تفسیر
تتمه سندن اولسه ده جائز و کلبه لفظ مراد فده اولسه جائز لکن لفظ وشی
کبی معناسنه ادات تشبیه اولرق نه قدر فارسی ایسه ده تفسیرده اولمق لازمدر فافهم

حق یولنه یاپلان تکیه کبی خانقاه

تکیه معروف فی سبیل الله بنا اولنان مسکن فقرا و مقر درویشان معناسنه عربیده
مطلقا طایانمق معناسنه بو معنی فارسیده شایعدر صائب بیت بر نتوان اصفهانا
دشمنی تکیه کردن ابلهیست پای چوبین سیل از پا افکند دیوارها خانقاه خانک
معجمه ممدوده نک فتحی و نونک سکونی و قاف ممدوده نک فتحی و اظهار ها ایله
معنی تکیه مرقوم خواجه حافظ بیت در عشق خانقاه و خرابات فرق نیست
هرجا که نیست پرتو روی حبیب هست قاف موضعنده کاف ایله خانگاه
دخی بو معنایه الفک تخفیفیله خانق و خانکه دخی جائزدر ؞ ؞ ؞

کاغذ زردی برات اسمنه طغرانشان

کاغذ زر یعنی یرلیغ مشهور یعنی ارباب وظائف و ارباب تیماره و یریلان
برات که بو مملکتلرده برات ما وراء النهرده یرلیغ جغتای دیه اولچار دیرلر
شیخ سعدی کلستان دیباجه سنده هجوفا کاغذ زری بر ند بود و بغند
منفهم اولان جزیه کاغذ لرینه و میری فرمانلرینه و منصب امرلرینه ده اطلاق
اولنور ایمش بعض شراح کلستان التون ورقه معناسنه دیو لغته بنا قلدقلری
کبی مراد دکلدر بلکه مرام معنای ترفیقچه نکه معنای ترکیبی سی اتفاقا کاغذ
دیمک اولور زیرا کاغذ غینی معجمه نک فتحیله مضبوطدر لکن بعض اوقات یازر
کسریله

کسریله سویلرلر غلطدر صواب اولان فتحیله در زر التون اولدیغی بو بکی می
ایکنجی قطعه نک یدنجی بیتنده کجدی برات السنه ناسده مستعملدر شاعر
بیت هر کس بقدر خویش کرفتار محنتست کس را نداده اند برات مسلمی
طغرا طانک ضمی و غینی معجمه نک سکونی و راء ممدوده ایله برات و فرمانه
اولنده اولان القاب و نشان معناسنه میر نظمی بیت از صنع خداست
ان دو ابرو طغرای لطیف حسن دلجو والقاب که عنوان مکتوبه و منشورده یازیلور

پادشاهک ویردیکی دیرلک ایمش نان شاه

چونکه نان اتمکدیو اوننجی قطعه نک اوننجی بیتنده کجدی شاه پادشاه
دیو قطعه رابعه نک بیت رابعی شرحنده کجدی ؞ ؞ ؞

ضاربه کریوه دمی یول کوستریجی رهنمون

کریوه کاف فارسیه نک و راء ممدوده نک کسرلری و واوک فتحی و هاء رسمیه
ایله طاغده اولان ضارب و بیلاک معناسنه شیخ اوحدی بیت دیده
انداز پس کریوه غیب رب خندرا بدبده لاریب رهنمون وصف ترکیبیدر
چونکه نمون نمودندن لفظندن امر حاضر یا خود اسم فاعل مخففدر یا خود
اصلی نمونده راه ایدی بعد التقدیم والتاخیر تخفیفا ایچون هاء رسمیه حذف اولنور
رهنمون اولدی نمونه چشنی و نشانه معناسنه عرب تعریب ایدوب نموذج دیدیلر

ایشلک اولان اولو یول ادی ایمش شاهراه

ابو المعانی بیت ز شاهراه نجات بمنزل مقصود دوام عنایت و لطف
اکر شو هراه معنای ترکیبی سی بیوک پادشاهی دیمکدر ؞ ؞ ؞

ویرمه مده چک بکشی قومه دیمکدر منه

مده نهی حاضردر نتکم امر حاضری قطعه اولانک یدنجی بیتنده کجدی اولنده که
میم ادات نهیدر که سبق فی الاوح البسیطة بکش امر حاضردر مصدری کشیدن
لفظی قافک فتحی قطعه نک یدنجی بیتنده کجدی اولنده کی یاء موحده صلادر منه
اظهار ها ایله نهی حاضردر نتکم جمع مضارعی اون یدنجی قطعه نک بیت
اخیرنده کجدی اولنده کی میم ادات نهیدر کما سبق انفا ؞ ؞ ؞

ال بستان ایستر جدی ایستمه دینسه نخواه

بستان امر حاضردر مصدری ستادن لفظیدر قافک فتحی قطعه نک ایکنجی بیتنده

۱۹۹

کجدی چونکه مستقبلاتی شد و داوزنه نونک الف اولرینه تقدیمیله سنا ند
وستانند کلور اولنده کی بای موحده صله در کماسبق فی الادوات البسیطة جوی
امر حاضردر یکرمی دوردنجی قطعه نک وقرق دردنجی قطعه نک بیت اخیرلرنده
کجدی بخواه نهی حاضردر مضارع مخاطبی محل مزبورده کجدی اولنده کی میم ادات نهیدر

آنسز اولان ناکهان هم دخی ناکاه ایمش

ناکهان کاف فارسیه ایله آنسز یعنی بی وقت معناسنه کمال اسماعیل بیت ازین
بشارت خرم که ناکهان آمد ÷ هزار جان غمین کشته شادمان آمد ناکاه
مثله لطیفی بیت آنکه ناکاه کسی کشته بجای نرسید ÷ وین بتمکین فضیلت
بکذشت از همه چیز ÷ بو ایکی ترکیبده دخی مستعملدر ÷ ÷ ÷

وقته دی هنکام وکاه کاهیجه دیمکده کاه

هنکام کاف فارسیه ایله یعنی وقت وزمان مثلا هنکام کل وهنکام جوانی
دیرلر شاعر بیت کر نیزی بهنکام فرزانکیست ÷ ستیزی نه برجای دیو
انکیست کاه کاف فارسیه ایله یعنی وقت وزمان هنکام کبی حکیم سنایی
بیت کاه آن آمد که با مردان سوی میدان شویم ÷ یکره از کیوان برون آییم
بر کیوان شویم ÷ هم دخی مکان ومحل معناسنه دخی کلور جهان بو اجلدندر هم
اسم زمان وهم اسم مکان اداتی دخی اولور لکن آخره لحوق شرطیله مثال کم
زمان سحرکاه وصبحکاه کبی مثال اسم مکان تکیه کاه وتختکاه کبی ایکی معنایه
شیخ نظامی بیت بایینی جمشید هر روز کاه شدی بر سر کاه هر صبحکاه
وکاهیجه معناسنه کلدیکی دخی بوندندر استر نیک معرفت یابنمه کلدی دیو
تفسیر در کر تو نخواهی هم نزد منی او بخواه کر اداتی شرطیدر
کماسبق فی الادوات المرکبة تو سن دیو اوچنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی
نخواهی یکرمی دوردنجی قطعه نک بیت اخیرنده کجدی هم معرفت دیو اونی
یدنجی قطعه نک بیت اخیرنده کجدی نزد نونک فتحی وزای معجمه نک سکونی
ودال ایله عربیده عند وحضرت معناسنه مثلا نزد منی دیرلر یعنی یانمده
دیمکدر شیخ عمر خیام رباعی کفتی که کنه بنزد من سهل بود ÷ این نکته نکوید
آنکه از اهل بود ÷ علم ازلی علت عصیان بودن ÷ نزد عقلا ز غایت جهل بود
منی بن دیو اوچنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی او دوردنجی بیتنده کجدی

بخواهی

بخواهی امر حاضردر مضارعی آنفا کجدی بای موحده صله در ÷

٥٢ بود این قطعه ام رخسار دانش را چو آیینه

بود این قطعه یکرمی بشنجی قطعه نک عنوانده کجدی ام همزه نک فتحیله ضمیر
متکلمدر کماسبق فی الادوات رخسار یکنی دیو یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی
بیتنده کجدی دانش علم دیو اوننجی قطعه نک بیت عاشرنده کجدی
را اداتی مفعولدر کماسبق فی الادوات چو اداتی تشبیهدر کماسبق ایضا
آیینه فارسیده ترکیبده دخی شایعدر عربیده مرآت کبی ترکیبده کنی رنکی
دیرلر شیخ سعدی بیت تامل در آیینهٔ دل کنی ÷ صفایی بتدریج
حاصل کنی حاصل معنی بو قطعه م علم یکانه آیینه کبی اولور ÷

دی رسم وعادته آیین البته هر آیینه

آیین همزهٔ ممدوده نک فتحی ویاء تحتیه ممدوده نک کسری ونون ایله یعنی رسم
وعادت ویعنی روش واسلوب وطرز شیخ سعدی بیت کس این رسم
وترتیب وآیین ندید ÷ فریدون با آن شکوهی ندید هر آیینه یعنی لابد
والبته خواجه سلمان بیت کر بنکرد عروس جمالت در آیینه ÷ خود بینی شود هر آیینه — آن به که ننکرد ÷

قدیمی اولدی دیرین هم اول معناده دیرینه

دیرین آخرنده یاء تحتیه نسبیه ونون موکده ایله یعنی قدیمی وازلی چونکه
دیرکیج دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی دیرینه هاء رسمیه
ایله مثلا ابو المعالی بیت بنده دیرینه را لطف وکرم داشتنی عادت دیرینه کن در — شیم مهتران

بو ایمش بر خزینه خسرو پرویز وقتنده

بو مصراعک تفسیری در مفسری مصراع ثانیده کلور خسرو پرویز نوشیروانک
اوغلو هرمز تاجدارک اوغلونک اسمیدر شیرین ایله حکایه سی مشهوردر
اکا خسرو پرویز دیو وجه تسمیه ده بر قاچ وجه واردر چونکه خسروه پادشاه
دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی کلام پرویز بای فارسیه نک فتحی
وراء نک سکونی وواو ممدوده نک کسری وزای معجمه ایله مضبوطدر بش معنایه
کلور اول یعنی منصور ومظفر ثانی یعنی عزیز ومحترم ثالث یعنی هادی
ورهبر رابع یعنی ماهی چونکه شاه مزبور بالفعل سوبدی خامس شکری سوزدن
صافی ایدجک التدر بونکرک جملسنده خسرو مذکوره پرویز تسمیه سنده مناسبت ظاهردر

که کنج شایکان دیرلر خزینه دائی کنجینه

کنج خزینهٔ مزبوره نک اسمیدر خواجه سلمان بیت یک حدیث تراخرد بجرد
و دیبصد کنج شایکان بکشد خزینهٔ مزبوره یه کنج شایکان دیو تسمیه ده
وجوه متعدده واردر چونکه کنج خزینه دیوان اوچنجی قطعه نک بیت
اولنده کچدی شایکان شینک بجی یمدوحه نک فتحی ویاء تحتیه نک سکونی
وکاف فارسیهٔ ممدوده نک فتحی ونونی ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی کثرت
بسیاری کبی ثانی بمعنی وسعت فراخی کبی ثالث اجرتسز ایش معناسنه
شاهکار کبی خزینهٔ مزبوره یه کنج شایکان دیدکلری کثرتندن و وسعتندن
واجرتسز الدیکندن ایچوندر زیرا اصلی شویله درکه شاه مزبورک
زماننده بر حریف چفت سورر کن صبانی دموری حلقه یه کچوب قوپاردقده
بر عظیم دفینه ظاهر اولور واروب خسرو پرویزه خبر ویرر خسرو دخی معتمد
اولدیغی ادملر کوندروب خزینه یی چقاردر اول وقتدن بروا اول خزینه یه
کنج شایکان دیو تسمیه ایلدیلر کنج لفظی اولمقدر فقط شایکان دخی
شایکان اول معنایه در شمس فخری قطعه شیخ ابو اسحق بن محمود شاه
شاه عادل هست شاه عبید ان ٭ انکه بکشد بپیش رایش سر غیب ٭
روشن و ظاهر چو نقش پرنیان ٭ انکه باشد کمترین بخشایشش ٭ از کف
او کنجهای شایکان ٭ کمال پاشاده دقائقده دیرکه شایکان اصلنده شاهکان
ایدی شاهه لائق وقیمتلو معناسنه معنای کلیسی حسبیله بنجه مقاملرده
استعمال اولنور از جمله شعرا شعرلرنده قافیهٔ شایکانی دیوب کثرتندن
کنایه ایدرلر و قافیه نک بر نوعنه دخی شایکان دیرلر مقبول دکلدر سواده
نسبت ایدوب شایکانی دیرلر کنجینه کاف فارسیه نک فتحیله بمعنی خزینه
کنج کبی بعض فرهنکلرده کلار دیو مسطوردر ٭ ٭ ٭ ٭

بوجق بیغوله کاشانه دیمکدر مختصر خانه

بیغوله باء فارسیه نک فتحی ویاء تحتیه نک سکونی وغین معجمهٔ ممدوده نک
ضمی ولامک فتحی وهاء رسمیه ایله بمعنی کوشه وبوجق امیر خسرو بیت همی
هستی خود بیکسو کنم ٭ به بیغولهٔ نیستی خو کنم کاشانه کاف ممدوده نک
فتحیله بمعنی مختصر خانه کذا فی فرهنک جهانکیری شیخ سعدی بیت چو خلقت

درمیان

درمیان امد بخواهم شمع کاشانه ٭ تمنای بهشتم نیست چون دیدار
بینم ٭ فرهنک شعوریده قیشلق اوی وشاهنشینلو خانه وجای
عشرت واشیانهٔ مرغان واقعدر ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

دوشرمی کستردیو کدن طوقنمش نسنه بشمینه

می ادات حالدر کما سبق فی الادوات المرکبة کسترد کاف فارسیه نک ضمیله
کستریدن لفظندن مضارعدر نتکم ازرا هزی بکرمنجی قطعه نک ایکنجی
بیتنده کچدی بشمینه یاء تحتیهٔ سنبیه ونون مؤکده وهاء رسمیه ایله یوکدن
طوقنمش نسنه چونکه پشم یوک دیو ایکنجی قطعه نک طقوزنجی ٭
بیتنده کچدی همدخی نبل حلواسی که کتان حلواسی معناسنده کلور

خصومت دوشمنی ودوستی معناسی فلتدر

دوشمنی ودوستی اخرلرنده اولان یاء تحتیه مصدریه در دشمن دوست
ذکیده دخی شایعدر شاعر بیت مزرس از دوشمنی که دوست
خوبست ٭ حذر از دشمنی که دوست خوبست فلت عربیدر دوستلق معناسنه

کوکلده اولمسه کیزلی عداوت دینلدی بیکینه

بی ادات نفیدر کما سبق فی الادوات المرکبة کینه هاء رسمیه ایله بمعنی عداوت
خفیه نتکم کین کینزلو غضب دیو یکرمی برنجی قطعه نک التنجی بیتنده کچدی
مبر نظمی بیت مکن با هیچ کسی زنهار کینه ٭ ز کینه دار صاف وپاک سینه ٭

طوطاق طوطاغه اولسه لب بلب امک مکیدن هم

لب بلب بینهما ده اولان باء موحدهٔ مفتوحه ادات توسلدر لب طوطاق
دیو یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی مکیدن ممک فتحیله مصدردر
عربیده مص ورضاع کبی کمال خجندی بیت بچیین زلف رخت رشک
صورت چنیست ٭ ز وقت شیر مکیدن لب تو شیر نیست ٭

کوکس کلسنه کوکسی اوستنه دیرلر سینه بر سینه

سینه کوکس دیو یکرمی یدنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی بر بمعنی
علی کما سبق فی الادوات المرکبة سینه قد سبق انفا ٭ ٭ ٭

دیخورمش ذنکله جق جق ایدن ظنکالی ابقده ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

ذنکله ذاء عربیه نک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیه نک ولامک فتحیله

وهاء رسمیه ایله خلخال دیرچلاجل که عودتلر ایاغنده وقت حرکتده صدا ویرر

بلازک کم طاق ومجوبه لرقولینه دستینه

دستینه یاء تحتیه نسبیه ونونك سكونیله وهاء رسمیه ایله بلازك مرقوم معناسنه چونكه

کمت ال دیو بکری یدنجی قطعه نك بیت رابعنده کلدی هم دخی دستینه لعل

ویاقوت والماسلندن مرصع قولباغی معناسنه ده کلور مثلا جامی بیت ؛

ردستینه دو ساعد داده رونق ؛ دزد کرده وماهی را مطوق ؛ ؛

سه‌شنبه صالی کوننده چارشنبه اربعاء درهم

بو مصراعده اوچ کلمه مصراعده ایام اسبوعك اسامیسنی بیان ایلدی چونكه

شنبه شینك معجمه نك فتحی ونونك سكونی وباء موحده نك کسری واظهار هاء ایله

جمعه ایرته سینك اسمیدر صائب تبریزی بیت فکر شنبه تلخ دارد جمعه

اطفال را صحبت عشرت امروزنی اندیشه فردا خوشست شاعر بیت من

که بودم رونق کوی خرابات این زمان ؛ آفتاب شنبه وابر شب آذینه ام ؛

باقیسنك اسمیسنده ترتیب اوزره اسماء عددی شنبه اوکنه کتیروب

یوم احده یك‌شنبه یوم اثنینه دوشنبه یوم ثلثایه سه‌شنبه یوم اربعه‌یه

چهارشنبه یوم خمیسه پنجشنبه جمعه‌یه آذینه دیرلر نتکم بونلری بو دورت

مصراعده بیان ایلدی نکته یوم ثلثایه اهل اسلامبول واطرافی صاد ایله

صالی بزم حوالیمزده سین ایله سالی دیرلر فاحفظ ؛ ؛ ؛

خمیسه پنجشنبه دینیلدی یوم جمعه آذینه

پنجشنبه قد سبق آنفا آذینه همزه ممدوده نك فتحی وذال معجمه نك کسری

ونونك فتحی وهاء رسمیه ایله یوم جمعه معناسنه خاتم کاشی بیت خامش

نشود طفل دبستان محبت ؛ این مدرسه را شنبه وآذینه نباشد ؛ اصلی

هاء رسمیه سز پادشاهلرك بزکی وطونماسی معناسنه اولان آذین ایدی

جمعه وعید معناسنه نقل ایدوب علامت ایچون هاء رسمیه زیاده ایلدیلر

دی شنبه یوم سبته هم احد یکشنبه اولمشدر بیانی قد سبق مبارك یوم

اثنینك دوشنبه دندی آدینه یوم اثنینه مبارك دیو بیوردی نفس

الامرده کانه معناده ضمامه مسك ایلدی فلذا دره تغنیه اسامه اسبوعده

شنبه ایله مرکب اولان اسماء عددك اخرلری ساکندر نهایت حرکه ویرلسه

ضرورت

ضرورت شعر ایچون اولور هم دخی شنبه لفظی مفرد اولسون یاخود غیری ایله مرکب اولسون

هانك اظهاری وماقبلنده باء موحده نك کسریله در هاء رسمیه او قیمق غلطدر فاحفظ

شکرگفتار اولوردی طوطی طبعم کبی هرکس

شکرگفتار راء اولانك سكونیله وصف ترکیبیدر شکر سوزلو معناسنه چونكه

شکر بیانی اون بشنجی قطعه نك عنوانندنه کلدی گفتار سوز معناسنه در بیانی

قطعه ثانیه نك بیت ثانیسی شرحنده کلدی طوطی معروف ومشهوردر

قوشدر خواجه حافظ بیت واله وشیداست دائم همچو بلبل در قفس ؛

طوطی طبعم زعشق شکر وبادام دوست ؛ فضولی بیت ایسك طوطی‌یه

تعلیم اداء کلمات ؛ سوزی انسان اولور اما اوزی انسان اولماز ؛

مصفا ایتمیجه سینه سین مانند آیینه

مصفا اسم مفعولدر عربیدر مصدری تصفیه در مانند کبی دیو قطعه

ثانیه نك بیت فاسنده کلدی آیینه بیانی دو قطعه نك عنوانی شرحنده کلدی

٥٢ قطعه همچو گل در شیشه

قطعه قطعه اولی عنواننده کلدی همچو کبی دیو اللنجی قطعه نك بشنجی بیتنده

کلدی گل یاء تحتیه وحدت ایچوندر در بمعنی فی ادات ظرفدر کما سبق فی الادوات

المرکبه شیشه بو قطعه نك دوردنجی بیتنده کلور حاصل معنی قطعه دخی بر گل کبی شیشه ده

کار پنهان دی کیزلو ایشه

کار ایش دیو بکرمی برنجی قطعه نك التنجی بیتنده کلدی پنهان کیزلو

معناسنه مقابلی پیدا وآشکاردر خواجه حافظ بیت دل می رود زدستم

صاحب دلان خدارا ؛ دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا ؛ ؛

بیلدی جاسوسی بدانست ایشه

بدانست ماضیدر یکرمی طقوزنجی قطعه نك بیت ثالثنده بردنی کلدی

اولنده کی باء موحده صله در کما سبق فی الادوات البسیطه ایشه همزه

ممدوده نك کسری وشین معجمه نك فتحی وهاء رسمیه ایله بمعنی جاسوس دیده بان

کبی ابو الحسن شهید بیت ؛ دد کوی تو چو ایشه همیکردن نگاه ؛ بوز دیده تا

مکرت ببینم بیام ودر ؛ هم دخی اودمانی معناسنه ده کلور پیشه کبی ؛ ؛

کاردان ایش بیلیجی مرد آدم

دکی بعضلرینك اسقاطی الاوقات

کاروان وصف ترکیبیدر چونکه دان وصف ترکیبی اولدیغی حالده قوة التبنی قطعه‌نک بیت ثالثنده کچدی

فکر ایدر یعنی کند اندیشه

کند کافک ضمی ونونک فتحیله مضارع مفرد غائبدر تکم نفس متکلم وحده‌سی اوچنجی قطعه‌نک اون ایکنجی بیتنده کچدی اندیشه همزه‌نک فتحیله اندیشیدن لفظندن امر حاضر آخرینه هاء رسمیه الحاقیله اسم مصدردر بمعنی فکر و تأمل شاعر قطعه بارها با خود این قرار کنم ✿ که دوم ترک عشق یار کنم ✿
باز اندیشه میکنم که اگر ✿ نکنم عاشقی چه کار کنم ✿ ✿ ✿

مقص گاز و بیغه دی بروت

گاز کاف فارسیه ممدوده‌نک فتحی و زاء معجمه ایله انواع مقص معناسنه عربیده مقراض کبی مقص دخی عربیدر لکن ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی حکیم انوری بیت پایم ار حطه فرمان تو بیرون نشود سرم از پیش تو چون شمع ببرند بگاز بروت بای موحده‌نک و راء ممدوده‌نک ضمی و تاء فوقیه ایله بیق که عربیده شارب کبی فارسیده سبلت دخی دیرلر ✿

هم صقال ریش صچی قدر ریشه

ریش راء ممدوده‌نک کسرۀ صریحه‌سی و شین معجمه ایله صقال که عربیده لحیه کبی کمال اسماعیل بیگ درحق کمال خجندی بیت آن خجندی ریش بزرگ دارد از غایت بزرگیش دهر ریش میتوان گفت همدخی یوک و تقوی معناسنه ده کلور فاما که اماله ایله ریش یاره دیو اوزنجی قطعه‌نک یدنجی بیتنده کچدی ریشه هاء رسمیه ایله صچاق معناسنه هر نه که اولورسه اولسون صائب تبریزی بیت با عقل گشتم همسفر یک کوچه راه از بیکسی ✿ شد ریشه ریشه دامنم از خار استدلالها ✿ همدخی وجودده بتن قیل معناسنه کلور

مشکن قیرم حذر قیل زنهار

مشکن نهی حاضردر اولنده کی میم ادات نهیدر مصدری شکستن لفظیدر چونکه مستقبلاتی سینک نونه ابدالیله شکند و شکننده کلور تکم ماضیسی طقوزنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کچدی زنهار زاء معجمه کسریله امر حاضردر بونده یاء تحتیه ایله زینهار دخی لغتدر مصدری زنهاریدن لفظیدر لفظیدر شیخ بیت زینهار از قرین بد زنهار

وقنا

وقنا ربنا عذاب النار ✿ بونده شفقه امان و عهد و پیمان و شکایت معنالرینه کلور

آبگینه دخی مینا شیشه

آبگینه همزۀ ممدوده‌نک فتحی و بای موحده‌نک سکونی و کاف فارسیۀ ممدوده‌نک کسری و نونک فتحی و هاء رسمیه ایله صرچه شیشه معناسنه حکیم سوزنی قطعه زان شرابی صفه در باید حزم ✿ و یاقوت فام ✿ کز فروغش سیمگون ساغر شود یاقوت سان ✿ ز آبگینه عکس او چون نور بر دست افکند ✿ دست بیرون کرد پنداری کلیم از بادبان ✿ همدخی شراب معناسنه و الماس معناسنه ده کلور کمال پاشازاده بیورر که آبگینه لفظ مرکبدر آب ایله آگین لفظندن چونکه آگین آبج و جعف دیو جعف معناسنه در الفی تخفیفا حذف اولنوب آبگین اولدی بعده علامت نقل هاء رسمیه زیاده اولدی بو تقدیرجه ابجنده شراب اولمق شرطدر دیدی انتهی مینا میم ممدوده‌نک کسری و نون ممدوده‌نک فتحیله یعنی شیشه و صرچه ایضا صائب بیت بیاض کردن مینا نمودم اهل تقوی را ✿ کشیدم سرمه از آب زمرد چشم افعی را شیشه دخی فارسیده ترکیده شیوعی حسبیله تفسیر قلندی استعاره طریقیله افلاکه دخی دیرلر شاعر بیت طبیبا نزا مگر این نکته حل نیست ✿ که در نه شیشه داروی اجل نیست

اجرتیله ایش ایدندر مزدور

مزدور اسم منسوبدر چونکه مزد اجرت دیو مصراع ثانیده کلور و ور ادات تشبیهدر کما سبق فی الادوات المرکبه حکیم سنائی بیت هم شاگرد او مدرس شان ✿ همه مزدور او مهندس شان ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿

مزد اجرت دخی صنعت پیشه

مزد میمک ضمی و زاء معجمه‌نک سکونی و دال ایله بمعنی اجرت و جزا و ثواب پیشه بای فارسیۀ ممدوده‌نک کسری و شین معجمه‌نک فتحی و هاء رسمیه ایله بمعنی صنعت و حرفت

بیخ کوک اولدی قوپرمق کندن

بیخ بای موحدۀ ممدوده‌نک کسری و خاء معجمه ایله کوک و اصل درخت معناسنه شیخ سعدی بیت اگر ز باغ رعیت ملک خورد سیبی بر آورند غلامان درخت او از بیخ کندن کافک فتحیله مصدردر قوپرمق و قازیمق معناسنه عربیده قلع و حفر کبی

نی قلمدر نیش لکد پیشه

لی نونک فتحی و یاء تحتیه نک سکونی ایله نای لفظندن مخففدر مطلقا قمش معناسنه
عربیده قصب کبی همدخی بر معروف دودک معناسنه حضرت مولانا بیت بشنو از نی
چون حکایت میکند ❊ از جداییها شکایت می کند بیشه باء موحدهٔ ممدوده نک
کسریله و شین معجمه نک فتحی و هاء رسمیه ایله میشه لک و چنکلستان و نیستان
معناسنه شاعر رباعی در قدبسه تیغ بیشه ماست ❊ مردی و هنر همیشه
اندیشه ماست ❊ هر شیر که در جهان شکاره کیرد ❊ بر مردان داند که آن هم بیشه ماست ❊

دیرکه دیندی ستون بالته تبر

ستون سینک و تاء فوقیه ممدوده نک ضمندی و نون ایله دیرکه اغاج اولسون
طاش اولسون تکم قبه یه وداقی ستونه دیرلر فاما که عربیده اغاج دیرکه
خشب و طاشدن دیرکه هاتفی بیت ستونهای دولت بدو لتسرای ❊ ستون
وار هر سوکشاده بپای تبر تاء فوقیه نک و باء موحده نک فتحیله و راء ایله بالته معناسنه عربیده فاس کبی

دربو سوهان کسر در تیشه

سوهان سینک ممدوده نک ضمی و هاء ممدوده نک فتحی و نون ایله دکچه و ایکه معناسنه
ابو المعانی بیت شاخ عمر از نیش داصد دیع ❊ کرمحنت قطع با سوهان غم ❊ الفکه
حنفیله سوهن دخی دیرلر تیشه تاء فوقیه ممدوده نک کسری و شین معجمه نک
فتحی و هاء رسمیه ایله کسرکه عربیده قدوم کبی همدخی طاش کسدکلری کولنک معناسنه
٥١٥ کلور شاعر عاشق از همه فنی باعث فارغ بالیست ❊ کوهکن سنک تراشست بهم تیشه

کیجه کوندزده شبا نروز همان اوقو بیل ایله ذوق و عیش

عیش بمعنی عشرت و راحت عربیدر فارسیده دخی شایعدر شبانروز بینهما اولان
بجکلک الف نون سل و نون تاکید نوسل ایچوندر روز و شب ایکیسی قطعه نک یدنجی بیتنده

٥٤ خوشا این قطعهٔ رعنا بمصراعهای نوجسته

خوشا خاء معجمه نک ضمی و واو مجهول و شین معجمه ممدوده نک فتحیله کوزل
معناسنه عربیده طوبی کبی حکیم رکنا بیت خوشا هنکامهٔ عشق مجازی ❊ خوشا
هنکام عشق و عشقبازی ❊ این قطعه قطعهٔ رابعه نک سنوالنده کچدی رعنا
بیانی قطعهٔ ثانیه نک سنوالنده کچدی بمصراعها اولنده کی باء موحده مع معناسنه
مصراعهای جمع مصراعدر چونکه هاء ادات جمعدر نوجسته واو ایله و نون و معنا
بو قطعه نک بیت خامسنده کلن رجسته معناسنه در واصل معنی نه کوزل بودر بر قطعه ابو مصراعدر ایله

قیدرسک

قیدرسک بشکنی بب دیمک آهسته آهسته

بشکنی مضارع مفرد مخاطبدر اولنده کی باء موحده صلهدر تکم نهی حاضری
بوندن مقدم کچن قطعه نک بیت رابعنده کچدی آهسته آهسته همزه لرک مدیله
حباب بیت بسا نر بقل کرد از خم شراب آهسته آهسته بر آمد زبس کوه
افتاب آهسته آهسته حکیم شفایی بیت صبا دست درآن پیرهنی انداز ❊ بکه
کل دکربیا لش بدزد و بمن انداز ❊ آهسته بو بیتنده مکرر دکلدر ❊

قدح طولسه پیاله دی قرلمش داغ اشکسته

پیاله باء فارسیه نک کسری و یاء تحتیه ممدوده نک و لامک فتحلری و هاء رسمیه ایله
شراب طولو قدح معناسنه طالب آملی بیت اوداق کهنه کربی کهنه میرسد ❊
دوقی که در پیاله بود در ساله نیست اشکسته همزه نک کسریله اسم مفعولدر
مصدری اشکستن لفظیدر همزه نک حذفیله مخففی شکستن لفظیدر

نماسه اولیا یعنی جماداته دی بربسته

بربسته معنای ترکیبیسی بغلنمش میوه دیمکدر چونکه بر میوه دیو اللنجی
قطعه نک اونبجی بیتنده کچدی بسته بغلنمش دیو اون بدنجی قطعه نک دوردنجی
بیتنده کچدی بو تقدیر اوزره معنای مزبوره مناسبت ظاهردر ❊

انک ضدی دخی بیره دوشنمش سبزه بررسته

بررسته معنای ترکیبیسی صف اولمش میوه معناسنه چونکه رسته صف دیو
اوتوز طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی بونده دخی مناسبت غیر خفیه در
سبزه یشل دیو فرق بربجی قطعه نک بشنجی بیتنده کچدی لکن بو مقامده تفسیردن جزدر

اکا بر قابوسی ایشکنه درکاه دیرلر کیم

درکاه بو معناده مجازدر فاما که حقیقتده حق تعالانک باب معنویسیدر
خواجه حافظ بیت هر که خواهد کو بیا ❊ و هر چه خواهد کو بکو ❊ کیر و باز
و حاجب و دربان این درکاه نیست ❊ لکن معنای مجازی متعارف اولمغله ناظم
تحریرانی اخذ ایلدی اصلنده اسم مکاندر چونکه در قپو دیو فرق التنجی قطعه نک
دوردنجی بیتنده کچدی کاه ادات اسم مکاندر کما سبق فی الادوات ❊

ایشکدر آستان و آستانه دانی آخسته

آستان همزه نک مدیله مطلقا ایشک معناسنه عربیده عتبه کبی خاصة درکاه

پادشاهان و مرقد انبیا علیهم السلام معناسنه ده کلور طالب آملی در منقبت
علی رضی الله تعالی عنه بیت همانکه فخر کنان ز آستان او ویند مقدسان فلک
با جباه کرد جباه ✿ آستانه هارسمیه ایله مثلدر ونه بیت رخ سوده کعبه بر در
دو دیوار خانات کلهای بوسه ریخت بر آستانه ات ✿ آخسته همزه ممدوده نک
وخا معجمه نک فتحه‌سی وسینک سکونی وتا فوقیه نک فتحی وها رسمیه ایله مثلدر ایضا میر
نظمی بیت فرق دارد در رفعتهای ز نان ✿ یمنی در آخسته هم در آستان ✿ ✿

طبیبک باقدیغی قاروره ادی پیشیار اولمشی

پیشیار با فارسیه ممدوده نک کسری وشینک سکونی ویا تحتیه ممدوده نک فتحی
ورا ایله تشخیص علت ایچون علیلک بولنی الدقلری قاروره معناسنه شاعر
بیت دشمنت در جنک مرکست وسنو ✿ بو دنش پیش حکیمان پیشیار ✿ ✿ ✿

علاجک ادینه دارو دینور بیمار ایمش خسته

دارو دال ممدوده نک فتحی ورا ممدوده نک ضمی ایله یعنی دوا و علاج و مرهم
ابو المعانی بیت مریض عشق شدم ای طبیب خسته نم ✿ بغیر نوش لبت
دارویی نباید خوش ✿ بیمار با ممدوده نک کسری ومیم ممدوده نک فتحی ورا
ایله یعنی خسته و علیل مقابلی تندرست لفظیدر عرفی بیت کفن بیار
وتابوت وجامه نیلی کن ✿ که روزکار طبیب است وعافیت بیمار ✿ واستعاره
طریقیله چشم دلبرانه ده بیمار دیرلر اما خسته دینمز خسته فارسیده وترکیده مستعملدر

اکرچه صچرامق قاچمق خلاص اولمق ایمش جستن

جستن جیمک فتحی وسینک سکونی ایله مصدردر اوچ معنایه کلور اول صچرامق
معناسنه عربیده وثب کبی ثانی بمعنی کریختن عربیده فر وحذر کبی شاعر بیت
که نتوان ز بند چرخ رستن ✿ ز تقدیری که یزدان کرد جستن ✿ ثالث بمعنی
خلاص شدن خواجه سلمان بیت من مسکین بسودای پری رویی کرفتارم ✿ که باد صبح نتواند ببندد زلف او جستن

ایو مصراعه وصف اصطلاحی اولدی برجسته

برجسته مذکور جستن اوزرینه تحسین ایچون بر لفظی زیاده ایله برجستن
لفظندن اسم مفعولدر بو تقدیرجه مذکور اوچ معنایه اولمامالیدی لکن ایو
مصراعه وصف اولنسی اصطلاح اولمشی فلا مشاحة فی الاصطلاح فی نفس الامر
عنایت اولنسه مناسبت دخی ممکن اولور نوننه و واو ایله نو جسته دخی بو معنایه دنور

و واو

و واو ودا ایله نو رسته دخی کذلک فائده نو رسته اصلنده یکی قوپرلمش معناسنه در
هندی نو رسیده یعنی تازه تمام اولمش معناسنه ده کلور بعضیلر نو رسته یی
دانک ضمیله اوقورلر وتازه بیتمش معناسنه دیرلر چونکه رستن دانک ضمیله
بیتمک معناسنه بو صورتده فتحیله اوقومق تحریف وغلط دیو حکم ایدرلر ✿

حالی شوی دیده ارکورب ثیبه اولان عورت

شوی دیده یا تحتیه نک سکونیله مطلق ارکورمش معناسنه چونکه شوی ار دیمک
یکرمی اوچنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی دیده اسم مفعولدر مصدردی
فرق بشنجی قطعه نک بیت عاشرنده کچدی لکن بر قاچ قوجه دن قالوب ثیب
اولان عورتده عرف اولدی شاعر قطعه چو هر روزی بر و شوهر رسیده
زن دنیا هزاران شوی دیده ✿ مشو دادان بکرد او مکر دیده ✿ فریبیدی تران شوی دیده ✿

نکاحک ادیدر کابین ایاغی بغلو پابسته

کابین کاف ممدوده نک فتحی وبا ممدوده نک کسری ونون ایله مهر معناسنه که اکا
شمدی عرف ناسده نکاح دیرلر مجازا حتی فلان عورت نکاحنی بغشلدی
دیو تعبیر ایدرلر شیخ سعدی بیت با جوانی چو لعبت سیمین ✿ عقد بستش
بمبلغ کابین ✿ پابسته مرکبدر چونکه پا ایاق دیمکدر یکرمی یدنجی قطعه نک بیت
رابعنده کچدی بسته بغلنمش دیمکدر اون یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی

بو دستاویز سنبل زاده در ارباب عرفانه

دستاویز هدیه دیو فرق بشنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی
سنبل زاده ناظم تحریرک کنیه سیدر کما سبق فی الدیباجه ✿ ✿

کلستانی معارفدن کتورمش تازه کلدسته

کلستان دوردنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کچدی معارف معرفتک جمعیدر
کل معروف دسته دالک فتحیله کل وریحان ولاله وسنبل وامثالی شکوفه وسبزه
دسته سی وطوتیه دیرلر محمد شمسی بغدادی بیت صد دسته باد ان کل
اقبال در کفت ✿ برفرق دشمنان تو تیغ دو دسته باد ✿ بونلردن بشقه بر قاچ
معنایه دخی کلور اول قبضه خنجر وشمشیر وامثالی معناسنه ثانی اهل صنایعک
الدریک یاپشاجق یری معناسنه ثالث مجلس لکن بو اوچ معنایه ترکیده
صاپ دیرلر هودخی کلدسته منابه دیو اصطلاحانده کلور فانظر ✿ ✿

قطعه از درج سخن چون گهر ناسفته

قطعه از ایکیسی ده منفرقا قطعه اولی عنوانده کجدی درج دالک ضمی و رانک
سکونی وجیم ایله بمعنی حقه وبویدان یعنی زباد وغالیه قوید قلری حقه صغیره
وقیمتدار جواهر حفظ ایتدکلری حقه یه ده دیرلر و استعاره طریقیله محبوبلرک ک
دیشلرینی اینجویه تشبیه ایدوب دهاننه درج دیرلر ابو المعانی بیت بدکشش
پر از لعل ویاقوت نهد بر درج دیگر در خوشاب بو بیتده درج اولدن
مراد ساغری درج ثانیدن مراد دهن محبوبدر کانه بر درجی بر درج
اوزرینه قودی دیمک استر سخن سوز دیو اوتوز برنجی قطعه نک بدنجی
بیتنده کجدی چون گهر منفرقا یکرمی سکزنجی قطعه نک عنوانده کجدی نا ادات
تقیید کما سبق فی الادوات المرکبة سفته دالنمش دیو بو قطعه نک بیت رابعنده
کلور حاصل معنی دالنمدک گهر کبی کلام صحفه سنده قطعه ٭ ٭ ٭ ٭

عقلی طاغلمش وحیرانه دینور آشفته

آشفته همزه نک مدیله آشفتن لفظندن اسم مفعولدر یعنی سراسیمه ومختل
الدماغ وسرکردان وحیران طالب آملی بیت آشفته دماغم سر وبرگ
سخنم نیست ٭ دامنی چه کشایم که گلی در چمنم نیست ٭ ٭ ٭ ٭

هم او معناده هم آکشمش اولان آلفته

آلفته ایکی معنایه در اول وزنا ومعناده آشفته کبی قطیفی بیت چو دل در ال
غم الفته باشد همه حال بدنی آشفته ثانی آکشمش والفت وانسیت پیدا
ایتمش معناسنه ابو المعانی بیت بدرد هجر آلفتن عجبتر حال دشوارست

دلکشا قلب آچیجی اولدی سیره گلگشت

دلکشا روی محبوبه ومکان خوبه وامثالنه صفت واقع اولور مثلا روی
دلکشا ومکان دلکشا دیرلر اصلنده وصف ترکیبی در قلب آچیجی معناسنه
چونکه دل قلب دیو اونیدنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کجدی گشا کافک
ضمیله امر حاضر یا خود اسم فاعل مخففدر نتکم امر حاضری یکرمنجی قطعه نک
بیت ثانیسنده کجدی حمدی دلکشا شیرازده بر باغچه دیو مثنوینک
یوزیتمش سکزنجی بیتنده کلور گلگشت کاف فارسیه نک ضمی ولامک
سکونی وکاف فارسیه ثانیه نک فتحی وشینک معجمه نک سکونی وتاء فوقیه ایله

مطلقا

مطلقا سیره وتفرجگاه وچمنزار معناسنه ابو المعانی بیت باری گلکند بجنم که
باری بآن گلرخ روم گلگشت صحرا بعضیلر کاف ثانیه عربیه ومکسوره در
گل اکیلدکی معناسنه دیو ضبط وبیان ایلدیلر زعم باطلدر صواب اولان فقیرک
ضبط وبیان ایلدیکی کبی در چونکه گشت کاف فارسیه نک فتحیله سیر وتماشا
معناسنه در نتکم بو مقامک تفصیلی دخی مثنوینک یوز یتمش طقوزنجی بیتی شرحنده کلدی فانظر

هم شکوفه چیچک آچلمش اولان اشکفته

شکوفه شینی معجمه نک ضمیله مطلقا چیچک معناسنه کرک اغاجده وکرک حاصل
اولسون بعضیلر شینی معجمه نک کسریله ضبط ایلدیلر اشکفته همزه نک ضمیله
اسم مفعولدر مصدری اشکفتن لفظیدر نتکم مخففی قرق بشنجی قطعه نک اون اوچنجی بیتنده کجدی

طتلو اویقویه شکرخواب دی خفتن اویومق

شکرخواب رانک سکونیله طتلو اویقو معناسنه چونکه شکر معروفدر لکن
بو مقامده مجازا طتلو معناسنه خواب اویقودر بو قطعه خامسه نک ایکنجی بیتنده
کجدی کاهیجه خوابی حذف ایدوب طتلو اویقو معناسنه شکر دخی دیرلر خفتن
خا معجمه نک ضمیله مصدردر عربیده نوم کبی خواجه حافظ بیت گفتم ای
مسند جم جام جهان بینت کو گفت افسوس که آن دولت بیدار بخفت

اویومش یاتمش خسبیده دینور هم خفته

خسبیده وخفته ایکیسیده خا معجمه نک ضمیله اسم مفعولدر اولکی
مصدری خا معجمه نک ضمی وسینک سکونی وباء موحده ممدوده نک کسریله خسبیدن لفظیدر

پیلور چرچی دیمک پیله حریره دینور

پیلور بونجق جنجق وامثالنی نسنه صاتر کسنه معناسنه که اکا ترکیده چرچی
دیرلر شیخ سعدی قطعه زبان در دهان ای خردمند چیست کلید در گنج
صاحب هنر چو در بسته باشد نداند کسی که جوهر فروشست یا پیلور
اصلنده اسم منسوبدر چونکه پیله باء فارسیه ممدوده نک کسری ولامک فتحی
وهاء رسمیه ایله ابریشم وحریر معناسنه وچرچی آلتی معناسنه ایدی وادات نسبت
اولان ور ایله تعانق ایدنجه تخفیف ایچون هاء رسمیه حذف اولنوب پیلور اولدی

بو بیجه سفته ایمش داخی دلنمش سفته

سفته سینک فتحی وفانک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله بر شهرده

براومه بر مقدار انچه دیروب شهر اخذه بشقه ادمه الق اوزره اولان
معامله در که عربیده سنجی ولسان رومده یوبیچه دیرلر سفته سینک
ضمیله سفتی لفظندن اسم مفعولدر دلنمش معناسنه عربیده مثقوب
کبی هدنی هدیه وتحفه معناسنه وحلقه ذرین معناسنه ده کلور

فهه وفه کودکه دیندی سپورکه جاروب

فهه فانک وهانک فتحری وهاء رسمیه ایله کودک جامور کودکی اولسون کرک
کمی کودکی اولسون عربیده کلامده عاجز اولانه فهه دیرلر فه فانک فتحی
وهانک اظهاریله مثله جاروب سپورک معناسنه عربیده مکنسه کبی خواجه
سلمان بیت روضهٔ پاک حسینی است اینکه مشکینی زلف حور خویشتن
دابسته بر جاروب این جنت سرا صحنده وصف ترکیبی در مکان سپورجی
معناسنه چونکه جامکان دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی جاروب
رفتن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر تکم اسم مفعولی
مصراع ثانیده کلور بعضیلر باء فارسیه ایله اوقورلر غلطدر فافهم

جاروبه دی سپوردندی سپورلمش رفته

جاروبه هاء رسمیه نسبیه ایله سپوردندی معناسنه عربیده کناسه کبی رفته
رانک ضمی وفانک سکونی ایله رفتن لفظندن اسم مفعولدر میر نظمی بیت
بلشکان خاکراه یار رفته در دریای اشک چشم سفته مستقبلاتی فانک
باء موحده یه ابدالیله وقبله بر واو زیاده سیله روبد وروبند کلور

تو مپندار که سن صانمه که دائم بیلورم

تو سن دیو اوچنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی مپندار نهی حاضردر چونکه
میم مفتوح اداتی نهیدر کما سبق فی الادوات المرکبة پندار باء فارسیه نک کسریله
امر صیغه سی اوزره اسم مصدر اولورق اون بشنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کچده دائم مضارع متکلم وحده در بیانی قطعه اولانک بیت ثالثی شرحنده کچدی

سویلمک کفتن سویلنمش دیرلر کفته

کفتن کاف فارسیه نک ضمیله مصدر در عربیده قول وتکلم معناسنه شاعر بیت
شعر کفتن کرچه در سفتن بود لیک فهمیدن انکفتن بود کفته اسم مفعولدر
دکله جوهر کبی بیل قدریکی ایتمه ضایع جوهر قدر مرا را کشوده اولسه سز ابو بیده دریا سفته

کشوده

کشور اقلیم دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی سزا لائق دیو
قطعه اولانک بیت سادسنده کچدی در انجودر دیو اوتوز طقوزنجی
قطعه نک بیت سادسنده کچدی نا ادات نفیدر سفته قد سبق آنفا

٥٦ چه رنکین قطعه هر حرفش بصد رنکست اندوده

چه نه دیو اون التنجی قطعه نک اون ایکنجی بیتنده کچدی رنکین قطعه اوچنجی
قطعه نک عنوانده کچدی هر ادات حصر یعنی کل وجمیع حرفش انک حرفی معناسنه
چونکه شینی مبنی ضمیر غائبدر کما سبق فی الادوات البسیطة بصد رنکست
یوز رنکله در دیمک چونکه باء موحده ادات مفعولدر صد یوز دیو اون
طقوزنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی رنک کونه دیو قرق برنجی قطعه نک
بیت خامسنده کچدی است ادات ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة اندوده
صوانمش دیو بو قطعه نک بیت تاسعنده کلور حاصل معنی نه رنکین
قطعه که انک هر حرفی یوز رنکله صوانمش ویا لذذ لنمش

ازلمش هم سورلمش نسنه سایده دخی سوده

سایده سینک ممدوده نک فتحی ویاء تحتیه ممدوده نک کسری ایله اسم مفعولدر
ازلمش وسورلمش معناسنه مصدری سایدن لفظیدر عربیده ایکی معناسی
بردن سحق دیرلر وخاصه معنای اوله تدقیق ومعنای ثانیه مس
ومسح دیرلر شاعر بیت مشقت نیست هر کاری ز صندل کن قیاس
دردسر کم دارد و سایدنش دردسرست سوده سینی ممدوده نک
ضمیله اسم مفعولدر ایکی معناده سایده کبی مصدری سودن لفظیدر
ابو المعانی بیت دیدن وکفتن وشنیدن بود نسبت لیک از تن به
دست سینه سوده نسبت وطلا معناسنه ده کلور

اوزلمش کسته درکم اشنوب بیرانسه فرسوده

کسته کاف فارسیه نک ضمی وسینک سکونی وتاء فوقیه نک فتحیله اسم
مفعولدر اوزلمش واوتنمش معناسنه مصدری کستن لفظیدر اصلی ایکی
سینی ایله کسستن لفظیدر کاف فارسیه نک ضمی وسینی اولانک کسری وسینی
ثانیه نک سکونی ایله ابدی فرسوده فانک فتحی ورانک سکونی وسینی ممدوده نک
ضمیله اسم مفعولدر بیرامش واشنمش معناسنه مصدری فرسودن لفظیدر

شمس فخری بیت جلال دینی و دین پادشاه کشورگیر ❊ زهی سمند ترا پشت
سپهر فرسوده ❊ بو نده واوک حذفیله فرسده دخی جائزدر ❊ ❊

ستوده مدح اولنمش آزموده هم صنامش

ستوده سینک ضمیله یعنی ممدوح اسم مفعولدر فاماکه قطعه‌نک اولکی بیت
خامسنده کچن ستوده لفظی در لفظیله مصدر و محلی اولنغله محمد دیو تفسیر
ایلدی چونکه الالفاظ قوالب المعانی معلومدر بو یله اولنجی تکرار عند
اولنمادی فلذا دره آزموده همزهٔ ممدوده نک فتحی و زای معجمه نک سکونیله
اسم مفعولدر صنامش و صنامشی معناسنه هم لازم و هم متعدی اولور
کار آزموده کبی ایکی معناده شاعر بیت در جهان او آزموده میشود ❊
باشد او کار آزموده در جهان ❊ مصدری آزمودن لفظیدر ❊ ❊

امین و سالم ایمن یعنی راحت اولمش آسوده

ایمن همزه نک فتحی و یاء تحتیه نک سکونی و میمک فتحی و نونیله یعنی امین
و سالم و آسوده حال و مستریح الحال صاحب بیت بخاموشی زمکر دشمن
بدرک مشو ایمن ❊ که تو سنی کوشی خواباندکدها درقفا دارد آسوده
همزهٔ ممدوده نک فتحیله اسم مفعولدر یعنی مستریح صاحب بیت در تمام عمر
اکر یکروز عاشق بوده ❊ در حساب زندکانی روز حشر آسوده ❊
مصدری آسودن لفظیدر بو بیتده دخی چوق ملاحت وار فافهم

خدیو وکی دیمکدر پادشاهک امری ده فرمان

خدیو خاء معجمه نک و دال ممدوده نک کسرلری و واو ایله یعنی پادشاه حق تعالی لابه
دخی اطلاق اولنور کما سبق فی الاسما الحسنی شیخ سعدی بیت خدیو خرمند
تژاد ❊ که شاخ امیدش برومند باد کی کافک فتحیله یعنی پادشاه شمس فخری
بیت شاه دوران شیخ ابو اسحق ای کلاه توریشک افسرکی باقی معنالری
اوتوز سکزنجی قطعه نک بیت عاشره‌سی شرحنده کچدی نکته فرهنک شعوریده
خدیو اولو پادشاه دیو واقع اولدی شاهدی مرحومکی اولو خان دیو
تفسیر ایلدی شو تقدیرجه ناظم نحریر پادشاه دیو تفسیری پادشاه
اولو سلطان نه حقیقت عرفیه اولدیغنه بنیدر فلذدر نه که شعوری کبی
اطنابه ایتمدی فافهم فرمان فانک فتحیله یعنی امر سلطانی همدخی منشور و برات سلطانی
معناسنده ده

معناسنده ده کلور ایکی معنایه بیت کرد فرمان آن شه حسن و بها ❊ در میان عاشقان فرمان روا ❊

بیورمق اولدی فرموده بیورلشده فرموده

فرمود فتحیله مصدردر مستقبلانی واوک الف و یاء تحتیه یه ابداله
فرماید و فرمانیده کلور فرموده اسم مفعولدر ❊ ❊ ❊ ❊

ایولک صاغلق اولمش تندرستی کبی بهبوده

تندرستی اخرنده یاء تحتیه مصدریه ایله صاغلق معناسنه چونکه تندرست
یعنی صحیح البدن و تام القوی چونکه تن بدن دیو قرق سکزنجی قطعه نک
بیت اولنده کچدی درست بتون دیو اون طقوزنجی قطعه نک بیت سابعنده
کچدی مبرنظمی بیت میشود لاغر و ضعیف و نزار ❊ نشود تندرست عاشق
زار بهبوده باء موحده نک کسری و هانک سکونیله ایو اولمق و ایو وصف
ایتمک و ایو اولمش معناسنه مبرنظمی بیت بیهوده مده درد سرم بهر علاج ❊
زخم دل ماقابل بهبود نبود ❊ معنای ترکیبی سی دخی بو یله در چونکه به
ایو دیو اللنجی قطعه نک التنجی بیتنده کچدی بوده مصراع ثانیده کلن بودن
لفظندن ماضی صیغه سی اوزره اسم مصدردر یاخود اسم مفعولدر
بو تقدیرجه هاء رسمیه ایله و هاء رسمیه سز جائزدر ❊ ❊ ❊

ایدی بود اولمق بودن دینور اولمش دخی بوده

بود باء موحدهٔ ممدوده نک ضمی و دال ایله حکایت عن حال الماضی ادایدر
عربیده کان ترکیده ایدی کبی همدخی بودن لفظندن ماضی صیغه سیدر
و اسم مصدر دخی اولور بوده اسم مفعولدر فائده سید شریف قدس سره
حاشیه تجریدده وجودی بودن ایله تفسیر ایلدی نه کوزلدر فاماکه بعده
بودنی لفظیده هستی مرادف ایلدی نه سبب ایله مرادف ایلدی دیو شعوری در
مرحوم لیت شعری مقامنده استشعار ایلدی چونکه بودنی اولاجق معناسنه
اشکم بو بیتده مصرحدر شاعر بیت کذشت خود کذشت و بودنی بود ❊ پشیمانی
بهیچ دار دکنون سود ❊ زیرا بودنی اخرنده کی یاء تحتیه لیاقت ایچوندر کما سبق فی الادوات البسیطة

قارشمق اولدی آمیزش دخی آمیختن اویله

آمیزش اسم مصدردر مصدری همزهٔ ممدوده نک فتحی و میم ممدوده نک کسریله
آمیختن لفظیدر چونکه مستقبلانی خاء معجمه نک زاء معجمه یه ابدالیله آمیزد

٢٠٨

وامیزنده کلور اسم مصدری امرک آخرینه ماقبلی مکسور شین معجمه الحاقیله
آمیزش لفظیدر کمال خجندی بیت تلخکامی بردازمابد ورانه دورن
ساقیان در باده هاکو یا شکر آمیخته‌اند

بولاشق اولدی آلوده بولاشمش نسنه آلوده

آلوده بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کچن آلودن لفظندن اسم مفعولدر
ایکی معنایه کلور اول بولاشق ثانی بولاشمش نسنه معناسنه بو ایکی معنا بیننده
فرق اول اسینی ویاسی وسیری امثالی دیمکدر ثانی آنلرک اصابت ایتدیکی
نسنه دیمکدر همدمی آلوده مرتکب معاصی معناسنه ده کلور عرفی بیت ماب
آلوده بهر توبه بکشاییم لیک * بانگ عصیان میزند ناقوس استغفار ما

دی سوزک ادینه پالونه پالودن دخی سوزک

پالونه بای فارسیه ممدوده نک فتحی ولام ممدوده نک ضمی ونونک فتحی وهاء رسمیه ایله
سوزک معناسنه که کفکیر وامثالی کبی حکیم خاقانی بیت هوی که ریخت بخت
بپالونه درشه * باد خیال انس دسان نخوردم پالودن بای فارسیه ممدوده نک
فتحی ایله سوزمک وصاف ایتمک معناسنه مصدردر فاماکه بادمویه ایله بولنمق
دبولندرمق معناسنه درهم لازم وهم متعدی اولور کانه اوکی ضدیدر

سوزلمشدن کنایه بلته نک ادیدر پالوده

پالوده بای فارسیه ممدوده نک فتحی پالودن مذکوردن اسم مفعولدر ایکی معنا
کلور اول سوزلمش وتفل وغشدن صافی اولمش معناسنه ثانی معروف طعامک
ادیدر کا پلنه دیرلر فرهنگ جهانگیریده بمعنی پله ترازو دیو واقعدر پله ترازو بمعنی کفه میزان

بیوک اولسه قدح پیمانه دی اولچک دیمکدرهم

پیمانه بای فارسیه نک فتحی ویاء تحتیه نک سکونی ومیم ممدوده نک ونونک فتحیله
وهاء رسمیه ایله بیوک قدح معناسنه واولچک معناسنه عربیده کیل وقفیز کبی
شاعر بیت پیمانه خرمن غم توشد دل من * بکشا از سر زلف وفا مشکل من
همدمی پیمودن لفظندن اسم مصدردر اولور اولچک معناسنه

جهان پیما گزن دنیایی اولچولمشده پیموده

جهان پیما وصف ترکیبیدر جهان اولچیجی معناسنه در یعنی جهان کزیجی
معناسنه حقیقت عرفیه اولمشدر چونکه جهان دنیا دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک
اوچنجی

اوچنجی بیتنده کچدی پیما پیمودن لفظندن اسم فاعل یاخود امر حاضردر
پیموده بای فارسیه نک فتحی ویاء تحتیه نک سکونی ایله پیمودن لفظندن اسم
مفعولدر مستقبلاتی واوک الف ویاء تحتیه یه ابدالیله پیماید وپیمایند
کلور صائب بیت جز پشیمانی ندارد حاصل طول امل * چند پیمایی مکرر این ره پیموده راه

قبیله دودمان ودوده اولمغله وارنجق

دودمان دال ممدوده نک ضمی ایله عموما قبیله معناسنه واولو قبیله وجماعت عظیمه
معناسنه خصوصا رشید الدین وطواط بیت خدای داندکز تو بدودمان زوم
اگر برآرد دودم ز دودمان آتشی دوده بودن نابوده ایکی معنایه کلور
اول معنی دودمان مذکوردر ثانی مصراع ثانیده کلور

توتوندن مومدن حاصل اولان ایسه دخی دوده

شاعر مرکب وضعنده بیت همسنگ زاج دوده همسنگ هر دومازو همسنگ هر سه صمغست وانگاه زود بازو

نگاریدن دینور نقش ایتمکه نقشه نگارا ما

نگاریدن نونک کسری وکاف فارسیه ممدوده نک ضمیله نقش معناسنه مصدردر
نگار ایکی معنایه کلور اول امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر نقش معناسنه
ثانی محبوب دیو مصراع ثانیده کلور

دخی محبوبه دیرلر هم صوانمش اولدی اندوده

اندوده همزه نک فتحیله اسم مفعولدر مصدری اندودن لفظیدر مطلقا
صوامق ویا بلذلق وطلا اتمک معناسنه هوشیدنشا مصدردر

سپرز اولمش طلق اوده زهره دخی اق جگردر شش

سپرز سینک وبای فارسیه نک ضمی وراءنک سکونی وزای معجمه ایله طلاق معناسنه
عربیده طحال کبی اخلاط اربعه دن محل اجتماع سودادر ابو المعانی بیت دگر
محل عناصر ندارد دم کویا بجز سپرز که سودا بدل شده غالب چونکه طعام معده ده
سوزده انهضام بولدقدنصکره صاف وخلاصه سی جگره وارور انده دخی طبخ اولنور
بعد النضج صافیسی دم وکوپوکی صفرا وتحته سی بلغم ودردی یعنی اشاغه
چوکنی سودا اولوب جگردن دونوب طحاله وارد انده قرار بولور مکانی
جانب یساردده تحت الطحالدر زهره زای معجمه نک فتحیله اود معناسنه عربیده
مراره کبی محل اجتماع صفرادر چونکه اجی اولوب اغذیه یه مشابه اولمغله

هارسمیه نسبتیله زهره عربیده مراره دیدیلر شیخ نظامی بیت زهره ندارم
که ببوسم لبت ٭ تیر کمان دار دابروی تو ششش شینک معجمه نک ضمی وشین ثانیه
ایله آق جکر که اکا ترکیده اوکیکن دیرلر یکی از حکما بیت ٭ چو از سل درونی
باشد سلامت ٭ که زیرا میشود در شش جراحت ٭ ٭ ٭

دینور هم بو کرکه کرده باغرصقه دیدر روده

کرده کاف فارسیه نک ضمی ورانک سکونی و دالک فتحی وهاء رسمیه ایله بوکرک
معناسنه عربیده کلیه کبی روده رانک ضمی و دالک فتحی وهاء رسمیه ایله
بوغرصق معناسنه عربیده معا کبی ابو المعانی بیت حسود جاه واقبالش همیشه
میشود در ریخ زرشکش بیچ وتاب روده را اندر شکم کیرد ٭ ٭

دینور کهسار طاغه تیغ کوه اوستنده سوریسی

کهسار اصلی واو ایله کوهسار در طاغ معناسنه عربیده جبل کبی [illegible]
وطاغ دیه معناسنده ده کلور چونکه کوه طاغ دیمکدر اوتوز سکزنجی قطعه نک
بیت سادسنده کچدی سار ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبة تیغ کوه
یعنی سرکوه ترکیب اضافیدر چونکه تیغ قلیج معناسنه کلدیکی کبی هر شئنک بوکسکلکینه

دیه معناسیدر بشته یعنی مفهومیدر توده

بشته باء فارسیه نک کسری وشین معجمه نک سکونی وتاء فوقیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله
دیه معناسنه عربیده تل کبی ومجازا یغین معناسنده ده کلور توده تاء فوقیه
ممدوده نک ضمی و دالک فتحی وهاء رسمیه ایله مطلقا یغین معناسنه در حکیم اسدی
بیت بها توده کرده زر وکهر بهار کرفت ان فرجا نه کر ٭ ٭ ٭ ٭

تو محو وتلف اولمق تباه انک کبی اولمش

تو تاء فوقیه نک و واو ممدوده نک فتحیله یعنی محو وتلف بودن و یعنی ضایع
تباه تاء فوقیه نک و باء موحده ممدوده نک فتحلری واظهار هاء ایله مثله محو حقی
بر احسن حالدن بر اقبح حالده دونمک معناسنده ده کلور خواجه سلمان بیت
کر تو کنی حمایت کو کرد ز آتش ٭ یاقوت وشی نباید تاب تب تباهی ٭

دخی هیچ اولدی بوج وهم عبث شولدر که بیهوده

بوج باء فارسیه ممدوده نک ضمی وجیم ایله هیچ ایله مرادفدر یعنی بر ایشه یرامز
ومعدوم معناسنه صاحب کفتکوی بوج ناصحا نمی فهمم که چیست این قدر دانم که
جای

جای پنبه در کوشم نهیست هیچ دخی فارسیدر ترکیده شویله حیله تفسیر قلنور
بیهوده کسریله یعنی عبث وباطل وبی معنی واوک حذفیله بیهده دخی بو معنا در
اصلنده مرکبدر چونکه بی ادات نفیدر کما سبق فی الادوات المرکبة هوده
وهده ایکیسیده یعنی حق وصواب وصحیح ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

هان اثار فیضا فیض وهبی الهیدر

هان ادات حصردر اثار جمع اثردر فیض یعنی جوشش آب ازلب وادی عرفده
هب معناسنه در انکیچون حق تعالی یه فیاض دندی وهاب معناسنه کذا فی حاشیة
المطالع فیضا فیض انفی ملازمه ایچوندر فیض فیضه معناسنه در مراد فیضا
وافره دیمکدر وهبی ٭ قدر ناظم تحریرک مخلصی ایسه ده بو مقامده معنای لغویسی
مقصود اولدیغنه الهی کلمه سنه اضافتی شاهد عدلدر نعم ناظم تحریره و ناظم
تحریرک کندوسنه وهبی الهی دیو تلقیبنه تلمیحدن دخی خالی دکلدر چونکه
سخن نام قصیده سنده در بیت نقد وهبی الهی دیو مشهوردر اولسم هبه در
موهبه در بکا عطایای سخن وفی نفس الامر شعرانک بیت مخلصده علی
طریق التلمیح اسملرینه اشارتلری شعریجلرنده نظر یفدر سؤال بو قطعه
بو تلمیحه نیچون تخصیص اولندی جواب عادت شعرامزلرده بیت اخیرده
تخلص ایدرلر لکن طویل الذیل قصیده لرده بر قاچ بیت قالرق تخلص
ایدرلر ناظم تحریر دخی اکا قیاسا بر قاچ قطعه قالرق تخلص ایلدی فقدبره

دکلدر کسبله حسن واداء طبع سخنکوده

سخنکو وصف ترکیبی در چونکه سخن سوز دیو اوتوز برنجی قطعه نک
بیت سابعنده کچدی کو وصف ترکیبی اولدیغی حالده قطعه اولانک بیت خامسنده کچدی

قطعه کوهر ز دریای دلم دیگر بجوی

قطعه کوهر اون اوچنجی قطعه نک عنواننده متفرقا کچدی ز یعنی من کما سبق فی
الادوات دریا دکز دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کچدی دل
قلب دیو اون بدنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کچدی میم ضمیر متکلم وحده در
کما سبق فی الادوات البسیطة دیگر دال ممدوده نک کسری وکاف فارسیه نک
فتحی ورا ایله ترکیبده بر دخی ایله تعبیر ایدرلر نتکم بو بیتده نظم اولنور
شاعر بیت زمان چون رفت دیگر بافتن نتوانی ٭ عنان زندکانی تافتن نتوانی

همدنی تکرار اولان نسخه نک ایکنجیسنده ده دیکرابله تعبیر ایدرلر مثلا صلوة
ظهره نماز پیشین وصلوة عصره نماز دیکر دیرلر وبنفشه معناسنه ده کلور
بونده یا تحتیه نک حذفیله دکردنی جائزدر نتکم فرق طقوزنجی قطعه نک طقوزنجی
بیتنده کچدی خواجه حافظ بیت رونق عهد شبابست دکر بستانرا ❊ میرسد
مژده کل بلبل خوش الحانرا ❊ بوی ایسه دیو التی برنجی قطعه نک بیت سابعنده
کچمش اولندیکی باء موحده صددر کما سبق فی الادوات البسیطة حاصل
معنی کوکلم دریاسنده بردنی کوهر قطعه سنی ایسته ❊ ❊ ❊ ❊

خالصه سارادینور مشک یعنی عنبر شاه بوی

سارا سینک وراء مهمله ده تینکه فتحلریله یعنی خالص وصافی جامی بیت چه
حاصل زانکه دانی کیمیا را مس خودرا نکردی زر سارا انکرزی صفت استعمال
اولنور مشک سارا وعنبر سارا کبی هندی بحر عمانک ساحلنده بر مکانک کمدر (?) ک
انده بی نظیر عنبر اولور شاه بوی هانک سکونیله یعنی عنبر وعود وامثالی
شمس فخری بیت شه عادل جمال دولت ودین که خاک درکه او شاه بوست
معنای ترکیبیسی اعلا قوقو دیمکدر عنبر فی الاصل عربیدر فارسیده وترکیده
شیوعی حسبیله تفسیر قلندی فائده عنبرک حصولنده روایات کثیره واردر
اوکه دریای محیط بالقرندن اولور سواحل محیطده اولان بلادک اهالیسی
الی جمع ایدرلر ثانی دریا کنارنده بتر بالق یودر اول سبیله مست کبی اولوب
کندوبی کناره آورر صیادی وقتنی بلورلر اصطیاد ایدرلر ثالث ارجح
اولانی بودر که ساحل محیطده بنی آدم سکناسی اولیان محللرده بی نهایه
خوشبو شکوفه لر اولوب یوکسک یا چمن وقیالرده ختانی بال ادولری واردر
اول شکوفه لردن پیچک الوب اول قیا یارقلرنده بال ایدرلر حرارت شمسدن
بال اریوب اقار ویغوردر وسیل موسمی دریایه دوشوب امواج دوکه دوکه
کناره کتورر موسمنی بلورلر واروب جمع ایدرلر رابع بقر بحری تازکی دردیلر
اکثر شعرا زلف وخال عنبره تشبیه ایدرلر خواجه حافظ بیت صبا اکر کذری
افتدت بکشور دوست ❊ بیار نفحه از کیسوی معنبر دوست ❊ ❊

پک ایوسی عود مند عود اغاجی داد بوی

عود معروف پک اعلاسی بو بیتدن فهم اولنور شاعر بیت سنکین وسیاه
وسخت

وسخت باید عود ❊ سست وسبک وسفید باید عنبر ❊ عربیده هر اغاجه
عود دیرلر بعد القطع مندل میمک فتحی ونونک سکونی ودالک فتحی ولام
ایله یعنی عود خام محمد بن یمینی بیت از برای قوت دل کر بجو دی بایدم ❊
صندل ومندل نیابم غیر چوب ادرس وتانغ (?) ❊ عجائب البلدان نام کتابده
ذکر ایدر که مندل هندستانده بر شهردر که انده عود غایت چوق اولور
بو سببدن عود مندلی دیرلر لکن عود دار صینیسنده ده بیتمز بلکه عود ماوراء
خط استوا ده بر جزیره ده بتر باذن الله تعالی بنفسه قیریلوب دریایه دوشر
امواجله شهر منده کلور شوقدر که یرنده یاتوب قوپمش ایسه قاروفی
دیرلر اکر قوری قوپمش ایسه صنفی دیرلر ثقیل ومصمت اولانی اعلادر
داربوی رانک سکونیله یعنی عود ایضا اصلی بوی دار ایدی علم اولیجق مخفف
الیه تقدیم اولندی شمس فخری بیت بیرمش جام زرین آفتابست حطب
درمطبخ او داربوست ❊ چونکه دار هرد بکلی اغاج دیو یکرمی برنجی قطعه نک
بیت رابعی شرحنده کچدی بوی قوقو دیو یکرمی التنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی

نافه مشک اول کوبکدر کم دوشر جیراندن

نافه مشک اضافتله معروف آهو کوبکیدر چونکه نافه آدم وحیوان کوبکی
معنا ونافه مشک خصوصا هاتفی بیت بصحرای چین نافه چینی کینم ❊ ره باد که
وزمش چینی کینم ❊ ودریسی کورک اولان حیوانک قاری النده اولانا دریلره ده
نافه دیرلر مثلا نافه روباه ونافه وشق ونافه سمور کبی مشک میمک ضمی وشینک
میمه نک سکونی وکافایه میمک کسریله مسک معناسنه در ولایت چین ودیار
ختن ومملکت خطاده حاصل اولور بلکه اول مملکتده مخصوصدر فاما که ناظم
تحریرک مصراع ثانیده چین اقلیمنه تخصیصی ختن وخطا ملحقات چیندن اولدیغیچوندر

چین اقلیمنده در اما او آهو بشقه صوی

حتی چین دیارنده حاصل اولان مشکک خالصی استشمام اولنسه بورندن قان
کلور واعلاسنی دخی بو وجه اوزره در چین جانب شرقیه وراء هندده
اقصای معمورات طولیه ده بر مشهور مملکتدر هرکم انکا پادشاه اولسه فغفور
دیرلر نتکم فن جغرافیاده طولی وعرضی واحوال سائره سی مشروحدر تفصیلی
مراد ایدن جهانمایه مراجعت اولنه عرب تعریب ایدوب صین دیرلر آهو هرنه

ممدوده‌نك فتحی وهاء ممدوده‌نك ضمیله جیدان معناسنه كه تركیده كیكك دیرلر
همدخی بنیب معناسنده كلور بو ایكی معنایه شاعر بیت بنب حرص چونا هو
چه تازی نفس مجنون سك ❊ بصحرای قناعت رو كه بی آهوست ان صحرا ❊

خط بر آورده هنوز نتوبی بلورمش تازه

میر نظمی بیت چو شد آن شوخ بر آشوب آفاق ❊ خط بر آورده برای قتل
عشاق ❊ وهنك شعر دیده خط بر آورده یعنی چار ابرو محبوب دیو اقعد
اصلنده مركبدر چونكه خط عربیدر لكن شعرا عندنده هنوز كوز منمش
صقال وبیق معناسنه حقیقت عرفیه اولمشدر میر نظمی بیت بدید آمد چو
برلب خط دلجو كنار آب حیوان سبز خود رو ابو المعانی بیت شود
از خط یار چار ابرو ❊ چهار اركان عشق خلق محكم بر آورده كتورلمش
معناسنه اسم مفعولدر چونكه بر ادات تحسین كما سبق فی الادوات المركبة آوردن
همزه ممدوده وواوك فتحیله كتورمك معناسنه مصدردر ❊ ❊

دی نكل تو بسز اولان محبوبه یعنی ساده رو

نكل تاء فوقیه‌نك فتحی وكافك كسری ولام ایله بمعنی ساده رو یعنی امرد اوغلان
شمس فخری بیت بدر دانی چراست خفت خسوف ❊ ز انكه تمام بود ودید نكل
ساده رو دخی فارسیدر چونكه ساده نقوشدن عاری وجنس آخر اختلاطندن
خالی معناسنه شده وامثالنده مستعملدر واستعاره طریقیله اصطلاحات
وتعبیراتی اولیانك نظم ونثرده دیرلر ابو المعانی بیت كر نظم ساده‌ام
جاناه نباشد اصطلاح ❊ همچو قلب خود بش كو ید نظم ساده ساده دل دو
یوزدیو بكرمی یدنجی قطعه‌نك بیت اولنده كجدی میر نظمی بیت نباشد در جهان
هر ساده رو چی دلارا دلفریب خوب كو بی تنبیه لفظ نكل ولفظ ساده دو
ذكور مخصوص وصفدر اناثده استعمال اولنمز فاحفظ ❊ ❊

جانفزا جانی ارتران مردمكش ادم اولدورن

جانفزا وصف تركیبی در حقیقت ومجازا مستعملدر ابو المعانی بیت ای لب
میكون لعلت جانفزای عاشقا وی غم هجران وصلت دلكشای عاشقان
چونكه جان روان دیو اوتوز سكزنجی قطعه‌نك اوچنجی بیتنده كجدی فزا كرمه
وصف تركیبی اولدیغی حالده بشنجی قطعه‌نك شنداتی شرحنده كجدی مردمكش
دخی

دخی وصف تركیبیدر چونكه مردم آدم دیو قطعه اولانك یدنجی بیتنده
كجدی كش كافك ضمیله امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر اشكم كش
اولدورور دیو قطعه تاسعه‌نك بیت تاسعنده كجدی ❊ ❊ ❊ ❊

دیدیلر معشوقه جانان ومحله ادی كوی

جانان جیم ونون ممدوده‌نك فتحلری ونون ثانیه ایله بمعنی معشوقه
ومحبوب ابو المعانی بیت اكر جان خواهدت جانانی بده منت بكیر از جان
نباشد خوبتر از جان كه جانی دانی بجانانا را كوی كاف ممدوده‌نك ضمی
ویاء تحتیه ایله بمعنی محله واو به خاقانی بیت چوایم جانب كویت دو صد منزل
یكی سازم ❊ اگر بیرون دوم در هر قدم صد جا كنم منزل ❊ ❊

انجمن مجلس فرشدجه دی كرما كرم اكا

انجمن همزه‌نك فتحی ونونك سكونی وجیمك ضمی ومیمك فتحی ونون ایله بمعنی
مجلس ومجمع فردوسی بیت بشاری یكی انجمن بر شكفت ❊ شهنشاه یكمنی
2 زهانه كرفت كرما كرم میانه ده الف توسل ایدر فرشمش مجلسده اصطلاح
اولمشدر نه قدر معنای لغوی سی اعم ایسه ده چونكه كرم بمعنی حاردیو
یكرمی التنجی قطعه‌نك بیت اخیری شرحنده كجدی ❊ ❊ ❊

اولدی كرم الفت ابو كوز رستم ترددر داخی خوی

كرم الفت معنای اصطلاحیسی ولغویسی اظهردر خوی خاء معجمه‌نك بین الفتح
والضم اماله سی وواو مجهول ویاء تحتیه ایله تر معناسنه عربیده عرق كبی لكن
لازمدر وزنه رعایت ایچون بهر حال یا لفظ خفی سائرلره یا خود سائری خویه تطبیق

رستمك باباسیدر زال داخی بك افتادر

زال زای معجمه ممدوده‌نك فتحیله نام پدر رستم جهانكیردر چونكه اصل معناسی
پیر سالخورده دیمكدر زال مزبور اناسندن قاشی وكربكی آق اولدیغی حالده
طوغدوغندن زال دیو تسمیه اولندی رستم ایرانده مشهور پهلواندر
شهنامه‌ده دلاورلكی مفصلدر شمس فخری بیت جمال دولت ودین شاه
كرمكار كه هست هزار حاتم طائی هزار رستم زال چونكه رستمه باباسی
نامیله رستم زال دیدكلری كبی زال دخی باباسی ادیله زال داستان دیرلر زیرا
فارسیده علمین بیننده ابن كلمه سنك اسقاطی قاعده‌در ❊ ❊ ❊

قیرصقاللویه دینور آمیزه موی وهم دموی

آمیزه موی مرکبدر چونکه آمیزه همزه ممدوده نک فتحی واخرنده هاء رسمیه ایله اون ایکنجی قطعه نک التنجی بیتنده کچن آمیخته کبی قارشمش معناسنه نتکم آویزه آویخته معناسنه اولدیغی کبی علی ماسبق فی فوائد الفقد موی قیل دیو اللنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی دقیقی بیت اکر شاه هرهفت کشور بود چو آمیزه موشد مکدر بود دموی مثله چونکه دو ایکی دیو اون طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی لکن بو مقامده واوی تخفیفا حذف اولندی مناسبت ظاهره در

جندیلر ابحنده یک اعلا بنیجی سهسوار

سهسوار هانک سکونیله ملوکانه آته بنوب اوزرنده دلیرانه حرکت ایدن کمسنه معناسنه ابو المعانی بیت زیرپایت یک نکرکن نابنا سند پایمال شهسوار طرز حاصت میکند عالم خراب چونکه سه شاهدن مخففدر سوار بنمش دیو فرق بر بجی قطعه نک بیت ثانی عشرنده کچدی ٭ ٭ ٭ ٭

توسن اولا اندرکه یک سرت اوله یعنی تندخوی

توسن تاء فوقیه نک فتحی وواوک سکونی وسینک فتحی ونونیله سرت وسرکش ات معناسنه خواجه سلمان بیت عنان توسن دولت بدست توشد رام ٭ بکام خویش بر غم حسود میرانش ٭ سرکش کمسنه دن کنایه طریقیله فلکده استعاره ایدرلر تندخوی مثله چونکه تند یعنی تیز وحدید دیو یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت تاسعنده کچدی خوی یعنی طبیعت وعادت ترکیبده دخی مستعملدر

اوجی اکرلمش جریت چوکان دخی هم صولجان

چوکان جیم فارسیه نک فتحی وواوک سکونی وکاف فارسیه ایله ایکی معنایه در اول هر اوجی اکری جریت معناسنه حتی طبل وکوسی طره سندخه دیرلر ثانی معروف باشی اکری براغاج که انکله میدانده طوب اورر چونکه کوی وچوکان متعارف اویوندر غایت سلاحشور وجندیلر اوینارلر آدم ایله مر صولجان صادک فتحیله معروف چوکاندر فارسیده دخی مستعملدر ابو المعانی بیت من سرد کوی میدان محبت کرده ام تا زند با صولجان زلف جانانم یکی ٭ نتکم مصراع ثانیده افصاح ایدر ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

جندیلر انکله اوروب طوتدوغی دی طوپه کوی

کوی

کوی کاف فارسیه ممدوده نک ضمی ویا تحتیه ایله بمعنی منکور خصوصا وبمعنی کل مدور وغلطان عموما تعدد کفتتی لفظندن امر حاضر ووصف ترکیبی اولور ایکی معنایه شیخ سعدی قطعه فهم سخن تا نکند مستمع ٭ قوت طبع از متکلم مجوی ٭ فسحت میدان ارادت بیار ٭ تا بزند مرد سخن کوی ٭ شاهدی بیت صور ریسک صولجان نه اوله چوکان ٭ بدوه لنان طوبجز کوبک سلطان ٭ ٭

اولدی اکرلمش خمیده بوکلمن پیچیده هم

خمیده بونندن رسیده اسم مفعولدر مصدری خاء معجمه ایله خمیدن لفظیدر میر نظمی بیت شوی بهر تواضع قد خمیده نهال کشته بر میوه خمیده پیچیده باء وجیم فارسیتین ممدوده نینک کسرلری اسم مفعولدر مصدری پیچیدن لفظیدر

ایکی قات نسنه دوتا وقات قات اولمش توی توی

دوتا ایکی قات معناسنه چونکه دو ایکی دیو طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی تا قات دیو ایکنجی قطعه نک بیت ثالث عشرنده کچدی توی توی قات قات معناسنه چونکه توی تاء فوقیه ممدوده نک ضمی ویا تحتیه ایله قات معناسنه که صوغان وشلغم وکافر قات کبی

شوخ اجق مشربلو نازک طبع هم حاضر جواب

شوخ شین معجمه ممدوده نک ضمی وخاء معجمه ایله بمعنی کشاده مشرب ونازک طبع وحاضر جواب ولطیفه کوی وشاطر کار نتکم شوخ نازک وکوزک دیو فرق بر بجی قطعه نک بیت اولنده کچدی هم مخفی شوخ چرک وکیر وباش معناسنه ده کلور نتکم بو مصراعده کلدر

کیرلو باسلو شوخکین وبیفه مقدر شست وشوی

شوخکین اسم منسوبدر چونکه کین ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبه شست وشوی یقمق معناسنه در تنبیه بر بیتده شست وشوی وکلمک ایکی بیتده جستجوی وکفتکوی حاصلی بو اوج کلمه دن هر بری ماضی ایله امردن مرکبدر مبالغه مصدردر چونکه شست ماضیدر مصدری اوتوزیدنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی شوی امردر اسم مفعولی بیت مزبورده کچن شوبیده لفظیدر کفت ماضیدر قطعه عاشره نک بیت سادسنده کچدی جست جیمک ضمیله ماضیدر مصدری جستن لفظیدر جوی امردر التمی بر بجی قطعه نک بیت سابعنده کچدی وبالجمله بونلر نه قدر ماضی وامر صورتنده ایسه ده اسم مصدردر عند الترکیب مبالغه افاده ایدر فاما که کفت وشنید لفظی وآمد وشد لفظی

بونلره قریب اسم مصدردر لکن میانه لرنده فرق وار فافهم ❊ ❊

کم بتکدر ضایع اولمش نسنه در کمکشته هم

کم کاف فارسیه نک ضمی ومیم ایله یتک وضا معناسنه در بیده ضا لحقنا بده یاوکبی
کمکشته اسم مفعول مرکبدر چونکه کشته کاف فارسیه نک فتحیله کشتن لفظندن
اسم مفعول مفرددر تکم ماضی متکلم وحده سی قرق التنجی قطعه بیت سادسنده کچدی

یافتن بولمق دیمک هم اره مفرد جستجوی

یافتن یا تحتیه ممدوده نک فتحی وفانک سکونیله مصدردر بولمق معناسنه عربیده
وجدان کبی مستقبلی فانک با موحده یه ابدالیله یابد ویابنده کلور جستجوی
قد بستی آنفا احمد کرمانی بیت مستغرق جستجوی کشتم مستهلک شست شوی کشتم

قاریشیق غوغا ایله صیت وصدا شور وشغب

شور بمعنی غوغا وقریشقلق غزالی مشهدی بیت شوری شد واز خواب عدم
چشم کشودیم ❊ دیدیم که باقیست شب فتنه غنودیم ❊ باقی معنالری یکرمی سکزنجی
قطعه نک بیت ثامننده کچدی مشغب شینی معجمه وغینی معجمه نک فتحلری وبا
موحده ایله بمعنی صیت وصدا وفریاد وطربوکاهی بو ایکی لفظی ذکر ایدوب شور
وشغب دیرلر هم دخی شغب حیا وادب معناسنه ده کلور شاعر بیت عاشق شغب
ندانند در کوی عشق جانان ❊ شام وسحر برآرد از درد آه وافغان غوغا
بو مقامده تفسیردر لکن قاریشقلق دیو یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت سادسنده
کچدی صیت دخی تفسیردر لکن فی الاصل عربیدر فارسیده دخی شایعدر آواز
معناسنه صدا مثل صیت مذکوردر نظمی بیت رسیده بکوشم زسوی تنش
صدائی بجوشش آمده این دل بی نوا ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

فتنه آشوب وزیان آسیب وسوز صا کفکوی

آشوب همزه ممدوده نک فتحی وشینی معجمه ممدوده نک ضمی وبا موحده ایله بمعنی
فتنه وغوغا هم دخی آشفتن لفظندن وصف ترکیبی اولور دل آشوب کبی حافظ
بیت فغانکین لولیان شوخ شیرینکار وشهر آشوب ❊ چنان بردند صبر
از دل که ترکان خوان یغما را آسیب همزه ممدوده نک فتحی وسینی ممدوده نک
کسری وبا موحده ایله بمعنی زیان وضرر خاقانی بیت چه آزادند در وحشت
ز آسیب کرانباری چه محتاجند سلطانان بکهبان جهانبانی هم دخی آفت وصدمه
وکافت

وکافت معناسنده ده کلور زبان دخی فارسیده ترکیده شیوه سی جمیله تعبیر قلندی کفکوی قد سبق آنفا
کر تو دانی سن بلورسک به از ین بونده ایو

کر ادات شرطدر کما سبق فی الادوات المرکبة تو سن دیو اوچنجی قطعه نک بیت
ثانیسنده کچدی دانی مضارع مفرد مخاطبدر مصدری دانستن لفظیدر تکم نفس
متکلم وحده سی التی بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کچدی به ایو دیو اللنجی قطعه نک
بیت سادسنده کچدی از بمعنی من کما سبق فی الادوات این بو دیو قطعه ثالثه نک بیت رابعنده کچدی

می شناسم الکرم فرما بود سوید بکو

می ادات حالدر کما سبق فی الادوات المرکبة شناسم مضارع متکلم وحده در مصدری
اون بشنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی فرما امردر مصدری اللی التنجی قطعه نک
بیت ثالثنده کچدی بکو امردر مصدری اللی بشنجی قطعه نک بیت سادسنده
کچدی اولنده کی با موحده صلهدر نکته ناظم تحریر ابتدا نامه نظمنی خامه براعت
استهلال ایله طغرا ایلدیکی کبی بو مقامده اخر قطع اولدیغی حسیله حسن تخلص
دفترکمالاتنی کلک زرین زبانله تمهید وامضا ایلدی فتکه دره ❊ ❊

مثنوی در اصطلاحات عجم ٥٨

مثنوی هر بیت که ایکی قافیه طونه مثلا بوکتابک دیباجه سی سراپا مثنویدر
بوندن صکره الی آخره مثنویدر بویله اولدیغی حسیله بونده دخی چوق ملاحت
وار در هم دخی اهل مقام نوادرین مثنوی ایله مسک الختام ایلمک عادت لرندکلری
کبی بو منظومه ده دخی اهل کمال واصحاب دل مقام نواده بر معنی اولمغله مثنوی
ایله اتمام ایلدی فتدبر دره در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة اصطلاحات
اصطلاحک جمعیدر اصطلاح لغتده صلحلشمه یه دیرلر اصطلاحده اتفاق
قوم علی استعمال اللفظ فی معنی معین لکن لا یکون فی اصل الوضع کذلک عجم قطعه
خامسه نک بیت اخیرنده کچدی حاصل معنی اصطلاحات عجم حقنده مثنویدر
تمهید معلوم اولسون که استعارات واصطلاحات وضروب امثال نادرات که معنای
اصلیدن بشقه بالمناسبه بر معنی قصد اولنوب ومقصود اولان معنای ثانی دخی
ترکیب کلمه دن اولمیوب بلکه سماعه موقوف اولدیغی اجلدن ناظم نحریر بر طویل
الذیل مثنوی ایله حوصله منظومه سنک هضم وبنان بیانک نظمی قدین انتخاب
وعامه اهل بریادکار پر اعتبار قلدیکه سائر ادبا نظامک برندن مسموع دکلدر فلله دره

كاتب جان بارىٔ رحمت مآب

كاتب جان با موحده نك كسريله بمعنى حق جل وعلا كذا فى شرفنامه معناى تركيبيسى جان يازيجيسى ديمكدر بارىٔ رحمت مآب تفسيريدر تنبيه معلوم اولسونكه بو اصطلاحاتده معانىٔ اصليه ايله معانىٔ مقصوده ميانه‌سنده مناسبت ملحوظدر فافهم

فخر عالم شحنهٔ چاردم كتاب

شحنهٔ چاردم كتاب همزه نك كسرى وميمك سكونيله بمعنى سلطان انبيا عليه افضل التحيا كذا فى شرفنامه ايضا معناى تركيبيسى دوردنجى كتابك شحنه‌سى ديمكدر چونكه شحنه شينك فتحى وحانك سكونى ونونك فتحى وهاء رسميه ايله شهرى ياخود مملكتى شروردن محافظه ايديجى معناسنه مولانا جامى در منقبت على رضى الله عنه بيت اصبحت زائرا لك يا شحنة النجف بهر نثار مقدم تو نقد جان بكف چاردم دوردنجى معناسنه مثلا اون طقوزنجى قطعه‌ده كچدى نكته بو بيتده حق تعالى نك اسمى وبعده فخر عالم عليه السلامك اسميله تبركا ابتدا ايلمك فلله دره

آب خضر اولمشى دخى علم لدن

آب خضر با موحده نك كسريله بمعنى علم لدن كذا فى مؤيد الفضلا علم لدنى علم باطن كه حق تعالى حضرتلرى خواصندن برينه طائفه‌يى القا ايتمان وامثالى اوزده سرفراز قلدى نتكم حضرت خضر عليه السلام حقنده وعلمناه من لدنا علما بيوردى لدن لامك فتحيله بمعنى عند فارسيده نزد تركيده قت ديرلر آب خضرك معناى تركيبيسى خضر صويى ديمكدر خضر صاحب موسى عليه الصلوة والسلامدر اصل اسمى بليان بن ملكان ايدى اكا خضر دينلمكديكى مرور و عبور ايتديكى مكانلر سبز رنكنه نبات اولديغيچون در بعده فا بشقه آب خضر آب حيات معناسنه كلور

ايجوب ازبر اولنمه يادكى

يادكى از حاضر مركبدر مصدرى وقف بشنجى قطعه نك بيت خامسنده كچدى ازبر دخى فارسيدر بيانى يكرمى اوچنجى قطعه نك عنوانده كچدى سؤال يادكى لغتنه دخى بو معنايه در ميان اصطلاحاتده نيچون كتوردى جواب بو مثنوينك اصطلاحاتنه اولديغى اكثر يدرنتكم قطع سابقه‌ده بو مثنوى‌يه مقابل قرينه‌سيله معانىٔ لغويه‌يه متكفلدر ليكن احيانا بعض اصطلاحاتى دخى مشتملدر مثلا اوتوزنجى قطعه نك بيت عاشرنده كاركيش جفا كاردر وار اوتوز برنجى قطعه نك بيت

اولنده

اولنده خواب خركوش يلان وعده ديو كچدى بونلرك اصطلاحاتدن اولديغى خفى دكلدر حتى قطعهٔ خامسه نك بيت رابعنده اصطلاح اولمش دينور فكر وتلاشه بيچ وتاب وار قعدر بوندن بشقه مثابت اولنسه يادكى اصطلاحده خالده اولنور فتامل — اذ خالده اولنور فتامل

پادشهدر سايهٔ يزدان ديمك

سايهٔ يزدان همزه نك كسريله بمعنى پادشاه وخليفه كذا فى شرفنامه نتكم عربيده ظل الله ديدكلرى كبى معناى تركيبيسى تكرى كولكه‌سى ديمكدر چونكه يزدان تكرى ديو قطعهٔ اولانك بيت اولنده كچدى سايه كولكه ديو قرق دوردنجى قطعه نك — بيت ثانيسنده كچدى

بار داده ايلمش ديوان ديمك

ابو المعانى بيت نشسته وبر سر شو افسر نهاده ز بهر كار مردم بار داده معناى تركيبيسى ديوان ويردى ديمكدر چونكه بار ديوان ديو يكرمى برنجى قطعه نك بيت اولى شرحنده كچدى داده اسم مفعولدر ماضيسى قطعهٔ مذكوره نك بيت رابعنده كچدى ديوان عربيده فارسيده وتركيده شايعدر پادشاهلرك و وزرانك رؤيت مصالح وبذل عطا ياومواجب ايتدكلرى محلده هم دفتر خريطه دفاتر معناسنه ومجموع اشعار شعر معناسنه ده كلور فرهنگ شعوريده وجه تسميه‌سى شويله نقل ايدرلركه نوشروان عادل اركان دولتنك شيطنة اجتماعلرين كوردكده اينها ديوان بيوردى بونلر شيطانلردر ديمكدر چونكه ديوان جمع ديو يعنى شيطان بعده مذكور محل اجتماعه علم غالب اولدى انتهى لكن اصح اولان عربى اولديغيدر نه قدر كه جمعى ممكن ايسه‌ده كما لا يخفى على من له ادنى بضاعة فى اللغة

روز نو روزىٔ نو دينسه مآل

عربيده يوم جديد ولقب جديد تركيده يكى يكى رزق يكى ديرلر بهايات تركى كونا يرينه يل ديرلر شيخ نظامى بيت اكرچه از عمر بيشى رفت كوروكوته روز نوست وروزى نو كذا فى فرهنگ شعورى چونكه روز كون ديو ايكنجى قطعه نك بيت سابعنده كچدى نو يكى ديو قرق يدنجى قطعه نك ايكنجى بيتنده كچدى روزى رزق ديو قطعهٔ اولانك بيت رابعنده كچدى

رزقىك احسان ايدر اول لا يزال

يعنى روز نو روزى نو دن مراد فقرى حق تعالى رزقىكى لا ينقطع احسان ايدر معناسنه اصطلاح اولمشدر بو تقديرجه لا يزال نه قدر كه حق تعالى‌دن

عبارت ایسه ده لاینقطع مفهومینه ده تلمیح در لکن عندمزده موجود اولان نسخه ده
نومو ضعده سن معناسنه اولان تو لفظی واقعدر فاما که قلم ناسخدن سهو
اولمسی راجحدر نه قدر ترجمه ده د ز تکی لفظی مسندکی خطاب ایسه

دیدیلر اصحاب کهف هفت تن

کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی یدی بدن دیمکدر چونکه هفت یدی دیو
اون طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی تن بدن دیو قرق بدنجی قطعه نک
بیت اولنده کچدی فائده اصحاب کهف کلام قدیمده مذکوردر نه قدر که
عددلرنده اختلاف وار ایسه بو مذکور اکثر روایاته مبنی اوله و اسمالرنده
دخی اختلاف اولندی اکثری اسملریله تبرک ایدرلر و مقاملرنده دخی اختلاف
ایتدیلر بعضیلر طرسوس قربنده دیرلر و بعضیلر موضع اخرده دیرلر لکن مشهور
راقیم اولان البستان قصبه سنده اورته نبابد نام ناحیه ده شهره بش ساعت
مسافه ده واقع محلده یرغاره ملوک ماضیه دن بنیچه کسنه لر اصحاب کهفک
غاری بودر دیو چوق بنا وضع قبلی نهایه اوقاف تعیین ایتمشلردر و بو نونن بشقه
بو اولدیغنه نیجه نیجه قراینلر و علامتلر واردر و حالا اولدیغی محل بر ساعت
موضعده بر قریه وار در که اسمنه افسوس دیرلر و السنه ده دخی دقیانوس
قدیمده شهری بو دیو واقعدر فی الحقیقت اثار بنا انده قنی چوقدر والله تعالی بحقیقة الحال اعلم

هم کو نشدر یوسف زرین رسنی

معنای ترکیبی سی التوندن ایبلو یوسف دیمکدر چونکه زر التون دیو یکرمی ایکنجی
قطعه نک بیت سابعنده کچدی یا لختیه نسبیه و نون منکره در رسن ایپ دیو
قرق برنجی قطعه نک بیت ثانی شرحنده کچدی تتمه وجه شبه حضرت یوسف علیه
السلام کشور حسن و بساده حزب مثل شامل و فرد کامل اولوب عشاقه رشته
علاقاتلرکال یردازجان اولدیغی کبی کونش دخی ساحه عالمه حبال شعاعله
بر نوع انداز دلال اولمسیدر بهم حال رسن مشبه و مشبه هده متخیلدر فاحفظ

اب مریم دی صلاح و شفقه

معنای ترکیبی سی مریم صویی دیمکدر مناسبت ظاهره در ابو المعانی بیت مجز
حسنت کند تکمیل ایمانم هنوز ناب مریم کرد کو یا عیسی لام عشقت ظهور

دا سر سبزی دیشور دشی دولته

خواجه

خواجه حافظ بیت بسر سبزی تو ای سرو که خاک تو شوم ناز از سر بنه و سایه
برین خاک انداز معنای ترکیبی سی یاشللو باشلی دیمکدر چونکه سر باش دیو
یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی سبز یشل دیو قرق برنجی
قطعه نک بیت خامسنده کچدی یا لختیه ادات نسبتدر

عیسی ششماهه اولمش میوه لر

معنای ترکیبی سی التی ایلق عیسی دیمکدر چونکه شش التی دیو اون طقوزنجی
قطعه نک بیت اولنده کچدی ماه ای دیو قطعه خامسه نک بیت اولنده
کچدی ها رسمیه مقداریچوندر کما سبق فی الادوات البسیطة تتمه وجه شبه
کانه میوه لر مادرلری منزلسنده اولان اشجاردن پدر صوریسز حصوله
حضرت عیسی بن مریم علیهما السلام کبیدر فاما که التی ایه تخصیصک
وجهی اکثر میوه لر التی ای مقدارنده حاصل اولدیغیچوندر فاحفظ

بیش رسن ترفنده در اول بتر

هاتفی بیت بمنزل رسید از همه بیشتر بودست بیش رس بیشتر
اصلنده وصف ترکیبیدر اوکدین ایریجی معناسنه چونکه بیش اوک دیو
اوتوزنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی رس وصف ترکیبی اولدیغی حالده
طقوزنجی قطعه نک بیت سادسنده کچدی حاصلی بو مصراعده لغوی وزنی ایکیسیده بعیدر

دیدیلر اعجام بی شرم و ادب

بی ادات نفیدر کما سبق فی الادوات المرکبة شرم اوتنمق دیو قرق برنجی
قطعه نک بیت اولنده کچدی ادب معلوم اعجام جمع عجمدر

کعبه علیایه خاتون عرب

خاتون عرب نونک کسریله خاتون کائنات دخی دیرلر ناظم تحریرنه کوزل
تأدیب اعجام ایدوب کانه عجملرینه تنبیه ایلدی فتلله تعالی دره

چرخ زرین کاسه یعنی آسمان

چرخ زرین کاسه بمعنی آسمان یعنی کوک کلن فرهنک شعور یده چرخ چادم
یعنی دور دیچی کوک دیو و بونده مناسبت ظاهردر چونکه معنای ترکیبی سی
التوندن کاسه لو دیمکدر چونکه چرخ فلک دیو اون طقوزنجی قطعه نک بیت
اخیرنده کچدی زرین اتنبو بو مثنوینک بیت خامسنده کچدی کاسه

كاسه چناق ديو قطعهٔ سابعه نك بيت سابعنده كچدى ؛

هم كونشدر زمزم آتش فشان

كذا فى فرهنك شعورى معناى تركيبى سى آتش صاچيجى زمزم ديمكدر چونكه
زمزم مكهٔ مكرمه ده معروف قيودر آتش معروف فشان افشاندن لفظندن
مخفف امر حاضر ياخود اسم فاعل مخففدر مصدرى افشاندن قرق ايكنجى
قطعه نك بيت عاشرنده كچدى خاتم كانه كونش نو جكاه عالميان اولمغله
زمزمه بكزر لكن زمزمك طبعى بارد ايكن مشابهندن صادر اولان حارندر
بو تقديرجه امعان نظر اولنسه بونده جمع الاضداد صنعتى وار در كما لايخفى

ظلمت اولدى رنك شاه زنكبار

رنك شاه زنكبار بمعنى ظلمت وسياهى كذا فى شرفنامه معناى تركيبى سى زنجه
مملكتنك پادشاهنك رنكى ولونى ديمكدر چونكه رنك كونه ديو قرق برنجى
قطعه نك بيت خامسنده كچدى شاه معلوم زنكبار زنجبار مملكتى ديو فرهنك
شعوريده بالمناسبه برزر چونكه زنك سياه حبشى يه دنلديكى يكرمى سكزنجى
قطعه نك اوچنجى بيتى شرحنده منفهم اولدى باد بمعنى جا نكاه ومحل
كثرت ديو يكرمى برنجى قطعه نك بيت اولى شرحنده كچدى ؛ ؛

صو كنارينه دينور مثل رود بار

رودبار سكون دال ايله اوچ معنايه در اول بمعنى كنار آب ثانى بمعنى نهر
عظيم كذا فى شرفنامه ثالث لاينقطع هميشه صوى اقان ايرمق معناسنه
چونكه رود را مهموده نك ضميله چاى وايرمق معناسنه بار آنفا كچدى ؛

كيجه معناسنه در زلف زمين

كذا فى شرفنامه ايضا زلف بمعنى كيسوى دلبران زمين يردر ديو يكرمى ايكنجى
قطعه نك بيت رابعنده كچدى ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛ ؛

استديكى يرده طورر خوش نشين

وحشى يزدى بيت ما مردمان خانه بدوشيم خوش نشينى هر جا كه ميرويم
بشود خانمان ما اصلنده وصف تركيبى در خوش او تورمجى ديمكدر
چونكه نشينى نشستن لفظندن امر ياخود اسم فاعل مخففدر ؛ ؛

دامنيله خوشى كچن يل شاه سال

دهكي

دهكى بيت نخل قدت سال عشق قست اى شاه بتان شاد شد چون سال
اينچنين درويش ديد معناى تركيبى سى يل پادشاهى ديمكدر چونكه شاه
بمعنى پادشاه سال يل ديو اون دوردنجى قطعه نك بيت ثامننده كچدى

شير مرغ اولمسنه كم اوله محال

شيخ نظامى بيت علفكاه مرغان اين كشور اوست اكر شير مرغان بجوهى
در او ست معناى تركيبى سى قوش سودى ديمكدر تركيده دخى محاله
قوش سودى ديرلر چونكه شير سود ديو اوتوزيدنجى قطعه نك بيت
رابعنده كچدى مرغ قوش ديو يكرمى التنجى قطعه نك بيت سادسنده كچدى

يل شديد اسد كده دير ديوباد

كرد باد دخى ديرلر تركيده قاصرغه و بيده اعصار كبى كذا فى شرفنامه شيخ
بيت چو زان دشت بكذشت چو ديو باد ؛ قدم در دكرد ديولاخى نهاد ؛
استعاره طريقيله غايت بيوك كرك انده ديوباد ديرلر معناى تركيبى سى جن
يلى ديمكدر چونكه ديو جن ديو قرق التنجى قطعه نك سكزنجى بيتنده كچدى
باد يل ديو يكرمى ايكنجى قطعه نك سكزنجى بيتنده كچدى ؛ ؛ ؛

مركب جم بو هوايه اولمش اوْ

مركب جم بمعنى هوا اوديمجاى بيت كركشدورنه اٰن مركب جم كه بروناوردد
از هند مشم بو مقامده جم بمعنى سليمان عليه چونكه جم جيمك فتحى وميم
ايله هر سلطان صاحب اقتداره اطلاق اولنور شاعر بيت جها نداد والا كهر
كيقباد ؛ جمى بود با فر وايين داد ؛ لكن هر يرده كه جم ذكر اولنور قده خاتم
وتخت وباد وهوا وبلقيس وآصف وديو وامثالى ذكر اولنه مراد حضرت
سليمان عليه الصلوة والسلام اولور شاعر بيت اكر تخت جم رفت بر باد
سخت ؛ مرا باد دانيد جاه درخت ؛ واكر مقابله وآيينه وسد وحكمت وسياحت
وامثالى ذكر اولنه مراد اسكندر ذوالقرنين اولور شاعر بيت آيينهٔ اسكندر
جام جمست بنكر ؛ تا بر تو عرضه دارد احوال ملك دارا ؛ واكر پياله وجام
وشراب وامثالى ذكر اولنه مراد جمشيد اولور شاعر بيت كرا دانى خسروان
زعهد فريدون وضحاك وجم ؛ سوزبيو كلرده سحنى ددآفتاب
شيخ نظامى بيت چنين مهدى كه ماهش در نقابش ذره بكذر سحنى دآفتابش

معنای ترکیبیسی سوز گوشنده دیمکدر چونکه سخن سوز دیو اوتوز
برنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کچدی در یعنی فی کما سبق فی الادوات
آفتاب کونش دیو قطعهٔ خامسه‌نک بیت اولنده کچدی ❁

کشتی زر ماه نوای کامیاب

کشتی زر یکی ای معناسنه بویده هلال فارسیدر ماه نو کبی کذا فی شرفنامه
و فرهنگ شعوری معنای ترکیبیسی آلتون کمی دیمکدر چونکه کشتی کمی دیو
یکرمی ایکنجی قطعه‌نک سکزنجی بیتنده کچدی زر آلتون دیو بیت سابعنده
کچدی ماه نو یکی ای دیو قرق ایکنجی قطعه‌نک بیت رابعنده کچدی لکن بو
مقامده تفسیر در کامیاب مرادینه ایرن دیو قطعهٔ خامسه‌نک اوچنجی بیتنده
کچدی بو محلده تفسیر و مفرده مدخلی یوقدر هان تتمیم وزن ایچون مذکوردر

نه صدف اولدی طقوز قات آسمان

نه صدف یعنی تسعهٔ افلاک معنای ترکیبیسی طقوز صدف دیمکدر چونکه نه
طقوز دیو اون طقوزنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده کچدی صدف بیانی اوتوز
طقوزنجی قطعه‌نک عنوانی شرحنده کچدی آسمان کوک دیو قطعهٔ
خامسه‌نک بیت اولنده کچدی بو مقامده تفسیردن مجرددر ❁

چار باغ ایسه عناصر در جهان

هم دخی چار باغ اصفهان یاننده بر مزین باغچه دیو اوتوز سکزنجی
قطعه‌نک بیت سابعنده کچدی معنای ترکیبیسی انده مذکوردر ❁

آخشیجان هم عناصر ایدیدر

آخشیجان مد همزه ایله یعنی عناصر اربعه هم دخی موالید ثلث معناسنه ده
کلور بلکه بالجمله اضدادده اطلاق اولنور مثلا فصول اربعه و اخلاط اربعه کبی

چونکه بری برینکه اضداد ایدیدر

چونکه آخشیج همزهٔ ممدوده‌نک فتحی و خاء معجمه‌نک سکونی و شین معجمه‌نک
کسری و جیم ایله فی الاصل ضد معناسنه در آخرنه ادات جمع الف و نون لاحق اولنجه
اضداد معناسنه اولدی لکن عناصر اربعه ده و موالید ثلثه ده علم غالبی اولدی
بلکه موضع مقامنده مستعمل اولدی مژکان کبی حکیم انوری قطعه تا سه فرزند
موالید آخشیجان ❁ چار مادر چنانکه نه بدرست ❁ باکدبر زمانه باد بقات ❁

تاز

تازه چار وند و سه تا کردست ❁ الف مقصوره ایله اخشیج و اخشیجان دخی دیر
شمس فخری مقصوره ایله معنای اصلیسنی و معنای اصطلاحیسنی جمع ایدرک
دیر بیت چون طبایع بیکدگر ضد اند ❁ ز آن سبب گفته‌اند اخشیجان ❁

دین فروشان اولمش اصحاب ریا

کذا فی شرفنامه چونکه دین فروشان صاحب ریا معناسنه اولان دین فروشک
جمعیدر دین فروش اصلنده وصف ترکیبیدر دین صاتیجی معناسنه چونکه فروش
فانک ضمیله امر حاضر باخود اسم فاعل مخففیدر تکمیلی حاضری اوتوز برنجی قطعه‌نک بیت اخیرنده

بلکه انجه دانی نقد ناروا

استرابادی بیت باری قبول باطنت همچو ظاهرست کافر کم دوی بست
چو از نقد ناروا ست معنای ترکیبیسی دخی بویله در چونکه نقد معلوم روا
رابع دیو قطعهٔ اولانک سکزنجی بیتنده کچدی نا ادات نفیدر کما سبق فی الادوات

یک قدیم نشسته در پای چنار

معنای ترکیبیسی چنار اغاجی دیمکدر چونکه پای ایاق دیو یکرمی بدنجی قطعه‌نک
بیت رابعنده کچدی چنار جیم فارسیه‌نک و نون ممدوده‌نک فتحیله بر
اغاجدرکه چوق یشار مرور ایام ایله کندودن بر آتش پیدا اولوب انشانبسته

سال خورده اولدی غایت اختیار

سال خورده یعنی مسن و پیر و چوق عمر کورمش خواجه حافظ بیت عمر کهن
بی سال خورده دفع کنید که تخم خوشدلی اینست پیر دهقان گفت کذا فی
فرهنگ شعوری معنای ترکیبیسی یل ییجی دیمکدر چونکه خورده اسم مفعولدر
مصدری قطعهٔ ثالثه‌نک بیت عاشرنده کچدی فامکه خاء معجمه دن صکره
واو سز سال خرده یعنی قلیل السن و شاب چونکه خرد یعنی قلیل واوفق کما سبق

دندی تعظیم ایتمکه زانو زدن

ظهوری بیت صراحی بخورشید بهلو زند حریفان بنا هید زانو زنند معنای
ترکیبیسی دیز اورمق دیمکدر چونکه زانو دیز دیو یکرمی بدنجی قطعه‌نک
بیت رابعنده کچدی زدن اورمق دیو قرقنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کچدی

ناوک انداز اولدی خلقه طعن ایدن

معنای ترکیبیسی اوق آتیجی دیمکدر چونکه ناوک اوق دیو قرق برنجی قطعه‌نک بیت

عاشرنده کجدی انداز وصف ترکیبی اولرق یکرمی التنجی قطعه‌نك سکزنجی بیتنده کجدی

دولت واقبال آب لب جام

صائب بیت بیکند کار شراب تلخ آب لب جام این سخن از مستی ادب دولت روشنست
معنای ترکیبی سی دیزکنسز صو دیمکدر چونکه آب معروف بی ادات نفیدر لب جام
معربی لکام دیو فرق دوردنجی قطعه‌نك بیت رابعنده کجدی ⁂ ⁂

آب در جوی تو دولت سنده تمام

کذا فی المجمع وامور عالم سنك تصرفکده معناسنه کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی
اردماغکده صو دیمکدر چونکه آب معروف در بمعنی فی کما سبق فی الادوات جوی
ایرمق دیو قطعهٔ رابعه‌نك بیت رابعنده کجدی تو سنی دیو اوچنجی قطعه‌نك ایکنجی بیتنده کجدی

لطف احسان ایدر بر پا کند

معنای ترکیبی سی ایاق اوزره ایدر دیمکدر چونکه بر بمعنی علی کما سبق فی الادوات المرکبة
پا ایاق دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نك بیت رابعنده کجدی کند ایدر دیو
اللی اوچنجی قطعه‌نك ایکنجی بیتنده کجدی ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂

آشکار ایدر دیمك پیدا کند

چونکه پیدا بمعنی ظاهر واشکار دیو اوتوز التنجی قطعه‌نك اوچنجی بیتنده کجدی
کند آنفا کجدی آشکار دخی فارسیدر ترکیده شیوعی حسبیله تفسیردن چقرلدی

فائده کوردی دیمکدر طرفه بست

معنای ترکیبی سی مال جدید وتحفهٔ عجیب بغلدی دیمکدر چونکه طرفه
طانك ضمیله بمعنی مال جدید وتحفه وبوالعجب بست بغلدی دیو
طقوزنجی قطعه‌نك بیت سادسنده کجدی ⁂ ⁂ ⁂

همدمی یار موافق یك نشست

کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی بر اوتوردی دیمکدر چونکه یك بر دیو
اون طقوزنجی قطعه‌نك بیت اولنده کجدی نشست طقوزنجی قطعه‌نك بیت رابعنده کجدی

فکری پك بکلشی اولان کوتاه بین

کمال خجندی بیت بعهد قامت بر کنده بر کنده باد چشم کوته بین که چون
نظر بر سرو بر شمشاد میدارد احمدنده وصف ترکیبی در قصه کورجی
معناسنه چونکه کوتاه کاف ممدوده‌نك ضمی وتاء فوقیهٔ ممدوده‌نك فتحی واظهار ها

ایله

ایله قصد وقصید معناسنه بین وصف ترکیبی اولرق اون بدنجی قطعه‌نك بیت اولنده کجدی

مشورت یرینه دیرلر کلزمینی

همدمی موضع عشرت معناسنه ده کلور آصفی بیت در هر کلزمینی دارند شکل نرکس
پیران باده پیما پر کرده جام باده معنای ترکیبی سی کل مکان دیمکدر چونکه
کل معروف شکوفه زمین یر دیو یکرمی ایکنجی قطعه‌نك بیت رابعنده کجدی
اصلی زمین کل ایدی بعد التقدیم والتأخیر وصف ترکیبی اولدی ⁂ ⁂

کیجه‌لك کتدی دیمك شب در کذشت

معنای ترکیبی سی کیجه کتدی دیمکدر چونکه شب کیجه دیو ایکنجی قطعه‌نك
بیت سابعنده کجدی در ادات تحسیندر کما سبق فی الادوات المرکبة کذشت
کاف فارسیه‌نك ضمی وذال معجمه‌نك فتحی وشین معجمه‌نك سکونی وتاء
فوقیه ایله کذشتن لفظندن ماضیدر کجدی معناسنه ⁂ ⁂

هم ایشی ایشدن کجدی آب سر کذشت

خواجه سلمان بیت محنش در یای بی پایان ومارا دستکیری نی کذشت آب
از سرت سلمان چه پا بر دست وپایی زن معنای ترکیبی سی ترکیده چنچون
صو باشدن کجدی مضمونندده در چونکه آب معروف از بمعنی من کما
سبق فی الادوات سر باش معناسنه کذشت قد سبق آنفا ⁂

کل شکفته کز لو اولشدر عیان

سیفی بخاری بیت هست از دهنت در دل هر غنچه سخنها کلها شکفد
کر بکشاید دهنها معنای ترکیبی سی اچلمش کل دیمکدر چونکه شکفته
اسم مفعولدر مصدری فرف بشنجی قطعه‌نك اون اوچنجی بیتنده کجدی ⁂ ⁂

استخوان بست اصلنی ایتدی بیان

آصفی بیت استخوانهای که از سنك جنون صد جا شکست استخوانها قصهٔ فرهاد
ومجنون بسته اند معنای ترکیبی سی کمك بغلدی دیمکدر چونکه استخوان
کمك دیو قرق سکزنجی قطعه‌نك اون التنجی بیتنده کجدی بست قد سبق آنفا

اصلی بو قدرته ندارد این سخن

معنای ترکیبی سی بو سوز مثل طوتمز دیو ترکیده دخی اصطلاحدر چونکه
نه تاء فوقیه‌نك کسری وهانك اظهاری یدالت ونفی معناسنه طربیده تحت واسا

کبی ندارد نفی استقبالدر چونکه نونی ادات نفیدندر کما سبق فی الادوات المرکبة دارد
مضارع عدد مصدری اونبدنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی این بو دیو قطعه
ثالثه نک بیت رابعنده کجدی سخن سوز دیو اوتوزبرنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی

اره امزین بر بیش انکشت زن

عرفی بیت زخمه هرچند که انکشت زند بر لب تار ناله از بیم نیارد که برآرد
آواز معنای ترکیبی سی طوطقی اوزره پارمق اوردیمکدر چونکه بر بمعنی علی
کما سبق فی الادوات المرکبة لب طوطق دیو یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی
شین معجمه ضمیر غائبدر انکشت پارمق دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده
کجدی زن امر حاضردر مصدری قرقنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی

کلدی الکندی رفت و سنک بست

معنای ترکیبی سی کتدی و طاشی باغلدی دیمکدر چونکه رفت کتدی دیو
ایکنجی قطعه نک بیت عاشرنده کجدی سنک طاش دیو اونبجی قطعه نک
بیت تاسعنده کجدی بست انفا کجدی

بتمسه بر ایش دنور صورت نبست

شاعر بیت داشت تصویر رخش صورتنک چین آرزو بست چندین صورت
و صورت نبست اینی آرزو ترکیده صورت باغلدی مضمونندهدر چونکه نون نافیه در

بولمسه بر ایش صورت دی آب آمد بکار

ترکیده بو مضمونده ایش صورت کردی دیرلر معنای ترکیبی سی صو ایشه
کلدی دیمکدر چونکه آب صو معناسنه آمد کلدی دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک
بیت اولنده کجدی بکار اولندهکی باء موحده تعدیه ایچوندر کار ایش
دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی

آش بختن ایشه ویرمکدر و داد

معنای ترکیبی سی طعام پشرمک دیمکدر چونکه آش طعام معناسنه پختن
مصدردر اسم مفعولی قرق دوردنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی

بک قولای ایشه دینور موی خمیر

چونکه خمیردن قیل چکمک قولای اولور بو معناده موی و دغن دخی دیرلر ترکیده
قولای ایشه یاغدن قیل چکمه دیرلر معنای ترکیبی سی قیل و خمیر دیمکدر چونکه موی
قیل

قیل دیو اللنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی خمیر اصلی عربیدر

مونه و کل اولدی معناده خمیر

حکیم انوری بیت نادی مثل او مثل مونه و کل بود لیکن مثل بود او مثل
موی و خمیر است ترکیده ایش چامورده دوشدی دیرلر معنای ترکیبی سی
جزمه و چامور دیمکدر چونکه موزه جزمه دیو قرق اوچنجی قطعه نک
سکزنجی بیتنده کجدی کل چامور دیو قطعهٔ عاشره نک بیت اولنده کجدی

خاک رنکین دینسه التونه دراد

کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی رنکلو طوپراق دیمکدر چونکه رنکین اوچنجی
قطعه نک عنوانندن کجدی خاک طوپراق دیو یکرمی برنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کجدی

فرصت الویردی دیمکدر دست داد

شاعر بیت تشریف دست بوسی تو آنراکه دست داد می افکندش آسمان
زمینی چرخ در قدم معنای ترکیبی سی ال ویردی دیمکدر چونکه دست
ال دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی داد ویردی دیو یکرمی
برنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی

کجدی فرصت دطاری آهو کذشت

شاعر بیت غافل آن وحشی غزالم تند از پهلو کذشت پیش می رفتم
تبسم کرد و کفت آهو کذشت معنای ترکیبی سی جیران کجدی دیمکدر چونکه
آهو جیران دیو اللی یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی کذشت قد سبق آنفا

بیقلوب کتسونه دیمکدر سک بدشت

معنای ترکیبی سی کوپک اوه یه دیمکدر چونکه سک کوپک دیو قرق برنجی قطعه نک
بیت سابعنده کجدی بدشت اولندهکی باء موحده ادات تعدیه در
شت اوه دیو طقوزنجی قطعه نک بیت عاشرنده کجدی

بخت دندان خای یک منحوس بخت

کذا فی شرفنامه اصلنده وصف ترکیبیدر بخت چینیجی دیش دیمکدر چونکه
بخت معروف دندان دیش دیو یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی خای خا
معجمه ممدوده نک فتحی و یای تحتیه ایله خاییدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر کی چینیجی معناسنه

هم دینور دیش مشکل ایشه کاد سخف

چونکه کار ایشی دیو بکرمی برنجی قطعه نک بیت خامسنده کجدی سخت قاتی دیو
ایکنجی قطعه نک بیت تاسعنده کجدی

منصبه ایردی رقم بر سر کرفت

معنای ترکیبی سی باشی اوزره فرمان طوتدی دیمکدر رقم رانک و قافک فتحری
و میم ایله نه قدر خط و یازی معناسنه ایسه ده فرمان پادشاهی معناسنه اهل
فارسی میاننده عرف اولمشدر ابو المعانی بیت قضا که درد و غم در ازل رقم
کرده برای صورت حسن تو اقلم کرده بر بمعنی علی کما سبق فی الادوات المرکبة سر باشی
دیو بکرمی بدنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی کرفت طوتدی دیو طقوزنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی

هم قبول ایتدی دیمکدر بر کرفت

خواجه حافظ بیت من این دلق ملمع را بخواهم سوختن روزی که پیر میفر
وشان بجای بر نمیکیرد معنای ترکیبی سی کوکس طوتدی دیمکدر چونکه بر کوکس
دیو اوتوزبرنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی کرفت قد سبق آنفا

کبرو عنوان ایلیان ودسر کران

معنای ترکیبی سی باشی اغر یرتیجی جانور دیمکدر چونکه دد دالک فتحی و دال
ثانیه ایله یرتیجی جانور معناسنه ارسلان و قپلان و امثالی کبی سر باش معناسنه
کما سبق کران اغر دیو قرق التنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کجدی

داغ معزوله دیو دقران خوان

کذا فی مؤید الفضلا مجد الدین بیت مجد است در وقت عمل الحمد و شد نا که
بحکم شاه قرآن مجد الله مجد الله اصلنده وصف ترکیبیدر قرآن اوقیجی معناسنه
چونکه خوان امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر تکمیل امر حاضر اولرق قطعه اولانک بیت
سادسنده کجدی

هم ایو کوف دوستی یار نو بهار

شیخ نظامی بیت نی نو کی ای یار نو بهار که تقویم پارینه نابد بکار معنای
ترکیبی سی یکی یار دوستی دیمکدر چونکه یار معروف نو یکی دیو قرق یدنجی
قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی بهار بمعنی فصل ربیع

دم مخمور الدغه سن ای کامکار

کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی قو یرق بیمه دیمکدر چونکه مخمور قو یرق
دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی بیمه دیو یکرمی التنجی قطعه نک بیت
اولنده

اولنده کجدی کامکار اسم اعمنی شرحنده کجدی لکن بو مقامده تفسیر و مفسره دخی یوقدر

عزلت ایتدی روی بر دیوار کرد

بو معناده روی بدیوار آورد دخی دیرلر خواجه آصفی بیت آصفی روی بر
آورد بمحراب دعا روز ابروی بتان روی بدیوار آورد معنای ترکیبی سی
یوزی دیواره ایلدی دیمکدر چونکه روی یوز دیو یکرمی بدنجی قطعه نک
بیت اولنده کجدی بر ادات تعدیه در کما سبق فی الادوات المرکبة دیوار اون
التنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کجدی کرد ایلدی دیو یکرمی بدنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کجدی

آشکارا ایلدی دیدار کرد

حکیم فردوسی از یوسف و زلیخا بیت دو چشم از زمین سوی دیوار کرد
زلیخا ز دیوار دیدار کرد معنای ترکیبی سی دخی بویله در چونکه دیدار دال
ممدوده نک کسری و دال ثانیه ممدوده نک فتحی و را ایله بمعنی ظاهر و آشکار کرد قد سبق آنفا

بالیمی الچق اولان دیوار پست

هاتفی بیت چه صفهای چرکه بهم داد دست شدان پیکران دشت دیوار پست
معنای ترکیبی سی الچق دیوار دیمکدر چونکه دیوار قد سبق آنفا پست
الچق دیو طقوزنجی قطعه نک بیت عاشرنده کجدی

یعنی بو اسلوب اوزره زین دست

خواجه حافظ بیت کر تو زین دست مرا بیسر و سامان داری من باد سحرت
زلف مشوش دارم معنای ترکیبی سی بو الدن دیمکدر چونکه ز بمعنی من
کما سبق این بو دیو قطعه ثالثه نک بیت رابعنده کجدی دست ال دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی

خانه کن شولدر کم اوله ناخلف

کذا فی شرفنامه اصلنده وصف ترکیبیدر چونکه خانه او دیو اوچنجی قطعه نک
بیت تاسعنده کجدی کن فتحه ایله امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر مصدری
کندن لفظیدر اللی اوچنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی ناخلف بدبخت
دیو وجی اصل و باباسی یرینی طوتمیان کمسنه معناسنه تفسیر دد

بی محابا بولدیغنی یر خوش علف

خواجه حافظ بیت صوفی اشهب بین که چون لقمه شبهه میخورد یار دمش
دراز باد یان حیوان خوش علف معنای ترکیبی سی ظاهردر بی محابا بالقسمیه دن

جزدر چونکه بی ادبانه قید محابا احتراز دیوان التنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی ش
اولدی معناده زد دستش شد عنان مفسردر تفسیری بو مصراعده اختیاری قالمدی انده همان
معنای ترکیبی سی الدن دیزکینی کتدی دیمکدر چونکه زد بمعنی من دست بمعنی ید
کما سبق آنفا شین معجمه ضمیر غائبدر شد کتدی دیو قرق بشنجی قطعه نک
بیت سادسی شرحنده کجدی عنان کسریله دیزکن معناسنه عربیدر فارسیده دخی شایعدر

دل نموده التفات ایتمش دیمک

معنای ترکیبی سی کوکل کوسترمش دیمکدر چونکه دل کوکل دیو اون
یدنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کجدی نموده نونک ضمیله اسم مفعولدر ش

دامن افشاندن هم اعراض ایلمک

خواجه سلمان بیت تانه بند ادیکه سلمان دامن از دلبر فشاند دامن
از دل بر فشاند و دامن دلبر گرفت معنای ترکیبی سی اتک صاچمق یعنی
اتک سلکمک دیمکدر چونکه دامن اتک دیو قرق یدنجی قطعه نک بیت ثامنده
کجدی افشاندن صاچمق دیو قرق ایکنجی قطعه نک بیت عاشرنده کجدی ش

خاتم کویا دهان دلبران

کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی سویلیجی مهر دیمکدر چونکه خاتم بیانی
قرق یدنجی قطعه نک بیت سادسی شرحنده کجدی کویا سویلیجی دیو
اوتوز اوچنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی دهان دلبران تفسیردر فاحفظ

هم دخی منقار کل اولمش زبان

کذا فی مجمع الفرس معنای ترکیبی سی کل بورنی دیمکدر چونکه منقار میمک
کسریله قوش بورنی معناسنه اصلی عربیدر زبان تفسیردر لسان معناسنه
چونکه دهان اغز دیو زبان دل دیو یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی

قاجدی معناسنه کلمش پشت داد

ترکیده دخی بو معناده ارقه ویردی دیرلر چونکه پشت ارقه دیو یکرمی
یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی داد ویردی دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی

عزلت ایتدی در پس زانو نهاد

معنای ترکیبی سی اکسنه دیز قودی دیمکدر چونکه در بمعنی فی کما سبق فی اللغة
المرکبة پس اکسه دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی زانو دیز
دیو

دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی نهان ضیدر جمع مضافی اون یدنجی قطعه نک بیتی اخیرنده کجدی
کرد از و پهلو تهی دینسه همان مفرددر تفسیری بو مصراعده انی ابتدی دیمک اولور بیت
معنای ترکیبی سی اندن ایکوسنی یعنی یانینی بوش ایتدی دیمکدر چونکه کرد
ایلدی دیو یکرمی یدنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کجدی از بمعنی من او ضمیر
غائبدر کما سبق فی الادوات پهلو ایکو دیو اللنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کجدی تهی بوش دیو قرقنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی ش ش

حاضر اولمش پاچه بالا زده

وانک در میان ایتمش معناسنه ده کلور میر خسرو بیت ساخته طاوس
ملائک شعار پاچه بالا زده طاوس وار معنای ترکیبی سی اتکی یوقرو
اوردی دیمکدر چونکه پاچه بای فارسیه ممدوده نک فتحی و یای تحتیه نک سکونی
وجیم فارسیه نک فتحی وهاء رسمیه ایله اتک وشلوار پاچه سی معناسنه
بالا یوجه دیو قطعه ثانیه نک بیت اولنده کجدی زده اسم مفعولدر مصدری قرقنجی
بیت سابعنده کجدی

دست بر افشانده اولکم ترک ایده اوله معلوم

معنای ترکیبی الی سلکمش دیمکدر ترکم بیانی بوندن یوقرو دوردنجی بیتک شرحنده

مار خوردن درد و زحمت چکمدر

کذا فی مؤید الفضلا خواجه سلمان بیت لعل روان ز جام زر نوش وغم
جهان مخور زین فلک زمردین بهر چه مار میخوری معنای ترکیبی سی یلان
دیمکدر چونکه مار یلان دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی
خوردن یمک دیو اوچنجی قطعه نک بیت عاشرنده کجدی ش ش

دم فرو رفتن مشقت چکمدر

معنای ترکیبی سی نفس اشاغی کتمک دیمکدر چونکه دم نفس دیو یکرمی
طقوزنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی فرو اشاغی دیو اوتوز اوچنجی
قطعه نک سکزنجی بیتنده کجدی رفتن کتمک دیو قرق برنجی قطعه نک بیت ثانی عشرنده کجدی

کرک باران دیده کورمش روزکار

معنای ترکیبی سی یغمور کورمش قورد دیمکدر چونکه کرک قورد دیو
قرق برنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی باران یغمور دیو یکرمی یدنجی
قطعه نک بیت سابعنده کجدی دیده کورمش کورمش معناسنه مصدردر دیدن لفظیدر

یعنی چوق شیلردن المش اعتبار بو مصراع انجق مصراع اولی ایضاحی ایچوندر سرفرافشان ایدن کوتاه بام دون همت معناسنده کلور معنای ترکیبیسی قصه یعنی الچق طاملو دیمکدر چونکه کوتاه قصه دیو بو مثنوینک اوچنجی بیتی شرحنده کچدی نام طام دیو ذوق دوردنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی

مغز پوشیده دکلمش عقل تام

معنای ترکیبیسی بینی قپانمش دیمکدر چونکه مغز بینی دیو یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت عاشری شرحنده کچدی پوشیده قپانمش معناسنه اسم مفعولدر نهی حاضری یکرمینجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی

همدخی بیدار مغز اولدی رشید

معنای ترکیبیسی بینی اویانق دیمکدر چونکه بیدار اویانق دیو قطعهٔ خامسه نک ایکنجی بیتنده کچدی مغز قد سبق آنفا

نو خبر الدی دیمک چشمش جهید

چشمش جهید مطلب یعنی یکی خبر الدی معناسنه کمال خجندی بیت جان منی بیر قصد از شادی مکر یاد آمده است می جهد چشم همانا وقت دیدار آمده است   معنای ترکیبیسی کوزلری صچرادی یعنی چراغلندی دیمکدر چونکه چشم کوز دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی شین معجمه ضمیر غائبدر جهید جیم فارسیه نک فتحی وهاء مهموده نک کسریله جهیدن لفظندن ماضیدر

بود بندر نازده دامنکشان

معنای ترکیبیسی اتک چکیجیدر دیمکدر چونکه دامن اتک دیو قرق یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی کش وصف ترکیبی اولدیغی حالده اون یدنجی قطعه نک یدنجی بیتنده کچدی اخرنده کی الف ونون ادات جمعدر

یک اوزون بویلو کوزل سرو روان

شاعر بیت انچنان سرو روانی نبود در باغ جنان کر بود در باغ حسن آن قامت موزون یار معنای ترکیبیسی کیدر سرو دیمکدر چونکه سرو معروف اغاجدرکه ایکی نوع وار بری سرو نازکه شاخلری هرطرفه متمائل اولور وبری دخی سرو آزادکه شاخلری طوغرو بتمش سرا پا هموار وموزون اولور وبری دخی سروسهی که اصلی ایکی طوغرو بتمش شاخ

اولور

اولور روان کیدیجی معناسنده بو قطعهٔ رابعه نک بیت خامسنده کچدی

یوزی کورمکلکی دیمکدر رونما

یعنی کوبکونک کلنه ویردیکی هدیه که اکا ترکیده یوز کورمکلکی دیرلر خواجه سلمان بیت آن ماه رو اکر نباید شبی مراء در روجه او نهیم دل وجان برونماء اصلنده وصف ترکیبیدر چونکه رو یوز دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی نما وصف ترکیبی اولدیغی حالده اوتوز سکزنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کچدی

همه مصور را بدید چهره کشا

خواجه سلمان بیت ورق دفتر نقاش فروشو که کنون باد بر هر طرفی چهره کشایی دارد اصلنده وصف ترکیبیدر یوز اچیجی معناسنه چونکه چهره بمعنی یوز وجه کشا امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر نتکم امر حاضری یکرمینجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی

با فشرد اولدی دیمکدر برقرار

معنای ترکیبیسی ایاق صقلدی دیمکدر چونکه پا ایاق دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی فشرد فانک کسریله فشردن لفظیدر اصلی افشردن ایدی نتکم اسم مفعولی قرق بشنجی قطعه نک بیت تاسعنده کچدی فرهنک شعوریده شینی معجمه ایله واقعدر لکن ناظم تحریرکرده نسخه ده موجود نسخه سنده سینی مهمله ایله واقعدر بو تقدیرجه ایاغی طوکمش معناسنه اولور او تکندن انسب اولور نتکم افسرده طوکمش دیو بیت مزبورده کچدی

باز آورد ایتدی یعنی اعتذار

کاتبی بیت کفتم از کویش روم باز آمدم با صد نیاز هرکه کوید ناسزا باز آورد کند   معنای ترکیبیسی کیرو کتوردی دیمکدر چونکه باز کیرو دیو یکرمی التنجی قطعه نک بیت ثالثی شرحنده کچدی آورد ماضی مفرد غائبدر نتکم ماضی متکلم وحده سی یکرمی اوچنجی قطعه نک بیت اخیرنده کچدی

اعتذار ناملایم عذر لنک

صائب تبریزی بیت چون پذیرد اهل دل عذر لنک از بهر سفر باد پایی هیچ حالی قرارت داده اند بو مضمونی باقی افندی لطیف نظم ایتمشدر

بیت هزاران عذرلنک ایله قچه کلمز دی میدانه اکرخونرتر چشمک دعوت
لبتسه چنکه تیمودی ؛ معنای ترکیبی سی طویل عذر دیمکدر چونکه لنک
نفیل دیو فرق برنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی

پک طارلدقده دینور آمد بتنک

میرخسرو بیت نالدا هرچند میخواهم که پنهان می کشم ؛ سینه می کوید که
من تنک آمدم فریاد کن ؛ معنای ترکیبی سی طارلنه کلدی دیمکدر چونکه آمد
کلدی دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی تنک طار دیو
اون بشنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کچدی اولنده کی با موحده ادات تقیید در

طاریلوسه دینلور آمد بهم

معنای ترکیبی سی مشقته کلدی دیمکدر چونکه هم بمعنی غم وغصه و مشقت

دی بجای اولنکحقنده هم

معنای ترکیبی سی انک یرنده دیمکدر چونکه جا مکان دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک
بیت رابعنده کچدی اولنده کی با موحده ادات ظرفدر او ضمیر غائبدر کما سبق فی الادوات المرکبة

پک غضبلندی دیمکدر تیره شد

معنای ترکیبی سی بولانق دیمکدر چونکه آخرنده ها رسمیه ایله تیره شد
بولانق دیو فرقنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی

عقلنی شاشرسه دیرلر خیره شد

معنای ترکیبی سی شاشمش اولدی دیمکدر چونکه خیره ها رسمیه
ایله یکرمی برنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچن خیر معناسنه در شد معلوم

سرت ایدی پک یومشدی آمد فرود

معنای ترکیبی سی اشاغی کلدی دیمکدر چونکه آمد قد سبق آنفا فرود
فانک و واو ممدوده نک ضمی و دال ایله اشاغی معناسنه

دولتی ادترسه دی ابتش فرود

معنای ترکیبی صوینی اندی دیمکدر چونکه آب معروف صو معناسنه شین
ضمیر غائبدر فرود فانک حرکات ثلثه سی و زای معجمی ممدوده نک ضمی
و دال ایله فرودن لفظنیفا ماضیدر نکم بوندن مشتق فزای قطعه خامسه عشرنده کچدی

مضطرب اولسه کشمش شد دسته دیه

معنای

معنای ترکیبی سی دسته اولدی دیمکدر چونکه دسته نک تفصیلی اللی دوردنجی
قطعه نک بیت اخیری شرحنده کچدی شد اولدی معناسنه کما سبق

همناره ادینه کلدسته دی

هاتفی بیت مؤذن ز کلدسته شد نغمه ساز ؛ چو بلبل که شاخ کل
شد طراز ؛ معنای ترکیبی سی کل طوپی دیمکدر

غالب اولدقده دینور مشک زد

معنای ترکیبی سی سکه اوردی دیمکدر چونکه سکه السنه ثلثه ده
معناسنه مستعملدر زد اوردی دیو طقوزنجی قطعه نک بیت خامسنده
کچدی جامی بیت چو زد سکه بر نقد قبح قیان ؛ می فتح خورید از کف ساقیان

منتخب نسنه دخی روی سپید

طالب آملی بیت ما کلچین ز سنبل و نسرین نشاشیم ؛ آتش بود آتش کل
روی سپید ما ؛ معنای ترکیبی سی بر یوزی دیمکدر چونکه روی یوز دیو یکرمی
یدنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی سپید سینک کسری و بای فارسیه نک فتحی و دال ایله بمعنی بیاض

دیندی خورد سرا کاکم بی باک اوله

معنای ترکیبی سی کندو باشنه دیمکدر چونکه خورد کندو دیو اوتوزنجی
قطعه نک بیت رابعنده کچدی سر باش معناسنه باک دخی فارسیدر تکنی تفسیر ودر

سینه برطاق اوله بغزی چاک اوله

سینه برطاق بمعنی عاشق بی قرار و بغزی چاک نشابوری بیت دل مجروح
حاجتمند مشتاق بیاد ابروت شد سینه برطاق معنای ترکیبی سی طاق
طاق اوزره کوکس دیمکدر چونکه سینه کوکس دیو یکرمی یدنجی قطعه نک
بیت ثالثنده کچدی بر بمعنی علی کما سبق فی الادوات المرکبة طاق قبه
و کمر و مصندره و قات معناسنه حتی ایکی قات اوله نسخه یه ذو الطاقین دیرلر

چمق یلوب کزدی دیمکدر قطره زد

معنای ترکیبی سی یورمکده لنکه اوردی دیمکدر چونکه قطر یورمکده
لنکه دیرلر همدنی طمد معناسنه ده کلور زد قد سبق آنفا

هیچ کاره بوشی سو دیلنی شخص بد

هیچ کاره بوش یلر و بیهوده سو دینور معناسنه معنای ترکیبی سی بلبث

ویهوده ایشه منسوب دیمکدر چونکه هیچ بیهوده وعبث دیو الکی التنجی
قطعه‌نک بیت عشرنده کلدی کاره ایشه منسوب معناسنه چونکه هادر کیب اداتنه سبقت

یک معاند کسنه کافر ماجرا

کافر ماجرا بمعنی معاند شدید و متمرد ایمدی بیت سپاه فتنه چون
کم فرصتی کرد سپهر سفله کافر ماجرا یعنی معنای ترکیبی سی ظاهردر

همدخی ناداشت بی شرم وحیا

شیخ نظامی بیت چنین آمدست از نژادکان پیر که با هیچ ناداشت کشتی
مکیر معنای ترکیبی سی طوتمدی دیمکدر نا ادات نفیدر کما سبق فی الادات
المرکبة داشت ماضیدر مصدری اوتمز اوچنجی قطعه‌نک بیت سادسنده
کلدی بی شرم وحیا تفسیردر چونکه بی ادات نفیدر کما سبق شرم اوتنمق دیو
قرق برنجی قطعه‌نک بیت اولنده کلدی ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

حد نی بلمدردی دیمکدر مراد تفسیردر مقصری بو مصراعدر دینلودسه برخوشی کاله
معنای ترکیبی سی ایشکینه قاشی قودی دیمکدر چونکه بر بمعنی شلی کما سبق
فی الادوات المرکبة فراشک دیو یکرمنجی قطعه‌نک بیت اولنده کلدی شین
مجمه ضمیر غائبدر کما سبق فی الادوات البسیطة کاله قماش معناسنه تشکم هاء
رسمیه موقعنه الف کالا قماشی دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک بیت خامسنده
کلدی نهاد قودی دیو بو شونینک قرق ایکنجی بیتی شرحنده کلدی ۞ ۞

غالب اولدقده دینودمشی دست برد

معنای ترکیبی سی ال الندی دیمکدر چونکه دست ال دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک
بیت رابعنده کلدی برد الدی معناسنه ماضیدر مصدری اوتوز التنجی قطعه‌نک بیت ثانیسنده کلدی

بونیوب مغلوب اولدی بازخورد

خواجه سلمان بیت لعل روان زجام زدنوشی وغم جهان مخور ۞ زین فلک زردینی
بهرچه بازی می خوردی ۞ معنای ترکیبی سی کرو یدی دیمکدر چونکه باز کیرو
دیو یکرمی التنجی قطعه‌نک بیت ثالثی شرحنده کلدی خورد یدی دیو ماضیدر
تکلم متکلم وحده سی خوردم یدیم دیو اون دوردنجی قطعه‌نک بیت ثانیسنده کلدی

اشتغلم کردایلدی غوغا نزاع

چونکه اشتغلم همزه‌نک ضمی و شین معجمه‌نک سکونی و تاء فوقیه‌نک ولامک ضمی

ویهم

ویهم ایله بمعنی غوغا ونزاع کرد ایلدی دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک ثانی بیتنده کلدی

هم دخی شبخوش کرد ایدی وداع

کمال اسماعیل بیت روز خوش ادامی شبخوش کرد ۞ تا که او داشت شب
خوش زلفت ۞ معنای ترکیبی سی کیجه قودیسی وبو شقلقی دیمکدر کانه وداع
وقتنده بر بو شقلق حاصل اولدیغندن تسمیه اولندی چونکه شب کیجه دیو
ایکنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کلدی خوش قودی وبو شق معناسنه
کلور تنکم خوب وکوزل معناسنه اولدیغی کبی کرد قد سبق آنفا ۞

اولدی دسوا بر سرشی بیضه شکست

معنای ترکیبی سی باشی اوزره یموزرطه قودی دیمکدر چونکه سر باشی
دیو مراد کلدی شین معجمه ضمیر غائبدر کما سبق فی الادوات البسیطة بیضه
تربیدر فارسیده دخی مستعملدر شکست قردی دیو طقوزنجی قطعه‌نک بیت تاسعنده کلدی

کلدی او حاله بروز او نشست

معنای ترکیبی سی او کونه اوتوردی دیمکدر چونکه روز کون دیو ایکنجی ۞
قطعه‌نک بیت سابعنده کلدی اولنده کی باء موحده ادات تعدیه در ۞
او ضمیر غائبدر کما سبق فی الادوات نشست اوتوردی دیو قطعه تاسعه‌نک بیت رابعنده کلدی

بی سر و با در پریشان حال اولان

خواجه سلمان بیت کر نباشد مددی لطف تو بیدا باشد ۞ کرچه ازدست
منی بی سر و با برخیزد ۞ معنای ترکیبی سی باشسز وایاقسز دیمکدر چونکه
بی ادات نفیدر سر باشی پا ایق دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک اولنده کلدی

جو غانده صکره دنی بی مال اولان

معنای ترکیبی سی ارپه قالمامشی دیمکدر چونکه جو ارپه دیو قطعه عاشره‌نک
بیت تاسعنده کلدی نمانده قالمامشی معناسنه اسم مفعولدر مصدری ایکنجی قطعه‌نک
بیت خامسنده کلدی اولنده کی نون ادات نفیدر کما سبق فی الادوات ۞

چشم دارنده شوکم امید ایدر

معنای ترکیبی سی کوز طوتیجی دیمکدر چونکه چشم کوز دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک
بیت اولنده کلدی دارنده اسم فاعلدر طوتیجی معناسنه مصدری اون
یدنجی قطعه‌نک بیت سادسنده کلدی ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

کوزنکه چشم فرنکی دیدیلر

شاعر بیت ز بهر دیدن روی تو روز و شب حمام * هزار چشم فرنکی نهاده بر در و بام * معنای ترکیبی سی ظاهردر

النونه غرق ایلدی در زکرفت

خواجه حافظ بیت بدین شعر تر شیرین ز شاهنشه عجب دارم که سر تا پای حافظ را چرا در زر نمیکیرد معنای ترکیبی التونه طوتدی دیمکدر چونکه در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة زر التون دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت سابعنده کچدی کرفت طوتدی دیو قطعه تاسعه نک بیت ثالثنده کچدی

داغ طوتدی شعله لندی در کرفت

خواجه سلمان بیت باز دل سودای آن زنجیر مو از سر کرفت آتشم بنشسته بود از شمع دوشی در کرفت معنای ترکیبی سی طوتدی دیمکدر چونکه در ادات تحسیندر کما سبق فی الادوات المرکبة کرفت قد سبق آنفا

دیمک اولشی آتش ایدار چنار معتبردر تفسیری مصراع ثانیده او محمد یغمک یردن اولور آشکار

حکیم انوری بیت آنی از روی کار کی بیدم * آتشی دانکه از چنار آید * معنای ترکیبی سی چناردن آتش کلور دیمکدر چونکه آتش معروف آید کلور دیو ایکنجی قطعه نک بیت عاشرنده کچدی از بمعنی من کما سبق فی الادوات المرکبة چنار جیم فارسیه نک فتحیله معروف اغاجدر عربیده دلب دیرلر مشهوردر ومتعارفدر که مرور ایام ایله کندودن آتش پیدا اولوب تا اشاغیسنه جه یقار حتی عرفی بر قصیده سنده دیر مصراع عجب بنود که آتش بر آوردم چو چنار

هم کدو بیق و چناری دیمه لر کما فی السابق معتبردر تفسیری مصراع ثانیده بر بربنه او یمز ایکی نسنه لر معنای ترکیبی سی بر قباق و بر چنار دیمک چونکه کدو قباق دیو اللنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کچدی چنار قد سبق آنفا آخرلرنده کی یا لحتیه وحدت ایچوندر وجه مناسبت چنار کثیر الثمر و شجر غیر مثمر وصغیر الاوراقدر کدو هر وجهله مخالفیدر بر بربنه کفو اولمز بنک وکم تفسیر در معتبری مصراع ثانیده هم سر طاوس طاوسی است هم صکره کی هم لفظ ناظمده نظامی بیت مرا چون منی کسی بنابد بنا موس که باشد همسر طاوس طاوس * معنای ترکیبی سی طاوسک برابری طاوسده دیمک

دیمک چونکه همسر ایکی معنایه در اول جاهده و رتبه ده وسق وسالك برابر معناسنه ثانی زوجه و منکوحه معناسنه طاوس دم و بالی منقش بر قوشدر که حسن و جمالده ضرب مثلدر خواجه سلمان بیت اصفهان سدره یعنی باغ طاوسان ملک از کبوتر خانهای کعبه قدرتر دنیایه کلمزدن اول جنتده خرامان اولوب حضرت آدم علیه السلام ایله جنتدن چقدیغی منقولدر نکته عربیده لفظ داود فارسیده لفظ طاوس ایکی واو ایله اوقنور بر واو ایله یازیلور فاحفظ

پیشکش معناسی اولشی ترجمان

پیشکش ایکی معناده اصطلاحده اول ایکی لغتی بر دلدن بر برینه نقل ایدن کمسه معناسنه که فارسیده و عربیده ترجمان دیرلر ثانی معروف سلاطینه و بر بیندن هدیه معناسنه بو معنایه دخی فارسیده و عربیده ترجمان دیرلر هاتفی بیت پی تو به ز انوز تا نشی کشید که در پیش خان تر جمانش کشید معنای ترکیبی سی اوک چکیجی دیمکدر چونکه پیش اوک دیو اوتوزنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی کش وصف ترکیبی اولدوغی اون یدنجی قطعه نک یدنجی بیتنده کچدی نکته بو ایکی معنا اعتبار ایله بین التفسیر و المفسر تعاکس جائزدر لکن سوق نظم اول مفسر ثانی تفسیر اولمغی اقتضا ایدر بونده دخی ناظم تحریر چوق حذاقت ایلدی فکده ره

سنبل تر داغی زلف دلبران

معنای ترکیبی سی یاش سنبل دیمکدر چونکه سنبل معروف شکوفه در تفصیلی اواسط دیباجه شرحنده کچدی تر یاش دیو اللی برنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی

قوتی وار زور دارد جکر

معنای ترکیبی سی جکرده قوت طوتر دیمکدر چونکه زور قوت دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی دارد مضارعدر مصدری اون یدنجی قطعه نک بیت سادسنده کچدی در ادات ظرف دیو ادوات مرکبه ده کچدی جکر ترکیده دخی مستعملدر عربیده کبد دیرلر ترکیده بو اصطلاح محلنه بورکلو دیو تعبیر ایدرلر

یعنی عفو ایده دیمکدر در کذرد

معنای ترکیبی سی کچه دیمکدر چونکه در ادات تحسیندر کما سبق فی الادوات کذرد امر حاضردر ماضی بو مشقدن نک یکرمی دوردنجی بیتنده کچدی

ترک ناموس ایتمه آب رو مریز

کما انجینده بیت چند ریزد دیدهٔ ما آب روی نیست آب روی مردم آب جوی
معنای ترکیبی سی یوز صوینی طوکمه دیمکدر چونکه آب معروف رو یوز دیو
یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی مریز نهی حاضردر اولنده کی میم مفتوحه
ادات نهیدر امر حاضری یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی

مرحمت ایله دیمک دیزی بریز

حکیم خاقانی بیت ای فیض رحمت تو روان ماهیان را دیزی بریزی بردل
خاقان از صفا معنای ترکیبی سی دوکر منک دوک دیمکدر چونکه دیزی مخفف
مؤدنی خاطبدر فارسیده استفهام چوق کره مقدر اولور برای بو نسخه تلف
اولسه اکر تفسیر در مفسری مصراع ثانیدر دیندور دیکر نمی بند دکر
شیخ عبد الله انصاری بیت هر که جز موی میان او خیالی بسته است
در میان عاشقان دیکر نمی بند دکر معنای ترکیبی سی بردخی قوشقی بغلمز
دیمکدر چونکه دیک بردخی دیو الکی یدنجی قطعه نک عنوانی شرحنده کجدی
نون مفتوحه ادات نفیدر می ادات حالدر کما سبق فی الادوات بندد مضارعدر
ماضیسی بندید قطعهٔ تاسعه نک بیت سادسنده کجدی کمر قوشاق دیو فرق
سکزنجی قطعه نک اون سکزنجی بیتنده کجدی کردینور سه طشت از بامش فتاد
مفسردر تفسیری مصراع ثانیدر سری فاش اولدی دیمک اولدی مراد
هلالی بیت طشت شهزاده چو افتاد ز بام افتاد ای صدا در میان عالم
افتاد معنای ترکیبی سی طشتی طامدن دشدی دیمکدر چونکه طشت ترکیده
فارسیده دخی مستعملدر تشت معناسنه از بمعنی من کما سبق فی الادوات بام
طام دیو فرق دوردنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی شین مجی ضمیر غائبدر
کما سبق فتاد ماضیدر اصلی افتاد ایدی تکم مصدری فرق بشنجی قطعه نک
سکزنجی بیتنده کجدی ایشدلسه سرکم مکتوم ایدی تفسیردر مفسری
مصراع ثانیدر بخیه ایش بروی کار افتاده دی معنای ترکیبی سی انک
تکنده سی ایش یوزینه دوشدی دیمکدر چونکه بخیه تکنده دیو فرق
یدنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی اش ضمیر غائبدر بر بمعنی علی کما سبقا
فی الادوات روی قدسبق آنفا کار ایش دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت سادسنده
کجدی افتاده دوشکن دیو قطعهٔ ثالثه نک بیت سادسنده کجدی

کورد

کوردیرن یولسز ایشن خلقه همان کما سبق تفسیر در مفسری مصراع ثانیدر ماری
کیرد بدست دیکران نظامی بیت چو از دست تو ناید هیچ کاری
بدست دیکران میکیر ماری بو عبارت ایکی وجهله استعمال اولنور اول
معنای مذکوردر ترکیده انک مقامنده یلانی آخره طوندیره کوزینه کندو
نقر دیرلر ثانی ایله یلان طوتر یعنی ایشنی کندو ایله کوردر اما بز دیمک
بو تقدیرجه اضداد اصطلاحاتندن اولور وعلی التقدیرین معنای ترکیبی سی
یلانی طوتر غیرلر ایله دیمکدر چونکه مار یلان دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت
سابعنده کجدی می ادات حالدر کیرد مضارعدر ماضیسی وصف ترکیبی
طقوزنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی دست ال دیو یکرمی بدنجی قطعه نک
بیت رابعنده کجدی اولنده کی با موحده ادات تعدیه در دیکران جمع دیکردر کما سبق آنفا

کیز لو مقصد اولدی کونه آستین

معنای ترکیبی سی یکی قصه دیمکدر چونکه کونه قصه دیو بو شونک یکرمی اوچنجی بیتنک
شرحنده کجدی آستین یک دیو فرق بدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی

عیب فاحش بازکونه پوستین

معنای ترکیبی سی ترسنه دونمش کورک دیمکدر چونکه بازکونه ترسنه دونمش دیو فرق طقوزنجی
قطعه بیت سابعنده کجدی پوستین کورک دیو فرق بدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی

کیجه وکوندز جبه خورشید وماه

کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی ای وکون جبه سی دیمکدر چونکه جبه معروف
خورشید کون ماه ای دیو قطعهٔ خامسه نک بیت اولنده کجدی ❁

شخص مشبوه معدنور زاغ سیاه

معنای ترکیبی سی قاره قارغه دیمکدر چونکه سیاه معروف زاغ قارغه
دیو اوتوز سکزنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی ❁ ❁ ❁

کزلو معنایه دینور مشی در لباس

بابا فغانی بیت کند قتل بجانان در لباس آن ترک می ترسم کزین خونهای
پنهان دامنش پرخون شود روزی معنای ترکیبی لباسده دیمکدر
چونکه در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة لباس معروف ❁

همنجم ادیدر اختر شناس

چونکه اختر بلدز دیو قطعهٔ خامسه نک بیت اولنده کلدی شناس امر حاضر با خود
اسم فاعل مخففدر مصدری اوده بشنجی قطعه نک بیت ثالثنده کلدی ٭ ٭

حوض ماهی آسمانده برج حوت

معنای ترکیبی سی بالق حوضی دیمکدر چونکه حوض معروف ماهی بالق دیو قطعهٔ
رابعه نک سکزنجی بیتنده کلدی برج حوت بر بیدر ادباء اصطلاحی بیاننده شیوعی حیسیله تفسیر قلندی

همدخی دم درکشید ایتدی سکوت

معنای ترکیبی سی نفس چکدی دیمکدر چونکه دم نفس دیو یکرمی طقوزنجی
قطعه نک ایکنجی بیتنده کلدی در ادات تحسیندر کما سبق فی الادوات
المرکبة کشید چکدی دیو قطعهٔ تاسعه نک بیت خامسنده کلدی ٭

ناتوان بین دشمن دانی حسود

ناتوان بین ایکی معنایه در اول بمعنی دشمن ثانی بمعنی حسود و بدخواه ٭
هاتفی بیت ز منی ناتوان بین بود در جهان خوشبینه که کوری کشند آفتاب ٭
اصلنده ضعیف کوریجی دیمکدر چونکه ناتوان ضعیف دیو قطعهٔ سابعه نک
بیت رابعنده کلدی بین وصف ترکیبی اولدیغی حالده اون یدنجی قطعه نک بیت اولنده کلدی

یکه فقیره دیدیلر کیسه کبود

معنای ترکیبی کوک کیسه لو دیمکدر چونکه کبود کوک دیو قرق برنجی قطعه نک
بیت خامسنده کلدی کیسه معروف طلواو لسون بوش اولسون

همنشان فقیر امیشی انکشت نیل

شیخ سعدی بیت یا مرو با یار ازرق پیرهنی ٭ یا بکش در خانمان انکشت نیل ٭
معنای ترکیبی سی چوید برمق دیمکدر چونکه انکشت برمق دیو یکرمی یدنجی
قطعه نک بیت رابعنده کلدی نیل چوید که آنکله بویه ایدرلر همدخی نه مور معناسنه در کذا

شول کرانجان وکران سایه ثقیل

کرانجان وکران سایه بو ایکی لفظدن هر بری ثقیل وکاهل معناسنه اصطلاح ٭
اولنشلردر ترکیبده بو معناده جانی اغر وکولکه سی اغر دیدکلری کبی کن ترکیبده
کولکه سی اغر دیو مهیب و وقور آدمه دیرلر معنای ترکیبیلری دخی بویله در
چونکه کران اغر دیو قرق التنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کلدی جان معلوم
سایه کولکه دیو قرق دوردنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کلدی ٭ ٭ ٭

اولدی

اولدی خس پوش نفاقیله ریا

کذا فی المجمع معنای ترکیبی سی چوب چوب اورتمش جیکی دیمکدر چونکه خس
چوب چوب دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک بیت سابعنده کلدی پوش وصف ترکیبی
اولدیغی حالده اوتوزبرنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کلدی آخرنده که یا تخیه مصدریه در

آب زیرکاه مکرناسزا

آب زیرکاه بمعنی حیلهٔ ناسزا معنای ترکیبی سی صمان التی صویی دیمکدر
چونکه آب معروف زیر آلت دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت خامسنده کلدی
کاه صمان دیو اللی برنجی قطعه نک بیت اولنده کلدی بو معنای ترکیبی ترکیده دخی مثل مشهوردر

عهدنی بوزن کشی زنهار خوار

نظامی بیت ولیکن بود صحبت زنهاری ٭ نکردند ز وفا زنهار خواری ٭ معنای
ترکیبی سی عهد ییجی دیمکدر چونکه زنهار عهد دیو اللی اوچنجی قطعه نک بیت
رابعی شرحنده کلدی خوار خاء معجمه نک بین الفتح والکسر اماله سی ورا ایله بمعنی خورنده

هم سیاه کاسه لئیم نابکار

سیاه کاسه بمعنی لئیم وخسیس ونابکار خواجه حافظ بیت بر وان خانهٔ ٭
کردون بدر و نان مطلب کین سیاه کاسه در آخر بکشد مهمانرا ترکی سی
دخی قاره چناقلو دیو بو معناده ضرب مثلدر چونکه سیاه معلوم کاسه
چناق دیو قطعهٔ سابعه نک بیت سابعنده کلدی نابکار فارسیدر ترکیده شیوعی حیسیله تفسیر قلندی

دست پا زد ایتدی سعی واهتمام

کاتبی بیت برای کشتنی خود دست و پا زدم بسیار ولی بکوشش خود سرخ
روی نتوان شد معنای ترکیبی سی ال وایاق اوردی دیمکدر چونکه دست
ال دیو پا ایق دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کلدی زد اوردی
دیو قطعهٔ تاسعه نک بیت خامسنده کلدی ٭ ٭ ٭ ٭

پر شده پیمانه اشی عمری تمام

معنای ترکیبی سی اکن قدحی طلو اولمش دیمکدر چونکه پر طلو دیو قرقنجی قطعه نک
بیت اولنده کلدی شده اسم مفعولدر مصدری قرق بشنجی قطعه نک بیت سادسنده
کلدی پیمانه قدح دیو اللی التنجی قطعه نک بیت سابعنده کلدی اشی ضمیر غائبدر کما سبق فی الادوات

خست اولدی کربه دروزندان سرا

کربه در زندان سرا غایت بخلدن کنایه در کدی حفظ ممکن دکل ایکن زندانده حبس اید ردیمکدر کذا فی مؤید الفضلا چونکه کربه کاف فارسیه نک سکونی و باء موحده نک فتحی وها، رسمیه ایله ترکیده کدی وچنک وعربیده هرّه وسنّور وقیم وقط دیرلر در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة زندان معروف حبس خانه سرا او دیو قطعهٔ ثالثه نک بیت رابعی شرحنده کچدی ٭ ٭

بوزه کولیجی ایمش کندم نما

معنای ترکیبی سی بوغدای کوسترجی دیمکدر چونکه کندم بوغدای دیو قطعهٔ عاشره نک بیت تاسعنده کچدی نما وصف ترکیبی اولدیغی حالده اوتوز سکزنجی قطعه سکزنجی بیتنده کچدی ٭ ٭ ٭

کزلو حیله کربه در انبان ایمش

حکیم انوری بیت طمع کو کربه در انبان فروشد که بخل امرو زبا سک در جوالست معنای ترکیبی سی کدی طغرجقده دیمکدر چونکه کربه قد سبق آنفا انبان همزه نک فتحی ونونک سکونی وباء موحدهٔ ممدوده نک فتحی ونون ثانیه ایله طغرجق کدربنه دیرلر

خوابگاه غول بو دوران ایمش

خوابگاه غول یعنی دنیا کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی غول اویقوسی دیمکدر چونکه خواب اویقو دیو قطعهٔ خامسه نک ایکنجی بیتنده کچدی گاه ادات اسم مکاندر کما سبق فی الادوات المرکبة غول جنلردن بر طائفه در که بیابان وصحرالرده اشکال مختلفه ایله متشکل اولوب یولدن آدمی آزدروب هلاک ایدر هندی قیون اغوللرنده ده غول دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری بیت کاه چون غول در بیابانها کاه چون کوسفند در تن غول یک فنا ایله سورلدکده ایو تفسیردن خرد مفسری بو مصراعده درطعن ایدوب دیرلر شترکربه دیو معنای ترکیبی سی دوه ایله کدی دیمکدر چونکه شتر دوه دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی کربه کاف فارسیه نک ضمی ورانک سکونی وباء موحده نک فتحی وها، رسمیه ایله کدی که ترکیده چنک وعربیده هره دیرلر بو اصطلاحک نظیری عربیده ما انقض الناقة لولا اللعونة فی عنقها دیو مثل جاری در کانه دوه بر التونه کدی بیک التونه دوه نک سایه سنده کدی دخی صاتلور چونکه ایو یاننده کتو دخی صسود یلور ٭ ٭ ٭ ٭

خاک

خاک شد خود و حقیر اولدی دیمک

معنای ترکیبی سی طوپرق اولدی دیمکدر چونکه خاک طوپراق دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی شد اولدی دیو قطعهٔ اولانک بیت سادسنده کچدی

مار شیدائی نه در سک اکرک

معنای ترکیبی سی بوردلی یلان دیمکدر چونکه مار یلان دیو یکرمی بشنجی قطعه نک بیت سابعنده کچدی شیدا دلی دیو قرقنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی آخرنده یاء تحتیه مصدریه ایچوندر

دستکاری ایلکلدرکسب وکار

معنای ترکیبی سی ال ایشی دیمکدر چونکه دست قد سبق آنفا کار ایش دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت سادسنده کچدی آخرنده کی یاء تحتیه مصدریه در فافهم

صاغ الک ادینه دیرلر دستکار

بوننده آخرنده یاء تحتیه یزدر اوکلیکی دکلدر بوننده بشقه مصنع وموزون نسنه یه ده دستکار دیرلر

یان ویروب صاو ماغه چپ دادن دینور

چونکه چپ جیم فارسیه نک فتحی وباء موحده ایله مطلق یان معناسنه عموما وصول یان معناسنه خصوصا مقابلی راست لفظیدر میر نظمی بیت نه فهمد ریزان بالا ست هرکز ٭ ندانسته چپش از راست هرکز دادن ویرمک معناسنه مصدردر ماضی سی یکرمی برنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی ٭

قو جیه غی زه ناخن زن دینور

قاضی نور اصفهانی بیت جدا و سوار نشود که درمیان درخورشید کرده غوغا بی فی الاصل طرنق اوریجی معناسنه چونکه ناخن طرنق دیو یکرمی بشنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی زن وصف ترکیبی اولرق اون بشنجی قطعه نک بیت خامسنده کچدی

هم چپ انداز اولکه ایشی ترس اوله

چونکه چپ صول دیو آنفا کچدی انداز وصف ترکیبی اولرق یکرمی التنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کچدی

راه خوابیده دینور ایشلک یوله

معنای ترکیبی سی اویومش یول دیمکدر چونکه راه یول دیو اوتوز سکزنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کچدی خوابیده اسم مفعولدر اسم فاعلی قطعهٔ خامسه نک بیت ثانیسنده کچدی

رخت بسته ایمش عزم سفر

چونکه رخت بش معنایه در اول اسباب وتجملات خانه معناسنه ثانی یعنی ب

ووسی ثالث بمعنی غم وغصه رابع بمعنی راست ودرست خامس بمعنی طعام
بسته بغلنمش دیوانی بدنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی ٭ ٭

خیمه زد دیرلر مقیم اولسه اکر

وحشی یزدی بیت خیمه پاک ساز از غیر دل وز خود تهی شو چون حباب
کز سبکروحی تواند خیمه زد بر روی آب معنای ترکیبی سی خیمه اوردی دیمکدر
یعنی خیمه قوردی معناسنه چونکه خیمه معلوم زد اوردی دیو قطعه تاسعه نک بیت ثامننده کجدی

اجدی سرینی عود در مجمر نهاد

معنای ترکیبی سی بخوردانه عود قویدی دیمکدر چونکه عود بیانی التی یدنجی
قطعه نک بیت اولنده کجدی در بمعنی فی کما سبق فی الادوات مجمر بخوردر
بخوردانه معناسنی رسیده دخی شایعدر نهاد ماضیدر جمع مضارعی اون یدنجی قطعه نک بیت اخیرنده کجدی

اشکاره اولدی دیمک روی داد

معنای ترکیبی سی یوز ویردی دیمکدر چونکه روی یوز دیو یدنجی قطعه نک بیت
اولنده کجدی داد ویردی دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی

کزلو سوز مفهومی اولمشی زیر لب

معنای ترکیبی سی طوطق التی دیمکدر چونکه زیر الت دیو یکرمی برنجی قطعه بیت
خامسی شرحنده کجدی لب طوطق دیو یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی ٭

بردلم اتمک لبی چکمه تعب

لبی بر دلم معناسنه اتمک اولسون قاون وقربوز وغیرهدن اولسون امیر خسرو
بیت ای قرص افتاب که در روی زچشم ماه ما را لبی ببخش که خسرو گدای تست
معنای لغوی سی برطوطق دیمکدر چونکه یا اخیره وحدت ایچوندر فاما که
ناظم نحریرک اتمکه تخصیص ایتدیکی چکمه تعب تمهید ایچوندر مقصدی لطافتدر

دی سی طکر ادینه خوان دراز

معنای ترکیبی سی اوزون سفره دیمکدر چونکه خوان خاء معجمه نک بین الفتح والکسر
امالهسی وواو مجهول والف ایله سفره معناسنه وهر نسنه که ایچنده طعام
اراسته اوله صحاحده مائده ایله خوان ارسنده فرق ایچنده طعام اولدرسه
مائده دیرلر اولمزسه خوان دیرلر لکن عربیده خانک کسری وواوک تلفظیله
استعمال اولنور دراز اوزون دیو یکرمی التنجی قطعه نک بیت خامسنده کجدی

یک ملوث

یک ملوث اکل ایدنی شطرنج باز

اصلنده شطرنج اوینایجی دیمکدر چونکه شطرنج معروف باز وصف ترکیبی
اولرق یکرمی التنجی قطعه نک اوجنجی بیتنده کجدی ٭ ٭ ٭ ٭

ابله واحمق اولاندر خیره سر

معنای ترکیبی سی باشی شاشمش دیمکدر چونکه خیره بیانی بوشنونک الی
دوردنجی بیتی شرحنده کجدی سر باش دیو یکرمی بدنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی

هر ایشی خوش فهم ایدندر دیده ور

ابو المعانی بیت کر خرد داری تماشا کن برین صنع شریف هر که باشد دیده
ور ببیند هم آثار لطف اصلنده اسم منسوبدر چونکه دیده کوز دیو قرق
بشنجی قطعه نک بیت عاشرنده کجدی ور ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات المرکبة

دی تواضع ایدیجیه سرفکن

چونکه سر قد سبق آنفا فکن فانک کسریله امر حاضر یاخود اسم مخففدر اصلی
افکن ایدی مصدری قرق بشنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کجدی ٭ ٭

ادی تکدیر ایدندر دلشکن

وصف ترکیبدر چونکه دل کوکل دیو اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی شکن
امر حاضردر یاخود اسم فاعل مخففدر تنکم ماضیسی قطعه تاسعه نک بیت خامسنده کجدی

مدعی وخصم دامنکیر ایش

اصلنده اتک طوتیجی دیمکدر چونکه دامن اتک دیو قرق یدنجی قطعه نک ایکنجی
بیتنده کجدی کیر وصف ترکیبی اولرق قطعه تاسعه نک بیت سادسنده کجدی

خاطری قالمش اولانی دلکیر ایمش

خواجه سلمان بیت نیست سودای سر زلف تو کار هر کس کان طریقست
خم اندر خم دلگیر ودراز معنای ترکیبی سی ظاهردر دارد او در زیر دامانش
چراغ بفسر در تفسیری مصراع ثانیدر شاهدی حاضر در ایله سن فراغ
معنای ترکیبی سی انکی التنده او چراغی طوتر دیمکدر چونکه دارد مضارعدر
تنکم مصدری اون یدنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی او ضمیر غائبدر در
ادات ظرفدر ادوات مرکبده کجدی زیر الت دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت
خامسی شرحنده کجدی دامن اتک دیو قرق یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی

شین ضمیر متصل غائب دیو ادوات بسیطده کچدی چراغ معروف

شخصی مجروح دینورمش سایه دار

میر خسرو بیت سایه دارم هر شب از سودای زلفش چون کنم ❊ چند کرد

کهی سحر و کهی افسون کنم ❊ معنای ترکیبی سی کولکه طوتیجی دیمکدر چونکه سایه

کولکه دیو فرق دوردنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده کچدی دار وصف ترکیبیه

اولرق اوننجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کچدی

نعل در آتشی اولاندر بی قرار

ترکیده دخی معنای ترکیبی سنی ضرب مثل ایدوب نالی قزقن دیرلر فاحفظ

اولمشی ابرونه اشارت ایدیجی

اصلنده قاشی اویجی دیمکدر ترکیده قاش ایتیجی معناسنه چونکه ابرو قاش دیو یکرمی

یدنجی قطعه‌نک بیت اولنده کچدی زن وصف ترکیبی اولرق اوننجی قطعه‌نک بیت خامسنده کچدی

کرم رانی اتی سودوب یک کیدیجی

چونکه کرم حار دیو یکرمی التنجی قطعه‌نک بیت اخیری شرحنده کچدی ران وصف

ترکیبی اولرق فرق التنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کچدی

ترک دنیا ایلینی خانه فروش

چونکه خانه او دیو اوچنجی قطعه‌نک بیت تاسعنده کچدی فروش امر حاضر

یاخود اسم فاعل مخففدر نتکم نهی حاضری اوتوزبرنجی قطعه‌نک بیت اخیرنده کچدی

بی عیال و سرسری خانه بدوش

وحشی یزدی بیت ما مردمان خانه بدوشیم و خوش نشینیم ❊ نی زان کروه که

نکهد ار عالمیم ❊ ترکیده دخی یومق مده اوی اوموزنده دیرلر چونکه خانه

آنفا کچدی دوش اوموز دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کچدی

اولنده کی باء موحده صدد رکما سبق فی الادوات البسیطة

بی سبب مغرور اولاندر بادسر

ترکیده دخی مغروره باشی یللی دیرلر چونکه باد یل دیو یکرمی ایکنجی قطعه‌نک

سکزنجی بیتنده کچدی سر باش دیو یکرمی بدنجی قطعه‌نک بیت اولنده کچدی

یک رذیل ادم کس و زن کون

کون خر یعنی رذیل و احمق ارککی اولسونه عورت اولسونه معنای ترکیبی سی

اشک

اشک دبری دیمکدر چونکه کون دبر دیو یکرمی برنجی قطعه‌نک بیت

خامسنده کچدی خر اشک دیو یکرمنجی قطعه‌نک بیت اولنده کچدی

دستنغر کر سو کیجی بد سوز لودر

چونکه دستنغر ایکی معنایه در اول دشنام و نفرین معناسنه ثانی اشک

آلی دیمکدر چونکه دست ال دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک بیت رابعنده

کچدی کر ادات اسم فاعلدر کما سبق فی الادوات المرکبة

سرکه ابرو اولکه اکشی یوزلودر

معنای ترکیبی سی قاشی سرکه‌لو دیمکدر چونکه سرکه معروف پریده حل کبی ابرو قاش دیو انفا کچدی

ابله و احمق اولاندر کاو دیش

خاقانی بیت کی عجب کر کاو دیشی زرکر کوساله سار طبع صاحب کف بیضا

بر نتابد پیش از ین معنای ترکیبی صغر صقاللو دیمکدر چونکه کاو صغر

دیو اوتوزنجی قطعه‌نک بیت تاسعنده کچدی ریش صقال دیو اللی اوچنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کچدی

بی سبب عذر و بهانه خشک ریش

انوری بیت خشک ریشست کند فلک بپذیر تا برد خشک و تر زحوب

وحمل معنای ترکیبی سی قوری یاره دیمکدر چونکه خشک قوری دیو اللی برنجی

قطعه‌نک بیت اولنده کچدی ریش یاره دیو اوتوزنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کچدی

سبز پای و شوم پی مذموم اولان

مثال سبز پای میر خسرو بیت چو سر سبز بی خواجه باشد بجای چه اندیشد

از دشمن سبز پای معنای ترکیبی سی باشل اباق دیمکدر چونکه سبز یاشل

دیو فرق برنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کچدی پای ایق دیو یکرمی یدنجی

قطعه‌نک بیت رابعنده کچدی مثال شوم پی خواجه سلمان بیت کو صفدری

که و غا خصم شوم پی می جست هیچ نیر نشست کمان او معنای ترکیبی سی شوم ایز

دیمکدر چونکه شوم معروف پی ایز دیو فرق سکزنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده کچدی

نامبارک مقدمی مشئوم اولان

احتمالکه بو مصراع مصراع اولی ایضاح ایچون اوله یاخود نامبارک مفسر اولوب مقدمی مشئوم تفسیر اوله

وندی بد پرتو اکا کم بخت زشت

بد پرتو یعنی طالع شوم و بخت زشت معنای ترکیبی سی کم نور شعاعلو

دیمکدر چونکه بد کوهر وفا دیو اوتوز بشنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی
پرتو شعاع دیو اوتوز التنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی بخت زشت
تفسیر در چرکین بختلو معناسنه چونکه زشت چرکین دیو قطعهٔ عاشره نک بیت ثانیسنده کجدی

هم نکبر ایلیان کردون سرشت

معنای ترکیبی سی کوک طبیعتلو دیمکدر چونکه کردون کوک دیو قرق طقوزنجی
قطعه نک بیت تاسعنده کجدی سرشت طبیعت دیو قطعهٔ عاشره نک بیت خامسنده کجدی
شونکه مضحک اوله رسوا و ملوم تفسیر در مفتی مصراع ثانیده کلور دبرعجم بازیچه
زنکی و روم کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی روم و زنکک اویونجغی دیمکدر
چونکه بازیچه اویونجق دیو قرقنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کجدی زنکی
یکرمی سکزنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کجدی روم معروف مملکتدر ؞

قاضی کیرنک اوکم خوشکوی اوله

قاضی کیرنک یعنی لطیفه کوی ظهیر فاریابی بیت برات بخشش تو بر وجود
عامل مرو معاش دشمنت از نقد قاضی کیرنک اصلنده قاضی کیرنک نجم
الدین خواجه کبی بر بذله کوی اوتوز ادم ایمش لساننده بعض لطیفه و
اوغوزلنه سوزلر نقل ایدرلر کذا فی شرفنامه بو بیلا اونجی مصراع ثانی تتمه تعبیر اولور

خواجه نصر الدین دلجو اوله

کیرنک کاف فارسیه نک فتحی و یاء تحتیه نک سکونی و رانک فتحی و نونک سکونی
و کاف فارسیه ایله بر قحبه اسمیدر خوشکوی خوب سویلیجی دیمکدر چونکه
خوش خوب دیو قطعهٔ رابعه نک بیت رابعی شرحنده کجدی کوی وصف
ترکیبی اولرق قطعهٔ اولانک بیت خامسنده کجدی دلجو یک مفرد دیو یکرمی بشنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی

عارسز جرّاره دیرلر جسته کیر

معنای ترکیبی سی دیلنک طوتیجی دیمکدر چونکه جُسته جیمک ضمیله جستن لفظندن
اسم مفعول صیغه سی او زده اسم مصدر در امر حاضری یکرمی دوردنجی قطعه نک
بیت اخیرنده کجدی کیر وصف ترکیبی اولرق قطعهٔ تاسعه نک بیت سادسنده کجدی

هم میانکیر اوله بی عار و حقیر

میانکیر کوشه باشنده بکلیوب خلق عالمدن جرّه و سؤال ایدن بی عار و حقیره
ادمه دیرلر لکن کثرت استعمال ایله مطلق جرّاره علم اولمشدر کاتبی بیت میانکیر
کیرمت

کیرمت عیبم مکن چه جیشی میانکیری عجب نبود ز درویش معنای ترکیبی سی
بیل طوتیجی دیمکدر چونکه میان بیل دیو قرق سکزنجی قطعه نک اون سکزنجی بیتنده کجدی کیر انفا کجدی

شوخ چشم اوله یوزی اچق بی حیا

خواجه حافظ بیت کرچه کرد الود فقرم شرم باد از همتم شوخ چشم کر نظر
در چشمهٔ حیوان کنم معنای ترکیبی سی چرک کوزلو دیمکدر چونکه شوخ خوب
معناسنه کلدیکی کبی چرک معناسنه ده کلور اضداددندر چشم کوز دیو
یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی ؞ ؞ ؞ ؞ ؞ ؞

زود دیده الان دلنجی خرکدا

شیخ نظامی بیت باوه طبعان خرکدائی را چه بجی بخل میکند مردم معنای
ترکیبی سی اشک دلنجی دیمکدر چونکه خر اشک دیو یکرمنجی قطعه نک
بیت اولنده کجدی کدا دلنجی دیو قطعهٔ ثالثه نک سکزنجی بیتنده کجدی

چاوشک ادی سیه پوش اولدی هم

معنای ترکیبی سی قره کیجی دیمکدر چونکه سیه قاره دیو قرق برنجی قطعه نک
بیت خامسنده کجدی پوش وصف ترکیبی اولرق اون زبرنجی قطعه نک
سکزنجی بیتنده کجدی تنبیه چاوشان قدیم الایامده مهابت ایچون سیاه
کیرلردی صوکره علم اولدی محضر قاضی یه ده اولمش علم بونلره دخی سلملدر
سیاه کیدکلری اجلدن قوللی دیمک مفهومیده حلقه بکوش کمال خجندی بیت
زار کعبه را بکو حلقه بکوش این درم کدوش که میکند دکر ذکر حجاز میکنی
معنای ترکیبی سی قولاقده حلقه دیمکدر چونکه حلقه بو مقامده کوپه دیمکدر
چونکه هر نه که او رنه سی من بوش و دکری اوله انکا حلقه دیرلر اصلی عربیدر
فارسیده دخی مستعملدر کوش قولاق دیو اوتوز برنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کجدی

هم کوله معناسی اولمش سفته کوش

ابو المعالی بیت از مهد سفته کوش تو بودم بیمن عشق اکنون بفرد رد
وعمت ناموس شدم معنای ترکیبی سی دلنمش قولاق دیمکدر چونکه سفته
دلنمش دیو اللی بشنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی کوش انفا کجدی ؞ بیتنده کجدی

جمله سینک سوزی بردر یک زبان

چونکه یک بر دیو اون طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی زبان دل دیو یکرمی یدنجی قطعه نک ایکنجی

اولدى خذمتكار كادى پيشكار

هدفق امين شهر و مملكت معناسنه و شاكرد و تلميذ معناسنه و معين و ناصر معناسنه
كلور معناى تركيبى سى اوك ايشكى ديمكدر چونكه پيش اوك ديو اون بشنجى
قطعه نك بيت اوننده كجدى كار ايشى ديو يكرى برنجى قطعه نك بيت سادسنده كجدى

هم كمربسته دخى خذمتكار

نثارى بيت فلك زخيل كمربستهء هاى اوست كه بندد ز شكل قوس قزح
برميان خويش مناطق معناى تركيبى سى بغلنمش قوشق ديمكدر چونكه
كمر قوشق ديو قرق سكزنجى قطعه نك اون سكزنجى بيتنده كجدى
بسته بغلنمش ديو اون يدنجى قطعه نك بيت رابعنده كجدى ؞

حاضر اولمشدر طور دجان برميان

كذا فى شرفنامه معناى تركيبى سى جان بيل اوزرنده ديمكدر چونكه جان
معروف بر بمعنى على كما سبق فى الادوات المركبة ميان آنفا كجدى ؞

اوصانوب بيزار اولان آمد بجان

شاهى بيت نالدام راه كلو بسته بجدى كه نفس تا برون مى رود از سينه
بجان مى آيد معناى تركيبى سى جانه كلدى ديمكدر چونكه آمد كلدى ديو
يكرمى طقوزنجى قطعه نك بيت اوننده كجدى جان معروف با موحده تعديه ايچوندر كما سبق فى الادوات

ايلرو كلدى ديمكدر بركشيد

معناى تركيبى سى كوكسه چكدى ديمكدر چونكه بر كوكس ديو اوتوز برنجى قطعه نك
ايكنجى بيتنده كجدى كشيد چكدى ديو قطعهء تاسعه نك بيت خامسنده كجدى

كلدى مقصودى اولمش بر رسيد

كمال اسماعيل بيت بيمارىء من چشم خود مر بينى انكفتكم تيز ز زلفت بر وس
معناى تركيبى سى كوكسه ايردى ديمكدر چونكه بر آنفا كجدى رسيد
ايرشدى ديو قطعهء تاسعه نك بيت سابعنده كجدى ؞ ؞ ؞

حاضر اولور آستين برمى زند

تركيده دخى بو مقامده بكلرينى صغار ديرلر چونكه آستين يك ديو قرق يدنجى
قطعه ايكنجى بيتنده كجدى بر كوكس معناسنه كلديكى كبى يوقرو معناسنده كلور
مى ادات حالدر كما سبق فى الادوات المركبة زند مضارع مفرد در جمع غائبى

اونا

اون يدنجى قطعه نك بيت سابعنده كجدى هاتفى بيت بكار اوران بكار
اوران آستين بر زنند كز ان كز زبانه بزين بر زنند ؞ ؞ ؞ ؞

هم اكا لائق ديمك اورا رسد

خواجه سلمان بيت مرا رسد كه تمام تو به داده كفتن شنيدم ابت توبوا
الى الله از لب مور معناى تركيبى سى اكا ايردى ديمكدر چونكه اورا اكا ديو قرق
سكزنجى قطعه نك اوچنجى بيتنده كجدى رسد مضارع مفرد ماضيسى آنفا كجدى

اينجه فكر ايدنجى اشتر بين ايمش

شاعر بيت غافل شدى ز حالم با آنكه شتر بينى عاجز شدم ز دست با آنكه
ذو فنونم تركيده بونك مقامنده قوز قوزى فكرلو ديرلر معناى تركيبى سى
دوه كوريجى ديمكدر چونكه اشتر دوه ديو يكرمى طقوزنجى قطعه نك بيت
خامسنده كجدى بين وصف تركيبى اولرق اون يدنجى قطعه نك بيت اولنده كجدى

دائمى اشتر خوى صاحب كين ايمش

اثير الدين اخسيكتى بيت در سنبه ها كفت كماله تو نباشد كردون شتر
خوى كه ز كوهان قمر آرد معناى تركيبى سى دوه طبيعتلو ديمكدر چونكه
اشتر آنفا كجدى خوى طبيعت ديو اللى يدنجى قطعه نك بيت سابعنده كجدى

قاپوجيلر كتخداسى مير بار

معناى تركيبى سى اذن و رخصت و ديوانى بكى ديمكدر چونكه بار اذن و رخصت
و ديوان شاهان ديو يكرمى برنجى قطعه نك بيت اولى شرحنده كجدى مير
بك معناسنه امير لفظندن مختصر در بو تقديرجه فرهنك شعوريده مير بار
قپوجى باشى ديو و بعض فرهنكلرده چاويش باشى ديو تفسير ايلديكنك
دخى وجهى ظاهردر كتخدا فصيح اولانى دال ايله در فاما كه عوام دال اولى
بدلنه تاء فوقيه اوقيوب تحريف ايلديلر ؞ ؞ ؞ ؞ ؞ ؞

اسكيدوچوق ايش بلور كهنه سوار

معناى تركيبى اسكى بنمش يعنى اسكى آطلى ديمكدر چونكه كهنه كافك ضمى و
هانك سكونى و نونك فتحى و هاء رسميه ايله اسكى معناسنه عربيده عتيق كبى
سوار بنمش ديو قرق برنجى قطعه نك بيت ثانى عشرنده كجدى طبل پنهان
مى زند دينمه مأل مفرددر تفسيرى مصراع ثانيده شو ايشى صاقندكه سنرا ايمك محا

خواجه سلمان بیت عشقم از روی طبق پرده تقوی بر داشت ٭ طبل پنهان چه
زنم طشت منی از بام فتاد ٭ معنای ترکیبی طوبلی گیزلو اوردیمکدر چونکه
طبل معروف عربیدر جمعی طبول اکلور جامی آمدی بیت محمد لله هنوز شهرته
غالبدر طوبخانه ایچی خالی دکلمز هیچ طبوله پنهان گیزلو دیو الکی اوچنجی
قطعه‌نک بیت اولنده گجدی می زنند بوندن یوقرو دوردنجی بیتنده گجدی

حشمت و دارنده بارنک و بوی

کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی لونیله و قوقوایله دیمکدر چونکه با بمعنی مع
کما سبق فی الادوات المرکبة رنک کونه دیو قرق برنجی قطعه‌نک بیت
خامسنده گجدی بوی قوقو دیو یکرمی التنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده گجدی

سوزی بی معنی اولاندر مرده گوی

معنای ترکیبی سی اولمش نسنه سویلیجی دیمکدر چونکه مرده اسم مفعولدر
مصدری مردن لفظی گوی وصف ترکیبی اولدیغی حالده قطعه اولانک بیت خامسنده گجدی

دیدیلر حاضر جوابه تر زبان

عرفی بیت چون در آید همت مطلب شکافت در سؤال ٭ تر زبانی چون
تما خشک ماند در جواب ٭ معنای ترکیبی سی یاش دیللو دیمکدر چونکه تر
یاش دیو الکی برنجی قطعه بیت اولده گجدی زبان دل دیو یکرمی بشنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده گجدی

فکری دقتلو اولاندر خرده دان

معنای ترکیبی سی اوفق بیلیجی دیمکدر چونکه خرده اوفق دیو یکرمی دوردنجی
قطعه‌نک بیت ثانی عشرنده گجدی لکن بو مقامده هاء رسمیه ایله در
فاحفظ دان وصف ترکیبی اولرق قرق التنجی قطعه بیت تاسعنده گجدی ٭

زیر و بالا گوی شولکم خلطی چوق

معنای ترکیبی سی اشاغی یوقرو سویلیجی دیمکدر چونکه زیر اشاغی دیو
یکرمی برنجی قطعه‌نک بیت خامسنده گجدی بالا یوجه دیو ایلکنجی قطعه‌نک
بیت اولنده گجدی گو وصف ترکیبی اولرق قطعه اولانک بیت خامسنده گجدی

گیزلو سر بسته معین سر زده

سربسته یعنی مستور و مخفی خواجه حافظ بیت راز سربسته ما بین که
بدستان گفتند ٭ هر زمان با دف و نی بر سر بازار دگر ٭ معنای ترکیبی سی باشی

بغلنمش

بغلنمش دیمکدر چونکه سر باش دیو بسته بغلنمش دیو بوندن مقدما
گجدی سرزده بمعنی معین و ظاهر خواجه سلمان بیت من سرچو قلم بر خط
سودای تو دارم ٭ با آنکه منی سرزده را سر زده باز ٭ معنای ترکیبی سی
باش اورمشی دیمکدر چونکه زده اسم مفعولدر مصدری زدن قرقنجی قطعه‌نک بیت سابعنده گجدی

منتظر در امره فرمان بر زده

چونکه فرمان پادشاه امری دیو الکی التنجی قطعه اوچنجی بیتنده گجدی بر کوکسی
دیو اوتوز برنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده گجدی زده آنفا گجدی ٭ ٭

مفسد و احمق صافق زرده گوش

شاعر بیت بر وای زرده گوش و از دقابوش شیخ زراق و شوخ و زرق
فروش ٭ معنای ترکیبی سی زرده اراییجی دیمکدر چونکه زرده معروف
طعامدر گوش کوشیدن لفظندن امر یاخود اسم فاعل مخففدر ٭

کندولی مدح ایلیاندر خود فروش

میر نظمی بیت چو واعظ مباشید بیهوده جوش ٭ بیالای کرسی مشو خود
فروش ٭ معنای ترکیبی سی کندو دنی صاتیجی دیمکدر چونکه خود کندو دیو
اوتوزنجی قطعه‌نک بیت رابعنده گجدی فروش وصف ترکیبی اولرق
بو مثنوینک یوز اون دوردنجی بیتنده گجدی ٭ ٭ ٭ ٭

فاسق و فاجر دیمک سایه پرست

ابو المعانی بیت نباشد در میان عشق دستان ٭ سزای عشق تر سایه
پرستان ٭ معنای ترکیبی سی گولکه یه طاپوجی دیمکدر چونکه سایه گولکه
دیو قرق دوردنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده گجدی پرست وصف
ترکیبی اولرق قطعه تاسعه‌نک بیت عاشرنده گجدی ٭ ٭ ٭

شیر گیر اولدمکم اوله نیم مست

شیر گیر یعنی نیم مست یعنی کیجک اولمدق سرخوش معناسنه خواجه حافظ
بیت بده تا روم بر فلک شیر گیر ٭ بهم بر زنم دام این گرگ پیر ٭ معنای
ترکیبی سی ارسلان طوتیجی دیمکدر چونکه شیر ارسلان دیو قرق برنجی
قطعه‌نک بیت سابعنده گجدی گیر وصف ترکیبی اولرق قطعه تاسعه‌نک
بیت سادسنده گجدی نیم مست تفسیرده یارم سرخوش معناسنه چونکه نیم

یادم دیو اوه طقوزنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کجدی مست سرخوش دیو قطعهٔ تاسعه‌نک بیت ثالثنده کجدی

شیشه آب خشک ورونق آب تاب

آب خشک یعنی شیشه قنبر نیشابوری بیت از برای دفع یاجوج هوا از آب خشک خاک بیرا‌ن بیز که سد بر اتش تر کرده اند معنای ترکیبی سی قوری صو دیمکدر چونکه آب معروف خشک قوری دیو اللی برنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی آب تاب یعنی رونق ولطافت معنای ترکیبی سی صو وقا طاقت دیمکدر چونکه تاب طاقت دیو قطعهٔ خامسه‌نک بیت خامسنده کجدی

اتش تر اولدی معناده شراب

قنبر نیشابوری بیت آب خشک این آسمان واتش انجم است برخلاف از آب خشک این اتش تر کرده اند معنای ترکیبی سی یاش اتش دیمکدر چونکه اتش معروف تر یاش دیو اللی برنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی

دست شست اولدی دیمکدر ناامید

ابو المعانی بیت دیگران را وفا چو کرد نهان دست شستند عاشقان از جان معنای ترکیبی سی ال یيقادی دیمکدر چونکه دست ال دیو یکرمی بیشنجی قطعه‌نک بیت رابعنده کجدی شست ماضیدر مصدری اوتوزیدنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کجدی

دلبرک ممتازی آهوی سفید

معنای ترکیبی سی اق جیران دیمکدر چونکه آهو جیران دیو اللی یدنجی قطعه‌نک بیت ثامنده کجدی سفید اق دیو قرق برنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کجدی

یعنی دعوت ایلدی آوازه داد

معنای ترکیبی سی صدا وردی دیمکدر چونکه آوازه همزه وواو ممدوده‌نک وزای معجمه‌نک فتحه‌لری وهاء رسمیه ایله وهاء رسمیه‌سز یعنی صوت وصدا داد وردی دیو یکرمی برنجی قطعه‌نک بیت رابعنده کجدی ٭ ٭

داخی رام اولدی دیمکدر تن نهاد

معنای ترکیبی سی بدن قویدی دیمکدر چونکه تن بدن دیو قرق یدنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی نهاد ماضیدر نکم جمع مضارعی اون یدنجی قطعه‌نک بیت اخیرنده کجدی

پرنیان خوی اوکم اوله خلقی خوش

معنای ترکیبی سی اطلسی منقش خویلو دیمکدر چونکه پرنیان اطلس منقش

دیو

دیو قرق یدنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کجدی خوی یعنی طبیعت فارسیدر ترکیده ذمی مستعملدر

اولدی بد اغاز خمیر سوزی بوش

معنای ترکیبی سی کمتو خمیر دیمکدر چونکه بد فنا دیو اوتوز بشنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی آغار همزهٔ ممدوده‌نک وغین معجمهٔ ممدوده‌نک فتحه‌لری وراء مهمله ایله یعنی خمیر عربیده عجین کبی بوننده راء مهمله‌در فلا تغفل

شویله بک احمق اوله دامن دراز

معنای ترکیبی سی اتکی اوزون دیمکدر چونکه دامن اتک دیو قرق یدنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده کجدی دراز اوزون دیو یکرمی التنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کجدی

ساده لوح اولمش او معناده مجاز

صافی درون معناسنه ده کلور معنای ترکیبی سی خالی تخته دیمکدر چونکه ساده نقوشدن خالی دیو اللی یدنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کجدی لوح عربیدر تخته معناسنه

صنعتنده ماهره پرکاردی

معنای ترکیبی سی طولو ایش دیمکدر چونکه پر طولو دیو قرقنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی کار ایش دیو یکرمی برنجی قطعه‌نک بیت سادسنده کجدی ٭ ٭

چیره دست اولمش دخی انک کبی

معنای ترکیبی سی چابک ال دیمکدر چونکه چیره جیم فارسیهٔ ممدوده‌نک کسری وراء‌نک فتحی وهاء رسمیه ایله چابک معناسنه ضدی جیم موضعنده خاء معجمه ایله خیره در خواجه حسین وفائی بیت ازپی این شبان کرک مزاج کرک دار چیره بر شبان کردم خواجه سلمان بیت بیاض دیدهٔ نرکس نکر تعالی الله که خیره کشت در او دیده اولی الابصار بو بیتده کوزقماشدی دیمکدر دست انفا کجدی ٭ ٭

سعی ایدوب چوق ایش کوردندر دیو دست

معنای ترکیبی سی جن الدو دیمکدر چونکه دیو جن دیو قرق التنجی قطعه‌نک سکزنجی بیتنده کجدی دست انفا کجدی ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

یابدی مشکل ایشلری برباد بست

معنای ترکیبی سی یل اوزره بغلدی دیمکدر چونکه بر ادات استعلادر ادوات مرکبه ده کجدی باد یل دیو یکرمی ایکنجی قطعه‌نک سکزنجی بیتنده کجدی بست بغلدی دیو قطعهٔ تاسعه‌نک بیت سادسنده کجدی ٭ ٭

پک کوکلسن ایش طوتیجی کارد زد

معنای ترکیبی سی خرسز ایشی دیمکدر چونکه کار اتفاقجدی دزد خرسز
دیو قرق برنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کجدی ۰ ۰ ۰ ۰

دیدیلر ایق تربنه پای مزد

یعنی اجرت قدم چونکه پای ایق دیو یکری یدنجی قطعه نک بیت رابعنده
کجدی مزد اجرت دیو اللی اوچنجی قطعه نک بیت خامسنده کجدی ۰

دندی مغلوب وزبون نه سست کوش

عبد الله هاتفی بیت بود قحبه باج ده زن دهوش به از شاه رشوت ده
سست کوش معنای ترکیبی سی کوشک و یاوش سعی ایدیجی دیمکدر یاخود
کوشک قولق دیمکدر فاما که معنای اولنده کاف عربیه ایله در ثانیده فارسیه
ایله در چونکه سست سینی اولانک ضمی وسینی ثانیه نک سکونی وتاء فوقیه ایله
یاوش وکوشک معناسنه عربیده فاتر کبی مقابلی سخت در کوش وصف ترکیبده
نتکم اسم مصدری سکزنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کجدی همدخی کوش
قولق دیو اوتوز برنجی قطعه نک اوچنجی بیتنده کجدی ۰ ۰ ۰ ۰

تن زند معنا سیدر اولور خموش

شیخ عطار بیت عشق آتش در هو خرمن زند اره بر فرقش نهند تن زند
معنای ترکیبی سی بدن اوردر دیمکدر چونکه تن بدن دیو قرق یدنجی قطعه نک بیت
اولنده کجدی زند اوردر معناسنه مضارعدر نتکم جمع مضارعی اون بدنجی قطعه نک
بیت سابعنده کجدی قوت و قدرت دیمکدر دستگاه

همدخی قماش دکان طوقد قدری الت معناسنه وکثرت اموال معناسنه ده کلور
معنای ترکیبی سی ال محلی دیمکدر چونکه دست آنفا کجدی گاه ادات اسم مکاندر کما سبق فی الادوات المرکبة

کرک یوسف متهمدر بی گناه

بیغبر از جرم کرد نداعدا متهم دامن پاکم در دروغ آلوده کرک یوسف معنای ترکیبی سی
یوسف قوردی دیمکدر چونکه کرک قورد دیو قرق برنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی ۰
سن چکر سن فکر ایتمه کار بد تفسیرنده مفرد مصراع ثانیده کلور هرکه سکرد امی کشد اوی کشد
بو مقامده ترکیده اینی اولدیرنه سوریدر دید کلری کبی ابو المعانی قطعه دوش
دیدم در سر کوبش رقیب ۰ بر سر ش سنکی زدم از دره کرد ۰ کشته دوشم بار وکفتند

اینی

این مثل هرکه سکرد امی کشد اوی کشد معنای ترکیبی سی هرکم کوپکی اولدورر
اوچکر دیمکدر چونکه هر ادات سور کلیدر که کم دیو اوچنجی قطعه نک بیت
رابعنده کجدی سک کوپک دیو قرق برنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی را
ادات مفعولدر می ادات حالدر کما سبق فی الادوات المرکبة کشد کافک ضمیله
کشتن لفظندن مضارعدر نتکم امر حاضری قطعه تاسعه نک بیت تاسعنده
کجدی کشد کافک فتحیله مضارعدر مصدری قرقنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی
بنفشه سوی خود زند دیفسه کر مفردر تفسیری مصراع ثانیده کلور اولدی مقصد کندوسی نفعی ادر
معنای ترکیبی سی کسری کندو طرفنه اوردر دیمکدر چونکه بنفشه کسر دیو اللی
اوچنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی سوی طرف دیو اوتوز طقوزنجی قطعه نک
بیت اولنده کجدی خود کندو دیو اوتوزنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی زند
آنفا کجدی روی او بیند دیمک مفهومی هم مفردر تفسیری مصراع ثانیده کلور
یعنی انک جانبیدر ملتزم یعنی انک طرفنی طوتر شاعر بیت دیش دار اکر
با پسری بخت افتد ۰ هر که ایدبیان روی پسری بیند ۰ معنای ترکیبی سی انک
یوزینی کوردر دیمکدر چونکه روی یوز دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده
کجدی او ضمیر غائبدر کما سبق فی الادوات بیند مضارعدر جمعی قرق التنجی قطعه نک
بیت ثالثنده کجدی شو ید در معناده کج دار و مریز مفردر تفسیری مصراع ثانیده
کلور قارده کز اما بلمورسز اولسون ایز بو ترجمه ترکیده دخی ضرب مثلدر
معنای ترکیبی سی اکری طوت ودوکمه دیمکدر چونکه کج اکری دیو اوتوز ایکنجی
قطعه نک بیت خامسنده کجدی دار طوت دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت رابعنده
کجدی ریز دوک دیو یکرمی سکزنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی میم مفتوحه
ادات نهیدر کما سبق فی الادوات البسیطة دیسه لردر استینی اینت و بس مفردر
تفسیری مصراع ثانیده کلور بولنان بو عذر یدن امیدی کس معنای ترکیبی سی
یکده بودر بتشوردر دیمکدر چونکه در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة آستین
یک دیو قرق یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی این بو دیو بو قطعه ثالثه نک
بیت رابعنده کجدی است ادات ربطدر کما سبق فی الادوات المرکبة بس بتشور
دیو قطعه ثالثه نک بیت خامسنده کجدی درچه تیری دیفسه مفهومی مال مفردر
تفسیری نتکم مصراع ثانیده کلور دبنه وحالنده ایتمکدر سؤال معنای ترکیبی سی

نه مرتبه ده سنی دیمکدر چونکه در انفاقجگدکا چه نه دیو اون التنجی قطعه نك
بیت ثانی عشرنده کچدی تیر مرتبه دیو یکرمی برنجی قطعه نك بیت ثامننده
کچدی اخرنده کی یاء تحتیه ادات خطابدر کما سبق فی الادوات دیگلورسه نان
در دو غنی فتاد ایضاً مفرددر تفسیری مصراع ثانیده کلور بی مشقت دوننه
ایردی مراد معنای ترکیبی سی اتمك یاغه دوشدی دیمکدر چونکه نان اتمك دیو
قطعهٔ عاشره نك بیت عاشرنده کچدی در انفاقجگدی روغن یاغ دیو اونا اوچنجی
قطعه نك سکزنجی بیتنده کچدی فتاد ماضیدر اصلی افتاد ایدی مصدری وق بشنجی قطعه نك سکزنجی بیتنده کچدی

ریش ناطوری کند یا لطفندر

یعنی سزا و ناسزا دیمیوب هرکسه تملق و تواضع ایدر ابو المعانی بیت شعر
انکس از مروت در جهان دور که ریش خود کند چون ریش ناطور معنای
ترکیبی سی ناطور صقالی طولق ایدر دیمکدر چونکه ریش صقال دیو الی
اوچنجی قطعه نك بیت ثالثنده کچدی ناطور چام خدمه سنده و باغچی خدمتندن
بر بنك اسمیدر اخرنده کی یاء تحتیه مصدریه در کند ایدر دیو قطعهٔ بولونه نك ایکنجی بیتنده کچدی

بازی خوابه بعث ایتنه دیندر

معنای ترکیبی سی اویقولو اویونه دیمکدر چونکه بازی اویون دیو یکرمی اوچنجی
قطعه نك بیت رابعنده کچدی خواب اویقو دیو قطعهٔ خامسه نك ایکنجی
بیتنده کچدی اخرنده کی یاء تحتیه ادات نسبتدر

سنگ در قندیل پر فکر و تلاش

معنای ترکیبی سی طاشی قندیله دیمکدر چونکه سنگ طاش دیو ایکنجی قطعه نك
بیت تاسعنده کچدی در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة قندیل قافك کسریله معروف السّنا مستعملدر تلفظده

غافل اولمه حاضر قندیل باش

نتکم شیخ نسیمی قدس سره مرشدی فضل الله ویدنا سیاحته اذن طلب ایلدکده
کشف طریقیله بیورمشلر بیت گر سفری روی از جلب اندیشه کن و بجلب ی
دسی حاضر قندیل باش معنای ترکیبی سی قندیله حاضر اول دیمکدر چونکه
باش امر حاضردر مصدری وق بشنجی قطعه نك بیت سادسنده کچدی

این باو پهلو زند دیشه تمام مفرددر تفسیری مصراع ثانیده کلور بو اکا بکزر دیمک
اولور مرام معنای ترکیبی سی بو او کا یان اورر دیمك اولور چونکه این بو دیو

قطعهٔ ثالثه نك

قطعهٔ ثالثه نك بیت رابعنده کچدی با او کا معناسنه چونکه باء موحده مفتوحه
ادات مفعولدر پهلو یان معناسنه زند زدن لفظندن مضارعدر خانه تبریك
ایتسه فرزندیم تفسیر در مفرد مصراع ثانیده کلور دبرامیش کم بوریایی میکنم
فرهنگ شعور دیده بوریا بوبی کنم واقعدر معنای ترکیبی سی حصیری قوقولو
ایلیم دیمکدر چونکه بوریا حصیر دیو قطعهٔ ثالثه نك بیت تاسعنده کچدی بوی
قوقو دیو یکرمی التنجی قطعه نك ایکنجی بیتنده کچدی اخرنده کی یاء تحتیه ادات نسبتدر
کما سبق فی الادوات کنم ایدرم دیو قطعهٔ ثالثه نك بیت ثانی عشرنده کچدی

رند فرزند اولدی غایتده ظریف

معنای ترکیبی سی ظریف و عیار اوغلی دیمکدر چونکه رند رانك کسره و نونك سکونی
ودال ایله بمعنی عیار و قلاشی و ظریف ولاابالی و باده خوار و کارنده مبتحر
معنالرینه در فرزند اوغل دیو یکرمی اوچنجی قطعه نك بیت اولنده کچدی بو ایکی لفظك هر بری
دخی غایت ظریف معناسنه ده مستعملدر

میوهٔ دل شعر و انشای لطیف

کذا فی شرفنامه اما مؤید الفضلاده بمعنی فرزندان واقعدر بو معنایه طریقیله
ثمره و فؤاد دیرلر چونکه میوه میمك کسریله بیانی اللنجی قطعه نك بیت عاشرنده
کچدی دل قلب دیو اون یدنجی قطعه نك بیت ثالثنده کچدی

خواجه اولمشی ناوك انداز ادب

حکیم خاقانی بیت منکه آن دبستان معانی بر و دم عقل کل انجا نباشد ناوك
انداز ادب معنای ترکیبی سی ادب اوقچی دیمکدر چونکه ناوك اوق دیو قرق
برنجی قطعه نك بیت عاشرنده کچدی انداز وصف ترکیبی اولرق یکرمی التنجی
قطعه نك سکزنجی بیتنده کچدی ادب معروف

پیچ اوشاغه دیدیلر مادر جلب

معنای ترکیبی سی روسبی اناسی دیمکدر چونکه مادر انا دیو یکرمی اوچنجی قطعه نك
بیت اولنده کچدی جلب روسبی دیو یکرمی التنجی قطعه نك بیت رابعنده کچدی

حرف ساکنه زده ای پرهز

معنای لغوبیسی اورلمش معناسنه زدن لفظندن اسم مفعولدر عربیده
مضروف کبی ای پرهیز تفسیر و مفسرده دخی یوقدر

اسره اوستون ادی زیر و زبر

لغتلریدر زیر اشاغی دیو یکرمی برنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کلدی زبر زای معجمه‌نک وبای موحده‌نک فتحلری وراایله یوقرو معناسنه عربیده فوق کبی

پک پریشان یازیدر پای کلاغ

معنای ترکیبیسی قوزغون ایاغی دیمکدر چونکه پای ایق دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک بیت رابعنده کلدی کلاغ قوزغونه دیو اوتوز سکزنجی قطعه‌نک بیت اولنده کلدی عربیده بو مقامده خط بط دخی خط بخته دیرلر شاعر قطعه اتانا عنکم خط کخط البط فی الشط فلا ترسل بنا خطا والاجنی مع الخط

بو صوره کرسه دی کرده پای زاغ

معنای ترکیبیسی قارغه ایاقلنمش دیمکدر چونکه کرده اسم مفعولدر مصدری یکرمی یدنجی قطعه‌نک سکزنجی بیتنده کلدی پای انفا کلدی زاغ قارغه دیو اوتوز سکزنجی قطعه‌نک بیت اولنده کلدی

جامه موئی دخی موینه کورک

جامه موئی کورک معناسنه عربیده فروکبی معنای ترکیبیسی قللو اثواب دیمکدر چونکه جامه اثواب دیو قرق یدنجی قطعه‌نک بیت اولنده کلدی موی قل دیو اللنجی قطعه‌نک ایکنجی بیتنده کلدی اخرنده‌کی یاء تحتیه ادات نسبتدر موینه معنی کورک ایضا چونکه هاء رسمیه تاکید ادات نسبتدر

دیریغ شاعرلری محبوبه ترک

خواجه حافظ بیت اکر آن ترک شیرازی بدست آرد دل مارا بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارا را بوندن بشقه ترک دیو خطا وختن ودشت وقبچاق خلقنه دیرلر که اندوک عادتلری جفا وغارتدر وبو مملکتلرده ترک دیرلر بوندن ظاهر اولدیکه محبوبلر شیوه وناز ایله صبر وقرار عشاقی غارت ایتدکلری ایچون ترک دیو تسمیه اولنمش اوله بی ادبلک ایتسه هم بر شخص بد تفسیرک بو مقداری دخی مرهوندر طعنه ایدوب ترکی دیرلرکه بیکند شیخ نظامی بیت دکر چشم ذنکی ترکی کرد بعذر آمد چو هندوی چوا نمرد معنای ترکیبیسی ترکلک ایدر دیمکدر چونکه ترکی اخرنده‌کی یاء تحتیه ادات مصدردر می ادات حالدر کند ایدر دیو اللی اوچنجی قطعه‌نک بیت ثانیسنده کلدی پک بیاض اوله ایوا وله شکر نفیر دیو دفری مصراع ثانیده کلدی ادینه انک طبرزد دیدیلر

چونکه

چونکه شکرک اعلاسی بیاض وسخت وسنکین اولوب شویلکه تبر ایله قرلدیغندن اکا تبرزد دیدیلر بعده تعریب اولنجیتا فوقیه طایه قلب اولنوب طبرزد دیدیلر شاعر بیت طبرزد شکر وقندونباتشی بهر حالت بیفزاید خیالشی معنای ترکیبیسی بالته اوردی دیمکدر چونکه تبر بالطه دیو اللی اوچنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کلدی زد اوردی دیو قطعه تاسعه‌نک بیت خامسنده کلدی

پنجره معناسی اولمش تابدان

جای بیت تا در آید آفتاب دو لتش دوذی زدر تابدان ارماند بردر چشمها در انتظار معنای ترکیبیسی محل ضیا دیمکدر چونکه تاب ضیا دیو قطعه خامسه‌نک بیت رابعی شرحنده کلدی دان ادات اسم مکاندر کما سبق فی الادوات

پاچه مودی کم چقرانلر دخان

مودی میم مضمومه‌نک ضمی ودال مهمله‌نک کسریله اوجاغک تودتونی چقان محلی که اکا ترکیده پاچه دیرلر جای دوسیده الذهب بیت ذنکی روی چون در دوزخ بیتی اتش همچو مودی مطبخ همدخی مودی صوپوهرنکی معناسنده کلور اکا کونک دخی دیرلر عربیده قفا تکی اصلنده اسم منسوبدر ایسلو وپاسلو معناسنه چونکه مود ایس پاس دیو یکرمی برنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کلدی اخرنده‌کی یاء تحتیه ادات نسبتدر

پاکی وموسی دیمکدر استره

پاکی استره معناسنه اصطلاحدر ابو المعانی قطعه سرتراشی ماهرو بیشم کرفت فرق سر از دنکو دو کلکون شده از سر بی باک چندان پاکی زد سر ببر بدید وپاکی خون شده از سر تسلیم برسیدن از وبکفت صبر عاشقی ازمون شده اصلنده اسم منسوبدر چونکه پاک طاهر دیو قطعه اولانک بیت ثانیسی شرحنده کلدی اخرنده یاء تحتیه ادات نسبتدر موسی بو معناده اصلنده عربیدر فارسیده دخی مستعملدر شاعر قطعه تجرد للحمام فتشر لؤلؤ فابس من ثوب الملاحة ملبوسا وقد جرد الموسی لتزیین رأسه فقلت لقد اوتیت سؤلک یاموسی شاعرلرک الدیغنده اول موسانی بربربیسی کوستردی ید بیضایی کومشدن بلکی فائده حضرت موسی علیه الصلوة والسلامک کمالات صلابت شرعیه وخدمت دینیه‌سی اولمغله موسی دیو تسمیه اولنمش اوله

اولدی ابروکن دخی جبیسته

ابروکن برآلتدر که انکله یوزدن وسائر بشره دن قل قوپاریدرلر اکا ترکیده جبسته دیرلر بو لفظک معناء ترکیبیسی قاش قوپاریجی دیمکدر چونکه ابرو قاش دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی کن وصف ترکیبی اولرق اوتوز سکزنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی

دی بولت ادینه پیل آبکش

کذا فی شرفنامه معنای ترکیبیسی صوچکیجی فیل دیمکدر چونکه پیل بافارسیه ممدوده نک کسری ولام ایله معروف جانوردر معربی فیل لفظیدر آب معروف کش وصف ترکیبی اولرق اوناید نجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی

همدمی شیر سوار اولمش کونش

کذا فی شرفنامه ایضا معنای ترکیبیسی بینمش ارسلان دیمکدر چونکه قرق برنجی قطعه نک بیت سابعنده شیر ارسلان دیو وبیت ثانی عشرنده سوار بینمش دیو کجدی

استماجی بد اولاندر بد قمار

معنای ترکیبیسی فنا اوینلو دیمکدر چونکه بد فنا دیو اوتوز بشنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی قمار نرد لعبلرندن بر لعب معروفدر

کیک درشلوار بی صبر و قرار

حکیم انوری بیت چرخ را با شرفتش سنک فتد در موقف کوه را با سبخطش کیک فتد در شلوار معنای ترکیبیسی بره شلوارده دیمکدر چونکه کیک پره دیو قطعه تاسعه نک بیت تاسعنده کجدی در بمعنی فی کما سبق فی الادوات المرکبة شلوار طوندیو قرق یدنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی

نسخه ضایع اولسه دی سیماب شد

معنای ترکیبیسی ذیوه اولدی دیمکدر چونکه سیماب ذیوه دیو قطعه رابعه نک بیت تاسعنده کجدی شد اولدی دیو قطعه اولانک بیت سادسنده کجدی

پک جیل اولدی دیمکدر آب شد

میرخسرو بیت تا کل از شرم رویت آب شده یکزمان دور کن از چهره نقاب
معنای ترکیبیسی صو اولدی دیمکدر

سوزده یکلش طوتیجید حرفکیر

شرفنامه ده

شرفنامه ده عیب کیر دیو تفسیر ایلدی چونکه حرف عیب دیو وسقط دیو قطعه اولانک عنوانی شرحنده کجدی کیر وصف ترکیبی اولرق قطعه تاسعه نک بیت سادسنده کجدی

خرده کیر اولدی عیب آرایجی فقیر

شیخ سعدی بیت توان کفت با ان حقایق شناس ولی خرده کیرند اهل قیاس
معنای ترکیبیسی اوفق طوتیجی دیمکدر چونکه خرده اوفق دیو یکرمی دوردنجی قطعه نک بیت حادی عشرنده کجدی لکن انده هاء رسمیه سز سوزیمه دخل ایلدی دیمکدر مراد تفسیرده مفسری مصراع ثانیده کلور دیرایسم انکشت بر حرفم نهاد
کمال خجندی بیت چون قلم انکشت بر حرفم منه صوفی که من خرقه کردم رهن ومستان وسخن دردفترست معنای ترکیبیسی عیبمه برمق قویدی دیمکدر چونکه انکشت برمق دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی در بمعنی علی کما سبق فی الادوات المرکبة حرف آنفا کجدی اخرنده کی میم مفتوحه ادات متکلمدر کما سبق ایضا نهاد ماضیدر جمع مضارعی اونیدنجی قطعه نک بیت اخیرنده کجدی

بکذر ازمن قوبنی حالمه سن

معنای ترکیبیسی بندن کچ دیمکدر چونکه بکذر امر حاضردر ماضیسی بوشتوبیک یکرمی دوردنجی بیتنده کجدی اولنده کی باء موحده صلهدر از بمعنی من کما سبق فی الادوات من بن دیو قطعه ثالثه نک بیت اولنده کجدی سن لفظنک تفسیر ومفسرده دخلی یوقدر قافیه یه رعایت ایچون کتوردی

یعنی اینجتمه بنی مشکن بمن

معنای ترکیبیسی قیرمه بنی دیمکدر چونکه مشکن قیرمه دیو اللی اوچنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی بمن بنی معناسنه قرق یدنجی قطعه نک بیت اخیرنده بمن بکا دیو کجدی علی مایقتضیه المقام

پک غضبناکه دینور خیره شیر

معنای ترکیبیسی شاشمش ارسلان یاخود شاشمش سود لو دیمکدر چونکه خیره شاشمش معناسنه نتکم مخففی یکرمی برنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی شیر ارسلان دیو آنفا کجدی سود دیو اوتوزیدنجی قطعه نک بیت رابعنده کجدی

ظلم دست انداز اولنمه یادکیر

معنای ترکیبیسی ال اتیجی دیمکدر چونکه دست ال دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت

رابعنده کجدی انداز وصف ترکیبی اولرق یکرمی التنجی قطعه بیت ثانیسنده
کجدی یادگیر امر حاضر مرکبدر بو شونینک اواللرنده کچن یاد کن معناسنه
کیر طوت دیو یکرمی بشنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی ٭

چشم دلبر آهوی دنباله دار

عبد الواسع بیت دنباله خودم که کشیدان نرکس جادو ٭ من بنده آن
آهوی دنباله کشیده ٭ معنای ترکیبی سی قویرق طوتیجی جیران دیمکدر
چونکه آهو جیرانه دیو اللی یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی دنباله
قویرق دیو یکرمی طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی دار وصف ترکیبی
اولرق اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی چشم دلبر تفسیردر ٭

بکا کوچک محبوبه دیرلر نی سوار

معنای ترکیبی سی قامش آتلو دیمک اولور چونکه نی قمش دیو اللی اوچنجی قطعه نک
بیت سادسنده کجدی سوار بنمش دیو قرق برنجی قطعه نک بیت ثانی عشرنده
کجدی چونکه صبیان حین صباوتده قامشدن آته بنوب اوینادقلرینه کوچک
محبوبه یه نی سوار اصطلاح اولنشدر مصراع بوقت سواری در کن فتم می عنان نتش را

اصلی ونسلی پاک اولانه کوهری

صنی کوچلانه دخی دیرلر هم دخی جواهردن دوزلمش نسنه معناسنه و جوهر
فروش معناسنه ده کلور ٭ ناز بسلنمکده سایه پروری

وحشی بیت پیش روی تو آفتابی ذلف ٭ زیر زلف تو سایه پرورکل ٭
معنای ترکیبی سی کولکه بسلنمکلکی دیمکدر چونکه سایه کولکه دیو قرق
دوردنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی پرور وصف ترکیبی اولرق دیباچه
اواسطنده کجدی آخرنده کی یاء تخیه ادات مصدردر ٭ ٭ ٭

اولدی نو کیسه یکی دولت بولان

امیر یادکار بیت بر تنت پیراهن کتان ز تحریک نسیم ٭ هست چون کیسه
لرزنده بر بالای سیم ٭ معنای ترکیبی سی یکی کیسه دیمکدر چونکه نو یکی دیو قرق
یدنجی قطعه نک بیت ثانیسنده کجدی کیسه معروف طلوا ولنور بوش اولسون ٭

داخی هندوزاده در بد اصل اولان

خواجه سلمان بیت از بد اندیشت که هندوزاده است ایمن مباش ٭ چون نوان

بوده

بوده خلاف سنت پیغمبری ٭ معنای ترکیبی سی هندو اوغلو دیمکدر چونکه
هندو هانک کسری ونونک سکونی ودالک مضمومه نک ضمی ایله خصوصا اهل
هندک کفره سنه اطلاق اولنور وعموما دیار هندده ساکن اولان انسانه
دخی دیرلر چونکه آخرنده کی واو ادات نسبتدر آخر دیاردن کلوب هندده ساکن
اولنه و هندده حاصل اولمامغله هندو دینمز بلکه یاء نسبیه ایله هندی دیو
تعبیر اولنور هم دخی واو نسبیه ایله هندو خال دلبرانه ده اطلاق اولنور مناسبت
سیاهلقدر زاده اسم مفعولدر مصدری قرقنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدی ٭

باده هرزه وعده دروغ اصلی یوق

کذا فی المحمودی معنای ترکیبی سی باطل یل دیمکدر چونکه باد یل دیو یکرمی
ایکنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی هرزه باطل دیو قطعه سابعه نک بیت خامسنده کجدی

هوسیهکار اولکه کذب وفسق چوق

معنای ترکیبی سی قاره ایشلو دیمکدر چونکه سیه قاره دیو قرق برنجی قطعه نک
بیت خامسنده کجدی کار ایش دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت سادسنده کجدیکی ٭

بی وفا مفتون مید یاران فروش

معنای ترکیبی سی طوست صاتیجی دیمکدر چونکه یاران دوست ومصاحب
معناسنه لکن قیاسی بو ایدیکه جمع یار اوله اما مفردده دخی استعمال اولنور فروش
وصف ترکیبی اولرق بو شونینک یوز اون دوردنجی بیتنده کجدی ٭

مرغ دل معناسی اولمش عقل و هوش

معنای ترکیبی سی قلب قوشی دیمکدر چونکه مرغ قوش دیو یکرمی التنجی قطعه نک
بیت ثالثنده کجدی دل قلب دیو اون یدنجی قطعه نک بیت ثالثنده کجدی ٭

شخص مأنوسه دینور کم کرم خون

نک سودخی فانی البلجق دیو ضرب مثلدر چونکه کرم بعنی حار دیو یکرمی التنجی
قطعه نک بیت اخیر شرحنده کجدی خون قان دیو اوتوزنجی قطعه نک بیت سابعنده کجدی

الفتی اوله صفا بخش درون

معنای ترکیبی سی ایچرو یه صفا ویریجی معناسنه چونکه صفا معلوم بخش بخشیدن
لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر درون ایچرو دیو قرق طقوزنجی قطعه نک بیت اولنده کجدی

کیجه کوندز ادی اولمش خشک وتر

مير زا فصيحى اهوى آتشين را چون بپيش در بر آيد كافور خشك كرده با مشك
تر برابر همه در نيك و بد معناسنده كلور معناى تركيبى سى قورى و ياش ديمكدر
چونكه خشك قورى ديو تر ياش ديو اللى برنجى قطعه نك بيت اولنده كچدى

يك دليد در خشك مغز و خشك سر

كذا فى شرفنامه معناى تركيبدى قورى و قورى باش ديمكدر چونكه خشك
آنفا كچدى مغز بينى ديو يكرمى سكزنجى قطعه نك بيت عاشره شرحنده
كچدى سر باش ديو يكرمى يدنجى قطعه نك بيت اولنده كچدى

كرچه شاهد اولمعناده كوزل

عربيده بمعنى زبان و زلف و مرد حاضر و بر نسنه نى بيانا ايدجى و روز
جمعه و يوم عرفه يه ده ديرلر كذا فى فرهنك شعورى

شاهد بازارا ما بنده

شاعر بيت يلدا و هاى شد خوب ٭ نزم دست چون شاهد بازار
معناى تركيبى سى بازار كوزلى ديمكدر اسلامبولده تعيينجى ديرلر
برمحله ديمسه شهرى دكل مفسر در تفسيرى مصرع ثانيده كلور بلده نك ممتازى بودر حاصلى
معناى تركيبى سى شهرلو و كويلو ديمكدر چونكه شهر معروفدر كل كافك ضمى
ولام ايله كوى و قريه معناسنه ده كبى آخرنده كى يا نحتيه ادات نسبتدر

بلبل اولمش زنده باف و زنده خوان

زنده باف و زنده خوان هر برلرى بشقه بشقه بلبلك اسميدر رخا بنجه
برينه را ايله زندران وواو ايله زندوان دخى مرويدر

اصفهانده بغچه در نقش جهان

نقش جهان اصفهانده بر بغچه معناسنه معناى تركيبى سى ظاهردر

دلكشا شيرازده بر بغچه هم

معناى تركيبى سى قلب آچيجى ديو اللى بشنجى قطعه نك ايكنجى بيتنده كچدى

شيخ سعدى انده مدفون ارم

بو مصراعى زياده ايضاح ايچون كتوردى مدفون ارم جنت ايله شيخه دعادر
چونكه ارم معروف شداد بن عادك جنت ديو جهانك مال و منالنى و تحف جواهر
جمع ايدوب جنت ديو بنا ايتديكى باغك اسميدر عربيده و فارسيده شايعدر شاهد

بيت

بيت چون كوى تو بر اهل كرم باغ ارم نيست ٭ باغ ارم آن خلد برين جاى حرم نيست

دا فى كلكشت مصلى خوش مكان

معناى تركيبى مصلى مسيره سى ديمكدر چونكه كلكشت مسيره ديو اللى بشنجى
قطعه نك ايكنجى بيتنده كچدى لكن مصلى لفظنه مضاف اولنجه شيرازجبانه سنك
قربنده بر نفرجكاه مشهورك اسميدر نتكم ناظم تحرير اندنى افصاح ايدوب بيورر

خواجه حافظ انده فردوس اشيان

نتكم خواجه حافظ كرامت كبى نطق ايدر بيت بده ساقى مى باقى كه در جنت نخواهى
يافت ٭ كنار آب ركناباد و كلكشت مصلا را ٭ فى الاصل معناى تركيبى سى مصلانك
كل مسيره سى و تماشاسى ديمكدر چونكه كل معروف كشت كاف فارسيه نك فتحيله
فى اصل اللغه مسيره و تماشا معناسنه در فاما كه حافظ شارحلرى كشتنك بو معنا
كلديكنى فهم ايتميوب مصلا كل لكى يعنى مصلانك كل اكينلكى ديو تفسير ايلديلر
چونكه كشت كاف عربيه نك كسريله اكين معناسنه در لكن صواب اولان اولكيدر
فاحفظ فردوس اشيان باغ ارم قبيلندندر خواجه حافظه جنت ايله دعادر
چونكه فردوس جنت باغچه لرندن برينك اسميدر اصلنده روم لغتنده نعريب
اولنمشدر ايچنده باغچه اغاج و ميوه اولان باغچه معناسنه جمع فراديس كلور
حتى بعض لغت صاحبى الفردوس حديقة فى الجنة واسم روضة فى اليمامة و
الفراديس موضع بالشام بيوردى اشيان همزه نك مديله يوه معناسنه علما و قوشلر يوه سى معناسنه

فحصها

اب ركنى هم آنكه ارما غيدر

اصلى اب ركن اباد ايدى عربيده نسبتك قاعده سى اعلام مركبانده مابه الانتها
اولان جزئنه نسبت اولنوب غيرجزئى حذف اولنور مثلا عبد اللهده عبدى
وابن عمرده عمرى ديرلر بو سقامده دخى اباد حذف اولنوب اب ركنى ديو
نسبت اولندى سؤال قاعده عربيه لسان فرسده نه كونه اجرا اولنور جواب
نه قدر ما نحن فيه عربى دكل ايسه ده بو يله خصوصده قياس اولنور ياخود
نيجه شيلر عربيده قواعدى اوزره فارسيه نقل اولنور معناى تركيبى سى اصل
صحراسى صويى ديمكدر چونكه اب معروف ركن ضمه بمعنى اصل وجزء اباد
صحرا ديو اوننجى قطعه نك بيت اولى شرحنده كچدى

منبع الله اكبر طاغيدر

الله اکبر شیراز نه جه سنده بر طاغ اسمیدر معهود ارماق او لطافتدن چقوب
دکنا باد کنارندن جاری اولور کذا فی فرهنک شعوری ناظم نحریر بو مقاملری
بالجمله سیر و تماشا ایلدی انک ایچون لغتده نا موجود بعض کلام سویلدی
نتکم طنانه نام قصیده سنده و سخن نام قصیده سنده و بو تحفه نک
دیباجه سنده اشعار و تصریح ایدر ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

قادبشق سوز صاو دیمک کفت و شنید

معنای ترکیبی سی دیدی و ایشتدی دیمکدر چونکه کفت دیدی دیو قطعهٔ عاشره نک
بیت سادسنده کچدی شنید ماضیدر نتکم ماضی متکلم وحده سی اوننجی قطعه نک بیتنده کچدی

ترک اعراض ایلدی دامن کشید

معنای ترکیبی سی اتک چکدی دیمکدر چونکه دامن اتک دیو قرق یدنجی قطعه نک
ایکنجی بیتنده کچدی کشید چکدی دیو قطعهٔ تاسعه نک بیت خامسنده کچدی

پرده افکن اولدی شخص بی حیا

کذا فی المحمودی اصلنده وصف ترکیبیدر حجاب یرتیجی دیمکدر چونکه پرده
حجاب دیو قطعهٔ سابعه نک ایکنجی بیتنده کچدی افکن امر حاضر یاخود اسم فاعل
مخففدر نتکم مصدری قرق بشنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کچدی کچدی هرکیمی
کورسه سوزنی دانشا مصراع اولی کمال ایضاح ایچوندر فلا تحسب شیئا آخر ۞

تن فرو داده شوکیم غایت مطیع

معنای ترکیبی سی بدن ویردی دیمکدر چونکه تن بدن دیو قرق یدنجی قطعه نک
بیت اولنده کچدی فرو تحسین لفظ ایچون صله در کما سبق فی الادوات
المرکبة داد ویردی دیو یکرمی برنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی ۞ ۞ ۞

دست مردی دینسه مفهومی شفیع

کذا فی مؤید الفضلا معنای ترکیبی سی آدمه منسوب ال دیمکدر چونکه دست
ال دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی مرد آدم دیو اللی اوچنجی قطعه نک
ایکنجی بیتنده کچدی یاء تحتیه ادات نسبتدر کما سبق فی الادوات البسیطة ۞

دی انانی اکا کم جهلی عیان

انانی همزه نک و نون ممدوده نک فتحه سی و یاء تحتیه ممدوده نک کسریله جهلی ظاهر
و کندودن بی خبر احمق کمسنه معناسنه ایدی بیت سخن در وصف بحر ... قست
نکنجدر

نکنجدر دانانی هر انانی ۞ بو بیتده انانی اولکی کسر الف ایله ظرف معناسنه در ۞

اولمش احمقدر شیشه کردنان

مفردی شیشه کرون لفظیدر الف و نون ادات جمعدر معنای ترکیبی سی شیشه
بیونلو دیمکدر چونکه شیشه کاسه معناسنه معروف کربیون دیو یکرمی یدنجی
قطعه نک سکزنجی بیتنده کچدی

سخت پیشانی اولاندر یوزی پک

اوحد الدین در جام جم بیت جکر خون شد از پریشانی ازین جان سخت
پیشانی معنای ترکیبی سی قتی النلو دیمکدر چونکه سخت قتی دیو ایکنجی قطعه نک
بیت تاسعنده کچدی پیشانی الن دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی آخرنده کی
یاء تحتیه ادات نسبتدر کما سبق

چارخایه عورتی چوقدر دیمک

معنای ترکیبی سی دورت خایه لو دیمکدر چونکه چار دورت دیو اوننجی قطعه نک
بیت اولنده کچدی خایه خاء معجمه ممدوده نک و یاء تحتیه نک فتحه سیله
دیمه ایله عموما یمورطه معناسنه کرک خصیه یمورطه سی اولسون و کرک قوش
یمورطه سی اولسون و کرک سائر حیوان یمورطه سی اولسون ۞ ۞ ۞ ۞

دی شهیدی اکا کم زنباره در

شهیدی یعنی زن دوست یعنی زنباره نتکم محجوب دوسته غلامی دیدکلری
کبی میر نظمی بیت اکر خواهی نجات از نظامی مشو هرکز شهیدی و غلامی
چونکه شهید یعنی شاهد یعنی دلبر و محبوب آخرنده کی یاء تحتیه ادات نسبتدر
زنباره دخی فارسیدر نتکم بیانی یکرمی التنجی قطعه نک بیت ثالثنده
منفهم اولور لکن ترکیده شبهه کی حسبیله تفسیر قلندی ۞ ۞ ۞ ۞

عورت ایچون جانی ویردی چاره در

احتمالکه مصراع اولی ایضاح اوله احتمالکه بیچاره طوردنه مبالغه میل
ایدنه اسم اولمش اوله معنای ترکیبی سی چاره سز دیمکدر ۞ ۞ ۞

پا کرفت ایتدی جماع و اختلاط

ابو المعانی بیت روز تا شام مراسنک ستم انداز نند یعنی شب تا بسحر
پای کرفتن بکنم ۞ معنای ترکیبی سی ایاق طوتدی دیمکدر چونکه پا ایاق دیو
یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی کرفت طوتدی دیو طقوزنجی قطعه نک بیت سادسنده کچدی

اولدی معناده منی آب نشاط

كذا فى المجمع معناى تركيبى سى نشا طاهيجى ديمكدر مفرداتى معلوممدر ٭ ٭

دفكش اولشدر دخى شوخ نابكار مفرد تفسيرى مصراع ثانيده كلور كم ايدر زنپاره عورت شكار

معناى تركيبى سى دف چكيجى ديمكدر چونكه دف السنهٔ ثلثه ده مستعملدر كش

وصف تركيبى اولرق اونيدنجى قطعه نك بيت سابعنده كچدى ٭ ٭

زن بمزد اول قحبه كم رسواى عام

جامى بيت بر آن كار اكر مزد دارد طمع ٭ همين بسكه نامش بود زن بمزد ٭

معناى تركيبى سى اجرتله عورت ديمكدر چونكه زن عورت ديو يكرمى اوچنجى

قطعه نك بيت ثالثنده كچدى باء موحدهٔ مفتوحه بمعنى مع كما سبق فى الادوات

البسيطة مزد اجرت ديو اللى اوچنجى قطعه نك بيت خامسنده كچدى قحبه تفسيرده

روسبى وزانيه عورت معناسنه عربيده وفارسيده وتركيده مستعملدر مأخذ

اشتقاقى ضمله قحاب لفظيدر آت ودوه وقاطر اوكسوركى معناسنه انسان

اوكسوركى معناسنه ده كلور چونكه ديار عربده قحبه وزنپاره بر برينه اوكسورك

كندولرينى بلدوروب معامله ايدرلر اول اجلدن روسبى عورته علم اولدى

نتكم مأمون اوغلانه هيز ديدكلرى كبى چونكه انك سبب تسميه سنده شويله

تعبيه ايدرلر كه حمام طاسنه هيز ديرلر نتكم حمام طاسى الدن اله دوشر

كذلك مفعول اوغلان دخى الدن اله كنديكيچون استعاره طريقيله الكاهيز

ديديلر كثرت استعمال ايكسبيده علم منزلهسنه اولدى ميرنظمى بيت

قحبه وهيزلامكن باودر ٭ مهد بيما نشانن ذكوش كذر ٭ ٭ ٭

قليه خوار اولدى كيدى بين العوام

قليه خوار عاشق ومعشوق اراسنده واسطه اولانكه الكا بين العوام

كيدى ديرلر وپزونك ديرلر ابو المعانى بيت اكرچه قليه خوارى كرد بسيار

نشسته بر دركاشانهٔ يار معناى تركيبى سى قليه يجى ديمكدر چونكه قليه

قافك فتحى ولامك سكونى وياء تحتيه نك فتحى وهاء رسميه ايله شول طعامه ديرلر

جوز وبادام ونخود وصوغان ايله بشوررلر اكا سفديه دخى ديرلر خوار

فاء معجمه نك بين الفتح والضم اماله سى وراء ايله بمعنى خورنده ٭ ٭ ٭

مغلم اولان شخصه ديئور تازباز

تازباز بمعنى غلامباره ومحبوب دوست معناى تركيبى سى تويسز تازه اوغلانى

اوينابجى

اوينابجى ديمكدر چونكه تاز تويسز تازه ديو يكرمى برنجى قطعه نك ايكنجى

بيتنده كچدى باز وصف تركيبى اولرق يكرمى التنجى قطعه نك بيت ثالثنده

كچدى مغلم افعال بابندن اسم فاعلدر فقير كه فهمنه كوره كلام موكددر

اره لقده ايش دويجى كارساز

ابو المعانى بيت شكر ايزد باد بختم دلنوازى يافتم در ميان ماوجانان كار

سازى يافتم معناى تركيبى سى دخى بويلهدر چونكه كار ايش ديو يكرمى برنجى

قطعه نك بيت سادسنده كچدى ساز وصف تركيبى اولرق اوتوزيدنجى

قطعه نك بيت اخيرنده كچدى ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

نازخيروچارميخ اول فعل خام

بو ايكى تركيبك هر برى لواطه ده بشقه بشقه اصطلاحدر مثلا چارميخ

بكندديرلر لواطه ايدر معناسنه وقس عليه نازخيز بونقديرجه فعل

خامدن مراد بوموقعده لواطه ايمش مصراع ثانى دخى قرينه سيدر ٭

كوره دلال اولدى پازنك غلام

نتكم عورت پاركنه دفكش ديندلديكى كبى كما سبق آنفا خواجه حافظ قطعه

كفت حافظ فلان ماهيچه هم در وبش رسم بغزالى كوره دلال ودفكش

صدبار بهتر ازى شاعرى وملايى معناى تركيبى سى بجس دلالى ديمكدر چونكه

كوره بجس ديو يكرمى طقوزنجى قطعه نك سكزنجى بيتنده كچدى دلال تشديد ايله معروفدر

غرق پران بردن ادخال ايلمك

غرق پران ايكنجى رانك تشديد ايله برسنه بى برسنه ايچينه بردن ادخال ايلمك ٭

يعنى تمام يدرمك معناسنه امير بك طرفى رباعى هركاه كه ميل غرق پران كردم ٭ دبدكه

خاطرش پريشان كردم ٭ اخر بميان پاچه قرارى دادم ٭ برخود دشوار وبروى

آسان كردم ٭ معناى تركيبى سى قنادلرى بتر مق ديمكدر چونكه غرق بتر مق معناسنه

فى الاصل عربيدر پران جمع پردر قناد ديو قرق ايكنجى قطعه نك بيت سادسى شرحنده كچدى

هم ميان پاچه سور شدرمك ديمك

نتكم رباعى مذكوره ده مذكوردر هرحدخى زنانك اويلغى اراسنه ده ميانه پاچه ديرلر

بو ايكى معنايه ميدم سپاهى بيت ميلم بميان پاچه وى بيش كند ٭ زيراكه ميان

پاچه نركس تنكترست ٭ معناى تركيبى سى پاچه اراسى ديمكدر چونكه ميان بمعنى

وسط وارالق دیو فرق سکزنجی قطعه نک اون سکزنجی بیتی شرحنده کچدی پاچه
شلوار پاچه و بوط پاچه سی و معروف طعام دیو فرهنک شعوری ذکر ایدر ه

سرکرفته دندی بقفلمشه

حیرتی بنجه حالت جوانیده بو حال واقع اولدقده ظرافتنده دیمشدر
مصراع شعرا هو چند سرکیر ندر وشنر شود . بالآخره ترک وطن ایدوب
کیدرکن سیر کذشته سنه اوغرامش برجوانه راست کلوب بربرینک
حالنه مطلع اولوب بو بیتی نظم ایدوب همراه اولورلر بیت از دست چرخ
بادل افکار میرویم ما هردو سرکرفته بیکبار میرویم معنای ترکیبی سی باشی
طوتلان دیمکدر چونکه سر باشی دیو یکرمی یدنجی قطعه نک بیت اولنده
کچدی کرفته طوتلان دیو قطعه تاسعه نک سکزنجی بیتنده کچدی ه

داغ خفت وخیزندیجی ایشده

شاعر بیت دولت آنست که خفت وخیز بود دولت نبزد سخیز بود
معنای ترکیبی سی اویو یرق قالقمق دیمکدر چونکه خفت خاء معجمه نک ضمیله
خفتیدن لفظندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر رخیز دخی اسم مصدردر
تکیم امر حاضر اولدیغی حالده یکرمی بشنجی قطعه ایکنجی بیتنده کچدی ترکیده
بو مقامده تقییدده وسه دیرلر ه ه ه ه ه ه

دندی بجرم کسه به نام سیاه

بابا فغانی بیت بهر نوردن متاع خود انش زدیم لیک دهمی بجا نامه سیاهی
نمیکند معنای ترکیبی سی مکتوبی قاره دیمکدر ترکیده دفتر قاره دیرلر
چونکه نام مکتوب دیو فرق اوچنجی قطعه بیت اولنده کچدی سیاه
قاره دیو فرق برنجی قطعه بیت خامسنده کچدی ه ه ه ه

همدخی زلف خطا جرم وکناه

زلف خطا یعنی جرم وکناه کذا فی شرفنامه معنای ترکیبی سی ظاهردر

توبه ایله جام را سنک زن

معنای ترکیبی شیشه یی طاشله اور دیمکدر چونکه جام یعنی شیشه را ادات
مفعولدر بر یعنی علی کما سبق فی الادوات المرکبة سنک طاش دیو ایکنجی
قطعه طقوزنجی بیتنده کچدی زن امر حاضر مصدری قوقنجی قطعه نک بیت سابعنده کچدی

عهد بکی

عهد بکی بوزمه مشو پیمان شکن

چونکه مشو نهی حاضردر اولمه دیو یکرمی ایکنجی قطعه نک بیت اخیرنده کچدی
پیمان شکن وصف ترکیبیدر چونکه پیمان عهد دیو قرق التنجی قطعه نک
بیت اولنده کچدی شکن شکستن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر
نتکیم نهی حاضری اللی اوچنجی قطعه نک بیت ثالثنده کچدی ه ه ه

فارغ اولمقدر ورق کرداندن

میر حسن دهلوی بیت سخنوران چو حدیث سمنبران خوانند حدیث ما
چو در افتد ورق بکردانند معنای ترکیبی سی کاغد دوندرمک دیمکدر
چونکه ورق ایکی معنایه در اول کاغد معناسنه در طالب املی بیت اوراق
کهنه اکه بمی کهنه میرسد ذوقی که در پیاله بود در پیاله نیست ثانی هر
اغاجک یبراغنه دیرلر کرداندن کاف فارسیه نک فتحیله دوندرمک معناسنه
مصدردر نتکیم اسم فاعل لازمی یدنجی قطعه نک سکزنجی بیتنده کچدی ه

اویدردم آستین افشاندن

وحشی بیت تیغ قضا دیکه کشد برکسان قدر افشانی آستینی که بر و ترک
آن کند بونک مقامنده الابوسق وانک سلکمک دیرلر معنای ترکیبی یک صالچمق
دیمکدر چونکه آستین یک دیو قرق یدنجی قطعه نک ایکنجی بیتنده کچدی افشاندن
صالچمق دیو قرق ایکنجی قطعه نک بیت عاشرنده کچدی ه ه ه ه
معنی جان من وجان شما نعذردر تفسیری مصراع ثانیده بز سزکله صاغ اولالم دائما
خواجه حافظ بیت دلا خرابی میکند دلدار را اکه کنید زینهار ای دوستان
جان من وجان شما شرفنامه ده اتحاد محبتدن عبارت دیو واقعدر وبعض
نسخه ده قسم اولوب سزک وبزم جانمز حقی ایچون دیمکدر معنای ترکیبی سی
جانم وجانکزه دیمکدر چونکه جان بیانی اوتوز سکزنجی قطعه نک بیت ثالثنده
کچدی من بن دیو شما سز دیو اوچنجی قطعه نک بیت اولنده کچدی ه

دست فای خود زدم بکدم امک

معنای ترکیبی سی کندو الیمی چیناجی اولدم دیمکدر چونکه دست ال دیو
یکرمی یدنجی قطعه نک بیت رابعنده کچدی فای خاء معجمه ممدوده نک فتحی ویا
تحتیه ایله خاییدن لفظندن امر حاضر یاخود اسم فاعل مخففدر چیناجی معناسنه

خود کندو دیو اوتوزنجی قطعه‌نک بیت رابعنده کجدی زدم قرقنجی قطعه‌نک بیت سابعنده کجن زدن لفظندن ماضی متکلم وحده‌در لکن بومقامده مجازا اولدوم معناسنه

هم وداع ایتدم دعا گفتم دیمک

خواجه حافظ بیت صلاح از ماچه میجوئی که مستانرا صلا گفتیم بدور نرگس مستش سلامترا دعا گفتیم معنای ترکیبی‌سی دعا سویلدم دیمکدر یعنی دعا ایتدم معناسنه چونکه دعا معروف گفتم سویلدم دیو یکرمی طقوزنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کجدی

بوکه اولسیدی دیو ایتمک رجا

بوکه باء موحده ممدوده‌لک ضمی وکافک کسری وهاء رسمیه ایله اولسیدی معناسنه اصلی بودکه لفظندن دالک حذفیله اختصار اولنمشدر خواجه حافظ بیت با صبا همراه بفرست از رخت گلدسته بوکه بویی بشنویم از خاک بستان شما

جان گرو جامه گرو باشی وجان فدا

طوسی بیت جان وتن رهن می تاب کن از من بشنو مثل انگیست دلا جان گرو جامه گرو معنای ترکیبی جان رهن دیمکدر چونکه جان انفا کجدی گرو رهن دیو قرق دوردنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کجدی جامه اثواب دیو قرق طقوزنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی

دی سرآمد اولسه برنسنه تمام

سرآمد ایکی معنایه‌در اول برنسنه تمام اولدی معناسنه ثانی قصودی وعلتی اولمیانه دیرلر ایکی معنایه بروجه تشویش ابو المعانی بیت هر انکه گشته سرآمد بدولت دنیا بقین بدانکه بدولت برو سرآمد شد شاعر ترکی بیت گروه انبیا تسبیح دکبی سرآمدر اوتسبیحه امامه کوهر ذات محمد در معنای ترکیبی‌سی باش کلدی دیمکدر چونکه سر باش دیو یکرمی یدنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی آمد کلدی دیو یکرمی طقوزنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی

تحفه وهدیه بنده‌دن والسلام

محصل کلام ناظم نحریر بومقامده حسن تخلص ایله منظومه سنی مسک الختام قلمشدر

بو نار بجیل تحفه دیلی مسک الختام اولدی

کانه بو مصراعده ختامه مسک فلیتنافس المتنافسون آیتندن اقتباس ایلدی بهر حال حسن تخلص ولطف اختتامدن خالی دکلدر فلله دره

زهی

زهی منظومه کم پیوسته حسن نظام اولدی

زهی کوزه دیو سکزنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی منظومه نظمدن اسم مفعول عربیدر پیوسته اولاشوب بر بر ینه متصل اولان دیو طقوزنجی قطعه‌نک بیت ثانیسنده کجدی حسن معروف نظام بابوکه مصدردر عربی اوله یاخود نظمک جمعی اوله

وزیر اعظمک اسم شریفیله بنام اولدی

بنام شهرت وشانی اولان دیو قرق دوردنجی قطعه‌نک بیت سادسنده کجدی یعنی وزیر اعظمک اسمی دیباجه‌ده مذکور اولدیغی جهتله انکله معنون اولمغله بو منظومه شهرتشعار اولدی یوخسه بو منظومه‌ده اولقدر جنت ومزیه یوقدر دیسه‌کرک کانه فهان نفسه واستحقاره لذاته بویله بیوردی

گتوردم سنبلستاندن هنردن برگ سبز مدد

سنبلستان اسم مکاندر سنبل محلی دیمکدر چونکه سنبل بیانی دیباجه‌نک قرقنجی بیتی شرحنده کجدی ستان ادات اسم مکاندر هنر معروف دیو اوندبنجی قطعه‌نک بیت اخیرنده کجدی برگ یپراق دیو اون بشنجی قطعه‌نک بیت اولنده کجدی سبز یشل دیو قرق برنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کجدی

گل وسنبل کبی پیرایه فرق انام اولدی

گل بیانی قطعه رابعه‌نک عنوانی شرحنده کجدی سنبل قد سبق آنفا پیرایه زینت دیو قرقنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کجدی فرق باشک اورتاسنه دیرلر لکن بومقامده مطلق باش معناسنه فی الاصل عربیدر انشالرده دخی استعمالی شایعدر انام بمعنی مخلوق عربیدر ایضا نکته کما فی السوابق بو بیتده دخی ناظم نحریر سنبل زاده اولدیغنه تلمیح بیوردی فلله دره

قریحه‌م قرتندن بلم اصلا افتخار ایتم

قریحه بمعنی قلب وذهن عربیدر انشالرده شایعدر افتخار فخردن افتعالدر

بجد لطف حقیله پذیرای ختام اولدی

پذیرا قبول ایدیجی معناسنه امر حاضر اخرینه الف الحاقیله اسم فاعل یاخود صفت مشبهه‌در مصدری اوندبنجی قطعه‌نک بیت سادسنده کجدی اخرنده‌کی یاء تحتیه ختامه اضافتدن صکره‌دن زیاده اولدی کما سبق فی الادوات البسیطة بجد و لطف و حق و ختام عربیدر انشالرده دخی مستعملدر

بو مطلب بندهٔ ناکامه اقصای مرام اولدی

بنده قولدیو یکرمی سکزنجی قطعه‌نک بیت ثالثنده کچدی نا ادات نفیدر کما سبق فی الادوات المرکبة کام مرام و مراد دیو دوردنجی قطعه‌نک بیت خامسنده کچدی مطلب واقصی و مرام عربیلردر انشالرده دخی شایعدر

هزاران شکر ایدوب حقه دیدم اتمام تاریخن

هزاران خلاف قیاس اوزره جمع هزاردر علی ما سبق فی قواعد المقدمة هزار بیک دیو اون طقوزنجی قطعه‌نک بیت رابعنده کچدی شکر و اتمام عربیلردر انشالرده دخی شایعدر تاریخ اصلی همزه ایله تاریخ بلکه واوله توریخدر حاصلی تفصیل عربیدر

بحمد الله بو زیبا تحفهٔ وهبی تمام اولدی

زیبا یاقشقلو دیو ایکنجی قطعه‌نک بیت اولنده کچدی بو بیتده دخی ناظم تحریر حسن اختتام بیوردی فلذا دره حاصل تاریخ بیک ایکیوز طقسانالتی بو شرحک ختامی بیک ایکیوز بش سنه سی رمضانک یوم سادسی یوم اثنینک بین الظهر و العصر نده دربو یدا اولنجه تمام تحفه ایله تمام شرحک طقوز سنه اولدی اللهم اجعل مبارکا و منتشرا بین الانام الی یوم القیام منتفعا مدا الدهور و الایام الی اختتام الاحقاب و الاعوام و السعادة و الاکرام سبحان ربنا رب العزة

عما یصفون و سلام على

المرسلین ؛

والحمد لله رب

العالمین

١٢١١

